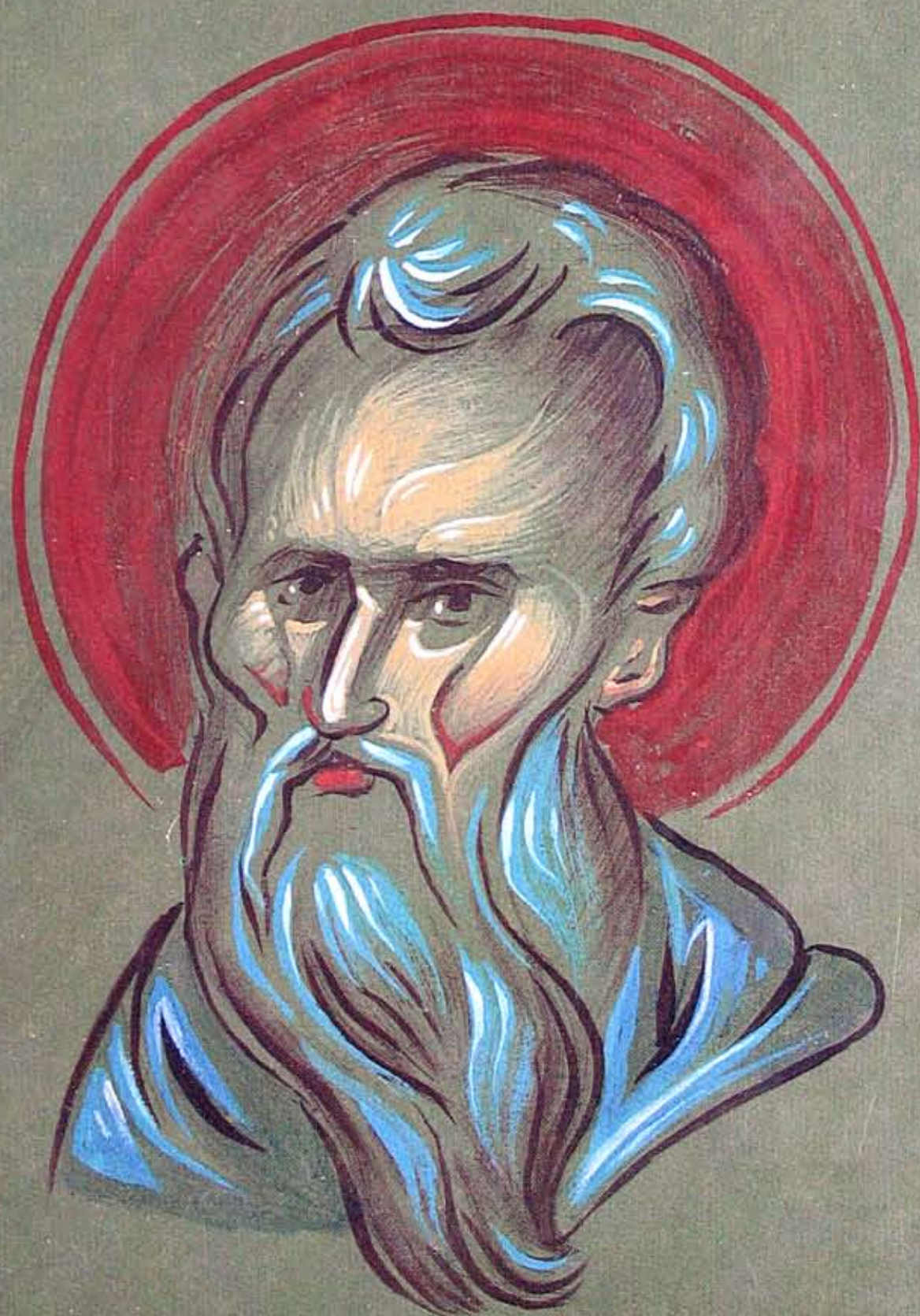

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Τόμος Β'

”Εκδοση Ί. Ήσυχ. «Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Πανόραμα Θεσσαλονίκης

Τίς ἐξείποι γηγενῶν τοὺς θαυμαστοὺς
ύμῶν βίους, Πατέρες παγκόσμιοι; Ποία
δὲ γλῶσσα λαλήσει τοὺς ἱεροὺς ἐν Πνεύ-
ματι ἀγῶνας καὶ ἰδρωτάς ύμῶν, τὰ ἄθλα
τῶν ἀρετῶν, τὴν τῆξιν τοῦ σώματος, τὰς
παλαίστρας τῶν παθῶν, ἐν ἀγρυπνίαις
καὶ εὐχαῖς καὶ τοῖς δάκρυσιν;

(Ἀπό τὴν Ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας)

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Θεματική Συλλογή

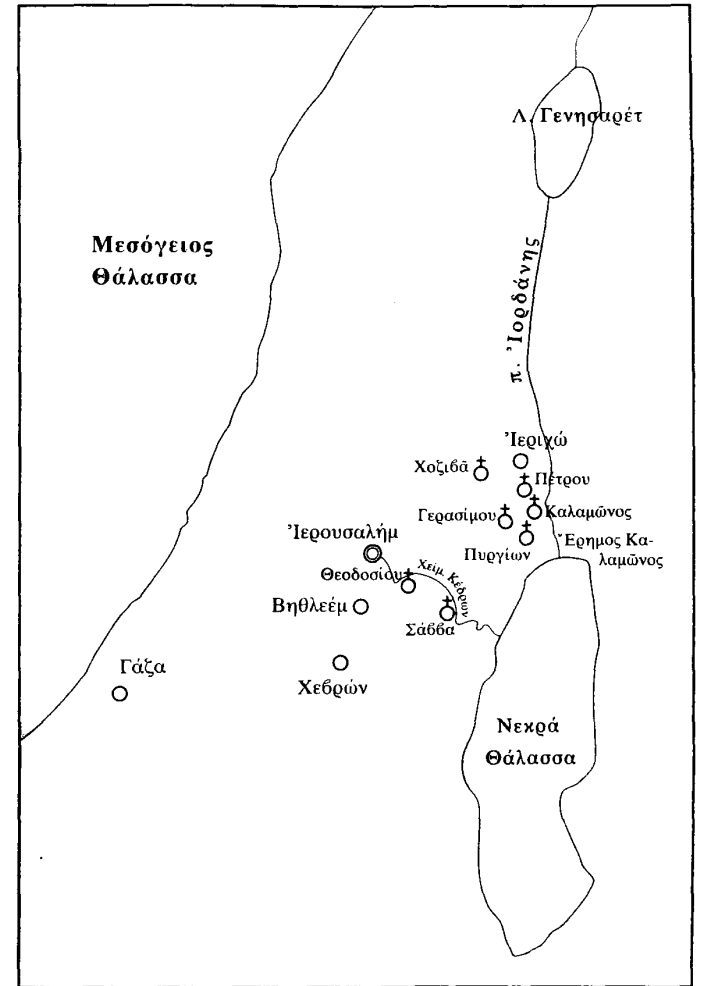
Εισαγωγή-Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια

Τόμος Δεύτερος

Α' έκδοση Ὀκτώβριος 1995

© Γυν. Ἱερὸν Ἡσυχαστήριον «Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Ἀναπαύσεως 18 - 55236 Πανόραμα Θεσσαλονίκης
Τηλ. (031) 343-901

Ἔκδοση Ἱ. Ἡσυχαστηρίου
«Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Πανόραμα Θεσσαλονίκης

Μοναστήρια της Παλαιστίνης

Ἀντί προλόγου

Πρὶν ἀπὸ ἑνα περίπου χρόνο εὐδόκησε ὁ Θεός νά γνωρίσει τό φῶς τῆς δημοσιότητος ὁ Α' τόμος τῆς σειρᾶς «Τὸ Μέγα Γεροντικόν», πού περιέχει τίς τρεῖς πρῶτες ἐνότητες τῆς θεματικῆς συλλογῆς μέ τά Ἀποφθέγματα τῶν ὁσίων Γερόντων τῆς ἀγιοτόκου ἐρήμου Αἰγύπτου, Θηβαῖδος, Σινᾶ καί Παλαιστίνης. Οἱ τόποι αὐτοὶ ὑπῆρξαν καί τά κέντρα τοῦ πρωτοχριστιανικοῦ μοναχισμοῦ.

Ἡ θετική ὑποδοχή τοῦ Α' τόμου καί ἡ ἐπιθυμία πολλῶν ἀναγνωστῶν γιά τή συνέχιση τοῦ ἐκδοτικοῦ αὐτοῦ ἔργου μᾶς παρότρυνε νά συνεχίσουμε τίς ἐργασίες, καί μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ φθάσαμε στήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἤδη παρόντος Β' τόμου.

Ὁφείλουμε δόξα καί προσκύνηση στόν ἐν Τριάδι Θεό, πού διά τῆς ταπεινότητός μας θέλησε τό πολύτιμο αὐτό κεφάλαιο τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ρήσεων τῶν ὁσίων Πατέρων νά δημοσιευθεῖ καί νά τεθεῖ στή διάθεση τῶν ἀγωνιζομένων «εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης». Ἡ παράλληλη ἀπόδοση τοῦ κειμένου στή νεοελληνική μέ τά διευκρινιστικά σχόλια, ὅπου θεωρήθηκε σκόπιμο, ἐλπίζουμε νά συντελέσουν στήν καλύτερη κατανόησή τους· ἔτσι ὥστε νά ἀποτελέσουν τά πνευματοφόρα αὐτά Ἀποφθέγματα ἕνα ἀκόμη ἔναυσμα γιά τήν ὑπέρβαση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, πού ἐμφωλεῖει μέσα μας, καί τήν πρόσδασή μας στή σφαῖρα τῆς Χάριτος, ὅπου τά πάντα εἶναι καινά καί πεπληρωμένα φωτός καί ἀληθείας.

Ἰ. Ἡσυχαστήριον «Τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»

Περιεχόμενα

Χάρτες	4-5
Ἀντί προλόγου	7
Περιεχόμενα	9
Ὁδηγός παραπομπῶν καὶ συντομογραφιῶν	10
Εἰσαγωγικό σημείωμα	11
Κεφάλαιο Δ'.	
<i>Περί ἐγκρατείας. Καὶ ὅτι δέν πρέπει νά τηροῦμε τὴν ἐγκράτεια μόνο στήν τροφή ἀλλά καί στίς ὑπό- λοιπες κινήσεις τῆς ψυχῆς</i>	17
Κεφάλαιο Ε'.	
<i>Διάφορες διηγήσεις ὠφέλιμες γιά τοὺς πολέμους πού ξεσηκώνει μέσα μας τό πάθος τῆς πορνείας</i>	113
Κεφάλαιο ΣΤ'.	
<i>Περί ἀκτημοσύνης. Παράλληλα πρέπει νά φυλα- γόμαστε καί ἀπό τὴν πλεονεξία</i>	237
Κεφάλαιο Ζ'.	
<i>Διάφορες διηγήσεις πού μᾶς ἐνθαρρύνουν γιά ὑπο- μονή καί ἀνδρεία</i>	285
Κεφάλαιο Η'.	
<i>Τίποτε δέν πρέπει νά κάνουμε γιά ἐπίδειξη</i>	417
Κεφάλαιο Θ'.	
<i>Εἶναι ἀνάγκη νά ἐπαγρυπνοῦμε ὥστε νά μή κρίνουμε κανένα</i>	465
Βιογραφικά σημειώματα	517
Εὗρετήρια	
Α'. Ὀνομάτων-Τοπωνυμίων-Πραγμάτων	529
Β'. Ἐννοιῶν	536
Γ'. Ἀγιογραφικῶν Χωρίων	548

Ὁδηγός παραπομπῶν καὶ συντομογραφιῶν

ἀπόφθ.	= ἀπόφθεγμα
βιογρ. σημ.	= βιογραφικό σημείωμα
βλ.	= βλέπε
(βλ.) Εἰσαγ.	= (βλέπε στό) Εἰσαγωγικό σημείωμα
κεφ.	= κεφάλαιο
λ.	= λέξη
ὁ.π.	= ὅπου παραπάνω (σέ σχετική ὑποσημ. πού συναντήσαμε παραπάνω)
πρβλ.	= παράβαλε
σελ.	= σελίδα
ὑποσημ.	= ὑποσημείωση
PG	= Patrologia Graeca (Ἑλληνική Πατρολογία Migne)

• Ἡ παραπομπή σέ ἀπόφθεγμα ἢ σέ ἔννοια ἑνός ἀποφθέγματος δηλώνεται μέ τό ἀλφαθητικό γράμμα τοῦ κεφαλαίου, πού χαρακτηρίζει τή σειρά του, καί τόν εἰδικό ἀριθμό πού ἔχει τό ἀπόφθεγμα μέσα στό κεφάλαιο αὐτό.

Π.χ. Ζ 11 σημαίνει τό ἀπόφθ. 11 τοῦ Ζ' κεφ.

Γιά τά ἐκτενῆ ἀποφθέγματα, ὅσα εἶναι πάνω ἀπό μιά σελίδα, καί πρόκειται νά παραλέμψουμε σέ κάποια ἔννοια τοῦ ἀποφθέγματος, στίς στήλες τῶν Εὐρετηρίων γράφουμε καί τή σελίδα στήν ὁποία δρῖσκεται ἡ ἔννοια.

Π.χ. Η 4 (σελ. 425) σημαίνει ὅτι ἡ ἔννοια πού ἀναζητοῦμε δρῖσκεται στό ἀπόφθ. 4 τοῦ Η' κεφ. καί στή σελ. 425.

• Στά Εὐρετήρια ἡ παραπομπή γιά τίς ὑποσημειώσεις στίς σελίδες τῶν ἀποφθεγμάτων δηλώνεται μέ τό γράμμα τοῦ κεφαλαίου, τόν ἀριθμό τῆς ὑποσημείωσης καί, ὅπου χρειάζεται, τόν ἀριθμό τῆς σελίδας στήν ὁποία δρῖσκεται. Π.χ. Θ ὑποσημ. 9 (σελ. 480).

Οἱ ὑποσημειώσεις σέ κάθε κεφ. ἔχουν δική τους ἀριθμητική σειρά.

• Ὁ ἀστερίσκος (*) πάνω σέ κάποια κύρια ὀνόματα σημαίνει ὅτι γι' αὐτά ὑπάρχει βιογραφικό σημείωμα στίς σελ. 517-527 στό τέλος τοῦ διβλίου.

• Στό Εὐρετήριο ἐννοιῶν, ὅπου μέσα σέ παρενθέσεις παρατίθενται κάποιες προσδιοριστικές λέξεις, ἂν ὑπάρχει μιά παύλα (—) μέ τό ἀρχικό ἢ καί τό δεύτερο γράμμα τῆς ἔννοιας στήν ὁποία γίνεται ἡ παραπομπή, ἡ παύλα δηλώνει ἀκριδῶς τήν ἴδια τήν ἔννοια.

Π.χ. στή λ. ὑπακοή σημειώνεται: (ζήσε στήν ὑ—). Αὐτό σημαίνει: ζήσε στήν ὑπακοή.

Στή λ. εὐλογία σημειώνεται: (πληρότητα εὐ—). Αὐτό σημαίνει: πληρότητα εὐλογίας.

Εἰσαγωγικό σημείωμα

Εἶναι γνωστό ὅτι “τό μαρτύριο τοῦ αἵματος” πού ὑπέστησαν τά πιστά μέλη τῆς πρώτης Ἐκκλησίας κατά τήν περίοδο τῶν διωγμῶν, τό διαδέχθηκε τό ἐξίσου ἐπώδυνο, ἀλλά καί βαρυσήμαντο “μαρτύριο τῆς συνειδήσεως”. Ὁ ἰσόβιος δηλαδή καί συνεχῆς ἀγώνας κάθε χριστιανοῦ νά ἐπιτύχει στόν κόσμον αὐτό μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ τήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία ἀπό τόν τυραννικό κλοιό τῆς ἁμαρτίας καί τόν ἐξαγιασμό του.

Στή μεταβατική αὐτή περίοδο, πρὸς τό τέλος τῶν διωγμῶν καί στά πρῶτα εἰρηνικά χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ (τέλη 3ου-ἀρχές 4ου αἰ.), κάποιες ψυχές, πού σέ σύντομο χρονικό διάστημα πολλαπλασιάστηκαν, «θεϊκῶ ἔρωτι πτερούμενοι» τόλμησαν, «ὡς οὐδέν λογιζάμενοι» τά τερπνά τοῦ κόσμου, «νά ἐξέλθουν» στήν ἀπαράκλητη ἔρημο, γιά νά ὑπομείνουν ἐκεῖ ἀπερίσπαστοι ἀπό βιοτικές μέριμνες τά παθήματα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, συσταυρούμενοι καί συνανιστάμενοι μ' Αὐτόν στόν ἰσόβιο ἀγώνα κατά τῆς ἁμαρτίας. Ἔτσι «ἐπολίσθη» ἡ ἔρημος.

Στήν εἰσαγωγή τοῦ Α' τόμου τῆς σειρᾶς μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νά κατατοπισθεῖ πάνω σέ ἐνδιαφέρουσες πτυχές τοῦ ὅλου θέματος. Νά γνωρίσει δηλαδή ποιοί ἦσαν οἱ πρωτοπόροι ἐρημίτες Γέροντες, ποιές μορφές παρουσίασε ὁ μοναχισμός στήν πρώτη του ἐμφάνιση, ποιός ὁ χαρακτήρας καί ἡ σημασία τῶν Ἀποφθεγμάτων τῶν ἀγίων Γερόντων, ἀλλά ἀκόμη καί τόν οἰκοδομητικό τρόπο προσέγγισης τοῦ ἀναγνώστη σ' αὐτά, ὥστε νά ἀνασύρει τόν σωτήριο θη-

σαυρό πού κρύβουν καί νά ἐντρυφήσει σ' αὐτόν.

Στόν τόμο αὐτόν περιοριζόμαστε σέ μιὰ σύντομη κατατόπιση πάνω στό ἀντικείμενο τοῦ βιβλίου.

Δύο παραλλαγές Ἀποφθεγμάτων ὑπάρχουν· ἡ ἀλφαθητική καί ἡ θεματική ἢ συστηματική. Στήν πρώτη παρατίθενται σέ ἀλφαθητική σειρά τά ὀνόματα τῶν Πατέρων μέ τά Ἀποφθέγματά τους, ἀρχίζοντας ἀπό τόν Μ. Ἀντώνιο μέχρι τόν ἀββᾶ Ὡρ¹.

Στή θεματική ἢ συστηματική παραλλαγή τό ὕλικό κατατάσσεται σέ 21 κεφάλαια, πού τό καθένα ἀναφέρεται σέ ἓνα κύριο θέμα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Αὐτή ἡ θεματική παραλλαγή, ἡ ὁποία μέχρι τῶν ἡμερῶν μας παρὰ τή μεγάλη σπουδαιότητά της παρέμενε ἀνέκδοτη², ἀποτελεῖ τό περιεχόμενο τῶν τόμων τοῦ Μεγάλου Γεροντικοῦ μέ μετάφραση στή νεοελληνική καί τά σχετικά σχόλια. Ὁ τίτλος αὐτός προτιμήθηκε, ἐπειδή ἡ θεματική παραλλαγή περιλαμβάνει ὅλα τά Ἀποφθέγματα τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου.

Ἡ ἔκδοσή μας βασίστηκε κυρίως στούς ἐξῆς τρεῖς κώδικες: Coislin 108 (11ου αἰ.), Coislin 127 (12ου αἰ.) καί Σιναϊτικός 454 (18ου αἰ.).

Ἀκολουθοῦμε τή διαίρεση τῶν Ἀποφθεγμάτων σέ 21 κεφάλαια, ὅπως εἶναι στούς προαναφερθέντες βυζαντινούς χειρόγραφους κώδικες.

1. Στούς βυζαντινοὺς κώδικες στό τέλος τῶν ἐπωνύμων ἀποφθεγμάτων παρατίθενται στή συνέχεια τά ἀποφθέγματα τῶν ἀνωνύμων Γερόντων. Ἡ ἀλφαθητική παραλλαγή ἐκδόθηκε στήν PG 65 (ἀπό τήν ὁποία καί ἔχουν ἀντλήσει ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον οἱ μέχρι τοῦδε χρηστικές ἐκδόσεις Γεροντικῶν) χωρίς ὁμως τά ἀποφθέγματα τῶν ἀνωνύμων Πατέρων.

2. Κατά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκδόσῆς μας ἐκδόθηκαν στή σειρά Sources Chrétiennes (τ. 387, Paris 1993) ἀπό τόν Jean-Claude Guy τά πρῶτα ἐννέα κεφάλαια τῆς θεματικῆς παραλλαγῆς μέ τίτλο Les apophtegmes des Pères, τήν ὁποία καί λάδαμε ὑπόψιν.

Ὁ Α' τόμος περιλαμβάνει τά τρία πρῶτα κεφάλαια.

Στόν Β' τόμο περιέχονται τά ἐπόμενα ἕξι (6) κεφάλαια τοῦ κώδικα, πού εἶναι τά ἐξῆς:

Κεφ. Δ': Περί ἐγκρατείας... καί ὄχι μόνο στήν τροφή, ἀλλά καί στίς ὑπόλοιπες κινήσεις τῆς ψυχῆς.

Κεφ. Ε': Διηγῆσεις ὠφέλιμες... γιά τόν πόλεμο τῆς πορνείας.

Κεφ. ΣΤ': Περί ἀκτημοσύνης... καί ἀποφυγή τῆς πλεονεξίας.

Κεφ. Ζ': Διηγῆσεις... περί ὑπομονῆς καί ἀνδρείας.

Κεφ. Η': Τίποτε δέν πρέπει νά κάνουμε γιά ἐπίδειξη.

Κεφ. Θ': Εἶναι ἀνάγκη νά ἐπαγρυπνοῦμε, ὥστε νά μὴν κρίνουμε κανέναν.

Θεοῦ συνεργοῦντος θά ἀκολουθήσουν καί ἄλλοι τόμοι.

Τό Γεροντικόν ἢ (ἀλλιῶς) Πατερικόν ἢ τά Ἀποφθέγματα τῶν Πατέρων ἔγιναν πολὺ ἐνωρίς³ ἀντικείμενο ἐντρυφήσεως· ἀρχικά ἀπὸ ὁμάδες μοναχῶν πού ζητοῦσαν νά βαδίσουν στά ἴχνη προγενεστέρων ἁγίων Γερόντων καί ἀργότερα διευρύνθηκε τό ἐνδιαφέρον στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀγαπήθηκαν καί διαβάστηκαν ὅσο λίγα βιβλία· καί ἐξακολουθοῦν νά διαβάζονται μέχρι καί σήμερα, παρόλο πού παρήλθαν δεκαπέντε καί πλέον αἰῶνες.

Ἡ διαχρονικὴ αὐτὴ ἀνά τούς αἰῶνες ἀξία τῶν κειμένων αὐτῶν ἔγκειται ἀφενὸς στό ὅτι δέν ἀποτελοῦν θεωρία—ὅσο ὑψηλὴ κι ἂν θά μποροῦσε νά εἶναι αὐτή— ἀλλὰ πράξη καί ἐμπειρία· ὁμως πιό πέρα καί πάνω ἀπ' αὐτό

3. Πρωτοεμφανίστηκαν καί διατηρήθηκαν στήν προφορικὴ παράδοση ἀπὸ τόν 4ο αἰ., (πρβλ. ἀποφθ. Δ1) καί κατὰ τόν 6ο αἰ. ἔχουμε τίς πρῶτες γραπτές συλλογές.

εἶναι ὅτι δέν ἀπηχοῦν κατορθώματα καί καταστάσεις ἀπλῶς ἀνθρώπινες — ὅσο καλές κι ἂν θά μπορούσε νά ἦταν αὐτές — ἀλλά τή θεανθρώπινη ζωή τοῦ ἀνθρώπου, καθώς ὑπῆρξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες σκεύη καί δοχεῖα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χάρις στήν «τετρωμένη» ἀπό ἀγάπη καρδιά τους γιά τόν Θεό καί στήν ἄνευ ὅρων παράδοσή τους σ' Αὐτόν.

Καί θά ἔλεγε κανείς ὅτι σήμερα ἔχουν ἰδιαίτερη ἐπικαιρότητα γιά τόν τεχνοκρατούμενο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος βάλλεται ἐξουθενωτικά δίκην ἐφόδου ἀπό τά συνεχῶς αὐξανόμενα ἐκθαμβωτικά ἐπιτεύγματα τῆς Τεχνικῆς καί τή νοοτροπία τῆς ἀδηφάγου καταναλωτικῆς κοινωνίας, πού ὅλα αὐτά ἐγκυμονοῦν τόν κίνδυνο τῆς ἀλλοτρίωσης, γιά νά μήν ποῦμε τῆς διαστροφῆς, τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Τά Ἀποφθέγματα τῶν ἁγίων Γερόντων ἐκφράζουν τήν διωμένη ἀπό τόν ἄνθρωπο ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ πού τόν σώζει. Μαρτυροῦν μ' ἓνα τρόπο ἀπλό καί καθαρό πῶς βρῖσκει κανείς τόν ἄγνωστο Χ, τόν ἑαυτό του ἀφενός, καί ἀφετέρου τόν ἀπόμακρο (ὅπως ὁ ἴδιος τό νομίζει) Δημιουργό καί Πλάστη του, τόν Θεό.

Πρέπει νά μᾶς εἶναι γνωστό ὅτι οἱ Πατέρες τῆς ἐρήμου ἐκτός ὀλίγων ἐξαιρέσεων ἦσαν ἀπλοί πιστοί, ἄμοιροι τῆς κατά κόσμον σοφίας ἀλλά κάτοχοι τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ· κατά τό ἀποστολικόν: «Τά μωρά τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καί τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ὅπως μὴ καυχῆσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Ἐπίσης ἀποδεικνύεται καί ὅτι «τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ καί τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ» (Α' Κορ. 1, 27-29 καί 25).

Χαρακτηριστικό εἶναι τό ἐξῆς περιστατικό μέ τόν Μέ-

γα Ἀρσένιο, τόν δυζαντινὸ ἀξιωματοῦχο πού ἀντήλλαξε τή χλιδή καί τή δόξα τῆς ἀνακτορικῆς ζωῆς μέ τήν ἀτιμία καί τήν πτωχεία τῆς ἐρημικῆς ζωῆς στή μοναχική παλαίστρα. Ὅταν ρωτοῦσε κάποια φορὰ γιά πνευματικά θέματα ἓναν ἐρημίτη, κάποιος γνωστός του πού παραδρέθηκε τή στιγμή ἐκείνη εἶπε μέ ἀπορία στόν Ἀρσένιο· «Πῶς ἐσύ μέ τόσο μεγάλη μόρφωση, πού κατέχεις καί τή ρωμαϊκή καί τήν ἑλληνική σοφία, συμβουλευέσαι αὐτόν τόν ἀγροῖκο (= τόν χωριάτη, τόν ἄξεστο) γιά τοὺς λογισμούς σου;» Καί ὁ Ἀρσένιος ἀπάντησε: «Τή ρωμαϊκή καί τήν ἑλληνική σοφία τή γνωρίζω, ἀλλά τό ἀλφάβητο αὐτοῦ τοῦ «ἀγροίκου» δέν ἔχω μάθει ἀκόμη».

Ἕνας μύστης τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας τήν παραμερίζει καί σκύβει νά μάθει τό ἀλφάβητο τοῦ «ἀγροίκου», πού εἶναι ὁμως κάτοχος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ.

Καί ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἓνας ἀγράμματος, ὁρμᾷ νά φθάσει τόν Θεό, χωρίς προϋποθέσεις κοσμικῆς σοφίας, καί ἀναδεικνύεται καθηγητῆς τῆς ἐρήμου καί καθοδηγεῖ γενεές ἀνθρώπων χάρις στή σοφία πού τοῦ χορήγησε ὁ Θεός, τό Πνεῦμα τό Ἅγιο.

Ἡ ζωή λοιπόν καί ὁ λόγος τῶν ἁγίων εἶναι καρπὸς οὐράνιος πού πέφτει σάν σπόρος καί μεστώνει σιγά-σιγά μέ τή ζωοποιό ἐνέργεια τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τους, πού εἶναι κενή ἀπό τύφο καί ἀλαζονεία καί βρῖσκει ὁ Θεός τόπο «νά ἀκουμπήσει» γιά νά ἐνεργήσῃ τό ἁγιαστικό του ἔργο. Γι' αὐτό τόσο ἡ καθαρὴ ἀρετὴ τῶν ἁγίων ὅσο καί ὁ λόγος τους ὁ ἀπλὸς καί ἀπέρिटτος οἰκοδομοῦν καί παρατείνονται ἀνά τοὺς αἰῶνες ἀναλλοίωτα, ὅπως ἀναλλοίωτο παραμένει ὁ,τι ἀφορᾷ τόν Θεό.

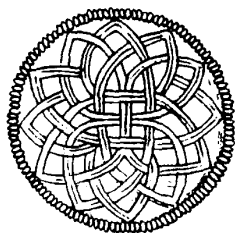
Τό πρόβλημα λοιπόν εἶναι πῶς ἐμεῖς οἱ σύγχρονοι οἰηματίες ἄνθρωποι μέ τήν ἀλαζονική πεποίθηση στόν ἑαυτό μας καί στά προσόντα μας, θά θελήσουμε νά σκύψουμε μέ

πνεῦμα μαθητείας μπροστά στίς ἅγιες αὐτές μορφές καί θά μπορέσουμε, πίσω ἀπό τή φαινομενική τους ἀσημαντότητα καί την εὐαγγελική τους ἀνεπιτήδευτη ἀπλότητα, νά διακρίνουμε καί νά ἀνασύρουμε τόν θεϊκό πλοῦτο πού κρύβεται.

Φυσικά δέν καλούμαστε νά πάρουμε τόν δρόμο γιά κάποια ἔρημο — ἄλλωστε «ἔρημος» ἔγινε ἀπό κάποια πλευρά καί ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία σήμερα— ἀλλά νά διακρίνουμε στή ζωή καί τόν λόγο τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας τό πνεῦμα πού τούς διέπει· καί πού αὐτό δέν εἶναι ἄλλο παρά τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ.

Εὐχαριστώντας “ἐκ θαθέων” τόν Θεό πού μέ τή δική του βοήθεια ἔφθασε ἡ ὥρα νά ἐκδοθεῖ ὁ Β΄ τόμος τοῦ Μ. Γεροντικοῦ, ἃς τόν παρακαλέσουμε νά μᾶς ἐλεήσει καί νά μᾶς βγάλει ἀπό τήν κουφότητα τῶν γηίνων ἀνερμάτιστων ἐπιδιώξεων μας, ὥστε μέ τό φωτεινό παράδειγμα καί τίς πρεσβεῖες τῶν ἁγίων μας νά κάνουμε τόν σωτήριο προσανατολισμό μας πρὸς τήν μόνη Ἀλήθεια, τόν Θεό.

Ὅφείλουμε εὐχαριστίες καί πολλή εὐγνωμοσύνη σ’ ὅλους τούς ἀγαπητούς συνεργάτες τοῦ Ἑσυχαστηρίου μας, πού ὁλόψυχα καί πολύπλευρα συνέδραμαν τήν ὅλη ἐργασία τοῦ Β΄ τόμου. Πιστεύουμε ὅτι ὁ Θεός θά λάβει ὑπόψιν του τόν κόπο τῆς ἀγάπης τους καί δεόντως θά τούς ἀνταμείψει.

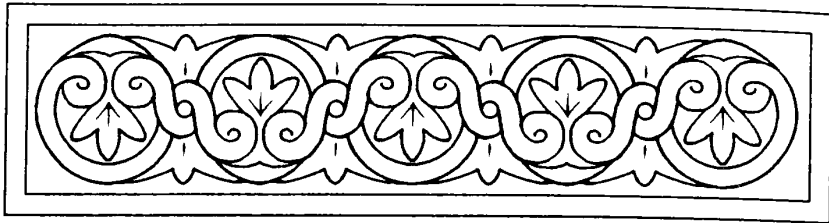

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Δ΄

*«Πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται,
ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν,
ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον».*

(Α΄ Κορ. 9, 25)

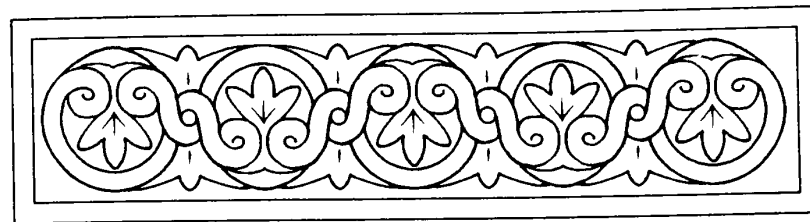
Περὶ ἐγκρατείας.

Καὶ ὅτι οὐ μόνον ἐπὶ βρωμάτων ταύτην
παραληπτέον ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν
τῆς ψυχῆς κινήματων

Αδελφοὶ παρέβαλον τῷ ἀδβᾶ Ἀντωνίῳ ἀπὸ Σκή-
τεως. Καὶ ἐμδάντες εἰς πλοῖον ἀπελθεῖν πρὸς αὐ-
τὸν εὗρον ἄλλον Γέροντα θέλοντα καὶ αὐτὸν ἀπελ-
θεῖν ἐκεῖ· ἠγνόουν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ καθή-
μενοι ἐν τῷ πλοίῳ ἐλάλουν λόγους Πατέρων καὶ
ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ πάλιν περὶ ἐργοχείρου αὐτῶν. Ὁ δὲ Γέ-
ρων ἐσιώπα. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὄρμου εὐρέθη καὶ
ὁ Γέρων ὑπάγων πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἀντώνιον. Ὡς δὲ ἤλθον
πρὸς αὐτὸν λέγει αὐτοῖς· Καλὴν συνοδίαν εὗρατε τὸν Γέ-
ροντα τοῦτον. Εἶπε δὲ καὶ τῷ Γέροντι· Καλοὺς ἀδελφούς
εὔρες μετὰ σοῦ, ἀδβᾶ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Καλοὶ μὲν εἰσιν
ἀλλ' ἡ αὐλὴ αὐτῶν οὐκ ἔχει θύραν καὶ ὁ θέλων εἰσέρχεται
εἰς τὸν σταῦλον καὶ λύει τὸν ὄνον. Τοῦτο δὲ ἔλεγεν ὅτι τὰ
ἐρχόμενα εἰς τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλουν.

1. Σκήτη· Τόπος μοναχικῶν οἰκισμῶν βορειοδυτικὰ τοῦ Καίρου. Βλ. χάρ-
τη σελ. 4.

2. Εἶναι ἡ ἀρχαιότερη μαρτυρία περὶ προφορικῆς χρήσεως Ἀποφθεγμά-
των τῶν Πατέρων. Ἔχουμε δηλαδή ἓνα προδρομικὸ στάδιο πρὸς τὴ γραπτὴ

Περὶ ἐγκρατείας.

Καὶ ὅτι δέν πρέπει νὰ τηροῦμε τὴν ἐγκράτεια
μόνο στήν τροφή ἀλλὰ καὶ στίς ὑπόλοιπες
κινήσεις τῆς ψυχῆς

Αποιοὶ ἀδελφοὶ ἀπὸ τῆ Σκήτη¹ ξεκίνησαν νὰ ἐπι-
σκεφθοῦν τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο. Μπῆκαν λοιπὸν σ'
ἓνα καράδι γιὰ νὰ πᾶνε καὶ σ' αὐτὸ βρῆκαν ἓναν
ἄλλο Γέροντα, πού ἤθελε κι αὐτός νὰ πᾶει ἐκεῖ. Δέν
τόν γνώριζαν ὅμως αὐτὸν οἱ ἀδελφοί. Καθισμένοι
λοιπὸν μέσα στοῦ καράδι ἀνέφεραν μεταξύ τους ἀποφθέ-
γματα Πατέρων² ἢ ρητὰ ἀπὸ τῆ Γραφῆ καὶ ἀπὸ ἀνάμεσα
γιὰ τὸ ἐργόχειρό τους. Ὁ Γέροντας ἔμενε ἐντελῶς σιωπη-
λός. Σάν βγῆκαν στοῦ λιμάνι, παρατήρησαν ὅτι καὶ ὁ Γέ-
ροντας πῆγαινε πρὸς τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο.

Κι ὅταν ἔφτασαν ἐκεῖ τοὺς εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος·
«Καλὴ συνοδία βρήκατε τὸν Γέροντα αὐτόν». Καὶ στὸν Γέ-
ροντα εἶπε· «Καλοὺς ἀδελφούς εἶχες μαζί σου, ἀδβᾶ». Καὶ
ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαντᾷ· «Καλοὶ βέβαια εἶναι, ἀλλὰ ἡ αὐλὴ
τους δέν ἔχει πόρτα· καὶ ὅποιος θέλει μπαίνει στὸν στάβλο
καὶ λύνει τὸ γαϊδούρι». Καὶ αὐτὸ τό εἶπε, γιατί ὅ,τι ἐρχόταν
στό στόμα τους, τό ἔλεγαν.

συλλογὴ πού ἀκολούθησε ἀργότερα (Βλ. Εἰσαγ. τόμ. Α' σελ. 18).

2. Ὁ ἄβδᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ ἄβδᾶ Ἀρσενίου ὅτι· Ὁλην τὴν νύκτα διετέλει ἀγρυπνῶν καὶ ὅτε ἤθελε περὶ τὸ πρωὶ διὰ τὴν φύσιν καθευδῆσαι, ἔλεγε τῷ ὕπνῳ· Δεῦρο, κακὲ δοῦλε. Καὶ ἤρπαζε μικρὸν καθήμενος καὶ εὐθέως ἠγείρετο.

3. Ὁ ἄβδᾶς Ἀρσένιος ὅτι· Ἀρκετὸν τῷ μοναχῷ, ἵνα κοιμᾶται μίαν ὥραν, ἐὰν ᾗ ἀγωνιστής.

4. Ὁ ἄβδᾶς Δανιήλ ὅτι· Τοσαῦτα ἔτη ἔμεινε μεθ' ἡμῶν καὶ μόνον θαλλίον σίτου ἐποιοῦμεν αὐτῷ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ὅτε παρεβάλλομεν αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ ἠσθίομεν.

5. Εἶπε πάλιν ὅτι· Εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὐκ ἠλλάσσει τὸ ὕδωρ τῶν θαῖων ἀλλὰ μόνον προσετίθει· ἔπλεκε γὰρ σειρὰν καὶ ἔρραπεν ἕως ὥρας ἑκτης. Παρεκάλεσαν οὖν αὐτὸν οἱ Γέροντες λέγοντες· Διὰ τί οὐκ ἀλλάσσεις τὸ ὕδωρ τῶν θαῖων, ὅτι ὀζει. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀντὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τῶν μύρων ὧν ἀπέλαυσα ἐν τῷ κόσμῳ, χρειὰ ἀπολαβεῖν με τὴν ὁσμὴν ταύτην.

6. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ὡς ἤκουεν ὅτι ἐτελέσθη πᾶν γέννημα ὁπώρας, ἔλεγεν ἀφ' ἐαυτοῦ· Φέρετέ μοι. Καὶ ἐγεύετο ἅπαξ μόνον ἀπὸ πάντων μικρὸν εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ.

3. Ἡ δυζαντινὴ ὥρα, πού ἀκολούθησε τὸ ρωμαϊκὸ σύστημα μετρήσεως, ἐκφράζεται σὲ ὀκτῶ τρίωρα τὸ εἰκοσιτετράωρο, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονταν «φυλακαί», γιατί κάθε τρίωρο ἄλλαζε ἡ φρουρά. Τὰ τέσσερα τρίωρα ἐκφράζουν τὶς ὥρες τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἄλλα τέσσερα τῆς νύκτας. Στὶς 6 π.μ. ἀντιστοιχεῖ ἡ 1η δυζαντινὴ ὥρα τῆς ἡμέρας, στὶς 9 π.μ. ἡ 3η δυζαντινὴ ὥρα, στὶς 12 τὸ μεσημέρι ἡ 6η, στὶς 3 μ.μ. ἡ 9η, στὶς 6 μ.μ. ἡ 12η καὶ ἔκλεινε ἡ ἡμέρα. Ἀρχίζαν τὰ νυκτερινὰ τρίωρα ὡς τὶς 6 τὸ πρωί. Οἱ Εὐαγγελιστὲς καὶ οἱ ἐκκλη-

2. Ὁ ἄβδᾶς Δανιήλ γιὰ τὸν ἄβδᾶ Ἀρσένιο· «Ὁλη τὴ νύκτα τὴν περνοῦσε ἄγρυπνος. Καὶ ὅταν κατὰ τὰ ξημερώματα ἀπὸ ἀνάγκη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἤθελε νὰ κοιμηθεῖ, ἔλεγε στὸν ὕπνο· Ἔλα, κακὲ δοῦλε. Καὶ τὸν ἄρπαζε γιὰ λίγο καθισμένος καὶ εὐθύς σηκωνόταν».

3. Ὁ ἄβδᾶς Ἀρσένιος· «Γιὰ τὸν μοναχὸ εἶναι ἀρκετὸ νὰ κοιμᾶται μιά ὥρα, ἐὰν εἶναι ἀγωνιστής».

4. Ὁ ἄβδᾶς Δανιήλ· «Τόσα χρόνια ἔμεινε μαζί μας καὶ τοῦ προσφέραμε κάθε χρόνο ἓνα μόνο ζεμπίλι σιτάρι· καὶ ὅταν τὸν ἐπισκεπτόμασταν, τρώγαμε ἀπ' αὐτό».

5. Εἶπε πάλι· «Ἐκτός ἀπὸ μιά φορά τὸν χρόνο, δὲν ἄλλαζε τὸ νερό ἀπὸ τοὺς φοινικοβλαστούς, ἀλλὰ πρόσθετε μόνο. Ἐκαμνε πλεξοῦδες καὶ τίς ἔραβε ὡς τίς 12 τὸ μεσημέρι³. Τὸν παρακάλεσαν λοιπὸν οἱ Γέροντες καὶ τοῦ ἔπαν· Γιατί δὲν ἀλλάξεις τὸ νερό ἀφοῦ μυρίζεις; Καὶ ἐκεῖνος τοὺς εἶπε· Ἀντὶ γιὰ τὰ ἀρώματα καὶ τὰ μύρα ποὺ ἀπόλαυσα στὸν κόσμο, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποστῶ τὴ μυρωδιά αὐτή⁴».

6. Εἶπε πάλι· «Μόλις πληροφοροῦνταν ὅτι ὠρίμασαν ὅλα τὰ εἶδη τῶν καρπῶν, ἔλεγε ἀπὸ μόνος του· Φέρετε μου. Καὶ δοκίμαζε λίγο ἀπ' ὅλους τοὺς καρπούς, καὶ μιά φορά μόνο, εὐχαριστώντας τὸν Κύριο».

σιαστικοὶ συγγραφεῖς χρησιμοποίησαν τὸ ρωμαϊκὸ σύστημα μετρήσεως τῆς ὥρας. Καὶ οἱ ἀκολουθίες τῶν ὥρῶν ποὺ θέσπισε ἀργότερα ἡ Ἐκκλησία χαρακτηρίσθηκαν μὲ τὴ δυζαντινὴ ὥρα ὡς 1η, 3η, 6η καὶ 9η.

³ Ἀρὰ ὁ ἄβδᾶς (στό ἀποφθ. 5) ἔκανε ἐργόχειρο ὡς τίς 12 τὸ μεσημέρι.

⁴ Τὸ ρ. ἀπολαμβάνω τοῦ ἀρχαίου κειμένου, ἐκτός τῆς ἀρχικῆς σημασίας,

7. Ὁ ἑλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀγάθωνος ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἔβαλλε λίθον εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἕως οὗ κατώρθωσε τὸ σιωπᾶν.

8. Ὁ αὐτὸς ὥδενέ ποτε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· καὶ εὐρὼν εἷς ἐξ αὐτῶν μικρὸν ἀράκιον ἐν τῇ ὁδῷ χλωρὸν λέγει τῷ Γέροντι· Πάτερ, κελεύεις λάβω αὐτό; Προσέσχεν οὖν αὐτῷ ὁ Γέρον· θαναμάζων καὶ λέγει· Σὺ ἔθηκας αὐτὸ ἐκεῖ; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Οὐχί. Λέγει ὁ Γέρον· Πῶς οὖν θέλεις λαβεῖν ὃ οὐκ ἔθηκας;

9. Ὁ ἑλεγον πάλιν περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ ὅτι· Ὅτε ἐπίπρασκον σκεῦος ἅπαξ ἔλεγον τὴν τιμὴν καὶ τὸ διδόμενον αὐτοῖς ἐλάμβανον σιωπῶντες μετὰ ἀναπαύσεως. Καὶ πάλιν ὅτε ἤθελον ἀγοράσαι τίποτε, τὸ λεγόμενον αὐτοῖς παρεῖχον μετὰ σιωπῆς καὶ ἐλάμβανον τὸ σκεῦος καθόλου μὴ φθεγγόμενοι.

10. Ἐσχε ποτὲ ὁ ἀδδᾶς Ἀγάθων δύο μαθητὰς ἀναχωροῦντας κατ' ἰδίαν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἠρώτησε τὸν ἕνα· Πῶς διάγεις ἐν τῷ κελλίῳ σου; Ὁ δὲ ἔφη· Νηστεύω ἕως ὅψε καὶ ἐσθίω δύο παξαμάτια. Καὶ λέγει αὐτῷ· Καλὴ δίαιτα, οὐ πάννυ ἔχουσα κόπον. Λέγει δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ· Καὶ σὺ πῶς; Ὁ δὲ ἔφη· Δύο νηστεύω καὶ δύο παξαμάτια ἐσθίω. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Κοπιᾷς ὄντως δύο πολέμους βασιτάζων, ὅτι ἕαν τις ἐσθίῃ καθ' ἡμέραν καὶ οὐ χορτάζεται κοπιᾷ, ἔστι δὲ ἄλλος νηστεύειν θέλων δύο δύο καὶ χορτά-

χρησιμοποιεῖται καὶ μέ τὴν ἔννοιαν· ἀμείδομαι, ὑφίσταμαι κάτι ὡς τιμωρία, τιμωροῦμαι.

7. Ὁ ἑλεγον γὰρ τὸν ἀδδᾶ Ἀγάθωνα ὅτι ἐπὶ τρία χρόνια ἔβαλε πέτρα στὸ στόμα του, ἕως ὅτου κατώρθωσε νὰ σιωπᾷ.

8. Ὁ ἴδιος βάδιζε κάποτε μαζί μέ τοὺς μαθητές του· καί ἕνας ἀπ' αὐτοὺς βρῆκε πάνω στὸν δρόμο ἕνα μικρὸ ἀρακά χλωρὸ καὶ λέει στὸν Γέροντα· «Πάτερ, μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ τὸ πάρω αὐτό;» Τὸν κοίταξε μέ ἀπορία ὁ Γέροντας καὶ τοῦ λέει· «Ἐσύ τὸ ἔβαλες ἐκεῖ;» «Ὁχι» ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός. «Καὶ πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ πάρεις — τοῦ λέει ὁ Γέροντας — αὐτό πού δέν τὸ ἔβαλες ἐσύ;»

9. Ὁ ἑλεγον ἐπίσης γι' αὐτόν καὶ τὸν ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ: «Ὅταν πουλοῦσαν κάποιο πράγμα, ἔλεγον τὴν τιμὴν του ἀλλὰ ἔπαιρναν ὅ,τι τοὺς ἔδιναν χωρὶς δεῦτερο λόγο καὶ ἐνιωθὰν ἀναπαυμένοι.

Κι ὅταν πάλι ἤθελαν νὰ ἀγοράσουν κάτι, πληρῶναν τὴν τιμὴν πού τοὺς ἔλεγον σιωπηλοὶ καὶ ἔπαιρναν τὸ σκεῦος χωρὶς νὰ ποῦν κουδέντα».

10. Εἶχε κάποτε ὁ ἀδδᾶς Ἀγάθων δύο μαθητές πού μόναζαν κατ' ἰδίαν. Κάποια ἡμέρα ρωτᾷ τὸν ἕνα: «Πῶς περνᾷς στὸ κελί σου;» Καὶ ἀπαντᾷ ἐκεῖνος: «Νηστεύω ὡς ἀργὰ καὶ τρώω δύο παξιμάδια». Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Καλὸς τρόπος, πού δέν ἔχει πολὺ κόπο». Ρωτᾷ καὶ τὸν ἄλλον: «Κι ἐσύ πῶς περνᾷς;» Κι ἀποκρίνεται ἐκεῖνος: «Νηστεύω δύο ἡμέρες καὶ δύο παξιμάδια τρώω». Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Κοπιᾷζεις πραγματικά κάνοντας διπλὸ ἀγῶνα. Γιατί, ἂν κανεὶς τρώει κάθε ἡμέρα χωρὶς νὰ χορταίνει, κοπιᾷζει. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἄλλος πού θέλει νὰ νηστεύει δύο-δύο μέρες»

5. Δύο-δύο σημαίνει ὅτι ἔτρωγαν μέρα παρά μέρα ἢ κάθε τρίτη μέρα. Ὁ

ζεσθαι. Σὺ δὲ διπλᾶς νηστεύων οὐ χορτάζη.

11. Ἦλθε ποτὲ ὁ ἄβδᾶς Ἀχιλλᾶς εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἄβδᾶ Ἡσαίου ἐν Σκήτει καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐσθίοντα· ἦν δὲ βαλὼν εἰς πινάκιν ἄλας καὶ ὕδωρ. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Γέρων ὅτι ἔκρυψεν αὐτὸ ὀπίσω τῆς σειρᾶς, λέγει αὐτῷ· Εἰπέ μοι τί ἦσθιες; Ὁ δὲ εἶπε· Συγχώρησόν μοι, ἄβδᾶ, ὅτι θαλλία ἔκοπτον εἰς τὸ καῦμα καὶ ἀνελθὼν ἔβαλον εἰς τὸ στόμα μου ψωμὶν μετὰ ἄλατος καὶ ἐξηράνθη ὁ φάρυγξ μου ἀπὸ τοῦ καύματος καὶ οὐ κατέβαινεν ὁ ψωμός· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθην βαλεῖν μικρὸν ὕδωρ εἰς τὸ ἄλας, ἵνα οὕτω δυνηθῶ γεύσασθαι· ἀλλὰ συγχώρησόν μοι. Λέγει ὁ Γέρων· Δεῦτε, ἴδετε Ἡσαϊαν ζωμὸν ἐσθίοντα ἐν Σκήτει. Εἰ ζωμὸν θέλεις ἐσθίειν, ὕπαγε εἰς Αἴγυπτον.

12. Παρέβαλέ τις τῶν Γερόντων τῷ ἄβδᾶ Ἀχιλλᾶ καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ῥίψαντα αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· Τί ἐστι τοῦτο, πάτερ; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων ὅτι λόγος ἐστὶν ἀδελφοῦ λελυπηκότος με καὶ ἠγωνισάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀρθῇ ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ γέγονεν ὁ λόγος αἷμα ἐν τῷ στόματί μου καὶ ἔπτυσσα αὐτόν καὶ ἀνεπάην καὶ τῆς λύπης ἐπελαθόμην.

13. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἄβδᾶ Ἀμμώη ὅτι ἦσθένοι κλινήρης ὢν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ οὐδέποτε ἀφῆκε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ προσχεῖν εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ κελλίου ἰδεῖν τί ἔχει.

κτενέστερα γιὰ τὴ νηστεία βλ. Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 160 ὑποσημ. 153.

καὶ νά τρώει χορταστικά. Ἐνῷ ἐσύ καὶ δύο-δύο μέρες νηστεύεις καὶ δέν χορταίνεις».

11. Πῆγε κάποτε ὁ ἄβδᾶς Ἀχιλλᾶς στό κελί τοῦ ἄβδᾶ Ἡσαῖα στή Σκήτη καὶ τὸν βρῆκε νά τρώει. Εἶχε δάλει στό πιάτο ἄλατι καὶ νερό.

Καὶ σάν τὸν εἶδε ὁ Γέροντας ὅτι τὸ ἔκρυψε πίσω ἀπὸ τὴν πλεξούδα, τοῦ λέει: «Πές μου, τί ἔτρωγες;» Κι αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκε: «Συγχώρα με, ἄβδᾶ· βγῆκα κι ἔκοβα μέσα στόν καύσωνα βλαστάρια· ἐπιστρέφοντας ἔβαλα στό στόμα μου ψωμί μέ ἄλατι, ἀλλὰ ἦταν ξερό τό λαρύγγι μου ἀπὸ τὸν καύσωνα καὶ δέν κατέβαινε τό ψωμί· καὶ ἀναγκάσθηκα νά δάλω λίγο νερό στό ἄλατι γιὰ νά μπορέσω ἔτσι νά τό φάω. Ὅμως συγχώρα με».

Λέει ὁ Γέροντας: «Ἐλᾶτε νά δεῖτε τὸν Ἡσαῖα νά τρώει ζωμό στή Σκήτη. Ἐάν θέλεις νά τρῶς ζωμό, πῆγαινε στήν Αἴγυπτο».

12. Ἐπισκέφθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν ἄβδᾶ Ἀχιλλᾶ καὶ τὸν εἶδε νά φτύνει αἷμα ἀπὸ τό στόμα του καὶ τὸν ρωτᾷ: «Τί εἶναι αὐτό, πάτερ;» Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας: «Εἶναι λόγος ἀδελφοῦ πού μέ λύπησε καὶ ἀγωνίστηκα νά μὴν τό ἀνακοινώσω. Παρακάλεσα τὸν Θεό νά μέ ἀπαλλάξει ἀπ' αὐτό⁶. Καὶ ἔγινε ὁ λόγος αἷμα στό στόμα μου καὶ τὸν ἔπτυσσα. Ἔτσι βρῆκα τὴν ἀνάπαυσή μου καὶ λησμόνησα τὴ λύπη μου».

13. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἄβδᾶ Ἀμμώη ὅτι ἔμενε στό κρεβάτι ἄρρωστος πολλὰ χρόνια. Καὶ δέν ἄφησε ποτέ τὸν λογισμό του νά προσέξει στὰ ἐνδότερα τοῦ κελιοῦ νά δεῖ τί

6. Δηλ. ἀπὸ τῆ θύμηση τῶν λόγων τοῦ ἀδελφοῦ.

Πολλά γὰρ αὐτῷ προσέφερον διὰ τὴν ἀσθένειαν· καὶ εἰσερχομένον τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ ἐξερχομένου ἐκάμνυε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴδῃ τί ποιεῖ. Ἦδει γὰρ ὅτι ἦν πιστὸς μοναχός.

14. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἀνούθ· Ἐξ ὅτου τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἐκλήθη ἐπ' ἐμέ, οὐκ ἐξῆλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματός μου.

15. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ἀβραὰμ λέγων· Ἐὰν συμβῇ με πολλάκις φαγεῖν, τί ἐστι; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπε· Τί λαλεῖς, ἀδελφέ; Τοσαῦτα ἐσθίεις; Ἦ δοκεῖς ὅτι εἰς ἄλωνα ἦλθες;

16. Ἦ ελεγεν ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν· Ὡς κατήλθομεν ἀπὸ τοῦ θέρους εἰς Σκῆτιν, ἤνεγκαν ἡμῖν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καρποφορίαν πρὸς ἓνα ἀγγεῖον ἐλαίου ξέστου γεγυψωμένον. Καὶ ὡς ἦλθε πάλιν ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, εἴ τι ἐπερίσσειεν οἱ ἀδελφοὶ ἔφερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ γὰρ ἡμῖν μὴ ἀνοίξας τὸ ἀγγεῖόν μου ἀλλὰ τῇ ῥαφίδι τρυπήσας μετέβαλον μικρὸν καὶ εἶχεν ἡ καρδιά μου ὅτι μέγα πρᾶγμα ἐποίησα. Καὶ ὡς ἤνεγκαν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ἐαυτῶν ἀγγεῖα γεγυψωμένα ὡς ἦσαν καὶ τὸ ἐμὸν τετρυπημένον ἦν, εὐρέθην ὡς πορνεύσας ἀπὸ τῆς αἰσχύνης.

17. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν ὁ πρεσβύτερος τῶν Κελλίων ὅτι· Παρεβάλομεν εἰς Σκῆτιν πρὸς τινα Γέροντα καὶ

7. Ξέστης, ξεστόν ἢ ξεστόιον καὶ ξιστί· α) Ρωμαϊκὴ μονάδα μέτρησης ὑγρῶν, πού μεταδόθηκε κατόπιν καὶ στὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀττικὸς ξέστης ἦταν

ἔχει. Γιατί πολλά τοῦ πρόσφεραν, λόγῳ τῆς ἀρρώστειάς του. Καὶ καθὼς ἔμπαινε καὶ ἔβγαινε ὁ μαθητὴς του Ἰωάννης, ἔκλεινε αὐτὸς τὰ μάτια του γιὰ νὰ μὴ δεῖ τί κάνει. Γιατί ἤξερε καλὰ ὅτι ἦταν ἀξιόπιστος μοναχός.

14. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἀνούθ· «Ἀπὸ τότε πού ὀνομάστηκα χριστιανὸς δὲν βγήκε κάτι πού δὲν εἶναι ἀληθινὸ ἀπὸ τὸ στόμα μου».

15. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ἀβραὰμ· «Ἐὰν συμβεῖ νὰ φάω πολλές φορές, τί σημαίνει αὐτό;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαντᾷ· «Τί λές, ἀδελφέ; Τρῶς τόσο πολὺ; Μήπως νομίζεις ὅτι ἦρθες σὲ ἄλωνι;»

16. Ἦ ελεγε ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν· «Μόλις κατεβήκαμε ἀπὸ τὸ θέρος στὴ Σκῆτη, μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια εὐλογία ἀπὸ ἓνα δοχεῖο λάδι στὸν καθένα, πού χωροῦσε ἓνα ξέστη⁷, σφραγισμένο μέ γύψο.

Καὶ ὅταν ἦρθε πάλι ἡ ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς, ὅ,τι περὶσσεψε τὸ ἔφεραν οἱ ἀδελφοὶ στὴν ἐκκλησία. Ἐγὼ δὲν εἶχα ἀνοίξει τὸ δοχεῖο μου ἀλλὰ μέ τῇ βελόνα τὸ εἶχα τρυπήσει καὶ χρησιμοποίησα λίγο· καὶ αὐτὸ τὸ ἐνιωθα σάν νὰ εἶχα κάνει πολὺ σπουδαῖο πρᾶγμα. Ὅταν ὅμως ἔφεραν οἱ ἀδελφοὶ τὰ δικά τους ἀγγεῖα σφραγισμένα ὅπως ἦταν, καὶ τὸ δικό μου ἦταν τρυπημένο, αἰσθάνθηκα ἀπὸ τὴν ντροπὴ μου σάν νὰ εἶχα πέσει στὸ ἁμάρτημα τῆς πορνείας».

17. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν ὁ πρεσβύτερος⁸ τῶν Κελλίων· «Πήγαμε στὴ Σκῆτη σ' ἓνα Γέροντα καὶ θελήσαμε νὰ

περίπου 0,4 λ. β) δοχεῖο ὑγρῶν, λαγήνη.

8. Ἱερέας τῶν Κελλίων.

ἤθελήσαμεν βαλεῖν αὐτῷ μικρὸν ἔλαιον καὶ λέγει ἡμῖν· Ἰδοὺ ποῦ κεῖται τό ἀγγεῖον ὃ ἡνέγκατέ μοι πρὸ τριῶν ἐτῶν. Ὡς ἐθήκατε αὐτό, οὕτως ἔμεινεν. Ἀκούσαντες δὲ ἡμεῖς ἐθαυμάσαμεν τὴν πολιτείαν τοῦ Γέροντος.

18. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὅτι· Παρεβάλομεν ἄλλῳ Γέροντι καὶ ἐκράτησεν ἡμᾶς φαγεῖν. Ἐβαλε δὲ ἡμῖν ραφανέλαιον καὶ λέγομεν αὐτῷ· Πάτερ, μᾶλλον μικρὸν χρήσιμον ἔλαιον βάλε ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀκούσας ἐσφράγισεν ἑαυτὸν λέγων· Εἴ ἐστὶν ἄλλο ἔλαιον ἐκτὸς τούτου, οὐκ οἶδα ἐγώ.

19. Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀδβᾶ Διοσκόρου τῆς Ἀγχιάστεως ὅτι ὁ ἄρτος αὐτοῦ κριθίνος ἦν καὶ ἀπὸ φακοῦ. Καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἔβαλεν ἀρχὴν μιᾶς πολιτείας λέγων· Οὐκ ἀπαντῶ τινι τὸ ἔτος τοῦτο ἢ οὐ λαλῶ ἢ οὐ τρώγω ἔψημα ἢ οὐ τρώγω ὀπώραν ἢ λάχανον. Καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν οὕτως ἐποίει· τελειῶν τὸ ἐν ἐλάμβανεν ἄλλο καὶ τοῦτο ἐποίει κατ' ἐνιαυτόν.

20. Ἐπεμψέ ποτε Ἐπιφάνιος ὁ ἐπίσκοπος Κύπρου πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἰλαρίωνα παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Δεῦρο ἵνα ἴδωμεν ἑαυτοὺς πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἐκ τοῦ σώματος. Καὶ παραγενομένου αὐτοῦ ἐχάρησαν μετ' ἀλλήλων. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἡνέχθη πετεινὸν καὶ λαθὼν ὁ ἐπίσκοπος ἔδωκε τῷ ἀδβᾶ Ἰλαρίωνι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Συγχώρησόν μοι, ἀδβᾶ, ὅτι ἐξ οὗ ἔλαβον τὸ σχῆμα οὐκ ἔφαγον θῆμα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· Ἐγὼ δὲ ἐξ οὗ ἔλαβον τὸ σχῆμα, οὐκ ἀφῆκά τινα κοιμηθῆναι ἔχοντά τι κατ' ἐμοῦ

9. Ραπανέλαιο ἢ ραφανέλαιο εἶναι τό λάδι πού προέρχεται ἀπὸ ρεπάνι

τοῦ βάλομε λίγὸ λάδι καὶ μᾶς λέει· Νά, ποῦ στέκει τό δοχεῖο πού μοῦ φέρατε πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια. Ὅπως τό τοποθετήσατε, ἔτσι ἔμεινε.

Ἀκούγοντάς το θαυμάσαμε τὴν ἄσκηση τοῦ Γέροντα».

18. Ὁ ἴδιος εἶπε· «Ἐπισκεφθήκαμε κάποιον Γέροντα καὶ μᾶς κράτησε γιὰ φαγητό. Μᾶς ἔβαλε ὅμως ραπανέλαιο⁹ καὶ τοῦ εἶπαμε· Πάτερ, καλύτερα βάλε μας λίγὸ λάδι ἀπ' αὐτό πού συνηθίζεται. Ὅταν τ' ἄκουσε σφράγισε τὸν ἑαυτό του μέ τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπε· Ἐάν ὑπάρχει ἄλλο εἶδος λάδι ἀπ' αὐτό, δέν τό γνωρίζω ἐγώ».

19. Διηγούνταν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Διόσκορο τῆς Ἀγχιάστεως ὅτι τό ψωμί του ἦταν ἀπὸ κριθάρι καὶ φακή. Ἐπίσης ὅτι ἔβαζε ἀρχὴν κάθε χρόνο, γιὰ μιὰ ἰδιαίτερη ἄσκηση, π.χ. αὐτόν τὸν χρόνο δέν θά βρεθῶ μέ κανέναν ἢ δέν θά μιλῶ ἢ δέν θά φάω μαγειρεμένο φαγητό ἢ δέν θά φάω φρούτα ἢ λαχανικά. Καὶ σέ κάθε ἄσκηση ἔτσι ἔκανε· τελειώνοντας τὴν μιὰ ἔπιανε τὴν ἄλλη. Καὶ αὐτό τό ἐπαναλάμβανε κάθε χρόνο.

20. Ἐστειλε κάποτε ὁ Ἐπιφάνιος, ὁ ἐπίσκοπος Κύπρου, μήνυμα στὸν ἀδβᾶ Ἰλαρίωνα καὶ τὸν παρακαλοῦσε· «Ἐλανά δοῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, πρὶν ἀποχωρήσουμε ἀπὸ τό σῶμα». Πράγματι πῆγε ὁ ἀδβᾶς καὶ χάρηκαν πού βρέθηκαν.

Τὴν ὥρα πού ἔτρωγαν, ἔφεραν στό τραπέζι πτηνό. Τό πῆρε ὁ Ἐπίσκοπος καὶ τό πρόσφερε στὸν ἀδβᾶ Ἰλαρίωνα. Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Συγχώρεσέ με, ἀπὸ τότε πού πῆρα τό σχῆμα δέν ἔφαγα σφαχτό». Καὶ ἀποκρίνεται ὁ Ἐπίσκοπος· «Ἐγὼ ἀπὸ τότε πού πῆρα τό σχῆμα, δέν ἄφησα κανέναν νά κοιμηθεῖ ἔχοντας κάτι ἐναντίον μου, οὔτε ἐγώ

(τό ρεπάνι ἢ ραπάνι λέγεται καὶ ραφανίς, -ίδος).

οὐδὲ ἐγὼ ἐκοιμήθην ἔχων τι κατὰ τινος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Συγχώρησόν μοι ὅτι ἡ σὴ πολιτεία μείζων ἐστὶ τῆς ἐμῆς.

21. Ὡς ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἑλλαδίου ὅτι ἄρτον καὶ ἄλας ἤσθιεν. Ὅτε οὖν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἄρτον καὶ ἄλας ἐσθίουσιν, ἐγὼ δὲ ὀφείλω μικρὸν κόπον ποιῆσαι διὰ τὸ Πάσχα· ἐπεὶ δὲ τὰς ἄλλας ἡμέρας καθήμενος ἐσθίω, νῦν ὅτι Πάσχα ἐστὶν ποιήσω τὸν κόπον, ἵνα ἱσταίμενος ἐσθίω.

22. Ὡς ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἑλλαδίου ὅτι ἐποίησεν εἴκοσιν ἔτη εἰς τὰ Κελλία καὶ οὐκ ἤρρε ποτε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἰδεῖν τὴν στέγην τῆς ἐκκλησίας.

23. Ὡς ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ζήνωνος ὅτι περιπατῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ κοπιάσας ἐκάθησε φαγεῖν ἐγγὺς σικυηλάτου. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λογισμὸς· Ἄρρον ἐαυτῷ ἐν σικυδίῃ καὶ φάγε, τί γὰρ ἐστίν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ λογισμῷ· Οἱ κλέπται εἰς κόλασιν ὑπάγουσι· δοκίμασον οὖν ἐαυτὸν ἐντεῦθεν εἰ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν. Καὶ ἀναστὰς ἔστη εἰς τὸ καῦμα πέντε ἡμέρας καὶ τηγανίσας ἐαυτὸν εἶπεν· Οὐ δύναμαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν. Λέγει οὖν τῷ λογισμῷ· Εἰ οὐ δύνασαι, μὴ κλέπτε καὶ τρώγε.

10. Ἡ λ. Πάσχα ἐδῶ χρησιμοποιεῖται μετὰ τὴν ἔννοιαν τῆς Μ. Ἑβδομάδος. Πάσχα εἶναι ἡ ἐβραϊκὴ λέξις πού σημαίνει διάβασις καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν θαυματουργικὴν διάβασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσης καὶ τὴν διάσωσίν τοις ἀπὸ τῶν καταδιώκοντες Αἰγυπτίους πού τοὺς δυνάστευαν ἐπὶ αἰῶνες.

Καὶ ὡς χριστιανικὴ ὁρολογία σημαίνει τὴν διάβασιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ

κοιμήθηκα ἔχοντας κάτι ἐναντίον κάποιου ἄλλου». Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Συγχώρε με· ὁ δικός σου τρόπος ζωῆς εἶναι ἀνώτερος ἀπ' τὸν δικό μου».

21. Ὡς ἔλεγον γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἑλλάδιο ὅτι ἔτρωγε ψωμί καὶ ἄλατι. Ὅταν ἔφτανε τὸ Πάσχα¹⁰ ἔλεγε στὸν ἑαυτό του· «Οἱ ἀδελφοὶ τρῶνε ψωμί καὶ ἄλατι. Ἐγὼ ὅμως ὀφείλω νὰ κάνω λίγο κόπο γιὰ τὸ Πάσχα· καὶ ἐπειδὴ τίς ἄλλες μέρες τρώω καθιστός, τώρα πού εἶναι Πάσχα θὰ κάνω τὸν κόπο νὰ τρώω ὄρθιος».

22. Ὡς ἔλεγον γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἑλλάδιο ὅτι ἔμεινε εἴκοσι χρόνια στὰ Κελλία καὶ δὲν σήκωσε ποτέ τὰ μάτια του νὰ δεῖ τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας.

23. Ὡς ἔλεγον γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ζήωνα ὅτι βαδίζοντας κάποτε εἰς τὴν Παλαιστίνην κουράστηκε καὶ ἔκατσε νὰ φάει κοντὰ σ' ἕναν κήπο μετὰ ἀγγουριές. Καὶ τοῦ λέει ὁ λογισμὸς του· «Πάρε ἕνα ἀγγουράκι καὶ φάγε· δὲν εἶναι τίποτε αὐτό». Κι αὐτὸς ἀπάντησε στὸν λογισμὸν του· «Οἱ κλέπτες πάντες εἰς κόλασιν. Δοκίμασε ἀπὸ ὧν, ἐάν μπορεῖς νὰ ὑποφέρεις τὴν κόλασιν». Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ στάθηκε μέσα στὸν καύσωνα πέντε μέρες. Καὶ ἀφοῦ τοιγαρὶσθηκε, εἶπε· «Δὲν μπορῶ νὰ ἀντέξω τὴν κόλασιν». Λέγει τότε στὸν λογισμὸν του· «Ἄν δὲν μπορεῖς, μὴν κλέβεις γιὰ νὰ τρῶς».

τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τυραννικὴν δυνάστεϊαν τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν ἐν Χριστῷ λύτρωσιν καὶ ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Εὐνόητο εἶναι ὅτι μετὰ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν Πάσχα πρωτίστως δὲν εἶναι ἡ Διακαινήσιμος ἑβδομάς ἢ μόνον αὐτή, ἀλλὰ καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάδι τῶν Παθῶν κατὰ τὴν ὁποῖαν προβάλλει ἡ Ἐκκλησία τὰ τέκνα τῆς τῆς σωτηρίου ἔργου τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ ὁποίου ἀνοίξε ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας.

24. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας· Ἀγάπα τὸ σιγαῖν ὑπὲρ τὸ λαλεῖν· ἡ σιωπὴ γὰρ θησανρίζει, τὸ δὲ λαλῆσαι διασκορπίζει.

25. Ὁ αὐτὸς ἀδβᾶς Ἡσαΐας ἐκάλεσέ τινα τῶν ἀδελφῶν καὶ ἔνιπεν αὐτοῦ τοὺς πόδας. Καὶ ἔβαλε δράκα φακοῦ εἰς χύτραν καί, ὡς ἔδρασε, κατήνεγκεν αὐτήν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Οὐπω ἐψήθη, ἀδβᾶ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐκ ἀρκεῖ σοι ὅτι ὅλως εἶδες λαμπρόν; Καὶ αὕτη μεγάλη παράκλησις.

26. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος· Μὴ κοιμηθῆς εἰς τόπον ὅπου ἐστὶ γυνή.

27. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Θεόδοτος· Ἡ ἔνδεια τοῦ ἄρτου τήκει τὸ σῶμα τοῦ μοναχοῦ. Ἄλλος δὲ τῶν Γερόντων εἶρηκεν ὅτι· Ἡ ἀργυπνία πλέον τήκει τὸ σῶμα.

28. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός ὅτι· Ἐὰν θελήσῃ βασιλεὺς πόλιν παραλαβεῖν ἐχθρῶν, τὸ ὕδωρ πρῶτον κρατεῖ καὶ τὴν τροφὴν καὶ οὕτως οἱ ἐχθροὶ ἐκ τοῦ λιμοῦ ἀπολλύμενοι ὑποτάσσονται αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκός, ἐὰν νηστεία καὶ λιμῷ πολιτεύσῃται ἄνθρωπος, οἱ ἐχθροὶ ἐξασθενοῦσιν ἐκ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

29. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ἀνερχόμενός ποτε τὴν ὁδὸν τῆς Σκήτεως μετὰ τῆς σειρᾶς, εἶδον τὸν καμηλίτην λαλοῦντα καὶ κινουντά με εἰς ὁργὴν καὶ ἐάσας τὰ σκεύη ἔφυγον.

30. Εἶπε πάλιν· Τίς ἰσχυρὸς ὡς ὁ λέων; Καὶ διὰ τὴν κοι-

24. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας· «Τὴ σιωπὴ νά τὴν ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπὸ τὸ λόγο. Γιατί ἡ σιωπὴ φέρνει θησανρό, ἐνῷ ἡ ὁμιλία τὸν διασκορπίζει».

25. Ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας ὁ ἴδιος κάλεσε κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια. Ἐπίσης ἔβαλε μιὰ χούφτα φακὴ στὴ χύτρα καὶ μόλις ἔδρασε, τὴν κατέδρασε. Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Δέν ψήθηκε, ἀδβᾶ». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίνεται· «Δέν σοῦ ἀρκεῖ καὶ μόνο πού εἶδες φωτιά; Καὶ αὐτό εἶναι μεγάλη παρηγοριά».

26. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος· «Μὴν κοιμηθεῖς σὲ μέρος πού ὑπάρχει γυναίκα».

27. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Θεόδοτος· «Ἡ ἔλλειψη τοῦ ψωμοῦ λιώνει τὸ σῶμα τοῦ μοναχοῦ». Κι ἄλλος ἀπ' τοὺς Γέροντες εἶχε πεῖ· «Ἡ ἀργυπνία περισσότερο λιώνει τὸ σῶμα».

28. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· «Ἐὰν ἓνας βασιλιάς θελήσῃ νά καταλάβῃ μιὰ ἐχθρική πόλη, πρῶτα δεσμεύει τὸ νερό καὶ τὴν τροφή. Καὶ ἔτσι οἱ ἐχθροὶ κινδυνεύοντας νά πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα ὑποτάσσονται σ' αὐτόν. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ σαρκικά πάθη. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ζήσει μέ νηστεία καὶ πείνα, οἱ ἐχθροὶ πού εἶναι στὴν ψυχὴ του χάνουν τὴ δύναμή τους».

29. Εἶπε ἐπίσης· «Ἀνηφόριζα κάποια φορὰ πρὸς τὴ Σκήτη μέ τὴν πλεξούδα στὰ χέρια καὶ ὁ καμηλιέρης μοῦ μιλοῦσε καὶ μοῦ προκαλοῦσε ὁργὴ· ἄφησα λοιπὸν τὰ πράγματά μου κι ἔφυγα».

30. Εἶπε ἀκόμη· «Ποιὸς εἶναι δυνατός ὅσο τὸ λιοντάρι;

λίαν αὐτοῦ ἐμπίπτει εἰς παγίδα καὶ ὅλη ἡ ἰσχύς αὐτοῦ ταπεινοῦται.

31. Ἦλεγε πάλιν ὅτι· Ἐσθίοντες οἱ Πατέρες τῆς Σκήτεως ἄρτον καὶ ἄλας ἔλεγον· Μὴ ἀναγκάσωμεν ἑαυτοὺς εἰς ἄλας καὶ ἄρτον· καὶ οὕτως ἰσχυροὶ ἦσαν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

32. Ἀδελφός τις ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ἰσίδωρον τὸν πρεσβύτερον τῆς Σκήτεως λέγων· Διὰ τί οἱ δαίμονες οὕτω σε φοβοῦνται σφόδρα; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι· Ἀφ' ἧς ἐγενόμην μοναχός, ἀσκῶ μὴ συγχωρῶν τὴν ὀργὴν προσαναδῆναι τῷ λάρυγγί μου.

33. Ἦλεγε πάλιν τριακοστὸν ἔτος ἔχειν ἀφ' οὗ αἰσθάνεται τῆς κατὰ διάνοιαν ἁμαρτίας, μηδέποτε δὲ συγκαταθέσθαι μήτε ἐπιθυμία μήτε θυμῷ.

34. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ· Οἶδα ἀδελφὸν θερίζοντα ἐν ἀγρῷ καὶ ἠθέλησε φαγεῖν στάχυα σίτου καὶ εἶπε τῷ κυρίῳ τοῦ ἀγροῦ· Θέλεις φάγω ἓνα στάχυν σίτου; Ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σός ἐστιν ὁ ἀγρός, πάτερ, καὶ ἐμὲ ἐρωτᾷς; Ἔως τούτου ἠκριθάζετο ὁ ἀδελφός.

35. Ἦλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰσαάκ ὅτι τὴν σποδὸν τοῦ θυμιατοῦ τῆς προσφορᾶς μετὰ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἤσθιε.

11. Ἡ ἔννοια εἶναι νὰ μὴ ἐπιβάλλουμε στὸν ἑαυτό μας, νὰ μὴ διάζουμε τὸν ἑαυτό μας γιὰ νὰ φᾶμε ἔστω ἀκόμη καὶ ἄλατι μὲ ψωμί. Δηλαδή ἀπὸ ἐγκράτεια μποροῦν νὰ ἀποφεύγουν καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἄλατι μὲ τὸ ψωμί.

Καὶ ὁμως ἐξαιτίας τῆς κοιλιᾶς του πέφτει σὲ παγίδα καὶ ὅλη ἡ δύναμή του ταπεινώνεται».

31. Εἶπε πάλι· «Ὅταν ἔτρωγαν οἱ Πατέρες τῆς Σκήτης ψωμί καὶ ἄλατι ἔλεγαν· Νὰ μὴν ἐξαναγκάζουμε¹¹ τὸν ἑαυτό μας οὔτε γιὰ τὸ ἄλατι καὶ τὸ ψωμί. Καὶ ἔτσι ἦταν δυνατοί γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ».

32. Κάποιος ἀδελφός ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ἰσίδωρο, τὸν πρεσβύτερο τῆς Σκήτης· «Γιατί οἱ δαίμονες σὲ φοβοῦνται τόσο πολὺ;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἔγινα μοναχός προσπαθῶ νὰ μὴν ἐπιτρέπω τὴν ὀργὴν νὰ ἀνέβῃ στό στόμα μου¹²».

33. Ἦλεγε πάλι ὅτι τριάντα χρόνια ἔχει ἀπὸ τότε ποὺ ἀντιλαμβάνεται τὴν παρουσία τῆς ἁμαρτίας στὴ σκέψη του, ποτέ ὁμως δὲν ἔδωσε τὴ συγκατάθεσή του οὔτε σὲ ἐπιθυμία οὔτε σὲ ὀργή.

34. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ· «Γνωρίζω ἓναν ἀδελφό ποὺ θέριζε στό χωράφι καὶ θέλησε νὰ φάει ἓνα στάχυ· καὶ εἶπε στὸν ἰδιοκτήτη τοῦ χωραφιοῦ· Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ φάω ἓνα στάχυ; Κι ἐκεῖνος ἀπόρησε ἀκούγοντάς το καὶ τοῦ λέει· Δικό σου εἶναι, πάτερ, τὸ χωράφι καὶ ρωτᾷς ἐμένα; Μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου ὁ ἀδελφός τηροῦσε τὴν ἀκρίβεια».

35. Ἦλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἰσαάκ ὅτι τὴν στάχτη ἀπὸ τὸ θυμιατῆρι τῆς θείας λειτουργίας τὴν ἔτρωγε μαζί μὲ τὸ ψωμί του¹³.

12. Πρβλ. Ψαλμ. 149, 6.

13. Πρβλ. Ψαλμ. 101, 10.

36. Ἦσθένησε μεγάλην ἀσθένειαν ὁ ἀδδᾱς Ἰσαὰκ καὶ ἐχρόνισεν ἐν αὐτῇ. Ἐποίησε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς μικρὰν ἀθήραν καὶ ἔδωκε μυξάρια εἰς αὐτήν καὶ οὐκ ἤθελεν ὁ Γέρων γεύσασθαι. Καὶ παρεκάλει ὁ ἀδελφὸς λέγων· Λάβε μικρόν, ἀδδᾱ, διὰ τὴν ἀσθένειαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Φύσει, ἀδελφέ, ἤθελον ποιῆσαι ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ τριάκοντα ἔτη.

37. Παρέβαλέ τις τῶν Γερόντων πρὸς τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ, ἵνα ἀπελθόντες ἐπισκέψωνται τὸν ἀδδᾱν Ἰωσήφ καὶ λέγει· Εἰπὲ τῷ μαθητῇ σου, ἵνα στρώσῃ ἡμῖν τὸν ὄνον. Καὶ λέγει· Φώνησον αὐτῷ καὶ εἴ τι θέλεις, ποιεῖ. Καὶ λέγει· Τίς καλεῖται; Ὁ δὲ ἔφη· Οὐκ οἶδα. Καὶ λέγει· Πόσον χρόνον ἔχει μετὰ σοῦ, ὅτι οὐκ οἶδας τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Καὶ εἶπεν· Ἔχει δύο ἔτη. Ὁ δὲ ἔφη· Εἰ σὺ δύο ἔτη οὐκ οἶδας τὸ ὄνομα τοῦ μαθητοῦ σου, ἐγὼ εἰς μίαν ἡμέραν τί ἔχω χρεῖαν μαθεῖν αὐτό;

38. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾱ Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου ὅτι ἤλθέ ποτέ τις ἀδελφός, ἵνα καλέσῃ αὐτὸν εἰς ἄριστον. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἠνέσχετο ἀπελθεῖν λέγων ὅτι· Ὁ Ἀδάμ τῷ βρώματι ἀπατηθεὶς ἔξω τοῦ παραδείσου ἠγλίσθη. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Σὺ ἄρτι φοβῇ ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου σου; Ὁ δὲ πάλιν εἶπεν· Τέκνον, φοβοῦμαι ὅτι ὁ διάβολος ὡς λέων ὠρνόμενος ζητεῖ τίνα καταπίῃ. Πολλάκις δὲ ἔλεγεν ὅτι· Ἐάν

14. Ἡ λέξις τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀθάρη (καὶ ἀθήρη) σημαίνει χονδρoα-λεσμένο σιτάρι (πληγοῦρι) ἢ ζουμί πηκτό σιταριοῦ (χυλός).

15. Ἡ λ. μυξάρια εἶναι ὑποκοριστικὸ τῆς λ. μύξον καὶ σημαίνει ἓνα εἶδος δαμάσκηνου.

36. Ἀρρώστησε βαριά κάποτε ὁ ἀδδᾱς Ἰσαὰκ καὶ ἔκανε πολὺ καιρὸ στὴν ἀρρώστια αὐτή. Ἐνας ἀδελφός τοῦ ἔκανε λίγο χυλό¹⁴ καὶ ἔριξε στὸν χυλὸ μικρὰ δαμάσκηνα¹⁵. Ἀλλὰ ὁ Γέροντας δὲν ἤθελε νὰ δοκιμάσει. Τὸν παρακαλοῦσε ὁ ἀδελφός· «Πάρε λίγο, ἀδδᾱ, γιὰ τὴν ἀρρώστια σου». Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἀλήθεια, ἀδελφέ μου, θὰ ἤθελα νὰ κάνω στὴν ἀρρώστια αὐτὴ τριάντα χρόνια».

37. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες πῆγε στὸν συνασκητὴ τοῦ γιὰ νὰ πᾶν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν ἀδδᾱ Ἰωσήφ. Τοῦ λέει λοιπὸν· «Πές στὸν μαθητὴ σου νὰ μᾶς στρώσει τὸ γαιίδου-ράκι». Καὶ τοῦ ἀποκρίνεται ἐκεῖνος· «Φώναξέ τον καὶ ὅ,τι θέλεις θὰ σὸ κάνει». Τὸν ρωτᾷ «πῶς ὀνομάζεται» καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος «δὲν γνωρίζω». «Πόσον καιρὸ εἶναι μαζί σου —λέει ὁ Γέροντας— καὶ δὲν ξέρεις τὸ ὄνομά του;» «Δύο χρόνια» τοῦ ἀπαντᾷ.

«Ἄν ἐσύ δυὸ χρόνια δὲν γνωρίζεις τὸ ὄνομα τοῦ μαθητῇ σου —λέει ὁ ἐπισκέπτης Γέροντας— ἐγὼ τί χρειάζεται νὰ τὸ μάθω σέ μιά μέρα;»

38. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾱ Ἰσιδώρο, τὸν πρεσβύτερο, ὅτι πῆγε κάποτε κάποιος ἀδελφός νὰ τὸν καλέσει σὲ γεῦμα. Καὶ ὁ Γέροντας δὲν δεχόταν νὰ πάει λέγοντας· «Ὁ Ἀδάμ ἀπατήθηκε μὲ φαγητό καὶ βρέθηκε ἔξω ἀπὸ τὸν Παράδεισο».

Τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Ἐσύ καὶ τώρα ἀκόμη φοβᾶσαι νὰ βγεῖς ἀπὸ τὸ κελί σου;» Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε πάλι· «Παῖδί μου, φοβοῦμαι, γιατί ὁ διάβολος σάν λιοντάρι πού ὠρύεται γυρεύει ποιόν νὰ καταπιεῖ¹⁶».

Καὶ πολλές φορές ἔλεγε· «Ἐάν κανεὶς ἀφήσει τὸν ἑαυ-

16. Α' Πέτρο. 5, 8.

τις δὼ ἑαυτὸν εἰς οἰνοποσίαν, οὐ μὴ ἐκφύγῃ τὴν τῶν λογισμῶν ἐπιβουλήν. Καὶ γὰρ ὁ Λῶτ ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν θυγατέρων ἐμεθύσθη ἀπὸ οἴνου καὶ διὰ τῆς μέθης εὐχερῶς ὁ διάβολος εἰς ἄνομον πράξιν αὐτὸν ἐμπεσεῖν παρεσκεύασεν.

39. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀδβᾶς Κασσιανὸς ὅτι παρέδωκεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης, ἄνθρωπος ἡγούμενος κοινοβίου μεγάλου, τῷ ἀδβᾶ Παϊσίῳ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ διάγοντι ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα. Καὶ ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν πολλὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκ ταύτης παρρησίαν εἶπεν αὐτῷ· Τί ἐν τοσούτῳ χρόνῳ οὕτως ἀναχωρῶν καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἀνθρώπου ταχέως ὀχλούμενος κατώρθωσας; Ὁ δὲ φησιν· Ἀφ' οὗ ἐμόνασα, οὐδέποτε με εἶδεν ὁ ἥλιος ἐσθίοντα. Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· Οὐδὲ ἐμὲ ὀργίζομενον.

40. Εἶπε πάλιν ὅτι διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀδβᾶς Μωυσῆς περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σεραπίωνος εἰπόντος ὅτι· Ὅτε ἤμην νεώτερος καὶ ἐκαθήμην μετὰ τοῦ ἀδβᾶ Θεωνᾶ, ὡς ἡσθίομεν, ἀνιστάμενος ἀπὸ τῆς τροφῆς κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαδόλου ἔκλεπτον παξαμᾶν καὶ τοῦτον ἔτρωγον λάθρα τοῦ ἀδβᾶ μου. Ὡς οὖν ἔμεινα τοῦτο ποιῶν ἐπὶ χρόνον, κατακυριευθεὶς οὐκ ἠδυνάμην ἑαυτοῦ περιγενέσθαι. Μόνον δὲ ἐκρινόμην ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως καὶ τῷ Γέροντι εἰπεῖν ἡσχυνόμην.

Συνέβη δὲ κατ' οἰκονομίαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τινὰς εἰσελθεῖν πρὸς τὸν Γέροντα ὠφελείας χάριν καὶ ἡρώτων αὐτὸν περὶ τῶν ἰδίων λογισμῶν. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων ὅτι οὐδὲν οὕτω βλάπτει τοὺς μοναχοὺς καὶ χαροποιεῖ τὸν διάβολον ὡς τὸ κρύπτειν τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τῶν πνευματικῶν

τό του στήν οἰνοποσία, δέν θά ξεφύγει τῇ δολιότητι τῶν λογισμῶν. Γιατί καὶ τὸν Λῶτ τὸν ἀνάγκασαν οἱ θυγατέρες του καὶ μέθυσε ἀπὸ τοῦ κρασί καὶ μέ τῇ μέθῃ εὐκολα τὸν κατέστησε κατάλληλο ὁ διάβολος γιὰ παράνομη πράξη¹⁷».

39. Μᾶς διηγῆθηκε ὁ ἀδβᾶς Κασσιανὸς ὅτι ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης, πού ἦταν ἡγούμενος μεγάλου κοινοβίου, ἐπισκέφθηκε τὸν ἀδβᾶ Παῖσιο ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἐπὶ σαράντα χρόνια στήν πιό ἀπομακρυσμένη ἐρημο. Καὶ καθὼς τοῦ εἶχε πολλή ἀγάπη καὶ τὸ ἀνάλογο θάρρος, τὸν ρώτησε· «Τί κατόρθωσες σέ τόσο μεγάλο χρονικὸ διάστημα ζώντας τόσο ἐρημικὴ ζωὴ καὶ μάλιστα χωρὶς νά σέ ἐνοχλεῖ εὐκολα ἄνθρωπος;»

Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ἀπὸ τότε πού μόνασα, ποτέ δέν με εἶδε ὁ ἥλιος νά τρώγω». Καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης εἶπε· «Οὔτε ἐμένα νά ὀργίζομαι».

40. Εἶπε πάλι ὅτι ὁ ἀδβᾶς Μωυσῆς μᾶς διηγῆθηκε τὰ σχετικὰ μέ τὸν ἀδβᾶ Σεραπίωνα πού τοῦ τὰ εἶπε ὁ ἴδιος· «Ὅταν ἤμουν νέος —τοῦ εἶπε— καὶ μόναζα μαζί μέ τὸν ἀδβᾶ Θεωνᾶ, μόλις τρώγαμε, σηκωνόμουν ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ μέ ἐνέργεια διαβολικὴ ἔκλεβα ἓνα παξιμάδι καὶ τὸ ἔτρωγα κρυφά ἀπὸ τὸν ἀδβᾶ μου. Ἐπειδὴ λοιπὸν συνέχισα καὶ τὸ ἔκανα πολὺν καιρὸ, μέ κατακυριεύσε καὶ δέν μποροῦσα νά ξεπεράσω τὸν ἑαυτό μου. Μόνο πού μέ καταδίκασε ἡ συνειδήσή μου, ἀλλὰ στὸν Γέροντα ντρεπόμουν νά τὸ πῶ.

Κατ' οἰκονομίαν ὅμως τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ συνέβη νά ῥθοῦν κάποιοι στὸν Γέροντα γιὰ πνευματικὴ ὠφέλεια καὶ τοῦ ἔκαναν ἐρωτήσεις σχετικὰ μέ τοὺς λογισμοὺς πού εἶχαν. Καὶ ἀπάντησε ὁ Γέρωντας, ὅτι κανένα πράγμα δέν βλάπτει τόσο πολὺ τοὺς μοναχοὺς καὶ δέν χαροποιεῖ τόσο τὸν διάβολο, ὅσο τὸ νά κρύβουν τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἀπὸ

17. Γεν. 19, 30-38.

Πατέρων. Ἐλάλησε δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ ἐγκρατείας. Τούτων δὲ λεγομένων, εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Σεραπίων, λογισάμενος ἐγὼ ὅτι ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν Γέροντα περὶ ἐμοῦ, κατανυγείς ἡρξάμην κλαίειν καὶ ἐξέβαλον τὸν παξαμᾶν ἐκ τοῦ κόλπου μου, ὃν κακῶς εἰώθην κλέπτειν· ῥίψας δὲ ἐμαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος ἤτουν συγγνώμην ὑπὲρ τῶν παρελθόντων καὶ εὐχὴν ὑπὲρ ἀσφαλείας τῶν μελλόντων. Τότε λέγει ὁ Γέρων· ὦ τέκνον, ἡλευθέρωσέ σε καὶ ἐμοῦ σιωπῶντος τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης ἢ σὴ ἐξομολόγησις καὶ τὸν τιτρώσκοντά σε δαίμονα διὰ τῆς σιωπῆς ἐξειπὼν τὰ κατὰ σὲ ἔσφαξας, κἂν μέχρι τοῦ νῦν κατακυριεῦσαί σου ἐποίησας, μήτε ἀντιλέγων, μήτε διελέγχων αὐτόν. Οὐκέτι δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν τόπον ἔξει ἐν σοὶ ἐκ τῆς σῆς καρδίας εἰς τὸ φανερόν ἐξενεχθεῖς.

Οὕτω δὲ συνετέλεσε λαλῶν ὁ Γέρων καὶ ἰδοὺ ἡ ἐνέργεια ὤφθη ὡς λαμπὰς πυρὸς ἐξερχομένη ἐκ τοῦ κόλπου μου καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον δυσωδίας ὡς νομίζειν τοὺς παρόντας ὅτι πλῆθος θειαφίου ἐστὶ τὸ καιόμενον. Τότε οὖν εἶπεν ὁ Γέρων· Ἰδὲ τῶν ἐμῶν λόγων καὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας παρέσχεν ὁ Κύριος τὴν ἀπόδειξιν διὰ τοῦ γενομένου σημείου.

41. Γέρων τις ἐκαθέζετο ἐν τῷ κοινοδίῳ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ὀνόματι Κόνων, τοῦτον ἐκτελέσας τὸν κανόνα· ἐπὶ τριάκοντα πέντε ἔτη

18. Οἱ πρῶτοι μοναστηριακοὶ οἰκισμοὶ ὀνομάσθησαν «μάνδρες». Καὶ ὁ προεστώς μᾶς πολυάνθρωπης μονῆς ἡ μᾶς Λαύρας, ἡ ὁ γενικός προϊστάμε-

τούς πνευματικούς Πατέρες. Τούς μίλησε ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν ἐγκράτεια.

Καθὼς λοιπὸν γινόταν αὐτὴ ἡ συζήτηση, εἶπε ὁ ἀβδᾶς Σεραπίων, σκέφθηκα ἐγὼ ὅτι ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν Γέροντα σχετικά μ' ἐμένα· μοῦ ῥθε λοιπὸν κατάνυξη καὶ ἄρχισα νὰ κλαίω· θγάζω τὸ παξιμάδι ἀπὸ τὸν κόρφο μου, πού κακῶς συνήθιζα νὰ κλέβω, καὶ ρίχνοντας τὸν ἑαυτὸ μου στὴ γῆ ἄρχισα νὰ ζητῶ συγχώρεση γι' αὐτὰ πού ἔγιναν στό παρελθόν καὶ εὐχὴ γιὰ νὰ μὲ φυλάξει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ μελλοντικά σφάλματα. Τότε εἶπε ὁ Γέροντας: Παιδί μου, ἐγὼ ἂν καὶ σῶπαινα, σὲ ἡλευθέρωσε ἡ δικὴ σου ἐξομολόγηση ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία αὐτὴ· καὶ τὸν δαίμονα πού σὲ πλήγωνε ὅσο δὲν μιλοῦσες, μὲ τὴν ὁμολογία τώρα αὐτῶν πού ἔκανες τὸν κατέσφαξες, ἂν καὶ μέχρι αὐτὴ τὴ στιγμή τὸν ἄφησες νὰ σὲ ἔχει αἰχμάλωτο, γιατί δὲν ἀντιστεκόσουν καὶ δὲν τὸν ξεσκέπαζες. Ὅμως ἀπὸ δῶ καὶ πέρα δὲν θὰ ἔχει πιά θέση μέσα σου, ἀφοῦ τὸν ἔβγαλες ἀπ' τὴν καρδιά σου καὶ τὸν φανέρωσες.

Δέν εἶχε τελειώσει ἀκόμη νὰ μιλάει ὁ Γέροντας καὶ νὰ, ἡ διαβολικὴ ἐνέργεια φάνηκε νὰ θγαίνει ἀπὸ τὸν κόρφο μου σάν λαμπάδα φλεγόμενη καὶ γέμισε τὸν χῶρο τόση δυσωδία, ὥστε οἱ παρόντες νὰ νομίζουν ὅτι καιγόταν θειάφι. Τότε λοιπὸν εἶπε ὁ Γέροντας: Δές πού ὁ Κύριος ἔδωσε τὴν ἀπόδειξη τῶν ὅσων εἶπαμε καὶ τῆς δικῆς σου ἀπελευθέρωσης μὲ τὸ θαῦμα πού ἔγινε».

41. Ἐνας Γέροντας πού ὀνομαζόταν Κόνων μόναζε στό κοινόβιο τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ ἀρχιμανδρίτου¹⁸ κάνοντας τὸν ἐξῆς κανόνα· ἐπὶ τριανταπέντε

νος περισσότερων μοναστηριῶν πῆραν τὸ ὄνομα ἀρχιμανδρίτης (= ἀρχηγός τῆς μάνδρας). Αὐτὸ ἴσχυσε ἐν μέρει καὶ σὲ γυναικεῖες μονές.

ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα μεταλαμβάνων ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενος καὶ τῆς ἐκκλησίας μὴ ἐξερχόμενος.

42. Ὁ ἀβδᾶς Λογγίνος ἅπαξ κακωθεὶς λέγει πρὸς ἐαυτόν· Καὶ κακώθητι καὶ ἀπόθανε· ἐὰν δὲ ἀπαιτήσης με παρὰ καιρὸν φαγεῖν, οὐδὲ τὴν καθημερινήν σοι τροφήν προσφέρω.

43. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου ὅτι ὅτε εὐκαιρήσε μετὰ ἀδελφῶν, ἐτίθει ἐαυτῷ ὄρον ὅτι· Ἐὰν εὗρεθῇ οἶνος διὰ τοὺς ἀδελφούς, πίνει καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου μίαν ἡμέραν μὴ πῆς ὕδωρ. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ χάριν ἀναπαύσεως ἐδίδουν αὐτῷ· ὁ δὲ Γέρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἐαυτὸν θασανίσῃ. Ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ εἰδὼς τὸ πρᾶγμα ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· Διὰ τὸν Κύριον μὴ δῶτε αὐτῷ, εἰ δὲ μή γε, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἐαυτὸν δαμάζειν. Καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ οὐκέτι αὐτῷ παρεῖχον.

44. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Μακάριος· Ἐάν τινι ἐπιτιμῶν εἰς ὀργὴν κινηθῇ, ἴδιον πάθος πληροῖς. Οὐδὲ γάρ, ἵνα ἄλλους σώσῃς, σεαυτὸν ὀφείλεις ἀπολέσαι.

45. Σταφυλαὶ ἠνέχθησαν τῷ ἀβδᾶ Μακαρίῳ ἐπιθυμοῦντι φαγεῖν. Ἐνδεικνύμενος δὲ αὐτοῦ τὴν ἐγκράτειαν ἀπέστειλεν αὐτὰς πρὸς ἀδελφὸν κάμνοντα καὶ αὐτὸν σταφυλὰς ἐπιθυμοῦντα, ὅστις δεξάμενος καὶ λίαν περιχαρὴς

Ἀργότερα ἐπεκράτησε ὁ τίτλος σάν ἀξίωμα ἱερατικὸ στίς τάξεις τῶν κληρικῶν, ἐνῶ ὁ προεστὼς κάθε μοναστηριοῦ χαρακτηρίστηκε ἡγούμενος

χρόνια μιά φορά τὴν ἑβδομάδα ἔτρωγε ψωμί καὶ ἔπινε νερό· στό μεταξύ ἐργαζόταν ἀσταμάτητα καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία δέν ἔδβαινε.

42. Ὁ ἀβδᾶς Λογγίνος κάποια φορά πού ἀρρώστησε πολὺ εἶπε στόν ἐαυτό του: «Καί ν' ἀρρωστήσεις καὶ νά πεθάνεις· ἂν ὅμως μοῦ ζητήσεις παράκαιρα νά φᾶς, καὶ τὴν καθημερινή τροφή θά σοῦ τὴν στερήσω».

43. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο ὅτι ὅταν θρυσκόταν μαζί μέ ἀδελφούς ἔδβαζε στόν ἐαυτό του τὸν ἐξῆς ὄρο: «Ἄν προσφερθεῖ κρασί, χάριν τῶν ἀδελφῶν πίνει. Καὶ γιὰ ἓνα ποτήρι κρασί, νά μὴν πιεῖς νερό μιά ἡμέρα». Οἱ ἀδελφοὶ λοιπόν γιὰ νά τὸν ἀναπαύσουν συνήθιζαν νά τοῦ προσφέρουν κρασί· καὶ ὁ Γέροντας τό ἔπαιρνε μετὰ χαρᾶς, γιὰ νά τάλαιπωρήσῃ τὸν ἐαυτό του. Ὁ μαθητὴς του ὅμως πού γνώριζε τὴν ὑπόθεση, ἔλεγε στοὺς ἀδελφούς: «Γιὰ τὸν Κύριο, μὴν τοῦ δίνετε· γιατί στό κελί θά θασανίξει τὸν ἐαυτό του». Σάν τό ἔμαθαν οἱ ἀδελφοί, δέν τοῦ πρόσφεραν ἄλλο.

44. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Μακάριος: «Ἐάν ἐπιπλήττοντας κάποιον, αἰσθανθεῖς μέσα σου νά κινεῖται ὀργή, ἱκανοποιεῖς δικό σου πάθος. Καὶ δέν σέ ὑποχρεώνει κανεὶς νά χάσεις τὸν ἐαυτό σου, γιὰ νά σώσεις ἄλλους».

45. Προσφέρθηκαν κάποτε στόν ἀβδᾶ Μακάριο σταφυλὰ πού ἐπιθυμοῦσε νά τὰ φάει. Ἀπὸ ἐγκράτεια ὅμως τὰ ἔστειλε σέ ἓναν ἀδελφό ἀρρωστο πού κι αὐτός εἶχε τὴν ἐπιθυμία νά φάει σταφυλὰ. Αὐτός τὰ πῆρε, ἔδειξε μάλιστα

καὶ τό ὄνομα αὐτό παρέμεινε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Στό Ἅγιον Ὅρος παραμένει ὁ τίτλος μέ τὴν ἀρχική του ἔννοια.

γενόμενος, κρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ἐγκράτειαν βουλόμενος, πρὸς ἄλλον ἀδελφὸν αὐτὰς ἐξαπέστειλεν ὡς αὐτὸς ἀνορέκτως ἔχων περὶ τὰ βρώματα. Δεξάμενος δὲ κάκεινος, τὸ αὐτὸ πάλιν ἐποίησε λίαν ποθῶν καὶ αὐτὸς μεταλαβεῖν. Ὡς δὲ εἰς πολλοὺς ἀδελφούς ἦλθον αἱ σταφυλαί, μηδενὸς βουληθέντος αὐτῶν μεταλαβεῖν, ὁ τελευταῖος πάλιν αὐτῶν μὴ μεταλαβὼν πρὸς τὸν ἀδδᾶν Μακάριον αὐτὰς ἀπέστειλεν ὡς μέγα δῶρον αὐτῷ χαριζόμενος. Ἐπιγνούς δὲ αὐτὰς ὁ Μακάριος καὶ πολυπραγμονήσας ἐθαύμασεν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ αὐτῶν ἐγκρατεία.

46. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀδδᾶς Μακάριος ὁ πολιτικὸς κόψαι θαλλία καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ἔλεγον αὐτῷ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ· Δεῦρο φάγε μεθ' ἡμῶν, πάτερ. Ὁ δὲ ἀπῆλθε καὶ ἔφαγε. Καὶ πάλιν τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ λέγουσιν αὐτῷ φαγεῖν. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς χρειαν ἔχετε φαγεῖν, τέκνα, ἀκμὴν γὰρ σὰρξ ἐστε· ἐγὼ δὲ νῦν οὐ θέλω φαγεῖν.

47. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀδδᾶς Μηνᾶς ὅτι· Καθημένου ποτὲ ἐν τῷ κελλίῳ μου ἦλθε πρὸς με ἀδελφὸς ἀπὸ ξένης παρακαλῶν με καὶ λέγων· Λάβε με πρὸς τὸν ἀδδᾶν Μακάριον. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθην μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Γέροντα καὶ ποιήσας ἡμῖν εὐχὴν ἐκαθέσθημεν. Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ Γέροντι· Πάτερ, ἔχω τριάκοντα ἔτη μὴ φαγὼν κρέας καὶ ἄρτι πολεμοῦμαι εἰς αὐτό. Ὁ δὲ Γέρων ἀπεκρίνατο· Ἀλλὰ τοῦτό με πληροφόρησον, τέκνον, καὶ εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν· πόσας ἡμέρας ἔχεις ὅτι οὐ κατελάλησας ἀδελφοῦ οὔτε

19. Δηλαδή διατελεῖτε κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ φυσι-

πάρα πολὺ χαρούμενος, γιατί ἤθελε νὰ κρύψει τὴν ἐγκρατεία του, καὶ κατόπιν τὰ ἔστειλε σὲ ἄλλον ἀδελφὸ μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι δὲν ἔχει ὄρεξη γιὰ ὅτιδήποτε φαγώσιμο. Τὰ πῆρε κι ἐκεῖνος καὶ ἔκανε τὸ ἴδιο, ἂν καὶ εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ τὰ γευθεῖ. Καθὼς λοιπὸν σὲ πολλοὺς ἀδελφούς πῆγαν τὰ σταφύλια καὶ κανεῖς δὲν θέλησε νὰ τὰ φάει, ὁ τελευταῖος ἐπίσης ἀδελφὸς δὲν τὰ ἔφαγε καὶ τὰ ἔστειλε στὸν ἀδδᾶ Μακάριο πιστεύοντας ὅτι τοῦ προσφέρει σπουδαῖο δῶρο. Ὁ Μακάριος ὅμως τὰ ἀναγνώρισε καὶ ἀφοῦ ἐρευνήσε τί ἀκριβῶς συνέβη, θαύμασε καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ γιὰ τὴν τόσο μεγάλη ἐγκρατεία τῶν ἀδελφῶν.

46. Πῆγε κάποτε ὁ ἀδδᾶς Μακάριος ὁ πολιτικὸς νὰ κόψει φοινικοβλαστούς, μαζί του καὶ οἱ ἀδελφοί. Καὶ τοῦ εἶπαν τὴν πρώτη μέρα· «Ἐλα, φάγε μαζί μας, πάτερ». Κι αὐτὸς πῆγε καὶ ἔφαγε. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα πάλι τοῦ εἶπαν νὰ φάει. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ φάει καὶ τοὺς εἶπε· «Ἐσεῖς ἔχετε ἀνάγκη νὰ φᾶτε, παιδιὰ μου, γιατί ἀκόμη εἶστε σαρκικοί¹⁹. Ἐγὼ τώρα δὲν θέλω νὰ φάω».

47. Μᾶς διηγῆθηκε ὁ ἀδδᾶς Μηνᾶς τό ἐξῆς· «Ὅταν μόναζα στὸ κελί μου, ἦλθε κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἀπὸ ἄλλη χώρα καὶ μοῦ εἶπε παρακαλώντας· Πῆγαινέ με στὸν ἀδδᾶ Μακάριο.

Σηκώθηκα καὶ πῆγα μαζί του στὸν Γέροντα καὶ ἀφοῦ μᾶς εὐλόγησε, καθήσαμε. Λέγει λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς στὸν Γέροντα· Πάτερ, ἔχω τριάντα χρόνια πού δὲν ἔφαγα κρέας καὶ ἀκόμη ἔχω ἀγώνα γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Καὶ ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε· Καλύτερα, παιδί μου, πληροφόρησέ με γιὰ τό ἐξῆς καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια. Πόσες μέρες ἔχεις πού δὲν

κοῦ ἀνθρώπου.

κατέκρινας τὸν πλησίον σου καὶ οὐκ ἐξῆλθε λόγος ἀργὸς ἀπὸ τοῦ στόματός σου; Καὶ θαλὼν μετάνοιαν ὁ ἀδελφὸς λέγει· Εὐξαί μοι, πάτερ, ἵνα θάλω ἀρχήν.

48. Ὁ ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Μάρκου τοῦ ἀναχωρητοῦ ὅτι ἐπὶ ἐξήκοντα τρία ἔτη ταύτην ἔσχε τὴν ἐργασίαν· Τὰς ἐβδομάδας νηστεύων ὥστε νομίζειν τινὰς ὅτι ἄσαρκός ἐστιν, ἡργάζετο δὲ νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ἐδίδου αὐτὰ τοῖς πτωχοῖς, οὐδέποτε δὲ παρὰ τινος ἔλαβε τίποτε. Ἀκούσας φιλόχριστος ἦλθε δοῦναι αὐτῷ ἀγάπην. Ὁ δὲ ἔλεγεν· Οὐ λαμβάνω, τὸ γὰρ ἐμὸν ἐργόχειρον τρέφει καὶ με καὶ τοὺς ἐρχομένους πρὸς με διὰ τὸν Θεόν.

49. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ζόιον λέγων· Ἐὰν εὐρεθῶ πώποτε καὶ φάγω τρία ψωμία μὴ πολὺ ἐστι; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰς τὴν ἄλωνα ἦλθες, ἀδελφέ; Εἶπε δὲ πάλιν· Ἐὰν πῖω τρία ποτήρια οἴνου μὴ πολὺ ἐστι; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐὰν οὐκ ἔστι δαίμων, οὐκ ἔνι πολὺ, ἐὰν δὲ ἔνι, πολὺ ἐστιν. Ὁ γὰρ οἶνος ἀλλότριός ἐστι τῶν μοναχῶν τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων.

50. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμήν· Εἰ μὴ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἦλθεν, οὐκ ἂν ἐνεπρήσθη ὁ ναὸς Κυρίου. Τοῦτο δὲ ἐστίν· εἰ μὴ ἡ ἀνάπαυσις ἦλθε τῆς γαστριμαργίας εἰς τὴν

20. Ἀργός = ἀνώφελος, βλ. Ματθ. 12, 36.

21. Γιά τή χρήση τοῦ κρασιοῦ παρατηροῦμε στά ἀποφθέγματα διαφορετικές θέσεις τῶν ἀδβᾶδων. Τά τρία ποτήρια κρασί θεωροῦνταν συνήθως

εἶπες λόγια ἐναντίον ἀδελφοῦ, πού δέν κατέκρινες καί οὔτε βγῆκε λόγος ἀργός²⁰ ἀπό τό στόμα σου;

Ἦβαλε μετάνοια ὁ ἀδελφός καί εἶπε: Εὐχήσου, πάτερ, νά θάλω ἀρχή».

48. Ἦλεγαν γιά τόν ἀδβᾶ Μάρκο τόν ἀναχωρητή ὅτι ἐξηντατρία χρόνια ἔκανε τὴν ἐξῆς ἐργασία: Ὅλη τὴν ἐβδομάδα νήστευε, ὥστε νά νομίζει κανεῖς ὅτι εἶναι ἄσαρκος, ἐργαζόταν ὅμως νύκτα καί μέρα καί ὅσα ἔβγαζε τά ἔδινε στοὺς φτωχοὺς. Καί ποτέ ἀπὸ κανέναν δέν πῆρε κάτι.

Κάποιος εὐσεβὴς πού ἔμαθε γι' αὐτόν, πῆγε νά τοῦ κάνει ἐλεημοσύνη· καί ὁ ἀδβᾶς τοῦ εἶπε: «Δέν τά παίρνω, γιατί τό ἐργόχειρό μου τρέφει κι ἐμένα κι αὐτοὺς πού ἐρχονται σέ μένα γιά τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ».

49. Κάποιος ἀδελφός ρώτησε τόν ἀδβᾶ Ζόιο: «Ἄν συμβεῖ καμιά φορά καί φάγω τρία ψωμάκια, μὴν εἶναι πολὺ;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Στό ἄλωνι ἦλθες, ἀδελφέ;» Ξαναρώτησε: «Ἐὰν πῖω τρία ποτήρια κρασί, μήπως εἶναι πολὺ;» Καί τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας: «Ἐὰν δέν ὑπάρχει διάβολος, δέν εἶναι πολὺ. Ἀφοῦ ὅμως ὑπάρχει, εἶναι πολὺ. Γιατί τό κρασί δέν ἔχει σχέση μέ τοὺς μοναχοὺς πού ζοῦν σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ»²¹.

50. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμήν: «Ἐὰν ὁ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος δέν ἐρχόταν, ὁ ναὸς τοῦ Κυρίου δέν θά πυρπολοῦνταν»²². Καί αὐτό σημαίνει ὅτι ἐὰν ἡ ἀπόλαυση τῆς γασ-

ῥιο (πρὸς τὸν κίνδυνο τῆς ὑπερβολῆς). Ὅμως ὑπῆρχαν καί αὐστηρότερες θέσεις. Βλ. Δ 43, 98, 101 κ.ά.

22. Δ' Βασ. 25, 8-21.

ψυχὴν, οὐκ ἂν ὁ νοῦς κατέπιπτεν ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ.

51. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένος ὅτι καλούμενος εἰς τὸ φαγεῖν παρὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀπήρχετο μετὰ δακρύων, ἵνα μὴ παρακούσῃ τῶν ἀδελφῶν καὶ λυπήσῃ αὐτούς.

52. Διηγήσαντό τινες τῷ ἀδβᾶ Ποιμένι περὶ τινος μοναχοῦ ὅτι οὐ πίνει οἶνον καὶ εἶπεν· Ὁ οἶνος ὅλως οὐκ ἔστι τῶν μοναχῶν.

53. Εἶπε πάλιν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Βδέλυγμά ἐστι Κυρίῳ πᾶσα σωματικὴ ἀνάπαυσις.

54. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ἐὰν μνησθῇ ὁ ἄνθρωπος τοῦ γεγραμμένου ῥητοῦ ὅτι ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ, αἰρεῖται μᾶλλον τὸ σιωπᾶν.

55. Εἶπε πάλιν ὁ Γέρων ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Παμβῶ εἰ καλὸν ἐπαινεῖν τὸν πλησίον καὶ εἶπεν αὐτῷ· Καλὸν ἐστὶν μᾶλλον τὸ σιωπᾶν.

56. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Ὡσπερ ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μελίσσας καὶ τότε αἴρεται τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἡ γλυκύτης, οὕτω καὶ ἡ σωματικὴ ἀνάπαυσις ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἀπόλλυσιν αὐτῆς πᾶσαν ἐργασίαν ἀγαθὴν.

57. Διηγήσατό τις τῶν Πατέρων περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ποιμέ-

23. Βλ. Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 58 ὑπόσημ. 36.

στριμαργίας δέν ἐρχόταν στήν ψυχὴ, δέν θά ἔπεφτε ὁ νοῦς νικημένος στὸν πόλεμο τοῦ ἐχθροῦ.

51. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα ὅτι ὅταν τὸν καλοῦσαν γιὰ φαγητό, πῆγαινε παρὰ τὴ θέλησή του δακρύνοντας, γιὰ νὰ μὴν παρακούσῃ στοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς λυπήσῃ.

52. Ἀνέφεραν κάποιοι στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα γιὰ ἓναν μοναχό ὅτι δέν πίνει κρασί. Καὶ εἶπε ὁ ἀδβᾶς· «Γενικά τὸ κρασί δέν ταιριάζει στοὺς μοναχοὺς».

53. Εἶπε ἐπίσης ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· «Εἶναι βδέλυγμα (σίχαμα) γιὰ τὸν Κύριο κάθε σωματικὴ ἀνάπαυση²³».

54. Εἶπε πάλι· «Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος θά θυμᾶται τὸ ρητὸ τῆς Γραφῆς ὅτι τὰ λόγια σου θά σέ δικαιώσουν καὶ τὰ λόγια σου θά σέ καταδικάσουν²⁴, θά προτιμᾶει μᾶλλον νὰ σιωπᾷ».

55. Εἶπε ἀκόμη ὁ Γέροντας ὅτι ἓνας ἀδελφός ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Παμβῶ ἔάν εἶναι καλὸ νὰ ἐπαινοῦμε τὸν πλησίον. Καὶ τοῦ ἀπάντησε· «Καλύτερη εἶναι ἡ σιωπὴ».

56. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· «Ὡπως ἀκριβῶς ὁ καπνὸς διώχνει τίς μέλισσες καὶ τότε παύει νὰ παράγεται ὁ γλυκὺς καρπὸς τῆς ἐργασίας τους, ἔτσι καὶ ἡ σωματικὴ ἀνάπαυση διώχνει τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ χάνει ὅλη τὴν καλὴ τῆς ἐργασίας».

57. Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες γιὰ τὸν ἀδβᾶ

24. Ματθ. 12, 37.

νος καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ὅτι ὥκουν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπιθυμοῦσα ἡ μήτηρ αὐτῶν ἰδεῖν αὐτοὺς οὐκ ἠδύνατο. Παρετήρησε δὲ ἀπερχομένων αὐτῶν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς. Οἱ δὲ θεασάμενοι αὐτὴν ὑπέστρεψαν καὶ ἔκλεισαν τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δὲ πρὸς τῇ θύρᾳ ἔκραζε λέγουσα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ οἴκτου πολλοῦ· Ὡς ἰδὼ ὑμᾶς, τέκνα μου ἠγαπημένα. Ἀκούσας δὲ αὐτῆς ὁ ἀβδᾶς Ἀνούβ εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα λέγων· Τί ποιήσομεν τῇ γραιδί ταύτῃ κλαιούσῃ πρὸς τῇ θύρᾳ; Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ἦλθε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔνδον στάς ἤκουσεν αὐτῆς κλαιούσης μετὰ οἴκτου πολλοῦ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Τί οὕτω κράζεις, γραιῦ; Ἡ δὲ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσασα πολλῶ μᾶλλον ἐκραύγαζε λέγουσα· Θέλω ὑμᾶς ἰδεῖν, τέκνα μου. Τί γάρ ἐστιν, ἐὰν ἴδω ὑμᾶς; Μὴ οὐκ εἰμὶ μήτηρ ὑμῶν, μὴ οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς ἐθήλασα; Ὁλη εἰμὶ πολιὰ· ἀκούσασα δὲ καὶ τῆς φωνῆς σου ἐταράχθην. Λέγει αὐτῇ ὁ Γέρων· Ὡς θέλεις ἰδεῖν ἡμᾶς ἢ εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον; Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Ἐὰν μὴ ἴδω ὑμᾶς ὧδε, τέκνον, βλέπω ὑμᾶς ἐκεῖ; Λέγει αὐτῇ· Ἐὰν σεαυτὴν διάσῃ μὴ ἰδεῖν ἡμᾶς ὧδε, ὁρᾷς ἐκεῖ ἡμᾶς. Ἀπῆλθεν οὖν χαίρουσα καὶ λέγουσα· Εἰ ὅλως ὁρῶ ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ θέλω ὑμᾶς ὧδε ἰδεῖν.

58. Ὡς ἔλεγεν ὁ ἀβδᾶς Ἰωσήφ περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένος ὅτι εἶπεν· Οὕτως ἐστιν ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ Εὐαγγ-

25. Στὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένα καὶ τῶν ἀδελφῶν του πρὸς τὴν μητέρα τους, πού ξενίζει ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν ἀμύητο στά μοναχικά πράγματα ἄνθρωπο, ἔχουμε μιὰ ρωμαλέα ἐκφραση ἀποταγῆς δάσει αὐτῶν πού ὑπόσχεται ὁ μοναχὸς κατὰ τὴν τελετὴ τῆς κουρᾶς του.

Ποιμένα καὶ τ' ἀδέλφια του ὅτι ἔμεναν στήν Αἴγυπτο καὶ ἡ μητέρα τους ἐπιθυμοῦσε νά τοὺς δεῖ ἀλλὰ δέν εἶχε τρόπο. Παραφύλαξε λοιπὸν κάποια μέρα, καθὼς ξεκινοῦσαν οἱ Πατέρες γιὰ τὴν ἐκκλησία, καὶ τοὺς συνάντησε. Αὐτοὶ μόλις τὴν εἶδαν, γύρισαν πίσω καὶ τῆς ἔκλεισαν τὴν πόρτα κατὰμουτρα. Κι αὐτὴ μπροστὰ στήν πόρτα κραύγαζε καὶ ἔλεγε μέ δάκρυα καὶ πολὺ καημό· «Νά σᾶς δῶ, ἀγαπημένα μου παιδιὰ».

Τὴν ἄκουσε ὁ ἀβδᾶς Ἀνούβ, μπῆκε μέσα καὶ λέει στὸν ἀβδᾶ Ποιμένα· «Τί θὰ κάνουμε τῇ γραιᾷ αὐτῇ πού κλαίει ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα;» Σηκώθηκε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν καὶ πῆγε στήν πόρτα· στάθηκε ἀπὸ μέσα, τὴν ἄκουσε νά κλαίει μέ πολὺ πόνο καὶ τῆς λέει· «Γιατί φωνάζεις ἔτσι, γραιᾷ;» Αὐτὴ μόλις ἄκουσε τὴ φωνή του, φώναζε ἀκόμη περισσότερο καὶ ἔλεγε· «Θέλω νά σᾶς δῶ, παιδιὰ μου. Τί πειράζει νά σᾶς δῶ; Μήπως δέν εἶμαι μάννα σας; Μήπως ἐγὼ δέν σᾶς θήλασα; Ἐχω ἀσπρίσει ἀπ' τὰ χρόνια· ἄκουσα τώρα τὴ φωνή σου καὶ ταράχθηκα». Τῆς λέει τότε ὁ Γέροντας· «Ἐδῶ θέλεις νά μᾶς δεῖς ἢ στὸν ἄλλο κόσμος;» Τὸν ρωτᾷ ἐκείνη· «Ἐὰν δέν σᾶς δῶ ἐδῶ, παιδί μου, θὰ σᾶς βλέπω ἐκεῖ;» Καὶ τῆς ἀπαντᾷ· «Ἐὰν κάνεις τὸν ἀγῶνα σου νά μὴ μᾶς δεῖς ἐδῶ, ἐκεῖ θὰ μᾶς βλέπεις». Μετά ἀπ' αὐτό ἔφυγε χαρούμενη λέγοντας· «Ἐφόσον παντοτεινὰ θὰ σᾶς βλέπω ἐκεῖ, δέν θέλω ἐδῶ νά σᾶς δῶ²⁵».

58. Ὡς ἔλεγε ὁ ἀβδᾶς Ἰωσήφ γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα ὅτι εἶπε τό ἑξῆς· «Νά, τί λέει ὁ λόγος πού εἶναι γεγραμμένος μέσα

Ο τελετουργὸς ἱερέας λέει μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς στὸν χειρόμενο μοναχό· «...Ἡ ἀποταγή τοῖνυν οὐδὲν ἄλλο ἐστί, κατὰ τὸν εἰπόντα, εἰμὶ σταυροῦ καὶ θανάτου ἐπαγγελία (=ὑπόσχεση). Γίνωσκε οὖν ἀπὸ τῆς παρουσίας ἡμέρας σταυροῦσθαι καὶ νεκροῦσθαι τῷ κόσμῳ διὰ τῆς τελειότητος ἀπο-

γελίῳ ὅτι· Ὁ ἔχων ἱμάτιον πωλησάτω αὐτὸ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Τουτέστιν ὅτι ὁ ἔχων ἀνάπαυσιν ἀφήσει αὐτὴν καὶ κρατήσῃ τὴν στενὴν ὁδόν.

59. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· Πῶς ὀφείλουσιν εἶναι οἱ ἐν τῷ κοινοδίῳ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· ὅτι· Ὁ καθήμενος ἐν τῷ κοινοδίῳ ὀφείλει πάντας τοὺς ἀδελφούς ὡς ἓνα βλέπειν· καὶ τηρεῖν τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ καὶ οὕτω δύναται ἀναπαῆναι.

60. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ὁ Δαβὶδ ὅτε μετὰ τοῦ λέοντος συνέβαλεν, ἐκ τοῦ λαρυγγίου αὐτοῦ κατέσχευεν αὐτὸν καὶ εὐθέως ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς κατάσχωμεν τοῦ λαρυγγίου καὶ τῆς κοιλίας ἑαυτῶν, νικῶμεν διὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀόρατον λέοντα.

61. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· Τὰ τρία ταῦτα οὐ δύναμαι κόψαι, τὴν βρωσιν, τὸ ἐνδυμα καὶ τὸν ὕπνον. Ἀλλ' ἐκ μέρους δύναμαι κόψαι καὶ αὐτά.

62. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων ὅτι· Πολλὰ λάχανα ἐσθίω. Ἐφη ὁ Γέρον· Οὐ συμφέρει σοι· ἀλλὰ φάγε τὸν ἄρτον σου καὶ μικρὰ λάχανα. Καὶ μὴ ἀπέλθῃς εἰς τὰ πατρικά σου ἕνεκα χρειῶν.

ταγῆς. Ἀποτάσῃ γὰρ γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, ἀνδρὶ (ἢ γυναικί), τέκνοις, πατράσι, συγγενείαις... τοῖς ἐν κόσμῳ θορυβοῖς, φροντίσι...» κλπ. Καὶ ὑπόσχεται ὁ μοναχὸς τὴν ἱερὴ αὐτῇ ὥρᾳ ὅτι θὰ ἀνταποκριθεῖ «τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος» (Ἀκολουθία μεγάλου Σχήματος· Κατήχηση)

Στὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ ἀξιοθαύμαστη εἶναι καὶ ἡ τελικὴ στάσις τῆς ἀπλῆς ἀλλὰ εὐλαβέστατης μάνας, πού ξεπερνᾷ τὰ εὐαίσθητα καὶ πηγαῖα μητρικά

στό Εὐαγγέλιο· Αὐτὸς πού ἔχει ἐπανωφόρι ἅς τό πουλήσῃ καὶ ἅς ἀγοράσῃ μαχαίρι²⁶· καὶ αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὅποιος ἔχει ἀνάπαυση, ἅς τὴν ἐγκαταλείψῃ καὶ ἅς κρατήσῃ τὴ στενὴ ὁδό».

59. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα· «Πῶς ὀφείλουν νὰ εἶναι ὅσοι ζοῦν στό κοινόδιο;» Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Αὐτὸς πού ἀσκεῖται στό κοινόδιο ὀφείλει ὅλους τοὺς ἀδελφούς νὰ τοὺς βλέπει ὡς ἓναν, καὶ νὰ προσέχει τὸ στόμα του καὶ τὰ μάτια του· καὶ ἔτσι θὰ βρεῖ ἀνάπαυση».

60. Εἶπε ἐπίσης· «Ὅταν ὁ Δαβὶδ πάλαιψε μέ τό λιοντάρι, πιάνοντάς το ἀπό τό λαρύγγι τό κατάκτησε καὶ ἀμέσως τό σκότωσε²⁷. Καὶ ἐμεῖς λοιπόν ἐάν κυριαρχήσουμε στὸν λάρυγγα καὶ στήν κοιλιά μας, μέ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ νικοῦμε τὸν ἀόρατο λέοντα».

61. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· «Αὐτά τὰ τρία πράγματα δέν μπορῶ νὰ τὰ κόψω· τό φαγητό, τὴν ἐνδυμασίᾳ καὶ τὸν ὕπνο. Ὅμως ἐν μέρει μπορῶ κι αὐτά νὰ τὰ κόψω».

62. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα λέγοντάς του· «Τρώγω πολλὰ λαχανικά». Ὁ Γέροντας εἶπε· «Δέν σοῦ συμφέρει· καλύτερα φάγε τό ψωμί σου μέ λίγα λαχανικά. Καὶ μὴν πηγαίνεις στὰ πατρικά σου χωράφια γιὰ νὰ τὰ προμηθεύεσαι».

τῆς αἰσθήματα μέ τὴν ἐμβέλεια τῆς θαθιᾶς τῆς πίστεως στήν αἰώνια ἐν Χριστῷ ἀποκατάσταση. Βλ. καὶ Δ 95.

26. Πρβλ. Λουκ. 22, 36.

27. Πρβλ. Α' Βασ. 17, 34-35.

63. Εἶπε πάλιν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Ἡ ψυχὴ ἐν οὐδενὶ ταπεινοῦται, ἐὰν μὴ ἐλαττώσῃ ἑαυτὴν ἄρτου.

64. ὙΕλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Πίωρ ὅτι περιπατῶν ἥσθιε. Πειθομένου δέ τινος· Διατί οὕτως ἐσθίεις; Οὐ δούλομαι, ἔφη, ὡς ἔργω τῷ θρώματι χρῆσασθαι ἀλλ' ὡς παρέργῳ. Πρὸς ἕτερον δὲ περὶ τούτου ἐρωτήσαντος ἀπεκρίνατο· Ὑνα μὴδὲ ἐν τῷ ἐσθίειν με, φησὶν, ἡδονῆς σωματικῆς αἰσθάνηται ἢ ψυχῇ μου.

65. ὙΕλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Πέτρου τοῦ Πιονίτου τοῦ εἰς τὰ Κελλία ὅτι οἶνον οὐκ ἔπινεν. ὙΟτε οὖν ἐγήρασε καὶ ἐποιοῦν οἱ ἀδελφοὶ μικρὸν συγκερασμόν, παρεκάλουν αὐτὸν δέξασθαι. Καὶ ἔλεγε· Θαρσῆσατέ μοι ὅτι ὡς κονδίτον αὐτὸν ἔχω. Καὶ ἔκρινεν ἑαυτὸν εἰς τὸν συγκερασμόν.

66. ὙΕλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Παύλου ὅτι ἐποίησε τὴν Τεσσαρακοστὴν εἰς μάτιν φακῆς καὶ λαγύνιον ὕδατος καὶ εἰς ἐν μαλάκιον πλέκων αὐτὸ καὶ ἀναλύων ἕως τῆς ἐορτῆς ἐγκεκλεισμένος.

67. ὙΑδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Παλλάδιον λέγων· Πάτερ, εἶπέ μοι τί ποιήσω, ὅτι τρία ἔτη ἔχω νηστεύων ζευγάρια ζευγάρια καὶ οὐ δύναμαι ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Τέκνον, ὙΗσαΐας ὁ προφήτης, ὅταν πρὸς τοὺς ὙΙσραηλίτας ἀπεστέλλετο παρὰ

28. ὙΗ λέξη τοῦ ἀρχ. κειμένου κονδίτον ἢ κόντιτον, σημαίνει ἀρχικά, καρύκευμα, μπαχαρικό. Κονδίτος οἶνος (Λατ. vinum conditum) σημαίνει ἀρωματικό κρασί.

63. Εἶπε ἄλλη φορὰ ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· «Ἡ ψυχὴ μέ τιποτε δέν ταπεινώνεται, ἐὰν δέν στερηθεῖ τό ψωμί».

64. ὙΕλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Πίωρ ὅτι ἔτρωγε περπατώντας. Καὶ ὅταν τὸν ρώτησε κάποιος, «γιατί τρῶς ἔτσι;» «Δέν θέλω —εἶπε— νά ἔχω τό φαγητό ὡς κύριο ἔργο ἀλλὰ ὡς πάρεργο».

Σέ ἄλλον πού ρώτησε γιὰ τό ἴδιο θέμα, ἀπάντησε· «Γιὰ νά μὴν αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ μου εὐχαρίστηση σωματικὴ οὔτε τὴν ὥρα πού τρώγω».

65. ὙΕλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Πέτρο τὸν Πιονίτη, αὐτὸν πού ἦταν στὰ Κελλία, ὅτι κρασί δέν ἔπινε. ὙΟταν τὸν βρῆκαν τὰ γεράματα, οἱ ἀδελφοὶ ἀνακάτωναν λίγο κρασί μέ νερό καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νά τό δεχθεῖ. Τούς ἔλεγε λοιπόν· «Πιστέψτε με, αὐτό τό θεωρῶ σάν ἀρωματικό κρασί²⁸». Καὶ καταδίκασε τὸν ἑαυτό του πίνοντας τό νερωμένο κρασί.

66. ὙΕλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Παῦλο ὅτι πέρασε τὴ Σαρακοστή μέ μία μικρὴ ποσότητα²⁹ φακῆς καὶ μιὰ στάμνα νερό. ὙΕπίσης ἔμεινε ἐγκλειστος ὡς τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα πλέκοντας καὶ ξεπλέκοντας ἓνα καλαθάκι ἀπὸ φοινικοβλαστούς.

67. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Παλλάδιο· «Πάτερ, πές μοι τί νά κάνω, γιατί ἔχω τρία χρόνια πού νηστεύω δυό-δυό καὶ δέν μπορῶ νά ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας». Καὶ εἶπε ὁ Γέροντας· «Παιδί μου, ὅταν ὁ Κύριος ἀπέστειλε τὸν προφήτη ὙΗσαΐα πρὸς τοὺς ὙΙσραη-

29. Μάτιον ἢ μάτιν· αἰγυπτιακὸ μέτρο μικρῆς χωρητικότητος.

Κυρίου, οὕτως εἶπεν αὐτῷ· Ἀναβόησον ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ καὶ ὡς σάλπιγγος ὕψωσον τὴν φωνήν σου καὶ ἀνάγειλον τῷ λαῷ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ τῷ οἴκῳ Ἰακώβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν. Ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητοῦσι καὶ ἐγγίξιν τῷ Θεῷ ἐπιθυμοῦσι λέγοντες· Τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ ἔγνω; Ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ εἶδες; Ἀπεκρίθη δὲ λέγων αὐτοῖς ταῦτα ὅτι· Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὐρίσκεσθε ποιοῦντες τὰ θελήματα ὑμῶν καὶ τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν κακοποιοῦντες καὶ πάντας τοὺς ὑπεναντίους ὑμῶν ὑπενύσσετε καὶ νηστεύετε εἰς κρίσεις καὶ μάχας, ὥστε ἀκουσθῆναι ἐν Κυρίῳ τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος. Οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃς, οὐδ' οὕτω κληθήσεται νηστεία δεκτὴ.

Σὺ οὖν, τέκνον, νηστεύων πῶς διάγεις; Καὶ λέγει τῷ Γέροντι· Ἐγὼ ἀπὸ πρωίας βρέχω θαλλία καὶ ἐργάζομαι μελετῶν ψαλμούς. Καὶ ὅτε τελέσω μαλάκιον, εὐχομαι καὶ τὸ μεσημβρινὸν ὀλίγον καθεύδω. Καὶ ἀναστὰς ἐξέρχομαι τοῦ κελλίου καὶ πάλιν ἐργάζομαι, ἕως οὗ ποιήσω τρία μαλάκια. Καὶ ἐσπέρας καταλαβούσης εὐχομαι καὶ ποιήσας ἑκατὸν μετανοίας κοιμῶμαι. Καὶ εἰς τὸν κανόνα ἐγείρομαι καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ὥραν ἐνάτην ποιῶ ἐψητὸν καὶ ἐσθίω κόρου.

Καὶ λέγει ὁ Γέρον· Τοῦτο, τέκνον, οὐκ ἔνι νηστεία. Ἐὰν γὰρ νηστεύῃς ἀπὸ βρωμάτων καὶ τινα κακολογῇς ἢ κατακρίνῃς ἢ μνησικακῇς ἢ πονηροὺς λογισμοὺς δέχῃ ἢ κατ' ἔννοιαν ἐπιθυμῇς τι τοιούτων, πολὺ συμφέρει σοὶ τὴν ἡμέραν πέμπτον ἐσθίειν καὶ τούτων φείσασθαι ἢ μὴ γευσά-

30. Τεχνικός ὁρος στήν Πεντάτευχο πρὸς ὁρισμὸν τῆς νηστείας. (Ὁ π. Ἰωὴλ Γιαννακόπουλος τῇ λ. ψυχὰς τὴν ἀποδίδει· σῶμα καὶ ψυχὴ). Βλ. καὶ Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 160 ὑπόσημ. 153.

31. Ἦσ. 58, 1-5.

λίτες, τοῦ εἶπε τὰ ἐξῆς· Φώναξε μέ ὅλη σου τὴ δύναμη καὶ μὴ λυπηθεῖς τῇ φωνῇ σου. Ὑψώσέ τὴν σάν φωνὴ σάλπιγγας καὶ πές στὸν λαό μου τὰ ἁμαρτήματά τους καὶ στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ τίς παρανομίες τους. Κάθε μέρα ζητοῦν νά μέ βροῦν καὶ ἐπιθυμοῦν νά πλησιάσουν τὸν Θεό καὶ λένε· Γιατί νηστεύσαμε καὶ δέν τό ἔλαβες ὑπόψιν σου; Ταπεινώσαμε τίς ψυχές μας μέ τὴ νηστεία³⁰ καὶ δέν τό πρόσεξες; Καὶ ἀπαντᾷ σ' αὐτοὺς ὁ Θεός· Τίς μέρες πού νηστεύετε πραγματοποιεῖτε τὰ δικά σας θελήματα· κακοποιεῖτε ἐκείνους πού εἶναι στήν ἐξουσία σας καὶ ὅλους τοὺς ἀντιπάλους σας τοὺς ταλαιπωρεῖτε· ἐνῶ νηστεύετε, καταλήγετε σέ φιλονικίες καὶ μάχες· καὶ θέλετε νά εἰσακουσθεῖ ἡ φωνὴ σας ἀπὸ τὸν Κύριο; Δέν ἐπιθυμῶ ἐγὼ αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῇ νηστεία, λέει ὁ Κύριος. Οὔτε κι ἂν κάμψῃς τὸν τράχηλό σου σάν τὸν κρίκο καὶ στρώσεις νά κοιμηθεῖς πάνω σέ σάκκο καὶ στάκτη, οὔτε μ' αὐτὰ θά εἶναι δεκτὴ ἡ νηστεία σας³¹.

Ἐσύ λοιπόν, παιδί μου, πῶς περνᾷς ὅταν νηστεύεις;»

Καὶ λέει ὁ ἀδελφός στὸν Γέροντα· «Ἐγὼ τό πρωὶ νωρίς βρέχω τοὺς φοινικοβλαστοὺς καὶ δουλεύω λέγοντας ψαλμούς. Καὶ ὅταν τελειώσω ἓνα καλαθάκι, προσεύχομαι καὶ τό μεσημέρι λίγο κοιμᾶμαι. Ὅταν σηκωθῶ, βγαίνω ἀπὸ τό κελί μου καὶ πάλι δουλεύω, ἕως ὅτου κάνω τρία καλαθάκια. Καὶ ὅταν ἔρθει τό δειλινό, προσεύχομαι, κάνω ἑκατὸ μετάνοιες καὶ κοιμᾶμαι. Καὶ σηκώνομαι γιὰ τὸν κανόνα. Τῇ δευτέρῃ μέρᾳ κατὰ τίς τρεῖς μαγειρεύω φαγητό καὶ τρώγω μέχρι νά χορτάσω καλά».

Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Αὐτό, παιδί μου, δέν εἶναι νηστεία. Γιατί ἂν νηστεύεις ἀπὸ φαγητό, καὶ κακολογεῖς κάποιον ἢ τὸν κατακρίνεις ἢ κρατᾷς κακία ἢ δέχεσαι πονηροὺς λογισμοὺς ἢ μέ τὴ σκέψη ἐπιθυμεῖς κάτι παρόμοιο, σοῦ συμφέρει πολὺ πέντε φορὲς τὴ μέρα νά τρῶς καὶ νά ἀποφεύγεις αὐτά, παρὰ νά μένεις νηστικός καὶ νά σέ ἔχουν

μενον ἐκείνων ἐμφορεῖσθαι. Τί γὰρ βρωμάτων ἀπέχεσθαι, πάσης δὲ ἄλλης ἐπιθυμίας ἐμπεφορεῖσθαι; Οὐκ οἶδας ὅτι πᾶς ὁ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ πληρῶν κατ' ἔννοιαν καὶ ἐκτός τῶν ἔξωθεν βρωμάτων ἤδη κεκόρεσται καὶ μεθύει; Ἀλλ' εἰ θέλεις ἐγκρατεῦσθαι καὶ νηστεῦσαι, ἵνα ἡ νηστεία σου δεκτὴ ᾖ τῷ Θεῷ, πρὸ παντός φύλασσαι νηστεύων ἀπὸ παντός ῥήματος πονηροῦ, ἀπὸ πάσης καταλαλιᾶς καὶ κατακρίσεως καὶ ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ παντός μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος καὶ πάσης μνησικακίας καὶ αἰσχροκερδίας.

Καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἣ νηστεύεις, ἀρκέσθητι ἄρτῳ καὶ ὕδατι καὶ λαχάνοις εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Συμψηφίσας δὲ τὴν δαπάνην τοῦ ἀρίστου οὗ ἔμελλες ἐσθίειν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, δὸς ἀδελφῷ πτωχῷ ἐπιξενουμένῳ ἢ χήρᾳ καὶ ὀρφανῷ καὶ ὁ εἰληφῶς ἐμπλήσας τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν εὐξεται ὑπὲρ σοῦ πρὸς Κύριον. Δάμασόν σου τὸ σῶμα ἐν πλήθει μετανειῶν καὶ ἀγρυπνιῶν, ἐν κρυπτῇ μελέτῃ· καθήμενος δὲ ἀφύπνωσον· ἔασον δὲ καὶ τὰ μαλάκια καὶ ἐπιλαβοῦ τῶν σφυρίδων. Ἡ γὰρ νεότης ἐὰν μὴ δαμασθῇ διὰ πολλοῦ κόπου καὶ μόχθου, νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, χαμαικοιτίας τε καὶ ξηροφαγίας ἑαυτὴν ἐὰν μὴ παιδαγωγήσῃ, οὐ δύναται ἐκ τοῦ τῆς πορνείας ἀποδράσαι δαίμονος. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν τοὺς νέους, οὐκ ἐθέσπισαν ἐν κελλίοις καὶ ἡσυχαστηρίοις τόποις καθεῖξασθαι ἀλλ' ἐν κοινοδίῳ μᾶλλον προσκαρτερεῖν καὶ οὐ μαλακὰ ἀλλὰ τραχέα καὶ ῥακώδη φороῦντας καὶ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ κρατεῖσθαι ὑπὸ τῶν προεστώτων. Ἡ γὰρ ἀργία καὶ ἡ ἄνεσις καὶ τὸ ἐσθίειν δις τῆς

32. Σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάγκη τοῦ σωματικοῦ κόπου βλ. *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' σελ. 90 ὑπόσημ. 76.

33. Χαμαικοιτία: τὸ νὰ κοιμᾶται κανεὶς κατὰ γῆς ἦταν καὶ εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς ἀσκήσεις τῶν μοναχῶν. Ξηροφαγία: λήψη ξηρῆς τροφῆς, ἀμαγειρευτὴ τροφή.

κατακτήσει ἐκεῖνα. Γιατί ποιά ἡ ὠφέλεια νὰ ἀπέχει κανεὶς ἀπὸ τροφῆς καὶ νὰ κατέχεται ἀπὸ ὅλες τίς ἄλλες ἐπιθυμίες; Δέν γνωρίζεις ὅτι κάθε ἄνθρωπος πού ἱκανοποιεῖ τὴν ἐπιθυμία του μὲ τὴ σκέψη, καὶ χωρὶς νὰ γευθεῖ τίς τροφές, ἥδη ἔχει χορτάσει καὶ μεθύσει;

Ἀλλὰ ἐὰν θέλεις νὰ ἐγκρατεῦσαι καὶ νὰ νηστεύεις, γιὰ νὰ ᾖ ναι ἡ νηστεία σου δεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεό, πάνω ἀπὸ κάθε τι ἄλλο νὰ φυλάγῃς νηστεύοντας ἀπὸ κάθε πονηρό λόγο, ἀπὸ κάθε καταλαλιά καὶ κατάκριση καὶ ἀπὸ κουδέντες πονηρές ἄλλων. Καθάρισε τὴν καρδιά σου ἀπὸ κάθε τι πού μολύνει τὴν σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα, ἀπὸ κάθε μνησικακία καὶ διάθεση ἀνήθικου κέρδους.

Καὶ τὴν ἡμέρα πού νηστεύεις νὰ ἀρκεῖσαι στό ψωμί, τὸ νερό καὶ τὰ χόρτα εὐχαριστώντας τὸν Θεό. Ὑπολόγισε μάλιστα τὰ ἔξοδα πού θὰ ἔκανες γιὰ τὰ φαγητὰ πού ἐπρόκειτο νὰ φᾶς ἐκείνη τὴν ἡμέρα καὶ δώσε τα σέ κάποιον ἀδελφό πού εἶναι ἀπὸ τὰ ξένα ἢ σέ χήρα καὶ ὀρφανό, καὶ αὐτός πού θὰ τὰ πάρει, ἀφοῦ χορτάσει, θὰ προσευχηθεῖ στόν Κύριο γιὰ σένα.

Νὰ ἔχεις ὑποταγμένο τὸ σῶμα σου μὲ πολλές μετάνοιες καὶ ἀγρυπνίες καὶ μὲ κρυφὴ ἀσκησι. Νὰ ἀποκοιμῆσαι καθισμένος. Ἀφῆσε καὶ τὰ καλαθάκια καὶ καταπιᾶσου μὲ τὰ κοφίνια. Γιατί ἡ νεανικὴ ὁρμὴ ἐὰν δέν ὑποταχθεῖ μὲ κόπο πολὺ³² καὶ μόχθο, μὲ νηστεία καὶ ἀγρυπνία καὶ ἐὰν δέν παιδαγωγηθεῖ μὲ χαμαικοιτία καὶ ξηροφαγία³³, δέν μπορεῖ νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας. Γι' αὐτόν τόν λόγο καὶ οἱ Πατέρες μας δέν ὄρισαν νὰ μονάζουν οἱ νέοι σέ κελιά καὶ σέ τόπους πού ζοῦν οἱ ἀναχωρητές ἀλλὰ σέ κοινόδιο μᾶλλον νὰ συνεχίζουν καρτερικά τὴν ἀσκητικὴ τους ζωὴ, ντυμένοι ὅχι μὲ ἐνδύματα ἀπαλά ἀλλὰ τραχιά καὶ τριμμένα καὶ νὰ βρίσκονται σέ πλήρη ἀσφάλεια κάτω ἀπὸ τὴν ἐποπτεία τῶν προεστώτων. Γιατί ἡ ἀργία, ἡ ἄνεση,

ἡμέρας καὶ ὁ ὕπνος οὐ μόνον τὸν τῆς πορνείας δαίμονα ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἀκηδίας καὶ τὸν τῆς κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας ἡμῖν ἐπιφέρειν εἰώθασιν.

68. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Σισόην λέγων· Τί ποιῶ ὅταν ἀπαντῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πολλάκις γίνεται ἀγάπη καὶ κρατοῦσί με; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Κόπον ἔχει τὸ πρᾶγμα. Λέγει οὖν ὁ Ἀδραάμ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· Ἐὰν γένηται ἀπάντησις ἐν Σαββάτῳ ἢ ἐν Κυριακῇ καὶ πῆ ἄδελφός τρία ποτήρια, μὴ πολὺ ἐστι; Λέγει ὁ Γέρων· Ἐὰν οὐκ ἐνι Σατανᾶς, πολὺ οὐκ ἔστιν.

69. Πολλάκις ἔλεγε τῷ ἀδβᾶ Σισόη ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· Ἀδβᾶ, ἀνάστα, φάγωμεν. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν· Οὐκ ἐφάγομεν, τέκνον; Ὁ δέ· Οὐχί, πάτερ. Καὶ ἔλεγεν ὁ Γέρων· Εἰ οὐκ ἐφάγομεν, φέρε καὶ ἐσθίωμεν.

70. Εἶπέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Σισόης μετὰ παρησιίας· Θάρσει, ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη ἔχω μηκέτι δεόμενος τοῦ Θεοῦ περὶ ἁμαρτίας, ἀλλὰ τοῦτο εὐχόμενος λέγω· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σκέπασόν με ἀπὸ τῆς γλώσσης μου· ἕως γὰρ τοῦ νῦν καθ' ἡμέραν πίπτω δι' αὐτῆς ἁμαρτάνων.

71. Ἐγένετό ποτε προσφορά εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρέθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου καὶ λαβὼν εἷς τῶν Γε-

34. Ἀκηδία· Ἡ ἀκηδία ἐμφανίζεται ὡς ἀνία, ὡς ἀθυμία, ὡς πλήξη, ὡς ἀτονία καὶ ἀποστροφή πρὸς τὰ μοναχικά καθήκοντα. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος παρατηρεῖ· «Αὐτοὺς πού προκόβουν στὴν προσευχή ἢ καὶ αὐτοὺς πού ἐπιμελοῦνται τὴν προσευχή, κυρίως ὁ δαίμονας τῆς ἀκηδίας εἶναι αὐτὸς πού ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνηθίζει νὰ τοὺς καταπολεμεῖ».

Καὶ συνεχίζει· «Ἡ ἀκηδία εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Ἐάν θά παραχωροῦσε ὁ Θεὸς νὰ ἐνεργήσει ὁ πειρασμός τῆς ἀκηδίας μ' ὅλη τὴν δύ-

τό φαγητό δύο φορές τῇ μέρᾳ καὶ ὁ ὕπνος μᾶς ἐκθέτουν συνήθως ὅχι μόνον στὸν δαίμονα τῆς πορνείας ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκηδίας³⁴ καὶ τῆς κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανείας».

68. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Σισόη· «Τί νὰ κάνω ὅταν βρεθῶ στὴν ἐκκλησία καὶ πολλές φορές στρώνουν τραπέζι καὶ μέ κρατοῦν;» Τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἔχει κόπο τὸ πρᾶγμα». Ρωτᾷ τότε ὁ μαθητὴς τοῦ ὁ Ἀδραάμ· «Ἄν ἡ συνάντηση γίνεται ἡμέρα Σάββατο ἢ Κυριακή καὶ πιεῖ ἓνας ἀδελφὸς τρία ποτήρια μήπως εἶναι πολὺ;» Καὶ ὁ Γέροντας ἀπαντᾷ· «Ἐάν δὲν ὑπάρχει Σατανᾶς, δὲν εἶναι πολὺ³⁵».

69. Πολλές φορές ἔλεγε στὸν ἀδβᾶ Σισόη ὁ μαθητὴς του· «Ἀδβᾶ, σῆκω νὰ φᾶμε». Κι ἐκεῖνος ρωτοῦσε· «Δέν φάγαμε, παιδί μου;» «Ὁχι, πάτερ» ἀποκρινόταν ὁ μαθητὴς. Τότε ἔλεγε ὁ Γέροντας· «Ἐάν δὲν φάγαμε, φέρε νὰ φᾶμε».

70. Εἶπε κάποια φορὰ ὁ ἀδβᾶς Σισόης μέ πεποίθηση· «Ἔχε θάρρος. Νά, ἔχω τριάντα χρόνια πού δὲν παρακαλῶ τὸν Θεὸ πιά γιὰ ἁμαρτία, ἀλλὰ λέω ὅταν προσεύχομαι· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, φύλαξέ με ἀπὸ τῆ γλώσσα μου. Γιατί μέχρι τώρα καθημερινὰ πέφτω καὶ ἁμαρτάνω μ' αὐτήν».

71. Ἐγινε κάποτε προσφορά στό ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου καὶ βρέθηκε ἐκεῖ ἓνα δοχεῖο³⁶ κρασί. Ἕνας ἀπὸ τοὺς

ναμη πού διαθέτει, κανεὶς ποτέ ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους δὲν θά σωζόταν. Δικό μας ἔργο εἶναι νὰ ἀντιστεκόμαστε μέ ὅση δύναμη ἔχουμε, καὶ τοῦ Θεοῦ ἔργο εἶναι μυστικά νὰ μᾶς σηκώνει καὶ φανερά νὰ μᾶς ἀποδεικνύει νικητὲς ἐναντίον τοῦ πειρασμοῦ». (Κεφάλαια πρακτικά 73 καὶ 74). Βλ. καὶ *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' σελ. 126 ὑπόσημ. 109.

35. Βλ. Δ ὑπόσημ. 21 σελ. 46.

36. Ἡ λέξη τοῦ ἀρχ. κειμένου κνίδιον εἶναι αἰγυπτιακὸ μέτρο χωρητικό-

ρόντων μικρὸν ἀγγεῖον καὶ ποτήριον ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἀβδᾶν Σισόην καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἔπιεν. Ὁμοίως καὶ δευτέρου καὶ ἐδέξατο· παρέσχεν αὐτῷ καὶ τρίτον καὶ οὐκ ἔλαβε λέγων· Παῦσαι, ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἔστι Σατανᾶς;

72. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Σισόην τὸν ἀπὸ τῆς Πέτρας περὶ πολιτείας καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἶπε Δανιήλ ὅτι ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον.

73. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Σισόην λέγων· Ἐὰν περιπατῶμεν ὁδῷ καὶ πλανηθῇ ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς, χρεῖα εἶπεῖν αὐτῷ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐχί. Λέγει οὖν ὁ ἀδελφός· Ἀλλὰ ἀφῶμεν αὐτὸν πλανῆσαι ἡμᾶς; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ οἶδα ἀδελφούς ὅτι περιεπάτουν καὶ ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς ἐπλανήθη τὴν νύκτα. Ἦσαν δὲ δώδεκα καὶ πάντες ἤδεισαν ὅτι ἐπλανῶντο καὶ ἠγωνίσατο ἕκαστος τοῦ μὴ εἰπεῖν. Ἡμέρας δὲ γενομένης, μαθὼν ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς ὅτι ἐπλανήθησαν τὴν ὁδόν, λέγει αὐτοῖς· Συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐπλανήθην. Καὶ εἶπον πάντες· Καὶ ἡμεῖς ἤδειμεν, ἀλλ' ἐσιωπήσαμεν. Ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε λέγων ὅτι· Ἐως θανάτου ἐγκρατεύονται οἱ ἀδελφοὶ τοῦ μὴ λαλεῖν, καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν. Τὸ δὲ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἧς ἐπλανήθησαν ἦν μίλια δώδεκα.

τητας, πού τό ὄνομά του τό πῆρε ἀπό τήν πόλη προέλευσής του, τήν Κνίδο.

37. Πέτρα: Ἀρχαία πόλη τῆς Ἰορδανίας στά νότια τῆς Νεκράς θάλασσας, κτισμένη πάνω σέ βράχους, ἀπ' ὅπου πῆρε καί τό ὄνομα Σελά (= βράχος) καί στά ἑλληνικά Πέτρα (βλ. Ἦσ. 42, 11).

Κατά τή χριστιανική περίοδο κάποια κτίρια μεταβλήθηκαν σέ ἐκκλησίες καί ἄλλα σέ καταλύματα ἐρημιτῶν. Μέ τήν ἀραβοκρατία (7ος αἰ.) ἡ πόλη

Γέροντες πῆρε ἓνα λαγηνάκι καί ἓνα ποτήρι, πῆγε στόν ἀβδᾶ Σισόη καί τοῦ πρόσφερε καί ἐκεῖνος ἤπιε. Τό ἐπανελάβε ὁ Γέροντας καί ὁ ἀβδᾶς Σισόης τό δέχθηκε. Τοῦ ἔδωσε καί τρίτο ποτήρι ἀλλά δέν τό πῆρε λέγοντάς του: «Σταμάτα, ἀδελφέ. Ἡ δέν γνωρίζεις ὅτι ὑπάρχει Σατανᾶς;»

72. Ἕνας ἀδελφός ρώτησε τόν ἀβδᾶ Σισόη τῆς Πέτρας³⁷ σχετικά μέ τόν βίο τοῦ μοναχοῦ. Καί ὁ Γέροντας τοῦ ἀπάντησε: «Ὁ Δανιήλ εἶπε: Καμιά τροφή πού ἱκανοποιοῦσε τήν ἐπιθυμία μου δέν ἔφαγα³⁸».

73. Ἕνας ἀδελφός ρώτησε τόν ἀβδᾶ Σισόη: «Ἐάν βρισκόμαστε σέ πορεία καί χάσει τόν δρόμο αὐτός πού μᾶς ὁδηγεῖ, πρέπει νά τοῦ τό ποῦμε;» «Ὁχι» τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας. Λέει τότε ὁ ἀδελφός: «Καί θά τόν ἀφήσουμε νά μᾶς περιπλανήσει;» «Γνωρίζω ἐγὼ ἀδελφούς — παρατήρησε ὁ Γέροντας — πού πεζοποροῦσαν καί ὁ ὁδηγός τους ἔχασε τόν δρόμο μέσ' στή νύκτα. Ἦσαν δώδεκα αὐτοί καί ὅλοι ἤξεραν ὅτι περιπλανιόντουσαν καί ἔκανε ἀγώνα ὁ καθένας νά μὴ μιλήσει. Ὅταν ξημέρωσε, ἀντιλήφθηκε ὁ ὁδηγός τους ὅτι ἔχασαν τόν δρόμο καί τοὺς λέει: Συγχωρεῖστε με, ἔχασα τόν δρόμο. Καί τοῦ' παν ὅλοι: Κι ἐμεῖς τό ξέραμε, ἀλλά δέν μιλήσαμε. Θαύμασε αὐτός ὅταν τ' ἄκουσε, καί εἶπε: Ὡστε ἐγκρατεύονται μέχρι θανάτου οἱ ἀδελφοί γιὰ νά μὴ μιλήσουν· καί δόξασε τόν Θεό. Καί ὁ δρόμος πού περιπλανήθηκαν ἦταν δώδεκα μίλια».

ἐρημώθηκε, τά ἐρεῖπια τῆς ὁποίας ἀνακαλύφθηκαν κατά τόν 19ο αἰ.

38. Δαν. 10, 3.

74. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σισόη τοῦ Θηβαίου ὅτι ἔμεινεν εἰς τὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἀρσενοήτου. Καὶ ἄλλος Γέροντων ἠσθένει εἰς τὴν ἄλλην Λαύραν. Καὶ ὡς ἤκουσεν, ἐθλίβη, ἐπειδὴ δύο-δύο ἐνήστευε καὶ ἦν ἡμέρα ἐν ᾗ οὐκ ἦσθιε· καὶ λέγει τῷ λογισμῷ· Τί ποιήσω; Ἐὰν ἀπέλθω, μήπως ἀναγκάσουσί με οἱ ἀδελφοὶ φαγεῖν· καί, ἐὰν παραμείνω εἰς τὴν αὖριον, μήποτε τελευτήσῃ; Πλὴν τοῦτο ποιῶ· ὑπάγω καὶ οὐκ ἐσθίω. Καὶ οὕτως ἀπῆλθε νῆστις πληρώσας τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διὰ τὸν Θεὸν πολιτείαν αὐτοῦ οὐκ ἔλυσε.

75. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σισόη τοῦ Καλαμῶνος ὅτι θέλων ποτὲ νικῆσαι τὸν ὕπνον ἐκρέμασεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ κρημοῦ τῆς Πέτρας καὶ ἐλθὼν ἄγγελος ἔλυσεν αὐτὸν καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ μηκέτι τοῦτο ποιῆσαι μήτε ἄλλοις παραδοῦναι τὴν τοιαύτην παράδοσιν.

76. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σισόη τοῦ Θηβαίου ὅτι οὐκ ἦσθιεν ἄρτον. Καὶ εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτῶν καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔχῳ ποιῆσαι· ἢ ἄρτον ἔχῳ μεταλαβεῖν ἢ

39. α. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Β' εἶχε ιδρύσει πολλές πόλεις πού τις ἔδωσε τὸ ὄνομα Ἀρσινόη πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου του Ἀρσινόης. Ὁ Καλαμῶνας αὐτὸς ὀνομάζονταν στὸν Ἀρσινόιτη νομό, στὴν περιοχὴ Φαγιούμ, μὲ πρωτεύουσα τὴν Ἀρσινόη.

6. Θηβαῖοι λέγονταν οἱ κάτοικοι τῆς Θηβαίδας, περιοχῆς τῆς Νότιας Αἰγύπτου (Ἄνω Αἰγύπτου) μὲ πρωτεύουσα τίς Θῆβες πού γνώρισε στὴν ἀρχαιότητα μεγάλη πολιτιστικὴ ἐξέλιξη (Λουξορ-Καρνάκ). Στίς ἐρήμους τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἀνθίσαι ὁ μοναχισμός. Στὴν Ταβεννησία τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἵδρυσεν καὶ ὁ ἅγιος Παχώμιος τὸ κοινόβιό του. Βλ. χάρτη σελ. 4.

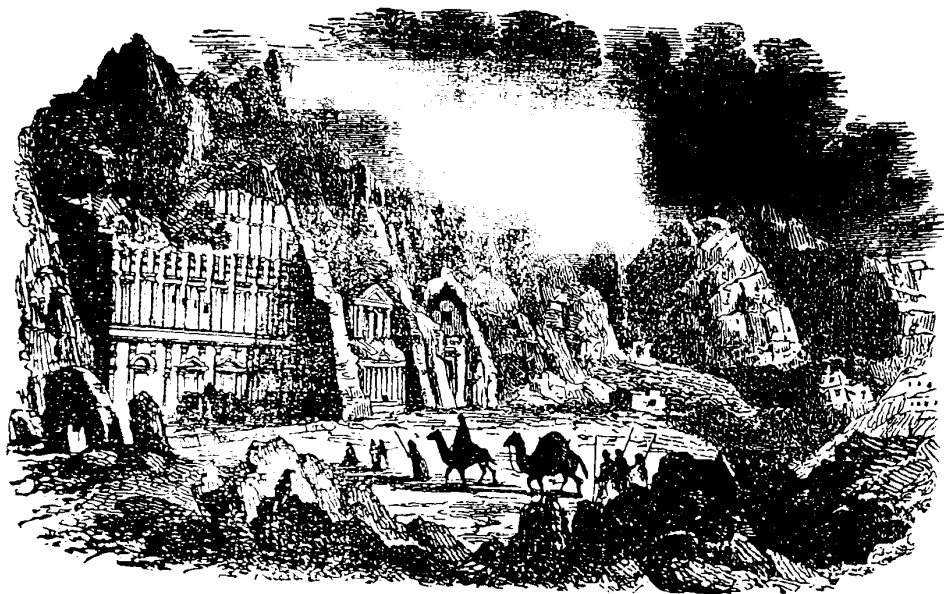
74. Ἔλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σισόη τὸν Θηβαῖο ὅτι ἔμεινε στὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἀρσενοήτου³⁹. Καὶ κάποιος ἄλλος Γέροντας ἦταν ἄρρωστος στὴν ἄλλη Λαύρα. Ὅταν τὸ ἄρρωστο στενοχωρήθηκε, γιὰ νὴ στήναι δύο-δύο καὶ ἦταν ἡ ἡμέρα πού δὲν ἔτρωγε. Καὶ συλλογίσθηκε: «Τί νὰ κάνω; Ἐὰν πάω, μήπως μὲ ἀναγκάσουν οἱ ἀδελφοὶ νὰ φάω. Ἄν πάλι τὸ ἀναβάλω γιὰ αὖριο, μὴν πεθάνει. Ἀλλὰ θὰ κάνω τοῦτο· θὰ πάω καὶ δὲν θὰ φάω». Ἔτσι λοιπὸν πῆγε νηστικός ἐκπληρώνοντας τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀσκήση πού ἔκανε γιὰ τὸν Θεὸ δὲν τὴν κατέλυσε.

75. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σισόη τοῦ Καλαμῶνα⁴⁰ ὅτι θέλοντας κάποτε νὰ κατανικήσῃ τὸν ὕπνο, κρέμασε τὸν ἑαυτοῦ ἀπὸ τὸν γκρεμὸ τῆς Πέτρας. Ἀλλὰ ἦλθε ἄγγελος, τὸν ἔλυσε καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ μὴν τὸ ξανακάνει ποτὲ αὐτό, οὔτε σὲ ἄλλους νὰ ἀφήσῃ μιά τέτοια παράδοση.

76. Ἔλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σισόη τὸν Θηβαῖο ὅτι δὲν ἔτρωγε ψωμί. Καὶ κατὰ τὴν γιορτὴ τοῦ Πάσχα τοῦ ἔβαλαν μετάνοια οἱ ἀδελφοὶ γιὰ νὰ φάει μαζί τους. Τοὺς εἶπε τότε: «Ἐνὰ μπορῶ νὰ κάνω· ἢ θὰ φάω ψωμί ἢ ὅλο τὸ φαγητό

40. Ἡ Λαύρα τοῦ Καλαμῶνα, προσωνυμία πού προέρχεται ἀπὸ τὰ πανύψηλα καλάμια τῆς περιοχῆς, ὑπῆρξε ἡ σημαντικότερη μοναστικὴ ἐστία στὴν κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνη, δόρυα τῆς Νεκρῆς θάλασσας, πού ιδρύθηκε μετὰ τῶν ἐτῶν 452-470 (βλ. χάρτη σελ. 5). Γειτόνευε μὲ τὴν περίφημη μονὴ τοῦ ὁσίου Γερασίου. Ἡ Λαύρα τοῦ Καλαμῶνα ἀσκήσει μεγάλη πνευματικὴ ἐπίδραση στὴν περιοχὴ καὶ λόγῳ τῆς καλῆς οὐκωρῶσεώς της ὑπῆρξε καταφύγιον γιὰ τοὺς μοναχοὺς τῆς περιοχῆς Χοζιβᾶ καὶ ἄλλων μονῶν κατὰ τίς ἀραβικὰς ἐπιδρομὰς (614). Τὸν 12ο αἰ. ἡ Λαύρα παίρνει καὶ τὴν προσωνυμία τοῦ ὁσίου Γερασίου, γιὰ τὴν ἡ ἐν λόγῳ μονὴ εἶχε ἐρειπωθεῖ.

Ὁ ἀδβᾶς Σισόης τοῦ ἀποφθ. 75 εἶναι ὁ τρίτος Σισόης πού ξεχωρίζει ἀπὸ

Ἡ κοιλάδα τῆς Πέτρας

ὅσα ἐποιήσατε φαγία. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἄρτον μόνον φάγε· ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως.

77. Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς μοναστήριον καὶ ἐποίησαν αὐτοὺς γεύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ ὁδεῦσαι. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν εὗρεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ὕδωρ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἠθέλησε πρῆεῖν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ζαχαρία, νηστεία σήμερον. Ὁ δὲ λέγει· Οὐκ ἐφάγομεν, πάτερ; Λέγει ὁ Γέρων· Ἐκεῖνο τὸ φαγεῖν τῆς ἀγάπης ἦν· ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν νηστείαν κρατήσωμεν, τέκνον.

τούς ἄλλους δύο μέ τὴν προσωνυμία Σισόης τοῦ Καλαμώνα ἢ τῆς Πέτρας. Οἱ ἄλλοι δύο εἶναι: Σισόης τῆς Σκήτης (ὁ Μέγας) καὶ Σισόης ὁ Θηβαῖος (βλ.

Ἡ τοποθεσία Σηλώ ὅπου ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἔστησε
γιά πρώτη φορά τὴ Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου

πού μαγειρέψατε». Καὶ αὐτοὶ τοῦ εἶπαν· «Ψωμί μόνο φάγε». Καὶ ἔκανε ἔτσι.

77. Ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ Ζαχαρίας πῆγαν κάποτε σὲ ἓνα μοναστήρι. Καὶ τοὺς ἔβαλαν νά φᾶνε κάτι πρὶν ἀναχωρήσουν. Ὅταν βγῆκαν ἀπὸ τὸ μοναστήρι, ὁ μαθητὴς τοῦ βρῆκε νερό στὸν δρόμο καὶ θέλησε νά πιεῖ. Ὁ Γέροντας ὁμως τοῦ εἶπε· «Ζαχαρία, εἶναι νηστεία σήμερον». Κι αὐτὸς τοῦ λέει· «Πάτερ, δέν φάγαμε;» Ἐκεῖνο — ἀπάντησε ὁ Γέροντας — τὸ φαγητὸ ἦταν τῆς ἀγάπης. Ἐμεῖς, παιδί μου, ἄς κρατήσουμε τὴ νηστεία μας».

Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 464 σχετικὸ διογρ. σημείωμα.

78. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σερίνου ὅτι πολλὰ εἰργάζετο καὶ δύο παξάματα ἤσθιε διὰ παντός. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδβᾶς Ἰῶδ ὁ συμφοιτητῆς αὐτοῦ —καὶ αὐτὸς δὲ μέγας ἀσκητής— εἶπεν αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ κελλίον μου φυλάττω τὴν τάξιν μου, ἐὰν δὲ ἐξέλθω, συγκαταβαίνω τοῖς ἀδελφοῖς. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Σερίνος· Οὐκ ἔστιν αὕτη μεγάλη ἀρετή, ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ σου φυλάττης τὴν τάξιν σου, ἀλλ' ὅταν ἐκ τοῦ κελλίου σου μᾶλλον ἐξέλθῃς.

79. Παρέβαλόν ποτε Σκητιῶται τῇ ἀμμᾷ Σάρρα. Ἡ δὲ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιν. Οἱ δὲ ἀφέντες τὰ καλὰ ἔφαγον τὰ σαπρά. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅντως Σκητιῶταί ἐστε.

80. Εἶπεν ἡ μακαρία Συγκλητική ὅτι· Δεῖ ἡμᾶς τοὺς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐπανηρημένους τὴν εἰς ἄκρα σωφροσύνην κατέχειν. Καὶ γὰρ παρὰ τοῖς κοσμικοῖς δοκεῖ σωφροσύνη πολιτεύεσθαι· ἀλλὰ συμπάρεστιν αὐτῇ καὶ ἀφροσύνη διὰ τὸ ταῖς πάσαις ἄλλαις αἰσθήσεσιν ἀμαρτάνειν. Καὶ γὰρ ὁρῶσιν ἀπρεπῶς καὶ γελῶσιν ἀτάκτως.

81. Εἶπε πάλιν· Ὡς περ τὰ ἰοδόλα θηρία τὰ δριμύτερα τῶν φαρμάκων ἀπελαύνει, οὕτω καὶ λογισμὸν πονηρὸν εὐχή μετὰ νηστείας ἐκδιώκει.

82. Εἶπε πάλιν· Μὴ σε δελεάσῃ ἡ τῶν κατὰ κόσμον πλου-

41. Τῇ μοναχικῇ τάξει τῇ συνιστοῦν ὅλα ὅσα ἀποτελοῦν τὸν κανόνα τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ἀκριδῆς τήρηση τῶν νηστειῶν, οἱ προσδιορισμένες ἀκο-

78. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σερίνο ὅτι ἐργαζόταν πολὺ καὶ δύο παξιμάδια ἔτρωγε ὅλο-ὅλο. Κάποια μέρα τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ ἀδβᾶς Ἰῶδ, ὁ συνασκητῆς του —καὶ αὐτὸς ἦταν μέγας ἀσκητής— καὶ τοῦ λέει· «Ἐγὼ στό κελί μου ἐφαρμόζω μέ ἀκριδεῖα τῇ μοναχικῇ μου τάξει⁴¹. Ἄν ὅμως βγῶ, κάνω συγκατάβαση στοὺς ἀδελφούς». Τοῦ ἀποκρίνεται τότε ὁ ἀδβᾶς Σερίνος· «Αὐτό δέν εἶναι μεγάλη ἀρετή, τό νά κρατᾷς τῇ μοναχικῇ σου τάξει, ὅταν εἶσαι μέσα στό κελί σου, ἀλλά μᾶλλον ὅταν βγεῖς ἀπ' τό κελί σου».

79. Πῆγαν κάποτε στήν ἀμμᾷ Σάρρα μοναχοί ἀπό τῆ Σκήτη. Αὐτή τοὺς παρέθεσε πανέρι μέ φαγώσιμα· ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἄφησαν τὰ καλὰ καὶ ἔφαγαν τὰ χαλασμένα. Τότε ἡ ἀμμᾶς τοὺς εἶπε· «Πράγματι εἶστε μοναχοί τῆς Σκήτης».

80. Εἶπε ἡ μακαρία Συγκλητική· «Ἐμεῖς πού ἀναλάβαμε αὐτή τὴν ἀποστολή (τῆς μοναχικῆς καθιερώσεως), πρέπει νά κατέχουμε τὴν ἄκρα σωφροσύνη. Βέβαια καὶ στοὺς κοσμικοὺς φαίνεται νά ὑπάρχει σωφροσύνη ἀλλὰ συνυπάρχει μ' αὐτὴν καὶ ἀφροσύνη, γιατί μ' ὅλες τίς ἄλλες αἰσθήσεις ἀμαρτάνουν. Καὶ μάλιστα βλέπουν ἀπρεπα καὶ γελοῦν ἄτακτα».

81. Εἶπε ἐπίσης· «Ὅπως τὰ θανατηφόρα θηρία τὰ διώχνει τό πιό ἰσχυρό φαρμάκι, ἔτσι καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς λογισμοὺς τοὺς ἀπομακρύνει ἡ προσευχή πού συνοδεύεται μέ τὴ νηστεία».

82. Εἶπε πάλιν· «Μὴ σέ ἐξαπατήσῃ ἡ καλοπέραση τῶν

λουθῆς (συνάξεις), ὁ προσωπικός κανόνας ὡς εὐχή, μετάνοιες, μελέτη, ἀσκησιὶς σιωπῆς, τήρηση τοῦ νοῦς κλπ.

σίων τροφή ὡς χρήσιμόν τι ἔχουσα. Ἡδονῆς ἔνεκα ἐκεῖνοι τὴν ὀψαρτυτικὴν τιμῶσι τέχνην. Νηστεία καὶ αὐτὸς διὰ τῶν εὐτελῶν τὴν ἐκείνων εὐπορίαν τῶν τροφῶν ὑπερβάλλου. Φησὶ γὰρ ἡ Γραφή· Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὐσα κηρίοις ἐμπαίζει. Μὴ κορεσθῆς ἄρτου καὶ οὐκ ἐπιθυμήσεις οἶνον.

83. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Τιθόης ὅτι· Ξενιτεία ἐστὶ τὸ κρατῆσαι ἄνθρωπον τὸ ἑαυτοῦ στόμα.

84. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Τιθόην ὅτι· Πῶς φυλάξω τὴν καρδίαν μου; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Πῶς φυλάξωμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀνεωγμένης τῆς γλώσσης ἡμῶν καὶ τῆς κοιλίας;

85. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ὑπερέχιος· Ὡσπερ ὁ λέων φοβερός ἐστὶ τοῖς ὀνάγροις, οὕτω μοναχὸς δόκιμος λογισμοῖς ἡδυπαθείας.

86. Εἶπε πάλιν· Ἡ νηστεία χαλινός ἐστὶ τῷ μοναχῷ κατὰ τῆς ἁμαρτίας· ὁ ῥίπτων αὐτήν, ἵππος θηλυμανῆς εὐρίσκεται.

87. Εἶπε πάλιν· Ὁ μὴ κρατῶν γλώσσης αὐτοῦ ἐν καιρῷ ὀργῆς, οὐδὲ παθῶν ὁ τοιοῦτος κρατῆσει ποτέ.

88. Εἶπε πάλιν· Καλὸν φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον καὶ

42. Παροιμ. 27, 7.

43. Βλ. Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 40-41 ὑπόσημ. 7.

πλουσίων κατὰ κόσμον, σάν νά ἔχει κάτι τό χρήσιμο. Ἐκεῖνοι γιὰ πρόσκαιρη εὐχαρίστηση ἔχουν σέ ἐκτίμηση τή μαγειρική τέχνη. Καί ἐσύ νηστεύοντας μέ τό λιτό σου φαγητό νά ὑπερακοντίζεις τή δική τους ἀφθονία στίς τροφές. Γιατί ἡ ἁγία Γραφή λέει· Ψυχὴ πού ζεῖ μέσ' στήν ἀφθονία, περιφρονεῖ τὴν κηρήθρα. Μὴ χορτάσεις ψωμί καὶ δέν θά ἐπιθυμήσεις κρασί⁴²».

83. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Τιθόης· «Ξενιτεία⁴³ εἶναι νά κυριαρχήσει ὁ ἄνθρωπος στό στόμα του».

84. Ἕνας ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶ Τιθόη· «Πῶς νά περιφρουρήσω τὴν καρδιά μου;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Πῶς νά φυλάξουμε τὴν καρδιά μας, ὅταν εἶναι ἀνοικτές ἡ γλώσσα μας καὶ ἡ κοιλία μας;»

85. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ὑπερέχιος· «Ὡπως τό λιοντάρι εἶναι φοβερό στοὺς ἄγριους ὄνους⁴⁴, τό ἴδιο εἶναι καὶ ὁ δοκιμασμένος μοναχὸς στοὺς λογισμοὺς τῆς ἡδυπάθειας⁴⁵».

86. Εἶπε ἐπίσης· «Ἡ νηστεία εἶναι χαλινάρι γιὰ τὸν μοναχὸ ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας. Ὅποιος πετάξει τό χαλινάρι αὐτό, γίνεται σάν ἵππος θηλυμανῆς⁴⁶».

87. Εἶπε πάλι· «Ἐκεῖνος πού δέν κυριαρχεῖ στή γλώσσα του σέ ὥρα ὀργῆς, αὐτὸς οὔτε στά πάθη του θά κυριαρχήσει ποτέ».

88. Εἶπε ἀκόμη· «Προτιμότερο εἶναι νά τρώει κανεῖς

44. Παροιμ. 13, 19.

45. Ἡδυπάθεια· ἡ ροπή πρὸς τὴν ἡδονή.

46. Ἱερ. 5, 8.

μὴ φαγεῖν ἐν καταλαλιᾷ σάρκας ἀδελφῶν.

89. Εἶπε πάλιν· Ψιθυρίσας ὁ ὄφεις τὴν Εὐαν τοῦ παραδείσου ἐξέβαλε. Τούτῳ οὖν ὁμοίος ἐστὶ καὶ ὁ καταλαλῶν τοῦ πλησίον. Τὴν γὰρ ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος ἀπολλύει καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐ διασώζει.

90. Εἶπε πάλιν· Ξηρὸν ὑπὸ νηστείας σῶμα μοναχοῦ ψυχὴν ἐκ θυθοῦ ἀνιμᾶται καὶ ξηραίνει ὁχετοὺς ἡδονῶν νηστεία μοναχοῦ.

91. Εἶπε πάλιν· Σώφρων μοναχὸς ἐπὶ τῆς γῆς τιμηθήσεται καὶ ἐν οὐρανοῖς ἐναντίον Ὑψίστου στεφανωθήσεται.

92. Εἶπε πάλιν· Ῥῆμα πονηρὸν μὴ προφερέτω τὸ στόμα σου. Ἀμπελος γὰρ ἀκάνθας οὐ φέρει.

93. Φιλόρωμος τις ὀνόματι γέγονε μοναχὸς δοκιμώτατος. Ἀπετάξατο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουλιανοῦ τοῦ δυσωνύμου βασιλέως. Καὶ μετὰ παρρησίας διελέγετο αὐτῷ ὑβρίζων αὐτὸν καὶ ἐλέγχων τὴν μανίαν αὐτοῦ. Ὃν ξυρισθῆναι ἐκέλευσε καὶ ὑπὸ παιδαρίων εὐτόνως κατακοισισθῆναι, ὅσους ἐγκαρτερῶν τῷ πράγματι καὶ χάριτας αὐτῷ ὡμολόγησε. Τούτῳ τῷ γενναίῳ ἐπέθετο ὁ τῆς πορνείας καὶ τῆς γαστριμαργίας πόλεμος, ὅστις σιδηροφορία τε καὶ ἐγκλεισμῶ καὶ

47. Γεν. 3, 1-5.

κρέας καὶ νά πίνει κρασί, παρὰ νά τρώει τίς σάρκες τῶν ἀδελφῶν του μέ τὴν καταλαλιά».

89. Εἶπε ὁ ἴδιος: «Τό φίδι μέ ὅσα ψιθύρισε ἔδγαλε τὴν Εὐα ἀπό τόν Παράδεισο⁴⁷. Μ' αὐτό λοιπόν μοιάζει κι ἐκεῖνος πού φλυαρεῖ κατά τοῦ πλησίον. Γιατί καί τὴν ψυχὴ αὐτοῦ πού ἀκούει τὴν ὁδηγεῖ στὴν καταστροφή καὶ τὴ δική του τὴ διακινδυνεύει».

90. Εἶπε πάλι: «Τό λιπόσαρκο ἀπό τὴ νηστεία σῶμα τοῦ μοναχοῦ ἀνασύρει τὴν ψυχὴ ἀπό τόν θυθὸ τῆς θάλασσας· καὶ ξεραίνει τοὺς ἀγωγούς τῶν ἡδονῶν ἢ νηστεία τοῦ μοναχοῦ».

91. Εἶπε ἀκόμη: «Ὁ σώφρων μοναχὸς πάνω στὴ γῆ θά τιμηθεῖ καὶ στοὺς οὐρανοὺς ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου θά στεφανωθεῖ».

92. Εἶπε ἐπίσης: «Λόγο πονηρό νά μὴν προφέρει τὸ στόμα σου· γιατί τό ἀμπέλι δέν παράγει ἀγκάθια».

93. Κάποιος πού ὀνομαζόταν Φιλόρωμος ἔγινε μοναχὸς πολὺ ἄξιος. Ἡ ἀποχώρησή του ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ζωὴ ἔγινε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ κακόφημου βασιλιᾶ, στὸν ὁποῖο μιλοῦσε μέ παρρησία, προσβάλλοντάς τον καὶ ἐλέγχοντας τὴν παραφροσύνη του. Γι' αὐτό (ὁ βασιλιάς) διέταξε νά τοῦ ξυρίσουν τό κεφάλι καὶ νά τόν ξυλοκοπήσουν κάποιοι νέοι. Στὴ δοκιμασία αὐτὴ ἔδειξε μεγάλη καρτερία καὶ μάλιστα ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνη του στὸν βασιλιά. Αὐτὸν λοιπόν τὸν γενναῖο τὸν βρῆκε ὁ πειρασμός τῆς πορνείας καὶ τῆς γαστριμαργίας· καὶ ἀσκώντας δεκαοκτὼ χρόνια τὴν ἐγκράτεια, φορῶντας σί-

ἀποχῇ θρωμάτων καὶ σιτίνου ἄρτου καὶ ἀπαξαιπῶς πάντων τῶν ἐψομένων διὰ πυρός, ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἀσκήσας τὴν ἐγκράτειαν, ἐνίκησε τὸν διάβολον. Ἔλεγε δὲ οὗτος ὁ μακάριος, ὅτι ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη οὐδὲ μιᾶς ὀπώρας ἠψάμην. Δειλίας δέ με, φησί, πολεμησάσης ποτὲ εἰς ἄκρον ὥς καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐκφοθεῖν με, μνήματι ἑαυτὸν ἐγκαθεῖρξα ἐπὶ ἑξ ἔτη καὶ ταύτης περιεγενόμην τὸν ἐξ ἐπαφῆς πόλεμον πολεμήσας μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ τὴν δειλίαν μοι ἐπάγοντος.

94. Ὡσαν δύο ἀδελφοὶ γειτνιώντες ἀλλήλοις καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκρυπτεν εἴ τι εἶχεν, εἴτε κέρμα, εἴτε ψωμία καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ᾔδει ὁ ἄλλος ἀλλ' ἐθαύμαζεν ὅτι ἐπληθύνοντο τὰ αὐτοῦ. Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν ἔφθασεν αὐτὸν αἰφνιδίως τοῦτο ποιοῦντα· καὶ ἔβαλε μάχεσθαι μετ' αὐτοῦ λέγων ὅτι· Διὰ τὰ σαρκικά σου ἐσύλησάς μου τὰ πνευματικά. Καὶ ἀπῆτει αὐτὸν λόγον, ἵνα μηκέτι τοῦτο ποιήσῃ καὶ οὕτως αὐτῷ συνεχώρησεν.

95. Ἔλεγον περὶ τινος Γέροντος εἰς τὰ Κελλία ὅτι περικλεισμένος ἦν μηδὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνερχόμενος. Εἶχε δὲ σαρκικὸν ἀδελφὸν εἰς ἄλλο κελλίον καθήμενον καὶ ἠσθένησε· καὶ ἔπεμψε πρὸς αὐτόν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν πρὸ τοῦ ἐξελεῖν ἐκ τοῦ σώματος· καὶ εἶπεν ὅτι οὐ δύναμαι ἐλθεῖν, ὅτι σαρκικός μου ἀδελφός ἐστιν. Πάλιν ἔπεμψε λέγων· Κἂν τὴν νύκτα δεῦρο, ἵνα σε ἴδω. Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐ δύναμαι, εἰ δὲ μή, οὐχ εὐρίσκεται ἡ καρδιά μου καθαρά πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἐκοιμήθη καὶ οὐκ εἶδον ἀλλήλους.

48. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ μοναχοῦ ἐδῶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν του συνιστᾷ μιὰ ἀπὸ τῶν μοναχικῶν ἀσκήσεων τῆς ἀποταγῆς πού ὑποσχέθηκε. Βλ. σχετικά Δ 57

δερα, μένοντας ἐγκλειστος, ἀπέχοντας ἀπὸ τροφῆς καὶ τόσταρένιο ψωμί καὶ γενικά ἀπ' ὅλα ὅσα ψήνονται σέ φωτιά, νίκησε τὸν διάβολο.

Ἔλεγε λοιπὸν αὐτός ὁ μακάριος: «Τριανταδύο χρόνια δὲν ἄγγιξα οὔτε ἓνα φρούτο. Κι ὅταν κάποτε μέ πολέμησε μιὰ ὑπερβολικὴ δειλία, ὥστε καὶ τὴν ἡμέρα νά φοβοῦμαι, περιόρισα τὸν ἑαυτό μου σ' ἓνα μνημα γιὰ ἑξὶ χρόνια καὶ τὴ νίκησα, ἀφοῦ πολέμησα στῆθος μέ στῆθος μέ τό πονηρό πνεῦμα πού μοῦ ἔφερνε τὴ δειλία».

94. Ὡσαν δύο ἀδελφοὶ πού γειτόνευαν· ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἔκρυβε ὅ,τι τύχαινε νά ἔχει, εἴτε νόμισμα εἴτε ψωμάκια, καὶ τὰ ἔβαζε μέσα στά πράγματα τοῦ γείτονα ἀδελφοῦ. Ὁ ἄλλος δὲν τό ᾔξερε αὐτό καὶ ἀποροῦσε γιατί πληθύναν τὰ δικά του. Μιὰ μέρα λοιπὸν τὸν ἔπιασε ξαφνικά τὴν ὥρα πού τό ἔκανε. Καὶ ἄρχισε νά φιλονικεῖ μαζί του λέγοντάς του: «Ἐξαιτίας τῶν ὑλικῶν σου μέ ἀπογύμνωσες ἀπὸ τὰ πνευματικά». Καὶ ζητοῦσε τὴν ὑπόσχεσή του γιὰ νά μὴν τό κάνει στό ἐξῆς πιά καὶ ἔτσι τὸν συγχώρησε.

95. Ἔλεγαν γιὰ κάποιον Γέροντα πού ἔμενε στά Κελλία ὅτι ἦταν ἐγκλειστος καὶ δὲν ἔβγαινε οὔτε γιὰ νά πάει στὴν ἐκκλησία. Εἶχε ἓναν κατὰ σάρκα ἀδελφὸ ὁ ὁποῖος ἀσκήτευε σέ ἄλλο κελί καὶ ἀρρώστησε. Ἔστειλε λοιπὸν μήνυμα στὸν ἀδελφὸ του, γιὰ νά τὸν δεῖ, πρὶν ἀποχωρήσει ἀπὸ τό σῶμα. Κι ἐκεῖνος εἶπε: «Δὲν μπορῶ νά ῥθῶ, γιατί εἶσαι σαρκικός μου ἀδελφός». Τοῦ μηνάει ξανά: «Τουλάχιστον, ἔλα τὴ νύκτα νά σέ δῶ». Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ: «Δὲν μπορῶ ἂν τό κάνω, δὲν θά εἶναι ἡ καρδιά μου καθαρὴ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Καὶ πέθανε καὶ δὲν εἶδαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο⁴⁸.

ὑπόσημ. 25 σελ. 50.

96. Παρέβαλέ τις τῶν ἐπισκόπων κατ' ἐνιαυτὸν εἰς Σκήτιν πρὸς τοὺς Πατέρας. Καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ἀδελφὸς ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ παραθείς αὐτῷ ἄρτον καὶ ἄλας ἔλεγε· Συγχώρησόν μοι, κύρι, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔχω παραθεῖναί σοι. Λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· Θέλω ἵνα καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος εἰσελθὼν μῆτε ἄλας εὕρω.

97. Ἦλεγέ τις τῶν ἀδελφῶν ὅτι ἐγένετο ζήτησις ἐν τῇ Λαύρᾳ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐλάλησαν πάντες οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί. Εἷς δὲ μόνος οὐκ ἐλάλησε. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἠρώτησεν αὐτὸν εἷς ἀδελφὸς λέγων· Πῶς σὺ οὐκ ἐλάλησας; Ὁ δὲ διασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ εἶπεν αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι, ὅτι εἶπον τῷ λογισμῷ μου· Ἐὰν μὴ λαλήσῃ τὸ ἐμδρίμιον τὸ ὑποκάτω μου μὴδὲ σὺν λαλήσῃς, καὶ οὕτως ἔμεινα μὴ φθεγγόμενος.

98. Ἐσθιόντων ποτὲ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Κελλίων ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα ἔδωκαν ἀδελφῷ ποτήριον οἴνου καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν πιεῖν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Συγχωρήσατέ μοι, πατέρες, ὅτι καὶ πέρυσιν οὕτω μοι ἐποίησατε καὶ ἔπιον ἐν ποτήριον καὶ ἐθλίβην ἐπὶ πολὺν χρόνον.

99. Καταβαίνοντός ποτε Γέροντος ἐν Σκήτει συνώδευσεν αὐτῷ τις ἀδελφός. Καὶ ὡς ἦλθον χωρισθῆναι ἀπ' ἀλλήλων λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Γενσώμεθα ὁμοῦ, ἀδελφέ. Καὶ ἐγενήσαντο. Ἦν δὲ πρωὶ καὶ ἀρχὴ τῆς ἐβδομάδος. Ὁρθρίσας δὲ ὁ Γέρον τῷ Σαββάτῳ ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Ἄρα ἐπείνασας, ἀδελφέ, ἀφ' ὅτε ἐφάγομεν; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Οὐχί, καθ' ἡμέραν γὰρ ἐσθίων οὐ πεινώ. Ἔφη αὐτῷ

96. Κάποιος ἐπίσκοπος ἐπισκεπτόταν κάθε χρόνο τοὺς Πατέρες στὴ Σκήτη. Τὸν συνάντησε λοιπὸν ἓνας ἀδελφός καὶ τὸν πῆγε στὸ κελί του. Τοῦ παρέθεσε ψωμί καὶ ἄλατι λέγοντάς του· «Συγχώρα με, δέσποτα, τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ προσφέρω». Καὶ τοῦ λέει ὁ Ἐπίσκοπος· «Θέλω, καὶ τοῦ χρόνου ἂν ἔρθω στὸ κελί σου, μῆτε ἄλατι νὰ βρῶ».

97. Ἦλεγε κάποιος ἀδελφός ὅτι ἔγινε συζήτηση πάνω σὲ κάποιο θέμα στὴ Λαύρα τῆς Αἰγύπτου καὶ μίλησαν ὅλοι, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροί. Ἕνας μόνος δὲν μίλησε. Ὅταν βγῆκαν ἔξω, τὸν ρώτησε κάποιος ἀδελφός· «Πῶς ἐσύ δὲν μίλησες;» Κι ἐπειδὴ τὸν πίεζε ὁ ἀδελφός, τοῦ λέει· «Συγχώρα με, εἶπα στὸν λογισμό μου· Ἐὰν δὲν μιλήσῃ τὸ στρωσίδι πού κάθομαι πάνω του, οὔτε σύ νὰ μιλήσεις. Κι ἔτσι ἔμεινα χωρὶς νὰ μιλήσω».

98. Ὅταν ἔτρωγαν κάποτε οἱ ἀδελφοὶ στὴν ἐκκλησίᾳ τῶν Κελλίων κατὰ τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα, ἔδωσαν σ' ἓναν ἀδελφὸ ἓνα ποτήρι κρασί καὶ τὸν ἀνάγκασαν νὰ τὸ πιεῖ. Κι' αὐτός τοὺς εἶπε· «Συγχωρεῖστε με, πατέρες, καὶ πέρσυ τὸ ἴδιο μοῦ κάνατε καὶ ἦπια ἓνα ποτήρι, ἀλλὰ εἶχα θλίψη μέσα μου γιὰ πολὺν καιρό⁴⁹».

99. Κάποτε κατέβαινε ἓνας Γέροντας στὴ Σκήτη καὶ τὸν συνώδευσε κάποιος ἀδελφός. Ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα νὰ χωρίσουν μεταξύ τους, τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἄς φᾶμε μαζὶ, ἀδελφέ». Καὶ ἔφαγαν. Ἦταν πρωὶ καὶ ἀρχὴ τῆς ἐβδομάδος.

Σάν ἔφτασε τὸ Σάββατο, πολὺ πρωὶ ὁ Γέροντας πῆγε στὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ λέει· «Μήπως πείνασες, ἀδελφέ, ἀπὸ τότε πού φάγαμε;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ· «Ὁχι, γιατί τρώγω κάθε μέρα καὶ δὲν πεινώ». Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Εἰλικρι-

49. Βλ. Δ ὑπόσημ. 21 σελ. 46.

ὁ Γέρων· Φύσει ἐγώ, τέκνον, ἀπὸ τότε οὐκ ἔφαγον καὶ πεινῶ.
Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη καὶ πολλὰ ὠφελήθη.

100. Εἶπε Γέρων ὅτι· Εἴκοσιν ἔτη ἔμεινα πρὸς ἓνα λογισμὸν πολεμῶν, ἵνα πάντας ἀνθρώπους ὡς ἓνα βλέπω.

101. Ἐγένετό ποτε ἑορτὴ ἐν Σκῆτει καὶ ἔδωκαν Γέροντι ποτήριον οἴνου· καὶ ἀποστρέψας αὐτὸ εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' ἐμοῦ τὸν θάνατον τοῦτον. Ἰδόντες δὲ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ συνεσθίοντες αὐτῷ οὐδὲ αὐτοὶ ἐδέξαντο.

102. Ἐπείνασέ τις ἀδελφός ποτε ἀπὸ πρωὶ καὶ ἐπολέμησε μετὰ τοῦ λογισμοῦ αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, ἕως οὗ γένηται τρίτη ὥρα. Καὶ γενομένης τρίτης ἐδιάσατο, ἕως γένηται ἕκτη ὥρα. Καὶ γενομένης ἕκτης ὥρας θρέξας τοὺς ἄρτους ἐκάθησε φαγεῖν καὶ πάλιν ἀνέστη λέγων τῷ λογισμῷ· Μείνωμεν ἕως ἐνάτης ὥρας. Καὶ ἐγένετο ἐνάτη καὶ ποιήσας εὐχὴν εἶδε τὴν ἐνέργειαν ὡς καπνὸν ἀναβαίνουσαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκ τοῦ ἐργοχείρου καὶ ἐπαύσατο ἡ πείνα ἐξ αὐτοῦ.

103. Διηγήσατό τις μαθητὴς περὶ τοῦ ἀδβᾶ αὐτοῦ ὅτι ἐν ὅλοις εἴκοσιν ἔτεσιν οὐκ ἐκοιμήθη ἐπὶ πλευρᾷ αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ κάθισμα αὐτοῦ εἰς ὃ εἰργάζετο ἐκεῖ ἐκάθευδε καθήμενος. Ἦσθιε δὲ ἢ διὰ δύο ἢ διὰ τεσσάρων ἢ διὰ πέντε ἡμερῶν· οὕτως ἐπὶ εἴκοσιν ἔτεσιν. Ὅτε δὲ ἦσθιεν, ἡ μία αὐτοῦ χεὶρ ἐκτεταμένη ἦν εἰς προσευχὴν καὶ τῇ ἄλλῃ ἦσθιε.

νά, παιδί μου, ἀπὸ τότε δέν ἔφαγα καὶ πεινῶ». Ὅταν τ' ἄκουσε ὁ ἀδελφός ἦλθε σέ κατάνυξη καὶ ὠφελήθηκε πολὺ.

100. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Εἴκοσι χρόνια ἐπέμεινα πολεμώντας ἓνα λογισμό, νά βλέπω δηλαδή ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σάν ἓναν».

101. Ἐγίνε κάποτε γιορτὴ στὴ Σκῆτη καὶ πρόσφεραν σέ κάποιον Γέροντα ἓνα ποτήρι κρασί. Τό ἐπέστρεψε ὁμως λέγοντας· «Πάρτε ἀπὸ μένα τὸν θάνατο αὐτόν». Τό εἶδαν καὶ οἱ ἄλλοι ὁμοτράπεζοι καὶ οὔτε αὐτοὶ δέχθηκαν νά πιοῦν⁵⁰.

102. Κάποια φορά ἓνας ἀδελφός πείνασε ἀπὸ τό πρωὶ καὶ πολέμησε μέ τὸν λογισμό του νά μὴ φάει ὡς τίς ἐννιά⁵¹. Ἐγίνε ἐννιά, ἀλλὰ κατέβαλε προσπάθεια, ἕως ὅτου γίνε δώδεκα. Καὶ ὅταν ἔγινε δώδεκα, ἔδρεξε τό ψωμί καὶ κάθισε νά φάει ἀλλὰ καὶ πάλι σηκώθηκε λέγοντας στὸν λογισμό του· Ἄς περιμένουμε ὡς τίς τρεῖς. Καὶ στίς τρεῖς ἀφοῦ ἔκανε τὴν προσευχή του, εἶδε τὴν ἐνέργεια (τοῦ διαδόλου) νά θγαίνει ἀπ' τό ἐργόχειρό του καὶ νά ἀνεβαίνει σάν καπνὸς στὸν οὐρανό· καὶ ἔτσι ἔλαβε τέλος σ' αὐτόν τό αἶσθημα τῆς πείνας.

103. Διηγήθηκε κάποιος μαθητὴς γιὰ τὸν Γέροντά του ὅτι εἴκοσι ὁλόκληρα χρόνια δέν ἔγειρε στὸ πλευρό νά κοιμηθεῖ ἀλλὰ στὸ κάθισμά του, πάνω στὸ ὁποῖο δούλευε, ἐκεῖ κοιμόταν καθισμένος. Καὶ ἔτρωγε κάθε δύο ἢ κάθε τέσσερες ἢ κάθε πέντε ἡμέρες· ἔτσι ἔκανε ἐπὶ εἴκοσι χρόνια. Καὶ τὴν ὥρα πού ἔτρωγε, τό ἓνα του χερί ἦταν ὑψωμένο γιὰ προσευχή καὶ μέ τό ἄλλο ἔτρωγε. Καὶ ὅταν τοῦ εἶπα, «τί

50. Βλ. Δ ὑπόσημ. 21 σελ. 46.

51. Γιά τὴ βυζαντινὴ ὥρα βλ. Δ ὑπόσημ. 3 σελ. 20.

Κάμοῦ δὲ εἰπόντος αὐτῷ· Τί ἐστὶ τοῦτο, διὰ τί οὕτω ποιεῖς, ἀδβᾶ; Ἀπεκρίνετο πρὸς με ὅτι· Τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ τίθημι πρὸ ὀφθαλμῶν μου καὶ οὐ δύναμαι καρτερῆσαι. Ἐγένετο δέ ποτε θαλλόντων ἡμῶν σύναξιν, ἔλαθέ με καὶ ἐπλανήθην λόγον ἀπὸ τοῦ ψαλμοῦ· καὶ ὥς ἐτελέσαμεν τὴν σύναξιν, ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Ἐγὼ ὅταν θάλω σύναξιν, ὥς πῦρ ἡγοῦμαι ὑποκάτω μου καιόμενον καὶ οὐ δύναται ὁ λογισμὸς μου ἐκκλῖναι δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Καὶ ποῦ ἦν ὁ λογισμὸς σου, ὅταν ἐβάλομεν τὴν σύναξιν, ὅτι ἔλαθέ σε ὁ λόγος τοῦ ψαλμοῦ; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστηκας καὶ τῷ Θεῷ ἐλάλεις;

104. Ἐξῆλθε δέ ποτε ὁ Γέρων ἐν νυκτὶ καὶ εὗρέ με κοιμώμενον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κελλίου. Καὶ ἔστη ὁ Γέρων θρηνῶν με καὶ κλαίων ἔλεγεν· ὦ Ἄρα ποῦ ἐστὶν ὁ λογισμὸς τούτου ὅτι οὕτω καθεύδει μετὰ ἀμεριμνίας;

105. Ἦνέχθη εἰς τὰ Κελλία σαΐτης οἶνον εἰς ἀπαρχήν, ἵνα δοθῇ τοῖς ἀδελφοῖς πρὸς ποτήριον. Καὶ θελήσαντός τινος ἀδελφοῦ ἐπὶ τὸν θόλον φυγεῖν, ἔπεσεν ὁ θόλος. Καὶ ἀπελθόντες διὰ τὸν ψόφον εὔρον αὐτὸν ἐρριμμένον καὶ ἤρξαντο αὐτὸν ἀτιμάζειν λέγοντες· Κενόδοξε, καλῶς σοι ἐγένετο. Καὶ προσελάβετο αὐτὸν ὁ ἀδβᾶς λέγων· ὦ Ἀφετε τὸν νιόν μου, καλὸν ἔργον ἐποίησε. Καὶ ζῆ Κύριος, οὐ μὴ οἰκοδο-

52. Ὑδρία μὲ τὸ ὄνομα σαΐτης τοῦ ἀρχ. κειμένου ἦταν καὶ μονάδα μετρήσεως πού ἀντιστοιχοῦσε σὲ 22 ξέστες. Ἐάν ὑπολογίσουμε μὲ βάση τὸν ἀττικό ξέστη πού ἦταν περίπου 0,4 λ., οἱ 22 ξέστες πού προσφέρθηκαν ἦταν περίπου 9 λίτρα. Βλ. καὶ Δ ὑπόσημ. 7 σελ. 26.

53. Θόλος: κτίσμα στρογγυλὸ μὲ κωνικὴ στέγη. Συνηθίζονταν τέτοιοι θόλοι σὲ ὑπαίθριους χώρους πού χρησίμευαν ὡς ἀποθήκες ζωοτροφῶν, μαγειρικῶν σκευῶν κλπ. Φαίνεται ὅτι σ' ἓναν τέτοιο θόλο, ἴσως πρόχειρης κατα-

συμβαίνει, γιατί κάνεις ἔτσι, Γέροντα;», τοῦ ἀπάντησε: «Τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ ἔχω μπροστά στά μάτια μου καὶ δέν μπορῶ νά τὴν ἀντέξω». Καὶ κάποτε ὅταν ἀρχίσαμε τὴν ἀκολουθία, τοῦ διέφυγε καὶ εἶπα λάθος κάποια λέξη τοῦ ψαλμοῦ. Μόλις τελειώσαμε, τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Ἐγὼ ὅταν ἀρχίζω τὴν ἀκολουθία, νιώθω σάν νά καίει ἀπὸ κάτω μου φωτιά καὶ δέν μπορεῖ ὁ λογισμὸς μου νά πάει πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερά. Ποῦ ἦταν λοιπὸν ὁ λογισμὸς σου, ὅταν ἀρχίσαμε τὴν ἀκολουθία καὶ μπέρδεψες τὸν λόγο τοῦ ψαλμοῦ; Μήπως δέν ἤξερες ὅτι στέκεσαι μπροστά στὸν Θεό καὶ στὸν Θεό μιλοῦσες;»

104. Βγῆκε ἔξω κάποια φορὰ ὁ Γέροντας τὴ νύκτα καὶ μέ βρῆκε νά κοιμᾶμαι στὴν αὐλὴ τοῦ κελιοῦ. Καὶ ἄρχισε ὁ Γέροντας νά μέ θρηνεῖ καὶ ἔλεγε κλαίοντας: «ὦ Ἄραγε ποῦ βρίσκεται ὁ λογισμὸς του καὶ κοιμᾶται τόσο ἀμέριμνα;»

105. Ὑφεραν στά Κελλία, σάν ἀπαρχὴ τῆς καινούριας σοδιᾶς, μιὰ ὑδρία⁵² γεμάτη κρασί, γιὰ νά προσφερθεῖ στοὺς ἀδελφούς ἀπὸ ἓνα ποτήρι. Καὶ καθὼς ἓνας ἀδελφὸς ἐπιχειροῦσε νά καταφύγει στὸν θόλο⁵³, ἔπεσε ὁ θόλος. Ὑτρεξαν ἀμέσως μὲ τὸν πάταγο πού ἀκούστηκε καὶ τὸν βρῆκαν αὐτὸν πεσμένο καὶ ἄρχισαν νά τὸν καταφρονοῦν λέγοντας: «Κενόδοξε, καλὰ σοῦ ἐγίνε». Τὸν πῆρε τότε πρὸς τὸ μέρος του ὁ ἀδβᾶς λέγοντας: «Ὑφῆστε τὸν γιό μου, καλὸ ἔργο ἔκανε. Καὶ ζεῖ ὁ Κύριος⁵⁴. Δέν θὰ χτιστεῖ ὁ θόλος αὐτός ὅσο

σκευῆς, προσπαθώντας νά κρυφεῖ ὁ ἀδελφὸς γιὰ νά ἀποφύγει τὸ κρασί ἀπὸ ἐγκράτεια, ἔπεσε τὸ κτίσμα.

54. «Ζῆ Κύριος»: εἶναι μιὰ μορφὴ ὄρκου πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ νά δεβαιώσουν τὴν ἀλήθεια τῶν προρρησιῶν. Ἐδῶ ὁ ἀδβᾶς κυρώνει μὲ τὸ «ζῆ Κύριος» τὴ φράση πού ἀκολουθεῖ: Οὐ μὴ οἰκοδομηθῇ ὁ θόλος κλπ.

μηθῇ ὁ θόλος οὗτος ἐν τοῖς χρόνοις μου, ἵνα μάθῃ ἡ οἰκουμένη ὅτι διὰ ποτήριον οἴνου ἔπεσεν ὁ θόλος εἰς τὰ Κελλία.

106. Παρέβαλέ τις τῶν Γερόντων ἐτέρῳ Γέροντι. Καὶ εἶπε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ποίησον ἡμῖν μικρὸν φακόν. Καὶ ἐποίησε. Καί· Βρέξον ἡμῖν ἄρτον· καὶ ἔδρεξε. Καὶ ἔμειναν ἕως ἑκτης ὥρας τῆς ἐτέρας ἡμέρας λαλοῦντες περὶ πνευματικῶν. Καὶ λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ πάλιν· Ποίησον ἡμῖν μικρὸν φακόν, τέκνον. Καὶ λέγει· Ἀπὸ χθὲς ἐποίησα. Καὶ ἀναστάντες ἔφαγον.

107. Ἄλλος τις Γέρων παρέβαλέ τινι τῶν πατέρων. Ὁ δὲ ἐψήσας ὀλίγον φακὸν εἶπεν αὐτῷ· Ποιήσωμεν μικρὰν σύναξιν. Καὶ ἐτέλεσεν ὁ εἷς ὅλον τό Ψαλτήριον καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀπεστήθισε τοὺς μεγάλους δύο προφήτας. Καὶ πρωίας γενομένης, ἀνεχώρησεν ὁ παραβαλὼν Γέρων καὶ τῆς τροφῆς ἐπελάθοντο.

108. Ἦσθ' ἐν τῇ τῶν Γερόντων καὶ μὴ δυνάμενος δέξασθαι τροφήν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, παρεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ ὥστε γενέσθαι αὐτῷ μικρὸν λακεντίον. Ἀπελθὼν δὲ ἐποίησε καὶ ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγγεῖον κρεμάμενον ἔχον μικρὸν μέλι καὶ ἕτερον ἀγγεῖον ἔχον μικρὸν ἔλαιον ἀπὸ λινოსπέρμου καὶ ἦν ὄζον, πρὸ χρόνου μένον εἰς λύχνον. Καὶ ἔλαθε τὸν ἀδελφὸν καὶ ἀντὶ μέλιτος ἔβαλεν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ δοῶμα τοῦ Γέροντος. Γευσάμενος δὲ ὁ Γέρων οὐδὲν ἐλάλησεν ἀλλὰ σιωπῶν ἔφαγεν. Ἦνάγκασε δὲ αὐτὸν καὶ ἄλλο ἅπαξ φαγεῖν καὶ διασάμενος ἑαυτὸν

55. Οἱ προφῆτες Ἡσαΐας καὶ Ἰερεμίας θεωροῦνται ὡς δύο ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους προφῆτες (ἀπὸ τὸν ὄγκο τῆς συγγραφῆς τους).

56. Ἡ λέξις λακεντίον τοῦ ἀρχ. κειμ. σημαίνει ἀλεύρι σιταρένιο ἀνωτέρας

ζῶ ἐγώ, γιὰ νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὅτι ἐξαιτίας ἐνὸς ποτηριοῦ κρασιοῦ ἔπεσε ὁ θόλος στὰ Κελλία».

106. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες ἐπισκέφθηκε ἄλλον Γέροντα, ὁ ὁποῖος εἶπε στὸν μαθητὴ του: «Κάνε μας λίγη φακὴ». Καὶ ἔκανε. «Μούσκεψε καὶ ψωμί» καὶ μούσκεψε. Καὶ παρέμειναν μιλώντας γιὰ πνευματικὰ θέματα ὡς τὴν ἑκτη ὥρα τῆς ἄλλης μέρας. Καὶ λέει στὸν μαθητὴ του πάλι: «Κάνε μας λίγη φακὴ, παιδί μου». Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ μαθητής: «Ἀπὸ χθὲς τὴν ἔκανα». Καὶ τότε σηκώθηκαν καὶ ἔφαγαν.

107. Ἐνας ἄλλος Γέροντας ἐπισκέφθηκε κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρες. Αὐτὸς ἔψησε λίγη φακὴ καὶ τοῦ εἶπε: «Ἄς κάνουμε μιά μικρὴ ἀκολουθία». Καὶ διάβασε ὡς τὸ τέλος αὐτὸς μόνος ὅλο τὸ ψαλτήρι καὶ ὁ ἀδελφὸς εἶπε ἀπὸ στήθους τοὺς δύο μεγάλους Προφῆτες⁵⁵. Ξημέρωσε καὶ ὁ ἐπισκέπτης Γέροντας ἔφυγε καὶ ξέχασαν τὴν τροφήν.

108. Ἀρρώστησε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες καὶ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ δεχθεῖ τροφή, τὸν παρακαλοῦσε πολλές μέρες ὁ μαθητὴς του νὰ τοῦ κάνει λίγο κουρκούτι ἀπὸ σιμιγδάλι⁵⁶. Πράγματι πῆγε, τὸ ἔκανε καὶ τοῦ τὸ ἔφερε νὰ φάει. Ἀλλὰ ὑπῆρχε ἐκεῖ κρεμασμένο ἓνα ἀγγεῖο μὲ λίγο μέλι μέσα καὶ ἓνα ἄλλο μὲ λίγο λάδι ἀπὸ λινόσπορο· μύριζε μάλιστα αὐτό, γιὰτὶ ἦταν ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ προοριζόταν γιὰ τὸ λυχναρί. Καὶ ὁ ἀδελφὸς κατὰ λάθος ἔβαλε στό φαγητὸ τοῦ Γέροντα ἀπ' αὐτὸ ἀντὶ γιὰ μέλι.

Ὁ Γέροντας ὅταν τὸ δοκίμασε, δὲν ἔδγαλε μιλιὰ ἀλλὰ ἔφαγε σιωπηλός. Ὁ ἀδελφὸς ἐπέμεινε νὰ πάρει καὶ δευτέρη φορὰ· καὶ ὁ Γέροντας διάζοντας τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἔφαγε.

ποιότητος, ὅπως τὸ σιμιγδάλι μὲ τὸ ὁποῖο ἔκαναν κουρκούτι.

ἔφαγεν. Ὡς δὲ αὐτῷ καὶ τὸ τρίτον. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησε φαγεῖν λέγων· Φύσει οὐ δύναμαι, τέκνον. Ὁ δὲ ὡς πρόθυμον αὐτὸν ποιῶν ἔλεγε· Καλὸν ἐστίν, ἀδελφε, ἰδοὺ καὶ γὰρ τρώγω μετὰ σοῦ. Γενσάμενος δὲ καὶ μαθὼν ὁ ἐποίησεν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ λέγων· Οὐαὶ μοι, ἀδελφε, ὅτι ἀπέκτεινά σε καὶ σὺ τὴν ἁμαρτίαν ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ ὅτι οὐκ ἐλάλησας. Λέγει ὁ γέρων· Τέκνον, μὴ θλιβῆς, εἰ ἤθελεν ὁ Θεός, ἵνα φάγω μέλι, μέλι εἶχες βαλεῖν.

109. Διηγέσαντο περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἐπεθύμησέ ποτε σικυδίν, ὅπερ λαβὼν ἐκρέμασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ μὴ ἡττηθεὶς τῇ ἐπιθυμίᾳ ἐδάμαζεν ἑαυτὸν μετανοῶν ὅτι καὶ ὅλως ἐπεθύμησεν.

110. Ἀδελφός τις ἀπῆλθεν ἐπισκέψασθαι τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν ἐν μοναστηρίῳ ἀσθενοῦσαν. Ὡς δὲ πιστοτάτη καὶ μὴ καταδεχομένη ἰδεῖν ἄνδρα, μὴδὲ πάλιν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν προφάσει αὐτῆς εἰς μέσον γυναικῶν εἰσελθεῖν. Καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ λέγουσα· Πορεύου, ἀδελφέ μου, εὐχόμενος ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ χάριτι Χριστοῦ βλέπω σε ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν.

111. Μοναχὸς ὑπαντήσας κανονικαῖς κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπεχώρησεν ἐκ τῆς ὁδοῦ. Εἶπε δὲ ἡ ἡγουμένη πρὸς αὐτόν· Σὺ, εἰ ἦς τέλειος μοναχός, ἡμῖν ὡς γυναιξὶν οὐκ ἂν προσεῖχες.

Τοῦ δίνει καὶ τρίτη φορά, ἀλλὰ δὲν θέλησε νὰ φάγει λέγοντας· «Ἀλήθεια, παιδί μου, δὲν μπορῶ». Κι ὁ ἀδελφός γιὰ νὰ τοῦ κάνει τὴ διάθεση, τοῦ λέει· «Ὡραῖο εἶναι, ἀδελφε μου, νὰ, κι ἐγὼ θὰ φάω μαζί σου». Μόλις ὅμως τὸ δοκίμασε καὶ ἀντιλήφθηκε τί ἔκανε, ἔπεσε μέ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ λέγοντας· «Ἀλίμονό μου, ἀδελφε, σέ σκοτώσα· καὶ σὺ μοῦ φόρτωσες τὴν ἁμαρτίαν πού δὲν μίλησες». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Παιδί μου, μὴ θλίβεσαι· ἐάν ἤθελε ὁ Θεός νὰ φάω μέλι, μέλι θὰ εἶχες βάλει».

109. Διηγοῦνταν γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι ἐπεθύμησε κάποτε ἓνα ἀγγουράκι. Τό πῆρε καὶ τό κρέμασε ἔτσι πού νὰ τό ἔχει μπροστά στὰ μάτια του. Καὶ ἐνῶ δὲν νικήθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ τό φάει, δάμαζε τὸν ἑαυτό του μετανοώντας καὶ μόνο γιὰ τὸ ἐπιθύμησε.

110. Κάποιος ἀδελφός πῆγε νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν ἀδελφὴν του σὲ μοναστήρι πού ἦταν ἄρρωστη. Καὶ αὐτὴ ἦταν πάρα πολὺ συνεπής⁵⁷ καὶ δὲν ἐπέτρεπε στὸν ἑαυτό της νὰ δεῖ ἄνδρα οὔτε πάλι καὶ ὁ ἀδελφός της ἐξαιτίας της νὰ βρεθεῖ ἀνάμεσα σὲ γυναῖκες.

Καὶ τοῦ μῆνυσε τὰ ἐξῆς· «Πήγαινε, ἀδελφέ μου, νὰ προσεύχεσαι γιὰ μένα καὶ μέ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ θὰ σέ δῶ στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν».

111. Ὁ ἓνας μοναχὸς συνάντησε στὸν δρόμο μοναχὲς καὶ ἔκανε πίσω. Καὶ τοῦ εἶπε ἡ ἡγουμένη· «Ἐάν ἦσουν τέλειος μοναχός, δὲν θὰ μᾶς ἔδλεπες σὰν γυναῖκες».

57. Δηλαδή τὴν χαρακτήριζε γνήσια μοναχικὴ συνείδηση καὶ πράξη.

112. Ἀδελφὸς ἦν ὁδεύων μετὰ τῆς ἰδίας μητρὸς γραῖδος τυγχανούσης. Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ ποταμὸν οὐκ ἠδυνήθη ἢ γραῦς περᾶσαι. Καὶ λαβὼν ὁ υἱὸς αὐτῆς τὸ μαφόριον αὐτοῦ περιείλισσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἄψηται τοῦ σώματος τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ οὕτω θαστάσας αὐτὴν ἀπηνεγκεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ λέγει αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· Τέκνον, διατί ἐτύλιξας τὰς χεῖράς σου; Ὁ δὲ ἔφη· Ὅτι τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς πῦρ ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ πλησιᾶσαι σοι ἔρχεται μοι ἄλλης γυναικὸς ἐνθύμησις καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐποίησα.

113. Ἀδελφὸς εἰς τὰ Κελλία ἤνεγκε τὰ ψωμία αὐτοῦ νεαρὰ καὶ ἐκάλεσε μίαν τράπεζαν Γερόντων ἀσκητῶν. Καὶ ὡς ἔφαγον ἕκαστος πρὸς δύο ψωμία, ἐπαύσαντο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς εἰδὼς τὸν πόνον τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Διὰ τὸν Κύριον φάγετε σήμερον, ἕως οὗ χορτασθῆτε. Καὶ ἔφαγον πρὸς ἄλλα δέκα παξαμάτια. Ἰδὸν οὖν παρὰ πόσον τῆς χρείας ἡσθιον οἱ ἀληθινοὶ ἀσκηταί.

114. Ἐκακώθη τις Γέρων ποτὲ ἀσθενείαν μεγάλην, ὥστε τὰ ἐντὸς αὐτοῦ αἷμα πολὺ ἐκβάλλειν. Εὐκαίρῃσιν δέ τινι τῶν ἀδελφῶν μυξάρια ξηρά. Καὶ ποιήσας ἀθήραν ἔβαλεν αὐτὰ κάτω καὶ ἤνεγκε τῷ Γέροντι καὶ παρεκάλει αὐτὸν γεύσασθαι λέγων· Ποίησον ἀγάπην καὶ φάγε, ἵσως γὰρ καὶ ὠφελοῦσί σε. Ἀτενίσας δὲ αὐτῷ ἐπὶ πολὺ ὁ Γέρων εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας ἤθελον, ἵνα ἀφῇ με ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ ἄλλα τριάκοντα ἔτη. Καὶ οὐ κατεδέξατο ὁ Γέρων ἐν

58. Μαφόριον (ὦμος + φέρω, λατινικὸ *maforium*) εἶδος μπερτας πού κάλυπτε τὸ κεφάλι καὶ τοὺς ὤμους.

112. Ἕνας ἀδελφὸς δάδιζε στὸν δρόμο μετὰ τῆς μητέρας του πού ἦταν γριά. Ὅταν ἐφθασαν στὸ ποτάμι, δὲν μπορεσε ἡ γερόντισσα νὰ τὸ περάσει. Πῆρε λοιπὸν ὁ γιὸς τῆς τὸ μαφόρι⁵⁸ του καὶ τὸ περιτύλιξε στὰ χεῖρια του γιὰ νὰ μὴν ἐγγίσει τὸ σῶμα τῆς μητέρας του. Καὶ ἔτσι πιάνοντάς τὴν τὴν πέρασε στὴν ἀπέναντι ὄχθη. Τοῦ λέει λοιπὸν ἡ μητέρα του· «Γιατί, παιδί μου, τύλιξες τὰ χεῖριά σου;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Αὐτὸ τὸ ἴκανα, γιατί τὸ σῶμα τῆς γυναίκας εἶναι φωτιά· καὶ πλησιάζοντας ἐσένα μοῦ ἔρχεται ἡ σκέψη γιὰ ἄλλη γυναίκα».

113. Κάποιος ἀδελφὸς στὰ Κελλία ἔφερε τὰ ψωμάκια του φρέσκα καὶ κάλεσε ἀσκητὲς Γέροντες σὲ τράπεζα. Κι ὅταν ἔφαγαν ὁ καθένας ἀπὸ δύο ψωμάκια, σταμάτησαν. Ὁ ἀδελφὸς ὅμως πού γινώριζε τὸν κόπο τῆς ἀσκήσεώς τους, ἔβαλε μετάνοια καὶ τοὺς εἶπε· «Χάριν τοῦ Κυρίου, φάτε σήμερα ὥσπου νὰ χορτάσετε». Καὶ ἔφαγαν ἄλλα δέκα παξιμάδια ὁ καθένας. Νά, λοιπὸν, οἱ ἀληθινοὶ ἀσκηταὶ πόσο λιγότερο ἔτρωγαν ἀπ' ὅσο χρειάζοταν γιὰ νὰ χορτάσουν.

114. Ἕνας Γέροντας ἔπεσε κάποτε σὲ σοβαρὴ ἀσθένεια καὶ ἔχανε πολὺ αἷμα ἀπὸ τὰ σπλάχνα του. Σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς βρέθηκαν ξηρὰ δαμάσκηνα. Ἐκανε λοιπὸν χυλὸ ἀπὸ πληγοῦρι⁵⁹ καὶ ἔριξε κι αὐτὰ μέσα. Τὰ πῆγε στὸν Γέροντα καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ φάει. «Κάνε ἀγάπη καὶ φάγε — τοῦ ἔλεγε — μπορεῖ νὰ σοῦ κάνουν καλὸ». Ὁ Γέροντας ἀρρῶσε τὸ βλέμμα του ἐπάνω στὸν ἀδελφὸ γιὰ πολλή ὥρα καὶ εἶπε· «Εἰλικρινὰ σοῦ μιλῶ, θὰ ἤθελα νὰ μέ ἀφήσει ὁ Θεὸς στὴν ἀρρώστια αὐτὴ ἄλλα τριάντα χρόνια». Καὶ δὲν δέχθηκε ὁ Γέροντας, ἂν καὶ ἦταν τόσο ἀρρωστος,

59. Βλ. Δ ὑπόσημ. 14 καὶ 15, σελ. 36.

τοιαύτη ἀσθενεία κᾶν μικρὰν ἀθήραν φαγεῖν. Καὶ λαβὼν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον.

115. Ὑλλος τις Γέρων ἐκάθητο εἰς ἔρημον μακράν. Συνέβη δὲ ἀδελφὸν παραβαλεῖν αὐτῷ καὶ εὗρεν αὐτὸν ἀσθενούντα. Καὶ λαβὼν αὐτὸν ἔνιψεν. Καὶ ἐξ ὧν ἤνεγκε χρειῶν ἐποίησε μικρὸν ἐψητὸν καὶ ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Γέρων εἶπε· Φύσει, ἀδελφέ, ἐληθάργησα ὅτι εἶχον οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀνάπαυσιν ταύτην. Ὑνεγκε δὲ αὐτῷ καὶ ποτήριον οἶνου καὶ ἰδὼν αὐτὸ ἔκλαυσε λέγων ὅτι· Οὐ προσεδόκησα ἕως τοῦ θανάτου μου πιεῖν οἶνον.

116. Ὑοκησε Γέρων τοῦ μὴ πιεῖν ἡμέρας τεσσαράκοντα. Καὶ εἴ ποτε ἐγένετο καῦμα, ἔπλυνε τὸ θανκάλιον καὶ ἐγέμιζεν αὐτὸ ὕδατος καὶ ἐκρέμα αὐτὸ ἐναντίον αὐτοῦ. Καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ ἀδελφοῦ δι' ἣν αἰτίαν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη· Ὑνα μετὰ τοῦ διψᾶν με πλέον κοπιῶ καὶ πλείονα μισθὸν λαμβάνω παρὰ τοῦ Θεοῦ.

117. Εἶπε Γέρων· Χωρὶς κόπου οὐδεὶς κτᾶται ἀρετὴν· εἰ δὲ καὶ κτήσηται, οὐ παραμένει αὐτῷ. Τοῖς γὰρ πενθοῦσι

60. Ὑ ἀσκησι καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ Γέροντα στό ἀπόφθ. αὐτὸ ξεπερνᾶ τὰ κοι- νὰ μέτρα. Γι' αὐτὸ ἐκ πρώτης ὀψεως μοιάζει ὡς ὑπερβολὴ ἢ ἄρνησὴ του νὰ δεχθεῖ φαγητό, γιὰ νὰ αναρρώσει. Ὑμως ἡδη αὐτός με τὴ θέσει πού παίρνει, δείχνει καθαρά ὅτι ζοῦσε στὴ σφαῖρα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπολάμβανε οὐρανίων δωρημάτων —ἀγνώστων στὸν κοινὸ ἄνθρωπο— τὰ ὅποια δὲν θέλει ἐπ' οὐδενὶ νὰ τὰ ἀνταλλάξει με τὴ γήινη ἀνάπαυση.

Στὸ ἀμέσως ἐπόμενο ἀπόφθ. 115 ὁ Γέροντας ἐκπροσωπεῖ τὸν τύπο τοῦ πολύχρονου ἀσκητῆ ὡς διαστῆ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος ὅμως δέ- χεται με τὴν ἀνθρώπινη ἀπλότητα τὸν καρπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀσφαλῶς «μετὰ εὐχαριστίας» (πρβλ. Α' Τιμ. 4, 4).

νὰ φάει ἔστω λίγο χυλό. Τὸν πῆρε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς τὸν χυ- λό καὶ ἔφυγε γιὰ τὸ κελί του⁶⁰.

115. Κάποιος ἄλλος Γέροντας ἀσκήτευε σὲ μακρινὴ ἔρημο. Καὶ συνέβη ἓνας ἀδελφὸς νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ καὶ τὸν βρῆκε ἄρρωστο. Τὸν πῆρε λοιπὸν, τὸν ἔνιψε καὶ ἀπὸ τίς προμήθειες πού εἶχε φέρεי μαζί του, τοῦ μαγείρεψε λίγο φαγάκι καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε νὰ φάει. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἀλήθεια, ἀδελφέ μου, ἔχω ξεχάσει ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶχαν τέτοια πράγματα πού τοὺς ἀναπαύουν». Τοῦ ἔδωσε καὶ ἓνα ποτήρι κρασί καὶ ὅταν τὸ εἶδε, ἔκλαψε καὶ εἶπε· «Δέν περίμενα μέχρι τὸν θάνατό μου νὰ πιῶ κρασί».

116. Ὑνας Γέροντας ὑπέβαλε τὸν ἑαυτό του στὴν ἀσκη- ση νὰ μὴν πιεῖ σαράντα μέρες νερό. Καὶ ὅταν ἔκανε καῦ- σωνα ἔπλυνε τὸ θανκάλι⁶¹, τὸ γέμιζε νερό καὶ τὸ κρεμοῦσε ἀπέναντί του. Καὶ ὅταν τὸν ρώτησε ἓνας ἀδελφὸς γιὰ τὸ τὸ κάνει αὐτό, ἀπάντησε· «Γιὰ νὰ ἔχει ἡ δίψα μου περισσότερο κόπο καὶ ὁ μισθὸς μου ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἔναι μεγαλύτερος».

117. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Χωρὶς κόπο κανένας δέν ἀποκτᾶ ἀρετὴ. Κι ἂν ἀκόμη τὴν ἀποκτήσει, δέν κρατάει

Οἱ ἀσκητὲς καὶ οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ μέσου τῶν αἰῶνων δέν ὑπῆρξαν ἀντίγραφα πανομοιότυπα ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου. Ὑ κάθε εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἡ κάθε ψυχὴ, ἔχει τὴν μοναδικότητά της καὶ οἱ φτασμένοι αὐτοὶ ἅγιοι, οἱ ἐν Πνεύματι ζῶντες «τίς οἶδε ποῖαις νεύσεσι τοῦ Θεοῦ» θαδίζουσι κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο τὴν «δόξον».

«Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν». Ὑν μέρει, θὰ μπο- ροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς, ὅτι ἰσχύει αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ τροχιά πού δια- νύει ἡ στρατευομένη ἐκκλησία στὸν νῦν αἰῶνα (πρβλ. Ὑω. 14, 2-23).

61. Βανκάλι = πῆλινο ἢ γιάλινο δοχεῖο με στενὸ λαιμό, κανάτι, σταμνί.

καὶ πεινῶσιν ἐπηγγείλατο τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

118. Εἶπε Γέρων· Διὰ τοῦτο περιαίρω τὰς ἡδονάς, ἵνα τὰς τοῦ θυμοῦ περικόψω προφάσεις. Οἶδα γὰρ αὐτὸν αἰεὶ μαχόμενόν μοι περὶ τῶν ἡδονῶν καὶ ἐκταράσσοντά μου τὸν νοῦν καὶ τὴν γνῶσιν ἀποδιώκοντα.

119. Ἀδελφός τις κινηθεὶς εἰς ὀργὴν κατὰ τινος, ἔστη εἰς προσευχὴν αἰτούμενος μακροθυμῆσαι τῷ ἀδελφῷ καὶ τὸν πειρασμὸν παρελθεῖν ἀβλαβῶς. Καὶ εὐθέως ὀργῇ καπνὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ τούτου γενομένου ἐπαύσατο ἡ ὀργή.

120. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων· Οἶδα ἀδελφὸν εἰς τὰ Κελλία νηστεύσαντα πᾶσαν τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα. Καὶ ὡς συνήχθησαν ὀψέ, ἔφυγεν, ἵνα μὴ φάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μικρὰ οὖν τεῦτλα μετὰ ἄλατος ἔφαγε χωρὶς ἐλαίου.

121. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκήτεως πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· καὶ ὡς ὑπέστρεψεν εἰς Σκῆτιν, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί· Πῶς ἡ πόλις; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Φύσει, ἀδελφοί, ἐγὼ πρόσωπον ἀνθρώπου οὐκ εἶδον, εἰ μὴ μόνον τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐστηρίχθησαν ἀπὸ τοῦ λογισμοῦ αὐτοῦ, ἵνα φυλάττωσιν ἀπὸ μετεωρισμοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.

62. Ματθ. 5, 4 καὶ 6.

63. Τὸ ἀπόφθ. αὐτὸ ἀποδίδεται στὸν Εὐάγγριο.

64. Ἐδῶ ἡ λ. Πάσχα ἀναφέρεται στὴ Μ. Ἐβδομάδα (βλ. Δ ὑπόσημ. 10 σελ. 30). Καὶ ἡ νηστεία πού ἔκανε ὅλη τὴ Μ. Ἐβδομάδα, ἔχει τὴν ἔννοια τῆς

πολύ. Γιατί ὁ Κύριος ὑποσχέθηκε τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν σ' αὐτούς πού πενθοῦν καὶ πεινοῦν⁶².

118. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἀπομακρύνω τίς ἡδονές, γιὰ νὰ ἀφαιρέσω τίς ἀφορμές τοῦ θυμοῦ. Γιατί γνωρίζω καλά ὅτι μέ πολεμάει (ἡ ὀργή) γιὰ χάρη τῶν ἡδονῶν, μοῦ ταράζει τὸν νοῦ καὶ διώχνει τὴ γνώση⁶³».

119. Ἕνας ἀδελφός πού ἐνίωσε νὰ κινεῖται ὀργὴ μέσα του ἐναντίον κάποιου, ἄρχισε νὰ προσεύχεται ζητώντας ἀπὸ τὸν Θεό νὰ τοῦ δώσει μακροθυμία πρὸς τὸν ἀδελφὸ καὶ νὰ περάσει ὁ πειρασμός χωρὶς νὰ τὸν βλάψει. Καὶ εὐθέως εἶδε ἓναν καπνὸ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἔπαυσε ἡ ὀργή.

120. Εἶπε ἓνας ἀπ' τοὺς Πατέρες· «Γνωρίζω κάποιον ἀδελφό στὰ Κελλία πού νήστευσε ὅλη τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα. Καὶ ὅταν ἐγινε ἡ σύναξη τὸ βράδυ, ἔφυγε γιὰ νὰ μὴ φάει στὴν τράπεζα τῆς ἐκκλησίας. Ἐφαγε λοιπὸν λίγα τεῦτλα μέ ἄλατι χωρὶς λάδι⁶⁴».

121. Πῆγε κάποτε ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκήτης στὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὅταν ἐπέστρεψε στὴ Σκῆτη, τὸν ῥώτησαν οἱ ἀδελφοί· «Πῶς εἶναι ἡ πόλη;» Καὶ αὐτὸς τοὺς εἶπε· «Ἀλήθεια, ἀδελφοί μου, ἐγὼ δέν εἶδα πρόσωπο ἀνθρώπου παρὰ μόνον τὸν ἀρχιεπίσκοπο». Οἱ ἀδελφοί ὅταν τὸ ἄκουσαν, θαύμασαν καὶ ἐνισχύθηκαν ἀπὸ τὸν λογισμὸ αὐτό, γιὰ νὰ προσέχουν νὰ μὴν ἀφήνουν ἀκυβέρνητο τὸ βλέμμα τους.

ἀοιτίας. Παρὰ ταῦτα δέν ἔμεινε στὴ γιορταστικὴ τράπεζα τῆς ἐκκλησίας καὶ περιορίσθηκε στὰ τεῦτλα του, δηλαδή στὰ κοκκινόγούλια (παντζάρια) καὶ τὰ σέσκουλα.

122. Κατήλθόν ποτε Πατέρες εἰς Ἀλεξάνδρειαν κληθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν καὶ καθέλῃ τὰ εἶδωλα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν μετ' αὐτοῦ παρετέθη κρέας μόνον καὶ ἥσθιον μηδὲν διακρινόμενοι. Καὶ λαβὼν ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν κοπάδιν ἔδωκε τῷ ἑγγιστα αὐτοῦ Γέροντι λέγων· Ἴδου τοῦτο καλὸν κοπάδιν ἐστί, φάγε, ἀδελφῶ. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἡμεῖς ἕως ἄρτι λάχανα ἡσθίσαμεν· εἰ δὲ κρέα ἐστίν, ἡμεῖς οὐ τρώομεν. Καὶ οὐκέτι προσέθετο εἷς ἐξ αὐτῶν γεύσασθαι αὐτοῦ.

123. Ἐλεγεν ἀδελφός τις· Οἶδα Γέροντα εἰς ὄρος ὑψηλὸν καθήμενον καὶ μὴ λαμβάνοντα τίποτε παρὰ τινος. Ἀλλὰ ἔχων μικρὸν ὕδωρ ἐφιλοκάλλει τὸ λάχανον αὐτοῦ. Καὶ τοῦτω διητᾶτο μέχρι ἑτῆ πεντήκοντα ζήσας μηδέποτε ἐξελθὼν τοῦ προτειχίσματος. Ἐγένετο δὲ πᾶν ὀνομαστός διὰ τὰς πολλὰς ἰάσεις αἷς ἐποίει καθ' ἑκάστην τῶν ἐρχομένων εἰς αὐτόν. Κοιμᾶται δὲ ἐν εἰρήνῃ ἐκεῖ καταλιπὼν ἐν τῷ τόπῳ μαθητὰς αὐτοῦ πέντε.

124. Γέροντί τινι μεγάλῳ συνώκει ἀδελφὸς ἀμελέστροφος. Καὶ ὁρῶν τὸν Γέροντα ἅπαξ ἐσθιόντα διὰ τῆς ἐβδομάδος λέγει αὐτῷ· Ἀδελφῶ, λέγουσί τινες ὅτι ἡ μεγάλη ἄσκησις φέρει τινὰ εἰς ὑπερηφανίαν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Οὐκοῦν,

65. Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας· Ἦταν ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἐπὶ 28 χρόνια (385-412). Προικισμένος μὲ πολλά διανοητικά χαρίσματα, ὑπῆρξε ἰδιαίτερα ἀγωνιστικὸς κατὰ τῶν αἵρετικῶν. Ἀρκετὰ ὁμῶς ἐπεισόδια τοῦ βίου του μαρτυροῦν ὅτι τὸν χαρακτηρίζαν σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ ἐριστικότητα καὶ ἡ φιλοδοξία.

122. Κατέβηκαν κάποια φορὰ μερικοὶ Πατέρες στὴν Ἀλεξάνδρεια καλεσμένοι ἀπὸ τὸν Θεόφιλο τὸν ἀρχιεπίσκοπο γιὰ νὰ προσευχηθοῦν στὸν Θεό καὶ νὰ καταστρέψουν τὰ εἶδωλα⁶⁵. Καὶ τὴν ὥρα πού ἔτρωγαν μαζί του, παρετέθη στὸ τραπέζι μοσχαρίσιο κρέας καὶ ἔτρωγαν χωρὶς νὰ ἔχουν κανένα λογισμό. Κάποια στιγμή πῆρε ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἕνα κομμάτι καὶ τὸ πρόσφερε στὸν Γέροντα πού ἦταν δίπλα του λέγοντας· «Ὅριστε, αὐτὸ εἶναι καλὸ κομμάτι, φάγε το, ἀδελφῶ». Οἱ ἀδελφοὶ τότε τοῦ ἀποκρίθηκαν καὶ εἶπαν· «Ἐμεῖς ὡς τώρα τρώγαμε χόρτα· ἐάν εἶναι κρέας, ἔμεῖς δὲν τρώμε». Καὶ οὔτε ἕνας ἀπ' αὐτοὺς δὲν συνέχισε πιά νὰ τρώει.

123. Εἶπε ἕνας ἀδελφός· «Γνωρίζω κάποιον Γέροντα πού ἀσκήτευε σ' ἕνα βουνό ὑψηλὸ καὶ δὲν ἔπαιρνε τίποτε ἀπὸ κανέναν. Εἶχε λίγο νερὸ ἐκεῖ καὶ περιποιούνταν τὰ λαχανικά του. Αὐτόν τὸν τρόπο διατροφῆς εἶχε μέχρι τὰ πενήντα τοῦ χρόνια πού ἔζησε καὶ δὲν βγήκε καμιά φορὰ ἔξω ἀπὸ τὸν φράκτη». Ἐγινε πολὺ ὀνομαστός ἀπὸ τίς θεραπείες πού ἔκανε σ' αὐτοὺς πού καθημερινὰ προσέρχονταν σ' αὐτόν. Ἐκοιμήθη ἐκεῖ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἄφησε στὸν τόπο ἐκεῖνο πέντε μαθητὰς του».

124. Μὲ κάποιον μεγάλο Γέροντα συγκατοικοῦσε ἕνας ἀδελφός ἀμελής. Αὐτὸς καθὼς ἔβλεπε τὸν Γέροντα νὰ τρώει μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα, τοῦ λέει· «Ἀδελφῶ, λένε μερικοὶ ὅτι ἡ πολλὴ ἄσκησις ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν ὑπερηφάνεια». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε· «Λοιπὸν, παιδί

⁶⁵ Ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του ἀποφάσισε νὰ ξεριζώσῃ καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα τοῦ ἐθνισμοῦ στὴν Αἴγυπτο, γι' αὐτὸ καὶ ἀποδύθηκε σὲ σκληρὸ ἀγώνα. Προέβη στὴν καταστροφὴ πολλῶν ἱερῶν τῶν ἐθνικῶν καὶ ἰδίως τοῦ περίφημου Σερραπίου τῆς Ἀλεξανδρείας.

τέκνον, ἐὰν διὰ τῆς ἀμελείας ἔρχεται ἡ ταπείνωσις, ἀπελθόντες ἄρωμεν ἑαυτοῖς καὶ γυναῖκας καὶ φάγωμεν κρέα καὶ οἶνον πῖωμεν. Οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, πῶς ἐμπαιζόμεθα καὶ οὐκ οἶδαμεν; Οὐκ ἀκούεις τοῦ Δαβὶδ λέγοντος· Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου;

125. Εἶπε Γέρων· Λόγον δίδωσιν ὁ μοναχὸς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ὧν λαμβάνει ἀγάπην.

126. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν παραβάλῃς τινὶ καὶ γένηται εὐχή καὶ ἐπιτρέψῃ σοι καθίσαι, εἰπὲ αὐτῷ· Πάτερ, εἰπὲ ἡμῖν λόγον ζωῆς, πῶς εὐρίσκομεν τὸν Θεὸν καὶ εὕξαί μοι ὅτι πολλὰς ἔχω ἁμαρτίας. Ἐως τούτου καὶ μὴ λάλει ἕτερον λόγον, ἐὰν μὴ ἐρωτηθῇς.

127. Εἶπε πάλιν· Συνήθισον τοὺς ὀφθαλμούς σου μὴ βλέπειν εἰς σῶμα ἀλλότριον, εἰ δυνατόν μηδὲ εἰς τὸ ἴδιον.

128. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν πολεμῇ ἡ ψυχὴ σου εἰς πολλὰ βρώματα, στένωσον αὐτήν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἄρτον, ἵνα παρακαλῇ καὶ ἄρτου χορτασθῇ.

129. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἀκμὴν νεώτερος ᾖ, φεῦγε τὸν οἶνον ὡς ὄφιν. Καὶ ἐν ἀγάπῃ πίης μικρόν, παῦσον. Καὶ ὀρκίζωσί σε οἱ καλέσαντές σε καὶ ποιῶσί σοι μετάνοιαν, μὴ πρόσχης τοῖς ὅρκοις αὐτῶν· πολλάκις γὰρ ὁ Σατανᾶς ὑποβάλλει τοῖς μοναχοῖς ἀναγκάσαι τοὺς νεωτέρους εἰς οἶνον. Οἶδε γὰρ ὅτι οἶνος καὶ γυναῖκες χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

μου, ἐὰν μέ τὴν ἀμέλεια ἔρχεται ἡ ταπείνωσις, νά πᾶμε νά παντρευτοῦμε, νά τρῶμε κρέας, νά πίνουμε κρασί. Ἀλίμονό μας, παιδί μου, πῶς γινόμαστε παίγνιο τῶν λογισμῶν καὶ δέν τό καταλαβαίνουμε; Δέν ἀκοῦς τὸν Δαβὶδ νά λέει: Δές τὴν ταπείνωσή μου καὶ τὸν κόπο μου καὶ συγχώρησε ὅλες τίς ἁμαρτίες μου⁶⁶;»

125. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Θά δώσει λόγο ὁ μοναχὸς στὸν Θεό γιὰ ὅσα λαμβάνει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐλεημοσύνη».

126. Εἶπε ἄλλος Γέροντας: «Ἐὰν πᾶς σέ κάποιον καὶ γίνει προσευχή καὶ σοῦ ἐπιτρέψει νά καθίσεις, πές του: Πάτερ, πές μας ἓναν λόγο ζωῆς πῶς θά βροῦμε τὸν Θεό καὶ προσευχήσου γιὰ μένα, γιατί ἔχω πολλές ἁμαρτίες. Μέχρι ἐκεῖ καὶ μὴν πεῖς τίποτε ἄλλο, ἐὰν δέν σέ ρωτήσῃ».

127. Εἶπε πάλι: «Συνήθισε τό βλέμμα σου νά μὴν πέφτει σέ σῶμα ξένο, εἰ δυνατόν οὔτε στό δικό σου».

128. Εἶπε ἐπίσης: «Ἐὰν σέ πολεμάει ὁ λογισμὸς γιὰ πολλὰ φαγητά, περιορίσέ τον καὶ σ' αὐτό τό ψωμί ἀκόμη, γιὰ νά παρακαλεῖ νά χορτάσει τουλάχιστον ψωμί».

129. Εἶπε ὁ ἴδιος: «Ἐὰν εἶσαι ἀκόμη σέ νεανική ἡλικία, νά ἀποφεύγεις τό κρασί σάν νά ᾖ νά φίδι. Ἄν σέ τράπεζα ἀγάπης πιεῖς λίγο, σταμάτα. Καὶ ἂν αὐτοί πού σέ κάλεσαν σέ ἐξορκίζουν καὶ σοῦ βάζουν μετάνοια, μὴ δίνεις σημασία στοὺς ὅρκους τους. Γιατί πολλές φορὲς ὁ Σατανᾶς σπέρνει τὸν λογισμό στοὺς μοναχοὺς νά ἀναγκάσουν τοὺς νέους γιὰ νά πιοῦν κρασί. Ξέρει καλά ὅτι κρασί καὶ γυναῖκες χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεό».

66. Ψαλμ. 24, 18.

130. Εἶπε Γέρων ὅτι· Γέγραπται περὶ Σολομῶντος ὅτι φυλογύναιος ἦν. Καὶ πᾶν μὲν ἄρρεν φιλεῖ τὸ θῆλυ, ἀλλὰ ἀναγκάζομεν τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν καὶ θασανίζομεν τὴν φύσιν εἰς ἀγνείαν μᾶλλον καὶ μὴ εἰς ἐπιθυμίαν τοιαύτην ἐμπεσεῖν.

131. Ἦκούσαμεν περὶ τινος ἀδελφοῦ ἐνδεοῦς καὶ χρήζοντος ὅτι μετὰ τὸ ἐνεχθῆναι αὐτῷ τῶν βρωμάτων τὴν χρειάν, εἰ ἔτυχεν ἄλλον ἐνεγκεῖν οὐκ ἐδέχετο ταῦτα λέγων· Ἦδη διέθρεψέ με ὁ Κύριός μου καὶ ἀρκεῖ μοι.

132. Διηγήσατο μαθητὴς μεγάλου Γέροντος περὶ τοῦ ἀδβᾶ αὐτοῦ ὅτι ποτὲ γενομένης τῆς ἐνάτης ὥρας ἐπείνασε καὶ ἠθέλησε γεύσασθαι. Καὶ θέντες τὴν τράπεζαν ἔστημεν εἰς εὐχὴν καὶ ἐψάλαμεν δύο ψαλμοὺς καὶ ἤρξατο ὁ Γέρων λέγειν ἀπὸ στήθους· καὶ ἐγένετο ἐσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐγένετο ὥρα ἐνάτη καὶ οὕτω κατέπαυσεν. Ὁ γὰρ νοῦς αὐτοῦ ἄνω ἐθεώρει μυστήρια.

133. Εἶπε Γέρων· Τὸν τῆς γαστριμαργίας δαίμονα ὑπερτίθου λέγων αὐτῷ· Μεῖνον, οὐ γὰρ πεινάσεις· καὶ σεμνῶς μᾶλλον ἔσθιε. Οὕτω γὰρ ἐπείγει τινὰ ὡς θέλει ἀπὸ μᾶς πάντα φαγεῖν. Καὶ ὅσον σὲ ἐπείγει, πλεῖον σὺ ὁμαλῶς ἔσθιε.

134. Εἶπε Γέρων· Ἐφθασα Γέροντα ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀπὸ ἐβδομήκοντα ἐτῶν ποιήσαντα, βοτάνας καὶ φοίνικας ἐσθίοντα μόνον.

130. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Εἶναι γραμμένο στή Γραφή γιὰ τὸν Σολομῶντα ὅτι ἦταν φιλογύνης⁶⁷. Καὶ κάθε ἀρσενικό ἀγαπάει τὸ θηλυκό. Ἀλλά θὰ διαζύγουμε τοὺς λογισμοὺς μας καὶ θὰ ἀσκοῦμε τὴ φύση μας ὅλο καὶ πιό πολύ γιὰ ἀγνότητα, ὥστε νὰ μὴν ἐμπέσουμε σὲ τέτοια ἐπιθυμία».

131. Ἀκούσαμε γιὰ ἓναν ἀδελφό πού ἦταν φτωχὸς καὶ εἶχε ἀνάγκη ὅτι, ὅταν τοῦ ἔφερναν τὰ τρόφιμα πού τοῦ ἦταν ἀπαραίτητα καὶ τύχαινε καὶ ἄλλος νὰ τοῦ φέρει προμήθειες, δέν τίς δεχόταν καὶ ἔλεγε· «Ἦδη μέ ἔθρεψε ὁ Κύριός μου καὶ μοῦ ἀρκεῖ».

132. Διηγήθηκε ἓνας μαθητὴς μεγάλου Γέροντος σχετικά μέ τὸν ἀδβᾶ αὐτόν τὸ ἑξῆς· Κάποια φορὰ ὅταν ἔγινε τρεῖς τὸ ἀπόγευμα, πείνασε καὶ θέλησε νὰ φάει. Ἀφοῦ δάλαμε τράπεζα, σταθήκαμε γιὰ προσευχή, ψάλαμε δύο ψαλμοὺς καὶ ἄρχισε ὁ Γέροντας νὰ λέγει ἀπὸ στήθους. Καὶ ἦρθε ἡ νύχτα, ξημέρωσε ἡ ἄλλη μέρα, ἔγινε τρεῖς τὸ ἀπόγευμα καὶ τότε σταμάτησε. Γιατί ὁ νοῦς του βρισκόταν ψηλά καὶ ἔβλεπε τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ».

133. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Τὸν πειρασμό τῆς γαστριμαργίας νὰ τὸν ὑποτάσσεις λέγοντάς του· Περίμενε. Δέν θὰ μείνεις πεινασμένος. Καὶ τρῶγε πιό σεμνά. Γιατί πιέζει ἔτσι τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ θέλει διαμιάς νὰ τὰ φάει ὅλα. Καὶ ὅσο σὲ πιέζει, ἐσύ τρῶγε πιό κανονικά».

134. Εἶπε ἄλλος Γέροντας· «Πρόλαβα στήν ἐρημο αὐτὴ Γέροντα πού ἔκανε ἐβδομήντα χρόνια, τρώγοντας χόρτα καὶ χουρμάδες μόνο».

67. Γ' Βασ. 11, 1.

135. Εἶπε Γέρων· Οὐδὲν οὕτω προσάγει Θεῷ τοὺς μοναχοὺς ὥς ἡ τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερίσπαστον παρέχουσα, ἡ καλὴ καὶ σεμνὴ καὶ φιλόθεος ἀγνεία, καθάπερ μεμαρτύρηκεν αὐτὸ τὸ πανάγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ φωστῆρος Παύλου.

136. Εἶπε Γέρων· Ἡ γαστριμαργία μήτηρ ἐστὶ τῆς πορνείας. Εἶπε πάλιν· Ὁ κρατῶν γαστρὸς κρατεῖν δύναται καὶ πορνείας καὶ γλώσσης.

137. Ἀδελφοὶ ἐκλήθησαν ἐν Σκήτει καθαρίσαι σειράν. Καὶ ἦν τις ἀσθενῶν ἐκ τῆς ἀσκήσεως καὶ θήσων ἔφερε φλέγματα καὶ ἔπτυνεν. Καὶ μὴ θέλοντος αὐτοῦ ἀπῆρχοντο ἀπὸ τῶν πτυσμάτων ἐπάνω ἀδελφοῦ τινος. Καὶ ὠχλεῖτο ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ εἰπεῖν τῷ ἀσθενοῦντι παύσασθαι τοῦ πτύειν ἐπάνω αὐτοῦ. Λαβὼν δὲ εὐθέως τῶν πτυσμάτων ἤθελε φαγεῖν. Τότε λέγει ἑαυτῷ· Μήτε φάγῃς μήτε εἴπῃς.

138. Εἶπε Γέρων· Ψυχῆς πλοῦτος ἐγκράτεια. Ταύτην κτησώμεθα μετὰ ταπεινοῦ φρονήματος φεύγοντες τὴν κενοδοξίαν, τὴν μητέρα τῶν κακῶν.

68. Α' Κορ. 7, 35.

69. Σύντομη ἀλλὰ χαρακτηριστικὴ ἡ πάλη τῆς ψυχῆς νὰ ἰσορροπήσῃ ἀνάμεσα στὴ φιλαυτία καὶ στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον.

Ἀρχικὰ κινεῖται ἡ φιλαυτία καὶ ὑπαγορεύει νὰ ἐλέγξῃ τὸν ἄρρωστο ἀδελφό. Δὲν ὑποχωρεῖ δέβαια ὁ ἀγωνιστὴς μοναχὸς στὴ φιλαυτία του, ἀλλὰ

135. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Τίποτε ἄλλο δὲν πλησιάζει τοὺς μοναχοὺς στὸν Θεό τόσο, ὅσο αὐτὴ πού ἀπερίσπαστα παρέχει τὴν ταιριαστὴ καὶ ἀρεστὴ ζωὴ στὸν Κύριο, δηλαδή ἡ ὡραία, ἡ σεμνὴ καὶ ἀγαπητὴ στὸν Θεό ἀγνότητα, ὅπως ἀκριδῶς αὐτὸ τό ἔχει φανερώσει τό πανάγιο Πνεῦμα μέ τό στόμα τοῦ φωστῆρος Παύλου⁶⁸».

136. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἡ γαστριμαργία εἶναι μητέρα τῆς πορνείας». Εἶπε ἐπίσης· «Αὐτός πού κυριαρχεῖ στὴν κοιλιὰ του μπορεῖ νὰ κυριαρχεῖ καὶ στὴν πορνεία καὶ στὴ γλώσσα».

137. Κάποιους ἀδελφούς τοὺς κάλεσαν στὴ Σκήτη γιὰ νὰ καθαρίσουν σχοινιά. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ἄρρωστος ἀπὸ τὴν ἀσκηση πού ἔκανε. Ἐβηχε καὶ ἔδγαζε φλέματα πού τὰ ἔφτυνε. Καὶ χωρὶς νὰ τό θέλει, ἀπὸ τὰ φλέματα αὐτὰ πηγαιναν πάνω σέ ἓναν ἀδελφό.

Ἐνοχλοῦνταν ὁ ἀδελφός ἀπὸ τὸν λογισμό του νὰ πεῖ στὸν ἄρρωστο νὰ σταματήσῃ νὰ φτύνει ἐπάνω του. Καὶ παίρνει εὐθύς ἀπὸ τὰ φτύσματα καὶ ἤθελε νὰ τὰ καταπιεῖ. Ἐκείνη λοιπὸν τὴ στιγμή λέει στὸν ἑαυτό του· «Οὔτε νὰ τὰ καταπιεῖς οὔτε νὰ μιλήσεις»⁶⁹.

138. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἡ ἐγκράτεια εἶναι πλοῦτος τῆς ψυχῆς. Αὐτὴν ἂς ἀποκτήσουμε μέ ταπεινὸ φρόνημα ἀποφεύγοντας τὴν κενοδοξία, πού εἶναι ἡ μητέρα τῶν κακῶν».

ἐξακοντίζεται σὸ ἄλλο ἄκρο, νὰ καταπιεῖ τὰ φτύσματα, πού καμιά λογικὴ ἢ ἠθικὴ δικαίωση δὲν εἶχε ἡ πράξη αὐτή. Τελικὰ νικᾷ ἡ διάκριση, πού τοῦ δίνει τό μέτρο· δίκαια χαρακτηρίζεται ἡ διάκριση ὡς «μειζων πασῶν τῶν ἀρετῶν». Βλ. καὶ Ε ὑποσημ. 9 σελ. 118.

139. Εἶπε πάλιν· Ὑπὲρ τοῦ πτωχὸν τραφῆναι καὶ νηστεῦσαι καλόν.

140. Εἶπε πάλιν· Ἐν λόγοις θείοις τρυφήσωμεν καὶ ἐν διηγήμασιν ἁγίων πατέρων ἐορτάσωμεν, μὴ γαστρὶ τρυφῶντες ἀλλὰ πνευματικῶς εὐφραινόμενοι.

141. Ὡς ἔλεγον περὶ τινος μεγάλου Γέροντος ἐν τῇ Λαύρα τοῦ Ἀβδᾶ Πέτρου ὅτι πενήκοντα ἔτη ἐποίησε καθήμενος εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ μῆτε οἶνον πιὼν, μῆτε ἄρτον φαγών, εἰ μὴ πίτυρα. Μετελάμβανε δὲ τρίτον τῆς ἐβδομάδος.

142. Ὡς ἠνεγκάν ποτε εἰς Σκῆτιν λάχανα καὶ κολοκύνθια καὶ ἔθηκαν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ὡς ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ λάβωσι πρὸς μικρὰ εἰς τὰ κελλία ἑαυτῶν. Καὶ ἔλαβεν εἷς Γέρων μικρὰ λάχανα καὶ ὀλίγα κολοκύνθια· καὶ πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ἔφαγεν αὐτὰ ὡμά. Ἀπαντήσας οὖν αὐτῷ ἀδελφὸς εἶπεν αὐτῷ· Ποῦ εἰσι τὰ λάχανά σου; Ὁ δὲ ἔφη· Ὡς ἔφαγον αὐτά. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἰδοὺ τὰ ἐμὰ ἐτήρησα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Σὺ οὐ πεινᾷς, ἀδελφέ, διὰ τοῦτο αὐτὰ ἐτήρησας.

143. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα· Τὸ κεχερῆσθαι τὸ φαγεῖν ἀδιαφόρως καὶ τὸ πιεῖν, τί γεννᾷ τῷ ἀνθρώπῳ; Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Γέρων ὅτι· Γεννᾷ πᾶν κακόν· βλέπομεν γὰρ ὅτι ἡ τελεία ἐρήμωσις Ἱερουσαλὴμ γέγονε διὰ Ναβουζαρδάν τοῦ ἀρχιμαγεύρου. Καὶ πάλιν ὁ Κύριος παραγγέλλει τοῖς

70. Λαύρα Ἀβδᾶ Πέτρου· Βρίσκεται στή δυτική κοιλάδα τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, μεταξύ τῆς Ἱερικοῦς καὶ Νεκράς Θάλασσας.

139. Εἶπε ἐπίσης· «Εἶναι καλὸ νά νηστεύσει κανεῖς καὶ γιὰ νά τραφεῖ ὁ πτωχός».

140. Εἶπε ὁ ἴδιος· «Τὴν ἀπόλαυσή μας νά τὴν γυρεύουμε μέσα στοὺς θείους λόγους καὶ γιορτὴ μας νά εἶναι οἱ διηγήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων. Μὴν ἐπιδιώκουμε τὴν ἀπόλαυση τῆς γαστέρας, ἀλλὰ τὴν πνευματικὴ εὐφροσύνη».

141. Ὡς ἔλεγον γιὰ κάποιον μεγάλο Γέροντα τῆς Λαύρας τοῦ Ἀβδᾶ Πέτρου⁷⁰ ὅτι ἀσκήτευσεν στή σπηλιά του πενήντα χρόνια, χωρὶς νά γευθεῖ κρασί καὶ χωρὶς νά φάει ψωμί παρὰ μόνο πίτυρα. Καὶ ἔτρωγε τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα μόνο.

142. Ὡς ἔφεραν κάποτε στή Σκῆτι χόρτα καὶ κολοκύθια καὶ τὰ τοποθέτησαν στήν ἐκκλησίαν γιὰ νά παίρνουν οἱ ἀδελφοί, ὅταν ἔρχονται, ἀπὸ λίγα γιὰ τὰ κελλία τους. Ὡς εἶπε ἕνας Γέροντας πῆρε λίγα χόρτα καὶ λίγα κολοκύθια καὶ καθὼς πῆγαινε στὸν δρόμο τὰ ἔφαγε ὡμά. Τὸν συνάντησε ἕνας ἀδελφός καὶ τοῦ εἶπε· «Ποῦ εἰναι τὰ λαχανικά σου;» Κι αὐτός εἶπε· «Τὰ ἔφαγα». Τοῦ λέει τότε ὁ ἀδελφός· «Νά, τὰ δικά μου τὰ κράτησα». «Ἐσύ, ἀδελφέ, —τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας— δὲν πεινᾷς, γι' αὐτὸ τὰ κράτησες».

143. Ὁ ἀδελφός ῥώτησε κάποιον Γέροντα· «Τό νά συνηθίζεις κανεῖς νά τρώει καὶ νά πίνει ἀδιάκριτα, τί προκαλεῖ στὸν ἄνθρωπο;» Καὶ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Προκαλεῖ καθε κακόν. Βλέπουμε ὅτι ἡ ὀλοκληρωτικὴ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐγένετο μέ τὸν Ναβουζαρδάν τὸν ἀρχιμάγειρο⁷¹. Ὡς ἔξω ἀπὸ τοῦ Κυρίου παραγγέλλει στοὺς μαθητὲς τοῦ τὰ

71. Β' Βασ. 25, 8.

μαθηταῖς λέγων· Βλέπετε μὴ βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις διωτικαῖς.

144. Εἶπε Γέρων· Μοναχὸς πίνων πλείω τριῶν ποτηρίων, μὴ εὐξῆται ὑπὲρ ἐμοῦ.

145. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι ἡ κοιλία μου θλίβει με καὶ πολλὰ τρώγω καὶ οὐ δύναμαι ἐγκρατεῦσασθαι καὶ μικρὸν καὶ μικρὸν τὸ σῶμά μου στρηνιᾷ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν μὴ θάλλῃς ἑαυτῷ φόβον καὶ νηστείαν, οὐκ ὀρθοποδεῖς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπε παραβολὴν οὕτως· Ἄνθρωπός τις εἶχεν ὄνον. Καὶ καθημένον αὐτοῦ ἐπάνω αὐτοῦ, ἐρρέμετο ὦδε καὶ ὦδε καὶ λαβὼν τὴν ῥάβδον ἔτυπεν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ὄνος· Μὴ με τυπτήσης καὶ ἀπ' ἄρτι ὀρθοποδῶ. Καὶ περιπατήσας ἔτι μικρὸν κατήλθεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔθηκεν τὴν ῥάβδον εἰς τὴν δισακκίαν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ οὐκ ᾔδει ὁ ὄνος ὅτι ἐπάνω αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ῥάβδος. Καὶ ὡς εἶδε τὸν κύριον αὐτοῦ μὴ βαστάζοντα τὴν ῥάβδον, ἤρξατο καταφρονεῖν καὶ εἰς τὰ σπόρια ὑπάγειν. Ἦλθε δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ ἤρεν τὴν ῥάβδον καὶ ἔτυπε τὸν ὄνον ἕως οὗ ὀρθοπόδησεν. Οὕτως ἐστὶ καὶ περὶ σώματος καὶ κοιλίας.

146. Πάλιν ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς τὸν αὐτὸν Γέροντα λέγων· Πῶς θλίβουσίν με οἱ λογισμοί μου, καὶ πολλάκις μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπιτιμῶ αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀναχω-

72. Λουκ. 21, 34.

ἐξῆς· Προσέχετε μὴ σκληρύνουν οἱ καρδιές σας μέσ' στήν ἀσωτεία καὶ τῇ μέθῃ καὶ μέσα στίς διωτικές μερίμνες⁷²».

144. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Μοναχὸς πού πίνει περισσότερα ἀπὸ τρία ποτήρια, ἅς μὴν προσευχηθεῖ γιὰ μένα⁷³».

145. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Τί νὰ κάνω μέ τὴν κοιλία μου πού μέ στενοχωρεῖ; Τρώγω πολὺ καὶ δέν μπορῶ νὰ ἐγκρατευθῶ καὶ λίγο-λίγο τὸ σῶμα μου πυρώνεται».

Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε· «Ἐάν δέν βάλεις στήν ψυχὴ σου τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ δέν νηστεύεις, δέν πρόκειται νὰ ὀρθοποδήσεις στὸν δρόμο τοῦ Θεοῦ». Καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν ἐξῆς παραβολή· «Ἐνας ἄνθρωπος εἶχε ἓνα γαϊδούρι. Καὶ ἐνῶ ἦταν καθισμένος ἐπάνω του, αὐτὸ ξέφευγε ἐδῶ κι ἐκεῖ. Πῆρε λοιπὸν τὸ ραβδί καὶ τὸ χτυποῦσε. Καὶ τοῦ λέει τὸ γαϊδούρι· Μὴ μέ χτυπᾷς ἄλλο καὶ ἀπὸ 'δῶ καὶ πέρα θὰ βαδίζω ἴσια. Προχώρησαν ἀκόμη λίγο καὶ κατέδηκε (ὁ ἀγωγιότης)· τὸ ραβδί τὸ ἔβαλε μέσα στό δισάκκι πού ἦταν πάνω στό ζῶο ἀλλὰ τὸ ζῶο δέν ᾔξερε ὅτι ἦταν ἐπάνω του. Ὅταν ὁμως εἶδε νὰ μὴ κρατᾷ τὸ ἀφεντικό του ραβδί, ἄρχισε νὰ μὴ τοῦ δίνει σημασία καὶ πήγαινε στὰ σπαρμένα χωράφια. Ἀλλὰ ἤρθε τὸ ἀφεντικό, πῆρε τὸ ραβδί καὶ ἄρχισε νὰ χτυπᾷ τὸ γαϊδούρι, ὥσπου περπάτησε σωστά. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ σχετικὰ μέ τὸ σῶμα καὶ τὴν κοιλία».

146. Πάλι ὁ ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἴδιο Γέροντα· «Πῶς συμβαίνει καὶ μέ καταπιέζουν οἱ λογισμοί, καὶ πολλές φορές ἀφοῦ μέ αἰχμαλωτίσουν, τοὺς ἀποδοκιμάζω ἀλλὰ δέν

73. Βλ. Δ ὑπόσημ. 21 σελ. 46.

ροῦσιν, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον αὐτῶν στήκουσιν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐὰν μὴ μετὰ πείνης εἴπῃς αὐτοῖς· Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οὐχ ὑπάγουσιν, ἀλλὰ μένουσιν· ὅσον γὰρ ἔχουσιν ἀνάπαισιν, οὐχ ὑπάγουσιν.

147. Εἶπε Γέρων· Νήστευε μετὰ λόγου καὶ ἀκριθείας. Ὅρα μὴ ὁ ἐχθρὸς ἐπιστῇ τῇ ἐμπορίᾳ τῆς νηστείας σου. Καὶ τάχα οἶμαι περὶ τούτου τὸν Σωτῆρα εἰρηκέναι τό· Γίνεσθε δόκιμοι τραπεζῖται, τουτέστι τὸ βασιλικὸν χάραγμα ἀκριδῶς γινώσκετε. Εἰσὶ γὰρ καὶ παραχαράγματα. Καὶ ἡ μὲν τοῦ χρυσοῦ φύσις ἡ αὐτή· διαφέρει δὲ τῷ χαράγματι. Ὁ μὲν χρυσὸς ἐστὶν ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἐλεημοσύνη· ἀλλὰ Ἑλλήνων παῖδες τὴν τυραννικὴν αὐτῶν εἰκόνα τούτοις ἐντίθενται, καὶ αἰρετικοὶ δὲ πάντες διὰ τούτων σεμνύνονται. Ὅρᾱν δὲ δεῖ τούτους καὶ ἀποφεύγειν ὡς παραχαράκτας. Βλέπε οὖν μὴ ἀγύμναστος περιπεσὼν αὐτοῖς ζημιωθῇς. Δέχου οὖν μετὰ ἀσφαλείας τὸν τοῦ Κυρίου σταυρὸν ἐντυπούμενον ἐν ταῖς ἀρεταῖς, τουτέστι πίστιν ὀρθὴν μετὰ σεμνῶν πράξεων.

148. Ἐκηρύχθη ποτὲ ἐν Σκήτει ἡ Τεσσαρακοστὴ τῶν νηστειῶν. Καὶ ἐλθὼν τις ἀδελφὸς ἀνήγγειλε Γέροντι μεγάλῳ λέγων· Ἀβδᾶ, αἱ νηστεῖαι ἤκασιν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων·

74. Τό κείμενο τοῦ ἀποφθ. 147 δρῖσκεται αὐτούσιο σχεδόν, ὡς λόγος τῆς ἁγίας Συγκλητικῆς, στό ἔργο τοῦ Μ. Ἀθανασίου(·); Βίος καὶ πολιτεία τῆς ἁγίας Συγκλητικῆς. PG 28, 1488A-1557B.

Εἰδικά γιὰ τὴ φράση «Γίνεσθε δόκιμοι τραπεζῖται» πού στό ἀπόφθεγμα ἀποδίδεται στόν Κύριο, ὑπάρχει ἡ σημείωση ὅτι θεωρεῖται ἕνα ἐκ τῶν ἀγρά-

φεύγουν· μένουν στή θέση τους». Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Ἐάν δέν τούς πεῖς πεινασμένοι: φύγετε ἀπό μένα, δέν φεύγουν, παραμένουν. Γιατί ἐνόςω βρίσκουν ἀνάπαυση, δέν ἀπομακρύνονται».

147. Εἶπε ἕνας Γέροντας: «Νά νηστεύεις μέ διάκριση καὶ ἀκριθεία. Πρόσεχε νά μὴν ἀναμειχθεῖ ὁ ἐχθρὸς στό θέμα τῆς νηστείας σου. Καί νομίζω ὅτι ἴσως γι' αὐτό ὁ Σωτήρας ἔχει πεί: Νά εἴστε ἐμπειροὶ τραπεζίτες⁷⁴· δηλαδή νά ἀναγνωρίζετε μέ σιγουριά τὴ βασιλικὴ σφραγίδα. Γιατί γίνονται καὶ παραχαράξεις. Καί ἡ φύση δέδαια τοῦ χρυσοῦ εἶναι ἡ ἴδια· διαφέρει ὅμως στή σφραγίδα.

Ὁ χρυσὸς λοιπὸν εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἐλεημοσύνη. Ἀλλά οἱ εἰδωολάτρες βάζουν σ' αὐτές (τίς ἀρετές) τὴν εἰκόνα τοῦ τυράννου τους καὶ ὅλοι οἱ αἰρετικοὶ μέ αὐτῶν (τῶν ἀρετῶν) τίς παραποιήσεις καυχῶνται. Πρέπει νά τούς διακρίνουμε αὐτούς καὶ νά τούς ἀποφεύγουμε ὡς παραχαράκτες. Ἔχε λοιπὸν τὸν νοῦ σου μὴν πάθεις ζημιὰ πέφτοντας στήν ἐπιρροή τους σάν ἀγύμναστος. Καί νά ἀποδέχεσαι μέ ἀσφάλεια τίς ἀρετές πού φέρουν τὸν χαρακτήρα τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου, δηλαδή τὴν ὀρθὴ πίστη πού συνοδεύεται ἀπὸ σεμνές πράξεις».

148. Κάποια φορὰ κηρύχθηκε στή Σκήτη ἡ ἑναρξὴ τῆς Σαρακοστῆς. Καί κάποιος ἀδελφὸς τό ἀνήγγειλε σέ ἕνα μεγάλο Γέροντα λέγοντάς του: «Ἀβδᾶ, οἱ νηστεῖες ἔφθασαν».

φων λογίων τοῦ Ἰησοῦ. (A. Resch, Agrapha. Ausserkanonische Schriftfragmente, Darmstadt 1967, ἀριθμ. 87, σελ. 112).

Τό ρητό αὐτό, ὡς λόγιον τοῦ Κυρίου, ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν ἅγιο Κύριλλο Ἱεροσολύμων στήν 6η Κατήχηση κεφ. 36, καὶ ἀπὸ ἄλλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ποῖαι, τέκνον; Εἶπε δὲ ὁ ἀδελφός· Αἱ νηστεῖαι τῆς Τεσσαρακοστῆς. Τότε ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· Φύσει, τέκνον, ἰδοὺ πεντήκοντα χρόνους οὐκ οἶδα οὐδὲ πότε εἰσέρχονται αἱ νηστεῖαι ἃς λέγεις, οὐδὲ πότε ἐξέρχονται, ἀλλ' ὅλος ὁ χρόνος μου νηστεία μοί ἐστιν.

149. Διηγῆσαντο οἱ Πατέρες ὅτι σῶφρονος τινὸς κατασχεθέντος εἰς μαρτύριον, πικρότατον αὐτῷ ἀγῶνα προσήνεγκαν, ὥστε καὶ τὴν σωφροσύνην αὐτοῦ ἐκδιάξασθαι. Τὰ δὲ τῆς κακομηχανίας αὐτῶν τοιάδε γεγένηται. Ἐν τινὶ κήπῳ εὐσκήῳ κλίνην στρώσαντες καὶ τὸν ἅγιον ἐν αὐτῇ δεσμήσαντες ἐπαφῆκαν αὐτῷ γύναιον ἄσεμνον ὡς ἂν καὶ ἐκ τῆς τοῦ τόπου ἡδύτητος καὶ ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ ἀσέμνου γυναιίου διαφυγεῖν πανταχόθεν, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος εἰς τὴν ἄσεμνον προᾶξιν ἐλκυσθῇ. Ἀλλ' ὁ πιστὸς ἀνὴρ, τοῦ γυναιίου ἤδη διὰ φιλημάτων τὰς ἡδονὰς ἀνάπτοντος, τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ δῆγματι ἀποτεμὼν προσέπτυσεν αὐτῇ καὶ ἑαυτῷ μὲν πόνους δεινοτάτους καὶ ἀλγηδόνας ἀντὶ ἡδονῆς εἰσῆγαγεν, ἐκείνην δὲ ἐφόβισε καὶ ἐσίανε τῷ ῥεύματι τοῦ αἵματος καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος ἐν Κυρίῳ ἀπηνέγκατο νῆκος.

150. Ἀναχωρητὴς τις ἐκάθητο εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἐξ ἐνὸς μαλωᾶ ἔχων τὴν τροφὴν αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ ἤρξατο λέγειν ἐν ἑαυτῷ ὅτι εἰς μάτην ὥδε ἀπόλλω τῶν τοσοῦτων ἐτῶν τὰς ἡμέρας. Ἰδοὺ γὰρ τοσαῦτα ἔτη ἔχω μηδὲν ἄλλο ἐσθίων εἰ μὴ τὸν μαλωᾶν τοῦτον καὶ

Τὸν ρωτᾷ ὁ Γέροντας· «Ποιές, παιδί μου;» Καὶ ὁ ἀδελφός εἶπε· «Οἱ νηστεῖες τῆς Σαρακοστῆς». Τότε τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Ἀλήθεια, παιδί μου, οἱ νηστεῖες γιὰ τίς ὁποῖες μιᾶς, πᾶνε τώρα πενήντα χρόνια πού δὲν ξέρω οὔτε πότε ἀρχίζουν οὔτε πότε τελειώνουν, γιὰτί ὅλος ὁ καιρὸς γιὰ μένα εἶναι καιρὸς νηστείας».

149. Διηγοῦνταν οἱ Πατέρες ὅτι συνέλαβαν κάποιον σῶφρονα ἄνδρα καὶ τὸν ὑπέβαλαν σὲ μαρτυρικό ἀγῶνα πολὺ πικρό, ὥστε καὶ τὴν σωφροσύνην του νὰ παραδιάσουν. Χρησιμοποίησαν λοιπὸν τὸ ἐξῆς πονηρὸ τέχνασμα. Σὲ κάποιο κήπο κάτω ἀπὸ τὴν σκιά τῶν δένδρων ἐστρωσαν κρεβάτι, ἔδεσαν τὸν ἅγιο σ' αὐτό καὶ ἄφησαν ἐπάνω του ἓνα ἄσεμνο γύναιο, ὥστε καὶ ἀπὸ τῆς γλυκύτητος τοῦ τόπου ἀλλὰ καὶ καθὼς δὲν μποροῦσε ἀπὸ πονηρίας νὰ διαφύγει τὰ καμώματα τοῦ ἀσέμνου γυναιίου, ἀκούσια καὶ χωρὶς τῆς θέλησής του νὰ ἐλκυσθεῖ στὴν ἄσεμνη πράξη.

Ἀλλὰ ὁ πιστὸς ἄνθρωπος, καθὼς τὸ γυναικάριο ἤδη μὲ φιλήματα ἤναθε τὴν ἡδονήν, δάγκασε καὶ ἔκοψε τὴν γλῶσσαν του καὶ τὴν ἐφτυσε ἐπάνω της. Ἔτσι στὸν ἑαυτό του πρόσφερε ἀντὶ τῆς ἡδονῆς φρικτοὺς πόνους καὶ ὀδύνες καὶ ἐκείνη τὴν φόβισε καὶ τῆς προκάλεσε ἀηδία μὲ τὸ αἷμα πού ἔρεε. Καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτό ὁ ἅγιος κέρδισε τὴν ἐν Κυρίῳ νίκη.

150. Ἐνας ἀναχωρητὴς ἔμενε στὴ βαθιὰ ἔρημο ἐπὶ τριάντα χρόνια τρεφόμενος ἀπὸ ἓνα μαλωᾶ⁷⁵. Κατόπιν ἀρχισε νὰ λέει μόνος του· «Χαμένες πᾶνε ὅλες μου οἱ μέρες τόσον καιρὸ ἐδῶ. Νά, τόσα χρόνια μὴν τρώγοντας τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μαλωᾶ αὐτόν καὶ οὔτε εἶχα κάποια

75. Μαλωᾶς· ἅγιος καρπὸς δέντρου εἴτε θάμνου· ἴσως ἀγριομουριά.

οὔτε ἀποκάλυψιν εἶδον οὔτε σημεῖον ἐποίησα οἷον ἐποίησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ μοναχοί· καταλείψας δὲ τὰ ὧδε ἀπέρχομαι ἐπὶ τὸν κόσμον. Ταῦτα δὲ ἐννοοῦντος παρέστη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων· Τί διαλογίζεις; Ὁ δὲ εἶπε τὰ προγεγραμμένα. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Καὶ ποῖον σημεῖον θέλεις ποιῆσαι περισσότερον τούτου; Τίς ἐστιν ὁ ἐνδυναμώσας σε καρτερεῖσαι τοσαῦτα ἔτη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὑπὸ μόνου τοῦ μαλωᾶ τρεφόμενον; Ὑπόμεινον οὖν καὶ αἰτῆσαι τὸν Θεὸν παρασχεῖν σοι τὴν ταπείνωσιν. Ὁ δὲ στηριχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἐκατέρησεν ἐκεῖ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

151. Εἶπε Γέρων· Οὐ συμφέρει μοναχῷ ἐπερωτᾶν πῶς ὁ δεῖνα ἢ πῶς ὁ δεῖνα; Διὰ γὰρ τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης ἀποσπώμενος τῆς προσευχῆς εἰς φλυαρίας καὶ καταλαλιάς ἐμπίπτει· ὥστε οὐδὲν κρεῖττον τοῦ σιωπᾶν.

152. Διηγήσαντό τινες Πατέρες ὅτι ἦν τις ἐν τοῖς Γέρονσι τῷ γένει πόντιος πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα πεποιηκώς. Περὶ τούτου τοῦ Γέροντος Θεόδωρος ὁ γεγρονώς ἐπίσκοπος Ῥώσου ἔλεγεν ἡμῖν ὅτι ἐν μιᾷ ἤλθεν ἔγγιστά μου ἐν τῷ ἀγίῳ Ἰορδάνῃ εἰς τὴν Λαύραν τῶν Πυργίων. Ἐκεῖ γὰρ ἤμην τότε καθεζόμενος καὶ λέγει μοι· Ποίησον ἀγάπην, ἀδελφέ Θεόδωρε, δεῦρο μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ ὅτι ἐκεῖσε ἔχω εὐχὴν. Ἐγὼ δὲ μὴ δυνηθεὶς παρακοῦσαι τοῦ Γέροντος λέγω αὐτῷ· Ἄγωμεν. Ὡς οὖν ἐπερά-

ἀποκάλυψη οὔτε ἔκανα κανένα θαῦμα, ὅπως ἔκαναν οἱ μοναχοὶ πρὶν ἀπὸ μένα. Θά παρατήσω λοιπὸν αὐτὴν ἐδῶ τῇ ζωῇ καὶ θά φύγω στὸν κόσμον».

Καθὼς ἔκανε αὐτὲς τίς σκέψεις, τοῦ παρουσιάστηκε ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέει· «Τί λογαριάζεις μέ τό μυαλό σου;» Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε τὰ παραπάνω. Τοῦ λέει τότε ὁ ἄγγελος· «Καὶ τί μεγαλύτερο θαῦμα ἀπ' αὐτό θέλεις νά κάνεις; Ποιὸς σέ δυνάμωσε νά ζήσεις καρτερικά τόσα χρόνια σ' αὐτόν τὸν τόπο τρεφόμενος μόνο ἀπὸ τὸν μαλωᾶ; Κάνε λοιπὸν ὑπομονή καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νά σοῦ δώσει ταπείνωση». Στηρίχθηκε ἔτσι ὁ ἀναχωρητὴς ἀπὸ τὸν ἄγγελο καὶ ἔμεινε καρτερικά ἐκεῖ ὅλη τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ του.

151. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Δέν συμφέρει στὸν μοναχὸ νά κάνει ἐρωτήσεις πῶς εἶναι ὁ τάδε ἢ ὁ τάδε. Γιατί μέ τίς ἐρωτήσεις αὐτὲς ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν προσευχή καὶ πέφτει σὲ φλυαρία καὶ σὲ κουτσομπολιό. Ἐπομένως τίποτε δέν εἶναι ὠφελιμότερο ἀπὸ τὴ σιωπή».

152. Διηγήθηκαν κάποιοι Πατέρες ὅτι μεταξύ τῶν Γερόντων ἦταν ἓνας πόντιος στήν καταγωγὴ πού ἔκανε πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθώματα. Σχετικὰ μ' αὐτόν τὸν Γέροντα ὁ Θεόδωρος, πού ἔγινε ἐπίσκοπος Ῥώσου⁷⁶, μᾶς διηγήθηκε τό ἑξῆς· «Ἀπρόσμενα κάποια μέρα ἤλθε πολὺ κοντά μου στὸν ἅγιο Ἰορδάνη στὴ Λαύρα τῶν Πυργίων⁷⁷. Ἐκεῖ ἔμενα τότε κι ἐγώ· καὶ μοῦ λέει· Ἀδελφέ Θεόδωρε, κάνε ἀγάπη καὶ ἔλα μαζί μου στό ὄρος Σινᾶ, γιατί ἔχω τάξιμο γιὰ ἐκεῖ. Κι ἐγὼ δέν μπόρεσα νά ἀδιαφορήσω στήν πρόταση τοῦ Γέροντα καὶ τοῦ εἶπα· Νά πᾶμε. Ὅταν λοιπὸν πε-

76. Ῥώσος· Παραλιακὴ πόλη βορειοδυτικὰ τῆς Ἀντιόχειας.

77. Λαύρα Πυργίων· Βρισκόταν στήν Ἔρημο Καλαμώνος, ὄρεα τῆς

Νεκρᾶς Θάλασσας.

σαμεν τὸν Ἰορδάνην, λέγει μοι ὁ Γέρων· Ἀδελφέ Θεόδωρε, δεῦρο βάλωμεν μετάνοιαν, ἵνα ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου Σινᾶ μηδεὶς ἡμῶν φάγη. Λέγω αὐτῷ· Ὅντως, πάτερ, ἐγὼ οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι.

Καὶ ἐμοῦ μὴ θελήσαντος τοῦτο ποιῆσαι ἔβαλε μετάνοιαν ὁ Γέρων καὶ ἕως τοῦ ἁγίου Σινᾶ οὐ μετέλαβέ τινας. Μεταλαβὼν οὖν ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Σινᾶ τῶν ἁγίων Μυστηρίων, τότε καὶ τροφῆς μετέλαβεν. Ὅμοίως καὶ ἀπὸ τοῦ Σινᾶ ἀπήλθομεν εἰς τὸν ἅγιον Μηνᾶν Ἀλεξανδρείας μὴ μεταλαβὼν αὐτὸς τροφῆς, κακεῖσε κοινωνήσας μετέλαβε τροφῆς. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ἦλθομεν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν μηδενὸς ἐν τῇ ὁδῷ γευσσαμένου αὐτοῦ. Κοινωνήσας δὲ εἰς τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀνάστασιν, μετέλαβε τροφῆς. Ἐν ὅλῃ οὖν τῇ τοιαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ ὁδῷ εἰ μὴ τρίτον οὐκ ἔφαγεν ὁ Γέρων· ἅπαξ εἰς τὸ Σινᾶ ὄρος, ἅπαξ εἰς τὸν ἅγιον Μηνᾶν καὶ ἅπαξ εἰς τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀνάστασιν.

Τέλος τῆς περὶ ἐγκρατείας πραγματείας.

78. Πρόκειται γιὰ τὸν ναὸ τοῦ μεγαλομάρτυρα ἁγίου Μηνᾶ πού ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 11 Νοεμβρίου. Στὸν μεγάλο διωγμὸ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ (296) ἐγκατέλειπε τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ στό ὄρος Κοτυάειον (Φρυγίας), κοινῶς Κιουτάχεια, ὅπου εἶχε καταφύγει γιὰ ἀσκησὴν μὲ τὴν ἀποχώρησίν του ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸ τομέα, καὶ προσῆλθε αὐτόκλητος καὶ ὁμολόγησε τὴν πίστη του. Μετὰ ἀπὸ φρικτὰ βασανιστήρια, ἀπεκεφαλίσθη. Ὅσα λείψανα διασώθηκαν ἀπὸ τὴν καύση τοῦ μαρτυρικοῦ σκήνου, τὰ μετέφεραν χριστιανοὶ στὴν πατρικὴ του γῆ, τὴν Αἴγυπτο, καὶ τὰ ἔθαψαν κοντὰ στὴ λίμνη Μαρεώτιδα, δυτικὰ τῆς τότε Ἀλεξανδρείας, ὅπου λόγῳ τῶν πολλῶν θαυμάτων πού τελοῦνταν ἀπὸ τὸν ἅγιο, συνέρρεαν πλήθη καὶ ἀπὸ ξένες ἀκόμη χώρες. Ὁ πρῶτος ναός, πάνω στὸν τάφο τοῦ μάρτυρα, κτίσθη-

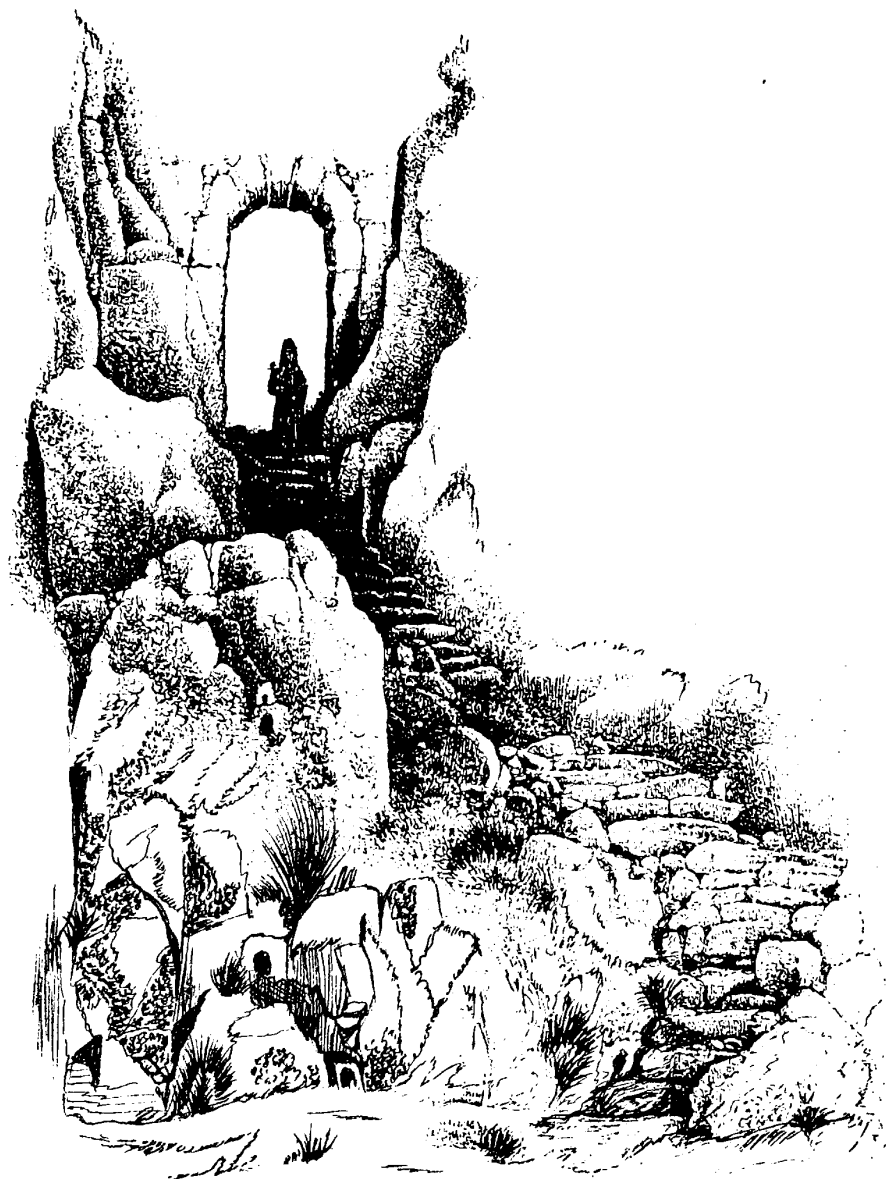
ράσαμε τὸν Ἰορδάνην, μοῦ λέει ὁ Γέροντας· Ἀδελφέ Θεόδωρε, ἔλα νὰ βάλουμε μετάνοια, ὥσπου νὰ φθάσουμε στό βουνό τοῦ ἁγίου Σινᾶ, νὰ μὴ φάει κανένας μας. Τοῦ λέω τότε: Εἰλικρινά, πάτερ μου, ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ τό κάνω αὐτό.

Καὶ ἀφοῦ ἐγὼ δὲν θέλησα νὰ τό κάνω, ἔβαλε μετάνοια ὁ Γέροντας καὶ μέχρι τὸ Σινᾶ δὲν ἔβαλε τίποτε στό στόμα του. Ὅταν φθάσαμε στό Σινᾶ, μετάλαβε τὴ θεία Κοινωνία, καὶ τότε πῆρε καὶ ἔφαγε. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πῆγαμε ἀπὸ τὸ Σινᾶ στὸν ἅγιο Μηνᾶ Ἀλεξανδρείας⁷⁸ χωρὶς νὰ φάει τίποτε, καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ κοινωνήσας, ἔφαγε κατόπιν. Καὶ ἀπὸ τὸν ἅγιο Μηνᾶ ἦλθαμε στὴν ἁγία Πόλη⁷⁹ χωρὶς νὰ δάλει τίποτε στό στόμα του κατὰ τὴν πορεία μας. Μετάλαβε κι ἐκεῖ στὸν ἱερό ναὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας καὶ κατόπιν πῆρε τροφή. Σ' ὅλη δηλαδή τὴν τόσο κουραστικὴ καὶ μεγάλη πορεία μας δὲν ἔφαγε ὁ Γέροντας παρὰ τρεῖς φορές. Μιά φορά στό ὄρος Σινᾶ, μιά στὸν ἅγιο Μηνᾶ καὶ μιά στὴν ἁγία Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας».

Τέλος τῆς πραγματείας γιὰ τὴν ἐγκράτεια.

κε ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἀρχιερατείας Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ κατέστη θρησκευτικὸ κέντρο. Γύρω ἀπὸ τὸν ναὸ ἀργότερα χτίσθηκε μοναστήρι· καὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Ζήνωνος (474-491) ἰδρύθηκε μὲ τὴ δυναμικὴ συμβολὴ τοῦ ἰδίου ὁλόκληρη πόλη γύρω ἀπὸ τὰ κτίσματα τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου, γνωστὴ ὡς «ἡ πόλις τοῦ ἁγίου Μηνᾶ». Τὰ εἱρεῖπια τῆς πόλεως αὐτῆς βρῖσκονται στό σημερινό Ἑλ Ἀλαμῆν (πού σημαίνει τόπος ἁγίου Μηνᾶ), ὅπου οἱ συμμαχικὲς δυνάμεις κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον πέτυχαν τὴ μεγάλη νίκη ἐναντίον τοῦ Ἀξόνα. Ἡ νίκη αὐτὴ ἀποδόθηκε σὲ θαυματουργικὴ ἐπέμβαση τοῦ ἁγίου.

79. Ἁγία Πόλη: Ἱερουσαλήμ (καθὼς ἐπέστρεφαν).

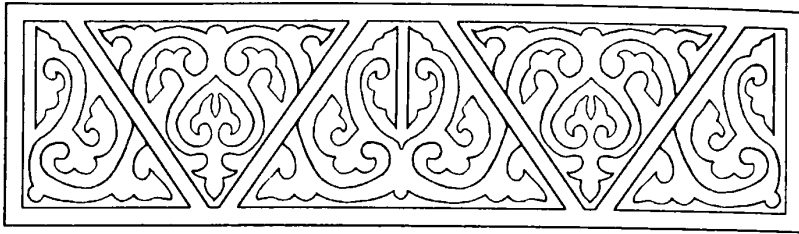

Ἡ πύλη τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅπου οἱ προσκυνητές παλιά
ἐξομολογοῦνταν, πρὶν ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἀγία Κορυφή τοῦ Σινᾶ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

*«Πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος...
οὐκ ἔχει κληρονομίαν
ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ».*

(Εφ. 5, 5)

Διηγήματα διάφορα πρὸς ὠφέλειαν
τῶν ἐκ τῆς πορνείας ἐπανισταμένων
ἡμῖν πολέμων

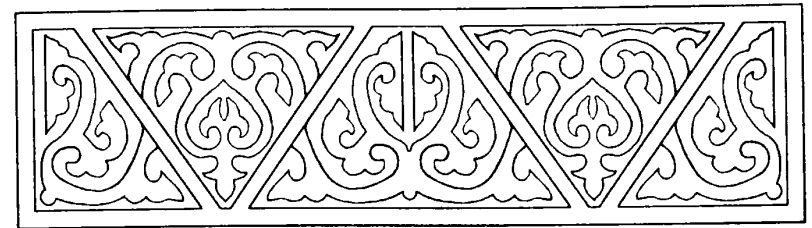
Ἰπεν ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος· λογίζομαι ὅτι ἔχει τὸ σῶμα
κίνησιν φυσικὴν ἀναφυρεῖσαν αὐτῷ ἀλλ' οὐκ ἐνεργεῖ
μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς, μόνον δὲ σημαίνει ἐν τῷ
σώματι ἀπαθὴ κίνησιν· ἔστι δὲ καὶ ἄλλη κίνησις ἐκ
τοῦ τρέφειν καὶ θάλλειν τὸ σῶμα βρώμασι καὶ πό-
μασιν, ἐξ ὧν ἡ θερμότης τοῦ αἵματος διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς
ἐνέργειαν. Διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος· μὴ μεθύσκεσθε
οἴνῳ ἐν ᾧ ἔστιν ἄσωτία. Καὶ πάλιν ὁ Κύριος τοῖς μαθηταῖς
ἐντελλόμενος εἶπε· Βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι
ἡμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ. Ἔστι δὲ τις καὶ ἑτέρα κίνησις
τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ φθόνου δαιμόνων
ἐπιγινομένη. Ὡστε εἰδέναι δεῖ ὅτι τρεῖς εἰσὶ σωματικαὶ κι-
νήσεις· μία μὲν φυσικὴ, ἑτέρα ἐξ ἀδιαφορίας τροφῶν, ἡ δὲ
τρίτη ἀπὸ δαιμόνων.

1. Ἐνέργεια σεξουαλικῆς φύσεως.

2. Ἐφ. 5, 18.

3. Κραιπάλη: ναυτία ἀπὸ ὑπερβολικοῦ μεθύσι, ἄσωτία.

4. Λουκ. 21, 34.

Διάφορες διηγήσεις ὠφέλιμες
γιὰ τοὺς πολέμους πού ξεσηκώνει μέσα μας
τὸ πάθος τῆς πορνείας

Ἰπε ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος*· «Νομίζω πὺς τὸ σῶμα ἔχει
μιά φυσικὴ κίνηση πού ἔχει γίνεῖ ἓνα μ' αὐτό, ἀλλὰ
δέν ἐνεργεῖ χωρὶς τῆ συγκατάθεση τῆς ψυχῆς· ση-
μειώνει μόνον στὸ σῶμα μιά ἀπαθὴ κίνηση. Ὑπάρχει
ὅμως καὶ ἄλλη κίνηση πού προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι
τρέφουμε καὶ περιποιούμεστε τὸ σῶμα μέ φαγητά καὶ πο-
τά. Καὶ ἡ θερμότητα τοῦ αἵματος πού ὀφείλεται σ' αὐτά,
διεγείρει τὸ σῶμα σὲ ἐνέργεια¹. Γι' αὐτό καὶ ἔλεγε ὁ Ἀπό-
στολος· «Μὴ μεθάτε μέ κρασί πού ὀδηγεῖ στὴν ἄσωτεια»².
Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος, ὅταν ἔδινε ἐντολὲς στοὺς μαθητὲς του,
εἶπε· «Προσέχετε μὴ σκληρύνουν οἱ καρδιές σας μέσα στὴν
κραিপάλῃ³ καὶ στὴ μέθῃ⁴».

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιά ἄλλη κίνηση σ' αὐτοὺς πού
ἀγωνίζονται πνευματικά. Αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν δολιό-
τητα καὶ τὸν φθόνον τῶν δαιμόνων. Ὡστε πρέπει νά γνωρί-
ζουμε ὅτι τρεῖς σωματικὲς κινήσεις ὑπάρχουν. Μιά ἡ φυσι-
κὴ, ἡ ἄλλη ἀπὸ ἀπροσεξία στίς τροφές⁵ καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ
τούς δαίμονες.

5. Τὸ νά τρώει κανεῖς ἀνεξέλεγκτα σὲ ποσότητα καὶ ποιότητα (ἀδηφαγία καὶ λαιμαργία).

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ἀγάθωνα περὶ τῆς πορνείας καὶ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε ῥίψον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν ἀδυναμίαν σου καὶ ἔξεις ἀνάπαισιν.

3. Ἄλλοτε μέγας Γέρων παρέδαλε τῷ ἀδδᾶ Ἀχιλλᾶ ἀπὸ Θηβαῖδος καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀδδᾶ, πολεμοῦμαι εἰς σέ. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε καὶ σύ, Γέρων, εἰς ἐμὲ ἄρτι πολεμεῖσαι· Ὁ δὲ Γέρων ἀπὸ ταπεινώσεως εἶπε· Ναί, ἀδδᾶ. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἐπὶ τῇ θύρᾳ καθήμενος γέρων τυφλὸς καὶ χολὸς καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἦθελον καθίσαι μικρὰς ἡμέρας καὶ διὰ τὸν Γέροντα τοῦτον οὐ δύναμαι καθίσαι. Ἀκούσας οὖν ὁ ἀδδᾶς Ἀχιλλᾶς ἐθαύμασε τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος καὶ ἔλεγεν· Αὕτη οὐκ ἔστι πορνεία ἀλλὰ φθόνος ἐστὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων.

4. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Γερόντιος ὁ τῆς Πέτρας ὅτι· Πολλοὶ πειραζόμενοι ἐκ σωματικῶν ἡδονῶν μὴ πλησιάσαντες σώμασι κατὰ διάνοιαν ἐπόρνευσαν καὶ τῶν σωματῶν παρθένων φυλαττομένων κατὰ ψυχὴν ἐκπορνεύουσι· καλὸν οὖν, ἀγαπητοί, ποιεῖν τὸ γεγραμμένον καὶ πάση φυλακῇ τηρεῖν ἕκαστον τὴν ἑαυτῶν καρδίαν.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Δανιήλ λέγων· Δός μοι μίαν ἐντολὴν καὶ φυλάξω αὐτήν. Καὶ λέγει αὐτῷ· Μηδέποτε χαλάσης τὴν χεῖρά σου μετὰ γυναικὸς εἰς πινάκιον καὶ φάγης μετ' αὐτῆς· καὶ ἐν τούτῳ φεύξῃ ἐκ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας μικρόν.

6. Βλ. Δ ὑπόσημ. 39 σελ. 64.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶ Ἀγάθωνα* σχετικὰ μετὰ τὴν πορνεία. Καὶ τοῦ λέγει ὁ Γέροντας· «Πήγαινε, ρίξε τὴν ἀδυναμία σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θά βρεῖς ἀνάπαυση».

3. Κάποια ἄλλη φορὰ ἓνας μεγάλος Γέροντας πῆγε στὸν ἀδδᾶ Ἀχιλλᾶ* τῆς Θηβαῖδος⁶ καὶ τοῦ λέει· «Ἀδδᾶ, ἔχω πόλεμο μέσα μου γιὰ σένα». Κι ἐκεῖνος τοῦ λέει· «Φύγε καὶ σύ, Γέροντα, πού ἔχεις τώρα πιά πόλεμο γιὰ μένα». Καὶ ὁ Γέροντας μετὰ ταπείνωση τοῦ λέει· «Ναί, ἀδδᾶ». Καὶ ἐκεῖ στὴν πόρτα καθόταν ἓνας γέροντας τυφλὸς καὶ κουτσός· λέει λοιπὸν σ' αὐτόν ὁ Γέροντας· «Ἦθελα νὰ μείνω λίγες μέρες καὶ ἑξαιτίας τοῦ Γέροντα αὐτοῦ δὲν μπορῶ νὰ μείνω». Ἦκουσε λοιπὸν ὁ ἀδδᾶς Ἀχιλλᾶς καὶ μετὰ θαυμασμό γιὰ τὴν ταπείνωση τοῦ Γέροντα εἶπε· «Αὕτη δὲν εἶναι πορνεία ἀλλὰ φθόνος τῶν πονηρῶν δαιμόνων».

4. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Γερόντιος τῆς Πέτρας⁷· «Πολλοὶ πού ἔχουν τὸν πειρασμὸ τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς, χωρὶς νὰ ἔχουν σωματικὲς σχέσεις, πορνεύουν μετὰ τῆ σκέψης. Καὶ ἐνῶ διατηροῦν τὴν σωματικὴν τους παρθενία, διαπράττουν τὸ σαρκικὸ ἁμάρτημα στὴν ψυχὴ. Χρειάζεται λοιπὸν, ἀγαπητοί μου, νὰ ἐφαρμόζουμε αὐτὸ πού ἀναφέρεται στὴν ἁγία Γραφή καὶ μετὰ κάθε τρόπο ὁ καθένας νὰ ἐπαγρυπνεῖ καὶ νὰ φυλάγει τὴν καρδιά του⁸».

5. Ἐνας ἀδελφὸς παρακάλεσε τὸν ἀδδᾶ Δανιήλ*· «Δός μοι μίαν ἐντολὴν καὶ θά τὴν φυλάξω». Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδδᾶς· «Ποτέ μὴν ἀπλώσεις τὸ χεῖρ σου σὲ πιάτο μαζί μετὰ γυναῖκα καὶ μὴ φᾶς μαζί της. Μ' αὐτόν τὸν τρόπο θά ἀποφεύγεις ἐν μέρει τὸν δαίμονα τῆς πορνείας».

7. Βλ. Δ ὑπόσημ. 37 σελ. 62.

8. Παροιμ. 4, 23.

6. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Εὐδαίμων περὶ τοῦ ἀδδᾱ Παφνουτίου τοῦ πατρὸς τῆς Σκήτεως ὅτι· Κατῆλθον ἐκεῖ νεώτερος καὶ οὐκ ἀφῆκέ με μείναι ἐκεῖ λέγων· Ἐπὶ ἐμοῦ ὄψιν γυναικὸς οὐκ ἀφίω μείναι εἰς Σκήτιν διὰ τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ.

7. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ἰωάννης ὁ Κολοβός ὅτι ὁ χορταζόμενος καὶ λαλῶν μετὰ παιδίου ἤδη ἐπόρνευσε τῷ λογισμῷ μετ' αὐτοῦ.

8. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Καρίων ὅτι ἄνθρωπος μένων μετὰ παιδίου ἐὰν μὴ ἐστί δυνατὸς ἔρχεται κάτω, ἐὰν δέ ἐστί δυνατὸς καὶ οὐκ ἔρχεται κάτω, τέως οὐ προκόπτει.

9. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Κασσιανός ὅτι ἔλεγεν ἡμῖν ὁ ἀδδᾱς Μωυσῆς· Καλὸν ἐστὶ μὴ ἀποκρύπτειν τοὺς λογισμοὺς ἀλλὰ Γέρονσι πνευματικοῖς καὶ διακριτικοῖς ἐξαγγέλλειν αὐτούς, οὐχὶ τοῖς διὰ χρόνον μόνον πεπολιωμένοις. Ἐπειδὴ πολλοὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἀποβλέποντες καὶ τοὺς λογισμοὺς ἑαυτῶν ἐξειπόντες, ἀντὶ θεραπείας εἰς ἀπόγνωσιν διὰ τὴν ἀπειρίαν τοῦ ἀκούοντος περιέπεσον. Ἦν γάρ τις ἀδελφὸς τῶν πάνυ σπουδαίων καὶ σφοδρῶς ὀχληθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας ἦλθε πρὸς τινα Γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς ἰδίους λογισμούς. Ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας, ἅπειρος ὢν,

9. Διάκριση: Ἡ διάκριση κατὰ τὸν ἅγιο Ἰωάννη Σιναῖτη εἶναι: Στούς ἀρχάριους ἡ ὀρθὴ ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ τους. Στούς μεσαίους ἡ νοερὴ αἴσθησις ποῦ διακρίνει ἀλάνθαστα τὸ κυρίως ἀγαθὸ ἀπὸ τὸ φυσικὸ ἀγαθὸ καὶ τὸ ἀντίθετό του κακὸ. Καὶ στοὺς τέλειους εἶναι ἡ γνώσις ποῦ δίνεται ἀπὸ θεοῦ ἐλλαμψή καὶ ἔχει τὴ δύναμη νὰ φωτίζει πλήρως καὶ ὅσα σκοτεινὰ ὑπάρχουν στή σκέψις τῶν ἄλλων.

Γενικά διάκριση εἶναι ἡ ἀλάνθαστη γνώσις καὶ ἀντίληψις τοῦ θείου θε-

6. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Εὐδαίμων γιὰ τὸν ἀδδᾱ Παφνούτιο*, τὸν πατέρα τῆς Σκήτης, τὸ ἐξῆς: «Πῆγα ἐκεῖ ὅταν ἤμουν νέος, καὶ δέν μέ ἀφῆσε νὰ παραμείνω ἐκεῖ λέγοντάς μου: Ὅσο εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ, ὄψη γυναικας δέν θά ἀφήσω νὰ μείνει στή Σκήτη ἐξαιτίας τοῦ πολέμου ποῦ ξεσηκώνει ὁ ἐχθρός».

7. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ἰωάννης ὁ Κολοβός*: «Αὐτός ποῦ εἶναι χορτάτος καὶ κουδεντιάζει μέ παιδί, ἤδη διέπραξε τὸ σαρκικὸ ἁμάρτημα μαζί του μέ τὸν λογισμό».

8. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Καρίων*: «Ἀνθρωπος ποῦ μένει μαζί μέ παιδί, ἐὰν δέν εἶναι δυνατός, πάει πίσω· ἐὰν εἶναι δυνατός καὶ δέν πάει πίσω, ὅπωςδήποτε δέν προκόπτει».

9. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Κασσιανός*: «Μᾶς ἔλεγε ὁ ἀδδᾱς Μωυσῆς*: καλὸ εἶναι νὰ μὴν κρύβει κανεὶς τοὺς λογισμοὺς του ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀνακοινῶναι σέ Γέροντες πνευματικούς ποῦ ἔχουν διάκριση⁹, ὅχι σ' αὐτούς ποῦ μόνον λόγῳ ἡλικίας ἔχουν ἀσπρίσει. Γιατί πολλοὶ ποῦ ἔλαβαν ὑπόψιν μόνον τὴν ἡλικία καὶ ἐξαγόρευσαν τοὺς λογισμοὺς τους, ἀντὶ νὰ θεραπευτοῦν, ἔπεσαν σέ ἀπόγνωσι καὶ αἰτία ἦταν ἡ ἀπειρία αὐτοῦ ποῦ ἄκουε τοὺς λογισμοὺς τους.

⁹ Ἦταν λοιπὸν ἓνας ἀδελφός ἀπὸ τοὺς πολὺ ἀγωνιστές καὶ ἐπειδὴ ἐνοχλήθηκε ἔντονα ἀπὸ τὸν πειρασμὸ τῆς πορνείας, πῆγε σέ κάποιον Γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερε τοὺς λογισμοὺς του. Ἐκεῖνος μόλις τὸν ἄκουσε, ἐπειδὴ ἦταν ἀπει-

λήματος εἶτε γιὰ προσωπικά θέματα πρόκειται εἶτε γιὰ ὁμαδικά. Καὶ γιὰ τὴν ἐνδημία τοῦ χαρίσματος προϋποτίθεται ἐσωτερικὴ καθαρότητα συνειδήσεως, καρδιᾶς καὶ αἰσθήσεων (βλ. *Κλίμακα* κεφ. 26). Κατὰ τὸν ἀπ. Παῦλο εἶναι χάρισμα «ἡ διάκρισις πνευμάτων» (Α' Κορ. 12, 10). Ἐπίσης θεωρεῖται ὡς «μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν».

ἀγανακτῶν ἄθλιον ἀπεκάλει τὸν ἀδελφὸν καὶ ἀνάξιον τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ὡς τοιούτους δεξάμενον λογισμούς.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἀπογνοὺς ἑαυτοῦ καὶ καταλείψας τὸ ἴδιον κελλίον ἐπὶ τὸν κόσμον ἀπήρχετο. Κατὰ δὲ οἰκονομίαν Θεοῦ ὑπαντᾷ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς Ἀπολλῶς καὶ βλέπων αὐτὸν τεταραγμένον καὶ πάνυ σκυθρωπάζοντα ἠρώτα αὐτὸν λέγων· Τέκνον, τίς ἡ αἰτία τῆς τοσαύτης στυγνότητος; Ὁ δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας οὐκ ἀπεκρίθη οὐδέν. Ὑστερον δὲ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Γέροντος τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐξεῖπε λέγων ὅτι· Λογισμοὶ πορνείας ὀχλοῦσί μοι καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλα τῷδε τῷ Γέροντι καὶ κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔστι μοι σωτηρίας ἐλπίς· ἀπογνοὺς οὖν ἑαυτοῦ ἀπέρχομαι εἰς τὸν κόσμον. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὡς σοφὸς ἱατρὸς ὁ πατήρ Ἀπολλῶς παρεκάλει πολλὰ καὶ ἐνουθέτει αὐτὸν λέγων· Μὴ ξενίζου, τέκνον, μηδὲ ἀπελπίσης ἑαυτόν. Ἐγὼ γάρ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ καὶ πολιᾷ, σφόδρα ὑπὸ τούτων τῶν λογισμῶν ὀχλοῦμαι. Μὴ οὖν ἀθυμήσης ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ πυρώσει, ἥτις οὐ τοσοῦτον ἀνθρωπίνῃ σπουδῇ ὅσον ἐλέει Θεοῦ θεραπεύεται. Μόνον τὴν σήμερον χάρισαί μοι καὶ ὑπόστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω.

Καὶ ἀπελθὼν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς Ἀπολλῶς ἐπορεύθη εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος τοῦ ἀπαγορεύσαντος τὸν ἀδελφὸν καὶ στὰς ἔξω ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων λέγων· Κύριε, ὁ τοὺς πειρασμοὺς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἐπάγων, μετὰστρεψον τὸν πόλεμον τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὸν γέροντα τοῦτον, ἵνα διὰ πείρας εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ μάθῃ ὅπερ ἐν τῷ

10. Τό ρ. ἀπαγορεύω τοῦ ἀρχ. κειμένου ἐκτός τῆς ἀρχικῆς σημασίας (= δὲν ἐπιτρέπω σέ κάποιον κάτι) χρησιμοποιεῖται, ἰδιαίτερα στὴν πατερικὴ γραμματεία, καὶ μέ τὴν ἔννοια· ἀπελπίζω, ἀπογοητεύω κάποιον.

ρος, ἀγανάκτησε καὶ ἀποκάλεσε τὸν ἀδελφὸ ἄθλιο καὶ ἀνάξιο τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, γιατί δέχθηκε τέτοιους λογισμούς.

Ἀκούοντας ὁ ἀδελφὸς τὰ λόγια αὐτά τοῦ Γέροντα ἀπελπίστηκε ἀπὸ τὸν ἑαυτό του· ἐγκαταλείπει λοιπὸν τὸ κελί του καὶ παίρνει τὸν δρόμο γιὰ τὸν κόσμον. Τὰ οἰκονόμησε ὁμως ὁ Θεὸς καὶ τὸν συναντᾷ ὁ ἀδελφὸς Ἀπολλῶς*. Βλέποντάς τον τεταραγμένο καὶ πολὺ σκυθρωπὸ τὸν ρωτᾷ: «Παιδί μου, τί σοῦ συνέβη καὶ εἶσαι τόσο πολὺ λυπημένος;» Ἐκεῖνος στήν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν πολλή του λύπη δὲν ἔδωσε καμιὰ ἀπάντησι. Ὑστερα ὁμως, ἐπειδὴ τὸν παρακάλεσε πολὺ ὁ Γέροντας, τοῦ φανέρωσε τὸ συμβάν: «Μέ ἐνοχλοῦν —εἶπε— λογισμοὶ πορνείας· γι' αὐτὸ πῆγα καὶ τοὺς ἀποκάλυψα στὸν τάδε γέροντα καὶ κατὰ τὰ λεγόμενά του δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα ἐλπίδα σωτηρίας. Ἀπελπισμένος κι ἐγὼ ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, φεύγω γιὰ τὸν κόσμον».

Αὐτὰ μόλις τ' ἄκουσε ὁ πατήρ Ἀπολλῶς, σάν σοφὸς γιατρός ἄρχισε νὰ τὸν παρηγορεῖ πολὺ καὶ νὰ τὸν συμβουλεύει λέγοντάς του: «Οὔτε νὰ παραξενευθεῖς, παιδί μου, οὔτε νὰ ἀπελπισθεῖς. Γιατί ἐγὼ σέ τέτοια ἡλικία πού εἶμαι καὶ ἔχω ἀσπρίσει, ἐνοχλοῦμαι πάρα πολὺ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λογισμούς. Μὴν χάνεις λοιπὸν τὸ θάρρος σου ἀπὸ τὴ μεγάλη πυρώσι πού ἔχεις· ἄλλωστε αὐτὴ δὲν θεραπεύεται τόσο ἀπὸ τὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Μόνο σήμερα κάνε μου τὴν χάρη καὶ γύρισε στό κελί σου». Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε.

Μόλις χώρισαν, ὁ ἀδελφὸς Ἀπολλῶς κατευθύνθηκε στό κελί τοῦ γέροντα πού ἀπέλπισε¹⁰ τὸν ἀδελφόν. Στάθηκε ἀπ' ἔξω καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ μέ δάκρυα λέγοντας: «Κύριε, ἐσύ πού ἐπιτρέπεις νὰ ἔρχονται οἱ πειρασμοὶ γιὰ τὸ συμφέρον μας, στρέψε τὸν πόλεμον τοῦ ἀδελφοῦ σ' αὐτόν ἐδῶ τὸν γέροντα, γιὰ νὰ μάθῃ ἀπὸ πείρα στὰ γηρατειά του ὅτι δὲν

μακρῷ χρόνῳ οὐκ ἐδιδάχθη, ὅπως συμπάσχη τοῖς πολέμοις. Ὡς δὲ τὴν εὐχὴν ἐτέλεσεν, ὁρᾷ αἰθίοπα στήκοντα πλησίον τοῦ κελλίου καὶ θέλη ἀφιέντα κατὰ τοῦ γέροντος, ὅφ' ὧν τρωθεὶς εὐθέως ὡς ἐκ μέθης ὥδε κάκεισε περιεφέρετο. Μὴ δυνάμενος δὲ καρτερῆσαι, ἐξελθὼν τοῦ κελλίου αὐτῇ τῇ ὁδῷ ἧ καὶ ὁ νεώτερος ἐπὶ τὸν κόσμον ἐχώρει.

Ὁ δὲ ἄδδᾱς Ἀπολλῶς νοήσας τὸ γεγονὸς ὑπήντησεν αὐτῷ καὶ προσελθὼν λέγει· Ποῦ πορεύῃ, τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς κατεχούσης σε ταραχῆς; Αἰδεσθεὶς δὲ ὅτι ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὸν τῷ ἁγίῳ, ὑπὸ αἰσχύνης οὐδὲν ἔλεγεν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄδδᾱς Ἀπολλῶς· Ὑπόστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου καὶ τοῦ λοιποῦ ἐπίγνῳθι τὴν ἀσθένειάν σου καὶ ἔχε σεαυτὸν ἢ ἀγνοηθέντα παρὰ τοῦ διαδόλου ἢ καταφρονηθέντα· διὸ οὐδὲ ἡξιώθης τῆς κατ' αὐτὸν πάλης κατὰ τοὺς σπονδαίους. Τί δὲ λέγω πάλης; Προσβολὴν αὐτοῦ οὐδὲ ἕως μιᾶς ἡμέρας ἐνεγκεῖν ἠδυνήθης. Τοῦτο δέ σοι συνέβη ὅτι νεώτερον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ πολεμούμενον δεξιόμενος ἀντὶ τοῦ πρὸς ἁγῶνα ἐπαλεῖψαι εἰς ἀπόγνωσιν ἐνέβαλες, μὴ λογισάμενος τὸ σοφὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τὸ λέγον, ῥῦσαι ἀπαγομένους εἰς θάνατον καὶ ἐκπριώμενος κτεινομένους μὴ φείσῃ. Ἀλλ' οὐδὲ τὴν παραβολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν λέγουσαν κάλαμον τεθλασμένον μὴ συντρίβειν καὶ λίνον καπνίζόμενον μὴ σβεννύειν. Οὐδεὶς γὰρ τοῦ ἐχθροῦ φέρειν ἠδύνατο τὰς ἐπιβουλάς ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἔμπυρον τῆς φύσεως θρασμόν σθέσαι ἢ ἐπισχεῖν εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐφρουρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Τοιγαροῦν πληρωθείσης τῆς περὶ

11. Συχνά ὁ διάβολος στή μοναστικὴ γραμματεία ἐμφανίζεται μέ τῇ μορφῇ ἐνὸς μαύρου.

12. Παροιμ. 24, 11.

13. Ματθ. 12, 20.

διδάχθηκε στή μεγάλη διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὥστε νά συμπάσχει μέ τοὺς πειραζομένους». Ὅταν τελείωσε τὴν προσευχή του, βλέπει ἕναν ἀράπη¹¹ νά στέκεται κοντά στό κελί καὶ νά ρίχνει θέλη ἐναντίον τοῦ γέροντα, ἀπὸ τὰ ὅποια εὐθύς πληγώθηκε καὶ σάν μεθυσμένος πηγαινε ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ. Μὴ μπορῶντας ν' ἀντέξει τὸν πειρασμό, θῆκε ἀπὸ τὸ κελί του καὶ πῆρε τὸν ἴδιο δρόμο πού εἶχε πάρει καὶ ὁ νέος ἀδελφός πρὸς τὸν κόσμο.

Ὁ ἄδδᾱς Ἀπολλῶς κατάλαβε τί συνέβη καὶ πῆγε νά τὸν συναντήσῃ. Τὸν πλησιάζει καὶ τοῦ λέει· «Ποῦ πηγαίνεις; Γιά ποιὸν λόγο εἶσαι τόσο ταραγμένος;» Φοβισμένος ὅτι ἀποκαλύφθηκαν στὸν ἅγιο αὐτὰ πού τοῦ συνέβησαν, ἀπὸ ντροπὴ δὲν ἔλεγε τίποτα. Τοῦ εἶπε τότε ὁ ἄδδᾱς Ἀπολλῶς· «Γύρισε στό κελί σου καὶ στό ἐξῆς νά ἔχεις ἐπίγνωση τῆς ἀδυναμίας σου καὶ νά πιστεύεις ὅτι ἢ σέ εἶχε ἀγνοήσει ὁ διάβολος ἢ σέ εἶχε καταφρονήσει· γι' αὐτὸ δὲν εἶχες κριθεῖ ἄξιος νά παλέψεις μαζί του ὅπως συμβαίνει μέ τοὺς ἀγωνιστές. Καὶ τί λέω νά παλέψεις; Δέν μπόρεσες νά ὑπομείνεις οὔτε τὴν ἐπίθεση μιᾶς μέρας πού σοῦ ἔκανε. Καὶ αὐτό σοῦ συνέβη, γιατί ὅταν σοῦ ἦρθε κάποιος νέος πού πολεμοῦνταν ἀπὸ τὸν κοινὸ ἐχθρό, ἀντὶ νά τὸν παρακινήσεις γιὰ ἁγῶνα, τὸν ἔριξες σέ ἀπόγνωση καὶ δέν σκέφτηκες τὸ σοφὸ ἐκεῖνο παράγγελμα πού λέει¹²: Σῶσε αὐτοὺς πού τοὺς ὁδηγοῦν στὸν θάνατο καὶ μὴν τσιγγουνευθεῖς τὰ χρήματα γιὰ νά ἐξαγοράσεις αὐτοὺς πού πρόκειται νά φονευθοῦν. Ἀλλὰ οὔτε καὶ τὴν παραβολὴ τοῦ Σωτῆρα μας πού λέει· Καλάμι σπασμένο νά μὴν τό συντρίψεις καὶ λυχνάρι πού καπνίζει νά μὴν τό σθήσεις¹³. Γιατί κανεὶς δέν θά μποροῦσε νά ὑπομείνῃ τίς ὑπουλες ἐνέργειες τοῦ ἐχθροῦ ἀλλὰ οὔτε νά σθήσῃ ἢ νά συγκρατήσῃ τὸν πυρωμένο ἀναβρασμό τῆς φύσεως, ἐάν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν προστάτευε τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Λοιπὸν ἀφοῦ πραγματοποιήθηκε

ἡμᾶς σωτηριώδους ταύτης οἰκονομίας, κοιναῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν ἱκετεύσωμεν ὅπως καὶ τὴν κατὰ σοῦ ἀφεθείσαν μάστιγα παραγάγῃ. Αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν· ἔπαισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο· ταπεινοὶ καὶ ἀνυποῖ, θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ, κατάγει εἰς Ἄδου καὶ ἀνάγει.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπενεξάμενος παραχρῆμα τοῦ ἐπενεχθέντος αὐτῷ πολέμου ἀπήλλαξε, παραινέσας τε αὐτῷ αἰτεῖν παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθῆναι αὐτῷ γλῶσσαν παιδείας τοῦ γινῶναι ἐν καιρῷ ἥνικα δεῖ εἰπεῖν λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος αὐτοῦ.

10. Πρὸς τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας ἐπερωτηθεὶς ὁ ἀδδᾶς Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀπεκρίνατο οὕτως· Ἐὰν λογισμοὺς οὐκ ἔχῃς, ἐλπίδα οὐκ ἔχεις· ἐὰν λογισμοὺς οὐκ ἔχῃς, τὴν πρᾶξιν ἔχεις. Τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅτι ὁ κατὰ διάνοιαν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν μὴ πολεμῶν πολεμούμενος μὴδὲ ἀντιλέγων, σωματικῶς πράττει αὐτήν. Ὁ γὰρ ἔχων πράξεις οὐκ ὀχλεῖται διὰ λογισμῶν. Ἡρώτησεν ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν λέγων· Μὴ συνήθειαν ἔχεις εἰς ὁμιλίαν γυναικός; Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· Οὐ· ἀλλὰ παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι εἰσὶν οἱ λογισμοί μου· μνημαὶ εἰσὶν ὀχλοῦσαί μοι, καὶ γυναικῶν εἰδῶλα. Ὁ δὲ Γέρων πρὸς αὐτὸν εἶπε· Νεκροὺς μὴ φοβοῦ ἀλλὰ τοὺς ζῶντας φεῦγε, τουτέστι τὴν συγκατάθεσιν καὶ τὴν κατ' ἐνέργειαν ἁμαρτίαν καὶ ἐπεκτείνου μᾶλλον εἰς τὴν προσευχήν.

γιά μᾶς ἡ σωτήρια αὐτὴ οἰκονομία, ἃς ἱκετεύσουμε ἀπὸ κοινοῦ τὸν Θεὸ καὶ τὴ μάστιγα πού ἐπέτρεψε ἐναντίον σου νά τὴν ἀπομακρύνει. Αὐτός μᾶς κάνει νά πονοῦμε καὶ πάλι ὅμως μᾶς ἐπαναφέρει στὴν προηγούμενη κατάσταση. Μᾶς χτυπᾷ ἀλλὰ τὰ χέρια του μᾶς θεραπεύουν. Αὐτὸς ταπεινώνει καὶ ἀνυψώνει, Αὐτός εἶναι κύριος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς, Αὐτὸς ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὸν τάφο καὶ τοὺς ἐπαναφέρει στὴ ζωὴ¹⁴.

Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, προσευχήθηκε καὶ ἀμέσως τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ τὸν πειρασμό πού εἶχε ὀρμήσει ἐναντίον του. Τὸν συμβούλευσε ἐπίσης νά ζητάει ἀπὸ τὸν Θεὸ νά τοῦ δοθεῖ γλῶσσα σύνεσης καὶ σοφίας, γιὰ νά γνωρίζει πότε πρέπει νά μιλήσῃ καὶ τί νά πεῖ¹⁵.

10. Σχετικὰ μέ τὸν λογισμό τῆς πορνείας ὅταν ρώτησαν τὸν ἀδδᾶ Κῦρο τὸν Ἀλεξανδρεά, ἀπάντησε ὡς ἑξῆς· «Ἐὰν δέν ἔχεις λογισμοὺς, δέν ἔχεις ἐλπίδα. Ἐὰν δέν ἔχεις λογισμοὺς, ἔχεις τὴν πράξη. Δηλαδή ἐκεῖνος πού στή σκέψη του δέν πολεμάει μέ τὴν ἁμαρτία, ἐνῶ τὸν πολεμοῦν οἱ λογισμοί καὶ οὔτε ἐναντιώνεται σ' αὐτούς, τὴν πράττει σωματικά. Γιατί ἐκεῖνος πού ἐκτελεῖ ἔμπρακτα τὴν ἁμαρτία δέν ἔχει ἐνόχληση ἀπὸ λογισμοὺς».

Ρώτησε τότε ὁ Γέροντας τὸν ἀδελφό· «Μήπως συνηθίζεις νά συναναστρέφεσαι γυναῖκα;» Καὶ ὁ ἀδελφός εἶπε· «Ὁχι. Οἱ λογισμοί μου εἶναι παλιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι. Μνημες εἶναι αὐτές πού μέ ἐνοχλοῦν καὶ εἰκόνες γυναικῶν». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Νεκροὺς μὴ φοβάσαι ἀλλὰ νά ἀποφεύγεις τοὺς ζωντανούς, δηλαδή τὴ συγκατάθεση καὶ τὴν πράξη τῆς ἁμαρτίας· καὶ νά ἐπεκτείνεσαι¹⁶ περισσότερο στὴν προσευχή».

14. Ἰωβ 5, 18 καὶ Α' Βασ. 2, 6-7.

15. Ἦσ. 50, 4.

16. Καταλήγοντας ὁ Γέροντας μέ τὴ λακωνικὴ ἀλλὰ χαρακτηριστικὴ

φράση «ἐπεκτείνου μᾶλλον εἰς τὴν προσευχήν» προσανατολίζει τελικὰ τὴν

11. Διηγῆσατό τις περί τινος ἀδελφοῦ ἔμπεσόντος εἰς ἁμαρτίαν ὅτι παραβαλὼν τῷ ἀδδᾶ Λῶτ ἐταράσσεται εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος μὴ δυνάμενος καθίσει. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Λῶτ· Τί ἔχεις, ἀδελφέ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἀμαρτίαν μεγάλην ἐποίησα καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐξειπεῖν τοῖς Πατράσι. Λέγει ὁ Γέρων· Ὁμολόγησόν μοι αὐτὴν καὶ γὰρ θαστάζω αὐτήν. Τότε εἶπεν αὐτῷ· Εἰς πορνείαν ἔπεσον καὶ ἔθυσσα τοῦ τυχεῖν τοῦ πράγματος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Θάρσει, ὅτι ἔστι μετάνοια. Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευσον δύο δύο καὶ γὰρ θαστάζω μετὰ σοῦ τὸ ἥμισυ τῆς ἁμαρτίας. Πληρωθεισῶν οὖν τριῶν ἑβδομάδων ἐπληροφορήθη ὁ Γέρων ὅτι ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἔμεινεν ὑποτασσόμενος τῷ Γέροντι ἕως θανάτου αὐτοῦ.

12. Ἐλεγεν ὁ ἀδδᾶς Ματώης ὅτι· Ἦλθεν ἀδελφὸς πρὸς με καὶ εἶπέ μοι ὅτι ἡ καταλαλιά χειρόν ἐστι τῆς πορνείας. Καὶ εἶπον· Σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος. Λέγει οὖν μοι· Καὶ πῶς νομίζεις εἶναι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Ἐγὼ δὲ ἔφην· Ἡ μὲν καταλαλιά κακὴ ἐστὶ, ταχεῖαν δὲ ἔχει τὴν θεραπείαν. Μετανοεῖ γὰρ πολλάκις ὁ καταλαλήσας λέγων· κατελάλησα· ἡ δὲ πορνεία φυσικὸς θάνατός ἐστιν.

13. Ὁ ἀδδᾶς Ὀλύμπιος ὁ τῶν Κελλίων ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λογισμός· Ὑπαγε, λάβε σεαυτῷ γυναῖκα. Καὶ ἀναστὰς ἐποίησε πηλὸν καὶ ἐπλασε γυναῖκα

ψυχὴ πρὸς τὸν μόνον δυνάμενον νὰ περιφρουρήσῃ καὶ νὰ ὀπλίσῃ τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ ἀνταπεξέρχεται στὴν ἔνταση τῶν πειρασμῶν, ὡς τὴν ὥρα πού ἡ θεία του βούλησις θά κρίνῃ σκόπιμον νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Βλ. Β' Πέτρ. 2, 9 καὶ ἀπόφθ. Δ9 (νουθεσία ἀδδᾶ Ἀπολλῶ).

11. Διηγῆθηκε κάποιος γιὰ ἓναν ἀδελφό πού ἔπεσε σὲ ἁμαρτία ὅτι ἐπισκέφθηκε τὸν ἀδδᾶ Λῶτ, ἀλλὰ μπαινόβγαλλε ταραγμένος μὴ μπορῶντας νὰ καθίσει. Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδδᾶς Λῶτ· «Τί ἔχεις, ἀδελφέ;» Κι ἐκεῖνος ἀπαντᾷ· «Ἀμαρτία μεγάλη ἔκανα καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἐξαγορεύσω στοὺς Πατέρες». «Ὁμολόγησέ τὴν σέ μένα —λέει ὁ Γέροντας— καὶ ἐγὼ θά τὴν σηκώσω». Τότε τοῦ εἶπε· «Ἐπεσα σὲ πορνεία καὶ θυσίασα στά εἰδῶλα γιὰ νὰ τό ἐπιτύχω». «Ἐχε θάρρος —συνιστᾷ ὁ Γέροντας— γιατί ὑπάρχει μετάνοια. Πήγαινε, μέινε μέσα στό σπήλαιο καὶ νήστευσε δύο-δύο¹⁷ μέρες. Καὶ ἐγὼ θά σηκώσω μαζί σου τὴ μισή ἁμαρτία».

Ὅταν συμπληρώθηκαν τρεῖς ἑβδομάδες, εἶχε πληροφορία ὁ Γέροντας ὅτι δέχτηκε ὁ Θεὸς τὴ μετάνοια τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἔμεινε ὑποτακτικὸς τοῦ Γέροντα μέχρι τὸν θάνατό του.

12. Ἐλεγε ὁ ἀδδᾶ Ματώης· «Ἦλθε κάποιος ἀδελφός καὶ μοῦ εἶπε ὅτι ἡ καταλαλιά εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὸ σαρκικὸ ἁμάρτημα. Καὶ εἶπα· Σκληρὸς εἶναι ὁ λόγος. Μὲ ρωτᾷ τότε· Καὶ πῶς νομίζεις πῶς ἔχει τὸ θέμα αὐτό; Καὶ τοῦ ἐξήγησα· Ἡ καταλαλιά εἶναι κακὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ἔχει γρήγορη θεραπεία. Γιατί ἐκεῖνος πού κατηγορεῖ μετανοεῖ πολλές φορές ὁμολογώντας· Κατηγόρησα. Ἐνῶ ἡ πορνεία εἶναι ἓνας φυσικὸς θάνατος».

13. Ὁ ἀδδᾶς Ὀλύμπιος πού ἔμενε στά Κελλία, πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας. Καὶ τοῦ λέει ὁ λογισμός του· «Πήγαινε καὶ παντρεύσου».

Σηκώνεται λοιπόν, κάνει πηλό καὶ πλάθει μιὰ γυναί-

17. Βλ. Δ ὑπόσημ. 5 σελ. 23.

καὶ λέγει· Ἰδοὺ ἡ γυνὴ σου, χρειά οὖν ἐργάζεσθαι πολλὰ ἵνα θρέψῃς αὐτήν. Καὶ εἰργάζετο κοπιῶν πολλά. Καὶ μεθ' ἡμέρας πάλιν ἀναστὰς ἐποίησε πηλὸν καὶ ἔπλασεν ἑαυτῷ θυγατέρα καὶ λέγει τῷ λογισμῷ αὐτοῦ· Ἰδοὺ ἔτεκεν ἡ γυνὴ σου· χρειάν ἔχεις περισσότερον ἐργάζεσθαι, ἵνα δυνηθῇς θρέψαι τὸ τέκνον σου καὶ ἐνδύσαι. Καὶ οὕτω ποιῶν ἀπὸ κόπου ἔτηξεν ἑαυτὸν καὶ λέγει τῷ λογισμῷ· Οὐκέτι ἰσχύω ὑποφέρειν τὸν κόπον. Καὶ εἶπεν· Εἰ οὖν οὐκ ἰσχύεις κοπιᾶσαι μηδὲ γυναικα ἐπιζητήσης. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον αὐτοῦ ἤρεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν πόλεμον καὶ ἀνεπάη.

14. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· Ὡσπερ ὁ σπαθᾶριος τοῦ βασιλέως παρίσταται αὐτῷ διὰ παντὸς ἔτοιμος, οὕτω δεῖ τὴν ψυχὴν ἐτοιμὴν εἶναι πρὸς τὸν δαίμονα τῆς πορνείας.

15. Ἠρώτησεν ὁ ἀδδᾶς Ἀνουῖβ τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα περὶ τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν ὧν γεννᾷ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· Μὴ δοξασθῇσεται ἀξίνη ἄνεν τοῦ κόπτοντος αὐτῇ· Καὶ σὺ μὴ δὸς αὐτοῖς χεῖρα καὶ ἀργοῦσιν.

16. Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι θλίβομαι ἀπὸ τῆς πορνείας; Καὶ ἰδοὺ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἰδιστίωνα καὶ λέγει μοι· Οὐκ ὀφείλεις αὐτὴν ἑᾶσαι χρονίζειν ἐπὶ σέ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· Τοῦ ἀδδᾶ Ἰδιστίωνος αἱ πράξεις ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ τῶν ἀγγέλων εἰσὶ καὶ λανθάνει αὐτῷ ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ ἐν τῇ πορνείᾳ ἐσμέν. Πλὴν τὸ κατ' ἐμέ,

κα. Καὶ λέει στὸν ἑαυτό του· «Νά ἡ γυναίκα σου. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νά δουλεύεις πολὺ γιὰ νά τὴν θρέψεις». Καὶ δούλευε κοπιᾶζοντας πολὺ.

Μετά ἀπὸ μερικές ἡμέρες πάλι σηκώθηκε, ἔκανε πηλὸ καὶ ἔπλασε γιὰ τὸν ἑαυτό του θυγατέρα. Καὶ λέει στὸν λογισμό του· «Νά, γέννησε ἡ γυναίκα σου. Χρειάζεται τώρα περισσότερο νά ἐργάζεσαι γιὰ νά μπορέσεις νά θρέψεις καὶ νά ντύσεις τὸ παιδί σου». Ἀλλά καθὼς δούλευε ἔτσι, ἔλιωσε ἀπὸ τὸν πολὺ κόπο καὶ λέει στὸν λογισμό του· «Δέν μπορῶ πιά νά ὑποφέρω τὸν κόπο». Καὶ πρόσθεσε· «Ἐάν δέν μπορεῖς νά κοπιᾶσεις, οὔτε γυναίκα νά γυρεύεις». Καὶ ὁ Θεὸς βλέποντας τὸν κόπο τοῦ πῆρε τὸν πόλεμο καὶ ἡσύχασε.

14. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν·: «Ὅπως ὁ σωματοφύλακας τοῦ βασιλιᾶ στέκεται στό πλάϊ του πάντοτε ἔτοιμος, τὸ ἴδιο καὶ ἡ ψυχὴ πρέπει νά εἶναι σέ ἐγρήγορση ἀπέναντι στὸν δαίμονα τῆς σαρκικῆς ἁμαρτίας.

15. Ρώτησε ὁ ἀδδᾶς Ἀνουῖβ τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα γιὰ τοὺς ἀκάθαρτους λογισμοὺς, πού γεννᾷ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ γιὰ τίς μάταιες ἐπιθυμίες. Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· «Μήπως θά δοξασθεῖ τό ἀξινάρι χωρὶς αὐτόν πού τό χρησιμοποιεῖ γιὰ νά κόβει; Καὶ σὺ μὴ συνεργάζεσαι μ' αὐτά καὶ θά ἀδρανήσουν».

16. Ἦλθε κάποτε ἓνας ἀδελφὸς στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέει· «Τί νά κάνω, πάτερ, πού πιέζομαι ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας; Πῆγα μάλιστα στὸν ἀδδᾶ Ἰδιστίωνα καὶ μοῦ λέει· Πρέπει νά μὴν τὸν ἀφήσεις νά χρονίσει πάνω σου». Καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· «Οἱ πράξεις τοῦ ἀδδᾶ Ἰδιστίωνα εἶναι ψηλά στὸν οὐρανὸ μέ τοὺς ἀγγέλους μαζί, καὶ τοῦ διαφεύγει ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ βρισκόμαστε μέσα στήν

ἐὰν κρατήσῃ μοναχὸς τὴν κοιλίαν καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ξενιτείαν, θάρσει, οὐκ ἀποθνήσκει.

17. Ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι πολεμοῦμαι εἰς τὴν πορνείαν καὶ ἀρπάζομαι εἰς τὸν θυμόν; Λέγει ὁ Γέρων· Διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ ἔλεγεν ὅτι· Τὸν μὲν λέοντα ἐπάτασσαν, τὴν δὲ ἄρκτον ἀπέπνιγον. Τοῦτό δέ ἐστιν ὅτι τὸν μὲν θυμὸν ἀπέκοπτον, τὴν δὲ πορνείαν ἐν πόνοις ἔθλιβον.

18. Εἶπε πάλιν· Ζῆσαί σε κατὰ Θεὸν ἀδύνατόν ἐστι φιλήδονον ὄντα καὶ φιλάργυρον.

19. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν περὶ τῆς πορνείας καὶ τῆς καταλαλιᾶς ὅτι· Οὐ δέον ἐστὶν ἄνθρωπον τὸ σύνολον οὐδὲ λαλήσαι πρὸς τοὺς δύο λογισμοὺς τούτους, οὐδὲ ὅλως ἐννοῆσαι τῇ καρδίᾳ. Ἐάν τε γὰρ θέλῃ ὅλως διακρίναι αὐτοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ὠφελεῖται ἀλλ' ἀγριωθεὶς ἀπ' αὐτῶν οὐχ ἔξει ἀνάπαυσιν.

20. Ἠρωτήθη ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν περὶ μολυσμῶν καὶ ἀπεκρίθη ὅτι· Ἐὰν στήσωμεν τὸ πρακτικὸν καὶ νήψωμεν ἐπιμελῶς, οὐχ εὐρήσομεν ἐν ἑαυτοῖς μολυσμόν.

18. Α' Βασ. 17, 35.

19. Νῆψις, νηφάλιος, νηφαλιότης· δηλώνουν τὴν ἐπαγρύπνηση πού πρέπει νὰ ἔχουμε στό νοῦ καὶ στήν καρδιά, ὥστε νὰ ἐπισημαίνουμε τίς ἀντίθετες πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ψυχικές κινήσεις εἴτε ἐκ τῶν ἔξω προέρχονται εἴτε ἔσωθεν κινοῦνται. Ἡ νήψη εἶναι ἀπαραίτητος ὁρος γιὰ τὴν ἀγωνιζόμενη

ἐπήρεια τοῦ σαρκικοῦ ἁμαρτήματος. Ἀλλὰ ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἐάν ὁ μοναχὸς κυριαρχήσῃ στήν κοιλιά καὶ στή γλῶσσα καὶ φυλάξῃ τὴν ξενιτείαν, ἔχε θάρρος, δέν πεθαίνει».

17. Ἕνας ἄλλος ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα· «Τί νὰ κάνω πού μέ πολεμάει ὁ πειρασμός τῆς πορνείας καὶ μέ κυριεύει ὁ θυμός;» Τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Γι' αὐτό ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· Τὸ λιοντάρι τὸ σκότωνα καὶ τὴν ἀρκούδα τὴν ἔπνιγα¹⁸. Καὶ αὐτό σημαίνει ὅτι τὸν θυμὸν τὸν ἔκοβα καὶ τὸν σαρκικό πειρασμό τὸν ἔθλιβα μέσα σέ κόπους».

18. Εἶπε ἐπίσης· «Εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσεις σύμφωνα μέ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐάν εἶσαι φίλος τῆς ἡδονῆς καὶ τοῦ χρήματος».

19. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν γιὰ τὴν πορνεία καὶ τὴν καταλαλιά· «Δέν πρέπει ὁ ἄνθρωπος καθόλου νὰ συζητάει μέσα του μέ τοὺς δύο αὐτοὺς λογισμοὺς οὔτε νὰ τοὺς ἀφήνει κἂν νὰ σχηματίζονται στήν ψυχὴ του.

Γιατί ἂν θέλει ὅπωςδήποτε νὰ τοὺς ἀναλύει μέσα του, δέν θὰ ὠφεληθεῖ. Ἀντίθετα· θὰ ἐξαγριωθεῖ ἀπ' αὐτοὺς καὶ δέν θὰ ἔχει ψυχικὴ ἀνάπαυση».

20. Ρώτησαν τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα γιὰ τοὺς μολυσμοὺς καὶ ἀπάντησε ὡς ἑξῆς· «Ἐὰν ἐκτελοῦμε σταθερὰ τὴν ἄσκησὴ μας καὶ φροντίζουμε νὰ εἴμαστε νηφάλιοι¹⁹, δέν θὰ ὑπάρχει μέσα μας μολυσμός²⁰».

ψυχὴ πού ἀναζητεῖ τὴν κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ. Στὴ νήψη συμβάλλει τὰ μέγιστα ἡ μονολόγιστη εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς», ὅταν ἐκφέρεται μέ τὴν δέουσα εὐλάβεια.

20. Ἡ· δέν θὰ μᾶς καταλογισθεῖ μολυσμός.

21. Εἶπε πάλιν Ἄνθρωπος ἔχων παιδίον συνοικοῦν καὶ ἐνεργούμενος εἰς αὐτὸ ἢ εἰς οἶον δ' ἂν πάθος τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν κατέχῃ αὐτὸ μεθ' ἑαυτοῦ, ὁμοίός ἐστιν ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπῳ ἔχοντι ἀγρόν ὑπὸ σκωλήκων διδρωσόμενον.

22. Ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα διὰ τὴν πορνείαν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι· Πολλή ἐστὶν ἡ δοθήθεια τοῦ Θεοῦ ἡ περικυκλοῦσα τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' οὐ συγχωρούμεθα ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

23. Ἦν τις ἀδελφὸς εἰς Σκῆτιν μετὰ τοῦ ἀδδᾶ Παφνουτίου καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν καὶ ἔλεγεν· Ἐάν λάδω δέκα γυναῖκας, οὐ πληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν μου. Ὁ δὲ Γέρων παρεκάλει λέγων· Μή, τέκνον, πόλεμός ἐστι τῶν δαιμόνων. Καὶ οὐκ ἐπείσθη ἀλλὰ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἔλαβε γυναῖκα. Μετὰ δὲ χρόνον ἐγένετο ἀναβῆναι τὸν Γέροντα εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ βαστάζοντι σπυρίδα ὀστράκων. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἐγνώρισεν αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμί, ὁ δεῖνα, ὁ μαθητὴς σου. Καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ Γέρων ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ἐκείνῃ, ἔκλαυσε καὶ εἶπε· Πῶς ἀφήκας τὴν τιμὴν ἐκείνην καὶ ἦλθες εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην; Πλὴν ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας; Καὶ στενάξας εἶπε· Φύσει μίαν ἔλαβον καὶ τάλαιπωρῶ πῶς αὐτὴν χορτάσω ἄρτον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Δεῦρο πάλιν μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπεν· Ἐνι μετάνοια, ἀδδᾶ; Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐνι. Καὶ καταλείψας πάντα ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ εἰσελθὼν εἰς Σκῆτιν ἀπὸ τῆς πείρας γέγονε δόκιμος μοναχός.

21. Εἶπε ἀκόμη· «Ἄνθρωπος πού συγκατοικεῖ μέ παιδί καὶ πού μέσα του κινεῖται τό πάθος πρὸς αὐτό ἢ ὅποιο-δήποτε ἄλλο πάθος τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ ἑξακολουθεῖ νά τό κρατάει μαζί του, αὐτός μοιάζει μέ κάτοχο χωραιοῦ πού κατατρῶγεται ἀπό σκουλήκια.

22. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα σχετικὰ μέ τὴν πορνεία. Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Μεγάλῃ εἶναι ἡ δοθήθεια τοῦ Θεοῦ πού περιστοιχίζει τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ δέν μᾶς ἔχει δοθεῖ ἡ δυνατότητα νά τή βλέπουμε μέ τὰ μάτια μας».

23. Ἦταν ἓνας ἀδελφὸς στὴ Σκῆτι, στὴ συνοδεία τοῦ ἀδδᾶ Παφνουτίου, πού εἶχε πόλεμο σαρκικό καὶ ἔλεγε· «Καὶ δέκα γυναῖκες ἂν πάρω, δέν θά ἱκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμία μου». Καὶ ὁ Γέροντας προσπαθοῦσε νά τὸν συνεφέρει καὶ τοῦ ἔλεγε· «Μή, παιδί μου, εἶναι πειρασμός τῶν δαιμόνων». Ἀλλὰ δέν πείσθηκε καὶ πῆγε στὴν Αἴγυπτο καὶ παντρεύτηκε. Μετὰ ἀπὸ κάποιο χρονικό διάστημα συνέδῃ ὁ Γέροντας νά πάει στὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν συνάντησε, καθὼς κουβαλοῦσε καλάθι μέ πήλινα ἀγγεῖα. Ὁ Γέροντας δέν τὸν γνώρισε, ἀλλὰ αὐτὸς τοῦ λέει· «Ἐγὼ εἶμαι ὁ τάδε, ὁ μαθητὴς σου». Καὶ βλέποντάς τον ὁ Γέροντας σ' ἐκεῖνο τό κατάντημα ἔκλαψε καὶ εἶπε· «Πῶς ἄφησες τὴν τιμὴ πού εἶχες καὶ ἐφθασες σ' αὐτό τό κατάντημα; Ἀλλὰ πές μου, πῆρες τίς δέκα γυναῖκες;» Στενάξε τότε καὶ εἶπε· «Ἀλήθεια, μία πῆρα καὶ παιδεύομαι πῶς νά τὴν χορτάσω». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐλε πάλι μαζί μας». «Ὑπάρχει, — τὸν ρωτᾷ— μετάνοια, ἀδδᾶ;» «Ὑπάρχει» τοῦ ἀπαντᾷ. Μετὰ ἀπ' αὐτό ἐγκατέλειψε τὰ πάντα καὶ τὸν ἀκολούθησε. Καὶ ξαναρχίζοντας τὴ ζωὴ του στὴ Σκῆτι, λόγῳ τῆς πείρας πού ἀπόκτησε, ἐγινε ἄξιος μοναχός.

24. Διηγήσαντο περὶ τῆς ἀμμᾶς Σάρρας ὅτι ἔμεινε δεκατρία ἔτη πολεμουμένη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ οὐδέποτε ἠῤῥατο ἀποστῆναι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μόνον ἔλεγεν· Ὁ Θεὸς δός μοι ἰσχύν.

25. Εἶπον πάλι περὶ αὐτῆς ὅτι ἐπέθετο αὐτῇ ποτὲ σφοδρότερον τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ὑποβάλλον αὐτῇ τὰ τοῦ κόσμου μάταια. Ἡ δὲ μὴ ἐνδοῦσα τῷ τοῦ Θεοῦ φόβῳ καὶ τῇ ἀσκήσει ἀνῆλθεν ἐν μιᾷ πρὸς τὸ δωμάτιον αὐτῆς προσεύξασθαι. Καὶ ὥφθη αὐτῇ σωματικῶς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ εἶπεν αὐτῇ· Σύ με ἐνίκησας, Σάρρα. Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐκ ἐνίκησά σε ἐγώ, ἀλλ' ὁ Δεσπότης μου Χριστός.

26. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Φωκᾶς ὅτι μετὰ τὸ ἐλθεῖν εἰς Σκήτιν ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος ἐπολεμήθη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας. Καὶ ἐγγὺς ὢν τοῦ κινδυνεῦσαι ἦλθε πρὸς με καὶ ἀνέθετο τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ λέγει μοι· Εἰς τόδε τὸ σπήλαιον ἀπέρχομαι ἀπὸ τῆς Δευτέρας. Παρακαλῶ δὲ σὲ διὰ τὸν Κύριον μηδενὶ εἰπεῖν μηδὲ τῷ πατρί μου, ἀλλὰ μέτρησον τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ὅταν πληρωθῶσι, ποιήσον ἀγάπην καὶ δεῦρο πρὸς με θαστάζων τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν. Καὶ εἰ μὲν εὖρηξ με θανόντα, θάψον με, εἰ δὲ ἔτι ζῶντα, ἵνα μεταλάβω τῆς Ἀγίας Κοινωνίας. Ταῦτα οὖν ἀκούσας ἐγὼ παρ' αὐτοῦ, πληρωθείσης τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας λαβὼν τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν καὶ ἄρτον κοινὸν καθαρὸν μετὰ ὀλίγου οἴνου ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ὡς μόνον ἐπλησίασα τῷ σπηλαίῳ, δυνωδίας πολλῆς ὡσφράνθην ἥτις ἐγένετο ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ ὅτι ἀνεπᾶή ὁ μακάριος. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν εὗρον αὐτὸν ἡμιθανῆ. Καὶ ὡς εἶδε με κινήσας τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ ὀλίγον ὅσον ἠδύνατο, ἐσήμανε διὰ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς περὶ τῆς

24. Διηγοῦνταν γιὰ τὴν ἀμμᾶ Σάρρα ὅτι ὑπέμεινε δεκατρία χρόνια σφοδρὸ πόλεμο ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας καὶ ποτὲ δὲν προσευχήθηκε γιὰ νὰ ἀπομακρυνθεῖ ὁ πόλεμος, ἀλλὰ μόνο ἔλεγε: «Θεέ μου, δός μου δύναμη».

25. Εἶπαν ἐπίσης γιὰ τὴν ἴδια ὅτι κάποια φορὰ τὸ πονηρὸ πνεῦμα τῆς πορνείας τῆς ἐπετέθη σφοδρότερα θυμίζοντάς τιν τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Ἀλλὰ αὐτὴ ἀνυποχώρητη χάρις στοῦ φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀσκησὴ της, εὐθύς ἀνέθηκε στοῦ δωματίου της νὰ προσευχηθεῖ. Τῆς παρουσιάζεται τότε τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας σωματικὰ καὶ τῆς λέει: «Ἐσύ μέ νίκησες, Σάρρα». Κι ἐκείνη ἀπαντᾷ: «Δέν σέ νίκησα ἐγώ, ἀλλὰ ὁ Δεσπότης μου Χριστός».

26. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Φωκᾶς γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἰάκωβο ὅτι μετὰ τὸν ἐρχομὸ του στὴ Σκήτη, πολεμήθηκε πολὺ ἔντονα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Καὶ ὅταν κόντεψε νὰ πέσει, ἦλθε σέ μένα καὶ μοῦ ἐμπιστεύθηκε αὐτὰ πού τοῦ συνέβαιναν καὶ μοῦ λέει: «Πάω νὰ μείνω ἀπὸ τὴ Δευτέρα σ' ἐκεῖνο κεῖ τὸ σπήλαιο. Σέ παρακαλῶ στ' ὄνομα τοῦ Κυρίου, μὴν τό πεῖς σέ κανέναν οὔτε στὸν Γέροντά μου. Μέτρησε μόνο σαράντα μέρες καὶ ὅταν συμπληρωθοῦν, κάνε ἀγάπη καὶ ἔλα νὰ μοῦ φέρεις τὴ Θεία Κοινωνία. Καὶ ἂν μέ βρεῖς νεκρό, θάψε με· ἂν ὅμως ζῶ ἀκόμα, νὰ μεταλάβω τὴ Θεία Κοινωνία».

Αὐτὰ λοιπὸν μοῦ εἶπε καὶ μόλις συμπληρώθηκε ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα, πῆρα τὴν Ἀγία Κοινωνία καὶ ἄσπρο ψωμί κοινὸ μέ λίγο κρασί καὶ ξεκίνησα. Καὶ μόνο πού πλησίασα στοῦ σπήλαιου, μοῦ χτύπησε τὴ μύτη φοβερὴ δυσωδία πού προερχόταν ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ εἶπα μέσα μου ὅτι ἀναπαύθηκε ὁ μακαριστός. Ὅταν μπῆκα ὅμως, τὸν βρῆκα μισοπεθαμένο. Καὶ μόλις μέ εἶδε, κούνησε λίγο τὸ δεξιὸ του χεῖρι ὅσο μπορούσε καὶ μέ τὸ σχῆμα τοῦ χεριοῦ του ἔδειχνε

Ἀγίας Κοινωνίας. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ἔχω. Ἡθέλησα οὖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα αὐτοῦ μικρὸν καὶ ἐνέχεια τοῦ τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος, ὅσον ἐνδέχεται καταλεπτύνας αὐτό. Καὶ ἔλαβε δύναμιν ἐκ τῆς μεταλήψεως τῆς Ἀγίας Κοινωνίας. Καὶ μετὰ πολὺ, θρέξας ὀλίγα ψυχία ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄρτου, προσήνεγκα αὐτῷ καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ἄλλα καθ' ὃ ἡδύνατο λαβεῖν· καὶ οὕτω διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μετὰ μίαν ἡμέραν σὺν ἐμοὶ ἦλθεν ὁδεύων ἐπὶ τὸ ἴδιον κελλίον ἀπαλλαγείς σὺν Θεῷ τοῦ ὀλεθρίου πάθους τῆς πορνείας.

27. Ἦν τις Γέρων ἔχων μαθητὴν καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ὁ Γέρων λέγων· Ὑπομείνον, τέκνον, ὅτι ὁ πόλεμος τοῦ ἐχθροῦ ἐστίν. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Οὐκέτι ὑπομένω, ἀδελφε, εἰ μὴ ποιήσω τὸ πρᾶγμα. Καὶ προσεποιήσατο ὁ Γέρων καὶ λέγει αὐτῷ· Κἀγὼ πολεμοῦμαι, τέκνον, ἀλλ' ἄγωμεν, ὁμοῦ ποιοῦμεν τὸ πρᾶγμα καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν. Εἶχε δὲ ὁ Γέρων νόμισμα ἐν καὶ ἐβάσταζεν αὐτὸ μεθ' ἑαυτοῦ. Καὶ ὡς ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον, λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Μείνον ἔξω· ἄφες πρῶτον εἰσελθῶ ἐγὼ καὶ πάλιν ὕστερον σύ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Γέρων ἔδωκε τῇ πόρνῃ τὸ νόμισμα καὶ παρεκάλεσεν αὐτὴν λέγων· Μὴ μιάνης τὸν ἀδελφὸν τοῦτον. Καὶ ἔδωκε λόγον ἢ πόρνη τῷ Γέροντι μὴ μιᾶναι τὸν ἀδελφόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Γέρων καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· Εἴσελθε. Καὶ ἅμα τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν λέγει αὐτῷ ἢ πόρνη· Μείνον, ἀδελφέ, ὅτι εἰ καὶ ἁμαρτωλός εἰμι, ἀλλὰ νόμον ἔχομεν καὶ χρὴ αὐτὸν πληρῶσαι ἡμᾶς. Ἐκέλευσεν οὖν αὐτὸν στήναι παρὰ μέρος καὶ βάλλειν πεντήκοντα μετανοίας καὶ αὐτὴ παρὰ μέρος ὡσαύτως. Μετὰ οὖν τὸ βαλεῖν τὸν ἀδελφὸν εἵκοσι ἢ καὶ τριάκοντα μετανοίας κατενύγη καὶ λέγει ἐν ἑαυτῷ· Πῶς τῷ Θεῷ προσεύ-

ὅτι ρωτοῦσε γιὰ τὴν Θείαν Κοινωνίαν. Ἐγὼ τοῦ εἶπα· «Ἔχω». Προσπάθησα τότε νὰ ἀνοίξω λίγο τὸ στόμα του καὶ ἔχυσα λίγο-λίγο μέσα τὸ τίμιο Σῶμα καὶ Αἷμα, ἀφοῦ τὸ λέπτυνα ὅσο ἔπαιρνε. Καὶ πῆρε δύναμη ἀπὸ τὴν θείαν Μετάληψιν. Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα ἔθρεξα λίγα ψυχουλά ἀπὸ τὸ κοινό ψωμί καὶ τοῦ τό ὅδωσα καὶ σὲ λίγο πάλιν ἄλλα ψυχουλά, ὅσο μποροῦσε νὰ πάρει. Καὶ ἔτσι μέ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ μετὰ ἀπὸ μία μέρα ἐπέστρεψε μαζί μου περπατώντας στὸ κελί του, ἀπαλλαγμένος μέ τὴν δοῆθαια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ ὀλέθριο πάθος τῆς πορνείας.

27. Κάποιος Γέροντας εἶχε ἓναν μαθητὴν πολεμοῦνταν πολὺ ἀπὸ τὸν σαρκικὸ πειρασμό. Τὸν παρακαλοῦσε ὁ Γέροντας καὶ τοῦ ἔλεγε· «Κάνε ὑπομονή, παιδί μου, γιατί ὁ πόλεμος ἀπ' τὸν ἐχθρό προέρχεται». Αὐτὸς ὅμως τοῦ εἶπε· «Δέν μπορῶ ἄλλο, ἀδελφε, νὰ ὑπομείνω, εἰ μὴ κάνω τὴν πράξιν». Προσποιήθηκε τότε ὁ Γέροντας καὶ τοῦ λέει· «Καὶ ἐγὼ, παιδί μου, ἔχω πόλεμο· πᾶμε λοιπὸν μαζί νὰ τὸ κάνουμε καὶ γυρνᾶμε πάλιν στὸ κελί μας». Ὁ Γέροντας εἶχε ἓνα νόμισμα καὶ τὸ πῆρε μαζί του. Μόλις ἔφθασαν στὸ μέρος ἐκεῖνο, λέει στὸν μαθητὴν του· «Περίμενε ἔξω». Ἀφῆσε πρῶτα νὰ μῶ ἐγὼ καὶ κατόπιν ἐσύ». Μπαίνει ὁ Γέροντας, δίνει στὴν πόρνη τὸ νόμισμα καὶ τὴν παρακαλεῖ· «Μὴ μολύνεις αὐτὸν τὸν ἀδελφό». Καὶ ἔδωσε τὸν λόγο τῆς ἢ πόρνης νὰ μὴ μολύνει τὸν ἀδελφό.

Βγαίνει λοιπὸν ὁ Γέροντας καὶ λέει στὸν ἀδελφό· «Μπές». Μέ τὸ πού μπῆκε αὐτός, τοῦ λέει ἢ πόρνη· «Περίμενε, ἀδελφέ, γιατί ἂν καὶ εἶμαι ἁμαρτωλή, ἔχομε κάποιον κανόνα καὶ πρέπει νὰ τὸν ἐκπληρώσουμε». Τοῦ εἶπε λοιπὸν νὰ σταθεῖ παρὰ μέρος καὶ νὰ κάνει πενήντα μετάνοιες καὶ ἢ ἴδια σὲ ἄλλη ἄκρη παρομοίως. Ἀφοῦ ἔκανε ὁ ἀδελφός εἵκοσι ἢ τριάντα μετάνοιες, κατανύχθηκε καὶ ἀναρω-

χομαι τοῦτο τὸ μῖσος προσδοκῶν ποιῆσαι; Καὶ εὐθέως ἐξῆλθε, μὴ μianθeῖς. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον τοῦ Γέροντος ἤρε τὸν πόλεμον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὸ κελλίον δοξάζοντες τὸν Θεόν.

28. Ἀδελφὸς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ἀδδᾶ αὐτοῦ εἰς διακονίαν. Καὶ ἐλθὼν εἰς τόπον τινὰ ἔχοντα ὕδωρ εὗρεν ἐκεῖ γυναῖκα πλύνουσαν ἱμάτια. Πολεμηθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ, ἵνα κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Τὸ μὲν ἀκοῦσαί σου εὐκόλόν ἐστιν, ἀλλ' αἰτία σοι γίνομαι πολλῶν θλίψεων. Λέγει αὐτῇ· Πῶς; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκείνη· Μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα πλήσσει σε ἡ συνείδησίς σου καὶ ἡ ἀπογινώσκεις σεαυτοῦ ἢ πολλοῦ κόπου σοι χρεία, ἵνα ἔλθῃς εἰς τὴν τάξιν ἣν ἔχεις νῦν. Προτοῦ οὖν δέξασθαί σε τὸ πρᾶγμα, πορεύου ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδόν σου. Ὁ δὲ ἀκούσας κατενύγη καὶ ηὐχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ τῇ φρονήσει αὐτῆς. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδδᾶν αὐτοῦ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐθαύμασεν αὐτήν. Καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς τοῦ λοιποῦ μὴ ἐξελθεῖν τῆς μονῆς. Καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἕως θανάτου μὴ ἐξερχόμενος.

29. Ἀδελφὸς ἀπῆλθεν ἀντλήσαι ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. Εὗρε δὲ ἐκεῖ γυναῖκα πλύνουσαν ἱμάτια καὶ συνέδη αὐτῷ πεσεῖν μετ' αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἁμαρτίαν λαθὼν τὸ ὕδωρ ἀπῆρχετο εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Ἐπεμπεδήσαντες δὲ οἱ δαίμονες διὰ τῶν λογισμῶν ἔθλιβον αὐτὸν λέγοντες· Ποῦ ὑπάγεις; Οὐκέτι λοιπὸν ἔστι σοι σωτηρία· ἵνα τί καὶ τὸν κόσμον ζημιοῦσαι; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ ἀδελφὸς ὅτι θέλουσιν αὐτὸν

τήθηκε· «Πῶς προσεύχομαι στὸν Θεό περιμένοντας νὰ κάνω αὐτὴ τὴ μισητὴ πράξη;» Καὶ εὐθύς βγήκε χωρὶς νὰ μολυνθεῖ. Βλέποντας ὁ Θεὸς τὸν κόπο τοῦ Γέροντα σήκωσε τὸν πόλεμο ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ καὶ γύρισαν στό κελὶ δοξάζοντας τὸν Θεό.

28. Ἐναν ἀδελφὸ τὸν ἔστειλε ὁ ἀδδᾶς του σὲ κάποιον διακόνημα. Φθάνοντας σ' ἓναν τόπο πού εἶχε νερά, συνάντησε μιὰ γυναῖκα πού ἔπλενε ρούχα. Τὸν πολέμησε ὁ πειρασμός καὶ τῆς πρότεινε νὰ κοιμηθεῖ μαζί της. Κι ἐκείνη τοῦ λέει· «Τὸ νὰ ὑπακούσω στὴν πρότασή σου εἶναι εὐκόλο, ἀλλὰ θὰ σοῦ γίνω αἰτία πολλῶν θλίψεων». Τὴ ρωτᾷ· «Πῶς;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ἐκείνη· «Ἀφοῦ τὸ κάνουμε αὐτό, θὰ σέ τύπει ἡ συνείδηση, μὲ ἀποτέλεσμα ἢ νὰ ἀπελπισθεῖς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου ἢ θὰ χρειασθεῖ πολὺς κόπος γιὰ νὰ ἐπανεέλθῃς στὴν τάξη πού ἔχεις τώρα. Προτοῦ λοιπὸν τὸ κάνεις αὐτό, συνέχισε μὲ τὸ καλὸ τὸν δρόμο σου». Ἀκούγοντάς τα ἐκεῖνος κατανύχθηκε καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεό καὶ τὴ συνετὴ γυναῖκα. Ὅταν ἐπέστρεψε στὸν ἀδδᾶ καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν ὑπόθεση, θαύμασε τὴ γυναῖκα ὁ Γέροντας. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τὸν παρεκάλεσε στό ἐξῆς νὰ μὴ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὴ μονή. Καὶ ἔτσι ἔμεινε μέσα στό μοναστήρι μέχρι τὸ θάνατό του χωρὶς νὰ ξαναβγεῖ.

29. Ἐνας ἀδελφὸς πῆγε νὰ πάρει νερό ἀπὸ τὸ ποτάμι. Ἐκεῖ συνάντησε μιὰ γυναῖκα πού ἔπλενε ρούχα καὶ συνέδη νὰ πέσει μαζί της. Μετὰ τὴ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας, πῆρε τὸ νερό καὶ γυρνοῦσε στό κελὶ του.

Τοῦ ἐπιτέθηκαν ὅμως οἱ δαίμονες μὲ τοὺς λογισμοὺς καὶ τὸν πίεζαν λέγοντάς του· «Ποῦ πᾶς; Δέν ὑπάρχει ἀπὸ δῶ καὶ πέρα σωτηρία γιὰ σένα. Γιατί νὰ χάσεις καὶ τὸν κόσμο;» Ὁ ἀδελφὸς διέκρινε ὅτι θέλουν νὰ τὸν καταστρέ-

παντελῶς ἀπολέσαι, λέγει τοῖς λογισμοῖς· Πόθεν ἐπεισὴλθετε καὶ θλίβετέ με ἵνα ἀπελπίσω ἑμαυτόν; Οὐχ ἡμαρτον. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἡσύχαζεν ὡς χθές καὶ πρῶην. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Κύριος ἐνὶ γείτονι αὐτοῦ Γέροντι ὅτι ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα πεσὼν ἐνίκησεν. Ἐλθὼν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Γέρων λέγει αὐτῷ· Πῶς ἔχεις; Ὁ δὲ λέγει· Καλῶς, ἀδδᾶ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Καὶ οὐδὲν ἐθλίβης τὰς ἡμέρας ταύτας; Λέγει αὐτῷ· Οὐδέν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἀπεκάλυψέ μοι ὁ Θεὸς ὅτι πεσὼν ἐνίκησας. Τότε ὁ ἀδελφὸς διηγήσατο αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτῷ. Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Φύσει, ἀδελφέ, ἡ διάκρισίς σου συνέντριψε τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.

30. Διηγῆσατό τις ὅτι ἀδελφὸς μένων ἐν κοινοβίῳ ἐπέμπετο εἰς ἀποκρίσεις τοῦ κοινοβίου. Ἦν δὲ τις εὐλαδῆς κοσμικὸς εἰς κώμην τινὰ καὶ ἐδέχετο αὐτὸν κατὰ πίστιν, ὅσας κῆρυξεν εἰς τὴν κώμην. Εἶχε δὲ ὁ κοσμικὸς μίαν θυγατέρα προσφάτως χηρεύσασαν, ποιήσασαν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐνιαυτοὺς δύο. Εἰσερχόμενος οὖν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐξερχόμενος ἐπολεμήθη εἰς αὐτήν. Ἐκείνη δὲ συνετὴ οὖσα ἐννόησε καὶ ἐφύλαττεν ἑαυτήν μὴ ἐλθεῖν εἰς πρόσωπον αὐτοῦ. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν εἰσῆλθεν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰς τὴν ἐγγὺς πόλιν διὰ τινὰ χρεῖαν ἐάσας αὐτήν μόνην ἐν τῷ οἴκῳ. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς κατὰ τὸ ἔθος εὐρίσκει αὐτήν μόνην καὶ λέγει αὐτῇ· Ποῦ ἐστὶν ὁ πατὴρ σου; Λέγει αὐτῇ· Εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν. Ἦρξατο οὖν ταράττεσθαι ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τοῦ πολέμου θέλων ἐπαναστῆναι αὐτῇ. Λέγει αὐτῇ ἐκείνη μετὰ συνέσεως· Μηδὲν ταραχθῆς· ὁ πατὴρ μου ἕως ὅτε ἔρχεται

21. Ἡ διάκριση δίνει τὸ σωστὸ μέτρο στὶς ἐνέργειές μας καὶ στοὺς λογισμούς μας Βλ. Ε 9 ὑπόσημ. 9 σελ. 118.

ψουν ὁλοκληρωτικά καὶ λέει στοὺς λογισμούς: «Ἀπὸ ποῦ ἦλθατε καὶ μπήκατε καὶ μέ πιέζετε γιὰ νὰ μέ ἀπελπίσετε; Δέν ἀμάρτησα». Πῆγε λοιπὸν στό κελί του καὶ ἔκανε τὴν ἀσκητική του ζωὴ ὅπως χθές καὶ πρὶν. Καὶ ἀποκάλυψε ὁ Θεὸς σ' ἓνα Γέροντα γείτονα του ὅτι ὁ τάδε ἀδελφὸς ἂν καὶ ἔπεσε, νίκησε. Πάει λοιπὸν σ' αὐτόν ὁ Γέροντας καὶ τὸν ρωτᾷ: «Πῶς εἶσαι;» «Καλὰ, ἀδδᾶ», τοῦ ἀπαντᾷ. Τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Καὶ δέν πέρασες καμιά στενοχώρια αὐτές τίς μέρες;» «Καμιά» τοῦ ἀπαντᾷ. Τότε τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Μοῦ φανέρωσε ὁ Θεὸς ὅτι ἂν καὶ ἔπεσες, νίκησες». Καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνέφερε ὅλα ὅσα τοῦ συνέβησαν. Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Πράγματι, ἀδελφέ, ἡ διάκρισή σου²¹ σύντριψε τὴ δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ».

30. Διηγοῦνταν γιὰ κάποιον ἀδελφὸ πού ἔμενε στό κοινόβιο ὅτι τὸν ἔστελναν νὰ διεκπεραιώνει τίς δουλειές τοῦ κοινοβίου. Ἦταν ἓνας εὐλαδῆς κοσμικὸς σὲ κάποιο χωριό καὶ τὸν φιλοξενοῦσε στό σπίτι του μέ καλὴ πίστη, ὅσες φορές ἐρχόταν στό χωριό. Ὁ κοσμικὸς αὐτός εἶχε μιὰ κόρη πού πρόσφατα εἶχε χηρέψει, ἀφοῦ ἔζησε δύο χρόνια μόνο μέ τὸν ἄνδρα της.

Καθὼς λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἔμπαινε καὶ ἔβγαινε στό σπίτι του, ξεσηκώθηκε μέσα του πειρασμός γι' αὐτήν. Ἡ κόρη αὐτῇ ὅμως ἦταν συνετὴ καὶ τὸ κατάλαβε καὶ φυλαγόταν γιὰ νὰ μὴ συναντιῶνται.

Κάποια μέρα ὅμως πῆγε ὁ πατέρας της στὴ γειτονική πόλιν γιὰ κάποιο λόγο καὶ τὴν ἄφησε μόνη στό σπίτι. Ἦλθε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς, ὅπως συνήθιζε, τὴ θρίσκει μόνη καὶ τῆς λέει: «Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας σου;» «Στὴν πόλιν πῆγε» τοῦ ἀπαντᾷ αὐτῇ. Ἀρχισε τότε νὰ ταράζεται ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ πόλεμο, γιατί ἤθελε νὰ τῆς ἐπιτεθεῖ.

Τοῦ μιλάει τότε ἐκείνη μέ σύνεση: «Μὴ ταράζεσαι κα-

ᾧδε ἑσμέν οἱ δύο. Οἶδα δὲ ὅτι ὑμεῖς οἱ μοναχοὶ οὐδὲν ποιεῖτε ἐκτὸς εὐχῆς. Ἐγείραι οὖν καὶ εὖξαι τῷ Θεῷ καὶ εἴ τι ἐμβάλλει εἰς τὴν καρδίαν σου τοῦτο καὶ ποιούμεν. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν ἄλλ' ἐταράττετο ὑπὸ τοῦ πολέμου. Λέγει αὐτῷ· Ὅντως σὺ ἔγνωσ ποτὲ γυναῖκα; Λέγει αὐτῇ· Οὐ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο θέλω, ἵνα μάθω τί ἐστι. Λέγει αὐτῷ· Διὰ τοῦτο ταράσσει ἀγνοῶν τὴν δυσωδίαν τῶν ἀθλίων γυναικῶν. Καὶ θέλουσα μειῶσαι τὸ πάθος αὐτοῦ ἔλεγεν ὅτι· Ἐν τοῖς μοναχικοῖς μού εἰμι καὶ οὐδεὶς δύναται προσεγγίσει μοι οὐδὲ ὁσφρανθῆναί μου ἀπὸ τῆς δυσωδίας. Ἀκούσας δὲ παρ' αὐτῆς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα καὶ σιανθεὶς καὶ ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ἐδάκρυσεν.

Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐκείνη ὅτι ἦλθεν εἰς ἑαυτόν, λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ εἰ ἐπέισθην σοι, ἥδη ἡμεθα τετέσαντες τὴν ἁμαρτίαν. Ποία οὖν ὄψει εἶχες λοιπὸν ἀτενίσει εἰς τὸν πατέρα μου ἢ ἀπελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριόν σου καὶ ἀκοῦσαι τοῦ χοροῦ τῶν ἁγίων ἐκείνων ψαλλόντων; Παρακαλῶ οὖν σε νῆψαι τοῦ λοιποῦ καὶ μὴ θελήσης διὰ μικρὰν καὶ αἰσχροὴν ἡδονὴν ἀπολέσαι τοιούτους καμάτους οὓς ἔχεις καὶ στερηθῆναι αἰωνίων ἀγαθῶν.

Ταῦτα ἀκούσας τὰ ῥήματα ὁ παθὼν ἀδελφὸς παρ' αὐτῆς ἔλεγε τῷ διηγησαμένῳ ἐμοί, εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ τῷ διὰ τῆς συνέσεως καὶ σωφροσύνης αὐτῆς μὴ ἐάσαντι αὐτὸν τελείως ἐκπεσεῖν.

31. Μοναχὸς τις ἐπὶ πολὺν χρόνον πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἐν τῇ συνάξει αἰσθόμενος ἑαν-

θόλου. Ἔως οὗτο ἐπιστρέψει ὁ πατέρας μου, εἴμαστε ἐδῶ οἱ δύο μας. Γνωρίζω ὅτι ἐσεῖς οἱ μοναχοὶ τίποτε δὲν κάνετε χωρὶς προσευχῆς. Σήκω λοιπὸν καὶ προσευχήσου στὸν Θεό· καὶ ὅποια πληροφορία βάλει στὴν καρδιά σου, αὐτό καὶ θά κάνουμε». Αὐτὸς ὅμως δὲν τό δέχθηκε, γιατί ταραζόταν ἀπὸ τὸν πειρασμό. Τοῦ λέει αὐτή: «Ἀλήθεια, γνώρισες ποτὲ γυναῖκα;» «Ὁχι —τῆς λέει— καὶ γι' αὐτό θέλω, γιὰ νὰ μάθω τί εἶναι». Καὶ προσθέτει αὐτῇ: «Γι' αὐτό ἀκριβῶς ταράζεσαι, ἐπειδὴ δὲν ξέρεις τὴ δυσωδία τῶν ἀθλίων γυναικῶν». Καὶ θέλοντας νὰ περιορίσει τὸ πάθος τοῦ τοῦ εἶπε: «Εἶμαι στὰ ἔμμηνά μου καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μέ πλησιάσει οὔτε νὰ ἀντέξει τῇ δυσσομῖα μου». Ἀφοῦ ἄκουσε αὐτά πού τοῦ εἶπε καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ ἐνίωσε σιχασιά, συνῆλθε καὶ δάκρυσε.

Ὅταν τὸν εἶδε ἐκείνη ὅτι συνῆλθε, τοῦ λέει: «Νά, ἐάν θά σέ ἄκουα, θά εἶχαμε κάνει κιόλας τὴν ἁμαρτία. Μὲ τί μοῦτρα θά μπορούσες στό ἑξῆς ν' ἀντικρύξεις τὸν πατέρα μου ἢ νὰ βρισκόσουν στό μοναστήρι σου καὶ νὰ ἄκουες τὸν χορὸ τῶν ἁγίων ἐκείνων νὰ ψάλλουν; Σέ παρακαλῶ λοιπὸν στό ἑξῆς νὰ εἶσαι νηφάλιος²² καὶ μὴ θελήσεις ἐξαιτίας μιᾶς μικρῆς καὶ αἰσχροῦς ἡδονῆς νὰ χάσεις τέτοιους κόπους πού ἔχεις καταβάλλει καὶ νὰ στερηθεῖς τὰ αἰώνια ἀγαθὰ».

Μετά ἀπ' αὐτά πού ἄκουσε ἀπὸ μέρους τῆς ὁ ἀδελφὸς πού ὑπέστη τὸ πάθημα, ἔλεγε σ' αὐτόν πού τοῦ διηγήθηκε ὅτι εὐγνωμονεῖ τὸν Θεό, πού χάρις στή σύνεση καὶ τῇ σωφροσύνῃ αὐτῆς τῆς γυναίκας δὲν τὸν ἄφησε τελείως νὰ ξεπέσει.

31. Κάποιος μοναχὸς πού πολεμοῦνταν ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας γιὰ πολὺ καιρὸ, τὴν ὥρα τῆς σύναξης κα-

22. Βλ. Ε ὑπόσημ. 19 σελ. 130.

τὸν πολεμούμενον, λοιπὸν ὀλιγορήσας ἔμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν ἐγύμνωσεν ἑαυτὸν καὶ ἐξῆξε τοῦ Σατανᾶ τὴν ἐνέργειαν εἰπὼν· Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ ὅτι δεκατέσσαρα ἔτη ἔχω οὕτω πολεμούμενος. Καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ταπείνωσιν ἐπαύσατο ὁ πόλεμος.

32. Πρὸς τὸν αὐτὸν λογισμόν, τῆς πορνείας, εἶπε Γέρον· Ταῦτα ἀπὸ ἀμελείας πάσχομεν. Εἰ γὰρ ἐπληροφορούμεθα ὅτι ὁ Θεὸς οἰκεῖ ἐν ἡμῖν, οὐκ ἂν σκευὸς ἀλλότριον εἰς ἑαυτοὺς ἐπεδάλλομεν. Ὁ γὰρ Δεσπότης Χριστὸς οἰκῶν ἐν ἡμῖν καὶ συνὼν ἡμῖν θεωρεῖ ἡμῶν τὴν ζωὴν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς φοροῦντες καὶ θεωροῦντες αὐτὸν ἀμελεῖν οὐκ ὀφείλομεν ἀλλὰ ἀγνίζειν ἑαυτοὺς καθὼς κἀκεῖνος ἀγνός ἐστι. Στῶμεν ἐπὶ τὴν πέτραν καὶ ῥασσέσθω ὁ πονηρός· μὴ δειλιάσης καὶ οὐ μὴ σὲ βλάψῃ. Ψάλλε ἐν ἰσχύι λέγων· Οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον ὡς ὄρος Σιών, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ.

33. Εἶπε πάλιν· Λέγει ὁ ἐχθρὸς τῷ πατρί· Πέμπω τὰ ἐμὰ εἰς τὰ σά, ἵνα καταστρέψω τὰ σά. Εἰ καὶ πονηρεύσασθαι οὐ δύναμαι εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς σου, κἂν φαντάζω αὐτοὺς διὰ τῆς νυκτός. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Σωτήρ· Εἰ ἔκτρωμα κληρονομήσει πατέρα αὐτοῦ, καὶ τοῦτο λογισθήσεται εἰς ἁμαρτίαν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου.

23. Α' Ἰω. 3, 3.

24. Ψαλμ. 124, 1. Ἱερουσαλήμ σημαίνει τόπος εἰρήνης καὶ μεταφορικά σημαίνει τὴν εἰρήνην πού δίνει ὁ Θεός. Ὁ ἄρα δὲν θά σαλευθεῖ ποτέ αὐτός πού ζεῖ

θῶς αἰσθάνθηκε νά πολεμεῖται πάλι, ἀπόκαμε καὶ μπροστά στοὺς ἀδελφούς γυμνώνοντας τὸν ἑαυτό του φανέρωσε τὴ σατανικὴ ἐνέργεια καὶ εἶπε· «Προσευχηθεῖτε γιὰ μένα, γιατί δεκατέσσερα χρόνια ἔχω τὸν πόλεμο αὐτό». Καὶ χάρις στὴν ταπείνωσή του ἔπαυσε ὁ πειρασμός.

32. Γιὰ τὸν ἴδιο λογισμό, δηλαδή τῆς πορνείας, εἶπε ἓνας Γέροντας· «Τὰ παθαίνουμε ἀπὸ τὴν ἀμελεία μας. Γιατί ἐάν θά εἶχαμε τὴ δεβαιότητα ὅτι ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐντός μας, δέν θά δάξαμε ξένο ἀντικείμενο ἐκεῖ. Γιατί ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς πού κατοικεῖ μέσα μας καὶ συνυπάρχουμε, βλέπει τὴ ζωὴ μας. Γι' αὐτό καὶ ἡμεῖς καθὼς τὸν φέρουμε ἐντός μας καὶ τὸν βλέπουμε, δέν πρέπει νά εἴμαστε ἀμελεῖς ἀλλὰ νά καθαρίζουμε τὸν ἑαυτό μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ὅπως καὶ ἐκεῖνος εἶναι καθαρὸς καὶ ἅγιος²³. Ὅς σταθοῦμε πάνω στὸν βράχο καὶ ἂς χτυπήσει ὁ πονηρός. Μὴ δειλιάσεις, δέν πρόκειται νά σὲ βλάψῃ. Ψάλλε μέ δύναμη λέγοντας· Ὅσοι ἔχουν στηρίξει τὴν πεποίθησή τους στὸν Κύριο μοιάζουν μέ τό μεγαλόπρεπο ὄρος Σιών. Δέν θά σαλευθεῖ ποτέ αὐτός πού κατοικεῖ τὴν Ἱερουσαλήμ²⁴».

33. Εἶπε ἐπίσης· «Λέει ὁ ἐχθρὸς στὸν Πατέρα· στέλνω τοὺς δικούς μου στοὺς δικούς σου γιὰ νά καταστρέψω τοὺς δικούς σου. Κι ἂν δέν μπορῶ νά περάσω τὴν πονηριά μου στοὺς ἐκλεκτούς σου, τουλάχιστον τοὺς δημιουργῶ φαντασίες μέσα στὴ νύκτα». Καὶ λέει σ' αὐτόν ὁ Σωτήρας· «Ἐάν ποτέ τό ἔκτρωμα θά κληρονομήσει τὸν πατέρα του, ἄλλο τόσο κι αὐτό θά λογαριασθεῖ ὡς ἁμαρτία στοὺς ἐκλεκτούς μου».

μέσα στὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ. Βλ. καὶ *Μ. Γεροντικόν* τ. Α' σελ. 121 ὑποσημ. 102.

Ἀποψη τῆς Μεσογείου ἀπὸ ἀκτῆ τῆς Παλαιστίνης

Ἀποψη τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ Ἰορδάνη

34. Μαθητῆς μεγάλου Γέροντος πολεμηθεὶς εἰς πορνείαν ἀπῆλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐμνηστεύσατο. Ὁ δὲ Γέρων λυπηθεὶς ἤρξατο τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ συγχωρήσης τὸν δοῦλόν σου μιανθῆναι ὑπὸ τῆς αἰσχροῦς μίξεως. Καὶ ὡς συνεκλείσθη μετὰ τῆς γυναικός, παρέδωκε τὸ πνεῦμα μὴ μιανθείς.

35. Πρὸς τοὺς κακοποιοὺς λογισμοὺς ἀπεκρίνατο Γέρων· Παρακαλῶ, ἀδελφέ, ὡς ἐπαύσαμεν τὰς πράξεις, παύσωμεν καὶ τὰς ἐνθυμήσεις. Τί γάρ ἐσμεν ἄλλ' ἢ χοῦς ἐκ χοός;

36. Ἀδελφός τις ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν καὶ ἦν ὁ πόλεμος ὡς πῦρ καιόμενον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ὁ δὲ ἀδελφός ἠγωνίζετο μὴ συγκαταβῆναι τῷ λογισμῷ· καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἔφυγεν ὁ πόλεμος μηδὲν ἰσχύσας διὰ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ εὐθέως ἦλθεν ἀνάπαυσις εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

37. Ἐπολεμήθη ἄλλος τις ἀδελφός εἰς πορνείαν. Καὶ ἀναστὰς νυκτὸς ἦλθε πρὸς τινὰ Γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸν λογισμόν. Καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ Γέρων. Καὶ ὠφελθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ ἰδὸν πάλιν ὁ πόλεμος ἐπετίθετο αὐτῷ. Ὁ δὲ πάλιν ἀπῆλθεν πρὸς τὸν Γέροντα. Ἐποίησε δὲ τοῦτο πολλάκις. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἐλύ-

25. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀνάπαυσις πού συχνά συναντοῦμε στὰ πατερικὰ ἀποφθέγματα σημαίνει τὴ βαθιὰ ἡρεμία καὶ γαλήνη πού εἶναι θεϊκὸ δῶρο. Ἡ

34. Μαθητῆς κάποιου μεγάλου Γέροντα πού πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν σαρκικό πειρασμό, ἔφυγε στὸν κόσμο καὶ ἀρραβωνιάστηκε. Ὁ Γέροντας λυπήθηκε γι' αὐτό καὶ προσευχήθηκε στὸν Θεό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴν ἐπιτρέψεις τὸν δοῦλο σου νὰ μολυνθεῖ μέ τὴν αἰσχροὴ μίξη». Καὶ μόλις ἀπομονώθηκε μέ τὴ σύζυγο, παρέδωσε τὴν ψυχὴ του χωρὶς νὰ μολυνθεῖ.

35. Γιά τὴν ἀντιμετώπιση τῶν βλαβερῶν λογισμῶν ἀποκρίθηκε κάποιος Γέροντας: «Παρακαλῶ, ἀδελφέ, ὅπως σταματήσαμε τίς βλαβερές πράξεις, ἄς σταματήσουμε καὶ τοὺς λογισμοὺς. Γιατί τί εἴμαστε, παρὰ χῶμα πού προήλθε ἀπὸ χῶμα;»

36. Ἕνας ἀδελφός πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν σαρκικό πειρασμό καὶ ἦταν ὁ πόλεμος σάν φωτιά πού ἔκαιε μέσα στὴν καρδιά του νύκτα καὶ μέρα. Καὶ ὁ ἀδελφός ἀγωνιζόταν νὰ μὴ συγκατατεθεῖ στὸν λογισμό του· καὶ μετὰ ἀπὸ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἔφυγε ὁ πόλεμος χωρὶς νὰ κατορθώσει τίποτε, χάρις στὴν ὑπομονὴ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ εὐθύς ἦλθε στὴν καρδιά του ἀνάπαυσις²⁵.

37. Κάποιος ἄλλος ἀδελφός πού πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας, σηκώθηκε μέσα στὴ νύκτα, πῆγε σὲ ἕνα Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε τὸν λογισμό. Ὁ Γέροντας τὸν παρηγόρησε καὶ ἐπέστρεψε ὠφελημένος στοὺς κελί του.

Ὅμως νὰ καὶ πάλι ὁ πειρασμός ἄρχισε νὰ τοῦ ἐπιτίθεται. Καὶ αὐτός πάλι πῆγε στὸν Γέροντα. Καὶ τότε ἔκανε αὐτὸ πολλές φορές, ἀλλὰ ὁ Γέροντας δὲν τὸν λύπησε· τοῦ ἔλεγε

βίωση αὐτὴ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴ βεβαιότητα ὅτι «ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας...» Ματθ. 28, 20.

πησεν αὐτόν, ἀλλ' ἔλεγεν αὐτῷ τὰ πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Μὴ παραχωρήσης, ἀλλὰ μᾶλλον ἔρχου καθότι ὀχλεῖ σοι ὁ δαίμων, καὶ ἔλεγχε αὐτόν. Οὕτω γὰρ ἐλεγχόμενος ὑποχωρεῖ. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀηδίζει τὸν δαίμονα τῆς πορνείας ὥς τὸ ἀποκαλύπτειν τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν χαροποιεῖ αὐτόν ὥς τὸ κρύπτειν τοὺς λογισμούς.²⁶ Ἦλθεν οὖν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν αὐτὸν Γέροντα ἐνδέκατον κατηγορῶν τὸν λογισμὸν ἑαυτοῦ· ὕστερον δὲ λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ Γέροντι· Ποίησον ἀγάπην, ἀδδᾶ, καὶ εἰπὸν μοι ῥῆμα. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Θάρσει, τέκνον, ἐὰν συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς τὸν λογισμὸν μου ἐλθεῖν πρὸς σέ, οὐ βαστάξεις αὐτόν ἀλλ' ὑπάγεις πολὺ κάτω. Καὶ τοῦτο εἰπόντος τοῦ Γέροντος, διὰ τὴν πολλὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, ἐπαύσατο ὁ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ.

38. Ἐπολεμήθη ἄλλος ἀδελφὸς εἰς πορνείαν καὶ ἡγωνίστατο ἐπιτείνων τὴν ἄσκησιν ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη καὶ τὸν λογισμὸν τηρῶν τοῦ μὴ συγκαταθέσθαι τῇ ἐπιθυμίᾳ. Ὑστερον δὲ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνεφάνισε τὸ πρᾶγμα παντὶ τῷ πλήθει καὶ ἐδόθη ἐντολὴ καὶ πάντες ἐπόνησαν περὶ αὐτοῦ ἐπὶ ἑβδομάδα εὐχόμενοι τῷ Θεῷ καὶ ἐπαύσατο ὁ πόλεμος.

39. Πρὸς τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας εἶπε τις Γέρων ἐρημίτης· Κοιμώμενος θέλεις σωθῆναι; Ὑπαγε κάμε, ὕπαγε πόνεσον, ὕπαγε ζήτησον καὶ εὐρήσεις· γρηγόρησον, κροῦσον καὶ ἀνοιγήσεται σοι. Εἰσὶν ἐν τῷ κόσμῳ παμμαχάριοι·

κάθε φορὰ αὐτὰ ποῦ τοῦ ἦταν χρήσιμα καὶ πρόσθετε· «Μὴν ὑποχωρήσεις στὸν πειρασμό, ἀλλὰ νὰ ἐρχεσαι πιό συχνά, ὅσες φορές σέ ἐνοχλεῖ καὶ νὰ τὸν ἀποκαλύπτεις. Γιατί μ' αὐτόν τὸν τρόπο, ὅταν ἐλέγχεται, ὑποχωρεῖ. Τίποτε δὲν προκαλεῖ τόση ἀηδία στὸν δαίμονα τῆς πορνείας, ὅσο τὸ νὰ ξεσκεπάζεις τὰ ἔργα του· καὶ τίποτα δὲν τὸν χαροποιεῖ, ὅσο τὸ νὰ κρύβουμε τοὺς λογισμούς».

Πῆγε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς στὸν ἴδιο Γέροντα γιὰ ἐνδέκατη φορὰ κατηγορῶντας τὸν λογισμό του καὶ εἶπε κατόπιν ὁ ἀδελφὸς στὸν Γέροντα· «Κάνε ἀγάπη, ἀδδᾶ, καὶ πές μου κάποιον λόγο». Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἐχε θάρρος, παιδί μου· ἐὰν ἐπιτρέψει ὁ Θεὸς τὸν λογισμό τὸν δικό μου νὰ ρθεῖ σέ σένα, δὲν θὰ μπορέσεις νὰ τὸν σηκώσεις καὶ θὰ κατέβεις πολὺ χαμηλά».

Μετά ἀπὸ τὸν λόγο αὐτοῦ τοῦ Γέροντα, χάρις στή μεγάλη του ταπείνωση, ἔπαυσε ὁ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ.

38. Πολεμήθηκε ἄλλος ἀδελφὸς μέ τὸν σαρκικὸ πειρασμό καὶ ἀγωνίσθηκε ἐντείνοντας τὴν ἄσκησίν του δεκατέσσερα χρόνια καὶ ἀγρυπνῶντας στὸν λογισμό του γιὰ νὰ μὴ συγκατατεθεῖ στὴν ἐπιθυμία. Τελικὰ πῆγε στὴν ἐκκλησίαν καὶ φανέρωσε σ' ὅλο τὸ πλῆθος τὸ πρόβλημά του καὶ δόθηκε ἐντολὴ σέ ὅλους καὶ γιὰ μιὰ ἑβδομάδα κόπιασαν γιὰ χάρη του προσευχόμενοι στὸν Θεό καὶ ἔπαυσε ὁ πόλεμος.

39. Σχετικὰ μέ τὸν λογισμό τῆς πορνείας εἶπε ἓνας Γέροντας ἐρημίτης· «Θέλεις νὰ σωθεῖς, ἐνῶ κοιμᾶσαι; Πήγαινε κόπιασε, πήγαινε μόχθησε, πήγαινε γύρευσε καὶ θὰ θρεῖς· ἀγρύπνησε, κτύπα καὶ θὰ σοῦ ἀνοιχθεῖ²⁶. Ὑπάρχουν στὸν κόσμο παλαιστές τοῦ παγκρατίου²⁷. Ἐπειδὴ δέχονται πολ-

26. Λουκ. 11, 9-10.

27. Τὸ παγκράτιον ἦταν ἀρχαῖο ἀθλητικὸ ἀγώνισμα τῶν Ἑλλήνων πά-

λης καὶ πυγμαχίας συγχρόνως.

καὶ ἀπὸ τοῦ πολλὰ τύπτεσθαι καὶ ὑπομένειν καὶ εὐτονεῖν, στεφανοῦνται. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ὑπὸ δύο τυπτόμενος εὐτόνησε ταῖς πληγαῖς καὶ τοὺς τύπτοντας ἐνίκησεν. Εἶδες πόσῃν εὐτονίαν διὰ τὸν τῆς σαρκὸς πορισμὸν ὑπομένουσιν; Καὶ σὺ οὖν στήθι καὶ εὐτόνησον καὶ ὁ Θεὸς πολεμεῖ ὑπὲρ σοῦ τὸν ἐχθρόν.

40. Πρὸς τὸν αὐτὸν λογισμὸν εἴρηκεν ἄλλος Γέρων· Γενοῦ ὡς παριῶν ἐν ἀγορᾷ διὰ καπηλείου καὶ ὀσφραϊνόμενος ἐψήματος ἢ παρόπτου τινός. Ὁ θέλων εἰσῆλθε καὶ ἔφαγεν, ὁ δὲ μὴ θέλων ὠσφράνθη μόνον παριῶν καὶ ἀπῆλθεν. Οὕτω καὶ σὺ· τίναξον ἀπὸ σοῦ τὴν δυσωδίαν, ἔγχει καὶ εὖξαι λέγων· Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, βοήθει μοι. Τοῦτο ποίει καὶ ἐπ' ἄλλοις λογισμοῖς. Οὐ γὰρ ἐκριζωταί ἐσμεν τῶν λογισμῶν ἀλλ' ἀνταγωνισταί.

41. Ἀδελφός τις ὀχλούμενος ὑπὸ πορνείας παρέβαλε Γέροντι μεγάλῳ καὶ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Ποίησον ἀγάπην καὶ εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι ὀχλοῦμαι ὑπὸ πορνείας. Ὁ δὲ Γέρων ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ. Πάλιν ἐκ δευτέρου ἔρχεται πρὸς τὸν Γέροντα καὶ τὸν αὐτὸν λόγον εἶπεν· Ὁμοίως καὶ ὁ Γέρων οὐκ ἡμέλησε παρακαλῶν τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ λέγων· Κύριε, ἀποκάλυψόν μοι τὸ κάθισμα τοῦ

28. Ἡ λέξη τοῦ ἀρχαίου κειμένου «κάθισμα-καθέζομαι» εἶναι ἀσκητικός ὅρος πού σημαίνει τὴν ὅλη πνευματικὴ ἐργασία πού κάνει ὁ μοναχὸς μέσα στό κελί: Προσευχή, τήρηση τοῦ νοῦ, ψαλμωδία, μελέτη κ. ἄ. ἀλλὰ κυρίως σημαίνει τὴν προσευχή καὶ τὴν ἀδολεσχία μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης στό κεφ. «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καθεζεσθαι τὸν ἡσυχάζοντα» λέει... Ἐν ὑπομονῇ δὲ ὀφείλει εἶναι τὸ κάθισμά σου, διὰ

τὰ χτυπήματα καὶ ὑπομένουν καὶ δυναμικά ἀντιστέκονται, στεφανώνονται. Πολλές φορές μάλιστα καὶ ἕνας ἐνῷ δέχεται χτυπήματα ἀπὸ δύο ἀντιπάλους, ἀντιστέκεται δυναμικά καὶ τοὺς νικά.

Βλέπεις πόσο μεγάλη ἔνταση ὑπομένουν γιὰ τὸ ὕλικό κέρδος! Καὶ σὺ λοιπὸν στήσου ὀρθός, κράτα τὴ δύναμή σου καὶ ὁ Θεὸς θὰ πολεμήσει τὸν ἐχθρό γιὰ λογαριασμό σου».

40. Γιὰ τὸν ἴδιο λογισμό ἄλλος Γέροντας εἶπε: «Νά γίνεις σάν αὐτὸν πού περνώντας στὴν ἀγορὰ μπροστά ἀπὸ καπηλειό, ὀσφραίνεται κάποιο βραστό ἢ ψητό. Ὅποιος θέλει, μπαίνει καὶ τρώει. Ἐκεῖνος ὅμως πού δὲν θέλει, μυρίζει μόνο, καθῶς περνάει, καὶ φεύγει. Ἔτσι κι ἐσύ. Τίναξε ἀπὸ πάνω σου τὴν δυσσομία, σήκω καὶ προσευχήσου λέγοντας: Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, βοήθα με. Αὐτό κάνε καὶ γιὰ ἄλλους λογισμοὺς. Γιατί δὲν εἴμαστε ἐμεῖς πού θὰ ξεριζώσουμε τοὺς λογισμοὺς, ὀφείλουμε ὅμως νά προβάλλουμε ἀντίσταση».

41. Ἕνας ἀδελφός ἐπειδὴ ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ τὸν σαρκικό πειρασμό πῆγε σ' ἕναν μεγάλο Γέροντα καὶ τὸν παρακάλεσε: «Κάνε ἀγάπη —τοῦ εἶπε— καὶ προσευχήσου γιὰ μένα, γιατί ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τὸν σαρκικό πειρασμό». Ὁ Γέροντας παρακάλεσε τὸν Θεὸ νά τὸν βοηθήσει. Πάλι ἔρχεται γιὰ δευτέρη φορὰ στὸν Γέροντα καὶ τοῦ λέει τὰ ἴδια. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Γέροντας δὲν ἀμέλησε νά παρακαλέσει τὸν Θεὸ γιὰ χάρη του λέγοντας καὶ τὸ ἐξῆς: «Κύριε, φανέρωσέ μου πῶς κάνει τὴν πνευματικὴ του ἐργασία στό κελί²⁸ ὁ ἀδελ-

τὸν εἰπόντα «τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες» (Κολ. 4, 2) καὶ μὴ ταχέως ἀνίστασθαι ὀλιγωροῦντα διὰ τὸ ἐπίπονον ἄλγος...

Καὶ στό κεφ. «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν» ἀναφέρει χαρακτηριστικά: «Ὅτε ἴδῃς ἐν τῷ καθίσματί σου ἐνεργοῦσαν τὴν προσευχὴν καὶ μὴ παυομέ-

ἀδελφοῦ τούτου καὶ πόθεν ἡ ἐνέργεια· ὅτι παρεκάλεσά σε καὶ οὐπω εὗρεν ἀνάπανσιν. Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεός τὰ κατ' αὐτὸν καὶ εἶδεν αὐτὸν καθεζόμενον καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἀδολεσχοῦντα μετ' αὐτοῦ καὶ ἄγγελος παρίστατο πεμφθεὶς ἐπ' αὐτὸν πρὸς βοήθειαν καὶ ὠργίζετο τῷ ἀδελφῷ ὅτι μὴ ἐπέριπτεν ἑαυτὸν πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἡδόμενος τοῖς λογισμοῖς ὅλον ἑαυτοῦ τὸν νοῦν προεδίδου τῇ ἐνεργείᾳ.

Ἔγνω οὖν ὁ Γέρων ὅτι ἡ αἰτία ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐστὶ καὶ ἐλθόντι ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι· Σὺ εἶ ὁ αἴτιος ὁ συγκατατιθέμενος τοῖς λογισμοῖς. Καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς ἀντιστῇ τοῖς λογισμοῖς. Καὶ ἀνανήψας ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς εὐχῆς καὶ διδαχῆς τοῦ Γέροντος εὗρεν ἀνάπανσιν.

42. Ἐπολεμήθη ποτὲ μαθητὴς μεγάλου Γέροντος εἰς πορνείαν. Ὁ δὲ Γέρων βλέπων αὐτὸν κοπιῶντα λέγει αὐτῷ· Θέλεις παρακαλέσω τὸν Θεὸν καὶ κουφίξει τὸν πόλεμον ἀπὸ σοῦ; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, ἀδελφῶ, ὅτι εἰ γὰρ καὶ κοπιῶ, ἀλλὰ βλέπω ἐκ τοῦ κόπου καρπὸν εἰς ἐμέ. Τοῦτο δὲ μᾶλλον παρακάλεσον τὸν Θεόν, ἵνα μοι δῶ ὑπομονὴν τοῦ ὑπενεγκεῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Σήμερον ἔγνω ὅτι ἐν προκοπῇ εἶ καὶ ὑπερέβης ἐμέ.

43. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι κατέβη εἰς Σκῆτιν

νην κινεῖσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ, μήποτε ἀφήσῃς αὐτὴν καὶ ἀνίστασθαι ψάλλειν ἕως καιροῦ, ἐὰν μὴ οἰκονομικῶς καταλείψῃ σε (= γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, ἐὰν αὕτη — ἡ προσευχή δηλ. — κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ δὲν σέ ἐγκατα-

φός αὐτός καὶ ἀπὸ ποῦ προέρχεται ἡ ἐνέργεια αὕτη. Γιατί σέ παρακάλεσα καὶ δὲν βρῆκε ἀκόμῃ ἀνάπαυση. Καὶ τοῦ ἀποκάλυψε ὁ Θεός τὰ σχετικά μέ αὐτόν· τὸν εἶδε δηλαδὴ νὰ κάθεται γιὰ πνευματικὴ ἐργασία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας κοντά του καὶ αὐτόν νὰ φλυαρεῖ μέ τό πονηρό πνεῦμα. Καὶ ἓνας ἄγγελος παραστεκόταν σταλμένος εἰδικά γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ὀργιζόταν μέ τὸν ἀδελφό, γιατί δὲν ἔριχνε τὸν ἑαυτό του μπροστά στὸν Θεό ἀλλὰ δοκίμαζε ἡδονὴ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ ἐξέθετε ὅλο του τὸν νοῦ στήν πειρασμικὴ ἐνέργεια.

Ἔμαθε λοιπὸν ὁ Γέροντας ὅτι ἡ αἰτία προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀδελφό καὶ ὅταν ὁ ἀδελφός πῆγε, τοῦ εἶπε: «Ἐσύ εἶσαι ὁ αἴτιος πού συγκατατίθεσαι στοὺς λογισμοὺς». Καὶ τοῦ δίδαξε πῶς νὰ ἀντιστέκεται στοὺς λογισμοὺς. Ἔτσι συνῆλθε ὁ ἀδελφός μέ τίς προσευχές καὶ τῇ νοουθεσίᾳ τοῦ Γέροντα καὶ βρῆκε ἀνάπαυση.

42. Πολεμήθηκε κάποτε ἓνας μαθητὴς μεγάλου Γέροντα ἀπὸ σαρκικὸ πειρασμό. Καὶ ὁ Γέροντας βλέποντας τὸν κόπο του τοῦ λέει: «Θέλεις νὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸ νὰ σοῦ ξαλαφρώσῃ τὸν πόλεμο;» Κι αὐτός εἶπε: «Ὁχι, ἀδελφῶ, γιατί ἂν καὶ κοπιᾶζω, ἀλλὰ βλέπω καρπὸ ἀπὸ τὸν κόπο μου. Καλύτερα παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ μοῦ δίνει ὑπομονὴ νὰ τὸν ἀντέξω». Κι ὁ ἀδελφὸς τότε τοῦ εἶπε: «Σήμερα διαπίστωσα ὅτι ἔχεις προκόψει καὶ μέ ἔχεις ξεπεράσει».

43. Ἐλεγαν γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι πῆγε στὴ Σκῆτι

λείπει). Τὸν γὰρ Θεὸν καταλιπὼν ἔσωθεν, ἔξωθεν ἴστασαι προσλαβὼν, ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς τὰ χαμαιπετῆ παρεκκλίνων... (Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν ἐκδ. Ἀστήρ, τόμ. 4ος).

καὶ εἶχεν υἱὸν ἔτι θηλάζοντα· καὶ οὐκ ἤδει τί ἐστὶ γυνή. Ὡς οὖν γέγονεν ἀνὴρ, ἐδείκνυνον αὐτῷ νυκτὸς οἱ δαίμονες τὰ σχήματα τῶν γυναικῶν καὶ ἀνήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ κεῖνος ἐθαύμασεν. Ποτὲ οὖν ἀναβὰς μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον καὶ ἰδὼν τὰς γυναῖκας λέγει τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Ἀδδᾶ, οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι νυκτὸς πρὸς με εἰς Σκῆτιν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ· Οὗτοί εἰσιν οἱ μοναχοὶ τῶν κωμῶν, τέκνον. Ἄλλο γὰρ σχῆμα ἔχουσιν οὗτοι καὶ ἄλλο οἱ ἐρημίται. Καὶ ἐθαύμασεν ὁ Γέρων πῶς καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔδειξαν αὐτῷ οἱ δαίμονες τὰς φαντασίας τῶν γυναικῶν. Καὶ εὐθέως ὑπέστρεψαν εἰς τὴν κέλλαν αὐτῶν.

44. Ἀδελφός τις ἦν ἀγωνιστὴς ἐν Σκῆτι καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ ἐχθρὸς μνήμην γυναικὸς τινος εὐμορφοτάτης καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφόδρα. Κατ' οἰκονομίαν δὲ Θεοῦ ἦλθεν ἄλλος ἀδελφὸς κατελθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Σκῆτιν. Καὶ λαλούντων αὐτῶν εἶπεν ὅτι ἡ γυνή τοῦ δεῖνος ἀπέθανεν. Ἦν δὲ αὕτη εἰς ἣν ἐπολεμεῖτο ὁ ἀγωνιστής. Ὁ δὲ ἀκούσας λαβὼν τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ νυκτὸς ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀνοίξας τὸν τάφον αὐτῆς ἐξέμαξε τοὺς ἰχῶρας αὐτῆς τῷ λεβήτῳ αὐτοῦ καὶ ὑπέστρεψεν ἔχων αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· καὶ ἐτίθει τὴν δυσωδίαν ἐκείνην ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἐπολέμει τῷ λογισμῷ λέγων· Ἴδου ἡ ἐπιθυμία ἦν ἐξήτεις, ἔχεις αὐτὴν ἔμπροσθέν σου, χορτάσθητι. Καὶ οὕτως ἐν τῇ δυσωδίᾳ ἐδασάνιζεν ἑαυτόν, ἕως οὗ ἐπαύσατο ὁ πόλεμος ἐξ αὐτοῦ.

45. Ἦλθέ τις εἰς Σκῆτιν γενέσθαι μοναχὸς ἔχων καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπογαλακτισθέντα μετ' αὐτοῦ. Καὶ ὥς ἐγένετο νεώτερος ἤρξαντο οἱ δαίμονες ἐπιτίθεσθαι αὐτῷ καὶ

μ' ἓνα γιό πού ἀκόμη θήλαζε καὶ δέν γνώρισε τί εἶναι γυναῖκα. Ὄταν ἔφτασε στὴν ἀνδρική ἡλικία, τοῦ ἔδειχναν τὴ νύκτα οἱ δαίμονες μορφές γυναικῶν καὶ τό ἀνέφερε στὸν πατέρα του καὶ ἐκεῖνος ἐξεπλάγη. Κάποια φορὰ λοιπὸν πού πῆγε μέ τὸν πατέρα του στὴν Αἴγυπτο καὶ εἶδε τίς γυναῖκες, λέει στὸν πατέρα του· «Ἀδδᾶ, αὐτοὶ εἶναι πού ἐρχονται τὴ νύκτα σέ μένα στή Σκήτη». Καὶ ὁ πατέρας τοῦ λέει· «Αὐτοί, παιδί μου, εἶναι οἱ μοναχοὶ πού μένουν στά χωριά. Ἄλλο σχῆμα ἔχουν αὐτοὶ καὶ ἄλλο οἱ ἐρημίτες». Καὶ ἐξεπλάγη ὁ Γέροντας πῶς καὶ μέσα στὴν ἐρημο τοῦ ἔδειξαν οἱ δαίμονες τίς μορφές τῶν γυναικῶν. Καὶ ἀμέσως γύρισαν στό κελί τους.

44. Ἐνας ἀδελφός ἦταν ἀγωνιστής στή Σκήτη καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ θύμιζε μιὰ γυναῖκα πολὺ ὁμορφη καὶ τὸν ἔθλιβε ὑπερβολικά. Τὰ οἰκονόμησε ὁ Θεός καὶ ἦλθε στή Σκήτη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἓνας ἄλλος ἀδελφός. Καθὼς λοιπὸν συζητοῦσαν εἶπε αὐτός ὅτι ἡ γυναῖκα τοῦ τάδε πέθανε. Καὶ ἦταν αὕτη γιὰ τὴν ὁποία εἶχε πειρασμό ὁ ἀδελφός. Μόλις τό ἄκουσε, πῆρε τό ἐπανωφόρι του καὶ μέσα στὴ νύχτα πῆγε στὴν Αἴγυπτο, ἀνοίξε τὸν τάφο της καὶ μάζεψε σφογγίζοντας μέ τό ἐπανωφόρι του τὰ δυσώδη ὑγρά ἀπὸ τό σῶμα της καὶ κρατώντας το γύρισε στό κελί του. Τοποθετοῦσε λοιπὸν τὴ δυσωμία ἐκείνη μπροστά του καὶ πολεμοῦσε τὸν λογισμό του λέγοντας· «Νά, ἡ ἐπιθυμία πού ζητοῦσες νά ἀπολαύσεις. Τὴν ἔχεις μπροστά σου· χορτάσε». Ἔτσι δασάνιζε τὸν ἑαυτό του μέσα στὴν δυσωμία αὕτη, μέχρις ὅτου σταμάτησε ὁ πειρασμός του.

45. Ἦλθε στή Σκήτη κάποιος γιὰ νά γίνει μοναχός ἔχοντας μαζί του καὶ τὸν γιό του, ὁ ὁποῖος μόλις εἶχε ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸν θηλασμό. Ὄταν ἐγίνε νέος, ἄρχισαν οἱ δαί-

εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον, οὐ γὰρ ἰσχύω τὸν πόλεμον ὑπενεγκεῖν. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐπέμενε παρακαλῶν αὐτόν. Καὶ πάλιν λέγει ὁ νεώτερος· Ἀδδᾶ, οὐκέτι ἰσχύω, ἔασόν με ἀπελθεῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· Ἀκουσόν μου, τέκνον, ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο καὶ λάβε σεαυτῷ τεσσαράκοντα ζεύγη ἄρτων καὶ θαλλία ἡμερῶν τεσσαράκοντα καὶ ὑπαγε εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον καὶ μεῖνον ἐκεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω. Ὑπήκουσε δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ ἔμεινε κοπιῶν ἐκεῖ εἴκοσιν ἡμέρας, πλέκων θαλλία ξηρὰ καὶ τὸν ἄρτον ἐσθίων ξηρόν· καὶ ἰδοὺ εἶδε τὴν ἐνέργειαν ἐρχομένην πρὸς αὐτόν. Ἦστη γὰρ ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς αἰθιόπισσα δυσωδεστάτη, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτὸν φέρειν τὴν ὁσμὴν αὐτῆς καὶ ἐδίωκεν αὐτήν. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ δαίμων ὅτι· Ἐγὼ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων γλυκεῖα φαίνομαι· ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπακοήν σου καὶ τὸν κόπον σου οὐκ ἀφήκέ με ὁ Θεὸς ἀπατήσαι σε ἀλλ' ἐνεφάνισέ σοι τὴν δυσωδίαν μου. Ὁ δὲ ἀναστὰς καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐκέτι θέλω ἀπελθεῖν εἰς τὸν κόσμον, ἀδδᾶ· ἐώρακα γὰρ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δυσωδίαν αὐτῆς. Ἦν δὲ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πληροφορηθεὶς περὶ τούτου καὶ λέγει τῷ νεωτέρῳ· Εἰ ἔμεινας τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐφύλαξας εἰς τέλος τὴν ἐντολήν, εἶχες ἰδεῖν μείζονα θεωρίαν.

46. Ἦλεγον περὶ τινος τῶν Πατέρων ὅτι ἀπὸ κόσμου ἦν καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Διηγῆσατο δὲ

29. Ἐννοεῖ ὅτι δὲν ἔδρεχε τοὺς βλαστοὺς καὶ κατέβαλε περισσότερον κόπο.

μονες νὰ τοῦ ἐπιτίθενται καὶ εἶπε στὸν πατέρα του· «Θά πάω στὸν κόσμο, γιατί δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω τὸν πόλεμο». Καὶ ὁ πατέρας του ἐπέμενε νὰ τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴ τὸ κάνει. Καὶ πάλι τοῦ λέει ὁ νέος· «Ἀδδᾶ, δὲν ἀντέχω ἄλλο, ἄσε με νὰ φύγω». Τοῦ λέει τότε ὁ πατέρας του· «Ἀκουσέ με, παιδί μου, μιά φορά ἀκόμη σέ τοῦτο· Πάρε μαζί σου σαράντα ζευγάρια ψωμιά καὶ φοινικοβλαστοὺς γιὰ σαράντα μέρες καὶ πῆγαινε στὴν βαθυτέρη ἔρημο καὶ μεῖνε ἐκεῖ σαράντα μέρες· ἔπειτα ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου». Ὑπήκουσε πράγματι στὸν πατέρα του, σηκώθηκε καὶ μπῆκε μέσα στὴν ἔρημο καὶ ἔμεινε ἐκεῖ καταβάλλοντας κόπο εἴκοσι μέρες· ἔπλεκε ξερούς²⁹ φοινικοβλαστοὺς καὶ τὸ ψωμί τὸ ἔτρωγε ξερό. Καὶ νά, βλέπει τὴν δαιμονικὴν ἐνέργειαν νὰ κατευθύνεται πρὸς αὐτόν. Στάθηκε μπροστά του σάν μιά ἀραπίνα τόσο βρωμερή, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ἀντέξει τὴν ὁσμὴ της καὶ τὴν ἔδιωχνε. Τοῦ λέει λοιπὸν ὁ δαίμονας· «Ἐγὼ στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων φαίνομαι γλυκεῖα· ἀλλὰ χάρις στὴν ὑπακοή σου καὶ τὸν κόπο σου δὲν μέ ἄφησε ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἔξαπατήσω ἀλλὰ σοῦ φανέρωσε τὴν δυσσομία μου».

Κι ὁ ἀδελφός σηκώθηκε, εὐχαρίστησε τὸν Θεό, ἐπέστρεψε στὸν πατέρα του καὶ τοῦ λέει· «Δὲν θέλω πιά νὰ φύγω στὸν κόσμο, ἀδδᾶ· γιατί εἶδα τὴ διαβολικὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δυσωδίαν της».

Ἀλλὰ καὶ ὁ πατέρας του εἶχε λάβει πληροφορία γιὰ τὸ γεγονός καὶ λέει στὸν νεαρό· «Ἐάν θὰ ἔμεινες τίς σαράντα μέρες καὶ θὰ κρατοῦσες τέλεια τὴν ἐντολή, θὰ ἔβλεπες μεγαλύτερη θεωρία».

46. Ἦλεγον γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι προερχόταν ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ δοκίμαζε πειρασμό ὡς πρὸς τὴν πρώην γυναῖκα του. Τὸ ἀνέφερε στοὺς Πατέρες.

τοῦτο τοῖς Πατράσι. Καὶ ἰδόντες ὅτι ἐργάτης ἐστὶ καὶ περισσότερα ποιεῖ ὧν αὐτοὶ λέγουσιν, ἐτίθουν αὐτῷ πολιτείας, ὥστε ἐξασθενῆσαι αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ μηκέτι δύνασθαι ἀναστῆναι. Κατ' οἰκονομίαν δὲ Θεοῦ ἦλθέ τις τῶν πατέρων ξένος παραβαλεῖν εἰς Σκῆτιν· καὶ ἐλθὼν κατὰ τῆς κέλλης αὐτοῦ εἶδεν αὐτὴν ἀνεωγμένην καὶ παρῆλθε θαυμάζων πῶς οὐδεὶς ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ. Ὑποστρέψας οὖν ἔκρουσε λέγων, μήποτε ὁ ἀδελφὸς ἀσθενεῖ. Καὶ κρούσας εἰσῆλθε καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐν πολλῇ ἀσθενείᾳ καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις, πάτερ; Καὶ διηγῆσατο αὐτῷ λέγων· Ἐγὼ ἀπὸ τοῦ κόσμου εἰμὶ καὶ πολεμεῖ με νῦν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν ἐμὴν γυναῖκα· καὶ διηγησάμην τοῖς Πατράσι καὶ ἐπέθηκάν μοι πολιτείας διαφόρους καὶ ποιῶν αὐτάς ἐξησθένησα καὶ ὁ πόλεμος αὖξει.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Γέρων ἐλυπήθη καὶ λέγει αὐτῷ· Οἱ μὲν Πατέρες ὡς δυνατοὶ καλῶς ὑπέθεντό σοι τὰς πολιτείας· ἐὰν δέ μου ἀκούσης τῆς ταπεινώσεως, ῥίψον ἀπὸ σοῦ ταύτας καὶ μεταλάβανε τῆς μικρᾶς τροφῆς εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ ποιῶν τὴν μικράν σου σύναξιν ἐπίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου. Ἐν γὰρ τοῖς σοῖς πόνοις οὐ δυνήσῃ περιγενέσθαι τούτου τοῦ πράγματος. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἡμῶν ὡς ἱμάτιόν ἐστιν. Ἐὰν ἐπιμεληθῇς αὐτοῦ, ἴσται, ἐὰν δὲ ἀμελήσῃς αὐτοῦ σήπεται. Ὁ δὲ ἀκούσας αὐτοῦ ἐποίησεν οὕτω καὶ εἶσω ὀλίγων ἡμερῶν ἀπέστη ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ.

47. Ἀναχωρητὴς τις ἦν ἀρχαῖος ἐν ὄρει καθήμενος καὶ εὐλαδεῖα προκόπτων ἐν τοῖς μέρεσιν Ἀντινόου. Ἠκούσα-

Ἐκεῖνοι βλέποντας ὅτι εἶναι φιλόπονός καὶ κάνει περισσότερα ἀπ' ὅσα αὐτοὶ τοῦ λένε, τοῦ ἔθεταν τέτοιες ἀσκήσεις, ὥστε νὰ ἐξασθενῇ τὸ σῶμα του καὶ νὰ μὴ μπορεῖ πιά νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του. Ἀπὸ οἰκονομία Θεοῦ ἦλθε νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴ Σκῆτη κάποιος ξένος³⁰ πατὴρ. Καὶ ὅταν ἔφτασε κοντὰ στὸ κελί του, τὸ εἶδε ἀνοικτὸ καὶ τὸ προσπέρασε ἀπορώνας πῶς κανεὶς δὲν βγῆκε νὰ τὸν προϋπαντήσῃ. Ἐκανε ὁμως τὴ σκέψη μὴ τυχόν ὁ ἀδελφός εἶναι ἄρρωστος καὶ γύρισε πίσω. Κτύπησε καὶ μπῆκε καὶ τὸν βρῆκε πολὺ ἄρρωστο. «Τί σοῦ συμβαίνει, πάτερ;» τὸν ρώτησε. Καὶ τοῦ ἀνέφερε ἐκεῖνος τὰ ἀκόλουθα: «Ἐγὼ προέρχομαι ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ μέ πολεμᾷ τώρα ὁ ἐχθρὸς γιὰ τὴ γυναῖκα μου. Τὸ εἶπα στοὺς Πατέρες καὶ μοῦ ἔβαλαν διάφορες ἀσκήσεις καὶ κάμνοντάς τες ἐξασθένησα καὶ ὁ πόλεμος αὖξάνει».

Ὁ Γέροντας λυπήθηκε μ' αὐτὰ πού ἄκουσε καὶ τοῦ λέει: «Οἱ Πατέρες θέβαια, καθὼς εἶναι δυνατοί, σωστά σοῦ πρότειναν τίς ἀσκήσεις. Ἀλλὰ ἂν ἀκούσεις τὴν ταπεινότητά μου, παράτησέ τα αὐτά καὶ παίρνε τὴ λίγη τροφὴ στήν ὥρα της καὶ κάμνοντας τὴ μικρὴ σου ἀκολουθία ἀνάθεσε στὸν Κύριο τὴ μέριμνά σου³¹. Γιατί μέ τοὺς δικούς σου κόπους δὲν θὰ μπορέσεις νὰ ξεπεράσεις αὐτὸν τὸν πειρασμό. Καὶ τὸ σῶμα μας ἐξάλλου εἶναι σὰν ἓνα ροῦχο. Ἐὰν τὸ φροντίζεις, διατηρεῖται, ἐὰν τὸ παραμελήσεις, καταστρέφεται».

Τὸν ἄκουσε ὁ ἄρρωστος πατὴρ καὶ ἐνήργησε ἔτσι. Καὶ μέσα σὲ λίγες μέρες ὁ πόλεμος τὸν ἐγκατέλειψε.

47. Ὑπῆρχε ἓνας ἀναχωρητὴς στὰ μέρη τοῦ Ἀντινόου³² πρὶν πολλὰ χρόνια, πού πρόκοβε στήν εὐλάβεια. Ἀκούσα-

30. Ἐννοεῖ τὸν καταγόμενον ἀπὸ ἄλλης χώρα. 31. Ψαλμ. 54, 23.

32. Ἀντίνοον: Πόλη στήν ἀνατολική ὁχθὴ τοῦ Νείλου ἀπέναντι ἀπὸ τὴν

μεν οὖν παρὰ γνωρίμων μοναχῶν ὅτι πολλοὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ὠφελοῦντο καὶ τῇ αὐτοῦ πράξει. Τοιούτῳ δὲ ὄντι ἐφθόνησεν ὡς καὶ πᾶσι τοῖς ἐναρέτοις ὁ ἐχθρὸς καὶ ὑποβάλλει λογισμὸν αὐτῷ ὡς δῆθεν εὐλαθείας ὅτι· Οὐκ ὀφείλεις δουλεύεσθαι ἢ διακονεῖσθαι ὑφ' ἐτέρων, ἀλλὰ σὺ μᾶλλον ἐτέροις ὀφείλων διακονῆσαι οὐ διακονεῖς. Ἄλλ' ἄγε κἂν σεαυτῷ δούλευσον· τοιγαροῦν ἀπελθὼν πώλησόν σου τὰ σπυρίδια εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀγόρασόν σου τὰς χρείας καὶ ἀνάστρεφε αὐθις ἐπὶ τὴν ἀναχώρησίν σου καὶ μηδενὶ δάρος ἐπιτίθει. Τοῦτο δὲ συνεβούλευσεν ὁ δόλιος φθονῶν αὐτοῦ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς δεούσης σχολῆς τῆς εἰς τὸν Κύριον καὶ τῆς τῶν πολλῶν ὠφελείας. Πανταχόθεν γὰρ ὁ ἐχθρὸς θηρεύειν αὐτὸν ἐσπούδαζε καὶ συλλαβεῖν. Ὁ δὲ ὡς ἐπ' ἀγαθῷ λογισμῷ πεισθεὶς κατέβη ἐκ τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ ὁ ποτὲ θαυμάζομενος, ἄπειρος ὢν τῆς πολλῆς πανουργίας τοῦ ἐνεδρεόντος, γνώριμος καὶ περιφανὴς ὑπὸ τῶν ὁρώντων ἀναχωρητῆς. Διὰ πολλοῦ δὲ χρόνου συντυχῶν γυναικὶ καὶ ἐξ ἀπροσεξίας σκελισθεὶς, ἐλθὼν εἰς ἔρημον τόπον ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ ἐχθροῦ ἔπεσε παρὰ ποταμόν. Ἐνθυμηθεὶς δὲ ὅτι ἐχάρη ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῇ πτώσει αὐτοῦ, ἠθέλησεν ἑαυτὸν ἀπελπίσαι· ὅτι περ μάλιστα τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐλύπησε καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγίους Πατέρας, ὧν πολλοὶ καὶ ἐν πόλεσι τὸν ἐχθρὸν νενικήκασι. Οὐδενὶ οὖν τούτων ὁμοιωθεὶς ἐλυπεῖτο σφόδρα. Καὶ μὴ μνησθεὶς ὅτι ὁ Θεὸς χορηγεῖ δύναμιν τοῖς ἐπ' αὐτῷ γνησίως ἐλπίζουσι,

Ἑρμούπολη στὰ ὄρια τῆς Ἑπτανομίδας καὶ Θηβαίδας.

33. Ἀδολεσχία μέ τόν Κύριο· Ἡ στροφή καὶ ἐμμονή τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς στόν Κύριο καί ἡ ἐντρυφήση στὰ τοῦ Κυρίου. Βλ. *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' σελ. 94 ὑπόσημ. 82.

με λοιπόν ἀπό γνωρίμους τοῦ μοναχοῦς ὅτι πολλοὶ ὠφελοῦνταν ἀπό τόν λόγο τοῦ καί ἀπό τό παράδειγμά του. Ἐναν τέτοιο μοναχό τόν φθόνησε, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς ἐνάρετους, ὁ ἐχθρὸς καὶ τοῦ βάζει τόν ἐξῆς λογισμό μέ τό πρόσχημα τῆς εὐλάβειας· Δέν πρέπει νά ἐξυπηρετεῖσαι ἢ νά διακονεῖσαι ἀπό ἄλλους, ἀλλὰ σὺ μᾶλλον ὀφείλεις νά διακονεῖς ἄλλους καὶ δέν τό κάνεις· τουλάχιστον ἐξυπηρετήσε τόν ἑαυτό σου. Πήγαινε λοιπόν, πούλησε τὰ ζεμπίλια στήν πόλη, κάνε κατόπιν τίς προμήθειες πού σοῦ χρειάζονται καὶ γύρισε πάλι στό ἀσκηταριό σου, καὶ μὴ γίνεσαι βάρος σέ κανέναν.

Φυσικά τόν συμβούλεψε ἔτσι ὁ δολερὸς, γιατί φθονοῦσε τὴν ἡσυχία τοῦ καὶ τὴν ἀδολεσχία³³ τοῦ μέ τόν Κύριο, ἀλλὰ καὶ γιατί πολλοὶ ἄνθρωποι ὠφελοῦνταν ἀπ' αὐτόν. Ἀπό παντοῦ προσπαθοῦσε ὁ ἐχθρὸς νά τόν παγιδεύσει καὶ νά τόν συλλάβει. Κι ἐκεῖνος ἐπειδὴ πείσθηκε ὅτι ὁ λογισμὸς αὐτός ἦταν καλός, κατέβηκε ἀπό τό μοναστήρι τοῦ μὴ ἔχοντας πείρα τῆς μεγάλης πανουργίας τοῦ διαδόλου πού στήνει παγίδες, αὐτός πού ἄλλοτε ἦταν τό πρόσωπο πού θαύμαζαν ὅσοι τόν ἐβλεπαν, γνώριμος καὶ διάσημος ἀναχωρητῆς. Συναντώντας λοιπόν μετά ἀπό πολὺν καιρό μιὰ γυναῖκα ἔπεσε στό ἀμάρτημα ἀπὸ ἔλλειψη προσοχῆς στόν ἑαυτό του. Πῆγε κατόπιν σέ ἔρημο τόπο, ἐνῶ ὁ ἐχθρὸς τόν ἀκολουθοῦσε, καὶ ἔπεσε στήν ὄχθη κάποιου ποταμοῦ. Σκέφθηκε τότε ὅτι χάρηκε ὁ ἐχθρὸς γιὰ τὴν πώση τοῦ καὶ πῆγε νά ἀπογοητευθεῖ ἀπὸ τόν ἑαυτό του, προπαντός γιατί λύπησε τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἁγίους Πατέρες, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ μέσα στὴ ζωὴ τῶν πόλεων νίκησαν τόν ἐχθρό. Ἡ λύπη τοῦ λοιπόν ἦταν μεγάλη, γιατί δέν ἔμοιασε μέ κανέναν ἀπ' αὐτούς. Δέν σκέφθηκε ὅμως ὅτι ὁ Θεὸς χορηγεῖ δύναμη σ' αὐτούς πού ἀληθινὰ ἐλπίζουν σ' Αὐτόν καὶ καθὼς πέτρωσε ἡ καρ-

πωρωθεὶς ἐπὶ τῇ τοῦ πλημμελήματος θεραπεία ἠθέλησεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ ῥίψαι εἰς θάνατον καὶ τελείαν χαρὰν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀπὸ δὲ τῆς πολλῆς ὀδύνης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὸ σῶμα ἠσθένησεν, εἰ μὴ ὕστερον ὁ ἐλεήμων Θεὸς ἐδοήθησεν αὐτῷ μὴ ἀποθανεῖν εἰς τελείαν χαρὰν τοῦ διαδόλου. Ὑστερον δὲ εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν ἐλογίσατο πλείονα κόπον ἐν κακοπαθείᾳ ἐνδείξασθαι καὶ ἱκετεῦσαι τὸν Θεὸν ἐν κλαυθμῷ καὶ πένθει. Καὶ ἀνεχώρησεν πάλιν ἐπὶ τὸ ἴδιον μοναστήριον· ἀναφράξας δὲ τὴν θύραν, ὡς δεῖ κλαίειν ἐπὶ νεκρῷ, οὕτως ἔκλαιεν ἱκετεύων τὸν Θεόν· νηστεύων δὲ καὶ ἀγρυπνῶν μετὰ ἀθυμίας, ἐλεπτύνθη τῷ σώματι πληροφορίαν μετανοίας οὕτω σχών.

Τῶν δὲ ἀδελφῶν παραβαλλόντων εἰς αὐτὸν πολλάκις πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτῶν καὶ κρουόντων τὴν θύραν, αὐτὸς ἔλεγε μὴ δύνασθαι ἀνοίγειν. Δέδωκα γάρ, φησί, λόγον ἓνα ἐνιαυτὸν γνησίως μετανοῆσαι. Καὶ ἔλεγεν· Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ. Ἡπόρει γάρ τὸ τί ἀπολογήσασθαι διὰ τὸ μὴ σκανδαλισθῆναι τοὺς ἀκούοντας, ὅτι ἦν παρ' αὐτοῖς τίμιος σφόδρα καὶ μέγας μοναχός. Καὶ ἐποίησεν ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἐκτενῶς νηστεύων καὶ γνησίως μετανοῶν. Περὶ δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, τῇ νυκτὶ τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως λαβὼν λύχνον κενὸν καὶ σκευάσας ἔθηκεν ἐν καινῇ χύτρα καὶ πωμάσας αὐτὴν ἀφ' ἐσπέρας εἰς εὐχὴν ἀνέστη λέγων· Ὁ οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ καὶ τοὺς βαρβάρους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, πρὸς σὲ κατέ-

διὰ τοῦ γιὰ τὴν θεραπεία τῆς πτώσης, θέλησε νὰ ρίξει τὸν ἑαυτό του στὰ νερά τοῦ ποταμοῦ νὰ πνιγεῖ καὶ νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἔτσι ἡ χαρὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Καὶ ἀπὸ τῆ μεγάλης ὀδύνης τῆς ψυχῆς τοῦ θά ἔξασθενούσαν ἐντελῶς οἱ σωματικές του δυνάμεις, ἐάν στή συνέχεια δέν τὸν βοηθοῦσε ὁ εὐσπλαχνος Θεός νὰ μὴ φτάσει στὸν θάνατο, πού θά ἦταν τέλεια χαρὰ γιὰ τὸν διάβολο. Τελικὰ ὅταν συνῆλθε, σκέφθηκε νὰ κοπιάσει μέ μεγαλύτερη κακοπάθεια ἀπ' ὅ,τι πρὶν, καὶ νὰ ἱκετεύσει τὸν Θεὸ κλαίοντας καὶ πενθώντας. Καὶ ξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψει πίσω στοῦ μοναστήρι τοῦ. Σάν ἔφτασε, ἔφραξε τοῦ κελιοῦ τὴν πόρτα καὶ ὅπως κλαίει κανεὶς πάνω σὲ νεκρό, ἔτσι ἄρχισε νὰ κλαίει ἱκετεύοντας τὸν Θεό. Ἀπὸ τῆ νηστείας καὶ τὴν ἀγρύπνια, πού συνοδεύονταν καὶ μέ πόνο ψυχῆς, ἀδυνάτησε πολὺ στοῦ σῶμα, ἀλλὰ καμιά πληροφορία δέν εἶχε ἀκόμη γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετάνοιάς του.

Καὶ ὅταν πολλές φορές ἔφθαναν ἐκεῖ ἀδελφοὶ γιὰ νὰ ὠφεληθοῦν ἀπ' αὐτὸν καὶ ἔκρουαν τὴν θύρα, αὐτὸς ἔλεγε ὅτι δέν μπορεῖ νὰ τοὺς ἀνοίξει «γιατί ἔδωσα —τοὺς ἐξηγοῦσε— λόγο, ἓνα χρόνο νὰ μετανοήσω πραγματικά». Καὶ πρόσθετε: «Νὰ προσευχηθεῖτε γιὰ μένα». Βρισκόταν σὲ ἀμηχανία, τί νὰ τοὺς λέει γιὰ νὰ μὴ σκανδαλιστοῦν αὐτοὶ πού τὸν ἄκουαν, γιατί τὸν ἐκτιμοῦσαν πολὺ καὶ τὸν θεωροῦσαν μεγάλο μοναχό.

Πέρασε λοιπὸν ὁλόκληρο τὸν χρόνο μέ μεγάλες νηστεῖες καὶ ἀληθινὴ μετάνοια. Καὶ ὅταν ἦρθε τὸ Πάσχα, τῇ νύκτα τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως, πῆρε ἓνα ἀδειανὸ λυχνάρι καὶ ἀφοῦ τὸ τακτοποίησε, τὸ τοποθέτησε μέσα σὲ ἓνα πῆλινο ἀγγεῖο ἀχρησιμοποίητο, τὸ καπάκωσε καὶ ἀποβραδὶς στάθηκε σὲ προσευχή καὶ ἔλεγε: «Θεέ μου, οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, Ἐσύ πού θέλεις καὶ οἱ βάρβαροι ἀκόμη νὰ σωθοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθεια³⁴, σὲ σένα κατέφυγα

φυγον τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν. Ἐλέησόν με τὸν πολλά σε παραπικράναντα εἰς χαρὰν τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ἰδοὺ νεκρὸς εἰμι ὑπακούσας τῷ ἐχθρῷ. Σὺ οὖν, Δέσποτα, καὶ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς ἀνελεήμονας ἐλεεῖς καὶ τοὺς πλησίον ἐλεεῖν διδάσκεις· οἴκτιρόν μου τὴν ταπείνωσιν· παρὰ Σοὶ γὰρ ἀδύνατον οὐδέν, ὅτι παρὰ τὸν Ἄδην διεσκορπίσθη ἡ ψυχὴ μου. Ποίησον ἔλεος ὅτι χρηστός εἶ ἐπὶ τὸ ἴδιον πλάσμα ὁ μέλλων καὶ τὰ οὐκ ὄντα σώματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως ἐγείρειν. Εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ὅτι ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου καὶ ἡ ταλαίπωρός μου ψυχὴ. Ἐτάκη δὲ καὶ τὸ σῶμά μου ὅπερ ἐμίανα καὶ οὐκέτι ἰσχύω ζῆν τῷ σῶ πόθῳ συνειλημμένος, ἀνθ' ὧν τεθάρρηκα συγκεχωρησθῆναι μοι τῇ μετανοίᾳ τὸ πλημμέλημα. Διπλὴν ἔχω τὴν ἀνελπιστίαν· ζωοποιήσόν με συντριβέντα καὶ τῷ σῶ πυρὶ πρόσταξον τὸν λύχνον τοῦτον ἀναφθῆναι, ὅπως λαβὼν κἀγὼ θάρσος ἐλέους ἐκ τῶν τῆς συγχωρήσεως οἰκτιρμῶν, τὸν ἐπίλοιπον, ὃν ἂν μοι χαρίσῃ διώσεώς μου χρόνον, τὰς ἐντολάς σου τηρήσω καὶ τοῦ σοῦ φόβου μὴ ἀποστῶ, ἀλλὰ γνησίως δουλεύσω σοι καὶ πλεῖον ἢ πρότερον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐν τῇ νυκτὶ τῆς Ἀναστάσεως μετὰ δακρύων πολλῶν ἀνέστη ἰδεῖν εἰ ἤφθη ὁ λύχνος. Καὶ ἀνακαλύψας καὶ ἰδὼν ὅτι οὐκ ἀνήφθη, πάλιν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον τὸν Κύριον παρεκάλει λέγων· Οἶδα, Κύριε, ὅτι ἀγὼν γέγονε τοῦ στεφανωθῆναι με καὶ οὐ προσέσχον τοῖς ποσὶ μου, ἐλόμενος μᾶλλον τῇ τῆς σαρκὸς ἡδονῇ τῇ τῶν ἀσεβῶν κολάσει ὑπαχθῆναι. Φεῖσαί μου οὖν, Κύριε, ἰδοὺ γὰρ πάλιν ἐξομολογοῦμαι τῇ σῇ χρηστότητι τὴν ἐμὴν

τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν. Ἐλέησε ἐμένα πού πολλές φορές σέ καταπίκρανα πρὸς χαρὰν τοῦ ἐχθροῦ. Καί νά, εἶμαι νεκρός, ἀφοῦ ὑπάκουσα στὸν ἐχθρό. Ἐσύ ὁμως, Δέσποτα, ἐλεεῖς καὶ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς ἄσπλαχνους καὶ διδάσκεις νά ἐλεοῦμε τὸν πλησίον· σπλαχνίσου με στό κατάντημά μου. Γιά σένα τίποτε τὸ ἀδύνατο δέν ὑπάρχει. Δές πού ἡ ψυχὴ μου κινδυνεύει νά διασκορπισθεῖ καὶ νά χαθεῖ στὸν Ἄδη³⁵.

Ἐλέησέ με, γιατί εἶσαι ἀγαθός γιά τὰ πλάσματά σου, Ἐσύ πού θά ἀναστήσεις τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως καὶ τὰ σώματα ἀκόμη πού δέν ὑπάρχουν πιά. Εἰσάκουσέ με, Κύριε, γιατί κοντεύει νά μέ ἐγκαταλείψει τὸ πνεῦμα μου³⁶ καὶ ἡ ταλαίπωρη ζωὴ μου. Ἐλιωσε καὶ τὸ σῶμα μου πού τὸ μόλυνα καὶ οὔτε μπορῶ πιά νά ζῶ συνεπαρμένος ἀπὸ τὸν πόθο σου μέ τὴν ἐνθάρρυνση ὅτι μοῦ ἔχει συγχωρεθεῖ ἡ ἁμαρτία γιά τὴν ὁποία μετανόησα. Εἶμαι διπλά ἀπελπισμένος. Ζωοποίησέ με τὸν κατατσακισμένο καὶ πρόσταξε ν' ἀνάψει τὸ λυχνάρι αὐτὸ μέ τὴ δική σου φωτιά, ὥστε νά ἐνθαρρυνθῶ κι ἐγὼ γιά τὸ ἔλεός σου ὅτι ἡ εὐσπλαχνία σου μέ συγχώρησε καὶ ὅσο χρόνο ζωῆς θά μοῦ χαρίσεις ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα νά φυλάξω τίς ἐντολές σου καὶ ἀπὸ τὸν φόβο σου νά μὴν ἀπομακρυνθῶ ἀλλὰ ἀληθινά νά σέ ὑπηρετήσω καὶ περὶ σόττερο ἀπὸ πρὶν».

Μετά ἀπ' αὐτὴ τὴν προσευχὴ του κατὰ τὴν νύκτα τῆς Ἀναστάσεως, σηκώθηκε πλημμυρισμένος στά δάκρυα νά δεῖ ἂν ἀναψε τὸ λυχνάρι. Ἀλλά ὅταν τὸ ξεσκέπασε καὶ εἶδε ὅτι δέν ἀναψε, ξανάπεσε μέ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ καὶ ἄρχισε νά παρακαλεῖ τὸν Κύριο μέ τοῦτα τὰ λόγια: «Γνωρίζω, Κύριε, ὅτι μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία γιά νά ἀγωνισθῶ καὶ νά στεφανωθῶ καὶ δέν πρόσεξα τὰ δῆματά μου· προτίμησα μᾶλλον χάριν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς νά πάω στήν κόλαση πού εἶναι γιά τοὺς ἀσεβεῖς. Λυπήσου με, Κύριε· νά, πάλι ἐξομολογοῦμαι στήν ἀγαθοσύνη σου τὴν δική μου ἀσχη-

35. Πρὸβλ. Ψαλμ. 87, 4.

36. Πρὸβλ. Ψαλμ. 142, 7.

ἀσχημοσύνην ἐνώπιον τῶν σῶν ἀγγέλων καὶ δικαίων πάντων, καὶ εἰ μὴ ὅτι σκάνδαλον ἦν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἂν ἐξομολογησάμην. Ὅθεν οἴκτειρόν με, ἵνα καὶ ἄλλους παιδεύσω. Ναί, Κύριε, ζωοποίησόν με.

Καὶ οὕτως ἐπὶ τρεῖς εὐξάμενος εἰσηκούσθη. Καὶ ἀναστάς εὗρε τὸν λύχνον λαμπρῶς καίόμενον· καὶ ἀγαλλιασάμενος τῇ ἐλπίδι ἰσχυσε τῇ τῆς καρδίας χαρᾷ καὶ ἔχαιρεν ἡδέως θαυμάζων τὴν χάριν ὅτι αὐτὸν ἐπληροφόρησε ἐν τούτῳ ὁ Θεός. Καὶ ἔλεγεν ὅτι· Ἀνάξιον ὄντα με, Κύριε, καὶ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς ἡλέησας τῷ μεγάλῳ τούτῳ καὶ καινότερῳ σημείῳ. Φεῖδῃ γάρ, Φιλάνθρωπε, τῶν σῶν ψυχῶν. Οὕτω δὲ διαμείναντος αὐτοῦ τῇ ἐξομολογήσει καὶ τῇ πρὸς Κύριον εὐχαριστίᾳ διέφανεν ἡ ἀγία ἡμέρα· καὶ ἦν εὐφραινόμενος ἐν Κυρίῳ σωματικῆς τροφῆς ἐπιλαθόμενος. Τοῦ δὲ λύχνου τὸ πῦρ ὅλας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ διεφύλαξεν ἔλαιον ἐπιχέων καὶ σκευάζων αὐτὸ ἄνωθεν ὥπως μὴ σβεσθῇ. Καὶ οὕτω πάλιν τὸ θεῖον Πνεῦμα ἐνώκησεν ἐν αὐτῷ καὶ ἐγένετο πᾶσιν ἐπίσημος ταπεινοφρονῶν καὶ τῇ ἐξομολογήσει τῇ πρὸς Κύριον καὶ εὐχαριστίᾳ εὐφραντικός. Ὅτε δὲ ἔμελλε καὶ τὴν ψυχὴν παραδιδόναι, εἶδε πρὸ ἡμερῶν ἀποκάλυψιν.

48. Γέρων τις ἐκάθητο εἰς μακρὰν ἔρημον. Εἶχεν οὗτος δὲ συγγένισσαν καὶ διὰ πολλῶν ἐτῶν ἐπεθύμησεν αὐτὸν ἰδεῖν. Περιηργάσατο οὖν ποῦ κάθηται καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐρήμου καὶ εὗροῦσα συνοδίαν καμηλαρίους εἰσηλθεν εἰς τὴν ἔρημον μετ' αὐτῶν. Ἦν δὲ ἐλκομένη ὑπὸ τοῦ διαδόλου. Καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὴν θύραν τοῦ Γέροντος, ἤρξατο ἀπὸ σημείων συνιστάνειν ἑαυτὴν λέγουσα ὅτι· Συγγενής

μοσύνη ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων σου καὶ ὅλων τῶν δικαίων. Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε φόβος ὁποιοῦδήποτε σκανδαλισμοῦ, καὶ στοὺς ἀνθρώπους θά τό φανέρωνα. Σπλαχνίσου με γιὰ νά καθοδηγήσω καὶ ἄλλους. Ναί, Κύριε, ζωοποίησέ με».

Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε ἔτσι τρεῖς φορές, εἰσακούσθηκε. Καὶ μόλις σηκώθηκε, βρῆκε τὸ λυχνάρι νά καίει μέ δυνατό φῶς. Γεμάτος ἀγαλλίαση γιὰ τὴν ἐλπίδα τῆς συγχωρήσεως, δυνάμωσε ἀπὸ τῆς χαρᾶς ποῦ ἐνίωσε ἡ καρδιά του καὶ εὐφραινόταν ἐκπληκτος γιὰ τὴν χάρη ποῦ τοῦ ἔκανε ὁ Θεός καὶ τὸν πληροφόρησε καὶ σ' αὐτό. Καὶ ἔλεγε: «Ἄν καὶ εἶμαι ἀνάξιος, Κύριε, καὶ αὐτῆς τῆς πρόσκαιρης ζωῆς, μέ ἐλέησες μ' αὐτό τό μεγάλο καὶ παράδοξο θαῦμα. Εἶσαι φιλάνθρωπος καὶ πονᾷς τίς ψυχές ποῦ σοῦ ἀνήκουν». Ἔτσι συνεχίζοντας τὴν ἐξομολόγηση καὶ τὴν εὐχαριστία, ξημέρωσε ἡ ἀγία ἡμέρα. Καὶ ζοῦσε μέσα στὴν εὐφροσύνη τοῦ Κυρίου, λησμονώντας τὴν σωματικὴ τροφή.

Καὶ τὴ φλόγα τοῦ λυχναριοῦ τὴν διατήρησε ὅλες τίς μέρες τῆς ζωῆς του προσθέτοντας λάδι καὶ τακτοποιώντας το ἀπὸ πάνω γιὰ νά μὴ σβήσει. Ἔτσι λοιπὸν ἦρθε πάλι καὶ κατοίκησε μέσα του τό ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἐγίνε ξακουστός σέ ὅλους μέ τὴν ταπεινοφροσύνη του καὶ ὑμνώντας καὶ εὐχαριστώντας τὸν Κύριο μετέδιδε τὴν χαρὰ του. Κι ὅταν ἐπρόκειτο νά παραδώσει τὴν ψυχὴ του, τοῦ ἀποκάλυψε ὁ Θεός τὸν θάνατό του πρὶν ἀπὸ μέρες.

48. Κάποιος Γέροντας ἔμενε σέ ἀπομακρυσμένη ἔρημο. Εἶχε αὐτός μιὰ συγγενή, ἡ ὁποία μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια ποῦ εἶχαν περάσει, ἐπεθύμησε νά τὸν δεῖ. Ἐρεύνησε λοιπὸν ποῦ μένει καὶ πῆρε τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἔρημο. Βρῆκε μιὰ συνοδεία ἀπὸ καμηλιέρηδες καὶ μπῆκε μαζί τους στὴν ἔρημο. Συρόταν βέβαια ἀπὸ τὸν διάβολο. Ἐφθασε στὴν πόρτα τοῦ Γέροντα καὶ ἄρχισε μέ γνώριμα στοιχεῖα νά συ-

σου εἰμι καὶ ἔμεινε πρὸς αὐτόν. Πολεμηθεὶς δὲ ὁ Γέρων ἔπεσεν εἰς αὐτήν.

³ Ἦν δὲ τις ἄλλος ἀναχωρητὴς καθήμενος εἰς τὰ κάτω μέρη. Καὶ ἐν τῷ γεμίζειν τὸ θανκάλιον αὐτοῦ ὕδατος ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ φαγεῖν ἐστρέφετο· καὶ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰσέρχομαι εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀναγγέλλω τῷ Γέροντι. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. Ὁψίας δὲ γενομένης ἐκοιμήθη εἰς ἱερὸν εἰδώλων κατὰ τὴν ὁδόν. Καὶ ἤκουσεν ἐν τῇ νυκτὶ τῶν δαιμόνων λεγόντων ὅτι· Τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἐρρίψαμεν τόνδε τὸν ἀναχωρητὴν εἰς πορνείαν. Καὶ ἀκούσας ἐλυπήθη. Καὶ ἐλθὼν ἐγγὺς τοῦ Γέροντος εὗρεν αὐτὸν στυγνὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω, ἄδβᾶ, ὅτι γεμίζω τὸ θανκάλιόν μου ὕδατος εἰς τὴν ὥραν τοῦ φαγεῖν καὶ στρέφεται; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἦλθες ἐρωτῆσαί με ὅτι τὸ θανκάλιον στρέφεται; Ἐγὼ δὲ τί ποιήσω ὅτι τὴν νύκτα ταύτην πέπτωκα εἰς πορνείαν; Ὁ δὲ εἶπεν· Κἀγὼ ἔμαθον. Καὶ λέγει αὐτῷ· Πῶς οἶδας; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κοιμώμενος ἤμην ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἤκουσα τῶν δαιμόνων λαλούντων περὶ σοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ἰδὸν κἀγὼ ἐξέρχομαι εἰς τὸν κόσμον. Ὁ δὲ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μὴ, πάτερ, ἀλλὰ παρὰμεινον ἐν τῷ τόπῳ σου, τὴν δὲ γυναῖκα ἀπόστειλον ἔνθεν· τοῦτο γὰρ συνάντημά ἐστι τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ δὲ ἀκούσας αὐτοῦ ὑπέμεινεν ἐπιτείνων τὴν πολιτείαν αὐτοῦ μετὰ δακρύων, ἕως οὗ ἤλθεν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ τάξιν.

49. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντά τινα λέγων· Ἐὰν συμβῇ ἄνθρωπον εἰς πειρασμὸν ἐμπεσεῖν κατὰ τινα ἐνέργειαν τί γίνεται διὰ τοὺς σκανδαλισθέντας; Καὶ διηγήσατο λέ-

στήνει τὸν ἑαυτό της λέγοντας· «Συγγενὴς σου εἶμαι» καὶ ἔμεινε κοντά του. Πολεμήθηκε ὁμως ὁ Γέροντας ἀπὸ τὸν πειρασμό κι ἔκανε τὴν ἁμαρτία μαζί της.

Ὑπῆρχε κι ἓνας ἄλλος ἀναχωρητὴς πού ἔμενε στὰ χαμηλότερα μέρη. Καὶ καθὼς γέμιζε τὴ στάμνα του νερό τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ἀναποδογύριζε ἡ στάμνα. Καὶ ἀπὸ οἰκονομία Θεοῦ συλλογίσθηκε· «Θά πάω στὴν ἔρημο νὰ τὸ ἀναφέρω στὸν Γέροντα». Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ πῆρε τὸν δρόμο. Ὅταν βράδιασε, κοιμήθηκε σ' ἓνα ἱερὸ τῶν εἰδώλων πού ἦταν πάνω στὸν δρόμο. Τὴ νύκτα ἄκουσε τοὺς δαίμονες νὰ λένε· «Ἀπόψε ρίξαμε τὸν τάδε ἀναχωρητὴ σὲ πορνεία». Λυπήθηκε, σάν τ' ἄκουσε. Ὅταν ἔφτασε κοντά στὸν Γέροντα, τὸν βρῆκε σκυθρωπὸ καὶ τοῦ λέει· «Τί νὰ κάνω, ἄδβᾶ, πού πάω νὰ γεμίσω νερό τὴ στάμνα τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ καὶ ἀναποδογυρίζει;» Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἐσύ ἦρθες νὰ μέ ρωτήσεις γιατί ἀναποδογυρίζει ἡ στάμνα; Ἐγὼ ὁμως τί θὰ κάνω πού τὴ νύκτα αὐτὴ ἔπεσα σὲ πορνεία;» «Τὸ ἔμαθα κι ἐγώ» τοῦ ἀπαντᾷ. «Καὶ πῶς τὸ ξέρεις;» τὸν ρωτᾷ ὁ Γέροντας. «Τὴν ὥρα πού κοιμόμουν μέσα στό ἱερὸ —τοῦ ἐξηγεῖ— ἄκουσα τοὺς δαίμονες νὰ μιλοῦν γιὰ σένα». «Ἐ τότε —λέει ὁ Γέροντας— θὰ γυρίσω κι ἐγὼ στὸν κόσμον». Καὶ ἄρχισε ὁ ἀδελφός νὰ τὸν παρακαλεῖ· «Μὴν τὸ κάνεις αὐτό, πάτερ. Μεῖνε στὸν τόπο σου καὶ διώξε ἀπὸ ὁδὴ τὴν γυναῖκα. Γιατί αὐτὸ ἦταν συναπάντημα μέ τὸν ἐχθρό». Κι ἐκεῖνος πράγματι τὸν ἄκουσε καὶ παρέμεινε ἐντείνοντας τὴν ἀσκησὴ του μέ δάκρυα, μέχρις ὅτου ἐπανῆλθε στὴν παλιὰ μοναχικὴ του τάξη.

49. Ὁ ἓνας ἀδελφός ρώτησε κάποιον Γέροντα· «Ἐάν συμβεῖ νὰ πέσει ἓνας ἄνθρωπος σὲ πειρασμό ἀπὸ κάποια διαβολικὴ ἐνέργεια, τί γίνεται μ' αὐτούς πού σκανδαλισθηκαν;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ διηγήθηκε τὸ ἑξῆς· «Ὑπῆρχε ἓνας

γων ὅτι· Διάκονός τις ἦν ὀνομαστός ἐν κοινοδίῳ τῆς Αἰγύπτου. Διωκόμενος δέ τις πολιτευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος ἦλθε μετὰ παντός τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόδιον. Καὶ ἐξ ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ ἔπεσε μετὰ γυναικὸς ὁ διάκονος καὶ γέγονε πᾶσιν αἰσχύνῃ. Καὶ ἀπῆλθε πρὸς τινα ἀγαπητὸν αὐτοῦ Γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Εἶχε δὲ ὁ Γέρων κρυπτηρίαν ἐσωτέραν τῆς κέλλης αὐτοῦ καὶ παρέκάλεισεν αὐτὸν ὁ διάκονος λέγων· Θάψον με ὧδε ζῶντα καὶ μὴ ἀναγγείλῃς τινί. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν σκοτίαν ἐκείνην μετενόησεν ἐξ ἀληθείας. Καὶ μετὰ χρόνον τινὰ οὐκ ἀνέβη τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ. Καὶ πάντων λιτανευόντων ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν ἀγίων ὅτι, ἐὰν μὴ ἐξέλθῃ καὶ εὕξηται ὁ διάκονος ὁ κεκρυμμένος παρὰ τῷ δεῖνι τῷ Γέροντι, οὐκ ἀνέρχεται τὸ ὕδωρ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐλθόντες ἐξήνεγκαν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν καὶ ἠΐστατο καὶ ἀνέβη τὸ ὕδωρ. Καὶ οἱ σκανδαλισθέντες ποτὲ πολλῶ μᾶλλον ὠφελήθησαν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

50. Ἀδελφοὶ δύο ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἐνός, ἔπεσεν εἰς πορνείαν. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Ἄγωμεν εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν, ἀδελφέ. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· Οὐκ ἔρχομαι. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Διαιτί, ἀδελφέ μου; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι· Ἀπελθόντος σου ἀπ' ἐμοῦ ἔπεσον εἰς πορνείαν. Καὶ θέλων κερδοῆσαι αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς

διάκονος ξακουστός σέ κοινόδιο τῆς Αἰγύπτου. Καὶ κάποιο πολιτικό πρόσωπο ποῦ διωκόταν ἀπὸ τὸν ἄρχοντα, κατέφυγε μαζί μ' ὅλη του τὴν οἰκογένεια στό κοινόδιο. Συνέβη λοιπόν ἀπὸ ἐνέργεια διαβολικὴ νά ἀμαρτήσῃ ὁ διάκονος μέ κάποια ἀπὸ τίς γυναῖκες καὶ καταντροπιάστηκε. Ἐφυγε καὶ πῆγε σέ κάποιον ἀγαπητό του Γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερε τὸ γεγονός. Ὁ Γέροντας αὐτός εἶχε μιά κρυπτή στό βάθος τοῦ κελιοῦ του καὶ τοῦ εἶπε ὁ διάκονος παρακαλώντας τον· «Θάψε με ἐδῶ ζωντανό καὶ μὴν τό ἀναφέρεις σέ κανέναν». Μπῆκε λοιπόν στό σκοτάδι ἐκεῖνο καὶ μετάνοησε εἰλικρινά.

Μετά ἀπὸ κάποιο χρονικό διάστημα συνέβη νά μὴν ἀνεβεῖ ἡ στάθμη τοῦ νεροῦ στό ποτάμι³⁷. Καθὼς ἔκαναν γενική λιτανεία, ἀποκαλύφθηκε σέ κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι, ἐὰν δέν βγεῖ καὶ δέν προσευχηθεῖ ὁ διάκονος ποῦ εἶναι κρυμμένος κοντά στόν τάδε Γέροντα, δέν θά ἀνεβεῖ τὸ νερό. Τό ἄκουσαν μέ ἐκπληξη, καὶ πῆγαν καὶ τὸν ἔδγαλαν ἀπὸ τὸν τόπο ὅπου βρισκόταν. Πράγματι, προσευχήθηκε καὶ τότε ἀνέβηκε τὸ νερό. Καὶ ὅσοι κάποτε εἶχαν σκανδαλισθεῖ, ὠφελήθηκαν πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὴ μετάνοιά του καὶ δόξασαν τὸν Θεό.

50. Δύο ἀδελφοὶ πῆγαν στὴν ἀγορά νά πουλήσουν τὰ ἐργόχειρά τους. Καὶ ὅταν ἀπομακρύνθηκε ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο, ἔπεσε σέ πορνεία. Ἐπιστρέφοντας ὁ ἀδελφὸς του τοῦ λέει· «Πᾶμε στό κελί μας, ἀδελφέ». «Δέν ἔρχομαι» τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος. Ἀρχισε ἐκεῖνος νά τὸν παρακαλεῖ· «Γιατί, ἀδελφέ μου;» «Ὅταν ἔφυγες ἀπὸ κοντά μου —τοῦ εἶπε— ἔπεσα σέ πορνεία». Καὶ ὁ ἀδελφὸς του θέλοντας νά τὸν

ὅταν ὅλη ἡ γύρω περιοχὴ. Ἡ λειψυδρία τοῦ ποταμοῦ δημιουργοῦσε σοβαρότατο πρόβλημα.

37. Πιθανότα θά ἐννοεῖ τὸν Νεῖλο ποταμό μέ τὰ νερά τοῦ ὁποίου ἄρδεν-

αὐτοῦ ἤρξατο λέγειν αὐτῷ· Καὶ ὡς ἀπῆλθον ἀπὸ σοῦ, οὕτω μοι γέγονεν· ἀλλ' ἄγωμεν, μετανοήσωμεν ἐμπόνως καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἡμῖν. Καὶ ἐλθόντες ἀνήγγειλαν τοῖς Γέρονσι τὸ συμβὰν αὐτοῖς. Καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς ἐντολὰς τοῦ μετανοῆσαι. Καὶ ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου μετενόει ὡς καὶ αὐτὸς ἁμαρτήσας. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὸν κόπον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ εἶσω ὀλίγων ἡμερῶν ἐφάνερωσεν ἐνὶ τῶν Γερόντων ὅτι διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην τοῦ μὴ ἁμαρτήσαντος ἀδελφοῦ συνεχωρήθη τῷ ἁμαρτήσαντι. Ἰδοὺ τοῦτό ἐστι τὸ τιθέναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

51. Ὁ ἡλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τινα Γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁ ἀδελφός μου παραλύνει με ὧδε κἀκεῖσε ἀπερχόμενος καὶ θλίβομαι. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ὁ Γέρων λέγων· Βάστασον αὐτόν, ἀδελφέ, καὶ ὁ Θεὸς βλέπων τὸν κόπον τῆς ὑπομονῆς σου φέρει αὐτόν. Οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος εὐχερὲς φέρειν τινά, οὐδὲ δαίμων δαίμονα ἐκβάλλει· ἀλλὰ μᾶλλον τῇ χρηστότητι φέρεις αὐτόν· καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν τῇ παρακλήσει φέρει τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ διηγήσατο αὐτῷ λέγων ὅτι· Ὁσαν ἐν Θηβαΐδι δύο ἀδελφοὶ καὶ ὁ εἷς πολεμηθεὶς εἰς πορνείαν ἔλεγε τῷ ἄλλῳ· Ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον. Ὁ δὲ ἄλλος ἔκλαιε λέγων· Οὐκ ἀφῶ σε, ἀδελφέ μου, ὑπάγειν καὶ ἀπολέσαι τὸν κόπον σου καὶ τὴν παρθενίαν σου. Ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο λέγων· Οὐ κάθημαι, εἰ μὴ ἀπέλθω· ἢ ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ καὶ πάλιν ὑποστρέφω μετὰ σοῦ ἢ ἀπόλυσόν με καὶ μένω εἰς τὸν κόσμον. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφός

κερδίσει, ἄρχισε νὰ τοῦ λέει· «Καὶ μέ μένα, ὅταν χωρίσαμε, τό ἴδιο συνέβη. Ἀλλὰ ἔλα ἄς μετανοήσουμε καταβάλλοντας περισσότερο κόπο καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς συγχωρήσει». Πῆγαν κατόπιν καὶ ἀνέφεραν στοὺς Γέροντες τὸ γεγονός καὶ αὐτοὶ τοὺς ἔδωσαν ἐντολές γιὰ τὴ μετάνοιά τους. Καὶ μετανοοῦσε ὁ ἀναίτιος ἀδελφός χάριν τοῦ ἄλλου σάν νὰ ἁμάρτησε ὁ ἴδιος. Βλέποντας ὁ Θεὸς τὸν κόπο τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ, μέσα σέ λίγες μέρες φάνερωσε σέ κάποιον ἀπὸ τοὺς Γέροντες ὅτι ἔνεκα τῆς πολλῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ πού δέν ἁμάρτησε, συγχωρέθηκε αὐτός πού διέπραξε τὴν ἁμαρτία.

Νά, αὐτό εἶναι τό νὰ θυσιάζεις τὴ ζωὴ σου χάριν τοῦ ἀδελφοῦ σου³⁸.

51. Πῆγε κάποτε ἓνας ἀδελφός σέ κάποιον Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Ὁ ἀδελφός μου μέ θγάζει ἀπὸ τὴ σειρά μου πηγαίνοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ στενοχωριέμαι». Κι ὁ Γέρωντας τὸν παρηγόρησε συμβουλευόντάς τον· «Νά τὸν ὑπομείνεις, ἀδελφέ, καὶ ὁ Θεὸς βλέποντας τὸν κόπο τῆς ὑπομονῆς σου, θὰ τὸν ἐπαναφέρει. Γιατί μέ τρόπο σκληρό δέν εἶναι εὐκόλο νὰ μεταστρέψεις κάποιον. Οὔτε ἓνας δαίμονας διώχνει ἄλλον δαίμονα³⁹. Ἀλλὰ μᾶλλον μέ τὴν καλοσύνη σου θὰ τὸν ἐπαναφέρεις. Γιατί καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἐλκύει τοὺς ἀνθρώπους προσφέροντάς τους τὴν παρηγορία».

Καὶ τοῦ διηγήθηκε τό ἐξῆς· Ὁσαν δύο ἀδελφοὶ στὴ Θηβαΐδα καὶ ὁ ἓνας πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας καὶ εἶπε στὸν ἄλλο· «Θά γυρίσω στὸν κόσμο». Ὁ ἄλλος ὅμως μέ κλάματα τοῦ ἔλεγε· «Δέν σ' ἀφήνω, ἀδελφέ μου, νὰ φύγεις καὶ νὰ χάσεις τὸν κόπο σου καὶ τὴν παρθενία σου». Ἀλλ' αὐτός δέν πειθόταν καὶ ἔλεγε· «Δέν μπορῶ νὰ μείνω ἄλλο, θὰ φύγω. Ὁ ἔλα μαζί μου καὶ ἐπιστρέφω πάλι μαζί σου ἢ ἄφησέ με καὶ θὰ μείνω στὸν κόσμο».

38. Πρ6λ. Ἰω. 15, 13. 39. Ματθ. 12, 26· Μαρκ. 3, 23.

ἀνήγγειλέ τινι Γέροντι μέγαλω ταῦτα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρον· Ὑπαγε μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸν κόπον σου οὐκ ἀφίει αὐτὸν πεσεῖν. Καὶ ἀναστάντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκουμένην. Καὶ ὡς ἔφθασαν εἰς τὴν κώμην, ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ἤρε τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀγωμεν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον, ἀδελφέ· ἰδοὺ νόμισον ὅτι ἡμάρτηκα, τί ἐκέρδησα ἐκ τούτου; Καὶ ὑπέστρεψαν ἀδελφεὶς εἰς τὸ κελλίον αὐτῶν.

52. Ὁ ἀδελφὸς ὑπὸ δαίμονος πολεμηθεὶς ἀπῆλθε πρὸς τινὰ Γέροντα λέγων αὐτῷ ὅτι· Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι μετ' ἀλλήλων εἰσὶν. Ἐμαθε δὲ ὁ Γέρον ὅτι ὑπὸ δαιμόνων χλευάζεται καὶ πέμψας ἐφώνησεν αὐτούς. Καὶ ὅτε ὁψὲ ἐγένετο, ἔθηκε ψίαθον τοῖς δύο ἀδελφοῖς καὶ ἐσκέπασεν αὐτοὺς εἰς ἓν στῶμα λέγων ὅτι· Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἅγια εἰσιν. Εἶπε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Τὸν ἀδελφὸν τοῦτον ἀπόκλεισον εἰς τὸ κελλίον παρὰ μέρος, αὐτὸς γὰρ τὸ πάθος ἔχει ἐν ἑαυτῷ.

53. Ὁ ἀδελφὸς εἶπέ τινι Γέροντι· Τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι ἀποκτείνει με ὁ ῥυπαρὸς λογισμός; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον ὅτι· Ὅταν θέλει ἡ μήτηρ ἀπογαλακτίσαι τὸ παιδίον αὐτῆς σκίλλαν θάλλει εἰς τὸν μασθὸν αὐτῆς καὶ ἔρχεται τὸ παιδίον τῷ ἔθει θηλάσαι καὶ ἀπὸ τῆς πικρίας αὐτοῦ φεύγει· θάλε οὖν καὶ σὺ σκίλλαν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Τί ἐστὶν ἡ σκίλλα ἣν ὀφείλω θαλεῖν; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρον· Τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ τῶν κολαστηρίων τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

54. Ὁ αὐτὸς ἠρώτησεν ἄλλον Γέροντα περὶ τοῦ αὐτοῦ

Πῆγε λοιπὸν ὁ (ἄλλος) ἀδελφός καὶ τὸ ἀνέφερε σέ κάποιον μέγαλο Γέροντα. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Πήγαινε μαζί του· καὶ ὁ Θεὸς γιὰ τὸν κόπο σου δὲν θὰ τὸν ἀφήσει νὰ πέσει». Σηκώθηκαν λοιπὸν καὶ κατέβηκαν στὸν κόσμον. Μόλις ὅμως ἔφθασαν στοῦ χωριό, ὁ Θεὸς βλέποντας τὸν κόπο τῆς ἀγάπης του, πῆρε τὸν πόλεμο ἀπὸ τὸν ἀδελφό. Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Ἄς γυρίσουμε πίσω στὴν ἔρημο, ἀδελφέ. Νά, πές ὅτι ἡμάρτησα, καὶ τί κέρδισα;» Καὶ γύρισαν στοῦ κελί τους χωρὶς νὰ πάθουν ζημιὰ.

52. Ὁ ἓνας ἀδελφός δέχθηκε πειρασμὸ ἀπὸ τὸν δαίμονα καὶ πῆγε σέ κάποιον Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Ἐκεῖνοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔχουν σχέσεις μεταξύ τους». Ὁ Γέροντας διέκρινε ὅτι ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ κάλεσε τοὺς δύο ἀδελφούς ἐκεῖ. Ὅταν βράδιασε, ἔστρωσε ἓνα ψαθὶ γιὰ τοὺς δύο ἀδελφούς καὶ τοὺς σκέπασε στοῦ ἴδιου στρωσίδι λέγοντας· «Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἅγια». Εἶπε κατόπιν στὸν μαθητῇ του· «Τὸν ἀδελφὸ αὐτὸν περιορίσέ τον σ' ἓνα παρὰ μέρος κελί, γιατί αὐτός ἔχει τὸ πάθος μέσα του».

53. Ὁ ἓνας ἀδελφός εἶπε σέ κάποιον Γέροντα· «Τί νὰ κάνω, πάτερ, ὁ ῥυπαρὸς λογισμὸς μέ σκοτώνει». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἡ μητέρα ὅταν θέλει νὰ ξεκόψει τὸ παιδάκι της ἀπὸ τὸν θηλασμό, θάλλει στὸν μαστὸ της σκίλλα⁴⁰. Ἔρχεται τὸ παιδάκι κατὰ τὴν συνήθειά του νὰ θηλάσει καὶ ἀπὸ τὴν πίκρα πού ἔχει ὁ μαστὸς ἀπομακρύνεται. Καὶ σὺ λοιπὸν θάλε σκίλλα». Τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Καὶ ποιά εἶναι ἡ σκίλλα πού πρέπει νὰ θάλω;» «Τὴ μνήμη τοῦ θανάτου καὶ τῶν βασάνων στὸν ἄλλον κόσμον» ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας.

54. Ὁ ἴδιος ρώτησε ἓναν ἄλλο Γέροντα σχετικὰ μέ τὸν

40. Σκίλλα: Πρόκειται γιὰ φυτὸ τοῦ ὁποίου ὁ δολβὸς ἔχει γεύση πικρή.

λογισμοῦ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ οὐδέποτε ἐπολεμή-
θην εἰς πρᾶγμα τοιοῦτον. Καὶ ἐσκανδαλίσθη ὁ ἀδελφός
καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἄλλον Γέροντα λέγων· Ἴδου τοῦτό μοι εἴ-
πεν ὁ δεῖνα ὁ Γέρων καὶ ἐσκανδαλίσθη ὅτι ὑπὲρ τὴν φύσιν
ἐλάλησε. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐχ ἀπλῶς εἶπέ σοι τοῦτο ὁ
ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀπελθε μετανόησον αὐτῷ, ἵνα
εἴπῃ σοι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου. Ἀναστὰς οὖν ὁ ἀδελφός
ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων·
Συγχώρησόν μοι, ἀδελφά, ὅτι ἀφρόνως ἐποίησα ἀσυντάκτως
ἐξελθών. Παρακαλῶ σε, ἐρμήνευσόν μοι πῶς οὐδέποτε ἐπο-
λεμήθης εἰς πορνείαν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἀφ' οὗ γέγονα
μοναχός οὐκ ἐχορτάσθην ἄρτου, οὐδὲ ὕδατος, οὐδὲ ὕπνου·
καὶ ἡ μέριμνα τούτων ὀχλοῦσά με πάννυ οὐκ ἀφῆκέ με
αἰσθανθῆναι τοῦ πολέμου οὗ εἴρηκας. Καὶ ἐξῆλθεν ὠφελη-
θεὶς ὁ ἀδελφός.

55. Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα τῶν Πατέρων λέγων· Τί
ποιήσω ὅτι πάντοτε ὁ λογισμός μου εἰς τὴν πορνείαν ἐστὶ
καὶ οὐκ ἀφίει με ἀναπαῆναι μίαν ὥραν καὶ θλίβεταιί μου ἡ
ψυχή; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅταν οἱ δαίμονες σπείρῳσι τοὺς
λογισμούς, μὴ συνάλλασσε αὐτοῖς. Αὐτῶν γὰρ ἐστὶ τό ὑπο-
βάλλειν πάντοτε· οὐ γὰρ ἀμελοῦσιν, οὐ μέντοι γε διάζον-
ται. Ἐν σοὶ δέ ἐστι δέξασθαι ἢ μὴ δέξασθαι. Εἶδες τί ἐποί-
ησαν οἱ Μαδινᾶιοι; Ἐκαλλώπισαν τὰς θυγατέρας αὐτῶν
καὶ ἔστησαν· τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἐδιάσαντο· ἀλλ' οἱ θέ-
λοντες ἔπεσον μετ' αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἀγανακτήσαντες μετὰ
ἀπειλῆς φόνῳ ἐχρήσαντο. Οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λογι-

41. Ἀρ. 25, 1-3.

ἴδιο λογισμό καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἐγὼ ποτέ δὲν εἶχα
τέτοιου εἶδους πειρασμό». Σκανδαλίσθηκε ἀπὸ τὴν ἀπάν-
τησιν ὁ ἀδελφός καὶ πῆγε σ' ἄλλον Γέροντα καὶ τοῦ λέει·
«Τό καὶ τό μοῦ εἶπε ὁ τάδε Γέροντας καὶ σκανδαλίσθηκα,
γιατί ξεπερνᾷ τὴν ἀνθρώπινη φύσιν αὐτό πού εἶπε». Καὶ ὁ
Γέροντας τοῦ ἀποκρίνεται· «Δέν ἐννοοῦσε αὐτό ὁ ἄνθρω-
πος τοῦ Θεοῦ. Πήγαινε πίσω, βάλε του μετάνοια γιὰ νά
σοῦ πεῖ τό νόημα πού κρύβει ὁ λόγος του». Σηκώθηκε πρᾶ-
γματι ὁ ἀδελφός, πῆγε στὸν Γέροντα καὶ τοῦ ἔβαλε μετὰ-
νοια λέγοντας· «Συγχώρα με, ἀδελφά, γιατί φέρθηκα ἄμυαλα
πού ἔφυγα χωρὶς νά τακτοποιήσω τὸν λογισμό μου. Σέ πα-
ρακαλῶ, ἐξηγήσέ μου πῶς δέν πολεμήθηκες ποτέ ἀπὸ σαρ-
κικό πειρασμό;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἀπ' τὴ μέρα
πού ἔγινα μοναχός δέν χόρτασα ψωμί οὔτε νερό οὔτε ὕπνο.
Καὶ ἡ ἔγνοια αὐτὴ μέ ἐνοχλοῦσε τόσο πού δέν μέ ἄφησε νά
αἰσθανθῶ τὸν πόλεμο γιὰ τὸν ὁποῖο ἐσύ μίλησες». Ἔτσι
ἔφυγε ὁ ἀδελφός ὠφελημένος.

55. Ἐνας ἀδελφός ρώτησε κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρες·
«Τί νά κάνω πού ὁ λογισμός μου βρίσκεται πάντοτε γύρω
ἀπ' τό σαρκικό ἀμάρτημα καὶ δέν μ' ἀφήνει οὔτε μιά ὥρα
νά ἀναπαυθῶ καὶ πιέζεται ἡ ψυχὴ μου;» Κι ἐκεῖνος τοῦ
εἶπε· «Ὅταν οἱ δαίμονες σπέρνουν τοὺς λογισμούς, μὴν
ἀνοίγεις συζήτησιν μαζί τους. Ἡ δουλειά τους εἶναι νά
ὑποβάλλουν αὐτοὶ πάντοτε λογισμούς· δέν τό παραλείπουν
αὐτό, ἀλλὰ καὶ δέν ἐξαναγκάζουν. Στό χέρι σου εἶναι νά
τούς δεχθεῖς ἢ νά μὴ τούς δεχθεῖς. Εἶδες τί ἔκαναν οἱ Μα-
δινᾶιτες; Στόλισαν τίς θυγατέρες τους καὶ τίς παρουσίασαν
στοὺς Ἰσραηλίτες· κανέναν ὅμως ἀπ' αὐτοὺς δέν ἐξανάγκασαν.
Ἐκεῖνοι πού ἤθελαν ἦρθαν σέ σχέση μέ αὐτές, ἐνῶ
ἄλλοι ἀγανάκτησαν, τούς ἀπειλῶσαν καὶ ἔφθασαν καὶ στὸν
φόνον⁴¹. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μέ τοὺς λογισμούς».

σμών. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀδελφὸς εἶπε τῷ Γέροντι· Τί οὖν ποιήσω ὅτι ἀσθενὴς εἰμι καὶ τὸ πάθος νικᾷ με; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κατανόησον αὐτοὺς καὶ ὅταν ἀρχὴν δάλωσι λαλεῖν, μὴ ἀποκριθῇς αὐτοῖς, ἀλλὰ ἀναστὰς εὗξαι καὶ δάλε μετανοίαν λέγων· Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἴδὸν μελετῶ, ἀδβᾶ, καὶ οὐκ ἔστι κατάνυξις ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὅτι οὐκ οἶδα τὴν δύναμιν τοῦ λόγου. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ μόνον μελέτησον· ἤκουσα γὰρ ὅτι εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν καὶ πολλοὶ τῶν πατέρων τὸν λόγον τοῦτον ὅτι· Ὁ ἐπαιδὸς οὐκ οἶδε τῶν ῥημάτων ὧν λέγει τὴν δύναμιν, ἀλλὰ τὸ θηρίον ἀκούει καὶ οἶδε τὴν δύναμιν τοῦ λόγου καὶ ὑποτάσσεται. Οὕτω καὶ ἡμεῖς. Κἂν οὐκ οἶδαμεν τῶν ῥημάτων τὴν δύναμιν ὧν λαλοῦμεν, ἀλλ' οἱ δαίμονες ἀκούοντες φόβῳ ἀναχωροῦσιν.

56. Ἐλεγον οἱ Γέροντες ὅτι ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας διβλίον ἐστίν· ἐὰν οὖν σπαρῇ εἰς ἡμᾶς καὶ μὴ πειθόμενοι αὐτῷ ἀπορρίψωμεν αὐτὸ ἀφ' ἡμῶν, μετὰ ἀναπαύσεως κόπτεται· ἐὰν δὲ σπαρέντος αὐτοῦ ἐγγλυκανθῶμεν αὐτῷ ὡς πειθόμενοι, ἀντιστραφεὶς γίνεται σίδηρος καὶ δυσκόλως κόπτεται. Χρεία δὲ ἐστὶν διακρίσεως ἐν τῷ λογισμῷ τούτῳ, ὡς τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐλπίς σωτηρίας, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις αὐτῷ ὁ στέφανος ἀπόκειται.

57. Ἀδελφοὶ δύο πολεμηθέντες ὑπὸ πορνείας ἀπῆλθον

42. Εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶμα δείγματα χρήσεως τῆς μονολόγιστης εὐχῆς.

43. Πρβλ. Ψαλμ. 57, 5-6.

44. Ἡ ὀρθότερη γραφὴ θά ἦταν δύβλος, ὄνομα τοῦ αἰγυπτιακοῦ παπύρου. Ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ φλοιὸ τοῦ παπύρου ποὺ λεγόταν δίβλος (μέ ι) κα-

Καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ εἶπε· «Τί νὰ κάνω ὅμως πού εἰμαι ἀδύναμος καὶ μέ νικάει τὸ πάθος;» Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Νὰ τοὺς παρακολουθεῖς καὶ μόλις ἀρχίζουν νὰ σοῦ λένε κάτι, μὴν τοὺς ἀπαντᾷς, ἀλλὰ σήκω, προσευχήσου, δάλε μετάνοια καὶ λέγε· Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησέ με⁴²». Ἀλλὰ ὁ ἀδελφός ἐπανελάβε· «Νά, ἀδβᾶ μου, μελετῶ, καὶ δέν ἔχω κατάνυξη στὴν καρδίᾳ μου, γιατί δέν καταλαβαίνω τὸ νόημα πού κρύβουν τὰ λόγια». Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἐσὺ μὴν παραλείπεις νὰ διαβάζεις. Ἀκουσα ὅτι εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες τὸ ἑξῆς· Ὁ γητευτὴς δέν ξέρει τὸ νόημα τῶν λόγων πού λέει, ἀλλὰ τὸ φίδι ἀκούει καὶ καταλαβαίνει τί σημαίνουν καὶ ὑποτάσσεται⁴³. Ἔτσι καὶ ἐμεῖς. Κι ἂν ἀκόμη δέν γνωρίζουμε τὸ νόημα αὐτῶν πού λέμε μέ τὴ γλῶσσα, οἱ δαίμονες ὅμως ἀκοῦν καὶ ἀπὸ τὸ φόβο τους φεύγουν».

56. Ἐλεγαν οἱ Γέροντες ὅτι ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας μοιάζει μέ τὸ φυτὸ πάπυρο⁴⁴. Ἄν δηλαδὴ πέσει ὁ λογισμὸς σάν σπόρος μέσα μας καὶ δέν τὸν πιστέψουμε ἀλλὰ τὸν ἀπορρίψουμε, τὸν κόβουμε χωρὶς κόπο. Ἄν ὅμως αἰσθανθοῦμε εὐχαρίστηση ἀπὸ τὴν παρουσία του καὶ σάν νὰ συμφωνοῦμε μαζί του, μεταβάλλεται καὶ γίνεται σίδερο καὶ δύσκολα κόβεται. Χρειάζεται νὰ γνωρίζουμε γιὰ τὸν λογισμό αὐτό, ὅτι γιὰ ἐκείνους πού ὑπακοῦνε σ' αὐτόν δέν ὑπάρχει ἐλπίδα σωτηρίας, ἐνῶ γιὰ ὅσους δέν τὸν ἀποδέχονται τοὺς περιμένει στεφάνι.

57. Δύο ἀδελφοὶ πού πολεμήθηκαν ἀπὸ τὸν πειρασμό

τασκεύαζαν χαρτί γιὰ γραφικὴ ὕλη. Βιβλίον εἶναι τὸ ὑποκοριστικὸν τῆς λ. δίβλος καὶ σημαίνει διβλίον μικρὸ ἀπὸ πάπυρο. Στὸ ἀπόφθ. 56 ἀπὸ τὴ συνάφεια τῶν λεγομένων γίνεται σαφές ὅτι ἐννοεῖ τὸ φυτὸ πάπυρος (= δύβλος).

καὶ ἔλαβον γυναῖκας. Ὑστερον δὲ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐκερδήσαμεν ἀφέντες τὴν ἀγγελικὴν τάξιν καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην; Καὶ μετὰ ταῦτα εἰς πῦρ καὶ εἰς κόλασιν μέλλομεν ὑπάγειν. Ἐξέλθωμεν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ ἐξελθόντες παρεκάλεσαν τοὺς Πατέρας δοῦναι αὐτοῖς μετάνοιαν ἐξομολογησάμενοι ἅπερ ἔπραξαν. Καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς οἱ Γέροντες ἐπὶ ἐνιαυτόν, καὶ τοῖς δύο ἐπὶ ἴσης ἐδίδοδοτο ἄρτος καὶ ὕδωρ. Ἦσαν δὲ καὶ τῇ ιδέᾳ ὅμοιοι.

Καὶ ὅτε ἐπληρώθη ὁ καιρὸς τῆς μετανοίας, ἐξηλθον καὶ εἶδον οἱ Πατέρες τὸν ἕνα χλωρόν καὶ στυγνὸν πάνυ, τὸν δὲ ἄλλον εὐθαλῆ καὶ φαιδρόν· καὶ ἐθαύμασαν ὅτι τὴν τροφὴν ἐπὶ ἴσης ἐλάμβανον. Ἠρώτησαν οὖν τὸν στυγνὸν λέγοντες· Τί ἡδολέσχεις μετὰ τῶν λογισμῶν εἰς τὸ κελλίον σου; Ὁ δὲ ἔφη· Τὰ κακὰ ἃ ἐποίησα καὶ τὴν κόλασιν εἰς ἣν ἔμελλον ἀπελθεῖν ἐλογιζόμην καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκολλήθη τὸ ὅσοῦν μου τῇ σαρκί μου. Ἠρώτησαν δὲ καὶ τὸν ἄλλον· Καὶ σὺ τί ἐλογίζου ἐν τῷ κελλίῳ σου; Ὁ δὲ λέγει· Τῷ Θεῷ ἡὐχαρίστουν ὅτι ἐξείλετό με ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς μελλούσης κολάσεως καὶ ἤγαγέ με εἰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην πολιτείαν· καὶ μνημονεύων τοῦ Θεοῦ ἡὐφραινόμην. Καὶ εἶπον οἱ Γέροντες ὅτι· Ἐφίσης ἡ μετάνοιά ἐστι τῶν δύο πρὸς τὸν Θεόν.

58. Γέρων τις ἦν ἐν Σκήτει καὶ ἐμπεσὼν εἰς ἀσθένειαν μεγάλην ὑπηρετεῖτο παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Καὶ βλέπων ὁ Γέρων ὅτι κάμνουσιν ἔλεγεν ὅτι· Ὑπάγω εἰς Αἴγυπτον, ἵνα μὴ

45. Ψαλμ. 101, 6.

46. Ψαλμ. 76, 4.

τῆς πορνείας ἐπέστρεψαν στὸν κόσμον καὶ παντρεύτηκαν. Ἀργότερα εἶπαν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο· «Τί κερδίσαμε πού ἀφήσαμε τὴν ἀγγελικὴν τάξιν καὶ ἤλθαμε στὴν ἀκαθαρσία αὐτή; Καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὰ μᾶς περιμένει φωτιά καὶ κόλαση αἰώνια. Ἄς πᾶμε πάλιν στὴν ἔρημον». Γύρισαν πράγματι, ἐξομολογήθηκαν ὅσα ἔκαναν καὶ παρεκάλεσαν τοὺς Πατέρες νὰ τοὺς ὀρίσουν ἐπιτίμιο γιὰ τὴ μετάνοιά τους. Οἱ Γέροντες τοὺς ἀπομόνωσαν γιὰ ἕνα χρόνον καὶ ἔδιναν καὶ στοὺς δύο ἴση ποσότητα ψωμοῦ καὶ νεροῦ, γιατί καὶ στίς διαστάσεις τοῦ σώματος ἦσαν ὅμοιοι.

Ὅταν συμπληρώθηκε ὁ χρόνος τῆς μετανοίας, βγήκαν ἀπὸ τὴν ἀπομόνωση καὶ βλέπουν οἱ Πατέρες τὸν ἕνα πολὺ χλωμό καὶ σκυθρωπό, ἐνῶ τὸν ἄλλο καλοστεκούμενον καὶ χαρούμενον. Ἀπόρησαν, ἐπειδὴ ἔπαιρναν τὴν ἴδια τροφή. Ρώτησαν λοιπὸν τὸν σκυθρωπό· «Γύρω ἀπὸ τί στρέφονταν οἱ λογισμοί πού ἔκανες μέσα στό κελί σου;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Συλλογιζόμουν τὰ κακὰ πού ἔκανα καὶ τὴν κόλαση πού μέ περιμένει καὶ ἀπὸ τὸν φόβο μου κόλλησαν τὰ κόκκαλά μου στό πετσί μου⁴⁵».

Ρώτησαν καὶ τὸν ἄλλο· «Καὶ σὺ τί συλλογιζόσουν μέσα στό κελί;» Κι αὐτός εἶπε· «Εὐχαριστοῦσα τὸν Θεό πού μέ γλύτωσε ἀπὸ τὴ βρωμιά τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὴν αἰώνια κόλαση καὶ μέ ξανάφερε στὸν ἀγγελικὸ αὐτὸ τρόπο ζωῆς. Καὶ γέμιζα εὐφροσύνη, καθὼς σκεπτόμουν τὸν Θεό⁴⁶». Καὶ ἀποφάνθηκαν οἱ Γέροντες ὅτι καὶ τῶν δύο ἡ μετάνοια ἔχει τὴν ἴδια ἀξία γιὰ τὸν Θεό.

58. Κάποιος Γέροντας πού ἀσκήτευε στὴ Σκήτη, ἀρρώστησε βαριά καὶ τὸν ὑπηρετοῦσαν οἱ ἀδελφοί. Βλέποντας ὅμως ὁ Γέροντας ὅτι κουράζονται εἶπε· «Θὰ πάω στὴν Αἴγυπτον γιὰ νὰ μὴν ἐξαντλῶ τοὺς ἀδελφούς». Καὶ τοῦ λείει ὁ

παραλύω τοὺς ἀδελφούς μου. Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ἄβδᾶς Μωυσῆς· Μὴ ἀπέλθης, ἐπεὶ εἰς πορνείαν ἔχεις ἐμπεσεῖν. Ὁ δὲ λυπηθεὶς ἔλεγεν ὅτι· Ἀπέθανε τό σῶμά μου καὶ ταῦτά μοι λέγεις; Ἀπῆλθεν οὖν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι πολλὰ προσέφερον αὐτῷ. Καὶ μία τις παρθενεύουσα κατὰ πίστιν ἦλθεν ὑπηρετεῖν τῷ Γέροντι. Μετὰ δὲ χρόνον μικρὸν ὑγιάνας ἔπεσε μετ' αὐτῆς· καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶπον αὐτῇ· Πόθεν τοῦτο; Καὶ εἶπεν· Ἀπὸ τοῦ Γέροντος. Καὶ οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῇ. Ὁ δὲ Γέρων ἔλεγεν· Ἐγὼ ἐποίησα· ἀλλὰ φυλάξατε τὸ παιδίον τὸ γεννώμενον. Καὶ ὅτε ἀπεγαλακτίσθη, ἡμέρας ἑορτῆς γενομένης ἐν Σκήτει κατηλθεν ὁ Γέρων δαστάζων τὸ παιδίον ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς· Βλέπετε τὸ παιδίον τοῦτο· υἱὸς τῆς παρακοῆς ἐστίν. Ἀσφαλίξεσθε οὖν ἑαυτούς, ἀδελφοί, ὅτι εἰς τὸ γῆράς μου τοῦτο ἐποίησα· ἀλλὰ εὗξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες ἔκλαυσαν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἔβαλεν ἀρχὴν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐργασίας.

59. Ἀδελφός τις ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας δεινῶς. Τέσσαρες γὰρ δαίμονες ἐν εἵδει γυναικῶν εὐμορφοτάτων μετασχηματισθέντες ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἔμειναν παλαίοντες μετ' αὐτοῦ ἐλκύσαι εἰς αἰσχρὰν μίξιν. Ἐκείνου δὲ ἀνδρείως ἀγωνισαμένου καὶ μὴ ἡττηθέντος, ὁ Θεὸς βλέπων αὐτοῦ τὸν καλὸν ἀγῶνα ἐχαρίσατο αὐτῷ μηκέτι πύρωσιν ἔχειν σαρκικήν.

60. Ἀναχωρητής τις ἦν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι τῆς Αἰγύπτου καὶ ἦν ὀνομαστός ὅτι εἰς μονοκέλλιον ἐκάθητο ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. Καὶ ἰδοὺ κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ γυνή τις ἄσεμνος ἀκούσασα περὶ αὐτοῦ ἔλεγε τοῖς νεωτέροις· Τί θέ-

ἄβδᾶς Μωυσῆς· «Μὴ πηγαίνεις, γιατί θά πέσεις σέ πορνεία». Ἐκεῖνος λυπήθηκε καὶ εἶπε· «Νεκρώθηκε τό σῶμα μου καὶ τέτοια μοῦ λές;» Καί πῆγε στήν Αἴγυπτο. Οἱ ἄνθρωποι ὅταν τό πληροφορήθηκαν, τοῦ πρόσφεραν πολλὰ. Καί μία παρθένος πῆγε ἀπό εὐλάβεια νά ὑπηρετήσῃ τόν Γέροντα. Μετά ἀπό κάποιο χρονικό διάστημα, ὅταν ἀνάρρωσε λίγο, διέπραξε τό σαρκικό ἀμάρτημα μαζί της. Κυοφόρησε αὐτή καί γέννησε γιό. Καί οἱ ἄνθρωποι τή ρώτησαν· «Ἀπό ποῦ προῆλθε αὐτό;» «Ἀπό τόν Γέροντα» ἀπάντησε. Ἀλλά δέν τήν πίστεψαν. Καί ὁ Γέροντας ἔλεγε· «Ἐγὼ τό ἔκανα, ἀλλά φυλάξτε τό παιδάκι πού γεννήθηκε».

Καί ὅταν ἀπογαλακτίσθηκε, κάποια μέρα πού εἶχε γιορτή στή Σκήτη, πῆγε κρατώντας τό παιδί στόν ὦμο του, μπῆκε στήν ἐκκλησία καί εἶπε στοὺς ἀδελφούς· «Βλέπετε τό παιδάκι αὐτό; Εἶναι γιὸς τῆς παρακοῆς. Ἀσφαλίξετε τόν ἑαυτό σας, ἀδελφοί, γιατί στά γηρατεία μου τό ἔκανα αὐτό. Παρακαλῶ προσευχηθεῖτε γιά μένα». Τόν εἶδαν ὅλοι καί ἔκλαψαν. Κι αὐτός πῆγε στό κελί του καί ἔβαλε ἀρχή στήν ἀσκήση πού εἶχε τόν προηγούμενο καιρό.

59. Ἕνας ἀδελφός πειράσθηκε ἀπό τόν δαίμονα τῆς πορνείας φοβερά. Τέσσερις δαίμονες μέ μορφή πάρα πολύ ὡραίων γυναικῶν ἐπὶ εἴκοσι μέρες πάλευαν ἐπίμονα μαζί του νά τόν παρασύρουν σέ αἰσχρή πράξη. Ἀλλά ἐκεῖνος ἀγωνίσθηκε μέ ἀνδρεία καί δέν νικήθηκε· βλέποντας ὁ Θεὸς τόν καλό του ἀγῶνα τοῦ ἔδωσε τή χάρη νά μὴν ἔχει στό ἐξῆς σαρκική πύρωση.

60. Ὑπῆρχε κάποιος ἀναχωρητής στίς πεδινές περιοχές τῆς Αἰγύπτου καί ἦταν ὀνομαστός· ἀσκήτευε σέ ἀπομονωμένο κελί σέ ἔρημο τόπο. Καί νά πού ὁδηγημένη ἀπό τόν Σατανᾶ μία γυναίκα ἄσεμνη, ὅταν πληροφορήθηκε γι'

λετέ μοι δοῦναι καὶ γὰρ καταβάλλω τὸν ἀναχωρητὴν ὑμῶν. Οἱ δὲ συνέθεντο δοῦναι αὐτῇ τι φανερόν. Καὶ ἐξελθοῦσα ἐσπέρας ἦλθεν ἐπὶ τὴν κέλλαν αὐτοῦ ὡς δῆθεν πλανωμένη. Καὶ κρουσάσης αὐτῆς ἐξῆλθε καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἐταράχθη λέγων· Πῶς ὧδε παραγέγονας; Ἡ δὲ φησὶ κλαίουσα· Πλανωμένη ἦλθον ὧδε. Καὶ σπλαχνισθεὶς εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸ αὐλίδριον καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ ἔκλεισε τὴν θύραν. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀθλία ἔκραζε λέγουσα· Ὁ δὲ πάλιν ταραχθεὶς καὶ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ φοβηθεὶς ἔλεγε· Πόθεν μοι ἦλθεν ἡ ὀργὴ αὕτη; Καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν εἰσήνεγκεν αὐτὴν ἔσω.

Ἦρξατο δὲ ὁ διάβολος κατατοξεύειν αὐτὸν εἰς αὐτὴν. Ὁ δὲ νοήσας τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ ἔλεγεν καθ' ἑαυτόν· Αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ σκότος εἰσὶν, ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ φῶς ἐστίν. Στάς οὖν ἀνῆψε τὸν λύχνον. Ἐκκαιόμενος δὲ τῇ ἐπιθυμίᾳ ἔλεγεν ὅτι· Οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες εἰς κόλασιν ὑπάγουσι. Δοκίμασον οὖν ἐντεῦθεν εἰ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ βαλὼν τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν λύχνον ἔκαυσεν αὐτὸν καὶ οὐκ ᾔσθάνετο καιόμενος διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πυρώσεως τῆς σαρκός. Καὶ οὕτω ποιῶν ἕως πρωὶ ἔκαυσεν ὅλους τοὺς δακτύλους αὐτοῦ. Ἐκείνη δὲ ἡ ἀθλία ὀρῶσα ἃ ἐποίει ἐκ τοῦ φόβου ἀπελιθώθη. Ἐλθόντες δὲ τὸ πρωὶ οἱ νεώτεροι πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν ἔλεγον· Ἦλθεν ὧδε γυνὴ ὀψέ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ναί, ἰδοὺ ἔσω κοιμᾶται. Καὶ εἰσελθόντες εὗρον αὐτὴν νεκρὰν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ δὲ ἔειπεν· Τότε ἀνακαλύψας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔδειξεν αὐτοῖς λέγων· Ἰδοὺ τί ἐποίησέ μοι ἡ θυγάτηρ τοῦ δια-

αὐτόν, εἶπε σέ κάποιους νέους· «Τί θέλετε νὰ μοῦ δώσετε καὶ ἐγὼ θὰ κάνω τὸν ἀναχωρητὴ σας νὰ πέσει». Κι αὐτοὶ συμφώνησαν νὰ τῆς δώσουν ἓνα ὀρισμένο ποσό. Πῆρε λοιπὸν τὸν δρόμο καὶ κατὰ τὸ βράδυ ἔφθασε στό κελί του μέ τὸ πρόσχημα ὅτι εἶχε χάσει τάχα τὸν δρόμο. Κτύπησε τὴν πόρτα καὶ βγῆκε ὁ Γέροντας· ἀλλ' ὅταν τὴν εἶδε ταράχθηκε καὶ τὴ ρώτησε· «Πῶς ἔφτασες ἐδῶ;» Κι ἐκείνη κλαίγοντας εἶπε· «Ἐχασα τὸν δρόμο καὶ βρέθηκα ἐδῶ». Τὴν συμπόνεσε καὶ τὴν ἔβαλε στὸν αὐλόγουρο. Μπῆκε κατόπιν στό κελί του καὶ ἔκλεισε τὴν πόρτα. Ἀλλὰ νὰ πού ἡ ἀθλία ἄρχισε νὰ φωνάζει καὶ νὰ λέει· «Ὁ δὲ πάλιν ταραχθεὶς καὶ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ φοβηθεὶς ἔλεγε· Πόθεν μοι ἦλθεν ἡ ὀργὴ αὕτη;» Ἀνοίξε λοιπὸν τὴν πόρτα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα.

Καὶ ἄρχισε ὁ διάβολος νὰ τοῦ ρίχνει τὰ βέλη του γι' αὐτὴν. Μόλις ἀντιλήφθηκε ὁ Γέροντας τὸν πόλεμο τοῦ ἐχθροῦ, ἄρχισε νὰ λέει μέσα του· «Τὰ τεχνάσματα τοῦ ἐχθροῦ εἶναι σκοτάδι, ἐνῶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς». Σηκώνεται λοιπὸν καὶ ἀνάβει τὸ λυχνάρι. Καὶ φλογισμένος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίᾳ εἶπε· «Αὐτοὶ πού τὰ κάνουν αὐτὰ πάνε στὴν κόλαση. Δοκίμασε τὸν ἑαυτό σου ἀπ' ἐδῶ, ἐάν θὰ μπορεῖς νὰ ἀντέξεις τὴ φωτιά τὴν αἰώνια». Καὶ ἔβαλε τὸ δάκτυλό του πάνω στό λυχνάρι καὶ τὸ ἔκαψε· ἀλλὰ δὲν τὸ αἰσθανόταν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ σαρκικὴ πύρωση πού εἶχε. Κάνοντας ἔτσι ὡς τὸ πρωί, ἔκαψε ὅλα τὰ δάκτυλά του. Καὶ ἡ ἀθλία γυναίκα βλέποντας τί ἔκανε, μαρμάρωσε ἀπὸ τὸν φόβο της.

Τὸ πρωὶ ἦλθαν οἱ νέοι στὸν ἀναχωρητὴ καὶ τὸν ρώτησαν· «Ἦρθε ἐδῶ χθὲς βράδυ μιά γυναίκα;» «Ναί» ἀπάντησε ἐκεῖνος «εἶναι μέσα καὶ κοιμᾶται». Μπαίνουν αὐτοὶ καὶ τὴν βρῖσκουν νεκρὴ καὶ τοῦ λένε· «Ὁ δὲ πάλιν ταραχθεὶς καὶ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ φοβηθεὶς ἔλεγε· Πόθεν μοι ἦλθεν ἡ ὀργὴ αὕτη;» Ἀνοίξε λοιπὸν τὴν πόρτα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα. Ἀλλὰ νὰ πού ἡ ἀθλία ἄρχισε νὰ φωνάζει καὶ νὰ λέει· «Ὁ δὲ πάλιν ταραχθεὶς καὶ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ φοβηθεὶς ἔλεγε· Πόθεν μοι ἦλθεν ἡ ὀργὴ αὕτη;» Ἀνοίξε λοιπὸν τὴν πόρτα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα.

δόλον· ἀπώλεσέ μου τοὺς δακτύλους. Καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὸ γεγονός ἔλεγε· Γέγραπται, μὴ ἀποδώσης κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἤγειρεν αὐτήν. Καὶ ἀπελθούσα ἐσωφρόνησε τοῦ λοιποῦ.

61. Ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν. Συνέβη δὲ αὐτῷ διαβῆναι εἰς κώμην τινὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἰδὼν θυγατέρα τινὸς ἱερέως τῶν Ἑλλήνων ἠγάπησεν αὐτήν καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς· Δός μοι αὐτήν εἰς γυναῖκα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Οὐ δύναμαι δοῦναί σοι αὐτήν, ἐὰν μὴ μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ μου. Καὶ πορευθεὶς πρὸς τὸν δαίμονα εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ τις μοναχὸς ἦλθε θέλων τὴν θυγατέρα μου· δώσω αὐτήν αὐτῷ· Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ δαίμων εἶπεν· Ἐὰν ἀρνήται τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μοναχοῦ, ἐρώτησον αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς εἶπε τῷ μοναχῷ· Ἀρνεῖσαι τὸν Θεόν σου καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μοναχοῦ; Ὁ δὲ συνέθετο· καὶ εὐθέως εἶδεν ὥσει περιστερὰν ἐξελθοῦσαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀναπτᾶσαν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ πορευθεὶς ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν δαίμονα εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ συνέθετο τὰ τρία ταῦτα. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος εἶπεν αὐτῷ· Μὴ δῶς αὐτῷ τὴν θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῦ οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἀλλ' ἔτι βοηθεῖ αὐτῷ. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐ δύναμαι δοῦναί σοι αὐτήν, ἔτι γὰρ ὁ Θεός σου βοηθεῖ σοι καὶ οὐκ ἀπέστη ἀπὸ σοῦ.

Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ τοσαύτην ἀγαθότητα ἐνεδείξατο ὁ Θεὸς εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ὁ ταλαίπωρος ἡρνησάμην αὐτόν καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα

τάστρεψε τὰ δάκτυλα». Καὶ ἀφοῦ τοὺς διηγήθηκε ὅ,τι ἐγινε, εἶπε· «Ἀλλ' ἡ Γραφή λέει· Μὴν ἀνταποδίδεις κακὸν στό κακόν⁴⁷». Γι' αὐτὸ στάθηκε σὲ προσευχή καὶ τὴν ἀνέστησε. Ἐφυγε ἀπὸ κεῖ καὶ πέρασε τὴν υπόλοιπὴ ζωὴ τῆς μέ σωφροσύνης.

61. Ἕνας ἀδελφὸς πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν σαρκικὸ πειρασμό. Συνέβη κάποια φορὰ νὰ περάσει ἀπὸ ἓνα χωριὸ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου εἶδε τὴν θυγατέρα κάποιου ἱερέα τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ κυριεύθηκε ἀπὸ τὸ πάθος γι' αὐτήν. Λέει λοιπὸν στὸν πατέρα τῆς· «Δός μοι τὴν γιὰ γυναῖκα». «Δὲν μπορῶ» τοῦ ἀπαντᾷ ἐκεῖνος «νὰ σοῦ τὴ δώσω, ἐὰν δὲν τὸ πληροφορηθῶ ἀπὸ τὸν θεό μου». Πηγαίνει λοιπὸν στὸν δαίμονα καὶ τοῦ λέει· «Παρουσιάστηκε κάποιος μοναχὸς καὶ ζητάει τὴ θυγατέρα μου· νὰ τοῦ τὴ δώσω;» Ὁ δαίμονας εἶπε· «Ρώτησέ τον ἂν ἀρνεῖται τὸν Θεό του, τὸ βάπτισμα καὶ τὴ μοναχικὴ του υπόσχεση». Πάει ὁ ἱερέας καὶ ρωτᾷ τὸν μοναχό· «Ἀρνεῖσαι τὸν Θεό σου καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὴ μοναχικὴ σου υπόσχεση;» Κι ὁ μοναχὸς συγκατατέθηκε· καὶ εἶδε ἀμέσως σάν ἓνα περιστέρι νὰ θγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ νὰ πετάει πρὸς τὸν οὐρανό.

Ὁ ἱερέας πῆγε στὸν δαίμονα καὶ τοῦ εἶπε· «Ἐντάξει, συμφώνησε καὶ στά τρία». Τότε ὁ διάβολος τοῦ ἀποκρίθηκε· «Μὴ τοῦ δίνεις τὴ θυγατέρα σου γιὰ γυναῖκα· γιατί ὁ Θεός του δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπ' αὐτόν ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν προστατεύει». Ἐπιστρέφει ὁ ἱερέας καὶ λέει στὸν ἀδελφό· «Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὴ δώσω· γιατί ὁ Θεός σου σὲ βοηθᾷ ἀκόμα καὶ δὲν σὲ ἀποχωρίσθηκε».

Ἀκούοντάς τα αὐτὰ ὁ ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἑαυτό του· «Ἀλήθεια, τόσο μεγάλη καλοσύνη ἔδειξε ὁ Θεός σέ μένα καὶ ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος τὸν ἀρνήθηκα; Ἀρνήθηκα καὶ τὸ βάπτισμά μου καὶ τὴν μοναχικὴ μου υπόσχεση! Καὶ ὁ Θεός

47. Α' Πέτρ. 3, 9.

τοῦ μοναχοῦ! Ὁ δὲ Θεὸς ἀγαθὸς ἔτι καὶ νῦν δοθῇ μοι; Καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν ἀνένηψε καὶ ἐξῆλθε πρὸς τὴν ἔρημον εἰς μέγαν Γέροντα καὶ διηγήσατο αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρον εἶπεν αὐτῷ· Κάθισον μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευσον τρεῖς ἑβδομάδας ζευγάρια καὶ γὰρ παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σου. Καὶ ἐπόνεσεν ὁ Γέρον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν λέγων· Δέομαι, Κύριε, χάρισαί μου τὴν ψυχὴν ταύτην καὶ δέξαι αὐτῆς τὴν μετάνοιαν. Καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεός. Καὶ πληρωθείσης τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἦλθεν ὁ Γέρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· Εἴωρακας τίποτε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀδελφὸς εἶπε· Ναί, εἴωρακα τὴν περιστεράν ἄνω εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ κατέναντι τῆς κεφαλῆς μου ἑστῶσαν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρον εἶπεν αὐτῷ· Πρόσεχε σεαυτῷ καὶ παρακάλει τὸν Θεὸν ἐκτενῶς. Καὶ τῇ δευτέρᾳ ἑβδομάδι ἐλθὼν ὁ Γέρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπηρώτησεν αὐτῷ λέγων· Εἴωρακας τίποτε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Εἶδον τὴν περιστεράν ἐγγὺς τῆς κεφαλῆς μου. Καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ ὁ Γέρον· Νῆφε καὶ εὖχου. Ἦλθε δὲ πάλιν ὁ Γέρον πληρωθείσης τῆς τρίτης ἑβδομάδος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· Μή τι πλέον εἴωρακας; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἴωρακα τὴν περιστεράν ὅτι ἦλθε καὶ ἔστη ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασχεῖν αὐτήν, ἡ δὲ ἀναπτᾶσα εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. Τότε εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ὁ Γέρον εἶπε τῷ ἀδελφῷ· Ἰδού, ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου· τοῦ λοιποῦ πρόσεχε σεαυτῷ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀδελφὸς εἶπεν· Ἰδού, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσομαι μετὰ σου, ἀδελφά, ἕως οὗ ἀποθάνω.

εἶναι καλὸς μαζί μου ἀκόμη καὶ τώρα καὶ μέ προστατεύει;» Καὶ συνῆλθε· ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτό του καὶ πῆγε στὴν ἔρημο, ὅπου σ' ἓναν μεγάλο Γέροντα ἀνέφερε τὸ πάθημά του. Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Μεῖνε μαζί μου στὴ σπηλιά, νήστεψε τρεῖς ἑβδομάδες ζευγαρωτὲς μέρες⁴⁸ καὶ ἐγὼ θὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸ γιὰ σένα». Καὶ κόπιασε ὁ Γέροντας γιὰ χάρη τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ λέγοντας· «Σὲ παρακαλῶ, Κύριε, χάρισέ την μου τὴν ψυχὴ αὐτὴ καὶ κάνε δεκτὴ τὴ μετάνοιά της». Καὶ τὸν ἤκουσε ὁ Θεός.

Μόλις συμπληρώθηκε ἡ πρώτη ἑβδομάδα πῆγε ὁ Γέροντας στὸν ἀδελφὸ καὶ τὸν ρώτησε· «Εἶδες τίποτα;» «Ναί» ἀπάντησε ὁ ἀδελφός, «εἶδα τὸ περιστέρι νὰ στέκεται πάνω ψηλά στὸν οὐρανό, ἀντίκρυ στοῦ κεφάλι μου». Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε· «Πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ παρακαλεῖς τὸν Θεὸ μέ ζῆλο καὶ ἐπιμονή». Τὴν δευτέρᾳ ἑβδομάδα πάλι πῆγε ὁ Γέροντας στὸν ἀδελφὸ καὶ τὸν ρώτησε· «Εἶδες τίποτε;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Εἶδα τὸ περιστέρι νὰ στέκεται κοντὰ στοῦ κεφάλι μου». Καὶ τοῦ παρήγγειλε ὁ Γέροντας· «Νὰ νήφεις⁴⁹ καὶ νὰ προσεύχεσαι». Ὅταν συμπληρώθηκε καὶ ἡ τρίτη ἑβδομάδα, τὸν ἐπισκέφθηκε ξανά καὶ τὸν ρώτησε· «Εἶδες τίποτε περισσότερο;» Καὶ ὁ ἀδελφός ἀποκρίθηκε· «Εἶδα τὸ περιστέρι πού ἦρθε καὶ στάθηκε πάνω στοῦ κεφάλι μου καὶ ἄπλωσα τὸ χέρι μου νὰ τὸ πιάσω, ἀλλ' αὐτὸ πέταξε καὶ μπῆκε στοῦ στόμα μου». Τὴ στιγμὴ ἐκείνη εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ ὁ Γέροντας καὶ εἶπε στὸν ἀδελφό· «Ἔχουμε ἀπόδειξη ὅτι δέχθηκε ὁ Θεὸς τὴ μετάνοιά σου. Στὸ ἕξις πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου». Καὶ ὁ ἀδελφός τοῦ ἀποκρίθηκε· «Ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ, ἀδελφά, θὰ εἶμαι μαζί σου, ἕως ὅτου πεθάνω».

62. Ὡς ἐλεγέ τις τῶν Θηβαίων Γερόντων ὅτι· Ἐγὼ ἤμην

48. Βλ. Δ ὑπόσημ. 5 σελ. 23.

49. Βλ. Ε ὑπόσημ. 19 σελ. 130.

62. Ὡς ἐλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς Θηβαίους⁵⁰ Γέροντες· «Ἐ-

50. Βλ. Δ ὑπόσημ. 39 σελ. 64.

τέκνον ἱερέως τῶν εἰδώλων. Μικρὸς οὖν ὑπάρχων ἐκαθή-
μην ἐν τῷ ἱερῷ πολλάκις καὶ ἐθεώρουν τὸν πατέρα μου
εἰσερχόμενον θυσίαν ἐπιτελέσαι τῷ εἰδώλῳ. Ἄπαξ οὖν ἐν
κρυφῇ εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ καὶ εἶδον τὸν Σατανᾶν κα-
θήμενον καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ παρεσιῶσαν αὐτῷ.
Καὶ ἰδὼν εἷς ἄρχων αὐτοῦ ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ. Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ διάβολος εἶπεν αὐτῷ· Πόθεν σὺ ἔρχῃ; Ὁ δὲ
εἶπεν· Εἰς τήνδε τὴν χώραν ἤμην καὶ ἐξήγειρα πολέμους
καὶ πολλὴν ταραχὴν καὶ ἔκχυσιν αἱμάτων ἐποίησα καὶ
ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν πόσῳ
χρόνῳ τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰς τριάκοντα ἡμέρας.
Ὁ δὲ κελεύσας μαστιγωθῆναι αὐτὸν εἶπεν· Ἐν τοσούτῳ
χρόνῳ τοῦτο μόνον ἐποίησας; Καὶ ἰδὼν ἄλλος προσεκύνει
αὐτῷ καὶ λέγει αὐτῷ· Καὶ σὺ πόθεν ἔρχῃ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
δαίμων εἶπεν· Ἐν τῇ θαλάσῃ ἤμην καὶ ἐξήγειρα ἀνέμους
καὶ κατεπόντισα πλοῖα καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἀποκτεί-
νας ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν πόσῳ
χρόνῳ τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ δαίμων εἶπεν· Ἐν ἡμέραις
εἴκοσιν. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τοῦτον μαστιγθῆναι λέγων· Διατὶ
τοσαύταις ἡμέραις τοῦτο μόνον ἐποίησας; Καὶ ἰδὼν ὁ τρί-
τος ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ πό-
θεν ἔρχῃ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ δαίμων εἶπεν· Εἰς τήνδε τὴν πό-
λιν γάμοι ἐγένοντο καὶ ἐξήγειρα πόλεμον καὶ πολλὴν αἱμά-
των ἔκχυσιν ἐποίησα ἀποκτείνας τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμ-
φην καὶ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι. Ὁ δὲ εἶπε· Πόσαις ἡμέ-
ραις τοῦτο ἐποίησας; Καὶ εἶπε· Δέκα. Ἐκέλευσε δὲ καὶ
τοῦτον ὡς χρονίσαντα μαστιγωθῆναι.

Πρὸς τούτοις ἦλθε καὶ ἕτερος προσκυνῆσαι αὐτῷ, εἶπε
δὲ· Πόθεν καὶ σὺ ἔρχῃ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἤμην καὶ
ἰδὼν τεσσαράκοντα ἔτη ἔχω πολέμων πρὸς ἓνα μοναχὸν καὶ
τῇ νυκτὶ ταύτῃ κατέβαλον αὐτὸν εἰς πορνείαν. Καὶ τοῦτο
ἀκούσας ἀναστὰς κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἄρας ὃν ἐφόρει

γὼ ἤμουν παιδί ἐνός ἱερέα τῶν εἰδωλολατρῶν. Ὅταν ἤμουν
μικρὸς, καθόμουν πολλές φορές μέσα στὸν ναὸ καὶ ἔδλεπα
τὸν πατέρα μου πού ἔμπαινε καὶ ἔκανε θυσίες στό εἶδωλο.
Μιά φορά λοιπὸν μπῆκα κρυφὰ ἀπὸ πίσω του καὶ εἶδα τὸν
Σατανᾶ νὰ κάθεται, καὶ γύρω του ἔστεκε τὸ στράτευμά του.
Καὶ νά, ἦρθε ἓνας ἀπὸ τοὺς βαθμοφόρους του καὶ τὸν προ-
σκύνησε. Ἀπευθύνθηκε ὁ διάβολος σ' αὐτόν καὶ τοῦ εἶπε:
Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε: Στὴν τάδε χώρα
ἤμουν καὶ ξεσήκωσα πόλεμο καὶ μεγάλη ταραχὴ καὶ ἔκανα
νά χυθεῖ πολὺ αἷμα καὶ ἦλθα νὰ σοῦ τὸ ἀναγγεῖλω.

Καὶ σέ πόσο χρόνο, τὸν ρωτᾷ, τὸ ἔκανες αὐτό; Σέ
τριάντα μέρες, εἶπε. Διέταξε τότε νὰ τὸν μαστιγώσουν καὶ
εἶπε: Σέ τόσο χρόνο αὐτὸ μόνο ἔκανες;

Καὶ νά, ἄλλος τὸν προσκυνάει. Ρωτᾷ κι αὐτόν: Ἀπὸ
ποῦ ἔρχεσαι; Καὶ ἀπαντᾷ ὁ δαίμονας: Ἦμουν στὴ θά-
λασσα καὶ ξεσήκωσα ἀνέμους, βύθισα καράβια καὶ πολ-
λοὺς ἀνθρώπους θανάτωσα καὶ ἦλθα νὰ σοῦ τὸ ἀναγγεῖλω.
Καὶ σέ πόσο χρόνο, τὸν ρωτᾷ, τὸ ἔκανες; Σέ εἴκοσι μέρες,
ἀπαντᾷ. Ἐδωσε ἐντολὴ κι αὐτόν νὰ μαστιγώσουν λέγον-
τάς του: Γιατί σέ τόσες μέρες μόνο αὐτὸ ἔκανες;

Καὶ νά, ἦλθε τρίτος καὶ τὸν προσκύνῃ. Ρώτησε καὶ
σ' αὐτόν: Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ σύ; Κι αὐτός εἶπε: Στὴν τάδε
πόλιν γινόταν γάμος καὶ ξεσήκωσα τσακωμούς· σκότωσα
τὸν γαμπρό καὶ τὴ νύφη· ἔκανα νὰ χυθεῖ πολὺ αἷμα καὶ
ἦλθα νὰ σοῦ τὸ ἀναγγεῖλω. Τὸν ρωτᾷ: Σέ πόσες μέρες τὸ
ἔκανες αὐτό; Σέ δέκα, ἀπαντᾷ. Ἀλλὰ κι αὐτόν διέταξε νὰ
τὸν μαστιγώσουν, γιατί καθυστέρησε.

Ἦλθε κι ἓνας τέταρτος νὰ τὸν προσκυνήσῃ. Ρωτᾷ κι
αὐτόν: Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι κι ἐσύ; Κι αὐτός εἶπε: Ἦμουν
στὴν ἐρημο καὶ ἔκανα σαράντα χρόνια πολεμώντας κάποι-
ον μοναχό καὶ ἀπόψε τὸν ἔριξα στὴν πορνεία. Ὁ Σατανᾶς
μόλις τ' ἄκουσε αὐτό, σηκώθηκε, τὸν καταφίλησε, πῆρε τὸ

στέφανον ἐπέθηκε τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ λέγων ὅτι· Μέγα πρᾶγμα ἐποίησας. Εἶπε δὲ ὁ Γέρων· Τοῦτο ἐγὼ ἰδὼν ἔλεγον, ὅντως μέγα ἐστὶ τὸ τάγμα τῶν μοναχῶν. Καὶ τοῦ Θεοῦ εὐδοκήσαντός μου τὴν σωτηρίαν ἐξηλθον καὶ γέγονα μοναχός.

63. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Ἐὰν ἐμπέσῃ μοναχὸς εἰς πειρασμόν, θλίβεται ὡς ἀπὸ προκοπῆς εἰς ἐλάττωσιν ἐλθὼν καὶ κοπιᾷ ἕως οὗ ἀναστῇ· ὁ δὲ ἀπὸ κόσμον ἐρχόμενος ὡς ἀρχὴν θαλῶν προκόπτει. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπε· Μοναχὸς ὁ εἰς πειρασμόν ἐμπίπτων ὥσπερ οἰκία πεσοῦσά ἐστι· καὶ ἐὰν ὅλως νήψῃ τῷ λογισμῷ αὐτοῦ καὶ θελήσῃ οἰκοδομῆσαι τὴν πεσοῦσαν οἰκίαν πολλὴν ὕλην εὐρίσκει, τὰ θεμέλια, τοὺς λίθους, τὰ ξύλα, τὰ χῶματα καὶ δύναται ταχέως προκόψαι ὑπὲρ τὸν μὴ ὀρύξαντα μηδὲ θαλόντα θεμέλιον καὶ μηδὲν ἔχοντα πρὸς χρείαν ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι βάλλοντα εἴ πως ἄρα τελειώσει. Οὕτως οὖν ὁ ἀπὸ τῆς μοναχικῆς ἐργασίας· ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς πειρασμόν καὶ ἐπιστρέψῃ, ἔχει πολλὰ πρὸς χρείαν, τὴν μελέτην, τὴν ψαλμωδίαν, τὸ ἐργόχειρον, ἅτινα ἐστὶ τὰ θεμέλια· Ὁ δὲ ἀρχάριος ἐν ὅσῳ ταῦτα μαθάνει, ἔρχῃ σὺν εἰς τὴν πρώτην τάξιν.

64. Ἠρώτησέ τις Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω, ἀδδᾶ, διὰ τὴν πορνείαν; Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Περὶ τούτου τοῦ λο-

στεφάνι πού φοροῦσε καὶ τό ἔβαλε στό κεφάλι του· καί ὕστερα τόν κάθισε στόν θρόνο του μαζί του λέγοντας· Μεγάλο ἔργο ἔκανες.

Καὶ πρόσθεσε ὁ Γέροντας· Βλέποντας αὐτά ἐγὼ εἶπα· Πράγματι σπουδαία εἶναι ἡ τάξη τῶν μοναχῶν! Ἔτσι ὁ Θεός εὐνόησε τὴ σωτηρία μου καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὸν κόσμον κι ἔγινα μοναχός».

63. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε κάποιον Γέροντα· «Ἐὰν ἓνας μοναχὸς πέσει σέ πειρασμό, στενοχωρεῖται, γιατί ἐνῷ εἶχε φθάσει σέ κάποια προκοπή, δρεθήκε στά χαμηλά καὶ καταβάλλει πολύ κόπο ὥσπου νά ξανασηκωθεῖ· ἐνῷ αὐτός πού ἔρχεται ἀπὸ τὸν κόσμον, καθὼς πρωτοξεκινάει, προχωρεῖ καὶ προκόδει». Κι ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε· «Ὁ μοναχὸς πού πέφτει σέ πειρασμό μοιάζει μέ τό σπίτι πού γκρεμίζεται· ἐάν γενικά εἶναι νηφάλιος⁵¹ στόν λογισμό του καὶ θελήσει νά ξαναχίσει τό γκρεμισμένο σπίτι, θά δρεῖ πολλὰ ὕλικά· τὰ θεμέλια, τίς πέτρες, τὰ ξύλα, τὰ χῶματα καὶ μπορεῖ νά προκόψει γρηγορότερα ἀπ' αὐτόν πού ἀκόμα δέν ἔσκαψε καὶ δέν ἔριξε θεμέλιο οὔτε ἔχει κανένα ἀπὸ τὰ χρειζούμενα ὕλικά, ἀλλά δάζει ἀρχή μέ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἴσως μπορέσει νά τό ἀποτελειώσει. Αὐτό λοιπόν συμβαίνει καὶ μ' ἐκεῖνον πού ἀσκεῖ τὴ μοναχικὴ ζωή. Ἐὰν πέσει στόν πειρασμό καὶ ἐπιστρέψῃ, ἔχει πολλὰ στή διάθεσή του νά χρησιμοποιήσῃ· τὴ μελέτη, τὴν ψαλμωδίαν, τὸ ἐργόχειρο πού αὐτά εἶναι τὰ θεμέλια. Καὶ στό διάστημα πού ὁ ἀρχάριος τὰ μαθαίνει αὐτά, ἐσύ φτάνεις στή σειρά πού εἶχες πρῶτα».

64. Ρώτησε κάποιος ἓνα Γέροντα· «Τί νά κάνω, ἀδδᾶ, γιὰ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Γι' αὐτόν

51. Βλ. Ε ὑπόσημ. 19 σελ. 130.

γισμοῦ ἀσφάλισαι ὅση δύναμίς σοί ἐστι. Καί γάρ ἐκ τούτου τοῦ λογιζομένου ἀπόγνωσις σωτηρίας τῷ ἡττηθέντι γίνεται. Ὡς περ γάρ πλοῖον τρικυμίαις καὶ κλύδωνι καὶ ζάλῃ μαχόμενον, ἐὰν τὸ πηδάλιον ἀποβάλλῃ κινδυνεύει μὲν, ἀλλ' ἔτι πλέει· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν κλασθῇ τὸ καταρτίδιον ἢ τι τῶν τοιούτων, ἔτι ἐν ἐλπίσιν ἐστὶ χρησταῖς τοῦ σκάφους σωζόμενον. Οὕτω καὶ ὁ μοναχός, ἐὰν ῥαθυμῇ εἰς τὰ ἄλλα πάθη, προσδοκᾷ διὰ τῆς μετανοίας περιγενέσθαι αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἅπαξ εἰς τὸ πάθος τῆς πορνείας καταπεσὼν ναυαγήσῃ, εἰς ἀπόγνωσιν ἔρχεται τοῦ πλοίου κάτω ἀπελθόντος.

65. Ἐξῆλθεν εἰς τῶν γερόντων εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ ἦν παρθένος καὶ οὐκ ἤδη ὅλως εἰ ἐκτίσθη πορνεία. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὁρᾷ τοὺς δαίμονας κύκλῳ αὐτοῦ ὡς αἰθίορας κινουῦντας αὐτῷ τὸ πάθος. Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν ὅτι τὸ μέλος τοῦτο ἔχει ὁ ἄνθρωπος ὃν τρόπον τὸ θανκάλιον ἔχει τὸ μασθίον εἰς τὸ προχωρεῖν τὸ ὕδωρ, οὕτω καὶ τὸ μέλος τοῦτο προχωρεῖ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἰδοὺ ἔπεσε λίθος ἀπὸ τῆς στέγης καὶ ἤκουσε φωνῆς γλυκείας· καὶ ὡς ἐπηκολούθησεν ὁ λογισμὸς μικρόν, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς ἓνα τῶν Γερόντων καὶ διηγήσατο αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἶδες τοὺς δαίμονας· καὶ ὁ λίθος ὁ πεσὼν ἐστὶν ὁ διάβολος καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσας αὕτη

52. Στὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ ἡ ἀπόλυτη θέσις τοῦ ἀββά ὡς πρὸς τίς ἀνεπανόρθωτες συνέπειες τοῦ σαρκικοῦ ἁμαρτήματος, φαινομενικᾶς ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κατανόηση πού δείχνουν ἄλλοι ἀββάδες πρὸς τὸν πεπτωκότα καὶ τὴν ἐνθάρρυνση πρὸς μετάνοιαν, ὅπως παρουσιάζεται σὲ πολλὰ ἀποφθέγματα τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ σοβαρὴ παραίτηση, ὅπου ὁ ἀββάς ἐπισημαίνει στὸν ἐρωτῶντα ἀδελφὸ τὴν ἰδιαιτερότητα τοῦ

τὸν λογισμό ἀσφάλισε τὸν ἑαυτοῦ σου μὲ ὅλη σου τὴ δύναμη. Γιατί ἀπ' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λογισμό προέρχεται ἡ ἀπόγνωσις γιὰ τὴ σωτηρία σ' αὐτόν πού θά ὑποχωρήσῃ στὸ πάθος. Ὅπως συμβαίνει ἀκριβῶς μὲ τὸ καράδι πού παλεύει μὲ τὰ κύματα, τὴν καταιγίδα καὶ τὴν ἀνεμοζάλη· ἂν χάσῃ τὸ τιμόνι, κινδυνεύει βέβαια ἀλλὰ συνεχίζει καὶ πλέει· ἐπίσης ἐὰν σπάσῃ κάποιο βοηθητικὸ κατάρτι ἢ κατὶ παρόμοιο, συνεχίζει νὰ αἰσιοδοξεῖ, ἐφόσον τὸ σκάφος δέν βουλιάζει. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχός, ἐὰν φανεῖ ῥαθυμὸς στὰ ἄλλα πάθη, ἐλπίζει ὅτι μὲ τὴ μετάνοια θά τὰ ὑπερνικήσῃ. Ἄν ὅμως μιά φορά πέσει στὸ πάθος τῆς πορνείας καὶ ναυαγήσῃ, φθάνει στὴν ἀπόγνωσις, ἐφόσον τὸ καράδι ἔχει καταποντισθεῖ⁵².

65. Κάποιος σὲ γεροντικὴ ἡλικία πῆγε στοὺς ἀδελφούς νὰ μονάσει. Ἦταν παρθένος καὶ δέν γνώριζε κἄν ὅτι ὑπάρχει αὐτὸ πού λέγεται πορνεία. Κάποια φορὰ πού σήκωσε τὰ μάτια ψηλά βλέπει τοὺς δαίμονες νὰ τὸν κυκλῶνουν σὰν ἀράπηδες καὶ νὰ τοῦ ὑποκινοῦν τὸ πάθος. Καὶ αὐτὸς ἔλεγε ὅτι τὸ μέλος αὐτὸ τὸ ἔχει ὁ ἄνθρωπος ὅπως τὸ σταμνὶ ἔχει τὸ στόμιο γιὰ νὰ βγαίνει τὸ νερό· ἔτσι καὶ τὸ μέλος αὐτὸ βγάζει τὸ νερό ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔπεσε μιά πέτρα ἀπὸ τῆς στέγης καὶ ἤκουσε μιά φωνὴ γλυκειά. Ἀφοῦ τὰ σκέφθηκε γιὰ λίγο ὅλα αὐτά, σηκώθηκε καὶ πῆγε σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς Γερόντες καὶ τοῦ διηγήθηκε αὐτὸ πού συνέβη.

Κι ἐκεῖνος εἶπε: «Εἶδες τοὺς δαίμονες· ἡ πέτρα πού ἔπεσε εἶναι ὁ διάβολος καὶ ἡ φωνὴ πού ἤκουσες εἶναι ἀκρι-

ἁμαρτήματος αὐτοῦ σὲ σχέση μὲ τὰ ἄλλα ἀνθρώπινα πάθη καὶ ὑπογραμμίζει τὸν κίνδυνο τοῦ ναυαγίου μὲ τίς ἀπρόδλεπτες συνέπειές του. Γιατί τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ καταποντισμοῦ προδικάζει τὴν ἀπώλεια τοῦ καραβιοῦ.

ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ καὶ δεήθητι τοῦ Κυρίου, ἵνα σοι βοηθήσῃ καὶ παρέλθῃς τὸν πόλεμον. Καὶ ἔδειξεν αὐτῷ πῶς ἀγωνίσασθαι χρὴ πρὸς τοὺς δαίμονας καὶ ποιήσας εὐχὴν ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελίον ἑαυτοῦ καὶ ἠγωνίσατο δεόμενος τοῦ Θεοῦ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς προκόψαι οὕτως ὥστε, εἰ συνέδη ἀδελφὸν τελευτῆσαι, ἐπληροφορεῖτο εἰ καλῶς ἦν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, εἰ κακῶς.

66. Εἶπέ ποτέ τις τῶν Πατέρων ὅτι· Πολλά ἐστὶ τὰ τῆς πορνείας πάθη. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος ὅτι πορνεία ἢ ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις· ὅτι πορνεία ἐστὶ τὸ ποιῆσαι εἰς τὸ σῶμα τὴν ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἀκαθαρσία τὸ ψηλαφᾶν τὸ σῶμα, ὁ γέλως τε καὶ ἡ παρρησία. Πολλάκις δὲ καὶ διαλεγόμενοι εἶτε ἀπὸ ἀγαθοῦ ὡς ἀπὸ δικαιώματος, εἶτε καὶ μαχόμενοι πληροῦσι τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ αὖξει τὸ πάθος καὶ εἰς πόλεμον ἔρχεται. Ἄρχεται δὲ ὡς ἀπὸ δικαιώματος εὐλαδίας χάριν λέγων· Καλὸς ἀδελφός, ἡσυχίαν ἄγει. Κτᾶται παρρησίαν ἐσθίειν μετ' αὐτοῦ καὶ πίνειν καὶ εἰς παχύτερα ἔρχεται πολλάκις καὶ εἰς τὸ ὁμοθυμαδὸν εἶναι καὶ λοιπὸν ζῆλος· ἐὰν δὲ οἰκῇ μετὰ ἀδελφοῦ καὶ ἴδῃ τινὰ ὁμιλοῦντα αὐτῷ θλίβεται λέγων· Τί θέλει μετὰ ἄλλου ὁμιλεῖν; Ἐὰν δὲ καὶ μόνος οἰκῇ καὶ παραβάλλῃ αὐτῷ ἄλλος ἀδελφός καὶ ἴδῃ αὐτὸν παρρησιασάμενον μετ' αὐτοῦ, εὐθέως πάλιν ταράσσεται λέγων· Τί ἄρα θέλει μετ' αὐτοῦ; Καὶ λοιπὸν εἰς ταῦτα ἀσχολεῖται ἡ

βῶς ἡ ἐπιθυμία. Πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου καὶ παρακάλεσε τὸν Κύριο νὰ σέ βοηθήσῃ καὶ νὰ προσπεράσεις τὸν πόλεμο⁵³». Τοῦ ὑπέδειξε ὕστερα πῶς πρέπει νὰ ἀγωνίζεται μέ τοὺς δαίμονες καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔκανε εὐχή, τὸν ἄφησε νὰ φύγει. Γύρισε στό κελί του καὶ ἄρχισε τὸν ἀγῶνα προσευχόμενος στὸν Θεό. Καὶ ὁ Θεὸς τὸν βοήθησε νὰ προκόψῃ τόσο, πού ὅταν συνέβαινε νὰ πεθάνει κάποιος ἀδελφός, εἶχε τὴν πληροφορία ἐὰν ἡ ψυχὴ του ἦταν σέ καλὴ ἢ σέ κακὴ κατάσταση.

66. Κάποτε εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι τὰ πάθη τῆς πορνείας εἶναι πολλά. Καὶ ἀνέφερε τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου: «Δέν πρέπει οὔτε κἂν λόγος νὰ γίνεται μεταξύ σας γιὰ πορνεία, γιὰ κάθε εἶδους ἀκαθαρσία καὶ γιὰ πλεονεξία ὅπως ἀρμόζει σ' αὐτοὺς πού ἀνήκουν στὸν Θεό⁵⁴». Καὶ συνέχισε: «Πορνεία εἶναι τό νὰ κάνει κανεὶς στό σῶμα τὴν ἁμαρτία, ἐνῶ ἀκαθαρσία εἶναι τό νὰ ψηλαφᾷ τό σῶμα, καθὼς ἐπίσης τό γέλιο καὶ ἡ παρρησία. Πολλές φορές μάλιστα τὴν ὥρα πού κάποιοι συζητοῦν, εἶτε ἀπὸ ἀγαθὴ διάθεση τάχα καὶ δικαιολογημένα, εἶτε καὶ μέ διάθεση ἐριστικῇ, πραγματοποιοῦν τὴν ἀκαθαρσία καὶ τό πάθος αὐξάνει καὶ φθάνει σέ πόλεμο. Καὶ ἀρχίζει τάχα δικαιολογημένα καὶ γιὰ χάρη τῆς εὐλάβειας λέγοντας: «Εἶναι καλὸς ὁ ἀδελφός, ζεῖ σέ ἡσυχία». Ἔτσι ἀποκτᾷ θάρρος νὰ τρώει καὶ νὰ πίνει μαζί του καὶ φθάνει ὕστερα σέ σοβαρότερα πολλές φορές καὶ στό νὰ εἶναι διαρκῶς μαζί, καὶ στή συνέχεια ἀκολουθεῖ ἡ ζήλεια. Καὶ ἐὰν συγκατοικεῖ μέ ἄλλον ἀδελφό καὶ δεῖ κάποιον νὰ τὸν συναναστρέφεται, στεναχωριέται καὶ λέει: «Τί θέλει καὶ κάνει συντροφιά μέ ἄλλον;» Ἄν πάλι κατοικεῖ μόνος ὁ ἀδελφός καὶ ἐπισκεφθεῖ αὐτόν ἄλλος ἀδελφός (τρίτος) καὶ τὸν δεῖ νὰ ἔχει παρρησία μαζί του, ἀμέσως πάλι ταράζεται: «Τί τάχα ζητάει μαζί του;» Καὶ συνεχίζει

53. Δηλαδή νὰ μὴ μπλεχθεῖ μέσ' στοὺς λογισμοὺς καὶ πάθει ζημιά.

54. Ἐφ. 5, 3.

ψυχὴ καὶ ὁ λογισμὸς κουφίζεται ἀπὸ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ.

67. Ὡς ἔλεγε δὲ πάλιν ὅτι πολλάκις τις ἀπὸ θεοσεβείας καὶ διορθώσεως διαλεγόμενος πληροῖ τὴν ἐπιθυμίαν. Πολύτακις δὲ καὶ παρερχόμενος ὁ αὐτὸς ἀπὸ ὁσμῆς ἱματίων πληροῖ τὸ πάθος. Ὁφείλει οὖν νήφειν ὁ μοναχὸς ἐφ' ἐκάστης ὥρας, ἵνα μὴ διὰ τὴν χαννότητα προστίθῃσι τὸν κόπον διὰ τὸ ζημιοῦσθαι αὐτὸν εἰς ταῦτα τὰ πάθη.

68. Ὡς ἔλεγέ τις Γέροντος περὶ τῶν λογισμῶν τῆς ἐπιθυμίας τῶν γενομένων ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μὴ συντελουμένων. Ὡς περὶ ἐάν τις ἴδῃ ἀμπελῶνα καὶ ἐπιθυμήσῃ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ φαγεῖν σταφυλὴν, φοβεῖται δὲ εἰσελθεῖν καὶ κλέψαι μήποτε πιασθῇ καὶ ἀποθάνῃ, ἐάν δὲ ἔξω τοῦ φραγμοῦ πιασθῇ οὐκ ἀποθνήσκει, ὅτι οὔτε εἰσῆλθεν οὔτε ἐγεύσατο, ἀλλὰ μόνον ἐπεθύμησεν· οὐ μέντοι ἀποθνήσκει, πληγὰς δὲ λαμβάνει ὅτι ὅλως ἐπεθύμησεν.

69. Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων ὅτι· Πολεμοῦμαι ὑπὸ τῆς πορνείας. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Εἰ μὲν καλὸν ἐστὶ, διὰ τί ἀπέστης ἀπ' αὐτοῦ, εἰ δὲ σαπρὸν, διὰ τί ἐπιζητεῖς αὐτό;

70. Ὡς ἔλεγον περὶ τίνος Γέροντος ὅτι περιπατῶν εὗρεν ἵχνος γυναικὸς ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐκάλυψε αὐτὸ λέγων· Μή-

νά ἀσχολεῖται μ' αὐτά ἢ ψυχὴ καὶ ἡ σκέψη του μένει ἄδεια ἀπὸ τὴν προσευχῆ, τὴν ἡσυχία καὶ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ.

67. Ὡς ἔλεγε ἐπίσης ὅτι συζητώντας πολλές φορές κάποιος περὶ εὐσεβείας καὶ διορθώσεως, ἱκανοποιεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν σαρκική. Κι ἄλλοτε πάλι ἀπὸ δίπλα μόνο περνώντας, ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων τὴν ὁσμὴν ἱκανοποιεῖ τὸ πάθος. Ὁφείλει λοιπὸν ὁ μοναχὸς νὰ εἶναι νηφάλιος ὅλη τὴν ὥρα, ὥστε νὰ μὴν αὐξάνει τὸν κόπο τοῦ ἐξαιτίας τῆς χαννότητος, μέ τὸ νὰ ἡττᾶται σ' αὐτά τὰ πάθη.

68. Ὡς ἔλεγε ἓνας Γέροντας γιὰ τοὺς λογισμοὺς τῆς ἐπιθυμίας πού δημιουργοῦνται στὴν καρδιά ἀλλὰ δὲν φθάνουν στὴν πράξη, ὅτι συμβαίνει ὅπως ἀκριβῶς, ὅταν δεῖ κάποιος ἓνα ἀμπέλι καὶ ἐπιθυμήσῃ μὲ ὅλη του τὴν καρδιά νὰ φάῃ σταφύλι, φοβᾶται ὅμως νὰ μπεῖ καὶ νὰ κλέψῃ μὴν τὸν συλλάβουν καὶ τὸν σκοτώσουν· ἐνῷ ἐάν τὸν βροῦν ἔξω ἀπὸ τὸν φράκτη δὲν θά τὸν σκοτώσουν, γιατί δὲν μπῆκε οὔτε ἔφαγε ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπεθύμησε· δὲν θά τὸν σκοτώσουν βέβαια ἀλλὰ θά τὸν δείρουν καὶ μόνον πού δέχθηκε τὴν ἐπιθυμία.

69. Ὁ ἓνας ἀδελφὸς ἀνέφερε σὲ κάποιον Γέροντα τὸ ἑξῆς· «Μέ πολεμᾷ ὁ πειρασμὸς τῆς πορνείας». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐάν αὐτὸ εἶναι καλὸ, γιατί ἀπομακρύνθηκες ἀπὸ αὐτό⁵⁵; Ἄν ὅμως εἶναι κάτι σάπιο, γιατί τὸ γυρεύεις;»

70. Εἶπαν γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι βαδίζοντας πάνω σὲ δρόμο βρῆκε γυναικεῖα πατημασιά καὶ τὴν κάλυψε λέ-

55. (Ἐννοεῖται·) γιατί ἐγίνες μοναχὸς καὶ τὸ ἐγκατέλειψες αὐτό;

πως ἴδῃ αὐτὸ ἀδελφὸς καὶ πόλεμον λάβῃ.

71. Ἐλεγον οἱ Πατέρες ὅτι οὐ φέρει ὁ Θεὸς τὰ παιδιά εἰς τὴν ἔρημον ἀλλ' ὁ Σατανᾶς, ἵνα καταστρέφῃ τοὺς εὐσεβῶς θέλοντας ζῆν.

72. Ἀδελφὸς συνώδευσέ τινι καὶ ἡττήθησαν οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ εἰς πορνείαν. Καὶ ἀπελθὼν εἶπε τοῖς Πατράσι λέγων· Τί ποιήσω ὅτι οὐ παρακαλεῖται ἡ καρδιά μου, ἐφ' ὅσον συγκατέβην τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς ποιήσας γὰρ τὴν ἁμαρτίαν εἰμί. Καὶ εἶπον οἱ Πατέρες· Οὐκ ἔστι τελεία ἁμαρτία ἀλλὰ πειρᾶσαι ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ Θεὸς ἐσκέπασέ σε. Καὶ οὐκ ἐπείσθη ὅλως ἀλλὰ κατερρίφη ἀπὸ τῆς λύπης. Καὶ διηγῆσαντο ὅτι· Δύο ἀδελφοὶ ἀποσταλέντες ἀπὸ κοινοβίου εἰς κώμην τινά, ὠδενον ὁμοῦ. Καὶ ὁ δαίμων ἐπόλεμῃσε τῷ μείζονι πεντάκις ἁμαρτῆσαι καὶ ἀγωνιζόμενος καθ' ὥραν ἐποίει εὐχήν.

Ἐπέστρεψαν δὲ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τεταραγμένον καὶ ἐποίησε μετάνοιαν λέγων· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ, ὅτι πέπτωκα εἰς πορνείαν καὶ διηγῆσατο πῶς ἐπολεμήθη ὁ νοῦς αὐτοῦ. Ἦν δὲ ὁ Γέροντων διορατικὸς καὶ ἐθεώρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πέντε στεφάνους καὶ εἶπεν αὐτῷ· Θάρσει, τέκνον, ὡς γὰρ ἦλθες, εἶδον στεφάνους ἐπάνω σου· οὐ γὰρ ἡττήθης ἀλλὰ μᾶλλον ἐνίκησας, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐτέλεσας τὴν ἁμαρτίαν. Μέγας γὰρ ἀγὼν ἐστίν, ὅταν ἄνθρωπος εὐκαιρίαν λαβὼν ἐγκρατεύση-

56. Διορατικός-διόραση: πρόκειται γιὰ τὸ χάρισμα πού ὁ κάτοχός του βλέπει πράγματα, πού δὲν εἶναι ὁρατά στὰ φυσικὰ μάτια καὶ νοεῖ καὶ γνωρίζει πράγματα πού δὲν εἶναι συμπεράσματα λογικῆς ἐπεξεργασίας ἀπὸ δεδομένα ἐρεθίσματα.

γοντας· «Μήπως τὸ δεῖ κάποιος ἀδελφὸς καὶ ἀρχίσει μέσα του ὁ πόλεμος».

71. Ἐλεγαν οἱ Πατέρες ὅτι τὰ παιδιά δὲν τὰ φέρνει ὁ Θεὸς στὴν ἔρημο, ἀλλ' ὁ Σατανᾶς, γιὰ νὰ καταστρέφει αὐτοὺς πού θέλουν νὰ ζοῦν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

72. Ἐνας ἀδελφὸς συνώδευσε κάποιον καὶ νικήθηκε ὁ λογισμὸς του γιὰ νὰ διαπράξῃ τὸ σωματικὸ ἁμάρτημα. Πῆγε λοιπὸν καὶ τὸ εἶπε στοὺς Πατέρες· «Τί νὰ κάνω, πού δὲν μπορῶ νὰ ἀνακουφισθῶ· ἐφόσον ἔδειξα συγκατάθεση στὸν πειρασμό, εἶναι σάν νὰ ἔκανα τὴν ἁμαρτία». Οἱ Πατέρες ἀποκρίθηκαν· «Δὲν ὁλοκληρώθηκε ἡ ἁμαρτία· ἦλθε ὁ ἐχθρὸς νὰ σέ ρίξει στὸν πειρασμό, ἀλλὰ ὁ Θεὸς σέ σκέπασε». Δὲν πείσθηκε ὅμως καθόλου καὶ καταβλήθηκε ἀπὸ τὴ λύπη. Τοῦ διηγῆθηκαν τότε τὸ ἐξῆς· «Δύο ἀδελφοὶ εἶχαν σταλεῖ ἀπὸ τὸ κοινόδιο σὲ κάποιο χωριό καὶ πῆγαιναν μαζί. Ὁ δαίμονας ἐπόλεμῃσε τὸν μεγαλύτερο πέντε φορές νὰ ἁμαρτήσῃ, ἀλλὰ ἀγωνιζόταν ὅλη τὴν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ καὶ προσευχόταν.

Ὅταν γύρισαν κοντὰ στὸν Γέροντά τους, ἡ ὄψη του ἦταν ταραγμένη. Ἐβαλε μετάνοια λέγοντάς του· Προσευχῆσου γιὰ μένα, πάτερ, γιατί ἔπεσα στὴν πορνεία. Καὶ τοῦ ἀνέφερε πῶς ἐπολεμήθηκε μέ τὸν λογισμό του. Ὁ Γέροντας ὅμως ἦταν διορατικὸς⁵⁶ καὶ ἔβλεπε πάνω στό κεφάλι του πέντε στεφάνια καὶ τοῦ εἶπε· «Κουράγιο, παιδί μου· Μόλις ἦλθες, εἶδα ἐπάνω σου στεφάνια. Δὲν νικήθηκες λοιπὸν, μᾶλλον νίκησες, ἐφόσον δὲν ἐτέλεσες τὴν ἁμαρτία. Γιατί εἶναι μέγας ἀγὼνας νὰ ἐγκρατευθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν

⁵⁶ Ἡ γνησιότητα ὅμως τῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ προελεύσεως τοῦ χαρίσματος διασφαλίζεται ἀπὸ τὴν ἀποδεδειγμένη ἀγιότητα τοῦ χαρισματοῦχου.

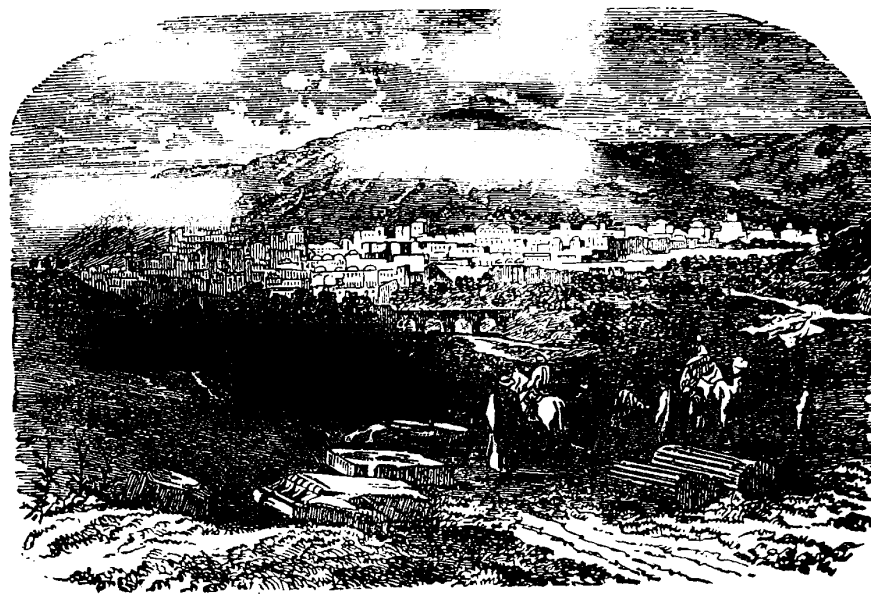

Ὁ τάφος τοῦ Ἰωσήφ στή Συχέμ (βλ. Ἰησ. Ναυῆ 24, 32)

ται μέγαν μισθὸν ἔχει ὅτι ἰσχυρότερος καὶ ὀξύτερος οὗτος ὁ πόλεμος τοῦ ἐχθροῦ καὶ δυσχερές ἐστι φυγεῖν τὰς παγίδας αὐτοῦ. Τί γὰρ νομίζεις περὶ τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ, ἀπλῶς εἶναι τὸ πρᾶγμα; Ἀλλ' ὡς ἐπὶ θεάτρου ἦν τὸ γινόμενον, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγελοι ἐθεώρουν αὐτὸν ἀγωνιζόμενον καὶ ὁ διάβολος καὶ οἱ δαίμονες πλέον ἐξεθηρίουν τὴν γυναῖκα. Ὅτε οὖν ἐνίκησεν ὁ ἀθλητής, πάντες οἱ ἄγγελοι φωνῇ μεγάλη ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ λέγοντες· Ἐνίκησε ξένην νίκην ὁ ἀθλητής.

Καλὸν οὖν τὸ μηδὲ δι' ἐνθυμήσεως πράττειν τὸ κακόν· εἰ δὲ πειράζῃ, ἀγωνίσαι μὴ ἡττηθῆναι.

57. Γεν. 39, 7.

Συχέμ (Νεάπολη)

τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἁμαρτήσῃ. Ἐχει μεγάλο μισθό, γιατί σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ὁ πόλεμος τοῦ ἐχθροῦ εἶναι σφοδρότερος καὶ δριμύτερος καὶ εἶναι δύσκολο νὰ ξεφύγῃ κανεὶς τίς παγίδες του. Τί γνώμη ἔχεις γιὰ τὸν μακάριο Ἰωσήφ· ἦταν ἀπλὸς ὁ ἀγώνας του⁵⁷; Σάν νὰ γινόταν σέ ἀνοικτό θέατρο· γιατί ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγελοι παρακολουθοῦσαν τὸν ἀγώνα του, ἐνῶ ὁ διάβολος καὶ οἱ δαίμονες ἐξαγρίωναν ὅλο καὶ περισσότερο τὴν γυναῖκα. Καὶ ὅταν τελικὰ νίκησεν ὁ ἀθλητής, ὅλοι οἱ ἄγγελοι μέ φωνὴ δυνατὴ δόξασαν τὸν Θεὸ λέγοντας: Νίκη πρωτοφανή κέρδισε ὁ ἀθλητής.

Καλὸ βέβαια εἶναι νὰ μὴ κάνεις τό κακό οὔτε μέ τὴ σκέψη. Ἀν ὅμως ἔλθῃ ὁ πειρασμός, ἀγωνίσου νὰ μὴ νικήθῃς».

73. Ἀναχωρητῆς τις ἦν παρθένος γυναῖκα σχεδὸν ἀγνοῶν. Παρηνώχλει οὖν αὐτῷ δαίμων πορνείας καὶ ἐπυροῦτο μὲν, ἠγνόει δὲ ἐξ ἀπειρίας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πράγματος, ὥστε ἐρᾶν μὲν μόνον τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον, μὴ εἰδέναι δὲ τίνος ἐπιθυμεῖ. Δείκνυσιν οὖν αὐτῷ ὁ διάβολός τινα συνόντα γυναικὶ ἐπ' αἰσχροτήτι. Ὁ Θεὸς δὲ ἑωρακῶς τὴν ἀπάτην τοῦ δαίμονος καὶ τοῦ πολέμου τὴν ὑπερβολὴν ἐσκέπασε τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν πόλεμον ἔπαυσεν.

74. Ἀναχωρητῇ τινι παρέβαλον κοσμικοί. Καὶ ἑωρακῶς αὐτοὺς ἐδέξατο μετὰ χαρᾶς εἰπὼν ὅτι· Ὁ Κύριος ὑμᾶς ἔπεμψεν ἵνα με θάψητε, ἐφ' οὗ γὰρ ἡ κλήσις ἔφθασεν. Πρὸς ὠφέλειαν δὲ ὑμῶν καὶ τῶν ἀκουόντων, καὶ τὸν ἐμὸν δῖον διηγῆσομαι ὑμῖν. Ἐγώ, ἀδελφοί, παρθένος μὲν εἰμι τῷ σώματι, τῇ δὲ ψυχῇ μέχρι τοῦ παρόντος εἰς πορνείαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ πολεμοῦμαι ἀπανθρώπως· ἰδοὺ λαλῶ ὑμῖν καὶ τοὺς ἀγγέλους ὁρῶ ἐκδεχομένους λαβεῖν τὴν ψυχὴν μου καὶ ἔνθεν τὸν Σατανᾶν ἰστάμενον καὶ λογισμούς μοι πορνείας ἐμβάλλοντα. Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐκτείνας ἑαυτὸν ἐτελειώθη. Σχηματίζοντες δὲ αὐτὸν οἱ κοσμικοὶ εὗρον κατὰ ἀλήθειαν ὅτι παρθένος ἦν.

75. Ἐλεγον περὶ μεγάλου Γέροντος ὅτι παρέβαλεν εἰς κοινόδιον καὶ εἶδε παιδίον ἐκεῖ καὶ οὐκ ἤθελε μεῖναι ἐν τῷ τόπῳ τοῦ κοιμηθῆναι. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοί· Καὶ σὺ φοβεῖ, ἀδελφά; Ὁ δὲ εἶπε· Φύσει οὐ φοβοῦμαι, τέκνα, ἀλλὰ τίς χρεῖα πολέμου ἀργοῦ;

73. Κάποιος ἀναχωρητῆς ἦταν παρθένος καὶ δὲν γνώριζε σχεδὸν τί εἶναι γυναῖκα. Αὐτὸς λοιπὸν εἶχε ἐνοχλήσεις ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας καὶ φλεγόταν ἀπὸ τό πάθος, ἀγνοοῦσε ὅμως ἀπὸ ἀπειρία τί εἶναι αὐτό πού ἐπιθυμεῖ. Ἔτσι ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ δοκίμαζε τὴν ἐντονη ἐπιθυμία, δὲν γνώριζε ὅμως τί εἶναι αὐτό πού ἐπιθυμεῖ. Τοῦ δείχνει τότε ὁ διάβολος κάποιον νά συνευρίσκεται μέ γυναῖκα γιά τὴν αἰσχρὴ πράξη. Ὁ Θεὸς ὅμως πού εἶδε τὴν δολιότητα τοῦ δαίμονα καὶ τὴν ὑπερβολή τοῦ πολέμου, σκέπασε τὸν ἀδελφό καὶ σταμάτησε τὸν πόλεμο.

74. Κάποιοι κοσμικοὶ ἐπισκέφθηκαν ἓναν ἀναχωρητῇ. Μόλις τοὺς εἶδε, τοὺς δέχθηκε μέ χαρά καὶ εἶπε· Ὁ Κύριος σᾶς ἔστειλε γιά νά μέ θάψετε πάνω στήν ὥρα πού ἔφθασε καὶ ἡ κλήση.

Γιά τὴν ὠφέλεια ὅμως καὶ τῇ δικῇ σας καὶ αὐτῶν πού θά τό πληροφοροῦνται, θά ἀναφερθῶ στή ζωή μου. Ἐγώ, ἀδελφοί μου, εἶμαι παρθένος στό σῶμα, στήν ψυχὴ ὅμως μέχρι αὐτῇ τὴν ὥρα πολεμοῦμαι ἀπάνθρωπα ἀπὸ τὸν ἐχθρό γιά τὴν πορνεία. Νά, αὐτῇ τῇ στιγμῇ σᾶς μιλῶ καὶ βλέπω τοὺς ἀγγέλους νά περιμένουν γιά νά πάρουν τὴν ψυχὴ μου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά τὸν Σατανᾶ νά στέκεται καὶ νά μοῦ ὑποβάλλει λογισμούς πορνείας». Τελειώνοντας τά λόγια αὐτά ξάπλωσε καὶ παρέδωσε τὴν ψυχὴ του. Κι ὅταν οἱ κοσμικοὶ τοῦ ἔκαναν τὴ νεκρικὴ προετοιμασία, ὄντως βρῆκαν ὅτι ἦταν παρθένος.

75. Ἐλεγαν γιά κάποιον μεγάλο Γέροντα ὅτι πῆγε σ' ἓνα κοινόδιο καὶ εἶδε ἐκεῖ ἓνα παιδί καὶ δὲν ἤθελε νά διανυκτερεύσει στόν τόπο ἐκεῖνο. Οἱ ἀδελφοί πού τὸν συνόδευαν τοῦ εἶπαν· «Καὶ σὺ, ἀδελφά, φοβάσαι;» Κι ἀπάντησε ἐκεῖνος· «Σίγουρα δὲν φοβάμαι, παιδιά μου· ἀλλὰ ποιὸς ὁ λόγος νά προκαλοῦμε πόλεμο πού δὲν χρειάζεται;»

76. Ὑέλεγον ὅτι ἀπῆλθέ ποτε ὁ διάβολος καὶ ἔκρουσεν εἰς κοινόβιον. Καὶ ὑπήκουσε παιδίον τοῦ δοῦναι αὐτῷ ἀπόκρισιν καὶ θεασάμενος ὁ δαίμων τό μειράκιον λέγει· Εἰ σὺ εἰ ἐνταῦθα, ἐμοῦ χρειά οὐκ ἔστιν.

77. Κατέπλευσέ ποτε πλοῖον ἐπὶ Δίολκον καὶ ὤρμησεν εἰς τὸ ὄρος τῶν μοναχῶν. Καὶ ἐξελθοῦσα γυνὴ ἐκ τοῦ πλοίου ἐκάθησεν ἐπὶ βουνοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς γεμίσει ὕδωρ εἶδεν αὐτὴν καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν πρεσβύτερον λέγων· Ἰδοὺ παρὰ τὸν ποταμὸν γυνὴ καθέζεται ὅπερ οὐδέποτε, ἀδελφά, γέγονεν ὧδε. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἔλαβε τὴν ῥάβδον καὶ ἐξελθὼν ἔτρεχε κράζων καὶ λέγων· Βοηθεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι λησται ὧδε. Καὶ πάντες οἱ ἰδόντες αὐτὸν ἔτρεχον καὶ αὐτοὶ μετὰ ῥάβδων ἐπὶ τὸ πλοῖον. Καὶ ἰδόντες οἱ ναῦται τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐνόησαν καὶ ἀρπάσαντες τὴν γυναῖκα ἄνω ἔκοψαν τὰ σχοινία καὶ ἀφῆκαν τὸ πλοῖον ἀπελθεῖν τῷ ῥεύματι.

78. Ἀδελφὸς οἰκῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὠχλήθη ὑπὸ πορνείας. Καὶ ἀπελθὼν εὔρε φωλεὸν ὑαίνης καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ἔμεινεν ἄσιτος ἡμέρας ἕξ. Εἴτα ἐλθούσης τῆς ὑαίνης φοβηθεὶς εἶπε· Κύριε, ἐὰν θέλω τὸ σῶμά μου μῖαναι, δὸς αὐτῇ ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ· εἰ δὲ μή, σῶσόν με ἀπ' αὐτῆς. Εὐθέως οὖν ἤκουσε φωνῆς λεγούσης· Εὐνουχίσαντες αὐτὸν ἀπολύσατε. Καὶ εὐθέως ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ὁ πόλεμος.

76. Ὑέλεγαν ὅτι πῆγε κάποτε ὁ διάβολος καὶ χτύπησε τὴν πόρτα ἐνός κοινοβίου. Τό ἄκουσε ἓνα παιδί καὶ πῆγε νά δεῖ ποιός εἶναι. Κι ὁ δαίμονας βλέποντας τό παλληκαράκι εἶπε· «Ἐν εἶσαι ἐσύ ἐδῶ, ἐγὼ δὲν χρειάζομαι».

77. Κάποτε ἓνα καράβι ἔφθασε στή Δίολκο⁵⁸ καὶ ἀγκυροβόλησε στό ὄρος τῶν μοναχῶν. Βγῆκε κατόπιν μιά γυναῖκα ἀπό τό καράβι καὶ κάθησε πάνω σέ ἓνα λόφο. Ὅταν κάποια ὥρα πῆγε ὁ ἀδελφός νά πάρει νερό, εἶδε τή γυναῖκα καὶ γύρισε ἀμέσως στόν πρεσβύτερο καὶ τοῦ λέει· «Κοίταξε, ἀδελφά, δίπλα στό ποτάμι κάθεται μιά γυναῖκα, πράγμα πού δὲν ἔχει γίνει ποτέ ἐδῶ». Ὁ Γέροντας μόλις τ' ἄκουσε, πῆρε τό ραβδί καὶ ἄρχισε νά τρέχει φωνάζοντας· «Ἀδελφοί, τρέξτε γιά βοήθεια, γιατί ἦρθαν ληστές ἐδῶ». Καὶ ὅλοι ὅσοι τὸν ἔβλεπαν ἔτρεχαν καὶ αὐτοὶ μέ ραβδιά πρὸς τό πλοῖο. Οἱ ναῦτες ὅταν τοὺς εἶδαν νά ὁρμοῦν, κατάλαβαν τὸν λόγο καὶ ἀρπάζοντας τή γυναῖκα πάνω, ἔκοψαν τὰ σχοινιά καὶ ἄφησαν τό πλοῖο νά τό ὀδηγήσουν τὰ κύματα.

78. Ἐνας ἀδελφός στήν ἔρημο ταλαιπωρήθηκε ἀπό τὸν πειρασμό τῆς πορνείας. Βγῆκε λοιπὸν κάποια μέρα καὶ βρῆκε μιά φωλιά ὕαινας. Μπῆκε μέσα καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἕξι μέρες νηστικός. Κατόπιν ἐμφανίστηκε ἡ ὕαινα καὶ ὁ ἀδελφός ἐνίωσε φόβο καὶ εἶπε· «Κύριε, ἐὰν πρόκειται νά μολύνω τό σῶμα μου, δώσ' τῆς ἐξουσία νά μέ κατασπαράξει. Εἶδεμή, σῶσε με ἀπ' αὐτήν». Καὶ ἀμέσως ἄκουσε μιά φωνή πού ἔλεγε· «Εὐνουχεῖστε τον καὶ ἐλευθερῶστε τον». Τὴν ἴδια ὥρα ἔπαυσε ὁ πόλεμος.

58. Δίολκος· Περιοχὴ παραλιακὴ στό Δέλτα τοῦ Νείλου, ὅπου ὑπῆρχε μοναστικὸ κέντρο. Τό ὄνομα αὐτό φέρει καὶ τό μοναστικὸ Κέντρο τῆς περιοχῆς αὐτῆς (βλ. *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' χάρτη σελ. 8-9.).

79. Ὁ ἀδελφὸς παρέβαλε Γέροντι πολεμούμενος εἰς πορνείαν. Καὶ παρεκάλεσε τὸν Γέροντα εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα κουφισθῇ ὁ πόλεμος αὐτοῦ. Ἐπένευσεν οὖν ὁ Γέρων καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἠρώτησε τὸν ἀδελφόν· Πῶς ὁ πόλεμος, ἀδελφέ; Καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κακῶς, φύσει ὅλως οὐκ ἡσθάνθην κουφισμοῦ. Ὁ οὖν γέρων ἐξενίσθη καὶ ἰδὸν φαίνεται αὐτῷ ὁ Σατανᾶς τῇ νυκτὶ καὶ λέγει αὐτῷ· Πίστευσον, Γέρον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ὅτε ἐδεήθης τοῦ Θεοῦ, ἀνεχώρησα ἐξ αὐτοῦ ἀλλ' ἴδιον δαίμονα ἔχει καὶ ἴδιον πόλεμον ἐκ τῆς γούλας αὐτοῦ· ἐπεὶ ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω εἰς τὸν πόλεμον αὐτοῦ ἀλλ' αὐτὸς ἐαυτῷ πολεμεῖ τρώγων καὶ πίνων καὶ κοιμώμενος πολλά.

80. Εἶπε πάλιν ὁ Γέρων, ὅτι ὅμοιοί εἰσιν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ μυῖαις εἰσερχομέναις εἰς οἶκον. Ἐὰν οὖν κατὰ μέρος φονεύῃς μίαν μίαν ὥς ἔρχονται, οὐ κοπιᾷς. Εἰ δὲ ἀφήσεις γεμισθῆναι τὸν οἶκον, πολὺν κόπον εὐρίσκεις εἰς τὸ ἐκβαλεῖν αὐτάς. Καὶ ἢ ἰσχύσεις ἢ ἀκηδιάσας ἀφήσεις λοιπὸν ἐρημωθῆναι τὸν οἶκον.

81. Ὅτι ἄλλος τις τῶν πάντων ἀσκητῶν οἰκῶν εἰς τὸ Ἐνατον Ἀλεξανδρείας ἔπεσεν εἰς μέγα ἀμάρτημα· καὶ ἀπὸ ῥαθυμίας ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς ἀπόγνωσιν οἱ δαίμονες. Ἰδὼν οὖν ἐαυτὸν νικώμενον ὑπὸ τῆς λύπης ὥς ἔμπειρος ἰατρός ἔδωκεν ἐαυτῷ ἐλπίδα ἀγαθὴν καὶ ἔλεγε· Πιστεύω εἰς τοὺς οἰ-

59. Ἐνατο Ἀλεξανδρείας· μοναστικὸς οἰκισμὸς σὲ ἀπόσταση ἑννέα σταδίων ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας.

79. Κάποιος ἀδελφὸς πού πολεμοῦνταν ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας, πῆγε σ' ἓνα Γέροντα καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ προσευχηθεῖ γι' αὐτόν νὰ ἐλαφρύνει ὁ πόλεμος πού εἶχε. Πράγματι ὁ Γέροντας συγκατατέθηκε καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ γιὰ χάρη τοῦ ἑπτὰ μέρες. Τὴν ἑβδόμῃ μέρᾳ ῥώτησε τὸν ἀδελφό· «Πῶς πάει ὁ πόλεμος, ἀδελφέ;» «Ἀσχημα—ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος—ἀλήθεια σοῦ λέω καμιά ἀνακούφιση δέν ἐνίωσα». Ὁ Γέροντας παραξενεύτηκε. Καὶ νὰ πού τὴν νύκτα ἐμφανίζεται ὁ Σατανᾶς καὶ τοῦ λέει· «Γέροντα, σέ διαβεβαιώνω ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη μέρᾳ πού παρακάλεσες τὸν Θεό, ἔφυγα ἀπ' αὐτόν. Ἀλλ' αὐτὸς ἔχει δικό του δαίμονα καὶ δημιουργεῖ δικό του πόλεμο ἀπὸ τὴ λαιμαργία του. Ἐγὼ δέν συμμετέχω στὸν πόλεμό του ἀλλὰ ὁ ἴδιος πολεμᾷ τὸν ἐαυτό του τρώγοντας, πίνοντας καὶ ρίχνοντάς το στὸν ὕπνο».

80. Εἶπε ἐπίσης ὁ Γέροντας ὅτι οἱ πονηροὶ λογισμοὶ μοιάζουν τίς μύγες πού μπαίνουν μέσα στό σπίτι. Ἄν λοιπὸν τίς σκοτώνεις τμηματικά, μία-μία καθὼς μπαίνουν, δέν κουράζεσαι. Ἄν ὅμως ἀφήσεις νὰ γεμίσει τό σπίτι, πολὺς κόπος θὰ χρειαστεῖ γιὰ νὰ τίς βγάλεις. Μπορεῖ βέβαια νὰ τὸ κατορθώσεις, μπορεῖ ὅμως νὰ ἀποκάμεις καὶ νὰ τίς ἀφήσεις νὰ σοῦ ρημάξουν τό σπίτι.

81. Κάποιος ἄλλος ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀσκητές, πού ἔμενε στό Ἐνατο τῆς Ἀλεξανδρείας⁵⁹, ἔπεσε σέ σοβαρὸ ἀμάρτημα. Καὶ καθὼς δρέθηκε σέ κατάσταση ραθυμίας⁶⁰, τὸν ὀδήγησαν οἱ δαίμονες σέ ἀπόγνωση. Ἀλλὰ ὅταν εἶδε σάν ἔμπειρος γίαιτρός νὰ καταβάλλεται ἀπὸ τὴ λύπη, ἔδωσε στὸν ἐαυτό του ἐλπίδα καὶ ἔλεγε· «Ἐχω ἐμπιστοσύνη στήν

60. Ραθυμία = ἀδιαφορία, ἀφροντισία, νωθρότητα, δκηνηρία.

κτιζομένους τοῦ Θεοῦ ὅτι πάντως ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. "Οτε οὖν ἔλεγε τοῦτο, ἔλεγον πρὸς αὐτὸν οἱ δαίμονες ὅτι πάντως ποιήσει ἔλεος. Ἀπεκρίνετο οὖν αὐτὸς πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς τίνες ἐστέ; Κἂν ποιῇ κἂν μὴ ποιῇ, ἅπαξ ὑμεῖς υἱοὶ τῆς γενένης καὶ τῆς ἀπωλείας ἐστέ· εἰ οὖν ὁ Θεὸς ἀγαθός, ὑμεῖς τί πρᾶγμα ἔχετε; Καὶ οὕτως αἰσχυρόμενοι ἀνεχώρουν.

82. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν πορνεία πολεμεῖ τὸ σῶμά σου ἢ τὴν καρδίαν, ζήτησον πόθεν σοι ἐκινήθη ὁ πόλεμος, καὶ διόρθωσαι, ἐὰν ἀπὸ τρυφῆς ἢ ὕπνου ἢ ὑψηλοφροσύνης ἢ ἐὰν ἔχῃς ἑαυτὸν κάλλιον τινὸς ἢ ἔκρινας τινὰ ἀμαρτήσαντα· χωρὶς γὰρ τούτων οὐ πολεμεῖται ἄνθρωπος εἰς πορνείαν.

83. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν πέσης εἰς πορνείαν καὶ ἔστιν ἐγγὺς τοῦ τόπου τὸ πρόσωπον ὅπου ἔπεσες, ἀναχώρησον ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐπεὶ οὐ μετανοεῖς.

84. Ἀνέβη τις τῶν Πατέρων μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Καὶ διατριβόντων αὐτῶν ἐκεῖσε γέγονε πρᾶγμα τοιοῦτον. Ἀδελφὸς τις τοῦ Ὀκτωκαιδεκάτου Ἀλεξανδρείας ἔσχεν υἱὸν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔσχε γυναικα κόρην ὡς ἐτῶν δεκαοκτὼ καὶ ἔμενε μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλιεύς. Ὁ δὲ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν διάβολος ἤγειρε πόλεμον σαρκικὸν τῷ ἀδελφῷ πρὸς τὴν νύμφην αὐτοῦ

61. Ὀκτωκαιδέκατο: Μοναχικὸς οἰκισμὸς πού ἀπεῖχε δεκαοκτὼ στάδια

εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ ὅτι ὅπωςδήποτε θά μέ ἐλεήσει». Ὅταν λοιπὸν τό ἔλεγε αὐτό, ἔλεγον καὶ οἱ δαίμονες περιπαικτικά: «Ὅπωςδήποτε θά σέ ἐλεήσει». Καὶ αὐτὸς ἀποκρινόμενος: «Καὶ ποιοὶ εἰστε ἐσεῖς; Κι ἂν μέ ἐλεήσει κι ἂν δέν μέ ἐλεήσει, ἐσεῖς μιά γιὰ πάντα εἰστε γιοὶ τῆς κόλασης καὶ τῆς ἀπωλείας. Ἐάν ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, τί σᾶς ἐνδιαφέρει;» Κι ἔτσι ντροπιασμένοι ἔφευγαν.

82. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Ἐάν πολεμεῖσαι στό σῶμα ἢ στήν καρδιά ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας, ψάξε νά βρεῖς ἀπὸ ποῦ ξεκίνησε ὁ πόλεμος καὶ διόρθωσέ το· ἂν δηλαδή ξεκίνησε ἀπὸ καλοπέραση, ἀπὸ πολὺ ὕπνο, ἀπὸ ὑπερηφάνεια ἢ ἂν θεωρεῖς τὸν ἑαυτό σου καλύτερο ἀπὸ κάποιον ἄλλο ἢ ἂν κατέκρινες κάποιον πού ἀμάρτησε. Γιατί χωρὶς αὐτά δέν πολεμεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας».

83. Εἶπε ἐπίσης: «Ἐάν πέσεις στό σαρκικὸ ἀμάρτημα καὶ τό πρόσωπο μέ τό ὁποῖο ἀμάρτησες μένει ἐκεῖ κοντά, φύγε ἀπὸ κεῖνον τό τόπο, γιατί δέν θά μπορέσεις νά μετανοήσεις».

84. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες πῆγε μαζί μέ τὸν μαθητή του στήν Ἀλεξανδρεία. Καὶ τὸν καιρὸ πού ἔμεναν ἐκεῖ, ἔγινε τό ἐξῆς γεγονός. Ἐνας ἀδελφὸς τοῦ Ὀκτωκαιδεκάτου τῆς Ἀλεξανδρείας⁶¹ εἶχε ἓναν γιό ὁ ὁποῖος νυμφεύθηκε μέ μιὰ κόρη δεκαοκτὼ περίπου ἐτῶν καὶ ἔμενε μαζί μέ τὸν γιό του. Ὁ γιὸς ἦταν ψαράς στό ἐπάγγελμα.

Ὁ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν μας, ὁ διάβολος, ξεσήκωσε πόλεμο σαρκικὸ στόν ἀδελφῷ πρὸς τὴ νύφη του καὶ γύρευε εὐ-

ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρεία.

καὶ ἐξήτει εὐκαιρίαν τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς καὶ οὐχ εὕρισκεν. Ἦρξατο οὖν καταφιλεῖν αὐτὴν συνεχῶς καὶ ἡ κόρη ἠνείχετο αὐτοῦ ὡς πατρός. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἦλθον ἀλιεῖς ἐννύχιον καὶ κρᾶζουσι τὸν νεώτερον, ἵνα ἀπελθόντες ἀλιεύσωσι. Μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν νεώτερον, ἀνέστη ὁ πατήρ αὐτοῦ κατὰ τῆς κόρης. Καὶ λέγει αὐτῷ ἡ κόρη· Τί ἐστι τοῦτο, πάτερ; Ὑπαγε, κατασφράγισαι, διαβολικὸν γάρ ἐστι τοῦτο τὸ ἔργον. Ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο ἀπελθεῖν, καὶ πολλὰ πυκτεύσας οὐκ ἠνείχετο αὐτοῦ ἡ κόρη.

Ἐκρέματο οὖν ἐπάνω τοῦ κραβδάτου τὸ σπαθίον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ θέλων αὐτὴν φοβερίσαι γυμνοῖ τὸ σπαθίον κατ' αὐτῆς λέγων· Ἐὰν μὴ ἀκούσης μου, μετὰ τοῦ σπαθίου τούτου διδῶ σε. Ἡ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἐὰν δὴ με μέλος μέλος γενέσθαι, τὸ παράνομον τοῦτο πρᾶγμα οὐδέποτε ποιῶ. Καὶ ὀργισθεὶς μετὰ θυμοῦ πέμπει ἄφνω τὸ σπαθίον κατακυριευθεὶς ὑπὸ τοῦ διαδόλου καὶ κατασπᾷ τὴν κόρην κατὰ τῶν αὐτῆς ψόων καὶ διχοτομεῖ αὐτήν. Καὶ εὐθὺς ἐτύφλωσεν αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ περιῆγε ζητῶν τὴν θύραν καὶ οὐχ εὕρισκεν. Ἐρχονται οὖν ἄλλοι ἀλιεῖς ζητοῦντες τὸν νεώτερον τὸ διάφανμα. Καὶ θαλόντες αὐτῷ φωνὴν ἀπεκρίθη ὁ πατήρ αὐτοῦ λέγων· Ὑπάγει ἀλιεῦσαι· ποῦ οὖν ἐστὶν ἡ θύρα ὅτι οὐ βλέπω. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ὡδε ἐστί. Καὶ ἀνοίξαντες αὐτήν καὶ εἰσελθόντες βλέπουσι τὸ πτώμα τὸ γεγονός. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Κρατήσατέ με καὶ παραδότε τῷ ἄρχοντι, ὅτι φόνον πεποίηκα. Καὶ παραλαβόντες αὐτὸν παρέδωκαν τῷ ἄρχοντι τῆς πόλεως καὶ ὁ ἄρχων ἐξετάσας καὶ γνοὺς ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν βασάνισας ἐκόλασεν αὐτόν.

Μετὰ ταῦτα λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ἀπέλ-

καιρία νὰ συνευρεθεῖ μ' αὐτὴν ἀλλὰ δὲν εὕρισκε. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ τὴν ἀσπάζεται συνεχῶς καὶ ἡ κόρη τὸν ἀνεχόταν σάν πατέρα. Κάποια μέρα λοιπὸν ἦλθαν συνάδελφοί του, ἐνῶ ἦταν ἀκόμη σκοτάδι, καὶ φώναξαν τὸν νεαρό γιὰ νὰ πᾶν νὰ ψαρέψουν. Ὅταν ἔφυγε, ξεσηκώθηκε ὁ πατέρας του κατὰ τῆς κόρης. Καὶ τοῦ λέει ἡ κόρη· «Τί εἶναι αὐτά, πατέρα; Πήγαινε, σφραγίσου μέ τὸν σταυρό, διαβολικὸ εἶναι αὐτό πού πᾶς νὰ κάνεις». Αὐτὸς ὅμως δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ παραιτηθεῖ καὶ παρόλο πού πάλεψε πολὺ, ἡ κόρη δὲν τὸν δεχόταν.

Πάνω ἀπ' τὸ κρεβάτι βρισκόταν κρεμασμένο τὸ σπαθί τοῦ γιοῦ του· θέλοντας λοιπὸν νὰ τὴ φοβερίσει, δγάζει τὸ σπαθί ἀπὸ τὴ θήκη του καὶ τὸ στρέφει πρὸς αὐτὴν λέγοντάς της· «Ἐὰν δέν μ' ἀκούσεις, μ' αὐτό τὸ σπαθί θά σέ χτυπήσω». Κι ἐκείνη τοῦ ἀποκρίθηκε· «Κι ἂν χρειαστεῖ κομμάτια νὰ γίνει τὸ σῶμα μου, τὴν παράνομη αὐτὴ πράξη ποτέ δέν θά τὴν κάνω». Ὁργισμένος τότε μέ πολὺ πάθος, καθὼς ἦταν κυριευμένος ἀπὸ τὸν διάβολο, ἔστρεψε ξαφνικά τὸ σπαθί πάνω στὴν κόρη, τὴν χτύπησε στὴ μέση της καὶ τὴν ἔκοψε στά δυό. Τὴν ἴδια στιγμή τὸν τύφλωσε ὁ Θεὸς καὶ τριγύριζε ζητῶντας τὴν πόρτα ἀλλὰ δὲν τὴν εὕρισκε. Κατὰ τὰ χαράματα ἦλθαν ἄλλοι ψαράδες καὶ ζητοῦσαν τὸν νεαρό. Στὴ φωνή τους ἀπάντησε ὁ πατέρας καὶ εἶπε· «Πῆγε νὰ ψαρέψει. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι ἡ πόρτα, γιατί δέν βλέπω». Τοῦ λένε· «Ἐδῶ εἶναι». Καὶ μόλις ἀνοίγουν καὶ μπαίνουν μέσα, βλέπουν τὸ ἐγκλημα πού ἔγινε. Τούς λέει τότε· «Πιάστε με καὶ παραδῶστε με στὸν ἄρχοντα, γιατί ἔκανα φόνον». Τὸν πῆραν πράγματι καὶ τὸν παρέδωσαν στὸν ἄρχοντα τῆς πόλης καὶ ὁ ἄρχοντας ἀφοῦ τὸν ἀνέκρινε καὶ ἔμαθε ἀπὸ τὸν ἴδιο ὅλη τὴν ἀλήθεια, τὸν βασάνισε καὶ τὸν ἐκτέλεσε.

Μετὰ ἀπ' αὐτά λέει ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του· «Ἄς

θωμεν καὶ ἰδωμεν τὸ λείψανον τῆς κόρης. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ Ὀκτωκαιδέκατον Ἀλεξανδρείας ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ οἱ Πατέρες τοῦ Ὀκτωκαιδέκατου καὶ οἱ μοναχοὶ ὅτι ἔρχεται ὁ Γέρων καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ποιήσατε εὐχήν, Πατέρες, οὐ γὰρ θάπτεται τῆς κόρης ταύτης τὸ λείψανον εἰμὴ μετὰ τῶν Πατέρων. Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν διεγόγγυζον ὥς ὅτι γυναικὸς λείψανον ἐπιτρέπει θάπτεσθαι μετὰ τῶν Πατέρων καὶ αὐτῆς φονευθείσης. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Αὕτη ἡ κόρη ἀμμᾶς μου καὶ ὑμῶν ἐστὶ· καὶ γὰρ περὶ σωφροσύνης ἠγωνίσαστο καὶ ὑπὲρ ταύτης ἀπέθανε. Τότε λοιπὸν οὐδεὶς ἠναντιώθη τῷ Γέροντι καὶ ἔθαψαν αὐτὴν μετὰ τῶν Πατέρων. Καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς Πατέρας ὑπέστρεψεν ὁ Γέρων σὺν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ εἰς Σκῆτιν.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ἐν τῇ αὐτῇ Σκῆτι ἐπὶ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ ἐνοχλούμενος σφοδρῶς ἐλθὼν ἀνήγγειλε τῷ Γέροντι· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε εἰς τὸ Ὀκτωκαιδέκατον Ἀλεξανδρείας καὶ παράμεινον ἐπάνω τοῦ κοιμητηρίου τῶν Πατέρων καὶ εἰπέ· Ὁ Θεὸς Θωμαῖδος, βοήθησόν μοι καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ πειρασμοῦ τῆς πορνείας· καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν ὅτι ἀπαλλάσσει σε ἐκ τοῦ πειρασμοῦ τούτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς λαβὼν τὴν εὐχήν καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Γέροντος ἔρχεται εἰς τὸ Ὀκτωκαιδέκατον καὶ ἐποίησε καθὼς προσέταξεν αὐτῷ ὁ Γέρων. Καὶ ἐπανελθόντος αὐτοῦ εἰς τὴν Σκῆτιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας πίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ λέγει αὐτῷ· Διὰ τοῦ Θεοῦ, ἀδδᾶ, ἠλευθερώθην τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πῶς ἠλευθερώθηκες; Λέγει

πᾶμε νὰ δοῦμε τὸ λείψανο τῆς κόρης». Ὃταν ἔφτασαν στοῦ Ὀκτωκαιδέκατο⁶¹ τῆς Ἀλεξανδρείας, πληροφορήθηκαν οἱ ἐκεῖ Πατέρες καὶ οἱ μοναχοὶ γιὰ τὴν ἄφιξή του καὶ βγῆκαν νὰ τὸν προῦπαντήσουν. Καὶ τοὺς εἶπε ὁ Γέροντας· «Κάνετε εὐχή, Πατέρες· πουθενά ἄλλοῦ δὲν πρέπει νὰ ταφεῖ τὸ λείψανο αὐτῆς τῆς κόρης, παρὰ μόνο ὅπου θάπτονται καὶ οἱ Πατέρες». Κάποιοι ἀπ' αὐτοὺς πού τὸ ἄκουσαν γόγγυσαν, γιατί τάχα προτείνει νὰ ταφεῖ μαζί μέ τοὺς Πατέρες λείψανο γυναικας, καὶ μάλιστα σκοτωμένης. Τοὺς λέει τότε ὁ Γέροντας· «Αὕτη ἡ κόρη εἶναι ἀμμᾶς⁶² καὶ δική μου καὶ δική σας· γιατί ἀκριβῶς ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴ σωφροσύνη καὶ γιὰ χάρη τῆς πέθανε». Μετά ἀπ' αὐτά τὰ λόγια κανεὶς δὲν ἔφερε ἀντίρρηση στὸν Γέροντα καὶ τὴν ἔθαψαν μαζί μέ τοὺς Πατέρες. Κατόπιν ἀσπάστηκαν τοὺς Πατέρες καὶ ἐπέστρεψαν ὁ Γέροντας καὶ ὁ μαθητὴς του στὴ Σκῆτι.

Κάποια μέρα ἓνας ἀδελφὸς πού ἔμενε στὴν ἴδια Σκῆτι πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας· καὶ ἐπειδὴ ἐνοχλήθηκε πολὺ, ἦλθε καὶ τὸ ἀνέφερε στὸν Γέροντα. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Πήγαινε στοῦ Ὀκτωκαιδέκατο τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ μείνε πάνω στοῦ κοιμητήριου τῶν Πατέρων καὶ πές· Θεέ τῆς Θωμαῖδος⁶³, βοήθησέ με καὶ γλύτωσέ με ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς πορνείας· καὶ ἐλπίζω στὸν Θεό ὅτι θὰ σέ ἀπαλλάξει ἀπὸ τὸν πειρασμό αὐτό». Ὁ ἀδελφὸς πῆρε τὴν εὐχή τοῦ Γέροντα καὶ μέ τὴν ἐντολή του πῆγε στοῦ Ὀκτωκαιδέκατο καὶ ἔκανε ὅπως τοῦ πρόσταξε ὁ Γέροντας. Ὃταν γύρισε στὴ Σκῆτι μετὰ ἀπὸ ἀπὸ τρεῖς μέρες, πέφτει στὰ πόδια τοῦ Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Μέ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀδδᾶ, ἠλευθερώθηκα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας». «Καὶ πῶς —ρωτᾷ ὁ Γέροντας —ἐλευθερώθηκες;» «Ἐ-

62. Ἀμμᾶς· ἡ λέξι σημαίνει τὸ ἀντίστοιχο τοῦ ἀδδᾶ γιὰ τίς γυναῖκες. Βλ. καὶ Μ. Γεροντικόν τόμ. Α' σελ. 38, ὑπόσημ. 1.

63. Αὐτό ἦταν τὸ ὄνομα τῆς κόρης πού θυσιάσε τὴ ζωὴ τῆς χάριν τῆς σω-

φροσύνης. Ἡ μνήμη τῆς ἐορτάζεται στίς 14 Ἀπριλίου.

αὐτῷ· Μόνον ἐποίησα δώδεκα μετανοίας καὶ ἔθηκα ἑμαυτὸν ἐπάνω τοῦ κοιμητηρίου καὶ ἀφύπνωσα καὶ ἔρχεται μία κόρη καὶ λέγει μοι· Ἀδδᾶ, ἀδδᾶ, λάβε τὴν εὐλογίαν ταύτην καὶ ὑπάγε ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸ κελλίον σου. Καὶ λαβὼν τὴν εὐλογίαν εὐθέως ἐκουφίσθη τοῦ πολέμου καὶ ἔγνω ὅτι ἠλευθερώθη. Τί δὲ ἦν ἡ εὐλογία οὐκ οἶδα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τοιαύτην ἔχουσι παρρησίαν παρὰ Θεῷ οἱ ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ σωφροσύνης.

85. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα διὰ τὰ πάθη τὰ σωματικά καὶ λέγει αὐτῷ· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἄδοντες τὴν εἰκόνα Ναβουχοδονόσορ· εἰμὴ γὰρ οἱ αὐλοῦντες ἐξηπάτησαν τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ ἂν προσεκύνησαν τῇ εἰκόνι. Οὕτω καὶ ἡ ἔχθρα ἄδει τῇ ψυχῇ ἐν τοῖς παθήμασιν εἰ ἄρα ἀπατήσειεν αὐτὴν ἐν τοῖς πάθεσι τοῖς σωματικοῖς.

86. Εἶπε Γέρων· Μικρὸν ἀψίνθιον ἀφανίζει κεράμιον μέλιτος καὶ ἁμαρτία σωματικὴ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἀπελαύνει καὶ τῇ γεέννῃ τοῦ πυρὸς παραδίδωσι. Φεῦγε, ὦ ταπεινὲ μοναχέ, σωματικὴν ἁμαρτίαν.

87. Εἶπε Γέρων· Ἡ ἀμεριμνία καὶ τὸ σιωπᾶν καὶ ἡ κρυπτὴ μελέτη τίκτουσι τὴν ἀγνείαν.

64. Αὐλητὲς λέγονται αὐτοὶ πού ἔπαιζαν αὐλό, πνευστό μουσικὸ ὄργανο, γνωστὸ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἀπ' αὐτὸ προήλθαν τὰ λαϊκὰ ποιμενικά ὄργανα (ὅπως ἡ φλογέρα), γνωστὰ σήμερον ὅλους τοὺς λαοὺς, πού τελειότατος τύπος εἶναι τὸ σύγχρονο φλάουτο.

65. Δαν. 3, 4-7.

66. Μὲ τὴν ἡδονὴν δηλαδὴ καὶ γενικά μὲ τὰ ἀπολαυστικά πράγματα.

κανα —τοῦ ἀπάντησε— μόνο δώδεκα μετάνοιες καὶ ἔπεσα πάνω στό κοιμητήριον· ἐκεῖ μὲ πῆρε γιὰ λίγο ὁ ὕπνος καὶ ἔρχεται μία κόρη καὶ μοῦ λέει· Ἀδδᾶ, ἀδδᾶ, πάρε τὴν εὐλογία αὐτὴ καὶ πηγαινε εἰρηνικός στό κελί σου. Καὶ μόλις πῆρα τὴν εὐλογία, ἀμέσως ἀνακουφίσθηκα ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ αἰσθάνθηκα ὅτι ἠλευθερώθηκα. Ἀλλὰ τί ἦταν ἡ εὐλογία δὲν γνωρίζω». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Τέτοια παρρησία ἔχουν στὸν Θεό αὐτοὶ πού ἀγωνίζονται γιὰ χάρι τῆς σωφροσύνης».

85. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓναν Γέροντα γιὰ τὰ πάθη τὰ σωματικά καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Αὐτοὶ εἶναι πού ψάλλουν στό ἄγαλμα τοῦ Ναβουχοδονόσορ· ἐάν οἱ αὐλητὲς⁶⁴ δὲν ἐξαπατοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θά προσκυνοῦσαν τὸ ἄγαλμα⁶⁵. Ἔτσι καὶ ὁ ἐχθρὸς τραγουδάει στήν ψυχὴ μὲ τὰ πάθη⁶⁶ μήπως καὶ μπορέσει νά τὴ ρίξει μὲ ἀπάτη στό σωματικὰ πάθη».

86. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Μικρὸ κομμάτι ἀψινθιάς⁶⁷ καταστρέφει ὁλόκληρο βάζο μέλι καὶ ἁμαρτία σωματικὴ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ παραδίνει τὴν ψυχὴ στὴ φωτιά τῆς κόλασης. Ἀπόφευγε, φτωχέ μοναχέ, τὴ σωματικὴ ἁμαρτία».

87. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἡ ἀμεριμνία⁶⁸, ἡ σιωπὴ καὶ ἡ καλυμμένη ἐσωτερικὴ ἐργασία γεννοῦν τὴν καθαρότητα».

67. Φυτό ἀρωματικό, πολὺ πικρό. Χρησιμοποιεῖται στὴ Φαρμακολογία.

68. Ἀμεριμνία· «Τελείας ψυχῆς ἐστὶ τὸ ἀμέριμον, ἀσεβοῦς δὲ τὸ ταῖς φροντίσι κατατρίβεσθαι». Νείλου τοῦ ἀσκητοῦ, *Λόγος ἀσκητικός* PG 79, 801.

«Θέλομεν ἀθλῆσαι τοῦ ἀμεριμνήσαι ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ Θεῷ μόνῳ σχολάσαι, ὡς λέγει (Α' Κορ. 7, 32-35), ἵνα ἡ παρθένος ἡ εὐπάρεδρος καὶ ἀπερίσπαστος». Ἀδδᾶ Δωροθέου, *Διδασκ.* Α' 15, 35-37.

«Ποίησον τὴν δυνάμιν σου ἀμεριμνήσαι ἀπὸ παντὸς πράγματος· ὁ Θεὸς

88. Εἶπε Γέρων· Ταῦτα φύλαξον ἕως θανάτου καὶ σῶζῃ· τὸ μὴ ἐσθίειν μετὰ γυναικὸς μήτε ἔχειν φιλίαν μήτε μετὰ νεωτέρου κοιμηθῆναι νεωτέρου σου ὄντος εἰς ἓν ψιάθιον, εἰ μὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τοῦ συναδδᾶ σου, καὶ τοῦτο μετὰ φόβου καὶ μὴ μετὰ καταφρονήσεως. Μήτε καταφρονήσης τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐνδυνόμενος τὰ ἱμάτιά σου. Ἐὰν γένηται ἀνάγκη οἶνον, ἕως τριῶν ποτηρίων λάμβανε, καὶ μὴ λύσης τὴν ἐντολὴν διὰ φιλίαν. Μὴ οἰκήσης εἰς τόπον ἐν ᾧ ἡμαρτες εἰς Θεόν. Μὴ καταφρονήσης τῆς λειτουργίας σου, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χειρὰς ἐχθρῶν σου. Ἀνάγκασον ἑαυτὸν εἰς τὴν μελέτην τῶν ψαλμῶν, διότι αὕτη σε φυλάττει ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἐχθροῦ. Ἀγάπησον πᾶσαν κακοπάθειαν καὶ ταπεινοῦνταί σου τὰ πάθη. Φρόντισον τοῦ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἐν τινι πράγματι καὶ σχόλασον πενθῆσαι τὰς ἁμαρτίας σου. Φύλαξον ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ψεύδους· αὐτὸ γὰρ ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σοῦ. Καὶ ἀποκάλυψον τοὺς λογισμοὺς σου τοῖς Πατράσι σου, ἵνα ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ σκεπάσῃ σε. Ἀνάγκασον ἑαυτὸν εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου. Καὶ ὁ φόδος τοῦ Θεοῦ κατοικήσει ἐν σοί.

γὰρ ποιεῖ πρόνοιαν παντὸς ἀνθρώπου πρὸς τὸ συμφέρον». Ἀδδᾶ Βαρσανουφίου, ἀπόκριση 50.

Στὸ λακωνικὸ καὶ θαθὺ σέ νόημα ἀπόφθ. 87 ρίχνουν φῶς οἱ σύντομες ἐρῆσεις τῶν ἀνωτέρω Γερόντων. Ἡ ἀμεριμνία κατ' αὐτοὺς νοεῖται ὡς ἀποφυγὴ τῶν κατὰ κόσμον φροντίδων, περισπασμῶν καὶ θορύβων, ὥστε «σχολάσαι Θεῷ μόνω», νὰ ἀσχοληθῇ ἡ ψυχὴ μόνο μὲ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸν Θεό. Ἡ ἀμεριμνία ἐπίσης προϋποθέτει, ἐνισχύεται καὶ αὐξάνει μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη στὴν ἀγάπη καὶ τὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Στὴν ψυχὴ αὐτὴ πού ἀμεριμνεῖ ἀκολουθεῖ ἡ ἀρετὴ τῆς σιωπῆς ὡς πρὸς τοὺς ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν θορύβους· καὶ σ' αὐτὸ τό γόνιμο κλίμα τῆς ἡρεμίας εὐδοκιμεῖ ἡ ἐσωτερικὴ ἐργασία τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία γεννᾷ μὲ τὸν καιρὸ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς.

Ὅσο κι ἂν φαίνεται ὅτι τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ ἀφορᾷ τὸν μοναχὸ καὶ τὴ

88. Εἶπε ἄλλος Γέροντας· «Τήρησε αὐτὰ πού θά πῶ μέχρι τὴν ὥρα τοῦ θανάτου σου καὶ θά σωθεῖς· Νά μὴν τρῶς μαζί μὲ γυναῖκα, νά μὴν ἔχεις φιλία οὔτε νά κοιμᾶσαι μὲ νέο ἄνθρωπο στὸ ἴδιο ψαθὶ ὅσο εἶσαι κι ἐσύ νέος, παρά μόνο μὲ τὸν ἀδελφὸ σου ἢ τὸν συνασκητὴ σου κι αὐτὸ μὲ φόβο καὶ ὄχι ἀψήφιστα. Μὴν ἀφήνεις ἀδέσποτο τὸ βλέμμα σου, ὅταν ντύνεσαι. Ἐὰν παρουσιαστῇ ἀνάγκη νά πιεῖς κρασί, περιορίσου στὰ τρία ποτήρια καὶ μὴ καταργεῖς τὴν ἐντολὴ αὐτὴ χάριν τῆς φιλίας. Νά μὴν κατοικήσεις σέ τόπο ὅπου ἁμάρτησες στὸν Θεό. Μὴν παραμελεῖς τὰ μοναχικά σου καθήκοντα, γιὰ νά μὴν πέσεις στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀνάγκασε τὸν ἑαυτό σου νά μελετᾷ τοὺς ψαλμούς, γιατί αὐτὸ σέ προστατεύει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀγάπησε κάθε κακοπάθεια καὶ θά ταπεινώνονται ἔτσι τὰ πάθη σου. Φρόντιζε νά μὴ μετῶς τὸν ἑαυτό σου⁶⁹ σέ ὅποιαδήποτε περίπτωση καὶ νά διαθέτεις χρόνο γιὰ νά πενθεῖς τίς ἁμαρτίες σου. Φυλάξον ἀπὸ τὸ ψέμα, γιατί αὐτὸ διώχνει τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ ἀπ' τὴν ψυχὴ σου.

Πάνω ἀπ' ὅλα νά φανερώνεις τοὺς λογισμοὺς σου στοὺς Πατέρες σου γιὰ νά σέ σκεπάζει ἡ προστασία τοῦ Θεοῦ. Νά διάζεις τὸν ἑαυτό σου γιὰ τὸ ἐργόχειρό σου. Ἐτσι ὁ φόδος τοῦ Θεοῦ θά κατοικήσει μέσα σου».

μοναχικὴ ζωὴ, ὥστόσο ἐκφράζει μιά βασικὴ ἀλήθεια πού ἀφορᾷ κάθε χριστιανό, πού ἐπιδιώκει τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν του· γιατί αὐτὴ ἐπιτυγχάνεται, ἐφόσον περιστέλλει κατὰ τὸ δυνατόν τίς μέριμνες στὰ ὄντως ἀπαραίτητα καὶ τίς στηρίζει στὴν πατρικὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὥστε νά διαθέτει ἡ ψυχὴ χρόνο καὶ κατάλληλο γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐργασία.

69. Ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος προβάλλει εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς τίς ἐγωπαθεῖς καὶ φίλαντες διαθέσεις του καὶ ἀνακόπτει καταστρεπτικὰ τὴν πνευματικὴ πορεία τῆς ψυχῆς. Γι' αὐτὸ καὶ συνιστοῦν οἱ ἀδδᾶδες νά παρατρέχουμε τίς παρορμήσεις αὐτῆς τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου (μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἐν τινι πράγματι) καὶ νά κωφεύουμε στὶς ὀχλήσεις του.

89. Πάχων τις ὀνόματι περὶ τὰ ἑβδομήκοντα ἐλάσας ἔτη ἐκαθέζετο ἐν τῇ Σκῆτει. Συνέβη δέ με ὀχληθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας <καὶ> συνεχόμενον ἐπιθυμία γυναικεία δυσφορεῖν καὶ πρὸς τοὺς λογισμοὺς καὶ πρὸς τὰς φαντασίας τὰς νυκτερινάς. Καὶ ἐγγὺς γενόμενος ὑπὸ τούτου τοῦ πειρασμοῦ ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου, ἐλαύνοντός με σφοδροτάτως τοῦ πάθους, τοῖς μὲν γείτοσι τῶν Πατέρων οὐκ ἀνεθέμην τὸ πρᾶγμα ἀλλ' οὐδὲ τῷ διδασκάλῳ μου, λεληθότως δὲ παρέβαλον εἰς τὴν πανέρημον ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε καὶ συνετύγγανον τοῖς κατὰ τὴν Σκῆτιν Πατράσι γηράσασι ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν οἷς δὴ περιέτυχον καὶ Πάχωνι. Εὗρον οὖν αὐτὸν ἀκεραιότερον καὶ ἀσκητικώτερον. Θαρρήσας οὖν αὐτῷ ἀνεθέμην μου τὰ τῆς διανοίας. Καὶ λέγει μοι οὗτος ὁ ἅγιος· Τοῦτο μὴ ξενίζέτω σε τὸ πρᾶγμα· οὐ γὰρ πάσχεις αὐτὸ ἀπὸ σῆς ῥαθυμίας. Μαρτυρεῖ γάρ σοι καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ σπάνη τῶν χρειῶν καὶ τὸ μὴ εἶναι συντυχίας θηλειῶν ἐνθάδε· μᾶλλον δὲ ἀπὸ σπουδῆς συμμένει σοι τῆς κατ' ἀρετὴν τοῦτο παρὰ τοῦ ἐναντίου.

Τριπλοῦς γάρ ἐστιν ὁ πόλεμος πορνικὸς τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ διάγουσι· ποτὲ γὰρ ἡμῖν ἡ σὰρξ ἐπιτίθεται εὐπαθοῦσα, ποτὲ δὲ τὰ πάθη διὰ τῶν λογισμῶν, ποτὲ δε καὶ αὐτὸς ὁ δαίμων ἡμᾶς τυραννεῖ διὰ τῆς βασκανίας. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας ἠύρηκα τοῦτο. Ἴδου γὰρ ὡς ὀρᾷς με γέροντα ἄνθρωπον, τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας καὶ ταύτης

70. Στόν Πάχωνα ἀναφέρεται τὸ 23ο κεφ. τῆς *Λαυσαϊκῆς ἱστορίας*, ὅπου καὶ προσδιορίζεται ὅτι δάσκαλος τοῦ Πάχωνα ἦταν ὁ Εὐάγγελος.

71. Ἡ γραφὴ πανέρημος τῆς *Λαυσαϊκῆς ἱστορίας* ἀποδίδει πληρέστερα τὸ νόημα στό σημεῖο αὐτό, ἀντὶ τῆς γραφῆς ἔρημος.

72. Ἀκέрайος· καθαρὸς, ἀνόθευτος, ἄδολος.

89. Κάποιος μὲ τὸ ὄνομα Πάχων, πού εἶχε φθάσει στὰ ἑβδομήντα του χρόνια περίπου, κατοικοῦσε στὴ Σκῆτη. Συνέβη τότε σέ μένα νά ἐνοχληθῶ ἀπὸ τὸν πειρασμὸ τῆς πορνείας καὶ νά ὑποφέρω πολὺ καὶ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ ἀπὸ τίς νυκτερινές φαντασίες, γιατί μέ πίεξε ἐπιθυμία γυναικός. Καὶ ὅταν κόντεψα νά θέλω νά ἐγκαταλείψω τὴν ἔρημο ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ πειρασμοῦ, γιατί εἶχα πολὺ δυνατό πόλεμο ἀπὸ τὸ πάθος, στοὺς γειτονικοὺς Πατέρες δὲν ἐμπιστεύτηκα τὸ πρόβλημά μου, ἀλλὰ οὔτε καὶ στὸν δάσκαλό μου⁷⁰. Κρυφὰ πῆγα στὴν βαθιὰ ἔρημο⁷¹ γιὰ δεκαπέντε μέρες καὶ συναναστρεφόμουν ἐκεῖ μέ Πατέρες πού γέρασσαν στὴν ἔρημο τῆς Σκῆτης. Μεταξύ αὐτῶν συνάντησα καὶ τὸν Πάχωνα. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν βρήκα πιὸ ἀκέραιο⁷² καὶ πιὸ ἀσκητικό. Ἔτσι πῆρα κουράγιο καὶ τοῦ ἐμπιστεύθηκα τοὺς λογισμοὺς μου. Καὶ μοῦ λέει αὐτός ὁ ἅγιος: «Μὴ σέ παραξενεύει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· δὲν ὀφείλεται τὸ πάθος σέ δική σου ραθυμία. Αὐτὸ τὸ μαρτυρεῖ γιὰ τὴν περίπτωσή σου καὶ ὁ τόπος⁷³ καὶ τὸ ὅτι τὰ μέσα τῆς ζωῆς εἶναι ἐλάχιστα καὶ δὲν συναντάει κανεῖς ἐδῶ γυναῖκες. Ἀλλὰ ἡ ἐπιμονὴ τῆς δοκιμασίας εἶναι μᾶλλον ἐνέργεια τοῦ ἐχθροῦ, ἐξαιτίας τοῦ ζήλου σου γιὰ προκοπὴ στὸν βίον τῆς ἀρετῆς.

Ὁ πόλεμος τῆς πορνείας γι' αὐτοὺς πού ζοῦν στὴν ἔρημο εἶναι τριπλός⁷⁴: Κάποτε μᾶς ἐπιτίθεται ἡ σὰρκα, ὅταν καλοπερνάει· ἄλλη φορὰ ξεσηκώνονται τὰ πάθη μέ τοὺς λογισμοὺς καὶ ἄλλοτε ὁ ἴδιος ὁ δαίμονας μᾶς βασανίζει ἀπὸ φθόνο. Ἐγὼ μετὰ ἀπὸ πολλές παρατηρήσεις ἔφθασα σ' αὐτὴ τὴ διαπίστωση. Νά, γέρος ἄνθρωπος, ὅπως βλέπεις, σαράντα χρόνια ἔχω σ' αὐτὸ τὸ κελὶ πού φροντίζω γιὰ τὴ σωτηρία μου καί, ἐνῶ βρῖσκομαι σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία, μέ-

73. Τὸ ἀπαράκλητον δηλ. τῆς ἐρήμου.

74. Πρβλ. Ε 1.

ἄγων τὴν ἡλικίαν μέχρι τῆς ἄρτι πειράζομαι. Καὶ διώμνυτο λέγων ὅτι· Δώδεκα ἔτη μετὰ τὸ πεντηκοστόν με ἔτος ἄγειν, οὐ νύκτα μοι οὐχ ἡμέραν συνεχώρησεν ἐπιτιθέμενός μοι. Ὑπονοήσας οὖν ὅτι ἀπέστη μου ὁ Θεός, διὸ καὶ καταδυναστεύομαι, ἡρετισάμην μᾶλλον ἀποθανεῖν ἀλόγως ἢ πάθει σώματος ἀσχημονῆσαι αἰσχροῶς.

Καὶ ἐξελθὼν μου τῆς κέλλης καὶ παριὼν τὴν ἔρημον, σπήλαιον εὗρον ὑαίνης, εἰς ὃ σπήλαιον ἔθηνκα ἐμμαντὸν ἐν ἡμέρᾳ γυμνόν, ἵνα ἐξελθόντα φάγη με τὰ θηρία. Ὡς οὖν ἐγένετο ἑσπέρα, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ· ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ, σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἀρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρωσιν αὐτοῖς, ἐξελθόντες οὖν οἱ θῆρες ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὃ τε ἄρσην καὶ <ῆ> θήλεια, ὠσφράνθησάν μου ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς περιλείξαντές με. Καὶ ὥς ἐδόκουν βρωθῆναί με, ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐμοῦ. Πесὼν οὖν ἐκεῖ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς οὐκ ἐδρώθην. Λογισάμενος ὅτι πάντως ἐφείσατό μου ὁ Θεός, αὐθις οὖν ὑπέστρεψα εἰς τὴν κέλλαν μου.

Καρτερήσας οὖν ὁ δαίμων ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν μοι ἐπέθετο τοῦ προτέρου σφοδρότερον ὥς παρὰ μικρόν με βλασφημῆσαι. Μετασχηματισθεὶς εἰς αἰθιόπισσαν κόρην ἦν ἐώρακά ποτε ἐν τῇ νεότητί μου ἐν τῷ θέρει καλαμωμένην, ταύτην ἔδοξα ἐπικαθεσθῆναί μου τοῖς γόνασι καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν με ἐκίνησεν ὥστε νομίσαι με συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς. Ἀπὸ μανίας οὖν ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ κόσσον, καὶ οὕτω γέγονεν ἄφαντος. Καὶ πιστευέ μοι λέγοντι ὅτι τῆς δυσωδίας

χρη αὐτῇ τῇ μέρᾳ ἀκόμη ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τόν πειρασμό». Καὶ μέ ὄρκο διαβεβαίωνε τὰ λόγια του· «Δώδεκα χρόνια, μετὰ τὰ πενήντα μου, οὔτε νύκτα οὔτε μέρα δέν ἔπαυσε νά μέ πειράζει. Ὑπέθεσα τότε ὅτι, ἐπειδὴ καταδυναστεύομαι ἀπὸ τόν πειρασμό, μέ ἐγκατέλειψε ὁ Θεός, καὶ προτίμησα νά πεθάνω μέσα στήν παραφροσύνη μου, παρὰ ἐξαιτίας τοῦ σωματικοῦ πάθους νά κάνω τὴν αἰσχρὴ πράξη.

Βγῆκα λοιπόν ἀπὸ τό κελί μου καὶ βαδίζοντας μέσα στήν ἔρημο βρῆκα μιά σπηλιά ὑαίνας, ὅπου καὶ ἐξέθεσα γυμνὸ τόν ἑαυτό μου στή διάρκεια τῆς μέρας, γιὰ νά μέ φᾶνε τὰ θηρία βγαίνοντας. Σάν ἄρχισε νά νυχτώνει, σύμφωνα μ' αὐτό πού λέει ἡ Ἀγία Γραφή· Ὁ ἥλιος γνωρίζει τό σημεῖο ἀπ' ὅπου θά δύσει· ὄρισε νά ἔρχεται σκοτάδι καὶ ἔτοι γίνεται ἡ νύκτα· καὶ μέσα στή νύκτα θά περιφέρονται ὅλα τὰ θηρία τοῦ δάσους· τὰ μικρὰ λεονταράκια βρυχῶνται καὶ ὁ βρυχηθμός τους εἶναι δέηση πρὸς τόν Θεό γιὰ νά πάρουν τὴν τροφή τους⁷⁵, βγῆκαν τὴν ὥρα αὐτῇ ἀκριδῶς τὰ θηρία· τόσο τό ἀρσενικό ὅσο καὶ τό θηλυκό μέ ὠσφράνθηκαν ἀπὸ τὰ πόδια ὥς τό κεφάλι γλείφοντάς με. Καὶ ἐνῶ περιείμενα νά μέ φᾶνε, μ' ἄφησαν κι ἔφυγαν. Ξάπλωσα ἐκεῖ λοιπόν ὅλη τὴ νύκτα ἀλλὰ δέν μέ ἔφαγαν. Συλλογίστηκα τότε ὅτι ὅπωςδῆποτε μέ λυπήθηκε ὁ Θεός, καὶ γύρισα πάλι στό κελί μου.

Ἐκανε ὑπομονή ὁ δαίμονας λίγες μέρες καὶ μοῦ ἐπitéθηκε ὕστερα σφοδρότερα ἀπὸ πρὶν, ὥστε παραλίγο νά βλασφημήσω. Μεταμορφωμένος σέ μιά αἰθιόπισσα κόρη, πού κάποτε τὴν εἶχα δεῖ στά νιάτα μου νά μαζεύει παραπεταμένα στάχυα στόν θέρο, μοῦ φάνηκε ὅτι αὐτὴ κάθησε στά γόνατά μου καὶ μοῦ ἐρέθισε σέ τέτοιο σημεῖο τό πάθος, ὥστε νά νομίσω ὅτι ἦρθα σέ ἐπαφή μαζί της. Ἐξάλλος ἐγὼ τότε τῆς δίνω ἓνα χαστούκι καὶ ἔτσι ἐξαφανίστηκε. Καὶ πιστεψέ με σ' αὐτό πού θά σοῦ πῶ, τὴ δυσωδία τοῦ χειριοῦ

75. Ψαλμ. 103, 19-21.

τῆς χειρός μου ἐπὶ διετίαν ἀνέχεσθαι οὐκ ἠδυνάμην. Μικροψυχήσας οὖν καὶ ἐπὶ τοῦτο μειζόνως καὶ ἀπενδοκήσας ἑαυτοῦ εἰς τέλος ἐξῆλθον εἰς τὴν πανέρημον ἀλώμενος· καὶ εὗρον ἀσπίδα μικράν καὶ λαβὼν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικοῖς μου μορίοις ὡς αἰτίοις μοι τοῦ πειρασμοῦ γεγεννημένοις, ἵνα κἂν οὕτω δηχθεῖς ἀποθάνω. Ὡς οὖν οὐδὲ οὕτως ἐδήχθην προνοία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνῆς λεγούσης ἐν τῇ διανοία μου ὅτι· Ὁ Ἀπελθε, Πάχων, ἀγωνίζου· διὰ γὰρ τοῦτο ἀφῆκά σε τοσοῦτον καταδυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μέγα φρονήσης ὡς αὐτὸς δυνάμενος τοῦ δαίμονος τούτου περιγενέσθαι, ἀλλ' ἵνα ἀεὶ προσδράμῃς τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ.

Οὕτω πληροφορηθεὶς ἀνέκαμψα εἰς τὸ κελλίον μου καὶ μετὰ θάρσους καθίσας καὶ μηκέτι φροντίσας τοῦ κατὰ τὴν γυναικομανίαν πόλεμον, εἰρήνευσα ἐκ τῆς μάχης ἐκείνης τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας. Ὁ δὲ δαίμων ἰδὼν μου τὴν εἰς αὐτὸν καταφρόνησιν λοιπὸν αἰσχυρθεὶς οὐκέτι μου ἤγγικε. Τούτοις τοῖς λογισμοῖς τοῖς πρὸς τὸν Σατανᾶν πολεμοῦσιν ὁ ἅγιος Πάχων στηρίζας με καὶ γενναιότερον πρὸς τοὺς πόνους ἀλείψας με φέρειν, ῥαδίως τὸν πόλεμον τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος ἐκδιώξας, ἀπέπεμψέ με ἐν πᾶσιν ἀνδρίζεσθαι με παρακελευσάμενος. Ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν ἐκάθισα φροντίζων τῆς ἑμαντοῦ σωτηρίας, εὐχαριστῶν δὲ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἁγίῳ. Ἀμήν.

90. Ὁ Ἐλεγε τις ὅτι ἐδήχθη ποτὲ ὑπὸ ὄψεως μοναχός τις

76. Φαρμακερό φίδι πού ἀνήκει στό γένος τῆς ὀχιάς.

μου γιὰ δύο χρόνια δέν μποροῦσα νά τὴν ἀνεχθῶ. Λιποψύχῃσα λοιπὸν ἀπ' αὐτό τό γεγονός ἀκόμη περισσότερο καὶ ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου ἐντελῶς, βγῆκα καὶ περιπλανιόμουν στὴ βαθιὰ ἔρημο. Κάποια στιγμή βρῆκα μιὰ ἀσπίδα⁷⁶ μικρή, τὴν πῆρα καὶ τὴν πλησίασα στὰ γεννητικά μου ὄργανα γιὰ νά μέ δαγκάσει σάν νά ἦταν αὐτά ἡ αἰτία τοῦ πειρασμοῦ μου, καὶ μέ τὸν τρόπο ἔστω αὐτὸν νά πεθάνω. Ὅταν ὅμως κατὰ τὴν ἀγαθὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ οὔτε ἔτσι πέτυχα νά μέ δαγκάσει τό φίδι, ἤκουσα κατόπιν μιὰ φωνὴ μέσα μου νά λέει: Πήγαινε, Πάχων, καὶ ἀγωνίζου. Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο σέ ἄφησα νά πιεστεῖς τόσο, ἦταν γιὰ νά μὴν ἔχεις μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό σου ὅτι μπορεῖς μόνος σου νά παραβγείς μέ τὸν δαίμονα αὐτόν, ἀλλὰ νά καταφεύγεις πάντοτε στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Μετά τὴν πληροφορία αὕτῃ ἐπανῆλθα στό κελί μου, συνέχισα τὴν ἄσκησή μου μέ κουράγιο καὶ δέν νοιάστηκα καθόλου γιὰ τὸν πειρασμό τῆς γυναικομανίας. Ἀπαλλάχθηκα ἔτσι ἀπὸ τὸν πόλεμο ἐκεῖνο καὶ ἔζησα μέ εἰρήνη τίς ὑπόλοιπες μέρες μου. Καὶ ὁ δαίμονας βλέποντας ὅτι τὸν καταφρονοῦσα, ντροπιάσθηκε καὶ δέν μέ πλησίασε πιά».

Μέ αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς, πού καταπολεμοῦν τὸν Σατανᾶ, ὁ ἅγιος Πάχων μέ στήριξε καὶ μέ ἐκγύμνασε νά ὑπομένω τοὺς κόπους μέ μεγαλύτερη γενναιότητα· ἀπομάκρυνε μέ εὐκολία τὸν πόλεμο τοῦ δαίμονα τῆς πορνείας καὶ μέ ξεπροβόδισε μέ τὴν ἐντολὴ νά εἶμαι ἀνδρεῖος σ' ὅλα. Φεύγοντας κι ἐγὼ ἀπὸ κεῖ ἄρχισα πάλι τὴν ἀσκητική μου ζωὴ φροντίζοντας γιὰ τὴ σωτηρία μου καὶ εὐχαριστῶντας τὸν Θεό καὶ τὸν ἅγιό του⁷⁷. Ἀμήν.

90. Διηγοῦνταν κάποιοι ὅτι κάποτε ἕναν μοναχὸ τὸν

77. Δηλ. τὸν Πάχωνα.

καὶ εἰσῆλθεν εἰς πόλιν τινὰ περιοδευθῆναι. Ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν γυνὴ εὐλαδὴς καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν. Ὅτε οὖν ἔσχε μικρὰν ἄνειν, ἤρξατο ὁ διάβολος σπείρειν αὐτῷ λογισμοὺς εἰς αὐτήν καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς. Ἡ δὲ ἔλεγεν αὐτῷ· Μὴ οὕτω, πάτερ· Χριστὸν ἔχεις. Μνήσθητι τῆς λύπης καὶ τῆς μετανοίας ἧς μέλλεις μετανοεῖν καθήμενος ἐν τῷ κελλίῳ σου· μνήσθητι τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρύων ὧν ἔχεις δακρύειν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα παρ' αὐτῆς καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἔφυγεν ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ καὶ διατραπεῖς ἤθελε λοιπὸν φυγεῖν μὴ δυνάμενος ἀτενίσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δὲ πάλιν ἐν σπλάγχνοις χρηστοῖς ἔλεγεν αὐτῷ· Μηδὲν διατραπεῖς, χρειαν ἔχεις ἀκμὴν περιοδευθῆναι· οὐκ ἦν τῆς καθαρᾶς σου ψυχῆς λογίσασθαι ἐκεῖνα, ἀλλὰ τοῦ φθονεροῦ διαδόλου ἦν ἡ ὑποβολή. Καὶ οὕτως ἀσκανδαλίστως θεραπεύσασα αὐτὸν ἀπέλυσε μετὰ ἐφοδίων ἐν εἰρήνῃ.

91. Εἶχέ τις Γέρων μαθητὰς δώδεκα. Συνέβη δὲ ἀπὸ πειρασμοῦ τοῦ διαδόλου ἓνα ἐξ αὐτῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν κώμην καὶ εὗρεθῆναι μετὰ γυναικὸς εἰς πορνείαν. Ἀεὶ οὖν ἀπήρχετο λάθρα μετὰ τὰ ὀρθρινὰ εἰς τὴν κώμην καὶ ἤρχετο πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης. Ἐγνώσαν οὖν οἱ ἀδελφοί, ἔμαθε δὲ καὶ ὁ ἀδβᾶς τὸ πρᾶγμα καὶ διὰ τὸ σκεπάσαι τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἤλεγχεν αὐτόν. Πολλάκις οὖν κατακραζάντων τῶν ἀδελφῶν τῷ ἡγουμένῳ αὐτῶν ἀπέρχεται ἰδίᾳ ὁ ἀδβᾶς πρὸς αὐτὸν ὀρθριώτερον. Ὡς οὖν ἦλθε καὶ ἐκεῖνος ἐκ τοῦ κτήματος διὰ τὸ σπουδάζειν αὐτὸν ἄλλο ἀντ' ἄλλου τουτέστι τὸ ὠμοφόριον τῆς γυναικὸς περιεβάλετο. Ὡς οὖν ἐθεάσατο εἰσελθὼν ὁ ἀδβᾶς εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ τὸ μαφόριον τῆς γυναικὸς, τὸ τέως ἐσιώπησε καὶ λέγει αὐτῷ· Πού

δάγκασε φίδι καὶ πῆγε στὴν πόλιν νὰ θεραπευθεῖ. Τὸν φιλοξένησε μίᾳ γυναικίᾳ εὐλαδὴς μέ φόβο Θεοῦ καὶ τὸν θεράπευσε. Ὅταν λοιπὸν συνῆλθε λίγο, ἄρχισε ὁ διάβολος νὰ τοῦ σπέρνει λογισμοὺς γι' αὐτήν καὶ κάποια στιγμή ἐπιασε τὸ χέρι τῆς. Καὶ αὕτη τοῦ εἶπε· «Μὴ κάνεις ἔτσι, πάτερ, ἔχεις Χριστὸ μέσα σου. Συλλογίσου πόσο θὰ πονέσεις καὶ πόσο θὰ μετανοήσεις ὕστερα στὸ κελί σου· σκέψου τοὺς στεναγμούς καὶ τὰ δάκρυα πού ἔχεις νὰ χύσεις». Ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά ἀπ' αὐτήν καὶ ἄλλα παρόμοια, ὁ πειρασμός τοῦ ἔφυγε, ἄλλαξε ἐντελῶς ἡ πρόθεσή του καὶ ἤθελε νὰ φύγει μὴ μπορώντας πιά νὰ τῇ δεῖ στὰ μάτια.

Αὕτη πάλι μέ τῇ σπλαχνικῇ καρδίᾳ τῆς τοῦ εἶπε· «Μὴ συγχύζεσαι καθόλου· ἔχεις ἀκόμη ἀνάγκη ἀπὸ θεραπείας. Οἱ λογισμοὶ ἐκεῖνοι δὲν προέρχονταν ἀπὸ τὴν καθαρὴν σου ψυχὴν, ἀλλὰ ἦταν ὑποβολὴ τοῦ φθονεροῦ διαδόλου». Καὶ ἔτσι χωρὶς νὰ σκανδαλισθεῖ τὸν θεράπευσε καὶ τὸν ἔστειλε στὸ καλὸ δίνοντάς του καὶ ἐφόδια.

91. Κάποιος Γέροντας εἶχε δώδεκα μαθητές. Καὶ συνέβη ἀπὸ διαβολικὸ πειρασμὸ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς νὰ πάει στὸ χωριό καὶ νὰ ἀμαρτήσῃ μέ μίᾳ γυναικίᾳ. Ἐφευγε λοιπὸν πάντα κρυφά, μετὰ τῇ νυκτερινῇ ἀκολουθίᾳ στὸ χωριό, καὶ ἐπέστρεφε τὸ πρῶτ', ἐνῶ ἦταν ἀκόμη σκοτάδι. Τὸ ἀντιλήφθησαν οἱ ἀδελφοί, ἔμαθε καὶ ὁ ἀδβᾶς τὴν ὑπόθεση καὶ γιὰ νὰ καλύψῃ τὸν ἀδελφὸ δὲν τοῦ ἔκαμνε παρατήρηση. Ἐπειδὴ ὅμως πολλές φορές ἔφθασε ἡ κατακραυγὴ τῶν ἀδελφῶν στὸν ἡγούμενό τους, πάει κατ' ἰδίαν ὁ ἀδβᾶς στὸ κελί τοῦ ἀδελφοῦ ἓνα πρῶτ' νωρίτερα ἀπ' αὐτόν. Σὲ λίγο ἦλθε καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ κτῆμα ἀλλὰ ἐπειδὴ διαζόταν, εἶχε ρίξει ἐπάνω του ἄλλο ἀντὶ ἄλλου, δηλαδὴ τὴν μπέρτα τῆς γυναικῆς. Ὅταν μπῆκε ὁ ἀδβᾶς μέσα στὸ κελί καὶ εἶδε τὸ γυναικεῖο κάλυμμα, προσωρινὰ τὸ ἀποσιώπησε καὶ τοῦ

ἦς, ἀδελφέ; Ὁ δὲ ἐπλάσατο λέγων· Ἔως τῶν ὧδε ἀπῆλθον δι' ἀπόκρισιν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Οὐκ ἀπῆλθες οὖν εἰς τὴν κώμην; Λέγει αὐτῷ· Οὐ, δέσποτα. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Καὶ τίνος τὸ μαφόριον τοῦτο τὸ κρεμάμενον;

Ὡς δὲ τοῦτο ἔγνω ὁ ἀδελφός ὅτι τῆς γυναικός ἐστι, ῥίπτει ἑαυτὸν χαμαὶ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ λέγων· Συγχώρησόν μοι καὶ οὐκέτι αὐτὸ ποιῶ. Ὁ δὲ συνεχώρησε καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγων· Πρόσεχε σεαυτῷ, τέκνον, τοῦ λοιποῦ. Τί γὰρ κερδαίνεις ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας ἐκείνης εἰ μὴ ἐνταῦθα μὲν παρὰ τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι πῦρ ἄσβεστον καὶ σκώληκα ἀκοίμητον καὶ ἀτελεύτητον; Μὴ παρακαλῶ, τέκνον, μηκέτι τῇ ἐδδελυγμένῃ ἐγκυλισθῆς πράξει. Καὶ διὰ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦ ἁγίου Γέροντος ἐπαύσατο ὁ ἀδελφός καὶ γέγονεν ὄντως δόκιμος μοναχός.

Καὶ πάντες οἱ τοῦ κοινοβίου ἡνυχάριστησαν τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ διορθώσει τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἔλεγον τῷ ἀδελφῷ· Ποίησον ἀγάπην, τίνος χάριν ἐπὶ τοσοῦτον ἐμακροθύμησας τῷ ἀδελφῷ; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐβλεπον τὸν διάβολον ἔλκοντα τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν μίαν καὶ σύροντα εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς μακροθυμίας ἐκράτησα αὐτοῦ τὴν ἄλλην χεῖρα, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇς ἀπέλθῃ εἰς τὸν κόσμον. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεός σῶσαι τὸ ἴδιον πλάσμα, ἰδοὺ ἔχομεν καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ χεῖρα καὶ ὅλον αὐτὸν σφζόμενον.

Καλὴ οὖν ἡ μακροθυμία μετὰ εὐχῆς, ὅταν ἀδελφῷ ἡμῶν συμβῇ πειρασμός, εἴ πως ὁ Θεός παρακληθῇ καὶ οἰκτεῖρας διασώσῃται τὸν σφαλέντα. Ἡ γὰρ ἀποτομία καὶ ὁ ἔλεγχος παρὰ καιρὸν γενόμενος οὐδὲν ἀγαθὸν φέρει.

78. Μαρκ. 9, 44-46-48. 79. Ἡ ἀπολυτοσύνη.

λέει· «Ποῦ ἦσουν, ἀδελφέ;» Ἐκεῖνος τὰ ταίριαξε καὶ εἶπε· «Πῆγα ἐδῶ κοντά για μιά δουλειά». «Δέν πῆγες λοιπόν — τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδελφός— στο χωριό;» «Ὁχι, δέσποτα,» ἀπαντᾷ. Τότε τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Καὶ τίνος εἶναι τὸ πανωφόρι αὐτὸ πού κρέμεται;»

Μόλις τὸ ἀντιλήφθηκε ὁ ἀδελφός ὅτι αὐτὸ ἦταν τῆς γυναικας, ἔριξε τὸν ἑαυτό του καταγῆς στὰ πόδια τοῦ ἀδελφοῦ λέγοντας· «Συγχώρεσέ με καὶ δέν θά τό ξανακάνω πιά». Κι ὁ ἀδελφός τὸν συγχώρεσε καὶ τὸν συμβούλεψε λέγοντάς του· «Πρόσεχε, παιδί μου, τὸν ἑαυτό σου στο ἐξῆς. Τί κερδίζεις ἀπὸ τὴ βρωμιὰ ἐκείνη, παρὰ ντροπὴ καὶ περιφρόνηση ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους στον κόσμο αὐτὸ καὶ στή μέλλουσα ζωὴ φωτιά πού δέ σβήνει καὶ σκουλήκι πού δέν κοιμᾶται καὶ δέν πεθαίνει⁷⁸; Μή, παιδί μου, σέ παρακαλῶ, μὴν κυλιστεῖς πιά στή σιχαμερὴ πράξη». Ἔτσι χάρις στή φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ καὶ στή μακροθυμία τοῦ ἁγίου Γέροντα ἐπαυσε νά πηγαίνει ὁ ἀδελφός καὶ ἐγινε πράγματι δόκιμος μοναχός.

Καὶ ὅλοι στο κοινοβίο εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸ γιὰ τὴ διορθωση τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εἶπαν στον ἀδελφόν· «Κάνε ἀγάπη καὶ πές μας για ποιόν λόγο τόσο καιρό ἀνέχθηκες τὸν ἀδελφό;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ἐβλεπα τὸν διάβολο νά τραβάει τὸ ἓνα του χέρι καὶ νά τὸν σέρνει πρὸς τὸν κόσμο καὶ μέ τῇ μακροθυμία τοῦ κράτησα τὸ ἄλλο χέρι για νά μὴ νιώσει ντροπιασμένος ἀπὸ τὸν ἔλεγχο καὶ τραβῆξει για τὸν κόσμο. Καὶ ὅταν ὁ Θεός εὐδόκησε νά σώσει τὸ πλάσμα του, νά, πού ἔχουμε καὶ τὸ ἄλλο χέρι του καὶ τὸν ἴδιο σωμένο».

Ὡφέλιμη λοιπόν εἶναι ἡ μακροθυμία πού συνοδεύεται μέ τὴν προσευχή, ὅταν συμβεῖ σέ κάποιον ἀδελφό μας πειρασμός, γιατί μπορεῖ ὁ Θεός νά δεχθεῖ τὴν δέησή μας, νά σπλαχνισθεῖ τὸν ἀδελφό πού ἔσφαλε καὶ νά τὸν σώσει. Ἐνῶ ἡ αὐστηρότητα⁷⁹ καὶ ὁ ἔλεγχος πού γίνεται παράκαιρα, κανένα καλὸ δέν φέρνει.

92. Ὡς τις ἐπίσκοπος εἷς τινα πόλιν καὶ ἐγένετο αὐτὸν περιπεσεῖν ἀρρωστήα, ὥστε πάντας ἀπογνῶναι αὐτόν. Ὡς δὲ ἐκεῖ μοναστήριον γυναικεῖον καὶ μαθοῦσα ἡ ἡγουμένη ὅτι ἀπεγνώσθη ὁ ἐπίσκοπος λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς δύο ἀδελφὰς ἀπῆλθε τοῦ ἐπισκέψασθαι αὐτόν. Καὶ ὡς ἐλάλει μετ' αὐτῆς ὁ ἐπίσκοπος, μία τῶν μαθητριῶν αὐτῆς ἰσταμένη ἤψατο τοῦ ποδὸς αὐτοῦ θέλουσα μαθεῖν πῶς ἔχει. Ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀφῆς πολεμηθεὶς παρεκάλεσε τὴν ἡγουμένην λέγων ὅτι· Οὐκ ἔχω ὑπηρεσίαν ἀπὸ τῶν ἐγγιστά μου. Θέλησον καταλεῖπαί μοι τὴν ἀδελφὴν ταύτην, ἵνα με ὑπηρετῇ. Ἡ δὲ μηδὲν πονηρὸν ὑπολαβοῦσα ἀφῆκεν αὐτήν. Ἐνδυναμωθείς οὖν ὑπὸ τοῦ διαδόλου λέγει αὐτῇ· Ποίησόν μοι ἐψητόν, ἵνα γεύσωμαι. Καὶ ἐποίησε. Καὶ μετὰ τὸ γεύσασθαι λέγει αὐτῇ· Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐτέλεσε τὴν ἁμαρτίαν.

Λαβοῦσα οὖν κατὰ γαστρὸς ἐκράτησεν αὐτήν ὁ κληρὸς λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν τίς σε ἐποίησεν ἔγκυον; Ἡ δὲ οὐκ ἤθελεν ὁμολογῆσαι. Τότε ὁ ἐπίσκοπος λέγει· Ἀφετε αὐτήν, ἐγὼ γὰρ ἐποίησα τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ ἐγερθεὶς ἐκ τῆς ἀρρωστίας εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Καὶ ἐξελθὼν ἔλαβε ῥάβδον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ὥρμησεν εἰς μοναστήριον ὅπου οὐκ ἐγνωρίζετο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ κοινοβίου διορατικὸς ὢν ἔγνω ὅτι ἐπίσκοπος ἔχει ἐλθεῖν εἰς τὴν μονὴν καὶ παρήγγειλε τῷ ἀδελφῷ λέγων· Βλέπε, ἀδελφέ, ὅτι ἐπίσκοπος ἔχει παραγενέσθαι. Προσδοκῶν οὖν ὁ θυρωρὸς ὅτι μετὰ λεκτικίου ἔρχεται ἢ μετὰ τινος φαντασίας ὁ ἐπίσκοπος, οὐκ

80. Βλ. Ε ὑπόσημ. 56 σελ. 202.

81. Ἡ ἀρχαία λέξις λεκτικίον προέρχεται ἀπὸ τῆ λατινικῆς λέξης *lectica* πού σημαίνει τὴ φορητὴ κλίνη ἢ τὸ φορεῖο. Τὸ λεκτικίον εἶναι ἀρχαιοτάτης ἀνατολικῆς ἐπινοήσεως καὶ ἦταν θρόνος πάνω στὸν ὅποιο καθόταν ἡ ξάπλωνε τὸ ἀριστοκρατικὸ πρόσωπο καὶ μεταφερόταν ἀπὸ τοὺς δούλους πάνω

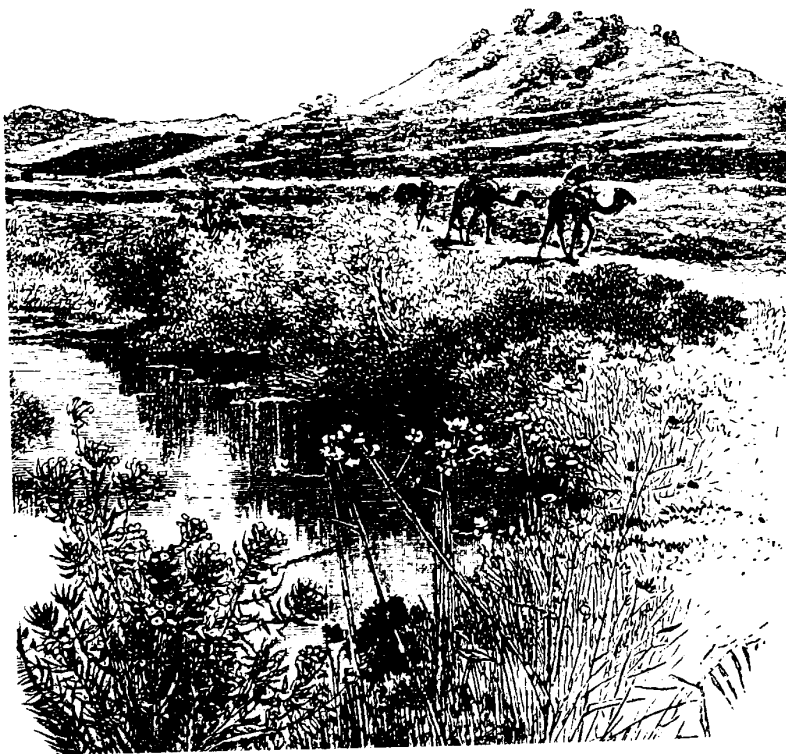
92. Σὲ κάποια πόλιν ἦταν ἓνας ἐπίσκοπος καὶ συνέβη νὰ ἀρρωστήσει βαριά, ὥστε ὅλοι νὰ τὸν ξεγράψουν. Ἐκεῖ κοντὰ ὑπῆρχε ἓνα μοναστήρι γυναικεῖο. Ἡ ἡγουμένη ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἔχει μέρες ζωῆς, πῆρε μαζί της δύο ἀδελφές καὶ πῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ. Καὶ καθὼς μιλοῦσε μαζί της ὁ ἐπίσκοπος, μιὰ ἀπὸ τίς ὑποτακτικές της πού στεκόταν ἐκεῖ, ἔπιασε τὸ πόδι τοῦ θέλοντας νὰ δεῖ πῶς εἶναι ἡ κατάστασή του. Αὐτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ἀφῆ ἐνίσχυσε πειρασμὸ μεγάλο μέσα του καὶ παρακάλεσε τὴν ἡγουμένην λέγοντάς της· «Δὲν ἐξυπηρετοῦμαι ἀπὸ τοὺς γύρω μου ἀνθρώπους. Κάνε μου τὴ χάρη νὰ μοῦ ἀφήσεις ἐδῶ τὴν ἀδελφὴ αὐτὴ γιὰ νὰ μέ ὑπηρετεῖ». Ἡ ἡγουμένη χωρὶς νὰ δάλει τίποτε τὸ πονηρὸ στό μυαλό της, τὴν ἄφησε. Ἐνισχυμένος λοιπὸν ὁ ἐπίσκοπος ἀπὸ τὸν διάβολο τῆς λείει κάποια στιγμή· «Μαγεῖρεψέ μου λίγο φαγητό νὰ φάω». Ἐκείνη τοῦ μαγεῖρεψε. Καὶ ἀφοῦ ἔφαγε, τῆς λέει· «Κοιμήσου μαζί μου» καὶ ἔκανε τὴν ἁμαρτίαν.

Ὅταν λοιπὸν ἐγινε γνωστὸ ὅτι κυοφορεῖ, τὴν ἔπιασαν οἱ κληρικοὶ καὶ τῆς εἶπαν· «Πές μας ποιὸς σέ κατέστησε ἔγκυο». Αὐτὴ ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήσει. Τότε ὁ ἐπίσκοπος εἶπε· «Ἀφήστε την, γιατί ἐγὼ εἶμαι πού ἔκανα τὴν ἁμαρτίαν αὐτή». Καὶ μόλις σηκώθηκε ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, μπῆκε στὴν ἐκκλησία καὶ κατέθεσε τὸ ὠμοφόριό του πάνω στό θυσιαστήριο. Βγῆκε κατόπιν, πῆρε ἓνα ραβδί στό χέρι καὶ ξεκίνησε γιὰ κάποιο μοναστήρι στό ὅποιο δὲν ἦταν γνωστός. Ὅμως ὁ ἀδελφὸς τοῦ κοινοβίου ἐπειδὴ ἦταν διορατικὸς⁸⁰, γνῶριζε ὅτι πρόκειται νὰ ἔρθει ἐπίσκοπος στὴ μονὴ καὶ παρήγγειλε στὸν ἀδελφό· «Ἐχε τὸ νοῦ σου, ἀδελφέ, γιατί πρόκειται νὰ καταφθάσει ἓνας ἐπίσκοπος». Περιμένοντας ὅμως ὁ θυρωρὸς ὅτι θὰ ἔρθει πάνω σὲ θρόνο⁸¹ καὶ

στοὺς ὧμους τοὺς.

ἐνόησε τὸ πρᾶγμα. Ἐξελθὼν οὖν ὁ ἀβδᾶς εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἡσπάσατο αὐτὸν λέγων· Καλῶς ἦλθες, κύρι, ὁ ἐπίσκοπος. Ὁ δὲ ἐνεὸς γενόμενος ὡς ἐγνώσθη, ἠθέλησε φυγεῖν εἰς ἕτερον μοναστήριον. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς ὅτι· Ὅπου ἐὰν ἀπέλθης, μετὰ σοῦ ἔρχομαι. Καὶ παρακάλεσας αὐτὸν πολλὰ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν μονήν. Μετανοήσας οὖν ἐν ἀληθείᾳ καὶ πολλῇ καρδίας ζέσει ἐτελεύτησε καὶ ἀπεδήμησε πρὸς Θεὸν ἐν εἰρήνῃ, ὥστε πολλὰ σημεῖα γενέσθαι ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Τέλος τῆς περὶ πορνείας πραγματείας.

Ποταμός Κισίων - Κοιλάδα καλαμιῶν

μέ κάποια πομπή ὁ ἐπίσκοπος, δέν τόν κατάλαβε ὅταν ἦρθε. Βγῆκε λοιπόν ὁ ἀβδᾶς νά τόν ὑποδεχθεῖ καί τόν ἀσπάσθηκε λέγοντας· «Καλῶς ἦλθες, ἀφέντη ἐπίσκοπε». Ἐκεῖνος ἔχασε τή λαλιά του, σάν εἶδε ὅτι ἐγίνε γνωστός καί θέλησε νά φύγει γιά ἄλλο μοναστήρι. Ἀλλά ὁ ἀβδᾶς τοῦ εἶπε· «Ὅπου κι ἂν πᾶς, θά ἔρθω μαζί σου». Καί παρακαλῶντας τον πολύ, τόν ἔφερε μέσα στό μοναστήρι.

Ἀφοῦ λοιπόν μετανόησε ἀληθινά καί μέ πολλή ζέση ψυχῆς, πέθανε καί ἀπεδήμησε πρὸς τόν Θεό εἰρηνικά, καί κατά τήν ἔξοδο τῆς ψυχῆς του ἐγιναν πολλά θαυμαστά σημεῖα.

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ πορνείας.

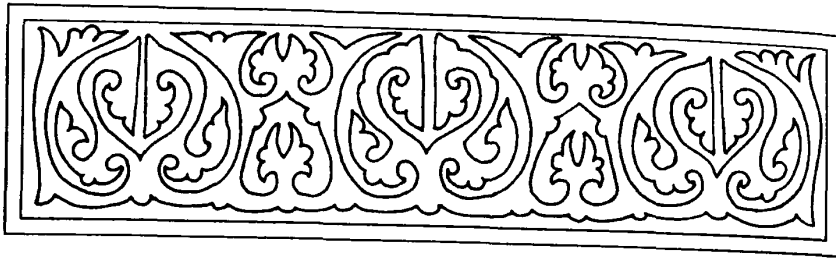

† περιδίσταμοι ὕμνοι· ἐν αὐ
 δὲ καὶ τὴν πλεονεξίαν
 φυλάττει· θά·
Αδελφὸς ἀποσταθάζεσθαι
 τῷ σκοτεινῷ. καὶ διὰ τοῦτο
 τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πτω
 χοῖς· παρακατασχῶν δὲ
 ὁ λίγα ἔσθον· ταῦτα ὑπα
 ραίνοντες τῷ αἵματι· ἀνταρμίω
 καὶ τοῦτο μελετῶν· λήξαι αὐτῷ
 ὁ γόργον· ἔλθῃ με· οὐδὲ γο
 ργῶναι· ἀναρῶν δὲ σπληνὶ δὲ
 σπληνὶ λεῖπει καὶ ὁ γόργον
 καὶ βῆσ· καὶ πᾶσι· θά· τῷ σο
 ματί σου γινώσκω, καὶ οὕτως
 ἐλθὲ· ἐν ταῦτα· καὶ ποιεῖ· καὶ
 σαρκοῦ οὕτως τοῦ ἀδελφοῦ
 οἱ καὶ ἐλθὲ καὶ ταῦτα ὁρμήτα· τὸ
 σῶμα αὐτοῦ καὶ ἀντιβῆμον·
 ἀσπαστὶς σαρκοῦ δὲ αὐτοῦ

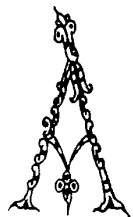
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

«Θησαυρός ἐστὶ μοναχοῦ
 ἢ ἐκούσιος ἀκτημοσύνη.
 Θησαύρισον, ἀδελφέ, ἐν οὐρανῷ·
 ἀπέραντοι γὰρ τῆς ἀναπαύσεως οἱ αἰῶνες».

(Αβδᾶς Ὑπερέχιος)

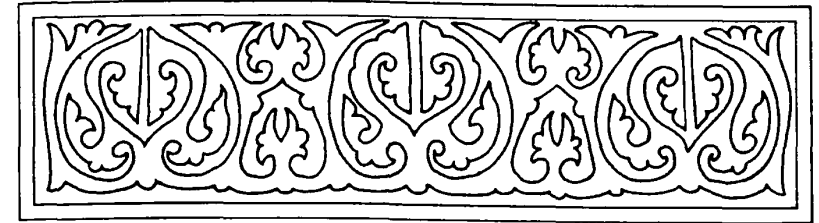
Περὶ ἀκτημοσύνης, ἐν ᾧ δεῖ
καὶ τὴν πλεονεξίαν φυλάττεσθαι

Δελφὸς ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ διαδοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ πτωχοῖς, παρακατασχὼν δὲ ὀλίγα εἰς λόγον ἑαυτοῦ, παραβάλλει τῷ ἀδελφῷ Ἀντωνίῳ· καὶ τοῦτο μαθὼν λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Εἰ θέλεις μοναχὸς γενέσθαι, ἄπελθε εἰς τήνδε τὴν κώμην καὶ ἀγόρασον κρέας καὶ περίθες τῷ σῶματί σου γυμνῷ καὶ οὕτως ἔλθε ἐνταῦθα. Καὶ ποιήσαντος οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ, οἱ κύνες καὶ τὰ ὄρνεα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέτεμνον. Ἀπαντήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν Γέροντα ἐπύθετο εἰ γέγονεν ὡς συνεβούλευσεν. Ἐκείνου δὲ ἐπιδεικνυμένου τὸ σῶμα ἐσπαραγμένον, λέγει ὁ ἅγιος Ἀντώνιος· Οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ καὶ θέλοντες ἔχειν χρήματα, οὕτως ὑπὸ τῶν δαιμόνων κατακόπτονται πολεμούμενοι.

2. Ἡσθένησέ ποτε ὁ ἀδελφὸς Ἀρσένιος ἐν Σκήτει καὶ ἔχρηξεν εἰς πρᾶγμα ἕως ἐνὸς λινοῦ καὶ μὴ ἔχων ὅθεν ἀγοράσῃ ἔλαβε παρὰ τινος ἀγάπην καὶ εἶπεν· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε, ὅτι ἡξιώσάς με λαβεῖν ἀγάπην διὰ τὸ ὄνομά σου.

3. Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφὸς Μάρκος τὸν ἀδελφὸν Ἀρσένιον

Περὶ ἀκτημοσύνης. Παράλληλα πρέπει
νά φυλαγόμεσθε καὶ ἀπὸ τὴν πλεονεξία

Ἀποῖος ἀδελφὸς πού ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον, μοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς φτωχοὺς, κράτησε ὅμως λίγα γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ πῆγε στὸν ἀδελφὸ Ἀντώνιο*. Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐάν θέλεις νὰ γίνεις μοναχός, πῆγαινε σὸ τάδε χωριό, ἀγόρασε κρέας, τύλιξέ το σὸ σῶμα σου γυμνὸ καὶ ἔλα κατόπιν ἐδῶ».

Ἐκανε ὁ ἀδελφός ὅπως τοῦ ὑπέδειξε, ἀλλὰ τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ πουλιὰ ξέσχιζαν τὸ σῶμα του. Ὅταν γύρισε στὸν Γέροντα, τὸν ρώτησε νὰ μάθει ἐάν ἐγιναν τὰ πράγματα ὅπως τὸν συμβούλεψε. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος τοῦ ἔδειχνε τὸ καταξέσχισμένο σῶμα του, τοῦ λέει ὁ ἅγιος Ἀντώνιος· «Ἐκεῖνοι πού ἀπαρνοῦνται τὸν κόσμον καὶ θέλουν νὰ ἔχουν χρήματα, ἔτσι κατακόπτονται ἀπὸ τοὺς δαίμονες πού τοὺς πολεμοῦν».

2. Ἀρρώστησε κάποτε ὁ ἀδελφὸς Ἀρσένιος* στὴ Σκήτη καὶ τοῦ χρειάζοταν κάτι πού ἦταν μικρῆς ἀξίας ἀλλὰ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τρόπο νὰ τὸ ἀγοράσει, δέχθηκε ἀπὸ κάποιον ἐλεημοσύνη καὶ εἶπε· «Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε, γιατί μέ ἔκανες ἄξιο νὰ δεχθῶ ἐλεημοσύνη γιὰ τὸ ὄνομά σου».

3. Ρώτησε ὁ ἀδελφὸς Μάρκος τὸν ἀδελφὸν Ἀρσένιο· «Εἶναι

λέγων· Καλὸν τὸ μὴ ἔχειν τινὰ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ παράκλησιν· Εἶδον γὰρ ἀδελφόν τινα ἔχοντα μικρὰ λάχανα καὶ ἐκρίζουντα αὐτά. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος· Καλὸν μὲν ἐστὶν ἀλλὰ πρὸς τὴν ἕξιν τοῦ ἀνθρώπου· ἐὰν γὰρ μὴ ἔχη ἰσχὺν ἐν τῷ τοιούτῳ τρόπῳ, πάλιν φυτεύει ἄλλα.

4. Διηγῆσατο ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀρσένιου ὅτι ἦλθε ποτὲ μαγιστριανὸς φέρων αὐτῷ διαθήκην τινὸς συγκλητικοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ ὃς κατέλιπεν αὐτῷ κληρονομίαν πολλὴν σφόδρα. Καὶ λαθὼν αὐτὴν ἤθελε σχίσει. Ἔπεσε δὲ ὁ μαγιστριανὸς εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· Δέομαί σου μὴ σχίσῃς αὐτήν, ἐπεὶ αἵρεται μου ἡ κεφαλὴ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος· Ἐγὼ πρὸ ἐκείνου ἀπέθανον, αὐτὸς δὲ ἄρτι ἀπέθανε. Καὶ ἀπεπέμψατο αὐτὴν μηδὲν δεξιόμενος.

5. Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀγάθωνος ὅτι ἔμεινε χρόνον ἱκανὸν οἰκοδομῶν κελλίον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Καὶ τελειωσάντων αὐτῶν τὸ κελλίον ἦλθον λοιπὸν τοῦ καθίσει. Εἶδε δὲ εἰς τὴν πρώτην ἐβδομάδα πρᾶγμα μὴ ὠφελοῦν αὐτοὺς καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Ἐταράχθησαν δὲ σφόδρα λέγοντες· Εἰ ὅλως λογισμὸν εἶχες τοῦ μεταβῆναι, τί τοσοῦτον κόπον ὑπεμείναμεν οἰκοδομοῦντες τὸ κελλίον καὶ μέλλουσι πάλιν

1. "Παράκληση" (= παρηγοριά) χαρακτηρίζεται συχνά στὰ ἀσκητικὰ κείμενα τὸ φαγητό, γενικὰ τὰ τρόφιμα· γιατί μέσα στὴν ἔνταση τοῦ ἀνελή- του πολλές φορές προσωπικοῦ ἀγῶνα καὶ στὸν ἐστερημένο ὕλικά βίῳ τῆς πτωχείας καὶ ἐγκρατείας, τὸ ἀγαθὸ αὐτοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν πεπτωκότα φυ- σικὸ ἄνθρωπο ὁ ἀσκητὴς τὸ βιώνει ἴσως σάν ξετέντωμα τοῦ «τόξου» τῆς ψυχῆς, σάν μιά παρηγοριά, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπαγρύπνηση πρὸς ἐγκράτειαν δὲν ἀπουσιάζει οὔτε αὐτὴ τὴν ὥρα.

καλὸ νὰ μὴν ἔχει κανεὶς στὸ κελί του κάποια "παρηγο- ριά"¹; Γιατί εἶδα κάποιον ἀδελφὸ πού εἶχε λίγα λαχανικά καὶ τὰ ξερίζωνε». Καὶ ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος εἶπε: «Εἶναι κα- λό, ἀλλὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κράση τοῦ ἀνθρώπου· γιατί ἐάν δὲν ἔχει δύναμη γιὰ τέτοιο τρόπο ζωῆς, θά ξαναφυτέ- ψει ἄλλα».

4. Διηγῆθηκε ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ* γιὰ τὸν ἀδδᾶ Ἀρσένιο ὅτι ἦλθε κάποτε ἓνας μαγιστριανός² καὶ τοῦ ᾠερε διαθήκη ἑνὸς συγγενῆ του συγκλητικοῦ πού τοῦ ἄφησε μιά κληρο- νομιά τεράστια. Τὴν πῆρε στὰ χέρια του καὶ ἐπρόκειτο νὰ τὴ σχίσει. Ἔπεσε τότε στὰ πόδια του ὁ ἀξιωματοῦχος καὶ τοῦ ᾠε: «Σέ παρακαλῶ μὴ τὴ σχίσεις, γιατί θά μοῦ πάρουν τό κεφάλι». Τοῦ λέει τότε ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος: «Ἐγὼ πέθα- να πρίν ἀπ' ἐκεῖνον, ἐνῶ αὐτὸς μόλις τώρα». Καὶ ἔστειλε πί- σω τὴ διαθήκη χωρὶς νὰ δεχθεῖ τίποτε ἀπολύτως.

5. Διηγοῦνταν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Ἀγάθωνα* ὅτι κάποτε μαζί μέ τοὺς μαθητές του ἔκανε ἀρκετό χρόνο γιὰ νὰ χτίσει ἓνα κελί. Καὶ ὅταν τελείωσε τό χτίσιμο, ἦρθαν νὰ μείνουν στὸ κελί. Εἶδε ὅμως ἀπὸ τὴν πρώτη ἐβδομάδα κάτι πού δὲν τοὺς ὠφελοῦσε καὶ εἶπε στοὺς μαθητές του: «Σηκωθείτε νὰ φύγουμε ἀπὸ ᾠδῶ». Ἐκεῖνοι ταραχθήκαν πολὺ καὶ εἶπαν: «Ἐάν εἶχες ἀπ' τὴν ἀρχὴ τέτοιο λογισμό νὰ πᾶμε ἀλλοῦ, γιατί κάναμε τόσο κόπο νὰ χτίσουμε τό κελί; Καὶ πάλι θά

2. Μαγιστριανοί: Αὐτοὶ πού ἀνήκαν στὴν ὑπηρεσία τοῦ μαγίστρου καὶ διεκπεραιῶναν ὡς δημόσιοι λειτουργοὶ διάφορες ὑπηρεσίες πού τοὺς ἀνέ- θεταν, ὅπως ἐδῶ στὸ ἀπόφθεγμα βλέπουμε νὰ κάνει τὸν κομιστὴ τοῦ ἐγγρά- φου τῆς διαθήκης. Καὶ ὁ μάγιστρος ἦταν ἀξιωματοῦχος τῆς αὐτοκρατο- ρικῆς αὐλῆς μέ πολλές δικαιοδοσίες κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ Βυζαν- τίου.

οἱ ἄνθρωποι σκανδαλισθέντες εἰς ἡμᾶς λέγειν· Ἰδοὺ μετέβησαν πάλιν οἱ ἀκάθιστοι. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὀλιγοψυχώντας λέγει αὐτοῖς· Εἰ καὶ σκανδαλίζονται τινες, ἀλλὰ πάλιν οἰκοδομηθήσονται ἕτεροι λέγοντες· Μακάριοι οἱ τοιοῦτοι, ὅτι διὰ τὸν Θεὸν μετέβησαν καὶ πάντων κατεφρόνησαν. Πλὴν ὁ θέλων ἐλθεῖν ἔλθῃ, ἐγὼ τέως ὑπάγω. Ὑποβαλὼν οὖν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔδαφος ἀξιοῦντες ἕως οὗ συγχωρηθῶσιν σὺν αὐτῷ ὁδεῦσαι.

6. Εἶπον πάλιν ὅτι πολλάκις μετέβη ἔχων τὴν σμίλην αὐτοῦ μόνην εἰς τὸ μαννάδιν.

7. Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἀγάθωνα λέγων· Ὑποβαλὼν με οἰκεῖν μετὰ σοῦ. Ἐρχόμενος δὲ ἐν τῇ ὁδῷ εὗρε μικρὸν νίτρον καὶ ἤνεγκεν αὐτὸ καὶ λέγει ὁ Γέρων· Πόθεν εὗρες τὸ νίτρον; Λέγει ὁ ἀδελφός· Ἐν τῇ ὁδῷ εὗρον αὐτὸ περιπατῶν καὶ ἔλαβον αὐτό. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ μετ' ἐμοῦ ἦλθες οἰκῆσαι, ὁ οὐκ ἔθηκας πῶς εἴληφας; Καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν ἀπενεγκεῖν ὅθεν εἴληφεν αὐτό.

8. Ὑποέλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Γελασίου ὅτι ἐν νεότητι τὸν ἀκτῆμονα βίον καὶ ἀναχωρητικὸν μετήρχετο. Ὑποέσαν δὲ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ ἄλλοι πλεῖστοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους τὸν αὐτὸν βίον αὐτῷ συνασπαζόμενοι. Ἐν οἷς καὶ Γέρων τις ἦν εἰς ἄκρον ἀπλούστατος καὶ ἀκτῆμων ἐν μονο-

3. Ἀκτῆμων βίος χαρακτηρίζεται ἐδῶ ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ, πού δὲν ἔχει στήν κατοχὴν τοῦ ὑλικά ἀγαθὰ παρὰ μόνο τὰ ἐντελῶς ἀπαραίτητα γιὰ τὴν

σκανδαλισθοῦν οἱ ἄνθρωποι μαζί μας καὶ θά ποῦν· Νά, φύγαν πάλι οἱ ἀκάθιστοι».

Βλέποντάς τους νά λιποψυχοῦν τοὺς λέει· «Κι ἂν κάποιος σκανδαλισθοῦν, ἄλλοι ὅμως θά οἰκοδομηθοῦν καὶ θά ποῦν· Καλότυχος αὐτοῖς πού χάριν τοῦ Θεοῦ τὰ κατεφρόνησαν ὅλα καὶ πῆγαν ἄλλου. Ὑποέσας ὅποιος θέλει νά ρθεῖ ἄς ἔρθῃ, ἐγὼ πάντως φεύγω». Ὑποέσαν ὅλοι τότε μέ τὸ πρόσωπο στή γῇ παρακαλώντας τὸν νά τοὺς ἐπιτρέψει νά τὸν ἀκολουθήσουν.

6. Εἶπαν ἀκόμη γι' αὐτόν ὅτι πολλές φορές πῆγε ἀπὸ ἓνα τόπο σὲ ἄλλον ἔχοντας τὸ κοπίδι μόνο μέσα στό καλάθι του.

7. Πῆγε κάποιος ἀδελφός στὸν Ἀγάθωνα καὶ τοῦ ὕπερ· «Ὑποέσας με νά μένω μαζί σου». Καθὼς ὅμως πῆγαινε βρῆκε στό δρόμο ἓνα κομμάτι νίτρο καὶ τὸ ὕφερε αὐτό. Καὶ ὁ Γέροντας τὸν ρώτησε· «Ὑποέσας πού βρῆκες τὸ νίτρο;» «Στό δρόμο —εἶπε ὁ ἀδελφός— τὸ βρῆκα καθὼς περπατοῦσα, καὶ τὸ πῆρα». Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Ὑποέσας νά κατοικήσεις μαζί μου, αὐτὸ πού δὲν τὸ ὕβαλες ἐσὺ ἐκεῖ, πῶς τὸ πῆρες;» Καὶ τὸν ὕστειλε νά τὸ πάει στό μέρος ἀπ' ὅπου τὸ εἶχε πάρει.

8. Ὑποέλεγον γιὰ τὸν ἀδδᾶ Γελασίον ὅτι νέος ἀκόμη ἀκολούθησε τὸν ἀκτῆμονα³ καὶ ἀναχωρητικὸς βίος. Τὸν ἴδιο καιρὸ ἦταν καὶ πολλοὶ ἄλλοι πού στὸν ἴδιο τόπο ἀσπάσθηκαν μαζί του τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς. Ὑποέσας σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ἓνας Γέροντας ἀπλὸς στό ὕπακρον καὶ ἀκτῆμων,

συντήρησή του. Ὑποέσας βίος λέγεται ἐπίσης ὁ βίος τοῦ μοναχοῦ, πού ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ εἰδικότερα τοῦ ἐρημίτη.

κελλίῳ οἰκήσας ἄχρι τελευτῆς, καίπερ μαθητὰς ἐσχηκὼς ἐν τῷ γήρᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὗτος ἤσκησε τὸ μὴ κτήσασθαι δύο χιτῶνας μηδὲ μεριμνήσαι περὶ τῆς αὔριον μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ μέχρι θανάτου. Καὶ δὴ ὅτε συνέβη τὸν ἀβδᾶν Γελάσιον ἐκ θείας ἐνεργείας συστήσασθαι τὸ κοινόδιον, προσέφερον αὐτῷ χωρία πολλά, ἐκτήσατο δὲ καὶ τὰ πρὸς χρείαν τοῦ κοινοδίου κτήνη ἀχθοφόρα καὶ βόας. Ὁ γὰρ χρηματίσας τῷ θείῳ Παχωμίῳ ἐν πρώτοις κοινόδιον συστήσασθαι καὶ τούτῳ συνήργει εἰς τὴν πᾶσαν τοῦ μοναστηρίου σύστασιν.

Ἐν τούτοις οὖν βλέπων αὐτὸν ὁ προειρημένος Γέρων καὶ γνησίαν σφῶν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην ἔλεγεν αὐτῷ· Φοβοῦμαι, ἀβδᾶ Γελάσιε, μὴ δεθῇ ὁ λογισμός σου εἰς τὰ χωρία καὶ τὴν λοιπὴν κτήσιν τοῦ κοινοδίου. Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Δέδεται μᾶλλον ὁ λογισμός σου εἰς τὸ κεντωνάριον ἐν ᾧ ἐργάζῃ ἢ ὁ λογισμός Γελασίου εἰς τὴν κτήσιν.

9. Ἐλεγόν τινες τῶν Γερόντων περὶ τοῦ ἀβδᾶ Γεωργίου τοῦ ἀναχωρητοῦ ὅτι τριάκοντα πέντε ἔτη ἐποίησε γυμνὸς περιερχόμενος τὰς ἐρήμους.

10. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Εὐπρέπιος ὅτι· Τὰ σωματικὰ ὕλη εἰσίν. Ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον ἀγαπᾷ προσκόμματα. Εἶπερ οὖν συμβῇ τίποτε ἀπολέσθαι, τοῦτο μετὰ χαρᾶς καὶ ἐξομο-

πού ἔμενε μέχρι τὸν θάνατό του σὲ ξεμοναχιασμένο κελί, ἂν καὶ στὰ γεράματά του ἀπέκτησε μαθητές. Καὶ αὐτὸς μέχρι τὸν θάνατό του τήρησε μαζί με τοὺς συμμοναστές του τὴν ἐντολὴ νὰ μὴν ἀποκτήσουν δύο χιτῶνες οὔτε νὰ μεριμνήσουν γιὰ τὴν αὔριο⁴.

Ὅταν λοιπὸν συνέβη ἀπὸ θεϊκῆς συνεργίας νὰ συστήσῃ ὁ ἀβδᾶς Γελάσιος τὸ κοινόδιο, τοῦ πρόσφεραν κτήματα πολλά. Ἀπέκτησε μάλιστα γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ κοινοδίου ὑποζύγια καὶ βόδια. Γιατί Αὐτὸς πού ἀποκάλυψε τὴ θέλησή του στὸν θεῖο Παχώμιο* γιὰ νὰ συστήσῃ τὸ πρῶτο κοινόδιο, στάθηκε συνεργὸς καὶ στὸν Γελάσιο γιὰ τὴν πλήρη ὁργάνωση τοῦ μοναστηριοῦ.

Βλέποντάς τον λοιπὸν ὁ παραπάνω Γέροντας μέσα σ' αὐτές τίς ἀσχολίες καὶ ἐπειδὴ διατηροῦσε γνήσια ἀγάπη πρὸς αὐτόν, τοῦ εἶπε· «Φοβᾶμαι, ἀβδᾶ Γελάσιε, μὴ προσκολληθεῖ ὁ λογισμός σου στὰ κτήματα καὶ στὴν ὑπόλοιπη περιουσία τοῦ κοινοδίου». Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε· «Εὐκολότερα μπορεῖ νὰ δεθεῖ ὁ λογισμός σου στοῦ κεντωνάριο⁵ πού ράβεις, ἀπ' ὅ,τι ὁ λογισμός τοῦ Γελασίου στὰ κτήματα».

9. Ἐλεγον κάποιοι Γέροντες γιὰ τὸν ἀβδᾶ Γεώργιο* τὸν ἀναχωρητὴ ὅτι τριανταπέντε χρόνια ἔκανε περπατώντας μέσα στίς ἐρήμους γυμνός.

10. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Εὐπρέπιος· «Τὰ σωματικὰ ἀγαθὰ εἶναι ὕλικά. Αὐτὸς πού ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἀγαπᾷ ἐμπόδια. Ἄν λοιπὸν συμβεῖ νὰ χαθεῖ κάτι, πρέπει νὰ τὸ δεχό-

4. Μαθθ. 6, 34· 10, 10.

5. Κεντωνάριον· ροῦχο ραμμένο ἀπὸ παλιά κουρέλια. Λόγω ἀνέχειας ἔφτιαχναν τέτοια ροῦχα οἱ μοναχοί. Στὸ ἀλφαθητικὸ Γεροντικὸ καθὼς καὶ σὲ νεώτερο Κῶδ. (Σιναιτικὸς 454) ἀντὶ τῆς λ. κεντωνάριον ὑπάρχει ἡ λ. κεν-

τητήριον (= δελόνι, σουβλί). Ἐάν δεχθοῦμε τὴ γραφὴ αὐτή, τὸ νόημα ἐλαφρῶς ἀλλάζει· μπορεῖ νὰ δεθεῖ ὁ λογισμός σου στοῦ δελόνι (ἢ στοῦ σουβλί) μετὰ τὸ ὅποιο ἐργάζεσαι. Προτιμήσαμε νὰ κρατήσουμε τὴ γραφὴ τῶν παλαιότερων χειρογράφων.

λογήσεως δέχεσθαι χρή ὡς φροντίδων ἀπαλλαγέντα.

11. Ὁ ἀδδᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης ἐκτήσατο τρία βιβλία καλά. Καὶ παραβάλλει τῷ ἀδδᾷ Μακαρίῳ λέγων ὅτι Ὑἔχω τρία βιβλία καλὰ καὶ ὠφελοῦμαι ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ κιχρῶνται αὐτὰ καὶ ὠφελοῦνται. Εἰπὲ οὖν μοι τί ὀφείλω ποιῆσαι; Κατάσχω αὐτὰ εἰς τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἀδελφῶν ὠφέλειαν ἢ πωλήσω αὐτὰ καὶ δώσω πτωχοῖς; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Καλαὶ μὲν αἱ πράξεις, ἀλλὰ μείζω πάντων ἡ ἀκτημοσύνη ἐστίν. Καὶ τοῦτο ἀκούσας ἀπελθὼν ἐπώλησεν αὐτὰ καὶ διέδωκε πτωχοῖς.

12. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἰσίδωρος· Ὁ δεινὸς καὶ πάντολμος τῆς φιλοχρηματίας ἔρως κόρον οὐκ εἰδὼς ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῶν κακῶν τὴν ἀλοῦσαν ψυχὴν ἐλαύνει. Οὐκοῦν μάλιστα αὐτὸν ἐν προοιμίῳ ἐλάσωμεν, κρατήσας γὰρ ἀχειρώτος ἔσται.

13. Ὑἔλεγεν ὁ ἀδδᾶς Ἰσαὰκ τοῖς ἀδελφοῖς ὅτι· Οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ ὁ ἀδδᾶς Παμβῶ παλαιὰ πολύρραφα ἱμάτια ἐφόρουν καὶ σεθένινα, νῦν δὲ πολύτιμα φορεῖτε. Ὑπάγετε ἔνθεν, ἡρημώσατε τὰ ὦδε. Ὅτε δὲ ἔμελλον ὑπάγειν εἰς τὸ θέρος ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐκέτι ἡμῖν παρέχω ἐντολὰς, οὐ φυλάσσετε γὰρ.

14. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων ὅτι ἤλθέ τις ποτε τῶν

6. Σίδινο ἢ σέδινο ἦταν ἱνες ἀπὸ φύλλα φοινικιάς πού κατασκευάζαν σχοινιά, ψάθες, σκοῦπες καὶ ἄλλα. Τὰ ροῦχα πού ὑφαίνονταν μὲ σίδινο ἦταν

μαστε μὲ χαρὰ καὶ εὐγνωμοσύνη, γιατί ἀπαλλαχτήκαμε ἀπὸ φροντίδες».

11. Ὁ ἀδδᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης* εἶχε ἀποκτήσει τρία βιβλία ὠφέλιμα. Πάει λοιπὸν στὸν ἀδδᾶ Μακάριο καὶ τοῦ λέει: «Ὑἔχω τρία βιβλία καλὰ καὶ ὠφελοῦμαι ἀπ' αὐτὰ· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὰ χρησιμοποιοῦν καὶ ὠφελοῦνται. Πές μου ὅμως τί ὀφείλω νὰ κάνω. Νὰ τὰ κρατήσω γιὰ τὴν ὠφέλεια τῆ δικῆ μου καὶ τῶν ἀδελφῶν ἢ νὰ τὰ πωλήσω καὶ νὰ δώσω τὰ χρήματα στοὺς φτωχοὺς;» Ὁ Γέροντας τοῦ ἀπάντησε: «Καλὲς εἶναι οἱ ἀγαθὲς πράξεις, ἀλλὰ ἀνώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη». Μετὰ ἀπ' αὐτὰ πού ἄκουσε, πῆγε, τὰ πούλησε καὶ μοίρασε τὰ χρήματα στοὺς φτωχοὺς.

12. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἰσίδωρος*: «Ὁ φοβερός καὶ παράτολμος πόθος τῆς φιλοχρηματίας δὲν γνωρίζει χόρταση. Γι' αὐτό τὴν ψυχὴ πού αἰχμαλωτίζει, τὴν ὁδηγεῖ στὴν πιό μεγάλη συμφορά. Ἐκεῖνο λοιπὸν πού χρειάζεται εἶναι νὰ τὸν διώξουμε, ὅταν πάει νὰ ξεκινήσει· γιατί ἐάν μᾶς κυριεύσει, εἶναι ἀκατανίκητος».

13. Ὑἔλεγε ὁ ἀδδᾶς Ἰσαὰκ στοὺς ἀδελφούς: «Οἱ Πατέρες μας καὶ ὁ ἀδδᾶς Παμβῶ* φοροῦσαν παλιά χιλιοπαλωμένα ροῦχα καὶ ἀπὸ σέδινο⁶, ἐνῶ ἐσεῖς τώρα φορᾶτε πολυτελῆ ροῦχα. Φύγετε ἀπ' ἐδῶ· χαλάσατε τὸν τόπο αὐτό». Κι ὅταν ἦταν νὰ πᾶν στοῦ θέρος τοὺς ἔλεγε: «Δέν σᾶς δίνω πιά ἐντολές, γιατί δέν τίς κρατᾶτε».

14. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι κάποτε,

τραχιά καὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν οἱ μοναχοὶ γιὰ ἄσκηση.

ἀδελφῶν φορῶν μικρὸν κουσούλιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Κελλίων ἐπὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰσαάκ. Καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ Γέρον λέγων ὅτι· Τὰ ὧδε μοναχῶν ἐστὶ, σὺ δὲ κοσμικὸς ὢν οὐ δύνασαι μεῖναι ὧδε.

15. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀδβᾶς Παμβῶ ὅτι τοιοῦτον ὀφείλει ὁ μοναχὸς φορεῖν ἱμάτιον, ὥστε δάλλειν αὐτὸ ἔξω τοῦ κελλίου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ μηδεὶς λάβῃ αὐτό.

16. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰσίδωρος· Εἰ Βασιλείας Οὐρανῶν ἐρᾷς, χρημάτων καταφρόνει καὶ τῆς θείας ἀμοιβῆς ἀντιποιοῦ.

17. Εἶπε πάλιν· Ζῆσαί σε κατὰ Θεὸν ἀδύνατόν ἐστι φιλήδονον ὄντα καὶ φιλάργυρον.

18. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ χάριτος εἰς βαθυτάτην ἤλασεν ἀκακίαν. Οὗτος δὲ ἔμενεν ἐν Ἀραβίᾳ τῆς Αἰγύπτου. Ἐχρήσατο δέ ποτε παρὰ ἀδελφοῦ ἐν χρύσινον καὶ ἠγόρασε λινάρια, ἵνα ἐργάσῃται. Καὶ ἦλθεν ἀδελφὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Χάρισαί μοι, ἀδβᾶ, ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω ἐμαντῶ λεθήτωνα. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλος ἦλθε παρακαλῶν αὐτόν· Δός μοι ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω μου λέντιον. Ἔδωκε δὲ

7. Κουσούλιον ἦταν μανδύας κοντός πού τόν φοροῦσαν λαϊκοί. Ἡ λέξη κουκούλιον, ἀλλά ἡ λέξη αὐτή δέν δίνει νόημα μέ

παρόντος τοῦ ἀδβᾶ Ἰσαάκ, ἦρθε στήν ἐκκλησία τῶν Κελλίων ἕνας ἀδελφός πού φοροῦσε ἕναν κοντό μανδύα⁷. Καί ὁ Γέροντας τόν ἐδίωξε λέγοντάς του· «Αὐτός ὁ τόπος ἀνήκει στοὺς μοναχοὺς. Ἀλλά ἐσύ εἶσαι κοσμικὸς καὶ δέν μπορεῖς νά μείνεις ἐδῶ».

15. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ ὅτι ὁ ἀδβᾶς Παμβῶ ἔλεγε· «Ὁ μοναχὸς πρέπει νά φοράει τέτοιο ροῦχο, ὥστε νά τό ρίξει ἔξω ἀπ' τό κελί του τρεῖς μέρες καὶ κανεὶς νά μὴν τό πάρει».

16. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰσίδωρος· «Ἐάν ἐπιθυμεῖς τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, νά καταφρονεῖς τὰ χρήματα καὶ ἀντὶ αὐτῶν νά ἐπιδιώκεις τὴ θεϊκὴ ἀμοιβή».

17. Εἶπε ἐπίσης· «Εἶναι ἀδύνατο νά ζήσει κανεὶς σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐάν εἶναι φιλήδονος καὶ φιλοχρήματος».

18. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη τὸν Πέρση* ὅτι χαριτώθηκε πολὺ ἀπὸ τὸν Θεό καὶ ἔφθασε σέ βαθύτατη ἀκακία. Αὐτὸς λοιπὸν ἔμενε στήν Ἀραβία τῆς Αἰγύπτου. Κάποτε δανείστηκε ἀπὸ ἕναν ἀδελφὸ χρυσὸ νόμισμα καὶ ἀγόρασε νήματα γιὰ νά κάνει ἐργόχειρο. Ἐρχεται λοιπὸν ἕνας ἀδελφός καὶ τὸν παρακαλεῖ· «Δῶσ' μου λίγο νῆμα γιὰ νά κάνω ἕνα κολόβιο». Καὶ τοῦ ἔδωσε εὐχαρίστως. Ἀκολούθησε καὶ ἄλλος ἀδελφός καὶ τὸν παρακάλεσε· «Δῶσ' μου λίγο νῆμα γιὰ νά κάνω μιὰ πε-

τά συμφραζόμενα, γιατί τό κουκούλι ἦταν ἀπαραίτητο ἐξάρτημα τῆς μοναχικῆς περιβολῆς.

καὶ αὐτῷ. Ὅμοίως καὶ ἄλλων αἰτησάντων ἐδίδου ἀπλῶς μετὰ χαρᾶς.

Ὑστερον ἔρχεται ὁ κύριος τοῦ χρυσίνου θέλων αὐτό. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ φέρω σοι αὐτό. Καὶ μὴ ἔχων πόθεν ἀποδοῦναι, ἀνέστη ἀπελθεῖν πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἰάκωβον τὸν τῆς διακονίας, παρακαλέσαι αὐτὸν δοῦναι αὐτῷ τὸ νόμισμα, ἵνα ἀποδώσῃ τῷ ἀδελφῷ. Καὶ ὑπάγων εὗρεν ὁλοκοτίνην κείμενον χαμαὶ καὶ οὐχ ἤψατο αὐτοῦ. Ποιήσας δὲ εὐχὴν ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς θέλων λαβεῖν τὸ νόμισμα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ πάντως φροντίζω. Καὶ ἀπελθὼν πάλιν εὗρε τὸ νόμισμα χαμαὶ ὅπου ἦν· καὶ ποιήσας εὐχὴν πάλιν ὑπέστρεψεν. Καὶ ἰδὼν πάλιν ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ὀχλῶν αὐτόν. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο συγχώρησον καὶ φέρω σοι αὐτό. Καὶ ἀναστὰς πάλιν ἀπῆλθε κατ' ἐκείνου τοῦ τόπου καὶ εὗρεν αὐτὸ ἐκεῖ κείμενον. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἔλαβεν αὐτὸ καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἰάκωβον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀδδᾶ, ἐρχόμενος πρὸς σε εὗρον τὸ νόμισμα τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ· ποίησον οὖν ἀγάπην καὶ κήρυξον ἐν τῇ ἐνορίᾳ μή τις ἀπώλεσεν αὐτό. Καὶ ἐὰν εὕρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ, δώσω αὐτό.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ Γέρων ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκήρυξε καὶ οὐδεὶς εὗρέθη ἀπολέσας τὸ νόμισμα. Τότε οὖν λέγει ὁ Γέρων τῷ ἀδδᾶ Ἰακώβῳ· Εἰ οὖν οὐδεὶς αὐτὸ ἀπώλεσε, δώσω αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ, χρεωστῷ γὰρ αὐτῷ· καὶ ἐρχόμενος λαβεῖν παρὰ σοῦ ἀγάπην καὶ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, εὗρον αὐτό. Καὶ ἐθαύμασεν ὁ Γέρων πῶς χρεωστῶν καὶ εὐρῶν οὐκ εὐθέως ἔλαβε καὶ ἔδωκεν. Καὶ τοῦτο δὲ ἦν αὐτοῦ τὸ θαυμαστὸν ὅτι, εἰ ἤρχετό τις χρήσασθαι παρ' αὐτοῦ τι, οὐ

τσέτα». Ἐδωσε καὶ σ' αὐτόν. Τὸ ἴδιο καὶ σ' ἄλλους πού ζητησαν ἔδινε μὲ ἀπλότητα καὶ χαρὰ.

Κατόπιν ἦρθε ὁ κύριος τοῦ χρυσοῦ νομίματος καὶ τοῦ τό ζητοῦσε. «Θά σοῦ τό φέρω ἐγώ» τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας. Ἀλλὰ μὴν ἔχοντας ἀπὸ ποῦ νά τοῦ τό ἐπιστρέψει, σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸν ἀδδᾶ Ἰάκωβο τὸν οἰκονόμο νά τὸν παρακαλέσει νά τοῦ δώσει τὸ νόμισμα γιὰ νά τό ἐπιστρέψει στὸν ἀδελφό. Ὅταν ἐφθασε ἐκεῖ, βρῆκε ἓνα χρυσὸ νόμισμα πεσμένο καταγῆς ἀλλὰ δέν τό ἄγγιξε. Προσευχήθηκε καὶ γύρισε στό κελί. Καὶ πάλι ἦρθε ὁ ἀδελφός γιὰ νά πάρει τὸ νόμισμα. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐγὼ ὅπωςδήποτε θά τό φροντίσω». Καὶ πῆγε πάλι καὶ βρῆκε τὸ νόμισμα καταγῆς ὅπου ἦταν. Πάλι, ἀφοῦ προσευχήθηκε, γύρισε. Καὶ νά πάλι κατέφθασε ὁ ἀδελφός καὶ τὸν ἐνοχλοῦσε. Τότε τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Ἀκόμη αὐτὴ τὴ φορά συγχώρα με καὶ θά σοῦ τό φέρω». Σηκώθηκε καὶ ξαναπῆγε σ' ἐκεῖνο τὸν τόπο καὶ βρῆκε τὸ νόμισμα νά στέκει καταγῆς. Προσευχήθηκε καὶ τό πῆρε. Πῆγε κατόπιν στὸν ἀδδᾶ Ἰάκωβο καὶ τοῦ λέει· «Ἀδδᾶ, καθὼς ἐρχόμουν σέ σένα, βρῆκα πάνω στό δρόμο αὐτό τὸ νόμισμα. Κάνε ἀγάπη καὶ ἀνακοίνωσέ το στὴν περιοχὴ μας μήπως τό ἔχασε κανεὶς. Καὶ ἐὰν βρεθεῖ ὁ κάτοχος, νά τοῦ τό δώσω».

Ὁ Γέροντας πῆγε πράγματι καὶ ἔδινε τὴν ἀγγελία αὐτῇ ἐπὶ τρεῖς μέρες, ἀλλὰ δέν βρέθηκε κανεὶς νά ἔχει χάσει τὸ νόμισμα. Τότε εἶπε ὁ Γέροντας στὸν ἀδδᾶ Ἰάκωβο· «Ἐφόσον κανεὶς δέν τό ἔχασε, θά τό δώσω στὸν τάδε ἀδελφό, γιατί τοῦ χρεωστῷ καὶ καθὼς ἐρχόμουν νά πάρω ἀπὸ σένα ἑλεημοσύνη καὶ νά ἐπιστρέψω τὸ χρέος, βρῆκα αὐτό τὸ νόμισμα».

Θαύμασε ὁ ἀδδᾶς Ἰάκωβος πῶς ἐνῶ χρεωστοῦσε καὶ τό βρῆκε, δέν τό πῆρε εὐθύς νά τό δώσει. Καὶ τό ἐκπληκτικὸ εἶναι γι' αὐτόν ὅτι, ὅταν ἐρχόταν κάποιος νά δανεισθεῖ κά-

δι' ἑαυτοῦ παρεῖχεν, ἀλλὰ ἔλεγε τῷ ἀδελφῷ· Ὑπαγε σε-
αυτῷ ἄρον εἴ τι χρήσεις. Καὶ εἰ ἔφερεν, ἔλεγεν αὐτῷ· Ἀπό-
θου αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Εἰ δὲ οὐδὲν ἔφερεν ὁ
λαμβάνων, οὐδὲν ἔλεγεν αὐτῷ.

19. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἰουλιανοῦ ὅτι περὶ τὰ
ἐβδομήκοντα ἔτη ἐποίησεν εἰς ἓν σπηλαιοὺ μικρὸν μὴ κτη-
σάμενος τίποτε τοῦ αἰῶνος τούτου πλὴν στιχαρίου τριχι-
νου καὶ σαλίου καὶ κανκίου ξυλίνου.

20. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Κασσιανὸς ὅτι συγκλητικὸς τις
ἀποταξάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα πέννησι διαδούς,
παρακατέσχε τινὰ εἰς ἰδίαν ἀπόλαυσιν μὴ βουλόμενος τὴν
ἐκ τῆς τελείας ἀποταγῆς ἀναδέξασθαι ταπεινοφροσύνην
καὶ τὴν γνησίαν ὑπακοὴν τοῦ κοινοδιακοῦ κανόνος. Πρὸς
ὃν ὁ ἐν ἁγίοις Βασίλειος λόγον ἀπεφθέγγετο τοιοῦτον· Καὶ
τὸν συγκλητικὸν ἀπώλεσας καὶ μοναχὸν οὐκ ἐποίησας.

21. Εἶπε πάλιν ὅτι ἦν τις μοναχὸς οἰκῶν ἐν σπηλαίῳ ἐν
τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἐδηλώθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῶν κατὰ
σάρκα ὅτι· Ὁ πατήρ σου ἰσχυρῶς ἐνοχλεῖται καὶ μέλλει τε-
λευτᾶν. Ἐλθὲ οὖν ἵνα κληρονομήσῃς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπεκρί-
θη πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ πρὸ ἐκείνου ἀπέθανον τῷ κόσμῳ· νε-
κρὸς ζῶντα οὐ κληρονομεῖ.

22. Παρέβαλόν ποτε τῷ ἀβδᾶ Μακαρίῳ ἀδελφοὶ εἰς
Σκήτην. Οὐχ εὖρον ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ οὐδὲν εἰ μὴ ὕδωρ
σαπρὸν καὶ λέγουσι αὐτῷ· Ἀβδᾶ, δεῦρο ἄνω εἰς τὴν κόμην
καὶ ἀναπαύομέν σε. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Οἴδατε, ἀδελ-

τι ἀπ' αὐτόν, δέν ἔπιανε ὁ ἴδιος νά τοῦ τό δώσει, ἀλλὰ ἔλε-
γε στόν ἀδελφόν· «Πήγαινε καὶ πάρε ὅ,τι σοῦ χρειάζεται».
Καὶ ἔάν τοῦ τό ἐπέστρεφε, τοῦ ἔλεγε· «Ἀκούμπησέ το πάλι
στή θέση του». Ἐάν δέν τοῦ τό ἐπέστρεφε αὐτός πού τό
πῆρε, δέν τοῦ ἔλεγε τίποτα.

19. Ἐλεγαν γιά τόν ἀβδᾶ Ἰουλιανόν ὅτι κοντά στά
ἐβδομήντα χρόνια ἔζησε μέσα σέ μιά σπηλιά καί δέν ἀπέ-
κτησε κανένα ὑλικό πράγμα, ἐκτός ἀπό ἓνα στιχάρι τρίχι-
νο, ἓνα σάλι καί μιά κούπα ξύλινη.

20. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Κασσιανός* ὅτι κάποιος συγκλητι-
κός ἀπαρνήθηκε τόν κόσμον καί μοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του
στούς φτωχοῦς· κράτησε ὅμως λίγα γιά προσωπική του
χρήση, γιὰτί δέν θέλησε νά ἀποδεχθεῖ τὴν ταπεινοφροσύ-
νη τῆς τελείας ἀπάρνησης καὶ τὴ γνήσια ὑποταγή στόν
κοινοδιακό κανόνα.

Σ' αὐτόν ὁ ἅγιος Βασίλειος εἶπε τό ἑξῆς· «Καί τόν συγ-
κλητικό ἔχασες καί μοναχός δέν ἔγινες».

21. Εἶπε ἐπίσης ὅτι ὑπῆρχε ἓνας μοναχός πού ζοῦσε
στήν ἐρημο μέσα σέ μιά σπηλιά. Καί τόν εἰδοποίησαν οἱ
συγγενεῖς του· «Ὁ πατέρας σου εἶναι πολὺ ἄσχημα καί
πάει γιά θάνατο. Ἐλα, νά πάρεις τὴν κληρονομιά».

Κι ἐκεῖνος τοὺς ἀπάντησε· «Ἐγὼ πρὶν ἀπ' ἐκεῖνον πέ-
θανα γιά τόν κόσμον. Ὁ νεκρὸς δέν μπορεῖ νά κληρονομή-
σει ἓναν ζωντανόν».

22. Ἐπισκέφθηκαν κάποτε μερικοὶ ἀδελφοὶ τόν ἀβδᾶ
Μακάριο* στή Σκήτη. Μέσα στό κελί του δέν ὑπῆρχε τίπο-
τε ἐκτός ἀπό νερό χαλασμένο, καί τοῦ εἶπαν· «Ἀβδᾶ, ἔλα
πάνω στό χωριό καί θά σέ φροντίζουμε». Κι ὁ Γέροντας

φοί, τὸ ἄρτοκοπεῖον τοῦ δεῖνος εἰς τὴν κόμην; Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ναί. Ἔφη αὐτοῖς ὁ Γέρων· Καγὼ οἶδα αὐτό. Οἴδατε καὶ τὸ χωρίον τοῦ δεῖνος ὅπου ὁ ποταμὸς κρούει; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναί. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Καγὼ οἶδα αὐτό· ὅταν οὖν θέλω, οὐ χρειάν ὑμῶν ἔχω, ἀλλ' ἐμαντῶ ἀναδιβάζω.

23. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως ἐν Σκήτει ὅτι ὡς ἤμελλεν εἰσελθεῖν εἰς τὴν Πέτραν ἐκοπία ὁδεύων καὶ ἔλεγεν ἑαυτῷ· Πῶς δύναμαι τὸ ὕδωρ μου συναγαγεῖν ὧδε; Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Εἰσελθε καὶ μηδὲν φροντίσης. Εἰσηλθεν οὖν. Καὶ παρέβαλον αὐτῷ τινὲς τῶν Πατέρων καὶ οὐκ εἶχεν εἰ μὴ ἐν μόνον λαγύνιον ὕδατος. Καὶ ποιῶντος αὐτοῦ μικρὸν φακὸν ἀνηλώθη. Ὁ δὲ Γέρων ἐθλίβετο. Εἰσερχόμενος οὖν καὶ ἐξερχόμενος ἤρχετο τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ νεφέλη βροχῆς ἦλθε κατ' αὐτῆς τῆς Πέτρας καὶ ἐγέμισεν ὅλα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ. Λέγουσι μετὰ ταῦτα τῷ Γέροντι· Εἰπέ ἡμῖν τί εἰσήρχου καὶ ἐξήρχου; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Δίκην ἐποιοῦν μετὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι· Ἦνεγκάς με ὧδε καὶ ἰδοὺ ὕδωρ οὐκ ἔχω, ἵνα πίωσιν οἱ δοῦλοί σου. Διὰ τοῦτο εἰσηρόμην καὶ ἐξηρόμην παρακαλῶν τὸν Θεόν, ὥς οὗ ἔπεμψεν ἡμῖν τὸ ὕδωρ.

24. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μεγεθίου ὅτι ἐξήρχετο τοῦ κελλίου καὶ εἰ ἤρχετο αὐτῷ λογισμὸς ἀναχωρεῖν ἐκ τοῦ τόπου, οὐκ ἀνέκαμπτεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Οὐ γὰρ εἶχε τίποτε τοῦ αἰῶνος τούτου εἰ μὴ ῥαφίδα μίαν ὅπου τὰ θαλάσια ἔσχιζεν· εἰργάζετο γὰρ καθ' ἡμέραν τρία μαλάκια τὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

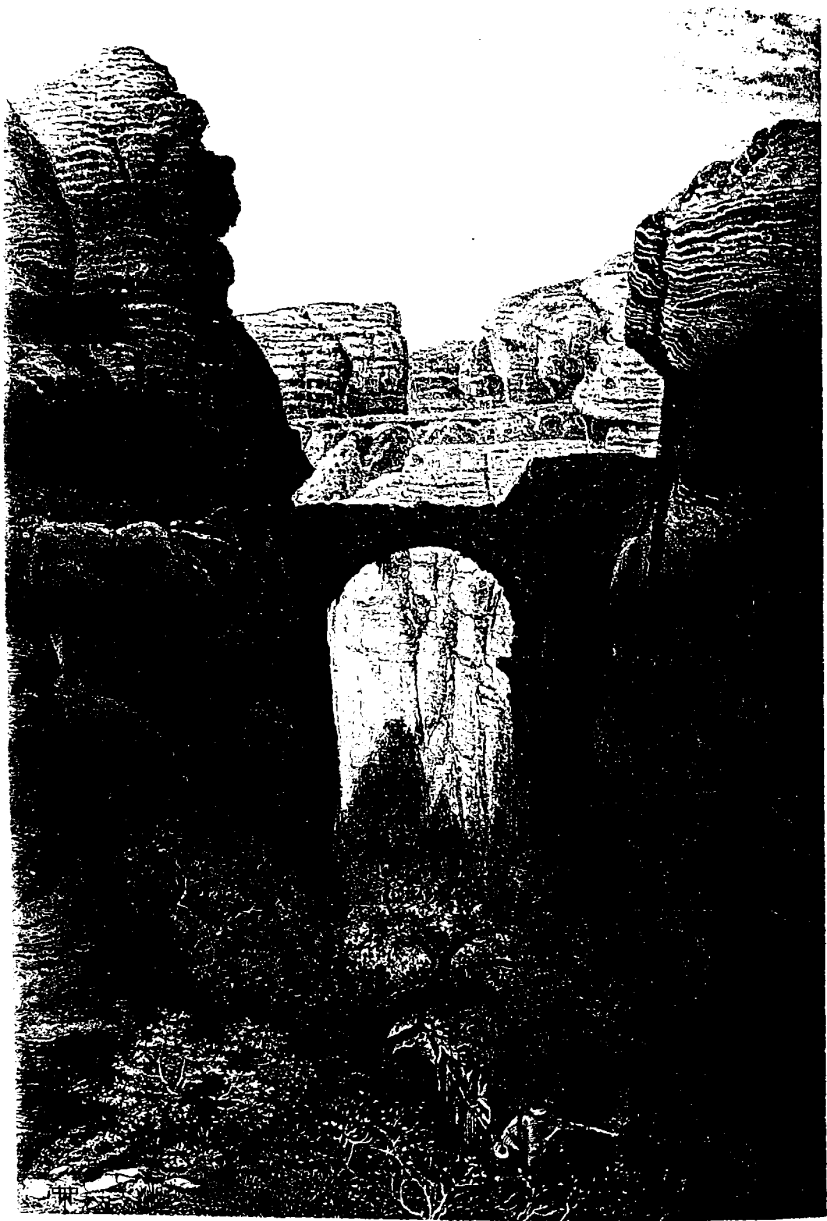
8. Βλ. Δ ὑπόσημ. 37 σελ. 62.

τούς λέει· «Ἀδελφοί, γνωρίζετε τὸ ψωμάδικο τοῦ τάδε στήν πόλη;» «Ναί» τοῦ εἶπαν. «Τό ξέρω κι ἐγώ» τούς ἀποκρίθηκε. «Ξέρετε καὶ τὸ χωράφι τοῦ δεῖνα ἀπ' ὅπου περνάει ὁ ποταμός;» Τοῦ εἶπαν· «Ναί». Καὶ κατέληξε ὁ Γέροντας· «Κι ἐγώ τὸ ξέρω. Ὅταν λοιπὸν θέλω κάτι, δέν σᾶς ἔχω ἀνάγκη. Παίρνω τὰ πόδια μου καὶ πηγαίνω».

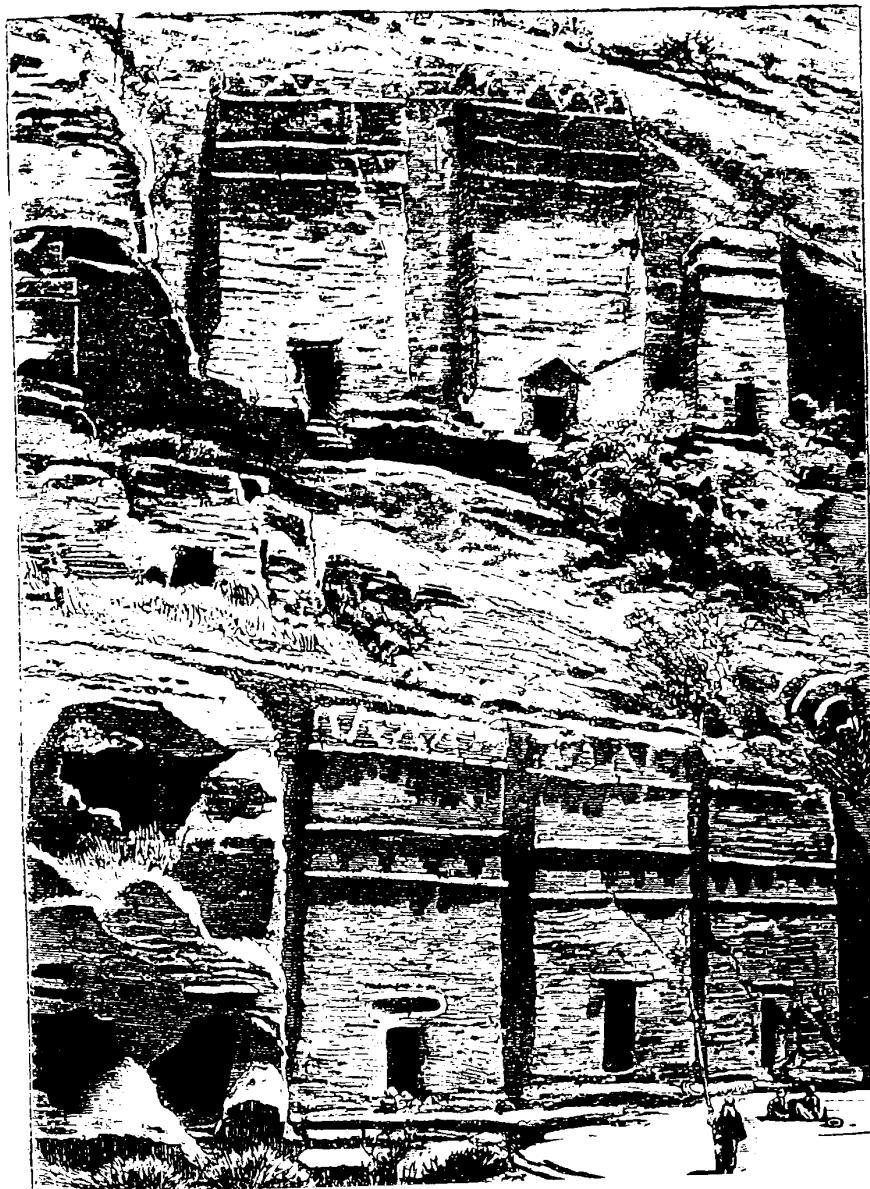
23. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μωυση* τῆς Σκήτης ὅτι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐγκατασταθεῖ στήν ἔρημο τῆς Πέτρας⁸ ἐνίωσε κούραση βαδίζοντας, καὶ μονολογοῦσε· «Πῶς θὰ μπορῶ νὰ φέρνω ἐδῶ τὸ νερό πού μου χρειάζεται;» Καὶ τοῦ ἦρθε μιά φωνή πού τοῦ ἔλεγε· «Πήγαινε ἐκεῖ καὶ μὴν ἔχεις ἔννοια γιὰ τίποτε». Πράγματι πῆγε καὶ ἔμεινε. Κάποια μέρα τὸν ἐπισκέφθηκαν μερικοὶ Πατέρες καὶ τὸ νερό πού εἶχε ἦταν μόνο ἓνα λαγύνι. Ἔβαλε νὰ μαγειρέψει λίγη φακὴ καὶ τὸ νερό ξοδεύτηκε. Ὁ Γέροντας ἦταν μέσ' στή στενοχώρια. Μπαινόβγαινε λοιπὸν καὶ προσευχόταν. Καὶ νὰ ἓνα σύννεφο ἦρθε πάνω στὸν βράχο τῆς Πέτρας καὶ τοῦ γέμισε ὅλα του τὰ δοχεῖα.

Μετά ἀπ' αὐτὸ ρώτησαν τὸν Γέροντα· «Γιὰ πές μας γιατί μπαινόβγαινες;» Καὶ ὁ Γέροντας τούς εἶπε· «Ἔλεγα τὸ παράπονό μου στὸν Θεό ὅτι μ' ἔφερες ἐδῶ καὶ νὰ, πού δέν ἔχω νερό νὰ πιοῦν οἱ δοῦλοί σου. Γι' αὐτὸ μπαινόβγαινα καὶ παρακαλοῦσα τὸν Θεό ὥσπου μᾶς ἔστειλε τὸ νερό».

24. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μεγεθιο ὅτι ἔδγαινε ἀπὸ τὸ κελί του καὶ ἐάν τοῦ ἐρχόταν λογισμὸς νὰ φύγει ἀπὸ τὸν τόπο ἐκεῖνο, δέν ὑπῆρχε ἀνάγκη νὰ γυρίσει στὸ κελί του. Γιατί δέν εἶχε κανένα ὑλικὸ ἀντικείμενο ἐκτός ἀπὸ μιά βελόνα μέ τὴν ὁποία ἔσχιζε τούς φοινικοβλαστούς. Ἐφτιαχνε κάθε μέρα τρία ζεμπίλια, ὅσο τοῦ χρειαζόταν νὰ ἐξασφαλίζει τὴν τροφή του.

Ἡ εἴσοδος στήν κοιλάδα τῆς Πέτρας

*Λαξενοί τάφοι τῆς Πέτρας πού χρησίμευσαν
ἀργότερα καί ὡς καταλύματα*

25. Ἡρώτησέ τις ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶν Πιστάμωνα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι θλίβομαι εἰς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν ὅτι· Καὶ ὁ ἀδβᾶς Σισόης καὶ οἱ λοιποὶ ἐπώλουν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. Τοῦτο οὐκ ἔστι βλάβος. Ὅταν δὲ πωλῇς, εἰπὲ ἅπαξ τὴν τιμὴν τοῦ σκεύους· μικρὸν τοίνυν ἐὰν θέλῃς ἀφήσῃς τῆς τιμῆς, ἐν σοὶ ἔστιν. Οὕτω γὰρ εὐρήσεις ἀνάπανσιν. Πάλιν εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἐὰν ἔχω τὴν χρεῖαν μου ὁθενδήποτε, θέλεις ἵνα φροντίσω ἐργοχείρου; Ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Ἐὰν ἔχῃς ὅσονδήποτε μὴ καταλείψῃς τὸ ἐργόχειρόν σου· ὅσον δύνασαι ποιήσῃς, μόνον ἀταράχως.

26. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σιλουανοῦ ὅτι ἐξῆλθεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ζαχαρίας χωρὶς αὐτοῦ καὶ λαθὼν τοὺς ἀδελφούς ἔστρεψε τὸν φραγμὸν τοῦ κήπου καὶ μείζονα αὐτὸν ἐποίησε. Μαθὼν οὖν ὁ Γέρων ἔλαβε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε· καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς· Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν τί ἐστὶν ὃ ἔχεις, πάτερ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς ἔφη· Οὐκ εἰσέρχομαι ἔσω· οὐ καταδαίνει τὸ μηλωτάριον ἀπ' ἐμοῦ, ἕως οὗ ἐνέγκῃτε τὸν φραγμὸν εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ τόπον. Οἱ δὲ πάλιν ἔστρεψαν τὸν φραγμὸν καὶ ἐποίησαν αὐτὸν ὡς ἦν πρότερον.

27. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σιλουανός· Ἐγὼ δοῦλός εἰμι· ὁ Κύριός μου εἶπέ μοι· Ἐργάζου τὸ ἔργον μου καὶ γὰρ τρέφω σε· πόθεν δέ, μὴ ζητεῖ, ἐργάζου μόνον καὶ τρέφω σε. Ἐγὼ οὖν

25. Ρώτησε κάποιος ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶ Πιστάμωνα· «Τί νὰ κάνω πού πιέζομαι, ὅταν πουλῶ τὸ ἐργόχειρό μου;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε· «Καὶ ὁ ἀδβᾶς Σισόης καὶ οἱ ὑπόλοιποι πουλοῦσαν τὸ ἐργόχειρό τους· αὐτὸ δὲν κάνει ζημιὰ. Κι ὅταν πουλᾷς, πές μιὰ φορά πόσο κάνει τὸ ἀντικείμενο. Ἄν στό μεταξύ θέλεις νὰ κατεβάσεις λίγο τὴν τιμή, δικό σου θέμα εἶναι. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θά εἶσαι ἀναπαυμένος».

Ξαναρώτησε ὁ ἀδελφός· «Ἐὰν ἐξοικονομῶ αὐτὰ πού μοῦ χρειάζονται μέ κάποιον ἄλλο τρόπο, θέλεις πάλι νὰ ἀσχολοῦμαι μέ ἐργόχειρο;» Ὁ Γέροντας εἶπε· «Ὅσα κι ἂν ἔχεις, μὴν ἀφήνεις τὸ ἐργόχειρό σου. Κάνε ὅσο μπορεῖς, μόνο χωρὶς νὰ ταράζεσαι».

26. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σιλουανό* ὅτι ὁ μαθητὴς του Ζαχαρίας βγήκε χωρὶς νὰ τὸν ἐνημερώσει, πήρε μαζί του τοὺς ἀδελφούς καὶ μετατόπισε τὸν φράκτη τοῦ κήπου καὶ τὸν ἔκανε μεγαλύτερο. Ὅταν τὸ πληροφορήθηκε ὁ Γέροντας, πήρε τὴν μηλωτὴ του⁹, βγήκε ἔξω καὶ εἶπε στοὺς ἀδελφούς· «Προσεύχεσθε γιὰ μένα». Οἱ ἀδελφοὶ σὰν τὸν εἶδαν, ἔπεσαν στὰ πόδια του λέγοντας· «Πές μας τί σοῦ συμβαίνει, πάτερ;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Δέν θά μπῶ μέσα καὶ δέν θά βγῇ ἡ μηλωτὴ ἀπὸ πάνω μου, ἕως ὅτου ἐπαναφέρετε τὸν φράκτη στὴν ἀρχικὴ του θέση». Οἱ ἀδελφοὶ μετατόπισαν ξανά τὸν φράκτη καὶ τὸν ἔκαναν ὅπως ἦταν πρῖν.

27. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Σιλουανός· «Ἐγὼ εἶμαι ἓνας δοῦλος. Ὁ Κύριός μου μοῦ εἶπε· Νὰ κάνεις τὴν ἐργασία πού σοῦ ἀνέθεσα καὶ ἐγὼ θά σέ τρέφω. Μὴ γυρεύεις ὅμως νὰ μάθεις ἀπὸ ποῦ· νὰ ἐργάζεσαι μόνο καὶ ἐγὼ θά σέ τρέφω.

9. Μηλωτάριον καὶ μηλωτή· ἀρχικά σημαίνει προδιά (μῆλον = πρόδατο)

ἀλλά καὶ κάθε ἐπανωφόρι πού εἶναι ἀπὸ ἀκατέργαστο καὶ μαλλοφόρο δέρμα.

ἐὰν ἐργάζωμαι ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἐσθίω, ἐὰν δὲ μὴ ἐργάζωμαι, ἀγάπην ἐσθίω.

28. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Σεραπίωνα λέγων· Εἰπέ μοι λόγον. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τί σοι ἔχω εἰπεῖν; ὅτι ἔλαβες τὰ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ ἔθηκας εἰς τὴν θυρίδα ταύτην· εἶδε γὰρ αὐτὴν μεστὴν διδλίων.

29. Ἠρωτήθη ἡ μακαρία Συγκλητική εἰ τέλειον ἀγαθὸν ἡ ἀκτημοσύνη. Καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν· Πάνν τέλειον τοῖς δυναμένοις. Οἱ γὰρ ὑπομένοντες τοῦτο θλίψιν μὲν ἔχουσι τῇ σαρκί, τῇ δὲ ψυχῇ ἀνάπauσιν. Ὡσπερ γὰρ τὰ στερεὰ ἱμάτια πατούμενα καὶ διαίως στρεφόμενα πλύνεται καὶ λευκαίνεται, οὕτω καὶ ἡ ἰσχυρὰ ψυχὴ διὰ τῆς ἐκουσίου πενίας ἐπὶ πλεῖον κρατύνεται.

30. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ὑπερέχιος· Θησαυρὸς ἐστὶ μοναχοῦ ἡ ἐκούσιος ἀκτημοσύνη. Θησαύρισον, ἀδελφέ, ἐν οὐρανῷ· ἀπέραντοι γὰρ τῆς ἀναπαύσεως οἱ αἰῶνες.

31. Φιλάγριος τις ἦν τῶν ἁγίων λεγόμενος, ᾧκει δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων ἐργαζόμενος κόπῳ, ἵνα ποιήσῃ τὸν ἴδιον ἄρτον. Καὶ ὡς ἴστατο ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶν τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, ἰδοὺ ἐξαφίει τις θαλάντιον χιλίων νομισμάτων. Καὶ εὐρών αὐτὸ ὁ Γέρων ἔστη ἐπὶ τοῦ τόπου λέγων· Δεῖ τὸν ἀπολέσαντα ἐλθεῖν. Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται κλαίων. Καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὁ Γέρων ἔδωκεν αὐτῷ τὸ βα-

Ἐγὼ λοιπὸν ὅταν κάνω ἐργόχειρο, τρώγω ἀπὸ τὸν μισθό μου. Ἐάν ὅμως δέν ἐργάζομαι, τρώγω ἀπὸ ἐλεημοσύνης».

28. Ἐνας ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Σεραπίωνα*: «Πές μοι ἓνα λόγο». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Τί μπορῶ νά σοῦ πῶ; Πῆρες ὅσα ἀνήκουν στίς χῆρες καὶ στά ὀρφανά καὶ τά ἔβαλες σ' αὐτό τό ράφι». Γιατί τό εἶδε γεμάτο ἀπὸ διδλία.

29. Ρώτησαν τὴ μακαρία Συγκλητική* ἐάν ἡ ἀκτημοσύνη εἶναι τέλειο ἀγαθό. Καὶ ἀπάντησε: «Πολύ-πολύ τέλειο γι' αὐτοὺς πού μποροῦν. Αὐτοὶ πού ἀσκοῦν τὴν ἀκτημοσύνη, θλίβονται βέβαια ὡς πρὸς τὸν φυσικὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ ἔχουν ἀνάπαυση ψυχική.

Ὅπως ἀκριδῶς τὰ ἀνθεκτικὰ ροῦχα πατώντας τα καὶ μέ δύναμη στρέφοντάς τα πλένονται καὶ λευκαίνονται, ἔτσι καὶ ἡ δυνατὴ ψυχὴ μέ τὴ θεληματικὴ πτωχεία ὅλο καὶ περισσότερο ἰσχυροποιεῖται».

30. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ὑπερέχιος: «Ἡ θεληματικὴ ἀκτημοσύνη εἶναι θησαυρὸς γιὰ τὸν μοναχό. Θησαύρισε, ἀδελφέ μου, γιὰ τὸν Οὐρανό· γιατί ἀτέλειωτοι εἶναι οἱ αἰῶνες τῆς ἀναπαύσεως».

31. Κάποιος ἀπὸ τοὺς ἁγίους πού ὀνομαζόταν Φιλάγριος κατοικοῦσε στά Ἱεροσόλυμα καὶ δούλευε σκληρὰ γιὰ νά ἐξασφαλίζει τό ψωμί του. Κάποια φορὰ πού στεκόταν στήν ἀγορὰ καὶ πουλοῦσε τὸ ἐργόχειρό του, συνέβη νά χάσει κάποιος πουγγί πού εἶχε χίλια νομίσματα. Τό βρῆκε ὁ Γέροντας τό πουγγί αὐτό καὶ στάθηκε στό σημεῖο ἐκεῖνο μέ τὸν λογισμό, ὅτι πρέπει νά ἔρθει ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος πού τό ἔχασε. Καὶ νά, κατέφθασε κλαίγοντας. Τὸν πῆρε τότε παράμερα ὁ Γέροντας καὶ τοῦ ἔδωσε τό πουγγί του. Καὶ ἐκεῖνος

λάντιον. Καὶ ἐκράτει αὐτὸν ἐκεῖνος θέλων αὐτῷ παρασχεῖν μέρος τι. Καὶ ὁ Γέρων οὐκ ἠθέλησεν. Τότε ἔβαλε κράζειν· Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ τί ἐποίησεν. Καὶ ὁ Γέρων λάθρα φυγὼν ἐξῆλθε τῆς πόλεως, ἵνα μὴ δοξασθῇ.

32. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ζωῖλος ὁ πρεσβύτερος ὁ τοῦ Ταμιάθεως ἀκηκοέναι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀββᾶ Ναθαναήλ εἰπόντος ἐτέρους ἐπτὰ συγκλητικούς ζηλῶσαι τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ μονάσαι ἐν τῇ Σκήτει, οἱ τοῖς οἰκείοις πᾶσιν ἀποταξάμενοι ἀνὰ ἐπτὰ ταρία ἔλαβον καὶ τοῖς εὐτελέσιν ὁστρακίνοις ἐχρῶντο λέγοντες ὅπως ἴδῃ ὁ μέγας Θεὸς καὶ σπλαγχνισθεὶς ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

33. Ἦν τις ἀρχάριος ἀποτάξασθαι θέλων καὶ λέγει τινὶ Γέροντι· Θέλω μοναχὸς γενέσθαι. Λέγει ὁ Γέρων· Οὐ δύνη. Λέγει ἐκεῖνος· Δύναμαι. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ θέλεις ὕπαγε, ἀπόταξαι καὶ ἐλθέ, καθέξου εἰς τὸ κελλίον. Καὶ ἀπελθὼν ἔδωκεν ἃ εἶχε, κατασχὼν ἑαυτῷ ἑκατὸν νομίσματα καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα. Ὁ δὲ Γέρων εἶπε πρὸς αὐτόν· Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸν κελλίον σου. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐκαθέ-

10. Ταμίαθις (ἀλλιωὺς Δαμέτη): Σημαντικὴ πόλη τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, θρίσκειται σὲ Δέλτα τοῦ Νείλου, 13 χλμ. ἀπὸ τῆς ἀκτὸς τῆς Μεσογείου. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνα, μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἡ Ταμίαθις ἀρχισε νὰ παρακαμάξει.

11. Ταρίον-α: 1. Νόμισμα γνωστὸ στὴν Ἰταλία καὶ Σικελία, μὲ ἀραβικὴ καταγωγή. Ἦσως προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀραβικὸ dirahim, πληθυντικὸς τοῦ dirham, ἀργυρὸ νόμισμα ποῦ ἀνάγεται σὲ ἐλληνικὸ νόμισμα δραχμή. (Λεξ. Ἑτυμολ. Ἰταλικὸ G. Baltisti) 2. Μονάδα μικροῦ δάρους (ποῦ χρησιμοποιοῦσαν στὰ ἱατρικὰ παρασκευάσματα) (Λεξ. Du Cange).

12. Τὸ ρ. ἀποτάσσομαι τοῦ ἀρχ. κειμένου ποῦ σημαίνει ἀπαρνοῦμαι,

τὸν κρατοῦσε θέλοντας νὰ τοῦ δώσει ἓνα μέρος. Ἀλλὰ ὁ Γέροντας δὲν θέλησε νὰ τὰ πάρει. Τότε ἄρχισε νὰ φωνάζει· «Ἐλᾶτε νὰ δεῖτε ἓναν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ τί ἔκανε». Κι ὁ Γέροντας ἐξέφυγε τὴν προσοχὴ τους καὶ ἐγκατέλειψε τὴν πόλη γιὰ νὰ μὴ δεχθεῖ τὴν ἀνθρώπινη δόξα.

32. Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ζωῖλος ὁ πρεσβύτερος τοῦ Ταμιάθεως¹⁰ ὅτι ἄκουσε τὸν πατέρα τοῦ ἀββᾶ Ναθαναήλ νὰ λέει ὅτι ἐπτὰ ἄλλοι συγκλητικοὶ ζήλεψαν τὸ παράδειγμα τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ μόνασαν στὴ Σκήτη. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀφοῦ ἀπαρνήθηκαν ὅλους τοὺς δικούς τους, πῆραν ἀπὸ ἐπτὰ ταρία¹¹ καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὰ πιὸ πρόχειρα πῆλινα σκεύη καὶ ἔλεγον· «Γιὰ νὰ δεῖ ὁ μέγας Θεὸς καὶ ὡς εὐσπλαχνος νὰ συγχωρήσει τίς ἁμαρτίες μας».

33. Κάποιος ἀρχάριος στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἤθελε νὰ ἀπαρνηθεῖ τὸν κόσμ¹² καὶ εἶπε σ' ἓνα Γέροντα· «Θέλω νὰ γίνω μοναχός».

«Δέν μπορεῖς» τοῦ λέει ὁ Γέροντας. «Μπορῶ» ἀπαντᾷ ἐκεῖνος. «Τότε —τοῦ λέει ὁ Γέροντας— πῆγαινε, δώσε ὅ,τι ἔχεις καὶ ἔλα νὰ μένεις σὲ κελί».

Πράγματι πῆγε, μοίρασε ὅσα εἶχε, ἀφοῦ κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἑκατὸ νομίσματα, καὶ γύρισε σὲ τὸν Γέροντα. Ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Πῆγαινε νὰ μένεις σὲ κελί σου». Πῆγε καὶ ἀρχισε τὴ μοναχικὴ του ζωὴ. Κάποια ὥρα τοῦ

ἀφήνω, ἐγκαταλείπω, εἶναι βασικότετος ὅρος τῆς μοναχικῆς διότης, ποῦ ἐκφράζει ὅχι μόνο τὴν τοπικὴ καὶ ὕλική ξενιτεία, καὶ παραίτηση ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἀπαραιτητῶς τὴν ἀπάρνηση τοῦ σαρκικοῦ καὶ γεώδους φρονήματος ποῦ ἐμφωλεῖται μέσα σὲ τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο, διότι χωρὶς τὴν ἐσωτερικὴ ἀποταγή (= ἀπάρνηση) δὲν ἀνοίγει ὁ δρόμος πρὸς τὸν Θεὸ ἔστω καὶ ἂν κατοικεῖ κανεὶς στὴν ἀπαράκλητη ἐρημο. Βλ. καὶ Δ ὑποσημ. 25 σελ. 50.

σθη. Καθεζομένον δὲ αὐτοῦ εἶπον οἱ λογισμοί· Ἡ θύρα παλαιά ἐστι· θέλει γενέσθαι. Καὶ ἐλθὼν λέγει τῷ Γέροντι· Οἱ λογισμοὶ λέγουσιν ἡ θύρα παλαιά ἐστίν· θέλει γενέσθαι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐκ ἀπετάξω· ἀλλ' ὕπαγε, ἀπόταξαι καὶ κάθου ὧδε. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἔδωκε τὰ ἐνενήκοντα νομίσματα καὶ ἐλθὼν λέγει τῷ Γέροντι· Ἴδου ἀπεταξάμην. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε κάθου εἰς τὸ κελλίον σου. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐκάθισε. Καθημένου δὲ αὐτοῦ λέγουσιν οἱ λογισμοί· Ἡ στέγη παλαιά ἐστίν, ἥθελε γενέσθαι. Καὶ ἀπελθὼν λέγει τῷ Γέροντι· Λέγουσιν οἱ λογισμοὶ ἡ στέγη παλαιά ἐστίν, ἥθελε γενέσθαι. Λέγει ὁ Γέρων· Ὑπαγε, ἀπόταξαι. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἔδωκε τὰ δέκα νομίσματα καὶ ἐλθὼν λέγει τῷ Γέροντι· Ἴδου ἀπεταξάμην. Καὶ καθίσαντος αὐτοῦ λέγουσιν αὐτῷ οἱ λογισμοί· Ὅλα παλαιά εἰσι τὰ ὧδε καὶ ὁ λέων ἔρχεται καὶ τρώγει με. Καὶ λέγει τῷ Γέροντι τοὺς λογισμοὺς καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ προσδοκῶ ὅλα ἐλθεῖν ἐπάνω μου καὶ τὸν λέοντα ἐλθεῖν καὶ φαγεῖν με, ἵνα ἀπαλλαγῶ. Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὖχου τῷ Θεῷ.

34. Ἦν τις Γέρων ἀσθενῶν καὶ ὥς μὴ ἔχων τὰς χρεῖας προσελάβετο αὐτὸν πατὴρ κοινοδίου καὶ ἀνέπανσεν αὐτόν. Καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· Βιάζεσθε ἑαυτοὺς ὀλίγον, ἵνα ἀναπαύσωμεν τὸν ἀσθενῆ. Ὁ δὲ ἀσθενῶν εἶχε χύτραν χρυσίου καὶ ὀρύξας ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἔκρυπεν αὐτό. Συνέβη

εἶπαν οἱ λογισμοί· «Ἡ πόρτα εἶναι παλιά· πρέπει νὰ ἐπισκευασθεῖ». Πάει λοιπὸν στὸν Γέροντα καὶ τὸ ἀναφέρει· «Οἱ λογισμοὶ μοῦ λένε ἡ πόρτα εἶναι παλιά καὶ πρέπει νὰ ἐπισκευασθεῖ». Κι ὁ Γέροντας τοῦ παρατηρεῖ· «Δέν ἀπαρνήθηκες τὸν κόσμον. Πήγαινε λοιπὸν, ἀπαρνήσου τὸν καὶ ἔλα νὰ μείνεις ἔδῳ». Πάει αὐτός, δίνει τὰ ἐνενήκοντα νομίσματα καὶ ἐπιστρέφοντας λέει στὸν Γέροντα· «Νά, ἀπαρνήθηκα τὸν κόσμον». «Πᾶνε —τοῦ λέει ὁ Γέροντας— καὶ μείνε στό κελί σου». Πῆγε καὶ ἔμεινε. Κάποια μέρα τοῦ εἶπαν οἱ λογισμοί· «Ἡ στέγη εἶναι παλιά καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ διορθωθεῖ». Πάει στὸν Γέροντα καὶ τοῦ τὸ ἀνακοινώνει· «Οἱ λογισμοὶ μοῦ λένε ὅτι ἡ στέγη εἶναι παλιά καὶ θὰ χρειαζόταν νὰ ἐπισκευασθεῖ». Λέει πάλι ὁ Γέροντας· «Πήγαινε καὶ ἀπαρνήσου τὸν κόσμον». Πάει ὁ ἀδελφός καὶ δίνει τὰ ὑπόλοιπα δέκα νομίσματα. Ἐπιστρέφοντας λέει στὸν Γέροντα· «Νά, τὸν ἀπαρνήθηκα».

Κάποια φορὰ πάλι καθὼς ἔμενε στό κελί, τοῦ ἦρθε ὁ λογισμός· «Ὅλη ἡ καλύδα ἔδῳ εἶναι παλιά· μπορεῖ νὰ ρθεῖ τό λιοντάρι καὶ νὰ μέ φάει». Καὶ ἀναφέρει στὸν Γέροντα τὸν λογισμό του. Τότε ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐγὼ περιμένω ὅλα νὰ πέσουν ἐπάνω μου. Καὶ τό λιοντάρι νὰ ρθεῖ καὶ νὰ μέ φάει γιὰ νὰ ἀπαλλαγῶ. Πήγαινε, μένε στό κελί σου καὶ νὰ προσεύχῃς στὸν Θεό».

34. Κάποιος Γέροντας εἶχε ἀρρωστήσει καὶ ἐπειδὴ φαινόταν ὅτι δέν εἶχε τὰ ἀπαραίτητα μέσα γιὰ τὴν κατάστασή του, τὸν πῆρε ἓνας ἡγούμενος κοινοδίου καὶ τὸν φρόντιζε. Ἐλεγε μάλιστα στοὺς ἀδελφούς· «Βιάζετε λίγο τὸν ἑαυτό σας γιὰ νὰ ἀναπαύσουμε τὸν ἀρρωστο». Ἀλλὰ ὁ ἀρρωστος εἶχε μιά χύτρα γεμάτη μέ χρυσὰ νομίσματα, τὴν ὁποία ἔκρυψε σὲ μιά τρύπα πού ἄνοιξε κάτω ἀπὸ τὸ στρώμα του.

δὲ αὐτὸν ἀποθανεῖν καὶ οὐχ ὁμολόγησεν. Μετὰ οὖν τὸ ταφῆναι αὐτὸν εἶπεν ὁ ἀδελφεὸς τοῖς ἀδελφοῖς· Ἄρατε τὴν σιδάδα ταύτην ἔνθεν. Καὶ ὡς καταστρέφουσιν αὐτήν, εὗρον τὸ χρυσίον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφεὸς· Εἰ ζῶντος αὐτοῦ οὐχ ὁμολόγησεν, οὐδὲ εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ εἶπεν, ἀλλ' εἰς αὐτὸ εἶχε τὴν ἐλπίδα. Οὐχ ἄπτομαι αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπάγετε θάψατε αὐτὸ μετ' αὐτοῦ. Καὶ κατήλθε πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔκειτο ἐπάνω τοῦ μνημείου αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων καὶ πάντες ὁρῶντες ἐθαύμαζον.

35. Νεώτερος τις ἐξήτει ἀποτάξασθαι καὶ πολλάκις αὐτοῦ ἐξελθόντος ἀνέστρεψαν οἱ λογισμοὶ συμπλέκοντες αὐτὸν τοῖς πράγμασιν· ἦν γὰρ καὶ πλούσιος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκύκλωσαν αὐτὸν καὶ πολλὴν κονιορτὸν ἤγειραν ὅπως ἀποστρέψωσιν αὐτὸν πάλιν. Ὁ δὲ ἀθρόως ἀποδυσάμενος καὶ ῥίψας τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀπέρχεται γυμνὸς εἰς τὰ μοναστήρια. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Θεὸς ἐνὶ Γέροντι ὅτι· Ἀναστὰς δέξαι τὸν ἀθλητὴν μου. Ἀναστὰς δὲ ὁ Γέροντας ὑπήντησεν αὐτῷ καὶ μαθὼν τὸ πρᾶγμα ἐθαύμασε καὶ ἔβαλεν αὐτῷ τὸ σχῆμα. Ὅτε οὖν ἤρχοντο πρὸς τὸν Γέροντα τινὲς ἐρωτῆσαι περὶ λογισμῶν παντοίων, ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ἔαν δὲ περὶ ἀποταγῆς, ἔλεγεν· Ἐρωτήσατε τὸν ἀδελφόν.

36. Γέροντά τις παρεκάλεσε λαβεῖν χρήματα εἰς ἰδίαν χρεῖαν καὶ οὐκ ἐδούλετο ὡς τὸ ἰδίῳ ἐργοχειρῶ ἀρκούμενος. Ὡς δὲ ἐπέμενε παρακαλῶν καὶ διὰ τὴν χρεῖαν τῶν δεομένων δέξασθαι αὐτά, ἀπεκρίθη ὁ Γέροντας ὅτι· Διπλῇ αἰσχύνη

Συνέβη νὰ πεθάνει χωρὶς νὰ ἔχει πεῖ τὸ μυστικόν. Ἀφοῦ τὸν ἔθαψαν, εἶπε ὁ ἀδελφεὸς στοὺς ἀδελφούς· «Σηκῶστε τὸ στρώμα αὐτό ἀπὸ ὧ». Καὶ μόλις τὸ ἀναποδογύρισαν, βρῆκαν τὸν χρυσόν. Εἶπε τότε ὁ ἀδελφεός· «Ἐφόσον ὅσο ζοῦσε δέν τὸ ὁμολόγησε, οὔτε καὶ πεθαίνοντας τὸ φανέρωσε, γιατί τὴν ἐλπίδα του τὴ στήριξε σ' αὐτό. Δέν τὸ ἀγγίζω· πᾶτε καὶ θάψτε το μαζί του». Καὶ κατέθηκε φωτιά ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ γιὰ πολλές μέρες ἔμενε πάνω στὸν τάφον ἐνώπιον ὅλων καὶ ὅλοι βλέποντάς το ἔμεναν ἐκπληκτοί.

35. Κάποιος νέος ζητοῦσε νὰ φύγει ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἐνῶ πολλές φορές ξεκίνησε, τὸν γύρισαν οἱ λογισμοὶ του πίσω, περιπλέκοντάς τον μέ τις διάφορες ὑποθέσεις· γιατί ἐκτός τῶν ἄλλων, ἦταν καὶ πλούσιος.

Κάποια μέρα λοιπὸν καθὼς ξεκίνησε, τὸν περικύκλωσαν οἱ λογισμοὶ καὶ τοῦ δημιούργησαν μεγάλη θολούρα στό μυαλό, γιὰ νὰ τὸν γυρίσουν πάλι πίσω. Κι ἐκεῖνος εὐθύς ἔδγαλε καὶ πέταξε τὰ ρούχα του καὶ ἔφυγε γυμνός γιὰ τὰ μοναστήρια. Ἀποκάλυψε ὁμως ὁ Θεός σ' ἓνα Γέροντα· «Σήκω — τοῦ εἶπε — νὰ ὑποδεχθεῖς τὸν ἀθλητὴ μου». Σηκώθηκε ὁ Γέροντας καὶ τὸν προϋπάντησε καὶ ὅταν ἔμαθε τὴν ὑπόθεση, θαύμασε καὶ τοῦ φόρεσε τὸ σχῆμα.

Ὅταν στό ἐξῆς ἔρχονταν στὸν Γέροντα κάποιοι νὰ τὸν συμβουλευτοῦν γιὰ διάφορα εἶδη λογισμῶν, τοὺς ἀπαντοῦσε. Ἄν ὁμως τὸν ρωτοῦσαν περὶ ἀποταγῆς, τοὺς ἔλεγε· «Ρωτήστε τὸν ἀδελφό».

36. Παρακάλεσε κάποιος ἓνα Γέροντα νὰ δεχθεῖ χρήματα γιὰ τίς προσωπικές του ἀνάγκες ἀλλὰ ἐκεῖνος δέν δεχόταν ἀρκούμενος στό ἐργόχειρο ποῦ ἔκανε. Καὶ καθὼς ἐπέμενε νὰ τὰ δεχθεῖ γιὰ τίς ἀνάγκες ἔστω τῶν φτωχῶν, ὁ Γέροντας εἶπε· «Εἶναι διπλὴ ἀτιμία, καὶ γιατί θὰ τὰ πάρω

ἐστί, ὅτι καὶ μὴ χρήζων λαμβάνω καὶ τὰ ἀλλότρια παρέχων κενοδοξῶ.

37. Ὁ Ἡλθέ τις μέγας ἐκ τῆς ξένης ἐνέγκας πολὺ χρυσίον μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ Σκῆτει καὶ παρεκάλει τὸν πρεσβύτερον ἵνα δοθῇ τοῖς ἀδελφοῖς. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἀδελφοί. Καὶ πολλὰ διασάμενος αὐτὸν ἔθηκε τὸ σφυρίδιον εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας. Καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτερος· Ὁ χρεῖαν ἔχων λάβη. Καὶ οὐδεὶς ἤγγισεν αὐτῷ, τινὲς δὲ οὐδὲ προσέσχον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· Ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν ἀγάπην σου, ὕπαγε, δὸς αὐτὸ πτωχοῖς. Καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς ἀπῆλθε.

38. Προσῆνεγκέ τις Γέροντι χρήματα λέγων· Ἔχε εἰς ἀνάλωμά σου, ὅτι ἐγήρασας καὶ ἀσθενεῖς. Ὁ γὰρ λελω-
θημένος. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Σὺ δι' ἐξήκοντα ἐτῶν ἦλθες ἄραι τὸν τροφέα μου; Ἴδου τοσοῦτον χρόνον ἔχω ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου καὶ οὐδενὸς ἐδεήθην, τοῦ Θεοῦ ἐπιχορη-
γοῦντος καὶ τρέφοντός με. Καὶ οὐ κατεδέξατο λαβεῖν.

39. Διηγήσαντο οἱ Γέροντες περὶ τινος κηπουροῦ ὅτι εἰργάζετο καὶ πάντα τὸν κόπον αὐτοῦ παρεῖχεν εἰς ἀγάπην καὶ μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἀνάλωμα κατεῖχεν. Ὑστερον δὲ ὁ Σα-
τανᾶς ὑπέβαλεν αὐτῷ λέγων· Σύναξον σεαυτῷ ὀλίγον κέρ-
μα μήπως γηράσῃς ἢ κακωθῇς καὶ χρεῖαν σχῇς ἀναλωμά-
των. Καὶ συνῆγαγε καὶ ἐγέμισε κεράμιον κέρματος. Συνέ-
θη δὲ αὐτὸν ἀσθενῆσαι καὶ σαπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ ἀνήλωσε τὸ κέρμα εἰς ἰατροὺς μηδὲν ὠφεληθεὶς. Ὑστερον

χωρὶς νὰ τὰ ἔχω ἀνάγκη, ἀλλὰ καὶ θά κενοδοξήσω δίνον-
τας αὐτὰ πού ἀνήκουν σέ ἄλλους».

37. Ὁ Ἡλθε κάποιο ἐπίσημο πρόσωπο ἀπὸ τὰ ξένα στὴ
Σκῆτη ἔχοντας μαζί του πολὺ χρυσάφι καὶ παρακάλεσε τὸν
πρεσβύτερο νὰ δοθῇ στοὺς ἀδελφούς. Καὶ ὁ πρεσβύτερος
τοῦ εἶπε· «Δὲν ἔχουν ἀνάγκη οἱ ἀδελφοί». Ἀλλὰ ἐπειδὴ
τὸν πίεσε πολὺ, ἔβαλε τὸ καλαθάκι στὴν πόρτα τῆς ἐκκλη-
σίας ὁ πρεσβύτερος καὶ εἶπε· «Ὅποιος ἔχει ἀνάγκη, ἄς πά-
ρει». Κανεῖς δὲν πλησίασε, μερικοὶ μάλιστα οὔτε γύρισαν
νὰ τὸ δοῦν. Τοῦ λέει τότε ὁ πρεσβύτερος· «Ὁ Θεὸς δέχθη-
κε τὴν ἀγάπην σου. Πήγαινε καὶ δῶς τα στοὺς φτωχοὺς».
Καὶ ἔφυγε πολὺ ὠφελημένος.

38. Πρόσφερε κάποιος σ' ἓνα Γέροντα χρήματα λέγον-
τάς του· «Κράτα τα νὰ ᾿χεις νὰ ξοδεύεις, γιατί γέρασες,
εἶσαι καὶ ἄρρωστος». Ὁ γὰρ λεπρός. Κι ἐκεῖνος τοῦ ἀπο-
κρίθηκε· «Ἐσύ μετὰ ἀπὸ ἐξήντα χρόνια ἦλθες νὰ μοῦ πά-
ρεις τὸν τροφοδότη μου; Νά, τόσα χρόνια εἶμαι ἄρρωστος
καὶ δὲν μοῦ ἔλειψε τίποτε, γιατί ὁ Θεὸς μοῦ τὰ ἐξασφαλίζει
καὶ μέ τρέφει». Καὶ δὲν δέχτηκε νὰ τὰ πάρει.

39. Διηγήθηκαν οἱ Γέροντες γιὰ κάποιον κηπουρό ὅτι
ὅλον τὸν κόπο τῆς ἐργασίας του τὸν πρόσφερε σέ ἐλεημοσύ-
νη καὶ κρατοῦσε μόνο γιὰ τίς ἀπαραίτητες ἀνάγκες του. Ὑ-
στερα ὁ Σατανᾶς τοῦ ἔσπειρε τὸν λογισμό· «Βάλε στὴν
ἄκρην λίγα χρήματα γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου μήπως φτάσουν τὰ
γηρατιά ἢ ἄρρωστήσεις καὶ θὰ ᾿χεις ἀνάγκη νὰ ξοδεύεις».

Πράγματι μάζεψε καὶ γέμισε ἓνα πήλινο δοχεῖο μέ νο-
μίσματα. Καὶ συνέβη κάποτε νὰ ἄρρωστήσῃ καὶ νὰ σαπί-
σει τὸ πόδι του. Ξόδεψε τότε τὰ χρήματα πού εἶχε στοὺς
γιατροὺς ἀλλὰ γιατρία δὲν βρῆκε.

δὲ ἔρχεται τις ἔμπορος ἰατρός καὶ λέγει αὐτῷ ὅτι· Ἐὰν μὴ κοπῇ ὁ πούς σου, ὅλον τὸ σῶμά σου σαπῆναι ἔχει. Καὶ ἔδοξεν, ἵνα πρίσῃ αὐτοῦ τὸν πόδα. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν καὶ μεταμεληθεὶς εἰς ὃ ἐπραξεν, στενάξας ἔκλαυσε καὶ εἶπε· Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἔργων μου τῶν ἀρχαίων ὧν ἐποίουν ἐργαζόμενος καὶ παρέχων τοῖς ἀδελφοῖς. Καὶ τοῦτο αὐτοῦ εἰπόντος ἔστη ἄγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶ τὸ κέρμα ὃ συνῆξας καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ ἐλπίς ἣν ἐδουλεύσω; Τότε νοήσας εἶπεν· Ἠμάρτηκα, Κύριε, συγχώρησόν μοι καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐκέτι αὐτὸ ποιῶ. Τότε ὁ ἄγγελος ἤψατο τοῦ ποδὸς αὐτοῦ καὶ εὐθέως ἰάθη. Καὶ ἀναστὰς ἔωθεν ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν ἐργάσασθαι. Ἦλθεν οὖν ὁ ἰατρός κατὰ τὰς συνθήκας μετὰ τῶν σιδηρίων πρῖσαι αὐτοῦ τὸν πόδα. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπὸ πρῶι ἀπῆλθεν ἐργάσασθαι εἰς τὸν ἀγρὸν. Τότε ἐκπλαγεὶς ὁ ἰατρός ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν ὅπου εἰργάζετο καὶ ἰδὼν αὐτὸν σκάπτοντα τὴν γῆν ἐδόξασε τὸν Θεὸν τὸν δόντα αὐτῷ ὑγίαν.

40. Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα Γέροντα λέγων· Θέλεις ἵνα κρατήσω ἑμαυτῷ δύο νομίσματα λόγῳ ἀσθενείας σωματικῆς; Ἰδὼν δὲ ὁ Γέρων τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ὅτι θέλει κρατῆσαι λέγει αὐτῷ· Ναί. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ συνετρίβη τοῖς λογισμοῖς λέγων· Ἄρα ἀλήθειαν εἶπέ μοι ὁ γέρων ἢ οὐ; Καὶ ἀναστὰς πάλιν ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ βάλλων μετάνοιαν λέγει αὐτῷ· Διὰ τὸν Κύριον, εἶπέ μοι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι θλίβομαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν διὰ τὰ δύο ὀλοκότινα. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐπειδὴ εἶδόν σε θέλοντα κρατῆσαι αὐτά, διὰ τοῦτό σοι

Ὑστερα ἦρθε κάποιος γιατρός περιοδεύων καὶ τοῦ εἶπε· «Ἐὰν δέν κοπῇ τὸ πόδι σου, θά σαπίσει ὅλο σου τὸ σῶμα». Καὶ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ τοῦ κόψει ὁ γιατρός τὸ πόδι. Τῇ νύκτα ἐκείνῃ λοιπὸν ἦλθε στὸν ἑαυτό του καὶ μετάνιωσε γιὰ ὅ,τι ἔκανε. Ἀναστέναξε τότε, ἔκλαψε καὶ εἶπε· «Θυμήσου, Κύριε, τὰ ἔργα τὰ παλιὰ πού ἔκανα, ὅταν δούλευα καὶ ἔδινα στοὺς ἀδελφούς». Πάνω στό λόγο του αὐτό παρουσιάστηκε ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέει· «Ποῦ εἶναι τὸ χρῆμα πού μάζεψες καὶ ποῦ εἶναι ἡ ἐλπίδα πού ἀποφάσιες νὰ ἔχεις;» Τότε κατάλαβε καὶ εἶπε· «Ἀμάρτησα, Κύριε, συγχώρεσέ με καὶ στό ἔξῃς δέν θά τό ξανακάνω». Καὶ ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ ἄγγιξε ὁ ἄγγελος τὸ πόδι του καὶ ἀμέσως θεραπεύθηκε.

Ἀπὸ τὰ ξημερώματα σηκώθηκε καὶ πῆγε στό χωράφι νὰ ἐργαστεῖ. Ἐφθασε βέβαια ὁ γιατρός, ὅπως εἶχαν συμφωνήσει, μέ τὰ ἐργαλεῖα του νὰ τοῦ κόψει τὸ πόδι. Καὶ τοῦ λένε· «Ἀπὸ νωρὶς ἔφυγε νὰ δουλέψει στό χωράφι». Ἐκπληκτος τότε ὁ γιατρός πῆγε κι αὐτός στό χωράφι ὅπου δούλευε, καὶ ὅταν τὸν εἶδε νὰ σκάβει τὴ γῆ, δόξασε τὸν Θεὸ πού τοῦ ἔδωκε τὴν ὑγεία του.

40. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Τό βλέπεις σωστό νὰ κρατήσω γιὰ τὸν ἑαυτό μου δύο νομίσματα χρυσὰ γιὰ περίπτωση πού θ' ἀρρωστήσω;» Ὁ Γέροντας διακρίνοντας τὸν λογισμό του ὅτι ἤθελε νὰ τὰ κρατήσῃ, τοῦ λέει· «Ναί». Γύρισε στό κελί του ὁ ἀδελφός ἀλλὰ ἄρχισε νὰ τὸν τυραννεῖ ὁ λογισμός· «Ἄραγε μοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια ὁ Γέροντας ἢ ὄχι;»

Σηκώνεται καὶ ξαναπάει στὸν Γέροντα· δάζει μετάνοια καὶ τοῦ λέει· «Γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, πές μοι τὴν ἀλήθεια, γιατί μέ ἐνοχλοῦν πολὺ οἱ λογισμοί γιὰ τὰ δύο κέρματα». Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Ἐπειδὴ εἶδα ὅτι ἤθελες νὰ τὰ κρατήσεις, γι' αὐτό σοῦ μίλησα ἔτσι. Ὅμως δέν

εἶπον· πλὴν οὐκ ἔστι καλὸν κρατῆσαι πλέον τῆς χρείας τοῦ σώματος. Τὰ οὖν δύο ὀλοκότινα, ἐὰν κατάσχησ, εἰς αὐτὰ εὐρίσκεται ἡ ἐλπίς σου, καὶ ἐὰν συμβῇ αὐτοῖς ἀπώλεια, οὐκέτι ὁ Θεὸς φροντίζει ἡμῶν. Ἐπιρρίψωμεν οὖν τὴν μέριμναν ἡμῶν ἐπὶ τὸν Κύριον, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν.

41. Ὁ ἡλθον ποτέ τινες τῶν Ἑλλήνων δοῦναι ἀγάπην ἐν τῇ Ὑστρακίῃ· καὶ λαμβάνουσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς οἰκονόμους, ἵνα δείξωσιν αὐτοῖς τίνες εἰσὶν οἱ ἐπάναγκες χρεῖαν ἔχοντες. Καὶ ἀποφέρουσιν αὐτοὺς πρὸς τινὰ λελωθὲν καὶ διδῶσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελε λαβεῖν λέγων· Ἰδοὺ τὰ μικρὰ θαῖα· ταῦτα κοπιῶ καὶ πλέκω καὶ ἐσθίω τὸν ἄρτον μου.

Καὶ πάλιν ἀποφέρουσιν αὐτοὺς εἰς κέλλαν μιᾶς χήρας μετὰ τέκνων. Καὶ κρουσάντων αὐτῶν τὴν θύραν ὑπήκουσεν ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἔσωθεν γυμνὴ οὖσα. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς ἦν ἀπελθοῦσα ἐργάσασθαι· ἦν γὰρ πλύντρια. Καὶ παρέχουσιν αὐτῇ ἱμάτια καὶ κέρμα. Ἡ δὲ οὐκ ἤθελε λαβεῖν λέγουσα ὅτι· Ὁ ἡλθεν ἡ μήτηρ μου καὶ εἶπέ μοι· Θάρσει, ἠθέλησεν ὁ Θεὸς καὶ εὔρον σήμερον ἐργάσασθαι καὶ ἔχομεν τὴν τροφὴν ἡμῶν. Καὶ ὡς ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτῆς παρέκάλουν αὐτὴν λαβεῖν καὶ οὐκ ἠθέλησε λέγουσα· Ἐγὼ ἔχω τὸν φροντιστὴν μου Θεὸν καὶ ὑμεῖς θέλετε λαβεῖν αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ; Οἱ δὲ ἀκούσαντες τὴν πίστιν αὐτῆς ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

42. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων ὅτι ἦν τις Γέρων με-

13. Ψαλμ. 54, 23.

14. Ὑστρακίῃ: Πόλη παραλιακὴ στὴ Μεσόγειο ἀνατολικότερα ἀπὸ τῆς

εἶναι καλὸ νὰ κρατᾷ κανεὶς περισσότερα ἀπ' ὅσα χρειάζονται γιὰ νὰ συντηρεῖται. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ δύο νομίσματα, ἐὰν τὰ κρατῆσεις, σ' αὐτὰ θὰ στηρίξεις τὴν ἐλπίδα σου. Καὶ ἐὰν συμβεῖ νὰ χαθοῦν αὐτά, ὁ Θεὸς δὲν θὰ φροντίζει πλέον γιὰ μᾶς. Ἄς ἀναθέσουμε λοιπὸν στὸν Κύριο τὴ φροντίδα μας, γιατί Αὐτὸς ἔχει τὴν ἔννοια μας¹³».

41. Πῆγαν κάποτε στὴν Ὑστρακίῃ¹⁴ κάποιοι Ἕλληνες γιὰ νὰ κάνουν ἐλεημοσύνη. Πῆραν μαζί τους καὶ τοὺς οἰκονόμους, γιὰ νὰ τοὺς ὑποδείξουν αὐτοὺς πού ἔχουν τὴ μεγαλύτερη ἀνάγκη. Κι αὐτοὶ τοὺς πῆγαν σὲ κάποιον λεπρὸ καὶ πρόσφεραν τὴ βοήθεια. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀρνήθηκε νὰ τὰ πάρει λέγοντας: «Νά, τὰ κλαδάκια τῆς φοινικιάς· αὐτὰ δουλεύω καὶ πλέκω ζεμπίλια καὶ ἀπ' αὐτά τρώω τὸ ψωμί μου».

Στὴ συνέχεια τοὺς ὁδήγησαν σὲ καλύδι μιᾶς χήρας με παιδιὰ. Χτύπησαν τὴν πόρτα καὶ ἀπάντησε ἡ κόρη τῆς ἀπὸ μέσα, γιατί δὲν εἶχε ροῦχα νὰ βγεῖ. Ἡ μητέρα τῆς εἶχε πάει σὲ μεροκάματο, γιατί ἦταν πλύστρα. Τῆς πρόσφεραν ροῦχα καὶ χρήματα. Ἀλλ' αὐτὴ δὲν τὰ δέχθηκε λέγοντάς τους: «Ἡ μητέρα μου ἦρθε καὶ μοῦ εἶπε, μὴν χάνεις τὸ θάρρος σου· θέλησε ὁ Θεὸς καὶ βρῆκα γιὰ σήμερον νὰ δουλέψω καὶ θὰ ἔχουμε νὰ φᾶμε».

Ὅταν γύρισε ἡ μητέρα τῆς, ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν αὐτὴν νὰ τὰ πάρει, ἀλλὰ κι αὐτὴ ἀρνήθηκε λέγοντας: «Ἐγὼ ἔχω τὸν Θεὸ φροντιστὴ μου κι ἐσεῖς θέλετε νὰ μοῦ τὸν πάρετε;» Βλέποντας ἀπ' ὅσα εἶπε τὴν πίστη τῆς, δόξασαν τὸν Θεό.

42. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες διηγῆθηκε ὅτι ὑπῆρχε

ἐκβολὴ τοῦ Νείλου.

γάλου χαρίσματος ἀξιωθεῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ περιδόη-
τος γενόμενος διὰ τὴν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν ἔφθασε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ μέχρι τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετεστεί-
λατο αὐτὸν πρὸς τὸ ἀξιωθῆναι τῶν εὐχῶν αὐτοῦ. Συν-
τυχὼν δὲ αὐτῷ καὶ πολλὰ ὠφεληθεῖς ἔφερεν αὐτῷ χρυσίον.
Ὁ δὲ Γέρων ἐδέξατο καὶ ἀπελθὼν εἰς τὰ ἴδια ἤρξατο φιλο-
καλεῖν ἀγρόν καὶ ἐτέραν κτῆσιν. Ἦλθεν οὖν δαιμονιῶν
κατὰ τὸ ἔθος καὶ λέγει ὁ Γέρων τῷ δαίμονι· Ὡς ἐλθε ἀπὸ
τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ δαίμων· Οὐκ
ἀκούω σου. Λέγει ὁ Γέρων· Διατί; Λέγει ὁ δαίμων· Ὅτι γέ-
γονας ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν καταλείψας τὴν μέριμναν τὴν πρὸς
τὸν Θεὸν καὶ μερίμνη γηῖνῃ ἀπασχολήσας ἑαυτὸν· διὰ
τοῦτο οὐκ ἀκούω σου οὐδὲ ἐξέρχομαι.

43. Ἀδελφὸς εὗρε ξύλα ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπεπτωκότα ἀπὸ
τῆς καμήλου καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸ κελλίον. Εἶπε δὲ αὐτῷ
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Πόθεν ἤνεγκας αὐτά; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκ τῆς
ὁδοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ μὲν ἦν ἐλαυνόμενα ὑπὸ ἀνέ-
μου, φέρε αὐτὰ ἔσω, εἰ δὲ μή, ὕπαγε θεὸς αὐτὰ εἰς τὸν τόπον
αὐτῶν.

44. Ἦν τις ἀσκητὴς ὑπὸ φιλαργυρίας πολεμούμενος.
Οὗτος ἐκ τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ συνήγαγε νόμισμα ἓν, εἶτα
δεύτερον, εἶτα τρία, εἶτα ἐσπούδασε ποιῆσαι αὐτὰ πέντε.
Καὶ εὐθύς περιπίπτει πάθει καὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ σαπέντος
ἀναλίσκει τὸ ἓν, εἶτα τὰ πέντε. Μὴ παυσάμενον δὲ τοῦ πά-
θους, ἔρχεται τῇ ἐξῆς ὁ ἱατρὸς καὶ λέγει αὐτῷ ὅτι· Ὁφείλει
ὁ πούς σου κοπῆναι, ἀδελφῶ, ἐπεὶ ὅλον τὸ σῶμά σου σήπεται
καὶ ἐπέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τομήν. Καὶ δὴ νύκτωρ κλαίοντος

ἓνας Γέροντας ὁ ὁποῖος εἶχε ἀξιωθεῖ νά λάβει μεγάλο χάρι-
σμα ἀπὸ τὸν Θεό. Καὶ καθὼς ἐγίνε πολὺ ξακουστός χάρις
στήν ἐνάρετη ζωὴ του, τὸ ὄνομά του ἔφθασε μέχρι τὸν βα-
σιλιά, ὁ ὁποῖος ἔστειλε καὶ τὸν κάλεσε γιὰ νά ἀξιωθεῖ νά
πάρει τίς εὐχές του. Πράγματι τὸν συνάντησε καὶ ἐπειδὴ
ὠφελήθηκε πολὺ, τοῦ πρόσφερε ὡς δῶρο χρυσό.

Ὁ Γέροντας τὸ δέχθηκε καὶ ὅταν ἐπέστρεψε σὸ κελί
του, ἄρχισε νά καλλιεργεῖ ἓνα χωράφι καὶ ἄλλα κτήματα.

Ἦλθεν λοιπὸν ἓνας δαιμονισμένος, πού ἦταν σύνθητες
αὐτό, καὶ λέει ὁ Γέροντας στὸν δαίμονα· «Βγές ἀπὸ τὸ πλά-
σμα τοῦ Θεοῦ». «Δέν σέ ὑπακούω» τοῦ ἀπαντᾷ ὁ δαίμονας.
«Γιατί;» ρωτᾷ ὁ Γέροντας. «Διότι —λέει ὁ δαίμονας—
ἐγίνες σάν ἓνας ἀπὸ μᾶς, ἀφοῦ ἄφησες τὴ μέριμνα πού
ὁδηγεῖ στὸν Θεό καὶ ἀπασχολήθηκες μέ φροντίδα τοῦ κό-
σμου αὐτοῦ. Γι' αὐτό δέν σέ ὑπακούω καὶ δέν θά βγῶ».

43. Ἕνας ἀδελφὸς βρῆκε πάνω σὸ δρόμο ξύλα πού
ξέπεσαν ἀπὸ τὴν καμήλα καὶ τὰ ἔφερε σὸ κελί. Καὶ ὁ ἀδελφὸς
του τὸν ρώτησε· «Ἀπὸ ποῦ τὰ ἔφερεις αὐτά;» «Ἀπὸ τὸν
δρόμο» ἀπάντησε ἐκεῖνος. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Εάν
ὁ ἀνεμος τὰ εἶχε φέρει ὡς ἐκεῖ, φέρε τα μέσα. Ἀλλιῶς πᾶνε
καὶ βάλε τα στὴ θέση πού ἦταν».

44. Κάποιος ἀσκητὴς πολεμοῦνταν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς
φιλαργυρίας. Αὐτὸς λοιπὸν συγκέντρωσε ἀπὸ τὸ ἐργόχει-
ρό του ἀρχικά ἓνα νόμισμα, ὕστερα τὸ δεύτερο, ἀργότερα
τὰ ἔκανε τρία καὶ στὴ συνέχεια φρόντισε καὶ τὰ ἔκανε πέν-
τε. Ἀλλὰ εὐθύς ἔπεσε σὲ μιὰ ἀρρώστια πού σάπιζε τὸ πόδι
του. Ἐόδεψε τότε τὸ ἓν καὶ ὕστερα καὶ τὰ πέντε. Ἀλλὰ ἡ
ἀρρώστια συνεχιζόταν καὶ ὁ γιατρός πού ἦρθε τοῦ λέει·
«Πρέπει νά κοπεῖ τὸ πόδι σου, ἀδελφῶ, γιατί θά σαπίσει ὅλο
σου τὸ σῶμα». Καὶ τὸ ἀποφάσισε νά κοπεῖ.

αὐτοῦ ἐφίσταται αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου. Καὶ γενομένου αὐτοῦ μετεώρου κατέχει τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆγμα ἀπῆλειψε τῇ χειρὶ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Ποιεῖς αὐτὰ πέντε, τί λέγεις λοιπόν; Καὶ παραχρῆμα ἐθεράπευσεν αὐτὸν καὶ ἀφανὴς ἐγένετο. Ἐρχεται οὖν ὁ ἰατρὸς ἡμέρας γενομένης καὶ κρούει εἰς τὴν θύραν. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἀπήνησεν αὐτῷ, ἰδὼν δὲ ὁ ἰατρὸς ἐθαύμασε καὶ μαθὼν τὸ γεγονός ἐγένετο χριστιανός, ἕλλην ὢν.

45. Εἶπε Γέρων· ἄνθρωπος γευσάμενος τῆς γλυκύτητος τῆς ἀκτημοσύνης βαρεῖται καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἱμάτιον ὅπερ φορεῖ καὶ εἰς τὸ βανκάλιον τοῦ ὕδατος. Ὁ γὰρ νοῦς αὐτοῦ ἀλλαχοῦ ἀδολεσχεῖ.

46. Εἶπε πάλιν· Ὁ τὴν ὕλην μὴ μισήσας ποτέ, δύναται μισεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότου;

47. Εἶπε Γέρων· Μὴ ἔχῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου ἱμάτιον κρεμάμενον ἀργόν, ὅτι θάνατός σου ἐστὶ, διότι ἄλλοι ῥιγῶσιν δικαιοῦτεροί σου καὶ σὺ ὁ ἀμαρτωλὸς περισσὰ ἔχεις.

48. Εἶπε πάλιν· Μὴ κτήσῃ σκεῦος περισσὸν ἀργὸν κείμενον ἕως ἐνὸς μυακίου, ἐπεὶ λόγον διδεῖς ὑπὲρ αὐτοῦ.

49. Εἶπε πάλιν· Μὴ κτήσῃ χρυσίον ἐν τῇ ζωῇ σου, ἐπεὶ

15. Βλ. Ε ὑπόσημ. 33 σελ. 162.

Τῇ νύκτα ἄρχισε νὰ κλαίει καὶ τοῦ παρουσιάστηκε ἄγγελος Κυρίου. Καὶ καθὼς αὐτός τὰ ᾗχασε ξαφνιασμένος, ὁ ἄγγελος τοῦ ᾗπιασε τὸ πόδι καὶ μέ τὸ χέρι του ἀπάλειψε τὴν πληγὴ καὶ τοῦ ᾗπε: «Τί λές λοιπόν; Θὰ τὰ κάνεις αὐτὰ πέντε;» Καὶ ἀμέσως τὸν θεράπευσε καὶ ἔγινε ἄφαντος. Ἐρχεται τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὰ ξημερώματα ὁ γιαντρὸς καὶ χτυπάει τὴν πόρτα. Σηκώθηκε ὁ ἀββάς καὶ τὸν ὑποδέχθηκε. Ὁ γιαντρὸς σάν τὸν εἶδε, ἀπόρησε καὶ ὅταν ἔμαθε τί μεσολάβησε, ἔγινε κι αὐτός χριστιανός, ἐνῶ ἦταν εἰδωλολάτρης.

45. Εἶπε ἕνας Γέροντας: «Ἀνθρωπος πού γεύθηκε τῇ γλυκύτητά τῆς ἀκτημοσύνης, αἰσθάνεται νὰ τὸν βαραίνει καὶ τὸ ροῦχο πού φορεῖ καὶ ἡ στάμνα τοῦ νεροῦ. Γιατί ὁ νοῦς του ἄλλοῦ ἀδολεσχεῖ¹⁵».

46. Εἶπε ἀκόμη: «Αὐτός πού δέν μίσησε ποτέ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ, μπορεῖ νὰ μισήσει τὴ ζωὴ του σύμφωνα μέ τὴν ἐντολὴ τοῦ Δεσπότου¹⁶;»

47. Εἶπε ἕνας Γέροντας: «Μὴν ἔχεις κρεμασμένο στό κελί σου ἔνδυμα πού δέν τὸ χρησιμοποιεῖς· αὐτό εἶναι θάνατος γιὰ σένα. Γιατί ἄλλοι πιό ἐνάρετοι ἀπὸ σένα τρέμουν ἀπὸ τὸ κρύο κι ἐσύ ὁ ἀμαρτωλὸς ἔχεις καὶ περίσσια».

48. Εἶπε ἐπίσης: «Μὴν ἀποκτήσεις ἀντικείμενο περιττό πού δέν τὸ χρησιμοποιεῖς, ἔστω καὶ ἕνα μικρὸ ὄστρακο, γιατί θὰ δώσεις λόγο γι' αὐτό».

49. Εἶπε ἀκόμη: «Μὴν ἀποκτήσεις χρυσὸ στή ζωὴ σου,

16. Πρ6λ. Ἰω. 12, 25· Λουκ. 14, 26.

οὐκέτι φροντίζει σου ὁ Θεός. Ἀλλά καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ σοι, εἰ μὲν δέῃ εἰς ἀνάγκην σου ἢ εἰς ἔνδυμα ἢ εἰς τροφήν, εὐθέως ἀγόρασον αὐτά, εἰ δὲ οὐ χρήζεις, μὴ κοιμηθῇ μετὰ σοῦ.

50. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἔχῃς κελλίον χωροῦν μόνην τὴν κεφαλὴν σου, μὴ κτίσης ἄλλο τὸ σύνολον, ἵνα ἐκεῖ εὖρης τὴν εὐρυχωρίαν.

51. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν κτήσῃ διδλίον, μὴ κοσμήσῃς τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ καὶ μὴ κτήσῃ ἄπλωμα πολύτιμον ἐν τῷ προσκυνήματί σου.

52. Εἶπε πάλιν· Σκεῦος ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν μηδὲ ψηλαφήτωσαν αἱ χεῖρές σου ἐν τῷ κελλίῳ σου ἕως μικροῦ τινός.

53. Εἶπε πάλιν· Ἰμάτιον καινὸν μὴ ἀνέλθῃ εἰς τὸ σῶμά σου ἕως κουκουλίου πιθανοῦ.

54. Εἶπε πάλιν· Ἐγχείριον μὴ κρεμάσῃς εἰς τὴν ζώνην σου· ταῦτα γὰρ πάντα κωλύουσι τὴν κατάνυξιν καὶ τὸ πένθος ἀπὸ σοῦ. Καὶ ἀπλῶς πάντα καὶ ἡ στρωμνὴ σου καὶ τὰ σκεύη σου καὶ τὰ ὑποδήματά σου καὶ ἡ ζώνη σου τοιαῦτα ἔστωσαν, οἷα κἂν τινες ἔλθωσι συλῆσαι, μὴ ἀρέσῃ αὐτοῖς ἄραι τίποτε ἀπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ κελλίῳ σου.

55. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἔχῃς σκεῦος ἢ μάχαιραν ἢ σκαλί-

17. Ἡ λ. ἐγχείριον τοῦ ἀρχ. κειμένου σημαίνει μικρὸ χειρόμακτρο (= πετσέτα), πού συνήθιζαν νὰ κρεμοῦν οἱ κληρικοὶ ἀπὸ τῆς ζώνης τους σάν σύμβολο τοῦ λεντίου μέ τὸ ὅποιο ὁ Κύριος σφόγγισε τὰ πόδια τῶν μαθητῶν του.

γιατί δὲν θὰ σέ φροντίζει πιά ὁ Θεός. Ἀλλά ἐὰν σοῦ βρεθεῖ καὶ σοῦ χρειάζεται γιὰ κάποια ἀνάγκη εἴτε γιὰ ἐνδυμασία εἴτε γιὰ τροφή, ἀμέσως ἀγόρασέ τα αὐτά· ἂν ὅμως δὲν ἔχῃς ἀνάγκη, μὴν φθάσῃ ἡ νύκτα ἔχοντάς το».

50. Εἶπε πάλι: «Ἐὰν ἔχῃς κελὶ πού μόλις χωράει νὰ βάλῃς τὸ κεφάλι σου, μὴν κτίσεις ἄλλο ποτέ, γιὰ νὰ βρεῖς ἐκεῖ τὴν εὐρυχωρία».

51. Εἶπε πάλι: «Ἐὰν ἀποκτήσῃς διδλίον, μὴ διακοσμήσῃς τὸ κάλυμμά του καὶ στό προσκυνητάρι σου μὴ ρίξεις πολύτιμο σκέπασμα».

52. Εἶπε ὁ ἴδιος Γέροντας: «Ἀντικείμενο ἀσημένιο ἢ χρυσό οὔτε νὰ ψηλαφήσουν τὰ χέρια σου στό κελὶ σου, ἀκόμη καὶ τὸ παραμικρό».

53. Εἶπε ἐπίσης: «Ἐνδυμα καινούριο νὰ μὴ βάλῃς στό σῶμα σου, ἔστω καὶ καλοφτιαγμένο κουκούλι».

54. Εἶπε πάλι: «Μὴν κρεμάσῃς χειρόμακτρο¹⁷ στὴ ζώνη σου· γιατί ὅλα αὐτὰ ἐμποδίζουν τὴν κατάνυξιν καὶ τὸ πένθος. Καὶ μ' ἓνα λόγο, ὅλα, καὶ τὸ στρώμα σου καὶ τὰ σκεύη σου καὶ τὰ ὑποδήματα καὶ ἡ ζώνη σου νὰ εἶναι τέτοια, πού κι ἂν κάποιοι ἔλθουν νὰ τὰ κλέψουν, τίποτε νὰ μὴν ἀρέσουν νὰ πάρουν ἀπ' ὅσα ὑπάρχουν στό κελὶ σου».

55. Εἶπε ἀκόμη: «Ἐὰν ἔχῃς ἓνα σκεῦος ἢ μαχαίρι ἢ

ἀφοῦ τὰ ἐπλυνε. Μὲ τὸ χειρόμακτρο αὐτὸ σφόγγιζαν οἱ ἱερεῖς τὴν ἁγία Τράπεζα ἢ καὶ τὰ χέρια τους κατὰ τὴν ἐκτέλεση ἱεροῦ διακονήματος ἐντός τοῦ ναοῦ.

δα ἢ ἄλλο οἷονδῆποτε καὶ ἴδῃς ὅτι ὁ λογισμός σου ἀγαπᾷ αὐτό, ῥίψον αὐτό ἀπὸ σοῦ, ἵνα διδάξῃς σου τὸν λογισμὸν μὴδὲν ὅλως ἀγαπᾶν εἰ μὴ μόνον τὸν Χριστόν.

56. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν δὲς ἀγάπην καὶ θλιβῇ ὁ λογισμός σου ὅτι πολὺ αὐτῷ ἔδωκας, μὴ πρόσχῃς αὐτῷ, σατανικὸν γὰρ ἐστὶ. Πλὴν ὅσον δύνασαι μετὰ πτωχείας καὶ ταπεινώσεως ζῆσον, ἵνα σὺ μᾶλλον χρήζῃς λαβεῖν πάντοτε ἀγάπην· ὁ γὰρ διδούς χαίρει τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λογιζόμενος ὅτι καλὸν ἔργον ποιεῖ. Ὁ δὲ μὴδὲν ἔχων ἀλλ' ἐν πτωχείᾳ διάγων εἰς μεγάλην ταπείνωσιν ἔρχεται, λογιζόμενος ὅτι οὐδὲν καλὸν ποιεῖ οὐδέ τι διδωσιν ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐντολὴν ζητεῖ. Οὕτως ἔζησαν οἱ Πατέρες ἡμῶν, οὕτως εὗρε τὸν Θεὸν ὁ ἀδῶς Ἀρσένιος.

57. Εἶπε Γέρον· Ἀγάπησον τὴν πτωχείαν πολλὰ καὶ μὴ θέλε ἔχειν λεπτάς ὕλας ἐν τῷ κελλίῳ σου. Ὅτε γὰρ ζητήσῃ πρᾶγμα ἢ ψυχὴ καὶ μὴ εὐρήσῃ, στενάξει καὶ ταπεινοῦται καὶ τότε παρακαλεῖ αὐτὴν ὁ Θεὸς καὶ δίδωσιν αὐτῇ κατάνυξιν. Καὶ ἐπὶ γεύσῃ ἡ ψυχὴ τῆς γλυκύτητος τοῦ Θεοῦ, μισεῖ λοιπὸν σχεδὸν καὶ αὐτὸ τὸ ἱμάτιον ὃ φορεῖ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα αὐτοῦ.

18. Ὁ ἀδῶς παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὴν ἀρετὴ τῆς ἐλεημοσύνης, ἀναφέρεται στὴν πνευματικὴ ὑπεροχὴ τῆς ἀρετῆς τῆς πτωχείας γιὰ τὸν μοναχὸν τὸν “ἀποταξάμενο” τὸν κόσμον.

Διότι αὐτὸς πού ἔχει ἀγαθὰ καὶ κάνει ἐλεημοσύνη, λαμβάνει πρωτοβουλίες καὶ κάνει τὸ θέλημά του. Ἡ ἱκανοποίησις πού ἀκολουθεῖ εἶναι πολὺ πιθανόν νὰ ἀποτελεῖ τροφὴ γιὰ τὸν ἐγωκεντρισμὸ του. Ἐνῶ ὁ μοναχὸς πού ζεῖ

σκαλιστήρι ἢ ὁποιοδῆποτε ἄλλο πρᾶγμα καὶ δεῖς ὅτι ὁ λογισμός σου κολλάει σ' αὐτό, πέταξέ το μακριά σου, γιὰ νὰ δώσεις μάθημα στὸν λογισμό σου τίποτε γενικά νὰ μὴν ἀγαπάει παρὰ μόνο τὸν Χριστό».

56. Εἶπε καὶ πάλι: «Ἐάν κάνεις ἐλεημοσύνη καὶ στενοχωρηθεῖς πὼς τοῦ ἔδωσες πολλὰ, μὴ δώσεις σημασία στὸν λογισμό σου, γιατί εἶναι ἐνέργεια σατανική. Ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ νὰ ζεῖς ὅσο μπορεῖς φτωχικά καὶ ταπεινά, ὥστε ἐσύ μᾶλλον νὰ ἔχεις ἀνάγκη νὰ παίρνεις πάντοτε ἐλεημοσύνη. Γιατί αὐτὸς πού δίνει, νιώθει χαρὰ στὴν καρδίᾳ του καθὼς σκέφτεται ὅτι κάνει καλὸ ἔργο. Ἐνῶ ἐκεῖνος πού δέν ἔχει τίποτε καὶ ζεῖ φτωχικά, φθάνει σὲ μεγάλη ταπείνωση, καθὼς σκέφτεται ὅτι κανένα καλὸ δέν κάνει οὔτε δίνει σὲ κανέναν κάτι ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιζητεῖ ἐντολὴ¹⁸.

Ἔτσι ἔζησαν οἱ Πατέρες μας, ἔτσι βρῆκε τὸν Θεὸ ὁ ἀδῶς Ἀρσένιος».

57. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Ἀγάπησε τὴν πτωχείαν ὁλόψυχα καὶ μὴ ζητᾷς νὰ ἔχεις ἐκλεπτυσμένα πρᾶγματα στὸ κελί σου. Γιατί ὅταν ἡ ψυχὴ θὰ ζητήσῃ κάποιο πρᾶγμα καὶ δέν θὰ τὸ ἔχει, θὰ στενάξει, θὰ ταπεινωθεῖ καὶ τότε τὴν παρηγορεῖ αὐτὴ τὴν ψυχὴ ὁ Θεός καὶ τῆς δίνει κατάνυξιν· καὶ ὅταν γευθεῖ ἡ ψυχὴ τὴν γλυκύτητα τοῦ Θεοῦ, μισεῖ κατόπιν σχεδὸν καὶ τὸ ἴδιο τὸ ἔνδυμα πού φορεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα του.

φτωχικά καὶ δέν ἔχει νὰ δίνει, ὅχι μόνο δέν λαμβάνει πρωτοβουλίες καὶ ἀποφεύγει ἔτσι τὸν κίνδυνον τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ καθὼς βρίσκεται στὴν ἀσκησι τῆς ἀποταγῆς καὶ τοῦ θελήματός του ἀκόμη διὰ τῆς ὑπακοῆς, φθάνει σὲ μεγάλη ταπείνωση καὶ ἐπιζητεῖ μᾶλλον νὰ λαμβάνει ἐντολή, ὥστε ὁ ἴδιος νὰ εἶναι ἀπλῶς τὸ ἐκτελοῦν ὄργανο.

Τοῦτο γάρ σοι λέγω, τέκνον, ὅτι ἐὰν μὴ μισήσῃ ἄνθρωπος τὸ ἴδιον σῶμα ὡς ἐχθρόν καὶ ἀντίδικον, ἐν μηδενὶ ποιῶν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ ἕως μικροῦ, οὐ δύνηθ' ἑποτέ ἐλευθερωθῆναι ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαδόλου· ἡ γὰρ παγὶς τοῦ διαδόλου πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ μάλιστα νεώτερον, τὸ σῶμα ἡμῶν ἐστὶ, καθὼς καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας παραγγέλλων λέγει· Μὴ κρατήσῃς χεῖρά τινος μηδὲ προσεγγίσῃς σώματι ἀλλοτρίῳ ἐκτὸς ἀσθενείας μεγάλης καὶ τοῦτο μετὰ φόβου· μηδὲ προσεγγίσῃ σοι χεὶρ ἀλλοτρία, μηδὲ προσκνήσῃ σε, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἄρ' αὖ φθεῖρα ἀπὸ τοῦ πώγωνος ἢ τῆς κεφαλῆς σου ἢ ἐκ τοῦ ἱματίου σου. Μηδὲ συγκοιμηθῇς πλησίον τινὸς τὸ σύνολον ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ σου. Μηδὲ δώῃς ἀσπασμὸν παιδίῳ μὴ ἔχοντι γένειον μηδὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, μηδὲ ἐρχομένῳ ἀπὸ ξένης. Μηδὲ συγγελάσῃς παιδίῳ, ἵνα μὴ σου ἀπόληται ἡ ψυχὴ, μηδὲ πλησίον αὐτοῦ καθίσῃς ἢ περιπατήσῃς ἢ ἐγγίσῃς ἀλλήλοις. Μηδὲ ἐν ταῖς χρεῖαις τῆς γαστροῦ σου καθίσῃς ὅλως μετὰ ἐτέρου· ὁ γὰρ ἀληθὴς εὐλαβὴς αἰσχύνεται καὶ ἑαυτόν. Πολλοὶ γὰρ καταφρονήσαντες τῶν πραγμάτων τούτων ὡς μηδαμινῶν, ἔπεςον ἐξ αὐτῶν εἰς βόθρον καὶ ἀπώλοντο. Ἐκαστον γὰρ μέγα κακὸν ἀπὸ μικρῶν ἄρχεται καὶ τότε γίνεται μέγα. Ὁ δὲ Κύριος συνετίσῃ ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ.

58. Ἡρωτήθη Γέρων ὑπὸ ἀδελφοῦ· Εἰπέ, ἀδβᾶ, πῶς ἵνα σωθῶ; Ὁ δὲ ἐκδυσάμενος τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ καὶ περιζωσάμενος τὴν ὀσφύν καὶ κρεμάσας τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας εἶπεν ὅτι· Οὕτως ὀφείλει ὁ μοναχὸς εἶναι, γυμνὸς ἀπὸ τῆς ὕλης τοῦ κόσμου καὶ ἐσταυρωμένος ἐν τοῖς παλαίσμασιν.

Τέλος τῆς περὶ ἀκτημοσύνης πραγματείας.

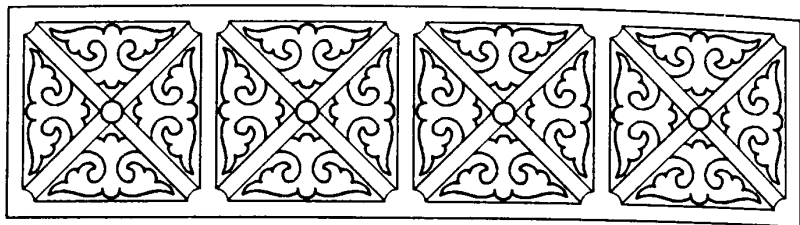
Αὐτό νά ἔχεις ὑπόψιν σου, παιδί μου, ὅτι ἐὰν δέν μισήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἴδιο του τὸ σῶμα ὡς ἐχθρό καὶ ἀντίδικο καὶ δέν ἀποφεύγει νά ἐκτελεῖ τὰ θελήματά του καὶ στο παραμικρό, δέν θά μπορέσει ποτέ νά ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τίς παγίδες τοῦ διαδόλου. Γιατί ἡ παγίδα πού χρησιμοποιεῖ ὁ διάβολος γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ προπάντων γιὰ τὸν νέο, εἶναι τὸ σῶμα μας, ὅπως καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας παραγγέλλει καὶ λέει· Μὴν κρατήσῃς τὸ χεῖρι κάποιου οὔτε νά προσεγγίσῃς ξένο σῶμα ἐκτὸς μεγάλης ἀρρώστιας καὶ αὐτό μετὰ φόβου. Οὔτε νά σ' ἀγγίξει ξένο χεῖρι οὔτε καὶ νά σέ ξύσει. Μὴν πεῖς ποτέ σέ κάποιον νά πάρει ψεῖρα ἀπὸ τὰ γένηα σου ἢ τὸ κεφάλι σου ἢ ἀπὸ τὸ ροῦχο σου.

Μὴν κοιμηθεῖς δίπλα μέ ἄλλον ποτέ σ' ὅλη σου τῇ ζωῇ. Μὴν ἀσπασθεῖς ἀμούστακο παιδί οὔτε καὶ μέσ' στήν ἐκκλησία, οὔτε κι ἂν ἔρχεται ἀπὸ ξένη χώρα. Μὴν κάνεις συντροφιά μέ παιδί γιὰ νά μὴ χαθεῖ ἡ ψυχὴ σου, οὔτε κοντά του νά καθίσῃς ἢ νά περπατήσῃς ἢ νά ἀγγίξῃς ὁ ἑνας τὸν ἄλλον. Ἀκόμη καὶ γιὰ σωματική σου ἀνάγκη νά μὴ βρεθεῖς μαζί μέ ἄλλον· γιατί ὁ ἀληθινὰ εὐλαβὴς ντρέπεται καὶ τὸν ἑαυτό του.

Πολλοὶ πού δέν ἔδωσαν σημασία σ' αὐτά τὰ πράγματα ὡς ἀνάξια λόγου, ἔπεςαν ἀπ' αὐτά σέ βόθρο καὶ χάθηκαν. Ἄλλωστε κάθε μεγάλο κακὸ ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀρχίζει καὶ ἔπειτα μεγαλώνει. Ὁ Κύριος μέ τὸν φόβο του ἂς μᾶς συνετίσει».

58. Ρωτήθηκε κάποιος Γέροντας ἀπὸ ἀδελφός· «Πές μου, ἀδβᾶ, τί νά κάνω γιὰ νά σωθῶ;» Κι ἐκεῖνος ἔδγαλε τὸ κολόδιο, ζώσθηκε στὴ μέση, ἄπλωσε τὰ χεῖρια του καὶ εἶπε· «Ἐτσι ὀφείλει νά εἶναι ὁ μοναχός· ἀπογυμνωμένος ἀπὸ τὴν ὕλη τοῦ κόσμου καὶ σταυρωμένος στὰ παλαίσματα».

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ ἀκτημοσύνης.

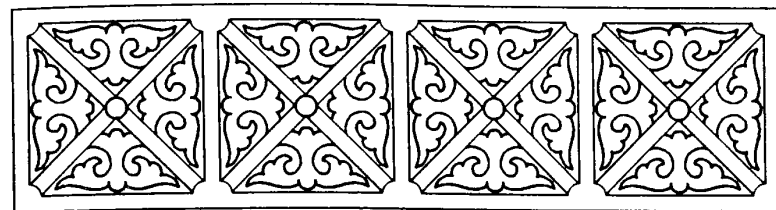

Διηγήματα διάφορα πρὸς ὑπομονὴν καὶ ἀνδρείαν ἡμᾶς ἀλείφοντα

Παρέβαλον ἀδελφοὶ τῷ ἀδδᾶ Ἀντωνίῳ καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Εἰπὲ ἡμῖν λόγον πῶς σωθῶμεν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἠκούσατε τὴν Γραφήν· Καλῶς ὑμῖν ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον· Καὶ παρὰ σοῦ θέλομεν ἀκοῦσαι, πάτερ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· Λέγει τὸ Εὐαγγέλιον· Ἐάν τις σε ῥαπίσῃ ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Λέγουσιν αὐτῷ· Οὐ δύναμεθα τοῦτο ποιῆσαι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Εἰ μὴ δύνασθε στρέψαι καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τὴν μίαν ὑπομείνατε. Λέγουσιν αὐτῷ· Οὐδὲ τοῦτο δύναμεθα. Λέγει ὁ Γέρων· Εἰ οὐδὲ τοῦτο δύνασθε, μὴ δότε ἀνθ' ὧν ἐλάβετε. Καὶ εἶπον· Οὐδὲ τοῦτο δύναμεθα. Λέγει οὖν ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ποίησον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν· ἀσθενοῦσι γάρ. Εἰ τοῦτο οὐ δύνασθε κάκεινο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιήσω;

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ἀγάθωνα λέγων· Ἐντολή μοι ἔφθασε καὶ ἔστι μοι πόλεμος, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐντολή· θέλω οὖν ἀπελθεῖν διὰ τὴν ἐντολήν καὶ φοβοῦμαι

1. Ματθ. 5, 39· Λουκ. 6, 29.

Διάφορες διηγήσεις πού μᾶς ἐνθαρρύνουν γιά ὑπομονή καὶ ἀνδρεία

Πῆγαν κάποιοι στὸν ἀδδᾶ Ἀντώνιο* καὶ τοῦ εἶπαν· «Πές μας κάποιο λόγο πῶς νὰ σωθοῦμε». Καὶ ὁ Γέροντας τοὺς λέει· «Ἀκούσατε τί λέει ἡ Γραφή· Σᾶς ἀρκεῖ αὐτή». Ἀλλὰ αὐτοὶ εἶπαν· «Θέλουμε καὶ ἀπὸ σένα, πάτερ, νὰ ἀκούσουμε». Καὶ ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Τὸ Εὐαγγέλιο λέει· Ἄν κάποιος σέ χτυπήσῃ στὸ δεξιὸ μάγουλο, γύρισέ του καὶ τὸ ἄλλο¹. «Δέν μπορούμε —τοῦ λένε— νὰ τὸ κάνουμε αὐτό». «Ἐάν δέν μπορεῖτε νὰ στρέψετε καὶ τὸ ἄλλο —λέει ὁ Γέροντας— ὑπομείνετε τουλάχιστον τὸ ῥάπισμα στὸ ἓνα». «Οὔτε αὐτό μπορούμε» τοῦ ἀπαντοῦν. Ξαναμιλάει ὁ Γέροντας· «Ἐάν οὔτε αὐτό μπορεῖτε, μὴν ἀνταποδίδετε τὰ ἴσα». Λένε πάλι· «Οὔτε αὐτό μπορούμε». Τότε ὁ Γέροντας γυρνάει καὶ λέει στὸν μαθητὴ του· «Κάνε τους λίγο κουρκούτι, γιατί εἶναι ἄρρωστοι. Ἐάν τὸ ἓνα δέν μπορεῖτε καὶ τὸ ἄλλο δέν θέλετε, τί νὰ σᾶς κάνω;»

2. Ἕνας ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀδδᾶ Ἀγάθωνα* τὸ πρόβλημά του· «Μοῦ δόθηκε μιὰ ἐντολή —εἶπε— καὶ θὰ ἔχω πειρασμό ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐκτελέσω τὴν ἐντολή. Δηλαδή θέλω νὰ πάω, γιατί μοῦ δόθηκε ἐντολή, ἀλλὰ φοβοῦμαι τὸν πειρασμό».

τὸν πόλεμον. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ ἦν Ἀγάθων, ἐποίει τὴν ἐντολὴν καὶ ἐνίκα τὸν πόλεμον.

3. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι· Δεκατέσσαρα ἔτη ἐποίησα ἐν Σκήτει δεόμενος τοῦ Θεοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα μοι χαρίσῃται νικῆσαι τὴν ὀργήν.

4. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν ὅτι· Τό σημεῖον τοῦ μοναχοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς φαίνεται.

5. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Βησσαρίων ὅτι· Τεσσαράκοντα νυχθήμερα ἔμεινα μέσον ῥάμνων στήκων, μηδὲ ὅλως κοιμώμενος.

6. Ὁ αὐτὸς ἀδδᾶς Βησσαρίων εἶπεν ὅτι· Τεσσαράκοντα ἔτη οὐκ ἔθηνκα ἑαυτὸν ἐπὶ πλευροῦ· ἀλλὰ καθήμενος ἢ στήκων ἐκοιμώμην.

7. Διηγῆσαντο οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀδδᾶ Βησσαρίωνος τὸν βίον αὐτοῦ οὕτως γεγενῆσθαι ὡς ἐν τῶν ἀερίων πτηνῶν ἢ νηκτῶν ἢ χερσαίων ζώων, ἀταράχως καὶ ἀμερίμνως πάντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον διατελέσας· οὐ γὰρ φροντὶς οἴκου παρ' αὐτοῦ ἐμελετᾶτο· οὐ τόπων ἐπιθυμία κεκρατηκέναι ἔδοξε τῆς τούτου ψυχῆς· οὐ κόρος τροφῆς, οὐ κτῆσις οἰκημάτων, οὐ διδλίων περιφοραί· ἀλλ' ὅλως δι' ὅλου τῶν τοῦ σώματος παθῶν ἐφάνη ἀνώτερος. Ἐλπίδι τῶν μελλόν-

2. Δηλαδή ὁ χαρακτήρας τῆς πνευματικῆς του ζωῆς, ἡ γνήσια μοναχικὴ συνείδηση καὶ πράξις, ἡ ἀρετὴ του, ἡ κοινωνία του μετὰ τοῦ Θεοῦ στοῦ καμίνι τῶν πειρασμῶν ἀναγνωρίζονται.

3. Παλιῦρος ἢ παλιουριά εἶναι ἀγκαθωτός φυλλοδόλος θάμνος ἢ μικρὸ

Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐάν ἦταν ὁ Ἀγάθων στή θέσῃ σου, θὰ ἐκτελοῦσε τὴν ἐντολὴν καὶ τὸν πειρασμό θὰ τὸν νικοῦσε».

3. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς*· «Δεκατέσσερα χρόνια ἔκανα στή Σκήτη, παρακαλώντας τὸν Θεό νύκτα καὶ μέρα νά μοῦ δώσει τὴ χάρη του νά νικήσω τὴν ὀργήν».

4. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν*· «Τὰ σημάδια τῆς προκοπῆς² τοῦ μοναχοῦ στοὺς πειρασμοὺς φαίνονται».

5. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Βησσαρίων*· «Σαράντα ἡμερόνυχτα ἔμεινα ἀνάμεσα σέ παλιουριές³ ὄρθιος καὶ χωρὶς νά κοιμηθῶ καθόλου».

6. Ὁ ἴδιος ἀδδᾶς Βησσαρίων εἶπε· «Σαράντα χρόνια δέν ἔπessa στοῦ πλευροῦ μου, ἀλλὰ κοιμόμουν καθισμένος ἢ ὄρθιος».

7. Διηγῆθηκαν οἱ μαθητὲς τοῦ ἀδδᾶ Βησσαρίωνα ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Γέροντα ὑπῆρξε τέτοια σάν νά ἔταν ἓνα ἀπ' τὰ πουλιά πού πετοῦν στὸν ἀέρα ἢ ψάρι πού κολυμπάει στή θάλασσα ἢ ζῶο τῆς στεριᾶς· ἔζησε ὅλη του τὴ ζωὴ ἀτάραχα καὶ ἀμερίμνα. Δέν εἶχε καμιά ἔννοια γιὰ σπίτι· δέν φάνηκε νά τὸν διακατέχει ἐπιθυμία νά βρεθεῖ σέ κάποιον τόπο, οὔτε γιὰ νά χορτάσει τροφή, οὔτε νά ἀποκτήσει στέγη, οὔτε νά ἔχει μαζὶ του διδλία. Εἶχε ἐντελῶς ξεπεράσει τὰ σωματικά πάθη⁴.

δέντρο. Στὴν Ἑλλάδα ἀπαντᾷ ὡς αὐτοφυῆς θάμνος ὕψους 2-3 μέτρων μέ κίτρινα πολὺ μικρὰ ἄνθη, γνωστὸ κοινῶς ὡς παλιούρι ἢ παλιουριά.

4. Σωματικά ἢ φυσικά πάθη ὀνομάζονται διάφορες ἀνάγκες καὶ λειτουργ-

των τρεφόμενος καὶ πίστεως ὀχυρώματι θεδωκώς, ἐκαρτέρει ὥσπερ αἰχμάλωτος ὧδε κἀκεῖσε, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι διαμένων καὶ τῇ φλογὶ τοῦ ἡλίου διακαιόμενος, αἶθριος πάντοτε· κρημνοῖς ἐρημιῶν ἑαυτὸν ὡς πλανώμενον περιπείρων καὶ πλατεία τῆς ἄμμου χώρα ἀοικήτῳ πολλάκις ἑαυτὸν ὡς ἐν πελάγει φέρεσθαι εὐδοκήσας.

Εἰ δὲ συμβεθῇ καὶ εἰς ἡμερότητας τόπον ἐλθεῖν, ἔνθα οἱ τῆς ὁμοτρόπου ζωῆς κοινὸν τὸν δῖον ἔχουσιν, ἔξω θυρῶν καθεζόμενος ἔκλαιεν καὶ ὥσπερ ἐκ ναυαγίου τις ἀπορριφείς, ὠδύρετο. Εἴτα ἐξελθὼν τις τῶν ἀδελφῶν εὕρισκεν αὐτὸν ὡς προσαίτην ἓνα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πτωχῶν καθημέρον· καὶ ἐγγίσας ἐλεεινῶς φησιν αὐτῷ· Τί κλαίεις, ἄνθρωπε; Εἰ δέη τινὸς τῶν ἀναγκαίων, κατὰ δύναμιν λήψη. Μόνον εἰσελθὼν ἔνδον κοινώνησον ἡμῖν τραπέζης, παραμυθίας τυχὼν τῆς εὐκαίρου. Ὁ δὲ ἀπεκρίνετο μὴ δύνασθαι ὑπὸ στέγην μεῖναι, πρὶν εὐρεῖν τῆς ἐμῆς οἰκίας τὴν ὑπαρξιν. Ἀπολελωκέναι, φησὶν, πολλὰ πράγματα διαφόροις τρόποις· καὶ γὰρ πειραταῖς περιέπεσα καὶ ναυαγίῳ ἐλήφθην καὶ τῆς εὐγενίας μου ἐξέπεσον, ἄδοξος ἀπὸ ἐνδόξων γενόμενος. Ὁ δὲ πρὸς τὸν λόγον σχετλιάσας, εἰσελθὼν καὶ ψωμὸν λαβὼν παρεκάλει λέγων· Λάβε τοῦτο, πάτερ· τὰ δὲ ἄλλα σοι, ὁ Θεὸς ὡς λέγεις ἀπονέμει, πατρίδα καὶ γένος

γίες τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ποῦ ἀποτελοῦν τὴν βιολογικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου: πείνα, δίψα, αἰσθησι ψυχῆς ἢ θερμότητος, ἀνάγκη γιὰ ἀνάπαυση, ὁρμή πρὸς τεκνοποιῖα κ.ἄ., ποῦ παραχωρήθηκαν ἀπὸ τὸν Δημιουργό Πατέρα, ὅταν ἐξέπεσε ὁ ἀνθρώπος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μέ τὴν ἀνυπακοή του στὸ θεῖο θέλημα.

«Τίς ἀπαραίτητες αὐτές φυσικὲς λειτουργίες —λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης— ἢ ἁμαρτωλὴ προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ἀναζητεῖ τὴν ἡδονή, τίς κάνει δρόμους νὰ περάσουν τὰ πάθη (τὰ ἁμαρτωλά πλέον). Ἀντὶ τῆς τροφῆς ἐπιζητεῖ τὴν τρυφή, ἀντὶ φορέματος προτιμᾷ τὸν καλλωπισμό..., ἀντὶ νὰ κάνει παιδιὰ κυνηγᾷ τίς παράνομες ἡδονές». Γρηγορίου Νύσσης,

Τρεφόταν μέ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν καὶ στηριγμένος στὸ ὀχυρὸ τῆς πίστεως, περνοῦσε τὴ ζωὴ του καρτερικά σάν ἓνας αἰχμάλωτος ἐδῶ κι ἐκεῖ, ὑπομένοντας τὸ κρύο καὶ τὴ γύμνια ἢ τὴν κάψα τοῦ φλογεροῦ ἡλίου, ὑπαίθριος πάντοτε. Ταλαιπωροῦσε τὸν ἑαυτό του περιπλανώμενος σὲ ἐρημούς γκρεμούς καὶ πολλές φορές προτιμοῦσε νὰ περιφέρεται στὴν ἀπέραντη ἄμμο τῆς ἐρήμου σάν σὲ πέλαγος.

Καὶ ἂν τύχαινε νὰ βρεθεῖ σὲ ἡμερο τόπο, ὅπου ζοῦν μοναχοὶ κοινοβιακά, καθόταν ἔξω στὶς πύλες κλαίγοντας καὶ θρηνώντας σάν ἓνας ναυαγὸς ποῦ τὸν ἔριξαν τὰ κύματα στὴ στεριά. Καὶ ὅταν μετὰ ἀπὸ ὥρα θγαίνοντας κανέναν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, τὸν ἔβρισκε νὰ κάθεται σάν ἓνας ἀπὸ τοὺς ζητιάνους ποῦ γυρνοῦν μέσα στὸν κόσμος, τὸν πλησίαζε καὶ μέ συμπόνοια τοῦ ἔλεγε: «Γιατὶ κλαῖς, ἄνθρωπέ μου; Ἄν χρειάζεσαι κάτι γιὰ νὰ ζήσεις, θὰ τό ἔχεις ὅσο μᾶς εἶναι δυνατό. Ἀλλὰ μπές μέσα, κάτσε νὰ φᾶς μαζί μας ὅ,τι βρῖσκεται». Κι αὐτὸς ἀποκρινόταν πὼς δὲν μπορεῖ νὰ μείνει κάτω ἀπὸ στέγη, πρὶν βρεῖ τὸ δικό του σπίτι. «Ἐχασα —ἔλεγε— πολλὰ πράγματα μέ διαφόρους τρόπους, γιατί καὶ σὲ χέρια πειρατῶν ἔπεσα καὶ ναυάγησα καὶ ξέπεσα ἀπὸ τὴν εὐγενική μου καταγωγή. Ἦμουν ἐνδοξος καὶ κατήντησα ἄδοξος». Καὶ ὁ ἀδελφὸς ὑποχωρώντας μετὰ ἀπ' ὅσα ἔλεγε, ἔμπαινε, ἔπαιρνε ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ τὸν παρακαλοῦσε: «Πάρ' το αὐτό, πάτερ. Καὶ τὰ ἄλλα, ὅπως λές, ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὰ δώσει· καὶ πατρίδα καὶ τὴ δόξα τῆς γενιᾶς σου καὶ

Λόγος εἰς τοὺς κοιμηθέντας, Ἐκδ. ΕΠΕ, τόμ. 10ος σελ. 189-191.

Ἡ ἀντίστροφη πορεία τοῦ ἀνθρώπου, χάρις στὴν ἀγαθὴ προαίρεσή του καὶ στὴ συνεργία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μπορεῖ νὰ τὸν προσανατολίσει πρὸς τὴ θεία ἀπάθεια. Γεγονός ποῦ τό μαρτυρεῖ ἡ ζωὴ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως τό βλέπουμε κι ἐδῶ στὸν ἅγιο Βησσαρίωνα.

καὶ πλοῦτον ὃν ἔφησ· Ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ἔδρουξε μέγα ἐπιφθελγόμενος· Οὐκ οἶδα εἰπεῖν εἰ δυνηθείην εὐρεῖν ἅπερ ζητῶ ἀπολέσας· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον χαρήσομαι κινδυνεύων ἀεὶ καθ' ἡμέραν εἰς θάνατον, ἀνοχὴν οὐκ ἔχων ἀπὸ τῶν ἀμέτρων ἐμοὶ συμφορῶν. Δεῖ με γὰρ συνεχῶς ἀποπλανώμενον τελειῶσαι τὸν δρόμον.

8. Ἔλεγεν ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν· Τὴν βασιλικὴν ὁδὸν πορεύεσθε καὶ τὰ μίλια μετρεῖτε καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖτε.

9. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀδβᾶ Βίκτωρι, τῷ ἡσυχαστῇ, εἰς τὴν Λαύραν Ἐλιογοῦ· καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι κατακυριεύει μου τὸ πάθος τῆς ὀλιγωρίας; Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Ἀρρωστία ψυχῆς ἐστίν· ὥσπερ οἱ ὀφθαλμιῶντες, ἐπειδὴ πάσχουσι, μᾶλλον πλεῖον φῶς δοκοῦσι βλέπειν, οἱ δὲ ὑγιαίνοντες ὀλίγον. Οὕτω καὶ οἱ ὀλιγόψυχοι ὑπὸ μικρᾶς ὀλιγωρίας ταχέως ἐξάπτονται καὶ νομίζουσι πολλὴν εἶναι τὴν ὀλιγωρίαν, οἱ δὲ ὑγιαίνοντες τὴν ψυχὴν μᾶλλον ἐν τοῖς πειρασμοῖς χαίρουσιν.

10. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος· Εἰ μηδέν σοι ἡλπίζετο δυσχερές, ἡνίκα προσθαίνειν τῇ φιλοσοφίᾳ ἔμελλες, ἀφιλόσοφος ἡ ἀρχὴ καὶ τοὺς πλάστας μεμφομένη· εἰ γὰρ προσεδοκᾶτο καὶ οὐκ ἀπήντησε, χάρις· εἰ δὲ ἀπὴν-

5. Ὀλιγωρῶ, ὀλιγωρία (ὀλίγη - ὥρη = λίγη φροντίδα): ἀδιαφορῶ, δέν προσέχω, ἀμελῶ. Στά ἀσκητικά μας κείμενα ἐδῶ ἡ ἔννοια αὐτὴ παίρνει τὴν διάστασιν τοῦ πάθους, παραπλήσια μὲ τῆς ἀκηδίας. Βλ. Ζ ὑπόσημ. 35 σελ. 338.

6. Ἡ λέξις φιλοσοφία τοῦ ἀρχαίου κειμένου δέν συναντᾶται στὰ κείμενά μας, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ χρησιμοποιοῦνταν στὴ θεολογικὴ γραμματεία ὡς

τὸν πλοῦτο ποῦ ἀνέφερες». Κι ἐκεῖνος πάνω σ' αὐτά τὰ λόγια ἀκόμη περισσότερο ἀναστέναζε καὶ ἔλεγε δυνατά: «Δέν γνωρίζω νὰ πῶ ἂν θά μπορέσω νὰ βρῶ αὐτὰ ποῦ ἔχασα καὶ τὰ ζητῶ. Θά εἶμαι περισσότερο εὐχαριστημένος νὰ κινδυνεύω καθημερινά, ὅσο ζῶ, μέχρι θανάτου μὴ ἔχοντας ἀνάπαυλα στίς ἀμέτρητες συμφορές μου. Διότι πρέπει νὰ τελειώσω τὸν δρόμο μου γυροφέρνοντας συνεχῶς».

8. Ἔλεγε ὁ ἀδβᾶς Βενιαμίν*: «Νὰ βαδίζετε τὴ βασιλικὴ ὁδὸ, νὰ μετρᾶτε τὰ μίλια καὶ δέν θά χάσετε τὸ κουράγιο σας».

9. Κάποιος ἀδελφὸς πῆγε στὸν ἀδβᾶ Βίκτωρα, τὸν ἡσυχαστῇ, στὴ Λαύρα Ἐλιογοῦ καὶ τοῦ εἶπε: «Τί νὰ κάνω, πάτερ, ποῦ μέ κρατᾷ αἰχμάλωτο τὸ πάθος τῆς ὀλιγωρίας⁵;» Καὶ ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «Εἶναι ἀρρώστια τῆς ψυχῆς. Ὅπως ἀκριβῶς αὐτοὶ ποῦ ἔχουν ματόπονο, ἐπειδὴ πάσχουν τὰ μάτια, νομίζουν ὅτι τὸ φῶς ποῦ βλέπουν εἶναι πιὸ δυνατό ἀπὸ τὸ κανονικό, ἐνῶ οἱ ὑγιεῖς τὸ βλέπουν μειωμένο. Ἔτσι καὶ οἱ ὀλιγόψυχοι ἀμέσως ἀναστατώνονται ἀπὸ λίγη ὀλιγωρία καὶ νομίζουν ὅτι εἶναι μεγάλη, ἐνῶ οἱ ὑγιεῖς ψυχικά μᾶλλον χαίρονται στοὺς πειρασμούς».

10. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος*: «Ὅταν ξεκινοῦσες γιὰ τὴ μοναχικὴ ζωὴ⁶, ἐάν δέν περίμενες νὰ σοῦ παρουσιαστεῖ καμιὰ δυσκολία, τὸ ξεκίνημα ἦταν ἐπιπόλαιο καὶ ἐπιρρίπτει τώρα μομφή σ' αὐτοὺς ποῦ τὴν καθιέρωσαν. Ἐάν ὅμως περίμενες τὴ δυσκολία καὶ δέν παρουσιάστηκε, αὐτὸ εἶναι χάρις. Κι ἂν παρουσιάστηκε, νὰ τὴν

ὁρος ποῦ δήλωνε τὴ μοναχικὴ ζωὴ καὶ γενικότερα τὴν ἐν Χριστῷ πνευματικὴν ζωὴ, ὡς τὸν μόνο ἀληθινὸ φιλόσοφο βίο. Πρὸβλ. καὶ Λουκ. 14, 28-33.

τησεν, ἥ καρτέρει πάσχων ἢ ἴσθι ψευδάμενος τὴν ὑπόσχεσιν.

11. Διηγῆσατο ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ ὅτι ἐγένετό τις μοναχός, Δουλᾶς ὀνόματι, ὃς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις τῶν Πατέρων ἐλογίσθη. Οὗτος οὖν ὁ Δουλᾶς τὰ πρῶτα ἐν κοινοδίῳ ἐκάθισεν ἔτη τεσσαράκοντα· καὶ ἔλεγεν ὅτι· Διαφόρως δοκιμάσας, εὗρον ὅτι οἱ ἐν τοῖς κοινοβίοις πλείω μᾶλλον καὶ ταχύτερον προκόπτουσιν εἰς ἐργασίαν ἀρετῶν, ἐὰν ἐξ ἀληθινῆς καρδίας ὧσιν ἐν τῷ τόπῳ· ἐγένετο γάρ φησιν ἀδελφός τις ἐν κοινοδίῳ· τῷ μὲν σχήματι ταπεινός καὶ ἐξουδενωμένος, τῇ δὲ διανοίᾳ μέγας καὶ ἔντιμος. Οὗτος πάντων ἐξουθενούντων αὐτὸν καὶ ἀτιμαζόντων, ἔχαιρε καὶ ἡγαλλιᾶτο, τῶν ἀδελφῶν ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀλλοτρίου πικραινόμενων πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν μὲν τυπτόντων αὐτόν, τῶν δὲ ἐμπτυόντων αὐτόν, ἄλλων λοιδορίαις πλυνόντων, καὶ ταῦτα ἐπὶ εἰκοστὸν ἔτος· ἐν ᾧ μὴ φέρων ὁ ἐχθρὸς τὸ ἔμψυχον τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ, ὑποτίθεται τινι ἀδελφῷ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡσυχάζοντων εἰσελθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πάντα τὰ

7. Κατὰ τὴν ἱερὴ ὥρα τῆς κουρᾶς ὁ τελετουργός ἱερεὺς ἀπευθυνόμενος στὸν ὑποψήφιο μοναχὸ τὸν ἐρωτᾷ ἀπὸ ποιῶν λόγους παρακινούμενος καὶ ἂν ἐλεύθερα ἔλαβε τὴν ἀπόφαση τῆς καθιέρωσής του στὸν Θεό.

Καὶ κατὰ τὴν ἐπίσημη αὐτὴ στιγμὴ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, μὲ τὴν παρουσία τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐπὶ γῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀόρατη τῆς ἐν οὐρανοῖς θριαμβευούσης Ἐκκλησίας, καταθέτει ὁ ὑποψήφιος μοναχὸς τὴν ὁμολογίαν του γιὰ τὴν ἐλεύθερη καὶ ἐνσυνειδήτη ἐκλογὴ τοῦ μονήρους βίου, ὅποτε ἀκούει ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἱερέως τὸ ἀπαράμιλλο σέ κάλλος καὶ βάθος πνευματικὸ κείμενο τῆς Κατηχήσεως πού ἀρχίζει μὲ τὰ λόγια: «Βλέπε, τέκνον, οἷας συνθήκας (= ὑποσχέσεις) δίδως τῷ Δεσπότη Χριστῷ. Ἀγγελοι γάρ πάρεσιν ἀοράτως ἀπογραφόμενοι τὴν ὁμολογίαν σου ταύτην ἦν καὶ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι (= γιὰ τὴν ὁποία καὶ θά σοῦ ζητηθεῖ ἡ εὐθύνη) ἐν τῇ Δευτέρᾳ Παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν

ὑπομένεις καρτερικά· ἄλλιῶς νὰ ξέρεις ὅτι διαψεύδεις τὴν ὑπόσχεσή σου⁷».

11. Διηγῆθηκε ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ* ὅτι ὑπῆρξε κάποιος μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Δουλᾶς, ὁ ὁποῖος μάλιστα συγκαταλέχθηκε μετὰ τῶν μεγάλων Πατέρων. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Δουλᾶς ἀρχικὰ μόνασε σὲ κοινόβιο ἐπὶ σαράντα χρόνια. Ἀργότερα ἔλεγε· «Δοκίμασα διάφορους τρόπους μοναχικῆς ζωῆς καὶ διαπίστωσα ὅτι αὐτοὶ πού μονάζουν στὰ κοινόβια πολὺ περισσότερο καὶ γρηγορότερα προκόβουν στὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, ἐὰν μὲ πραγματικὴ διάθεση μένουν στὸ κοινόβιό τους. Ἦταν κάποτε —εἶπε— ἕνας ἀδελφός σὲ κοινόβιο ὁ ὁποῖος ἐξωτερικὰ φαινόταν ἄσημος καὶ καταφρονεμένος, στὸν λογισμό ὅμως ἦταν σπουδαῖος καὶ ἄξιος γιὰ κάθε τιμὴ. Ἐνῶ λοιπὸν ὅλοι τὸν ἐξευτέλιζαν καὶ τὸν πρόσβαλλαν, αὐτὸς χαιρόταν καὶ ἐνιωθε ἀγαλλίαση. Κι ὅλη αὐτὴ ἡ ἐχθρικὴ στάση τῶν ἀδελφῶν ἀπέναντί του ἦταν δόλιο σχέδιο τοῦ πονηροῦ, γι' αὐτὸ ἄλλοι τὸν ἔδερναν, ἄλλοι τὸν ἔφτυναν, ἄλλοι τὸν ἔλουζαν μὲ βρισιές καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπέμεινε γιὰ εἰκοσι ὀλόκληρα χρόνια· ὅποτε μὴ μπορώντας πιά νὰ ἀνεχθεῖ ὁ ἐχθρὸς τὴν ἀκατάβλητη ὑπομονή του, ὕπουλα γλύστρησε στὴ ψυχὴ κάποιου ἀδελφοῦ καὶ τὴν ὥρα πού ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἡσύχαζαν,

Ἰησοῦ Χριστοῦ...» Καὶ καταλήγει στὴν ἐρώτηση: «Ταῦτα πάντα οὕτω καθομολογεῖς ἐπ' ἐλπίδι τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσι διακατερεῖν συντάσσει μέχρι τέλους ζωῆς (= καὶ ἀποφασίζεις νὰ παραμείνεις καρτερικά στὴν τήρηση τῶν ὑποσχέσεων αὐτῶν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου), χάριτι Χριστοῦ;»

«Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμει πάτερ», ἀπαντᾷ γιὰ πολλοστὴ φορὰ ὁ προσφερόμενος. Σ' αὐτὴν τὴν ὑπόσχεση ἀναφέρεται ὁ ἱερός πατήρ, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἀγγελικοῦ σχήματος).

ιερατικά σκεύη τῆς ἐκκλησίας ἀποσυλήσας, λαθὼν ἐξῆλθε τοῦ κοινοβίου.

Ὡς δὲ ἐγένετο καιρὸς τῆς συνάξεως, εἰσελθὼν ὁ κανονάρχης βαλεῖν θυμίαμα, εὗρε πάντα ἀφαιρεθέντα καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγειλε τῷ ἀβδᾶ. Καὶ κρούει τὸ ξύλον καὶ συναγονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες· καὶ ἤρξαντο ταράσσεσθαι καὶ λέγουσιν· Οὐδεὶς ἔλαβεν αὐτὰ εἰ μὴ ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφός· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ εἰς τὴν σύναξιν ἦλθεν· εἰ μὴ γὰρ τοῦτο ἐποίησεν, ὡς πάντοτε καὶ νῦν ἤρχετο πρῶτος. Καὶ πέμπουσι καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν εἰς προσευχὴν ἰστάμενον. Καὶ κρούσαντες εἰσῆλθον καὶ σύρουσιν αὐτὸν μετὰ βίας. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· Τί ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, πατέρες; Οἱ δὲ λοιδορίαις καὶ ἀτιμίαις θάλλοντες αὐτόν, ἔλεγον· Ἱερόσυλε, ἀνάξιε καὶ τοῦ ζῆν· οὐκ ἀρκεῖ σοι ὅτι τοσαῦτα ἔτη ἐτάραξας ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ νῦν εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἔπαιξας; Ὁ δὲ ἔλεγε· Συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐσφάλην.

Καὶ φέρουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀβδᾶν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀβδᾶ, οὗτός ἐστιν ὁ ἀπαρχῆς στρέφων τὸ κοινόβιον. Καὶ ἤρξαντο εἰς καθ' εἰς λέγειν ὅτι· Οἶδα αὐτὸν λάθρα τὰ λάχανα φαγόντα· ἄλλος ὅτι· Τὰ ψωμιά κλέπτων ἐδίδου ἔξω· καὶ ἄλλος ὅτι· Τὸν κάλλιστον οἶνον ἔφθασα αὐτὸν πίνοντα· καὶ πάντες ψευδόμενοι ἐπιστεύοντο, κακεῖνος ἀληθεύων οὐκ ἠκούετο. Ἐπαίρει οὖν ὁ ἀβδᾶς τὸ σχῆμα ἀπ' αὐτοῦ λέγων ὅτι· Ταῦτα οὐκ εἰσι χριστιανοῦ. Καὶ σιδηρώσαντες αὐτόν παραδιδόασιν τῷ οἰκονόμῳ τῆς Λαύρας. Κακεῖνος γυμνώσας καὶ θουνεύροις τυπτήσας, ἐπυνθάνετο εἰ ἀληθῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ὁ δὲ γελῶν ἔλεγε· Συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐσφάλην. Ἀγριωθεὶς δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ

μπῆκε αὐτός στήν ἐκκλησίαν καὶ ἀφοῦ ἀφαίρεσε ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη τῆς, ἔφυγε κρυφά ἀπὸ τοῦ κοινόβιο.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ τὴν ἀκολουθίαν, πῆγε ὁ κανονάρχης νὰ βάλλει θυμίαμα, ἀλλὰ εἶδε ὅτι ὅλα τὰ σκεύη ἔλειπαν καὶ ἀμέσως τὸ ἀνέφερε στὸν ἀβδᾶ. Χτύπησε εὐθύς τὸ σήμαντρο καὶ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ συγκεντρώθηκαν· ἄρχισε ἀναταραχὴ μετὰξὺ τους καὶ ἔλεγαν· Κανεῖς ἄλλος δέν τὰ πῆρε παρὰ ὁ δεῖνα ἀδελφός καὶ γι' αὐτό ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν. Γιατί ἐάν δέν θὰ τὸ εἶχε κάνει αὐτό, πρῶτος θὰ ἐρχόταν καὶ τώρα ὅπως πάντοτε. Πῆγαν λοιπὸν καὶ τὸν βρῆκαν στό κελί του νὰ προσεύχεται. Χτύπησαν καὶ μπῆκαν μέσα καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν σέρνουν διὰ τῆς βίας. Κι αὐτὸς τοὺς παρακαλοῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε· Τί συμβαίνει, πατέρες; Κι ἐκεῖνοι μέ θρисиές καὶ κακόλογα τὸν χτυποῦσαν καὶ τοῦ ἔλεγαν· Ἱερόσυλε, εἶσαι ἀνάξιος καὶ νὰ ζεῖς. Δέν σοῦ ᾤφτασε τόσα χρόνια πού μᾶς τάραξες, καὶ μ' αὐτό πού ᾤκανες τώρα μᾶς κατασκανδάλισες. Κι αὐτός ἔλεγε· Συγχωρεῖστε με πού ἐσφαλα.

Τὸν ὁδήγησαν στὸν ἀβδᾶ καὶ τοῦ ἔλεγε· Ἀβδᾶ, αὐτός εἶναι πού ἐξαρχῆς φέρνει ἄνω κάτω τὸ κοινόβιο. Καὶ ἄρχισαν νὰ ἔλεγε ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο· Τὸν εἶδα πού ἔφαγε κρυφά τὰ χόρτα. Ἄλλος· Ἐκλεβε τὰ ψωμιά καὶ τὰ ἔδινε ἔξω· καὶ ἄλλος· Τὸν ἔπιασα νὰ πίνει τὸ ἐκλεκτό κρασί. Καὶ ὅλοι ἐνῶ ἔλεγαν ψέματα, γινόταν πιστευτοί. Καὶ αὐτόν μόνο, ἂν καὶ ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, δέν τὸν ἄκουγε κανεὶς. Τραβάει ὁ ἀβδᾶς καὶ τοῦ ἀφαιρεῖ τὸ σχῆμα λέγοντας· Αὐτὰ πού κάνεις δέν στέκονται σὲ χριστιανὸ ἄνθρωπο. Τοῦ φόρεσαν λοιπὸν σιδερένια δεσμά καὶ τὸν παρέδωσαν στὸν οἰκονόμο τῆς Λαύρας. Κι ἐκεῖνος ἀφοῦ τὸν γύμνωσε καὶ τὸν μαστίγωσε, ῥωτοῦσε νὰ μάθει ἐάν ἀληθεύουν ὅσα λέγονται ἐναντίον του. Κι αὐτός γελώντας ἔλεγε· Συγχωρεῖστε με, ἀδελφοί, γιατί ἐσφαλα. Ἐξαγριωμένος λοιπὸν μέ τὴν ἀπάντηση

κελεύει αὐτὸν βληθῆναι εἰς τὸ κολαστήριον ἐν τῇ φυλακῇ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀσφαλίσάμενος· καὶ γράφει τῷ δονκὶ τὰ τοῦ πράγματος.

Καὶ πάραυτα ἔρχονται προάξιμοι καὶ λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ ἐπιβιβάσαντες αὐτὸν ἐπὶ ἀστρώτου ζώου ἔχοντα σίδηρον βαρὺ κατὰ τοῦ τραχήλου, εἵλκον αὐτὸν μέσον τῆς πόλεως· καὶ προσαχθεὶς τῷ δικάζοντι ἡρωτᾶτο τίς ἂν λέγοιτο καὶ πόθεν καὶ τίνος χάριν μονάζων γέγονεν. Ὁ δὲ πλέον οὐδὲν ἔφησεν ἢ ὅτι· Ὁμάρτον, συγχώρησόν μοι. Ἐκμανεῖς οὖν ὁ δούξ, κελεύει αὐτὸν ταθῆναι καὶ θουνεύροις ὠμοῖς διαρραγῆναι αὐτοῦ τὰ νῶτα. Ταθεῖς οὖν ἐκ τεσσάρων καὶ τοῖς θουνεύροις ἀνηλεῶς μαστιζόμενος, μειδιῶν τῷ προσώπῳ λέγει πρὸς τὸν δοῦκα· Τύπτε, τύπτε· τὸ ἀργύριόν μου λαμπρότερον ἀπεργάζη. Κἀκεῖνός φησιν· Ἐγώ σου ὑπὲρ χιόνα ἀναδείξω τὴν τιμωρίαν. Καὶ κελεύει πῦρ ὑποστρωθῆναι τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἄλας ὅξει συμφύραντες, ἐπιχῦσαι τοῖς μώλωψιν αὐτοῦ. Οἱ δὲ παρεστῶτες ἐθαύμαζον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ καρτερίᾳ. Καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν· Εἰπὲ ἡμῖν ποῦ ἔβαλες τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἀπολύει. Ὁ δὲ ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἔχω πρᾶγμα. Μόλις δὲ ἀνεθῆναι αὐτὸν τῆς βασάνου κελεύσας, εἰς τὸ δεσμωτήριον προστάσσει ἀπαχθῆναι καὶ ἄσιτον καὶ ἀνεπιμέλητον διαφυλαχθῆναι.

Καὶ τῇ ἐξῆς πέμψας ἐν τῇ Λαύρᾳ, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι τοὺς τοῦ κοινοβίου καὶ τὸν ἀδβᾶν. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν λέ-

8. Κολαστήριον ξύλον· Ἀπὸ τὰ φοβερότερα ὄργανα μαρτυρίου γιὰ τοὺς φυλακισμένους.

Ἦταν ἓνα ξύλο προσηλωμένο στὸ ἔδαφος μέ τρύπες μέσα ἀπὸ τίς ὁποῖες περνοῦσαν τὰ πόδια τοῦ κρατουμένου, ὥστε νὰ μὴν μπορεῖ νὰ ἀποδράσῃ. Βασανιστικότερο γινόταν τὸ μαρτύριο, ὅταν τὰ πόδια τὰ περνοῦσαν σὲ τρύπες ποὺ ἀπείχαν πολὺ μεταξύ τους καὶ αὐτὸ ὄχι γιὰ λίγη ὥρα ἀλλὰ γιὰ εἰκοσιτετράωρο ὁλόκληρο ἢ καὶ γιὰ πολλὰς μέρες.

τοῦ ἀδελφοῦ, δίνει ἐντολὴ νὰ τὸν ρίξουν στὴ φυλακὴ καὶ νὰ ἀσφαλίσουν τὰ πόδια του στὸ τιμωρητικὸ ξύλο⁸. Καὶ ἀναφέρει μέ γραπτὸ μήνυμα στὸν ἄρχοντα τῆς πόλης τὸ γεγονός.

Καταφθάνουν λοιπὸν ἀμέσως οἱ δημόσιοι ἐντεταλμένοι· τὸν παραλαμβάνουν, τὸν ἀνεβάζουν πάνω σὲ ἀσαμάρωτο ζῶο μέ σιδερωσιὰ βαριά στὸν λαιμὸ του καὶ σέρνοντάς τον μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν τὸν ὀδηγοῦν στὸν δικαστή⁹. Ὁ δικαστὴς ἄρχισε νὰ τὸν ρωτᾷ σάν ποιὸ νὰ ᾖ τὸ ὄνομά του καὶ ἀπὸ ποῦ καὶ γιὰ ποιὸν λόγο ἔγινε μοναχός. Κι ἐκεῖνος τίποτε περισσότερο δὲν εἶπε παρὰ μόνο: Ἀμάρτησα, συγχωρεῖστε με. Ὁ ἄρχοντας ἔξω φρενῶν διατάζει νὰ τὸν τεντώσουν καὶ μέ σκληρὰ μαστίγια νὰ τοῦ λιανίσουν τὰ νῶτα. Τεντωμένος λοιπὸν ἀπὸ τὰ τέσσερα ἄκρα καὶ τὴν ὥρα ποὺ τὸν μαστίγωναν ἀσπλαχνα, μέ πρόσωπο χαμογελαστό ἔλεγε στὸν ἄρχοντα: Χτύπα, χτύπα. Τὴν ἀμοιβὴ μου τὴν κάνεις λαμπρότερη. Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε: Ἐγὼ τὴν τιμωρίαν σου θὰ σοῦ τὴν ἀναδείξω πιὸ ἀστραφτερή καὶ ἀπὸ τὸ χιόνι. Καὶ διατάζει νὰ στρωθεῖ φωτιά κάτω ἀπὸ τὴν κοιλία του¹⁰ καὶ ἀφοῦ ἀναμείξουν ἄλατι καὶ ξύδι, νὰ τὸ χύνουν πάνω στὶς πληγές του. Ὅσοι ἦταν παρόντες ἐκεῖ, ἀποροῦσαν γιὰ τὴν τόσο μεγάλη καρτερία του· καὶ τοῦ ἔλεγαν: Πές μας ποῦ ἔβαλες τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ θὰ σὲ ἐλευθερώσει. Κι αὐτὸς ἀπαντοῦσε: Δὲν γνωρίζω τίποτε. Ἐπὶ τέλους παρήγγειλε νὰ διακόψουν τὸν βασανισμό καὶ πρόσταξε νὰ τὸν μεταφέρουν στὴ φυλακὴ καὶ νὰ τὸν φυλάξουν ἐκεῖ νηστικό καὶ χωρὶς καμιά φροντίδα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔστειλε ἐντολὴ στὴ Λαύρα νὰ παρουσιαστοῦν οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ κοινοβίου μαζί μέ τὸν ἀδβᾶ.

9. Ὅλο αὐτὸ τὸ σκηνικὸ συνιστᾷ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν διαπόμπευση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ θεωροῦνταν ἐνοχὸς σοβαροῦ πταίσματος.

10. Καθὼς ἦταν μπρούμυτα τὴν ὥρα ποὺ τὸν μαστίγωναν.

γει αὐτοῖς ὁ δοῦξ· Πάνυ πολλὰ ποιήσας καὶ πολλαῖς τιμωρίαις αὐτὸν ὑποβαλὼν, οὐδὲν πλέον ἠδυνήθηεν εὐρεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ ὅτι· Δέσποτα, καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἐποίησε καὶ διὰ τὸν Θεὸν ἐδαστάσαμεν αὐτὸν προσδοκῶντες αὐτὸν ὑποστρέφειν καὶ ἰδοὺ εἰς χεῖρονα μᾶλλον ἦλθε.

Λέγει αὐτοῖς· Τί οὖν ποιήσω αὐτόν; Λέγουσι ἐκεῖνοι· Τὰ δοκοῦντα τοῖς νόμοις. Λέγει αὐτοῖς· Ὁ νόμος τοὺς ἱεροσύλους φονεύει. Λέγουσι· Φονευθήτω. Καὶ ἀπολύει αὐτούς καὶ φέρει τὸν ἀδελφόν· καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ κριτηρίου λέγει πρὸς αὐτόν· Ὁμολόγησον, ἄθλιε, καὶ ῥύσθητι τοῦ θανάτου. Λέγει ὁ ἀδελφός· Εἰ κελεύεις, ἵνα εἴπω τὸ μὴ ὄν, λέγω. Ὁ δέ· Οὐ θέλω σε καταψεύσασθαι ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ ἀδελφός εἶπεν· Οὐδὲν ὦν ἐρωτῶμαι οἶδα ποιήσας ποτέ· ἰδὼν οὖν ὁ δοῦξ ὅτι οὐδὲν λέγει, κελεύει αὐτὸν ἀποκεφαλίσθηναι. Καὶ λαβόντες αὐτὸν οἱ δῆμιοι ἀπήγαγον τοῦ ἀποκεφαλίσαι.

Ἀπαγομένου δὲ αὐτοῦ, εἰς κατάνυξιν ἐλθὼν ὁ ἐπάρας τὰ κειμήλια, λέγει πρὸς ἑαυτόν· Κἂν ἄρτι κἂν ὀτεδήποτε γνωσθῆναι ἔχει πάντως τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ καὶ ὥδε λάθης, τί ποιήσεις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ; Πῶς ἀπολογήσῃ περὶ τοιούτων πράξεων; Καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν ἀδελφόν καὶ λέγει αὐτῷ· Ταχὺ πέμψον, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὁ ἀδελφός· εὐρέθησαν γὰρ τὰ ἱερὰ σκεύη. Πέμπει οὖν καὶ ἀναφέρει τῷ δουκὶ καὶ ἀπολύεται ὁ ἀδελφός καὶ φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸ κοινόδιον.

Καὶ ἤρξαντο πάντες προσπίπτειν αὐτῷ καὶ λέγειν ὅτι· Ἠμάρτομεν εἰς σέ, συγχώρησον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἤρξατο κλαίειν καὶ λέγειν· Συγχωρήσατέ μοι ὅτι μεγάλας ὑμῖν χάριτας ὁμολογῶ, ὅτι, διὰ τῶν μικρῶν τούτων πόνων, μεγάλων ἀξιούμαι ἀγαθῶν. Μεγάλως γὰρ πάντοτε ἔχαιρον, ὅτε

Ὅταν πῆγαν, ὁ ἄρχοντας τοὺς εἶπε· Πάρα πολλοὺς τρόπους χρησιμοποίησα καὶ σέ πολλές τιμωρίες τὸν ὑπέβαλα, ἀλλὰ τίποτε περισσότερο δὲν μπόρεσα νὰ μάθω. Τοῦ λένε τότε οἱ ἀδελφοί· Ἀφέντη, κι ἄλλα πολλὰ κακὰ ἔκανε ἀλλὰ χάριν τοῦ Θεοῦ τὸν κρατήσαμε περιμένοντας νὰ μετανοήσῃ· καὶ νά, πού ἔφτασε στὰ χειρότερα.

Τοὺς ρωτᾷ τότε· Τί νὰ τὸν κάνω λοιπόν; Ὅ,τι λέν οἱ νόμοι, τοῦ ἀπάντησαν. Ὁ νόμος —εἶπε ὁ ἄρχοντας— τοὺς ἱεροσύλους τοὺς φονεύει. Ἄς φονευθεῖ, ἦταν ἡ ἀπάντηση. Τοὺς ἄφησε αὐτούς καὶ ἔφερε τὸν ἀδελφό. Καθισμένος στό δικαστικό βῆμα τοῦ λέει· Ὁμολόγησε, ἄθλιε, γιὰ νὰ γλυτώσεις τὸν θάνατο. Καὶ ὁ ἀδελφός εἶπε· Ἐάν διατάξεις νὰ πῶ αὐτό πού δὲν ἔγινε, τό λέω. Δέν θέλω —παρατήρησε ὁ δικαστής— νὰ πεῖς ψέματα ἐναντίον σου. Καὶ ὁ ἀδελφός πρόσθεσε· Τίποτε ἀπ' ὅσα μοῦ ρωτᾶτε δὲν γνωρίζω νὰ τὰ ἔκανα ποτέ. Βλέποντας λοιπόν ὁ ἄρχοντας ὅτι δὲν μαρτυρεῖ τίποτε, διατάζει νὰ ἀποκεφαλισθεῖ. Τὸν παίρνουν λοιπόν οἱ δῆμιοι καὶ πᾶν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν.

Τὴν ὥρα ὅμως πού τὸν πῆγαιναν, αὐτός πού εἶχε ἀφαιρέσει τὰ κειμήλια ἔνιωσε συντριβὴ καὶ εἶπε στὸν ἑαυτό του· Εἴτε τώρα εἴτε ὅποτε ἄλλοτε θὰ φανερωθεῖ ὅπωςδήποτε ἡ ὑπόθεση. Κι ἂν ἀκόμη ἐδῶ ξεφύγεις, τί θὰ κάνεις τὴν ἡμέρα ἐκείνη; Πῶς θὰ ἀπολογηθεῖς γιὰ τέτοιες πράξεις; Πηγαίνει ἀμέσως στὸν ἀδελφόν καὶ τοῦ λέει· Στείλε γρήγορα εἶδηση νὰ μὴν ἐκτελεσθεῖ ὁ ἀδελφός, γιατί βρέθηκαν τὰ ἱερὰ σκεύη. Πληροφορεῖ ὁ ἀδελφός τὸν ἄρχοντα καὶ ἀφήνεται ἐλεύθερος ὁ ἀδελφός καὶ τὸν φέρνουν στό κοινόδιο.

Ἀρχισαν τότε ὅλοι νὰ πέφτουν στὰ πόδια του καὶ νὰ τοῦ λένε· Σοῦ φταίξαμε, συγχώρεσέ μας. Κι ἐκεῖνος ἄρχισε μέ δάκρυα στὰ μάτια νὰ λέει· Συγχωρεῖστε με, σᾶς χρωστῶ μεγάλη εὐγνωμοσύνη, γιατί μέ τοὺς μικροὺς αὐτοὺς κόπους ἀξιώνομαι μεγάλων ἀγαθῶν. Ἀλήθεια, ἡ χαρὰ μου

ἤκουον τὰ ὑφ' ὑμῶν λεγόμενα ἄτοπα περὶ ἐμοῦ, ὅτι, διὰ τῶν ὀλίγων τούτων ἐξουθενώσεων, τῶν μεγάλων τιμῶν κατὰ τὴν φοβερὰν ἡμέραν ἀξιωθήσεσθαι ἔμελλον. Πλείω δὲ νῦν ἔχαιρον ὅτι τοῦτό μοι ἐποιήσατε, εἰ μὴ ὅτι ἡ θλίψις μου ἦν δι' ὑμᾶς· προεώρων γὰρ τῆς διὰ τούτων τῶν πειρασμῶν προσδοκωμένης ἀναπαύσεως ἐν τῇ τῶν Οὐρανῶν Βασιλείᾳ τὴν ἀντίδοσιν.

Ἐπιζήσας δὲ ὁ ἀδελφὸς τρεῖς ἡμέρας ἀπῆλθε πρὸς Κύριον. Καὶ ἐλθὼν εἰς τῶν ἀδελφῶν ἰδεῖν πῶς ἔχει, εὐρίσκει αὐτὸν ἐπὶ γονάτων κείμενον· ἦν γὰρ μετάνοιαν ποιῶν καὶ προσευχόμενος καὶ οὕτως ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν· ἔμεινεν οὖν τὸ σῶμα ἔτι κείμενον εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἔρχεται ὁ ἀδελφὸς καὶ λέγει τῷ ἀδδᾶ. Κελεύει οὖν ἐνεχθῆναι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ἐκεῖ ἐνταφιασθῇ. Ὡς οὖν ἔθηκαν αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, κελεύει κροῦσαι, ἵνα καὶ πᾶσα ἡ λαύρα συναχθῇ καὶ μετὰ δόξης τὸ σῶμα αὐτοῦ κατατεθῇ. Ὡς δὲ συνήγοντο, ἤθελεν ἕκαστος εὐλογίαν αὐτοῦ ἐπαίρειν. Ἰδὼν οὖν ὁ ἀδδᾶς, τίθησι τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερατεῖον· καὶ ἀσφαλισάμενος τῷ κλειδίῳ, ἐξεδέχετο τὸν ἀδδᾶν τῆς λαύρας, ἵνα κοινῇ ἐνταφιάσωσιν αὐτόν.

Ὡς οὖν ἦλθεν ὁ πατὴρ τῆς λαύρας μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ ἐποίησαν τὴν εὐχὴν, λέγει τῷ ἀδδᾶ· Ἄνοιξον, φέρε τὸ σῶμα, ἵνα ἐνταφιασθῇ· ὅτι καιρὸς τῆς ἐνάτης ἐστὶ λοιπόν. Καὶ ἀνοίξας οὐδὲν εὗρεν, εἰμὴ μόνον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ τὰ σανδάλια. Καὶ πάντες θαμνηθέντες, ἥρξαντο θαυμάζειν καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων καὶ λέγειν· Βλέπετε, ἀδελφοί, οἷα προξενεῖ ἡμῖν ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ταπεινώσεις;

Ὡς οὖν εἶδετε, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀγωνίσασθε ὑπομένον-

ἦταν μεγάλη πάντοτε, ὅταν ἄκουα νὰ λέγονται ἀπὸ μέρους σας ἐναντίον μου πράγματα πού δὲν εἶχαν καμιά θέση, γιατί μ' αὐτόν τόν λίγο ἐξευτελισμό ἐπρόκειτο νὰ γίνω ἄξιος γιὰ μεγάλες τιμές τῇ φοβερῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Καὶ θὰ χαιρόμουν ἀκόμη περισσότερο γι' αὐτό πού μοῦ κάνατε, ἂν δὲν εἶχα θλίψη στήν καρδιά μου γιὰ σᾶς· γιατί διέβλεπα τὴν ἀνταπόδοση τῆς ἀναπαύσεως στή Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν μετὰ ἀπὸ τέτοιους πειρασμούς.

Μετά ἀπ' αὐτά ἐζησε τρεῖς μέρες ὁ ἀδελφός καὶ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον. Καὶ ὅταν ἓνας ἀδελφός πῆγε στό κελί του νὰ δεῖ πῶς εἶναι, τόν βρῆκε πεσμένο στό γόνατα. Γιατί καθώς ἔκανε μετάνοιες καὶ προσευχόταν, στή θέση αὐτὴ παρέδωσε τὴν ψυχὴ του· καὶ τό σῶμα παρέμενε ἀκόμη στή στάση τῆς μετάνοιας. Πάει ὁ ἀδελφός καὶ τό ἀνακοινώνει στόν ἀδδᾶ· καὶ δίνει ἐντολή ὁ ἀδδᾶς νὰ μεταφερθεῖ τό σῶμα του στήν ἐκκλησίᾳ γιὰ νὰ ἐνταφιασθεῖ ἐκεῖ. Ὅταν λοιπόν τοποθετήθηκε ὁ νεκρός μπροστά ἀπὸ τό θυσιαστήριο, παρήγγειλε νὰ χτυπήσουν σήμαντρο γιὰ νὰ μαζευτεῖ καὶ ὅλη ἡ Λαύρα καὶ μέ τιμές νὰ ἐνταφιασθεῖ. Καθὼς λοιπόν συγκεντρώνονταν οἱ ἀδελφοί, ἤθελε ὁ καθένας νὰ πάρει κάποια εὐλογία ἀπὸ τό λείψανο. Βλέποντάς το αὐτό ὁ ἀδδᾶς τοποθέτησε τόν νεκρό στό ἱερό, τό κλείδωσε καὶ περίμενε τόν ἀδδᾶ τῆς Λαύρας γιὰ νὰ κάνουν μαζί τόν ἐνταφιασμό.

Καὶ ὅταν ἦρθε ὁ πατὴρ τῆς Λαύρας μέ τούς ἱερεῖς καὶ ἔκαναν τὴν καθιερωμένη προσευχή, εἶπε στόν ἀδδᾶ· Ἄνοιξε καὶ φέρε τόν νεκρό γιὰ νὰ γίνει ἡ ταφή, γιατί ἔφτασε ἡ ἐνάτη ὥρα. Ἄνοιξε ὁ ἀδδᾶς καὶ δὲν βρῆκε τίποτε μέσα ἐκτός ἀπὸ τὰ ροῦχα τοῦ νεκροῦ καὶ τὰ σανδάλια. Ὅλοι θαμπώθηκαν· καὶ ἄρχισαν νὰ θαυμάζουν καὶ νὰ δοξάζουν τὸν Θεό μέ δάκρυα στό μάτια καὶ νὰ λένε: Βλέπετε, ἀδελφοί, τί ἀγαθὰ προξενεῖ ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ταπεινωση;

Ὅπως εἶδατε λοιπόν τό παράδειγμα αὐτό, ἔτσι κι ἐσεῖς

τες ἐξουδένωσιν καὶ πειρασμόν, ὅτι Βασιλείαν Οὐρανῶν οἶδε προξενεῖν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12. Ἀδελφὸς ἔμενεν ἐν κοινοβίῳ ὑποτασσόμενος, καὶ ὠφελεῖτο ταπεινούμενος ἐν πᾶσιν· ἐκέρδαιεν δὲ ἐννέα καὶ ἑλυπεῖτο εἰς ἓν. Καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἄλλο κοινόδιον καὶ ἡλαττώθη ἓν· ἐκέρδαιεν δὲ ὀκτὼ καὶ ἑλυπεῖτο εἰς δύο. Καὶ πάλιν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς ἄλλο κοινόδιον καὶ πάλιν ἐκέρδαιεν ἐπτὰ καὶ ἑλυπεῖτο εἰς τρία. Καὶ ἐξῆλθεν ὁμοίως τὸ αὐτὸ ποιῶν, ἕως εἶδεν ἑαυτὸν κερδαίνοντα πέντε καὶ λυπούμενον εἰς πέντε πράγματα. Ἐσχατον ἠθέλησεν εἰσελθεῖν εἰς ἄλλο κοινόδιον· καὶ πρὶν εἰσελθῆναι, ἔλαβε χαρτίον καὶ καθίσας λέγει ἐν ἑαυτῷ· Ἐὰν πεισθῇς τῷ λογισμῷ σου, οὐκ ἄρκεῖ σοι ὁλος ὁ κόσμος εἰς μετάβασιν, ἀλλὰ τάξον ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὑπομένεις καὶ γράψον ἐν τῷ πιττακίῳ τούτῳ· Ἐξῆλθες ἐκ τοῦδε τοῦ κοινοβίου ὅτι εἶχες περισπασμόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου διὰ τόδε. Καὶ τάσσει ὅλας τὰς αἰτίας τὰς ἐκβαλλούσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κοινοβίου. Καὶ γράφει ὕστερον· Ὅλας τὰς αὐτὰς αἰτίας εὗρίσκεις ὧδε· ὑπομένεις; Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὑπομένω· καὶ ἐλίξας αὐτὸ δάλλει εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ εὐξάμενος, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κοινόδιον.

Καὶ μετὰ χρόνον ἤρξατο βλέπειν τινὰ γινόμενα, ὧν παρητήσατο καὶ ὡς ἤρχετο ταράσσεσθαι, ἐλάμβανε κατ' ἰδίαν τὸ πιττάκιον ἐκεῖνο· καὶ ἀναγινώσκων, εὗρισκε τὸ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπομένω. Καὶ

νά ἀγωνίζεσθε ὑπομένοντας ἐξευτελισμούς καὶ πειρασμούς, γιατί αὐτὰ εἶναι πού μᾶς χαρίζουν τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν μέ τὴ χάρη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ».

12. Κάποιος ἀδελφὸς ἔμενε σὲ κοινόδιο ἀσκώντας τὴν ὑπακοή καὶ ὠφελοῦνταν πολὺ, καθὼς δεχόταν νὰ ταπεινῶνεται σὲ ὅλα. Ἔτσι κέρδιζε σὲ ἐννέα περιπτώσεις καὶ λυπόταν γιὰ μιὰ. Φεύγει ὅμως καὶ πάει σὲ ἄλλο κοινόδιο· καὶ ἐλαττώνεται ἐκεῖ κατὰ ἓνα· κέρδιζε δηλαδή σὲ ὀκτὼ περιπτώσεις καὶ θλιβόταν στίς δυό. Καὶ ἀπὸ ἑκεῖ φεύγει πάλι καὶ πάει σ' ἄλλο κοινόδιο καὶ ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἴδιο, κέρδιζε στίς ἐπτὰ καὶ λυπόταν στίς τρεῖς. Καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἔφυγε κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ἕως ὅτου ἔφθασε νὰ κερδίζει πέντε καὶ νὰ λυπᾶται γιὰ πέντε πράγματα.

Τελευταῖα θέλησε νὰ μπεῖ σὲ ἄλλο κοινόδιο. Ἀλλὰ προτοῦ μπεῖ, πῆρε ἓνα χαρτί καὶ ἀφοῦ κάθισε, εἶπε στὸν ἑαυτό του: «Ἐάν θὰ ἀκοῦς τί σοῦ λέει ὁ λογισμὸς σου, δὲν θὰ σοῦ ἀρκέσει ὁ κόσμος ὁλόκληρος γιὰ νὰ πηγαίνεις ἀπ' τὸ ἓνα μοναστήρι στό ἄλλο. Βάλε λοιπὸν καλὰ στὴν καρδιά σου ὅτι θὰ ὑπομένεις. Καὶ γράψε σ' αὐτὸ τὸ χαρτί: Ἐφυγες ἀπὸ τὸ τάδε κοινόδιο, γιατί εἶχες περισπασμό· καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο γιὰ ἐκεῖνον τὸν λόγο». Καὶ ἔβαλε στὴ σειρὰ ὅλες τίς αἰτίες πού τὸν ἔκαναν νὰ φύγει ἀπὸ τὸ κοινόδιο. Καὶ πρόσθεσε ὕστερα: «Τίς ἴδιες αὐτές αἰτίες ὅλες θὰ τίς βρεῖς ἐδῶ. Θὰ τίς ὑπομένεις; Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ τίς ὑπομένω». Στὴ συνέχεια τὸ τύλιξε, τὸ ἔβαλε στὴ ζώνη του καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε, μπῆκε στό κοινόδιο.

Μετὰ ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα ἄρχισε νὰ βλέπει κάποια πράγματα ἀπ' αὐτὰ πού εἶχε ἐπιδιώξει νὰ ἀποφύγει. Καὶ ὅταν πῆγαινε νὰ ταραχθεῖ, ἐπαιρνε ἀπομονωμένος τὸ σημεῖωμα ἐκεῖνο καὶ διαβάζοντάς το εὗρισκε τὸ «Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ὑπομείνω».

ἀνεπαύετο λέγων ἐν ἑαυτῷ· Τῷ Θεῷ συνετάξω· παρ' αὐτοῦ αἶτει βοήθειαν· ὁμοίως καὶ ἄλλο θεασάμενος, τὸ αὐτὸ ποιῶν ἀνεπαύετο.

Μὴ φέρων οὖν ὁ πονηρὸς τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, ὑποβάλλει τοῖς ἀδελφοῖς κατανοῆσαι πῶς ἀναγινώσκων ὁ ἀδελφὸς θεραπεύεται καὶ λέγουσιν ὅτι· Φαρμακὸς ἐστὶν καὶ ἀναγινώσκων οὐ ταράσσεται, ὅταν ἡμεῖς ταρασσώμεθα. Καὶ ἀνέρχονται πρὸς τὸν ἀδβᾶν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐ δυνάμεθα μεῖναι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦδε ὅτι γόης ἐστί· καὶ ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ γοητεία αὐτοῦ· ἀλλ' εἰ θέλεις αὐτὸν ἔχειν, ἀπόλυσον ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἀδβᾶς, πνευματικὸς ὢν καὶ γινώσκων τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐννόησεν ἐκ φθόνου τοῦ διαδόλου εἶναι τὸ γινόμενον καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς· Ὑπάγετε εὐξασθαι καὶ γὰρ εὐχόμεαι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγω ὑμῖν τὴν ἀπόκρισιν.

Ὡς κοιμᾶται οὖν ὁ ἀδελφός, λύνει ὁ ἀδβᾶς τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ ἀναγινώσκει τὸ πιττάκιον καὶ τίθησιν αὐτὸ καὶ πάλιν ζώννυσιν αὐτόν. Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ λέγουσι τῷ ἀδβᾶ· Ἐλέησον ἡμᾶς, εἰπὲ ἡμῖν τί ποιεῖς. Καὶ λέγει· Καλέσατε τὸν ἀδελφόν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς· Διατί σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς; Καὶ ἀπεκρίθη· Ἥμαρτον, συγχώρησόν μοι καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ λέγει ὁ ἀδβᾶς τοῖς ἀδελφοῖς· Τί εἶπατε ὅτι ποιεῖ ὁ ἀδελφός οὗτος; Καὶ λέγουσιν· Γόης ἐστὶ καὶ ἡ γοητεία αὐτοῦ εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ ἐστὶ. Καὶ λέγει ὁ ἀδβᾶς· Ἐκθάλετε τὰς μαγείας αὐτοῦ. Ὡς δὲ οὐκ ἤφιεν αὐτοὺς ὁ ἀδελφὸς λῦσαι τὴν ζώνην αὐτοῦ, κελεύει ὁ ἀδβᾶς καὶ κόπτουσιν αὐτήν· τότε εὐρέθη τὸ χαρτίον. Καὶ παρέχει αὐτὸ ὁ ἀδβᾶς τινι τῶν διακόνων καὶ κελεύει αὐτῷ ἐπὶ ὑψηλοῦ στήναι καὶ ἀναγνῶναι λέγων· Ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ὁ διάβολος αἰσχυρῇ, ὁ ὑποβάλ-

Ἦτοι ἀναπαυόταν λέγοντας μέσα του· «Ἐκανες συμφωνία μέ τόν Θεό· ἀπ' Αὐτόν ζήτησε βοήθεια». Κι ὅταν ἔβλεπε ἐπίσης καὶ ἄλλα, ἔκανε τὸ ἴδιο καὶ ἀναπαυόταν.

Ὁ πονηρὸς ὅμως δέν τὴν ἄντεξε τὴν ὑπομονὴ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βάζει στοὺς ἀδελφούς τὸν λογισμό νά καταλάβουν πῶς ὁ ἀδελφός διαβάζοντας καταπραῦνεται. Καὶ εἶπαν· «Εἶναι μάγος καὶ τὴν ὥρα πού ἐμεῖς ταραζόμαστε, αὐτός διαβάζοντας ξόρκια δέν ταράζεται». Πᾶνε λοιπὸν στὸν ἀδβᾶ καὶ τοῦ λένε· «Δέν μπορούμε νά μένουμε μέ τόν ἀδελφό αὐτόν, γιατί εἶναι μάγος καὶ τὰ μάγια του βρῖσκονται στή ζώνη του· ἀλλὰ ἐάν θέλεις νά τὸν κρατήσεις, δώσε εὐλογία νά φύγουμε ἐμεῖς». Ὁ ἀδβᾶς ὅμως ἐπειδὴ ἦταν πνευματοφόρος καὶ γνῶριζε τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, κατάλαβε ὅτι ἀπὸ διαβολικὸ φθόνον προερχόταν αὐτό καὶ λέει στοὺς ἀδελφούς· «Πᾶτε, προσευχηθεῖτε, θά προσευχηθῶ κι ἐγὼ καὶ μετὰ τρεῖς μέρες θά σᾶς δώσω τὴν ἀπάντησιν».

Ὅταν λοιπὸν κοιμήθηκε ὁ ἀδελφός, ὁ ἀδβᾶς λύνει τὴν ζώνη του καὶ διαβάζει τὸ σημείωμα. Τό βάζει κατόπιν στή θέση του καὶ τοῦ δένει τὴν ζώνη. Ὅταν ἔγιναν οἱ τρεῖς μέρες, ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ καὶ λένε στὸν ἀδβᾶ· «Λυπήσου μας καὶ πές μας τί θά κάνεις».

«Καλέστε τὸν ἀδελφό», προστάζει. Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδβᾶς· «Γιατί σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς;» «Ἥμαρτον — ἀποκρίνεται ὁ ἀδελφός — συγχώρεσέ με καὶ προσευχηθεῖτε γιὰ μένα». Ρωτᾷ ὁ ἀδβᾶς τοὺς ἀδελφούς· «Τί εἶπατε ὅτι κάνει ὁ ἀδελφός αὐτός;» «Εἶναι μάγος — τοῦ λένε — καὶ τὰ μαγικά του βρῖσκονται στή ζώνη του». Καὶ ὁ ἀδβᾶς τοὺς λέει· «Βγάλτε τὰ μαγικά του». Ἀλλὰ ἐπειδὴ δέν ἄφηνε ὁ ἀδελφός νά τοῦ λύσουν τὴν ζώνη, δίνει ἐντολὴ ὁ ἀδβᾶς καὶ τὴν κόβουν. Τότε βρέθηκε τὸ χαρτί. Τό δίνει ὁ ἀδβᾶς σέ κάποιον ἀπὸ τοὺς διακόνους καὶ λέγοντας «γιὰ νά ντροπιαστεῖ καὶ μ' αὐτό ὁ διάβολος, αὐτός πού σπέρνει ὑπουλα τίς

λων τὰς γοητείας τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὅταν ἀνεγνώσθῃ τὸ μικρὸν χαρτίον καὶ τὸ ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπομένω τοῖς ἀδελφοῖς, αἰσχυρνθέντες οἱ ἀδελφοί, μᾶλλον δὲ ὁ διάβολος, ἔβαλον τῷ ἀδδᾶ μετάνοιαν λέγοντες· Ἠμάρτομεν. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀδδᾶς· Ἐμοὶ δάλλετε μετάνοιαν; Τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ δάλετε μετάνοιαν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς τῷ ἀδελφῷ· Εὐξώμεθα τῷ Θεῷ, ἵνα συγχωρήσῃ αὐτοῖς. Καὶ ἠῤῥξαντο ὑπὲρ αὐτῶν.

13. Εὐνοῦχος ἔμενεν εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον τῆς Σκήτεως· εἶχε δὲ τὸ κελλίον ὡς ἀπὸ μιλίων δέκα καὶ ὀκτὼ τῆς αὐτῆς Σκήτεως. Ἀπαξ οὖν τῆς ἐβδομάδος παρέβαλλε τῷ ἀδδᾶ Δανιὴλ νυκτός, μηδενὸς γινώσκοντος εἰμὴ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ μόνου· παρήγγειλε δὲ ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, ἵνα γεμίξῃ κεράμιον ὕδατος τῷ αὐτῷ εὐνοῦχῳ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος καὶ ἀποφέρῃ καὶ τίθησιν τὸ κεράμιον αὐτὸ πρὸς τὴν θύραν ἔξω. Καὶ κροῦε μόνον καὶ ἀναχώρει, μηδὲ ὅλως ὁμιλῶν μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐπισκέπτου καὶ εἴποτε εὗρης ὄστρακον ἔγγιστα τῆς θύρας τοῦ σπηλαίου γεγραμμένον, φέρε αὐτὸ μετὰ σοῦ. Οὕτως οὖν ἐποίει ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος.

Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν, εὗρίσκει ὄστρακον ὁ μαθητῆς ἐπιγεγραμμένον· Φέρε τὰ ἐργαλεῖα καὶ δεῦρο μόνος, ἀλλὰ καὶ ὁ μαθητῆς σου. Καὶ ἀναγνοὺς ὁ Γέρων τοῦ ὀστράκου τὴν ἐπιγραφὴν ἔκλαυσε κλαυθμὸν μέγα καὶ λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν· Ἀβάλε τῇ ἐσωτέρᾳ ἐρήμῳ· ποῖον στύλον ἐξαφίησι σήμερον! Καὶ λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Βάστα ταῦτα τὰ σκεύη καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι· οὐαί. Ἀγωμεν συντόμως, φθάσωμεν τὸν Γέροντα μήποτε στερηθῶμεν τῶν εὐχῶν

μαγεῖες στοὺς ἀνθρώπους», τοῦ παραγγέλλει νά σταθεῖ σὲ ὑψηλὸ δάθρο καὶ νά τό διαβάσει.

Καὶ ὅταν διαβάσθηκε στοὺς ἀδελφούς τό μικρὸ χαρτί καὶ μάλιστα τό «ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ θά ὑπομείνω», ντροπιάσθηκαν οἱ ἀδελφοί, καὶ περισσότερο ὁ διάβολος, καὶ ἔβαλαν μετάνοια στὸν ἀδδᾶ λέγοντας· «Ἀμαρτήσαμε». Καὶ ὁ ἀδδᾶς τοὺς λέει· «Σέ μένα δάζετε μετάνοια; Στὸν Θεὸ καὶ στὸν ἀδελφὸ δάλτε μετάνοια». Καὶ εἶπε στὸν ἀδελφὸ ὁ ἀδδᾶς· «Ἄς προσευχηθοῦμε στὸν Θεὸ νά τοὺς συγχωρήσει». Καὶ προσευχήθηκαν ὑπὲρ αὐτῶν.

13. Κάποιος εὐνοῦχος ἔμενε στήν πιό ἀπόμακρη ἔρημο τῆς Σκήτης. Τό κελλί του ἀπεῖχε δεκαοκτὼ μίλια περίπου ἀπὸ τὴν καθαυτὴ Σκήτη. Μιά φορά τὴν ἐβδομάδα πηγαινε στὸν ἀδδᾶ Δανιὴλ* τὴ νύκτα καὶ δέν τό ἤξερε κανεὶς αὐτό παρὰ μόνον ὁ μαθητῆς τοῦ ἀδδᾶ. Ὁ Γέροντας εἶχε δώσει παραγγελία στὸν μαθητὴ του νά γεμίξει μιά στάμνα νερό γι' αὐτόν τὸν εὐνοῦχο μιά φορά τὴν ἐβδομάδα, καὶ νά τὴν τοποθετεῖ δίπλα στήν πόρτα του ἀπ' ἔξω. «Νά χτυπᾷς μόνον τὴν πόρτα καὶ νά φεύγεις —τοῦ εἶπε. Νά κάνεις τὴν ἐπίσκεψη χωρὶς νά μιλᾷς καθόλου μαζί του· καὶ ἂν κάποια φορά βρεῖς κανένα ὄστρακο γεγραμμένο δίπλα στήν πόρτα τῆς σπηλιᾶς, πάρε το μαζί σου καὶ φέρ' το». Καὶ τηροῦσε ἀκριδῶς τὴν παραγγελία ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος.

Κάποια λοιπὸν μέρα βρίσκει ὁ μαθητῆς ἓνα ὄστρακο πού ἔγραφε ἐπάνω του «Φέρε τὰ ἐργαλεῖα καὶ ἔλα μόνος, ἀλλὰ ἄς συνοδεύσει καὶ ὁ μαθητῆς σου». Σάν διάβασε ὁ Γέροντας τό ὄστρακο, θρήνησε πολύ. Κατόπιν λέει στραμμένος πρὸς τὸν μαθητὴ· «Ἀλίμονο στήν ξέμακρη ἔρημο! Ποιὸ στήριγμα χάνει σήμερα!» Καὶ τοῦ παρήγγειλε εὐθύς· «Κράτα αὐτά τὰ πράγματα καὶ ἔλα ἀκολουθήσέ με. Ἀλί μας! Πᾶμε γρήγορα γιὰ νά προλάβουμε τὸν Γέροντα, μή

αὐτοῦ, πρὸς τὸν Κύριον γὰρ ὁδεύει. Καὶ κλαύσαντες ἀμφοτέροι ἀπῆλθον.

Καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν πυρετῷ σφοδρῷ συνεχόμενον· καὶ ῥίπτει ἑαυτὸν ὁ Γέρων εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ· καὶ ἔκλαυσε πολλὰ καὶ εἶπε· Μακάριος εἶ ὅτι τῆς ὥρας ταύτης φροντίζων, κατεφρόνησας βασιλείας ἐπιγείου καὶ πάντων ἀνθρώπων. Καὶ λέγει ὁ εὐνοῦχος· Μακάριος εἶ σύ, νέε Ἀβραάμ καὶ ξενοδόχε Χριστοῦ· ὅτι πολλοὺς καρπούς δέχεται ὁ Κύριος διὰ τῶν χειρῶν σου. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ποίησον ἡμῖν εὐχήν, πάτερ· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ εὐνοῦχος· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω πολλῶν εὐχῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ προελάβανον ἐγὼ εἰς τὴν ὥραν ταύτην, εἶχον παρακαλέσαι ὑπὲρ σοῦ· καὶ ἀνακαθίσας ἐπὶ ψιαθίου ὁ εὐνοῦχος, περιλαμβάνει τὴν κεφαλὴν τοῦ Γέροντος καὶ κατεφίλει λέγων· Ὁ Θεός, ὁ ὁδηγήσας με ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, Αὐτὸς πληρώσαι μετὰ γήρους σου ὡς μετὰ Ἀβραάμ. Καὶ λαβὼν ὁ Γέρων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὰ γόνατα τοῦ εὐνοῦχου λέγων· Εὐλόγησον τὸ τέκνον μου, πάτερ. Καὶ καταφιλήσας αὐτόν, λέγει αὐτῷ· Ὁ Θεός ὁ παρεστηκώς μοι ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ χωρίσαι με ἐκ τοῦ σώματος τούτου, ὁ εἰδὼς πόσα δήματα ἔβαλεν εἰς τὸ κελλίον τοῦτο ὁ ἀδελφὸς οὗτος διὰ τὸ ὄνομά σου, ἀνάπαισον τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, ὡς ἀνέπαισας τὸ πνεῦμα Ἡλιὸν ἐπὶ Ἑλισαίῃ. Καὶ λέγει τῷ Γέροντι ὁ

11. Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ ὑπῆρξε παροιμιώδης καὶ ἐπιβραβεύθηκε μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ στή Μαμβρὴ ὑπὸ μορφὴν τριῶν ἀνθρώπων ἀγνώστων, οἱ ὅποιοι δέχθηκαν τὴ φιλόστοργη ξενία του. Καὶ τὴν ὥρα ἀκριβῶς τῆς φιλοξενίας ἐπαναλήφθηκε ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀβραάμ ὅτι θὰ γίνῃ πηγὴ εὐλογίας γιὰ τοὺς ἄλλους λαοὺς (Γεν. 18, 1-19 καὶ 17, 1-22). Ὁ εὐνοῦχος ἐδῶ παραβάλλει τὸν ἄβδᾶ Δανιὴλ πρὸς τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν ἀποκαλεῖ μάλιστα καὶ ξενοδόχο τοῦ Χριστοῦ, γιατί κι αὐτός ἐπὶ εἰκοσιοκτὼ ὁλόκληρα ἔτη κάτω ἀπὸ δυσμενέστατες συνθῆκες πρόσφερε φιλόστοργη ξενία

τυχόν στερηθοῦμε τίς εὐχὲς του, γιατί φεύγει πρὸς τὸν Κύριο». Καὶ ἀφοῦ ἔκλαψαν καὶ οἱ δύο ἔφυγαν.

Τὸν βρῆκαν τὸν εὐνοῦχο νὰ ζεματάει ἀπὸ ὑψηλό πυρετό. Ἐπεσε ὁ Γέροντας στὸ στῆθος του καὶ ἔχυσε πολλὰ δάκρυα· ὕστερα τοῦ εἶπε: «Εἶσαι καλὸτυχος, γιατί ἔχοντας φροντίδα γιὰ τὴν ὥρα τούτη, καταφρόνησες βασιλεία ἐπίγεια καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους». Καὶ ἀπάντησε ὁ εὐνοῦχος: «Καλὸτυχος εἶσαι σύ, νέε Ἀβραάμ καὶ ξενοδόχε τοῦ Χριστοῦ¹¹, γιατί ὁ Κύριος δέχεται πολλοὺς καρπούς ἀπὸ τὰ χέρια σου». Καὶ συνεχίζει ὁ Γέροντας Δανιήλ: «Κάνε μιά προσευχή γιὰ μᾶς, πάτερ». Ἀλλὰ ὁ εὐνοῦχος τοῦ λέει: «Ἐγὼ ἔχω ἀνάγκη τὴν ὥρα αὐτὴ πολλῶν προσευχῶν». «Ἄν ἔφθανα ἐγὼ —ἀπαντάει ὁ Γέροντας— πρὶν ἀπὸ σένα στὴν ὥρα αὐτὴ, θὰ παρακαλοῦσα γιὰ σένα». Ἀνακάθισε τότε πάνω στὸ ψαθί του ὁ εὐνοῦχος, πῆρε τὸ κεφάλι τοῦ Γέροντα στὰ χέρια του καὶ τὸ ἀσπαζόταν λέγοντας: «Ὁ Θεός πού μέ ὁδήγησε στὸν τόπο αὐτό, αὐτός εἶθε στὰ γηρατιά σου νὰ σοῦ δώσει πληρότητα εὐλογιῶν ὅπως καὶ στὸν Ἀβραάμ». Κατόπιν πῆρε ὁ Γέροντας τὸν μαθητὴ του καὶ τὸν ἔριξε στὰ γόνατα τοῦ εὐνοῦχου λέγοντας: «Εὐλόγησε τὸ τέκνον μου, πάτερ». Τὸν ἀσπασθηκε κι αὐτόν καὶ εἶπε: «Θεέ μου, Σὺ πού μοῦ παραστέκεσαι τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ μέ χωρίσεις ἀπὸ τὸ σῶμα αὐτό, καὶ πού γνωρίζεις πόσα δήματα ἔκανε ὁ ἀδελφός αὐτός γιὰ τὸ κελί τοῦτο χάριν τοῦ ὀνόματός σου, κάνε νὰ ἀναπαυθεῖ τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων του σ' αὐτόν, ὅπως ἀνέπαισες τὸ πνεῦμα τοῦ προφήτη Ἡλία πάνω στὸν Ἑλισσαῖο¹². Καὶ εὐθύς λέει στὸν Γέροντα ὁ εὐνοῦχος: «Γιὰ

στὸν ἴδιο, πού φθάνει ὁμως στὸν Χριστό, γιατί κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. 25, 40). Καὶ εὐχεται, στὴ συνέχεια, νὰ τὸν εὐλογῇ πλοῦσια ὁ Θεός στὰ γηρατεία του, ὅπως ἔκανε καὶ στὸν Ἀβραάμ.

12. Δ' Βασ. 2, 15.

εὐνοῦχος· Διὰ τὸν Κύριον, μὴ ἀποδύσητέ με ᾧ φορῶ· ἀλλ' ὡς εἰμί, οὕτω με πέμψατε πρὸς Κύριον, καὶ μὴ μάθη ἄλλος τις τὰ περὶ ἐμοῦ, εἰμὶ ὑμεῖς μόνοι.

Καὶ λέγει τῷ Γέροντι· Δός μοι κοινωνῆσαι. Καὶ κοινωνήσας λέγει· Δότε μοι τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ ἀναβλέπει εἰς τὰ δεξιὰ καὶ λέγει· Καλῶς ἦλθατε· καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς πῦρ· καὶ ποιεῖ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τὸν σταυρὸν καὶ λέγει· Εἰς χεῖράς σου, ὁ Θεός, παρατίθηναι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ οὕτω παρέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ· καὶ κλαύσαντες ἀμφοτέρω, ὥρυσαν ἔμπροσθεν τοῦ σπηλαίου· καὶ ἀποδυσάμενος ὁ Γέρων ἱμάτια ᾧ ἐφόρει, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ἐνδύσον αὐτὸν ἐπάνω ὧν φορεῖ· ἐφόρει δὲ φασκίδιν σεβίνινον ἔσωθεν καὶ κεντώνιον. Ἐνδύων δὲ αὐτὸν ὁ ἀδελφός, προσέχει καὶ βλέπει ὅτι τὰ θυζία αὐτοῦ γυναικὸς εἰσι, ὡς ἐπὶ φύλλων δύο ξηρῶν, καὶ οὐκ ἐλάλησε· καὶ θάψαντες αὐτὸν ἐποίησαν εὐχὴν· καὶ λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Καταλύσωμεν τὴν νηστείαν καὶ ποιήσωμεν ἀγάπην ἐπάνω τοῦ Γέροντος. Καὶ κοινωνήσαντες εὖρον ἔχοντα αὐτὸν ὀλίγους παξαμάδας καὶ βρεκτά· καὶ ποιήσαντες ἀγάπην ἐπάνω αὐτοῦ καὶ δαστάσαντες τὴν σειρὰν ἣν ἔκαμνεν, ἦλθον εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ εἰς τὸ κελλίον ἑαυτῶν.

Ὁδευόντων δὲ αὐτῶν, λέγει ὁ μαθητὴς τῷ Γέροντι· Οἶδας, πάτερ, ὅτι ὁ εὐνοῦχος ἐκεῖνος γυνὴ ἦν; Ἐνδύων γὰρ αὐτὸν τὰ θυζία αὐτοῦ εἶδον καὶ γυναικὸς ἦσαν, ὡς φύλλα μεμαραμένα. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Οἶδα, τέκνον, ὅτι γυνὴ ἐστὶ· θέλεις οὖν ἐξηγήσομαί σοι τὰ περὶ αὐτῆς; Ἀκου-

τ' ὄνομα τοῦ Κυρίου, μὴ μέ ξεντύσετε, ἀλλὰ ὅπως εἶμαι στείλτε με πρὸς τὸν Κύριο. Καὶ τὰ σχετικά μέ τῇ ζωῇ μου ἄς μὴ τὰ μάθει κανένας ἄλλος ἐκτός ἀπὸ σᾶς».

Εἶπε κατόπιν στὸν Γέροντα· «Δῶς μου νά μεταλάβω» καὶ ἀφοῦ κοινωνήσεν τοὺς λέει· «Δώστε μου τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμό καὶ προσευχηθεῖτε γιὰ μένα». Τὴν ὥρα ἐκείνη ἔριξε τὸ βλέμμα του ψηλὰ στὰ δεξιὰ καὶ εἶπε· «Καλῶς ἦλθατε» καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπό του σάν φωτιά. Σταύρωσε τότε μέ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ τὸ στόμα του λέγοντας· «Στά χέρια σου, Θεέ μου, παραδίνω τὸ πνεῦμα μου». Καί μ' αὐτὸν τὸν τρόπο παρέδωσε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ στὸν Κύριο. Κλάψαν καὶ οἱ δύο πάνω του καὶ ἔσκαψαν κατόπιν μπροστά ἀπὸ τὸ σπήλαιο. Ἐβγαλε ὁ Γέροντας τὸ ἐπανωφόρι πού φοροῦσε καὶ εἶπε στὸν μαθητὴν του· «Ντύς' τον πάνω ἀπ' ὅσα φορᾷς». Καὶ φοροῦσε ὁ ἀδελφός ἓνα ἐσώρουχο ἀπὸ σίδινο¹³ καὶ ἓνα κουρελιάρικο χιτῶνα¹⁴. Ντύνοντάς τον ὁ ἀδελφός ἔπεσε τὸ βλέμμα του καὶ εἶδε ὅτι οἱ μαστοὶ του ἦταν μαστοὶ γυναικας σάν δυὸ ξερά φύλλα, ἀλλὰ δέν εἶπε τίποτε. Ἀφοῦ τὸν ἔθαψαν καὶ προσευχήθηκαν, εἶπε ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴν του· «Ἄς καταλύσουμε τὴ νηστεία καὶ ἄς φάμε κάτι πάνω στὸν τάφο τοῦ Γέροντα σὲ ἐνδειξὴ ἀγάπης». Κοινωνήσαν καὶ ἔπειτα βρῆκαν ἐκεῖ λίγα παξιμάδια καὶ βρεγμένα ὄσπρια πού εἶχε ὁ ἀδελφός καὶ ἔφαγαν στή μνήμη του. Πῆραν κατόπιν τὸ ἐργόχειρο πού ἔκανε καὶ εὐχαριστώντας τὸν Θεὸ ξεκίνησαν γιὰ τὸ κελὶ τους.

Καθὼς βάδιζαν, λέει ὁ μαθητὴς στὸν Γέροντα· «Τό ξέρεις, πάτερ, ὅτι ὁ εὐνοῦχος αὐτός ἦταν γυναίκα; Ντύνοντάς τον εἶδα ὅτι εἶχε μαστοὺς γυναικας, σάν φύλλα μαραμένα». Καὶ λέει ὁ Γέροντας· «Τό γνωρίζω, παιδί μου, ὅτι ἦταν γυναίκα. Θέλεις νά σοῦ πῶ τὰ σχετικά μέ τῇ ζωῇ της;

13. Βλ. Κεφ. ΣΤ ὑπόσημ. 6 σελ. 246.

14. Ἡ λ. κεντώνιον (κέντων) τοῦ ἀρχαίου κειμένου σημαίνει ροῦχο φτιαγ-

μένο μέ συρραφή ἀπὸ διάφορα κομμάτια παλιῶν ὑφασμάτων.

σον· αὕτη πρώτη πατρικία ἦν τοῦ παλατίου καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἠθέλησε λαβεῖν αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ, διὰ τὴν πολλὴν σύνεσιν αὐτῆς. Μανθάνει οὖν ἡ Θεοδώρα καὶ ἀγανακτήσασα ἐβουλεύετο ἐξορίσαι αὐτήν· γνωστὸν δὲ αὐτῇ ἐγένετο περὶ τούτου. Καὶ μισθοῦται πλοῖον καὶ νυκτὸς ἐμβαλλομένη τινὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων καὶ φυγῇ χρησαμένη καταλαμβάνει τὴν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ κατοικεῖ εἰς τὸ Πέμπτον Ἀλεξανδρείας ἐν οἷς καὶ συνεστήσατο ἐκεῖ μοναστήριον· καὶ λέγεται ἕως τῆς σήμερον τὸ τῆς Πατρικίας.

Καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὴν Θεοδώραν, πάλιν μανθάνει ὅτι δούλεται ὁ βασιλεὺς μεταστείλασθαι αὐτήν. Καὶ πάλιν ἔφυγε νυκτὸς ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καὶ ἦλθεν ἐνταῦθα ἔγγιστά μου μόνῃ· καὶ παρεκάλεσέ με δοῦναι αὐτῇ κελλίον ἔξω τῆς Σκήτεως· καὶ ἀνέθετό μοι πάντα κατὰ λεπτὸν τὰ τοῦ πράγματος· καὶ ἔδωκα αὐτῇ τὸ σπήλαιον τοῦτο· καὶ μετημφιάσθη εἰς τὸ ἀνδρικόν σχῆμα. Ἦδη οὖν σήμερον εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἔχει ἐν τῇ Σκήτει, καὶ οὐδεὶς ἔγνω αὐτήν, εἰμὴ σὺ καὶ ἄλλος εἰς ἀδελφὸς καὶ ἐγὼ ὁ Γέρων. Ὅτε γὰρ ἀπηρχόμην ἐν τόπῳ τινί, παρήγγελλον τῷ ἀδελφῷ, ἵνα γεμίξῃ αὐτῇ τὸ κεράμιον τοῦ ὕδατος. Οὐδεὶς δὲ ἔμαθε τίς ἐστίν, εἰμὴ σὺ ἡδὴ μόνος. Πόσους οὖν μαγιστριανοὺς ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς! Οὐ μόνον δὲ αὐτός, ἀλλὰ καὶ ὁ πάπας Ἀλεξανδρείας καὶ πᾶσα ἡ πόλις καὶ οὐδεὶς οἶδεν ἐν ποίῳ τόπῳ διάγει ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

15. Ὁ πατρίκιος (θελ. πατρικία) (στό ρωμαϊκὸ καὶ ὡς τὸν 12ο αἰῶνα καὶ στό βυζαντινὸ κράτος) σήμαινε αὐτόν πού ἀνήκει στήν ἀνώτερη κοινωνική ἢ πολιτική τάξη, σέ ἀντιδιαστολή πρὸς τὸ πληθεῖος. Ἀντιστοιχεῖ μέ τὸ νεοελληνικό: ἀρχοντας, ἀριστοκράτης. Ἐπίσης ἦταν τίτλος, ἰσόβιος ἀλλὰ ὄχι κληρονομικός, πού ἀπένεμε ὁ βυζαντινὸς αὐτοκράτορας σέ πρόσωπα προσκεῖμενα στό παλάτι, σέ ἀνωτάτους αὐλικούς, πολιτικούς, στρατιωτικούς κλπ. καὶ ὁ μόνος τίτλος πού δινόταν σέ γυναῖκες μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἢ σέ προσκεῖμενες στά ἀνάκτορα.

Ἦκουσε· αὕτη ἦταν πρώτη πατρικία¹⁵ τοῦ παλατιοῦ καὶ ὁ βασιλιάς Ἰουστινιανός¹⁶ θέλησε νά τήν πάρει στό παλάτι γιὰ τὴν πολλή σύνεσή της. Μόλις τό ἔμαθε ἡ Θεοδώρα¹⁷, ἀγανάκτησε καὶ σχεδίαζε νά τήν ἐξορίσει. Ἐνημέρωσαν ὁμῶς σχετικά τὴν πατρικία, ἡ ὁποία μίσθωσε εὐθύς ἓνα καράβι καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νύκτας, ἀφοῦ φόρτωσε ὀρισμένα ἀπὸ τὰ πράγματά της, ξεκίνησε κρυφά καὶ ἔφτασε στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἐκεῖ κατοίκησε στό Πέμπτο¹⁸ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου καὶ ἵδρυνε μοναστήρι καὶ μέχρι σήμερα ὀνομάζεται τὸ μοναστήρι τῆς Πατρικίας.

Μετά τὸν θάνατο τῆς Θεοδώρας, μαθαίνει πάλι ὅτι ὁ βασιλιάς ἔχει σκοπὸ νά τήν ἀναζητήσει γιὰ νά τή γυρίσει πίσω. Καὶ φεύγει νύκτα πάλι ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, μόνῃ, καὶ ἦρθε ἐδῶ σέ μένα καὶ μέ παρακάλεσε νά τῆς δώσω ἓνα κελί ἔξω ἀπὸ τὴ Σκήτη. Τότε μοῦ ἐμπιστεύθηκε λεπτομερῶς ὅλη τὴν ὑπόθεση. Τῆς ἔδωσα κι ἐγὼ αὐτὴ τὴ σπηλιά. Ντύθηκε σάν ἄνδρας καὶ ἔκανε μέχρι σήμερα στή Σκήτη εἰκοσιοκτὼ χρόνια καὶ κανεὶς δέν τὴ γνώρισε, παρὰ μόνον ἐσύ, ἓνας ἄλλος ἀδελφός καὶ ἐγὼ ὁ Γέροντάς της. Κι ὅταν ἔφευγα ταξίδι κάπου, ἔδινά τὴν παραγγελία στόν ἀδελφὸ νά τῆς γεμίξῃ τὸ σταμνὶ μέ τὸ νερό. Καὶ κανεὶς δέν ἔμαθε τὴν ἀλήθεια ποιὸς ἦταν παρὰ μόνον ἐσύ αὐτὴ τὴν ὥρα. Πόσους ἀνθρώπους τοῦ παλατιοῦ ἔστειλε ὁ βασιλιάς Ἰουστινιανός γιὰ νά τὴ βροῦν! Κι ὄχι μόνον αὐτός ἀλλὰ καὶ ὁ πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅλη ἡ πόλη, καὶ κανεὶς δέν ἤξερε ποῦ ζοῦσε μέχρι αὐτὴ τὴ μέρα».

16. Ἰουστινιανός: αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου 527-548.

17. Θεοδώρα: σύζυγος τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

18. Τὸ Πέμπτον τῆς Ἀλεξανδρείας: Τόπος μοναστικὸς πού ἀπείχε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια πέντε στάδια.

Ἴδε οὖν πῶς οἱ βασιλικῶς ἀνατραφέντες ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ διαδόλου καὶ συντρίβουνσι τὰ σώματα αὐτῶν. Ἡμεῖς δὲ ἐν τῇ κώμῃ γεννώμενοι ἄρτου οὐκ εὐποροῦμεν χορτασθῆναι καὶ εἰς τὸ μοναχικὸν ἐλθόντες, σπαταλῶμεν καὶ μίαν ἀρετὴν κτήσασθαι οὐ δυνάμεθα. Εὐξώμεθα οὖν, ὅπως ὁ Κύριος καὶ ἡμᾶς ἀξιώσῃ τοῦ αὐτοῦ δρόμου τυχεῖν καὶ μετὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν εὐρεῖν ἔλεος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ μετὰ τοῦ ἀδδᾶ Ἀναστασίου τοῦ εὐνούχου, Ἀναστασία γὰρ ἐλέγετο, εὐχαῖς καὶ πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ τοῦ ἀδδᾶ Δανιὴλ ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ θήματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

14. Ἦν τις ἀργυροπράτης ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ νεώτερος, ὀνόματι Ἀνδρόνικος. Ἐλαβε δὲ γυναῖκα θυγατέρα ἀργυροπράτου ὀνόματι Ἰωάννου· τὸ δὲ ὄνομα αὐτῆς Ἀθανασία· ὁντως γὰρ ἀθανασία καὶ τοῖς ἔργοις καὶ τῷ λογισμῷ. Ἦν δὲ ὁ Ἀνδρόνικος εὐλαβὴς πάννυ καὶ καλῶν ἔργων μεμεστωμένος· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· ἦσαν δὲ πλούσιοι σφόδρα. Οὗτος δὲ ἦν αὐτῶν ὁ θίος· τὰ τοῦ ἀργυροπράτου καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς τρία μέρη διείλον· ἐν μὲν μέρος εἰς λόγον τῶν πτωχῶν καὶ τὸ ἄλλο εἰς λόγον μοναχῶν καὶ τὸ ἕτερον εἰς λόγον περιουσίας καὶ τῶν ἐργα-

19. Ἡ μνήμη τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς πατρικίας ἐορτάζεται στίς 10 Μαρτίου.

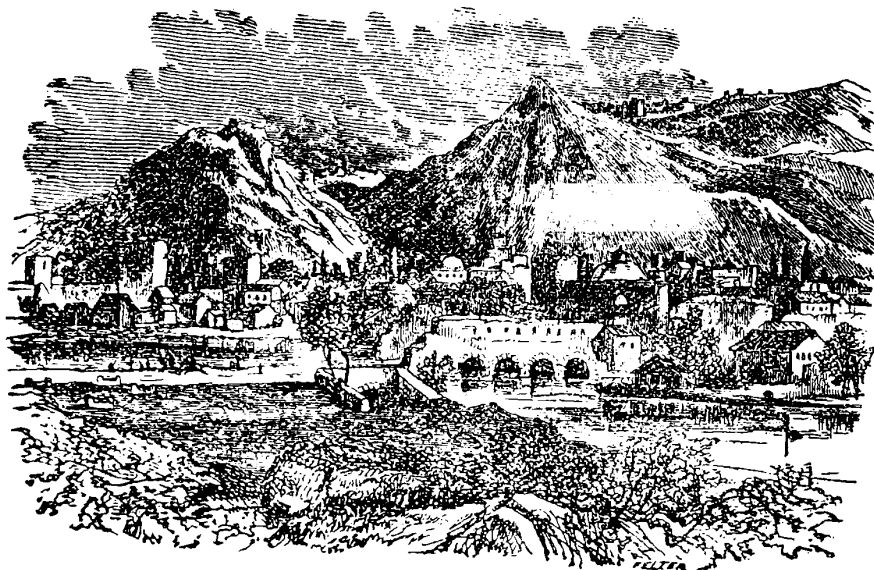
20. Ἡ λ. ἀργυροπράτης σημαίνει τὸν χρηματιστὴ· ἀλλὰ ἐδῶ καθὼς γίνεται, ἀμέσως παρακάτω, λόγος γιὰ τὰ οἰκονομικά τους καὶ ἀναφέρονται σὲ συντήρηση ἐργαστηρίων τὰ ὅποια προφανῶς εἶναι ἐργαστήρια ἀργυροχοΐας, σημαίνει ὅτι ἡ λ. ἀργυροπράτης χρησιμοποιεῖται μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ἀργυροχόου, τοῦ τεχνίτη πού κατασκευάζει ἀργυρὰ σκεύη καὶ τὰ πουλάει.

Νά, λοιπόν, οἱ ἄνθρωποι τοῦ παλατιοῦ πῶς ἀγωνίζονται ἐναντίον τοῦ διαδόλου καὶ συντρίβουν τὸ σῶμα τους. Κι ἐμεῖς πού γεννηθήκαμε σέ χωριό καὶ δέν χορταίνουμε καλὰ-καλὰ τὸ ψωμί καὶ γίναμε μοναχοί, ζοῦμε σπαταλώντας καὶ μιά ἀρετὴ δέν μποροῦμε νὰ ἀποκτήσουμε. Ἄς προσευχηθοῦμε νὰ μᾶς ἀξιώσει ὁ Κύριος νὰ βρεθοῦμε κι ἐμεῖς στὴν ἴδια πορεία· καὶ μαζί μέ τοὺς ἁγίους Πατέρες καὶ τὸν ἀδδᾶ Ἀναστάσιο, τὸν εὐνοῦχο, γιατί τὸ ὄνομά της ἦταν Ἀναστασία, διὰ τῶν εὐχῶν καὶ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ τοῦ ἀδδᾶ Δανιὴλ νὰ βροῦμε ἔλεος τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ, ὅταν θὰ παρουσιαστοῦμε στὸ φοβερό κριτήριο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁹.

14. Ἦταν κάποιος ἀργυροχόος²⁰ στὴ μεγάλη Ἀντιόχεια²¹, νέος στὴν ἡλικία πού ὀνομαζόταν Ἀνδρόνικος. Παντρεύτηκε τὴν κόρη ενός ἀργυροχόου πού τὸ ὄνομά του ἦταν Ἰωάννης καὶ τῆς κόρης Ἀθανασία. Καὶ εἶχαν ἀληθινὰ τὴ σφραγίδα τῆς ἀθανασίας καὶ οἱ πράξεις της καὶ οἱ σκέψεις της. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀνδρόνικος πολὺ εὐλαβὴς καὶ πλήρης ἀγαθῶν ἔργων· τὸ ἴδιο καὶ ἡ γυναῖκα του. Ἦταν καὶ πάρα πολὺ πλούσιοι. Ἡ ζωὴ τους περνοῦσε ὡς ἐξῆς: Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ ἀργυροχοεῖο καὶ ἀπὸ τὰ κτήματά του, τὰ χώριζαν σέ τρία μέρη· ἓνα μέρος γιὰ λογαριασμό τῶν πτωχῶν, τὸ ἄλλο γιὰ μοναχοὺς καὶ τὸ τρίτο γιὰ νὰ συντηροῦνται τὰ κτήματα καὶ τὰ ἐργαστήρια. Ὅλη ἡ πόλη ἀγα-

Ἄλλωστε τὴν ἐποχὴ αὕτη εἶχαν πολλή πέραση τὰ ἀργυρὰ σκεύη καὶ γενικῶς τὰ ἀργυρὰ ἀντικείμενα. Πιθανὴ καὶ ἡ ἐκδοχὴ νὰ συνεδύαζε καὶ τίς δύο δουλειές.

21. Ἀντιόχεια. Πρόκειται γιὰ τὴν πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Συρίας, πού

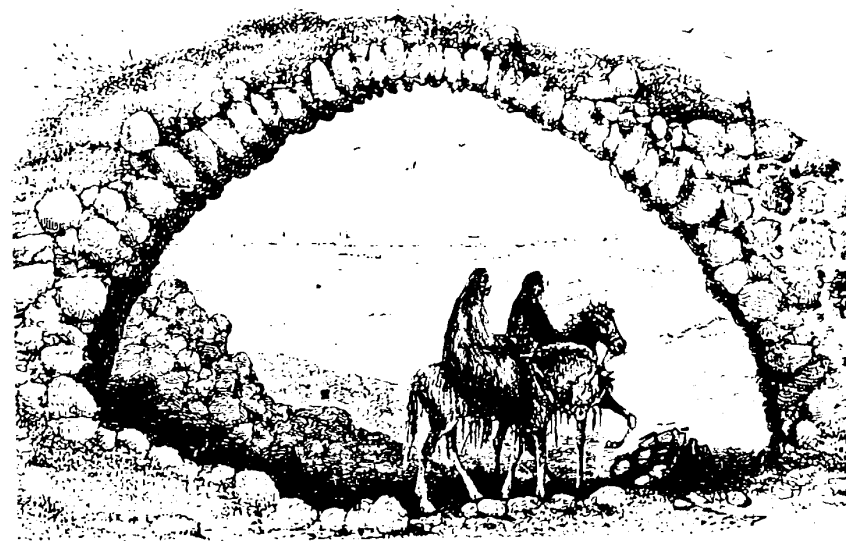

Μεγάλη Ἀντιόχεια. Μία ἀπό τίς γέφυρες τοῦ ποταμοῦ Ὁρόντη

στηρίων. Πᾶσα δὲ ἡ πόλις ἠγάπα τὸν κύριον Ἀνδρόνικον διὰ τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ. Ἔγνω δὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὸν Ἰωάννην. Ἔτι δὲ ἐν γαστρὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε θυγατέρα καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὴν Μαρίαν· καὶ οὐκέτι προσέθετο ἐγγίσει αὐτῇ ὁ Ἀνδρόνικος· ἀλλ' ἦν αὐτοῦ ἡ σπουδὴ εἰς τὰς φιλοπονίας μετὰ καὶ ἄλλων φιλοχρίστων ἀργυροπρατῶν. Κατὰ δὲ Κυ-

ξεχώριζε ἀπὸ τίς εἰκοσιοχτὼ πόλεις πού εἶχαν τὸ ἴδιο ὄνομα, μέ τὴν προσω-
νυμία «ἡ Μεγάλη» ἢ «ἡ ἐπὶ τοῦ Ὁρόντου» (γιατί ἦταν χτισμένη στίς ἐκβολές
τοῦ ποταμοῦ Ὁρόντη) καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὀνομάσθηκε
καὶ Θεούπολις.

Κατὰ τὸν 4ο αἰ. ἡδη ἡ Μεγάλη Ἀντιόχεια καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦσαν οἱ
σημαντικότερες πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολη.
Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀντιόχεια αὐτὴ πῆραν οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου τὸ ὄνο-

«Μὴν κλείσεις μπροστὰ μας τὴ θύρα τῆς Βασιλείας σου».
Ἔκλαψαν καὶ οἱ δύο καὶ πῆραν τὸν δρόμο.

ποῦσε τὸν ἀφέντη Ἀνδρόνικο γιὰ τὴν ἀνθρωπιά του.

Ἦρθαν σέ συζυγικὴ σχέση καὶ συνέλαβε ἡ γυναῖκα
του καὶ γέννησε γιό. Τὸν ὀνόμασε Ἰωάννη. Καὶ ἄλλη φορὰ
συνέλαβε καὶ γέννησε θυγατέρα καὶ τὴν ὀνόμασε Μαρία.
Ἀπὸ τότε δὲν ξαναῆλθε σέ συζυγικὴ ἐπαφὴ μαζί της ὁ
Ἀνδρόνικος. Καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του στράφηκε μαζί καὶ μέ
ἄλλους φιλόχριστους ἀργυροχόους στὰ καλὰ ἔργα²². Κάθε

μα Χριστιανοί (Πράξ. 11, 26).

22. Οἱ φιλοπονίες ἦταν τὸ ἔργο πού ἔκαμναν οἱ Φιλόπονοι ἢ Σπουδαῖοι.
Ἦταν ὁργανωμένες ἐθελοντικὲς ομάδες ἀφιερωμένων Χριστιανῶν πού ἐπι-
δίδονταν σέ ἔργα φιλανθρωπίας. Ἰδιαίτερα ἀναλάμβαναν τὴν περίθαλψη
ἀσθενῶν, τὸ λούσιμο καὶ γενικά τὴν καθαριότητά τους. Βλ. Δ. Τσάμη, *Μη-
τερικόν*, τόμ. Ε' σελ. 98, Θεσσαλονίκη 1995.

ριακήν καὶ Δευτέραν καὶ Τετράδα καὶ Παρασκευήν, ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωί, ὑπῆγεν ὁ Ἀνδρόνικος εἰς τὰ λούσματα τῶν ἀνδρῶν, ὁμοίως καὶ ἡ κυρὰ Ἀθανασία εἰς τὰ λούσματα τῶν γυναικῶν.

Καὶ μετὰ δωδεκαετῇ χρόνον, μιᾷ τῶν ἡμερῶν, εἰσῆλθεν ἡ κυρία Ἀθανασία ἀπὸ τῆς φιλοπονίας ἀπὸ ὄρθρου καὶ ἀπῆλθεν ἐπισκέψασθαι τὰ παιδιά αὐτῆς καὶ εὐρίσκει αὐτὰ στενάζοντα. Ἡ δὲ ταραχθεῖσα ἀνέδῃ ἐν τῇ κλίνῃ αὐτῶν καὶ ἔθηκεν ἀμφοτέρω τῷ στήθει αὐτῆς. Ὁ δὲ μακάριος Ἀνδρόνικος εἰσελθὼν, ἤρξατο κατακράζειν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὡς πολλὰ κοιμωμένης· ἡ δὲ εἶπε· Μὴ ὀργίζου, κύριέ μου, τὰ παιδιά γὰρ ἀσθενοῦσι. Καὶ ἀψαμένον αὐτῶν, εὔρεν αὐτὰ πυρετῷ συνεχόμενα καὶ στενάξας λέγει· Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω· καὶ ἀπῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως προσεύξασθαι εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανόν· ἐκεῖ γὰρ ἔκειντο οἱ γονεῖς αὐτῶν. Ἐποίησε δὲ ἐκεῖ ἕως τῆς ἑκτης ὥρας. Καὶ ὑποστρέψας ἀκούει ὀλολυγμοῦ καὶ θορύβου γινομένου ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· ὁ δὲ ταραχθεὶς ἔδραμε καὶ εὐρίσκει σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ καὶ τὰ παιδιά ἀποθανόντα. Καὶ ἰδὼν τὰ νήπια ὁμοῦ κείμενα ἐν τῇ κλίνῃ, εἰσελθὼν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ αὐτοῦ ἔρριπεν ἑαυτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Σωτῆρος καὶ κλαίων εἶπεν· Αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο. Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἐζήτει ἑαυτὴν πνίξαι λέγουσα ὅτι· Μετὰ τῶν τέκνων μου ἀποθανοῦμαι.

Συνῆλθε δὲ πᾶσα ἡ πόλις εἰς τὸ ἐξόδιον τῶν παιδίων,

Κυριακή, Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ ἀπὸ βραδὺς ὡς τὸ πρωί, πῆγαινε ὁ Ἀνδρόνικος καὶ δοιοῦσε στό λούσιμο τῶν ἀνδρῶν. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ σύζυγός του Ἀθανασία στό λούσιμο τῶν γυναικῶν.

Πέρασαν δώδεκα χρόνια καὶ κάποια μέρα ἐπέστρεψε ἡ Ἀθανασία ἀπὸ τὴν ἐργασία αὐτῇ νωρὶς τὸ πρωί καὶ πῆγε νὰ δεῖ τὰ παιδιά της καὶ τὰ δοῖκε νὰ στενάζουν. Ταράχθηκε· ἔκατσε πάνω στό κρεβάτι τους καὶ τὰ ἔβαλε καὶ τὰ δύο στόν κόρφο της. Ἐπέστρεψε καὶ ὁ μακάριος Ἀνδρόνικος καὶ ἄρχισε νὰ τὰ βάξει μέ τὴ γυναῖκα του, γιατί τάχα κοιμόταν πολύ. Καὶ αὐτὴ εἶπε· «Μὴ θυμώνεις, κύριέ μου, εἶναι ἄρρωστα τὰ παιδιά μας». Τὰ ἔπιασε καὶ τὰ δοῖκε πράγματι νὰ καῖνε στόν πυρετό. Ἀναστέναξε καὶ εἶπε· «Ἄς γίνεῖ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου». Καὶ ἔφυγε νὰ προσευχηθεῖ στόν ἅγιο Ἰουλιανό πού ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, γιατί ἐκεῖ ἦταν θαμμένοι οἱ γονεῖς τους. Ἐμεινε ἐκεῖ ὡς τίς δώδεκα. Καθὼς ἐπέστρεφε, ἄκουσε θοῖνο καὶ θόρυβο ἀπὸ τὸ σπίτι του. Ταραγμένος τρέχει καὶ δοῖσκει ὅλη σχεδὸν τὴν πόλη στό σπίτι του καὶ τὰ παιδιά του πεθαμένα. Μόλις ἀντίκρουσε τὰ δύο παιδάκια μαζί νεκρά στό κρεβάτι, μπῆκε στό ἐκκλησάκι τοῦ σπιτιοῦ του, ἔριξε τὸν ἑαυτό του μπροστά στόν Σωτῆρα καὶ κλαίγοντας εἶπε· «Γυμνὸς δοῖκα ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας μου καὶ γυμνὸς θὰ φύγω γιὰ κεῖ. Ὁ Κύριος τὰ ἔδωσε, ὁ Κύριος τὰ πῆρε. Ὅπως ἀποφάσισε ὁ Κύριος, ἔτσι καὶ ἐγίνε. Ἄς εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένο καὶ τώρα καὶ στοὺς αἰῶνες»²³. Ἡ γυναῖκα του ὁμως ἤθελε νὰ πνίξει τὸν ἑαυτό της λέγοντας «θὰ πεθάνω μαζί με τὰ παιδιά μου».

Παραδορέθηκαν στὴν κηδεῖα τῶν παιδιῶν ὅλη ἡ πόλη

23. Ἰωβ 1, 21.

ὥστε καὶ τὸν πατριάρχην σὺν ὅλῳ τῷ κλήρῳ ἐλθεῖν καὶ κατέθηκαν αὐτὰ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ἐπάνω τῶν πάππων αὐτῶν. Λαβὼν δὲ τὸν μακάριον Ἀνδρόνικον ὁ πατριάρχης εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον εἰσῆλθεν, ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ οὐκ ἠθέλησεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ἀπελθεῖν, ἀλλ' εἰς τὸ μαρτύριον ἐκοιμήθη. Μεσοῦσης δὲ τῆς νυκτὸς παραφαίνεται αὐτῇ ὁ μάρτυς ἐν σχήματι μοναχοῦ λέγων αὐτῇ· Τί οὐκ ἀφίεις ἀναπαυῆναι τοὺς ὧδε; Ἡ δὲ εἶπε· Κύριέ μου, μὴ λυπηθῆς κατ' ἐμοῦ· ἐπειδὴ πονοῦσά εἰμι· δύο γὰρ τέκνα ἔσχον μόνα καὶ σήμερον τὰ δύο ἐξεκομίσθη ὁμοῦ. Ὁ δὲ λέγει αὐτῇ· Πόσων χρόνων ἦσαν τὰ παιδιὰ σου; Ἡ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Δώδεκα χρόνων ὁ εἷς καὶ τὸ ἄλλο δέκα. Ὁ δὲ πρὸς αὐτήν· Τί οὖν ὑπὲρ ἐκείνων κλαίεις; Εἶθε ἔκλαιες τὰς ἀμαρτίας σου· λέγω σοι γάρ, γύναι, ὅτι ὃν τρόπον ἀπαιτεῖ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου τὴν βρωσιν καὶ ἀδύνατον μὴ δοῦναι αὐτῇ φαγεῖν, οὕτω καὶ τὰ νήπια ἀπαιτεῖ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, λέγοντα· Δικαιοκρίτα, ἐστέρησας ἡμᾶς τῶν ἐπιγείων, μὴ στερήσης ἡμᾶς καὶ τῶν ἐπουρανίων. Ἡ δὲ ἀκούσασα κατενύγη καὶ μεταβάλλει τὸ πένθος εἰς χαρὰν λέγουσα· Εἰ ἄρα ζῶσι τὰ τέκνα μου ἐν οὐρανοῖς, τί κλαίω; Καὶ στραφεῖσα ἐζήτησε τὸν λαλήσαντα αὐτῇ ἀδιδῶν· καὶ περιελθοῦσα ὅλον τὸν ναὸν οὐχ εὗρεν. Καὶ κρούει τῷ θυρωρῷ λέγουσα· Ποῦ ἐστὶν ὁ ἀδιδῶς ὁ

24. Μαρτύρια: Οἱ πρῶτοι χριστιανικοὶ ναοὶ ὀνομάσθησαν μαρτύρια γιὰ τὸν ἐξῆς λόγο:

Οἱ πρῶτοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν οἱ μάρτυρες τῆς πίστεως, πάνω στὸν τάφο τῶν ὁποίων, στὰ κοιμητήρια, οἱ χριστιανοὶ ἔκτιζαν μικρὴ στεγασμένη οἰκοδομὴ μέ ἀψίδα στὶς τρεῖς πλευρές. Οἱ οἰκοδομές αὐτές ὀνομάσθησαν μαρτύρια καὶ ἔφεραν τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος τοῦ ὁποίου τὸν τάφο στέγαζαν. Καὶ ἐπειδὴ πάνω στὸν τάφο τῶν μαρτύρων ἐτελεῖτο ἡ θεία Εὐχαριστία, τὰ μαρτύρια ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ναοί. Ἔτσι προῆλθε ὁ θεμελιώδης τύπος τῶν χριστιανικῶν ναῶν.

καὶ ὁ πατριάρχης ἀκόμη ἦλθε μέ ὅλο τὸν κληρο καὶ τὰ ἔθαψαν στὸν ναὸ τοῦ ἁγίου μάρτυρα Ἰουλιανοῦ²⁴ μαζί μέ τοὺς παπποῦδες τους. Πῆρε κατόπιν ὁ πατριάρχης τὸν μακάριο Ἀνδρόνικο στὸ ἐπισκοπεῖο ἀλλὰ ἡ γυναῖκα του δέν θέλησε νά ἐπιστρέψει στοῦ σπίτι της καὶ ἀποκοιμήθηκε στὸν ναό.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἐμφανίζεται σ' αὐτήν μέ μορφὴ μοναχοῦ ὁ μάρτυς καὶ τῆς λέει: «Γιατί δέν ἀφήνεις αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἐδῶ νά ἀναπαυθοῦν;» «Κύριέ μου, —τοῦ ἀπαντᾷ ἐκείνη— μὴν τὰ βάζεις μαζί μου, γιατί ἔχω μεγάλο πόνο. Δύο παιδιὰ ἀπέκτησα μόνο καὶ σήμερα τὰ κήδεψα καὶ τὰ δύο μαζί». Ἐκεῖνος τῇ ρώτησε: «Πόσο χρόνων ἦταν τὰ παιδιὰ σου;» «Δώδεκα τό ἓνα καὶ δέκα τό ἄλλο» τοῦ ἀπάντησε. Καὶ ὁ μάρτυς τῆς λέει: «Γιατί λοιπὸν κλαῖς γιὰ ἐκεῖνα; Μακάρι νά ἔκλαιες τίς ἀμαρτίες σου. Σέ βεβαιώνω, γυναῖκα, ὅτι ὅπως ἡ ἀνθρώπινη φύση ζητάει νά φάει καὶ εἶναι ἀδύνατο νά μὴ τῆς δώσουμε νά φάει, ἔτσι καὶ νά νήπια θά ἀπαιτήσουν ἀπὸ τὸν Χριστό ἐκείνη τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ τὰ ἀγαθὰ τῆς μέλλουσας ζωῆς λέγοντας: Δίκαιε Κριτὰ, μᾶς στέρησες τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, μὴ μᾶς στέρησεις καὶ τὰ ἐπουράνια».

Αὐτὴ μόλις τὰ ἄκουσε, ἦλθε σέ κατάνυξη καὶ γύρισε τὸ πένθος της σέ χαρὰ καὶ συλλογίσθηκε: «Ἄν λοιπὸν ζοῦν τὰ παιδιὰ μου στὸν Οὐρανό, γιατί κλαίω;» Στράφηκε νά δεῖ τὸν ἀδιδῶ ποῦ τῆς μίλησε, τὸν γύρεψε σ' ὅλο τὸν ναὸ ἀλλὰ δέν τὸν βρῆκε. Χτυπάει τότε στοῦ θυρωροῦ καὶ ρω-

²⁴Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω γεγονός προῆλθε καὶ ἡ συνήθεια νά τίθενται λείψανα μαρτύρων κάτω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα, ὅπως καὶ κάθε ναὸς νά φέρει τὸ ὄνομα μάρτυρος ἢ ἁγίου. Ἐπίσης καὶ ἡ συνήθεια νά χρησιμοποιοῦνται οἱ ναοὶ ὡς τόποι ταφῆς.

Μαρτύρια ἀρχισαν νά ἀνοικοδομοῦνται εὐθύς ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ πρῶτα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰησοῦ ἀνηγέρθη τέτοιος ναὸς περιφερειακοῦ σχήματος.

εἰσελθὼν ὧδε ἄρτι; Λέγει αὐτῇ ὁ θυρωρός· Βλέπεις ἡσφαλισμένας τὰς θύρας πάσας καὶ λέγεις ποῦ ἐστὶν ὁ εἰσελθὼν ἄβδᾶς ὧδε ἄρτι; Καὶ ἐφιλοσόφησεν ὁ παραμονάριος, γνοῦς ὅτι φαντασίαν εἶδεν. Ἡ δὲ φόβῳ συσχεθεῖσα παρεκάλει ἀπελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Καὶ διηγήσατο τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἃ εἶδε. Τότε πρὸς αὐτὸν ἡ μακαρία Ἀθανασία εἶπεν· Ὁντως, κύριέ μου, καὶ ἐν τῇ ζωῇ τῶν νηπίων ἠθέλησά σοι εἰπεῖν καὶ ἡρυθρίων· ἰδοὺ οὖν καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν λέγω σοι, ἐὰν ἀκούσης μου, δάλε με εἰς μοναστήριον καὶ κλαίω τὰς ἁμαρτίας μου. Καὶ λέγει αὐτῇ· Ὑπαγε, δοκίμασον τὸν λογισμόν σου μίαν ἑβδομάδα· καὶ ἐὰν ἐπιμείνης τῷ σκοπῷ τούτῳ, λαλοῦμεν. Ἡ δὲ πάλιν ἐλθοῦσα, τὸν αὐτὸν λόγον εἶπε. Καὶ μετακαλεῖται ὁ μακάριος Ἀνδρόνικος τὸν πενθερὸν αὐτοῦ καὶ παραδούς αὐτῷ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους ὑπάγομεν εὐξασθαι. Ἐὰν οὖν συμβῇ ἡμῖν τὸ ἀνθρώπινον, ἔχεις πρὸς τὸν Θεὸν τὸ πῶς ποιήσεις μετὰ τῆς οὐσίας ταύτης. Παρακαλῶ σε οὖν καλῶς ποιῆσαι μετὰ τῆς ψυχῆς σου καὶ νοσοκομεῖον ποιῆσαι τὰ ὧδε καὶ ξενοδοχεῖον μοναχῶν.

Καὶ ἐλευθερώσας τὰ ἀνδράποδα αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς λεγάτα. Καὶ λαθὼν μικρὰν εὐλογίαν καὶ δύο ἄλογα ἐξῆλθεν νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μόνοι. Ἡ δὲ μακαρία Ἀθανασία μακρόθεν ἰδοῦσα τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἀναβλέψασα εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Ὁ Θεός, ὁ εἰπὼν τῷ Ἀβραάμ καὶ τῇ Σάρρα· Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς

25. Παραμονάριοι ἢ προσμονάριοι ὀνομάζονταν αὐτοὶ ποῦ «προβάλλονταν» ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ παρέμεναν σ' ὅποια ἐκκλησία τοποθετοῦνταν, γιὰ νὰ φροντίζουν καὶ νὰ διαφυλάττουν τὸν ναό, ἰδιαίτερα κάποιο ἐκκλησιαστικὸ κειμήλιο π.χ. μιὰ θαυματουργή εἰκόνα, ἐνῶ παρὰ ἄλλα ὑποδέχονταν

τάει· «Ποῦ εἶναι ὁ ἄβδᾶς ποῦ πρὶν ἀπὸ λίγο μπῆκε ἐδῶ;» Καὶ ὁ θυρωρός τῆς λέει· «Βλέπεις ὅλες τίς πόρτες κλειδωμένες καὶ λές ποῦ εἶναι ὁ ἄβδᾶς ποῦ μόλις μπῆκε;» Ἀλλὰ τότε σκέφθηκε καλύτερα ὁ ὑπηρέτης²⁵ τοῦ ναοῦ καὶ κατάλαβε ὅτι εἶδε κάποια ὀπτασία. Καὶ αὐτὴ καταλήφθηκε ἀπὸ φόβο καὶ ζήτησε νὰ πάει στό σπίτι της.

Ἐκεῖ διηγήθηκε στὸν ἄνδρα της αὐτὰ ποῦ εἶδε καὶ τοῦ εἶπε ἐκείνη τὴν ὥρα ἡ μακαρία Ἀθανασία· «Ἀλήθεια, κύριέ μου, καὶ ὅσο ζοῦσαν τὰ παιδιὰ μας, θέλησα νὰ σοῦ τό πῶ, ἀλλὰ ντρεπόμουν. Τώρα λοιπὸν μετὰ τὸν θάνατό τους σοῦ τό λέω. Ἄν συμφωνήσεις μέ τὴ σκέψη μου, δάλε με σ' ἓνα μοναστήρι νὰ κλάψω τίς ἁμαρτίες μου». Κι ἐκεῖνος τῆς εἶπε· «Πήγαινε καὶ δοκίμασε τὴν ἀπόφασή σου γιὰ μιὰ ἑβδομάδα· καὶ ἐὰν συνεχίσεις νὰ ἔχεις τὴν ἴδια γνώμη, τότε συζητοῦμε». Πράγματι ὅταν ἐπέστρεψε, τοῦ ἐπανέλαβε τὰ ἴδια. Ὁ μακάριος Ἀνδρόνικος τότε προσκαλεῖ τὸν πεθερό του, τοῦ παραδίνει ὅλη τὴν περιουσία του καὶ τοῦ λέει· «Θά πᾶμε ἐμεῖς στοὺς Ἁγίους Τόπους νὰ προσκυνήσουμε. Ἐὰν λοιπὸν τύχει νὰ πεθάνουμε, θὰ δώσεις λόγο στὸν Θεὸ γιὰ τό πῶς θὰ διαχειρισθεῖς τὴν περιουσία αὐτή. Σέ παρακαλῶ λοιπὸν κάνε τό καλὸ μέ τὴν ψυχὴ σου. Χτίσε ἐδῶ ἓνα νοσοκομεῖο καὶ ἓνα ξενώνα γιὰ μοναχοὺς».

Κατόπιν ἐλευθέρωσε τοὺς δούλους του καὶ τοὺς ἔδωσε κληροδοτήματα. Ὁ ἴδιος πῆρε λίγα ἐφόδια καὶ δύο ἄλογα καὶ βγῆκαν ἀπὸ τὴν πόλη μέ τὴν γυναῖκα του μόνοι. Ὅταν ἀπὸ μακριὰ ἡ μακαρία Ἀθανασία εἶδε τό σπίτι της, ὕψωσε τὰ μάτια στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε· «Θεέ μου, Σὺ ποῦ εἶπες στὸν Ἀβραάμ καὶ τῇ Σάρρα· Φύγε ἀπὸ τὴ χώρα σου καὶ

ταν τοὺς προσκυνητές (Β' Κανὼν τῆς Δ' Οἰκ. Συνόδου, Πηδάλιον σελ. 185-186).

συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω· Αὐτὸς καὶ νῦν ὁδήγησον ἡμᾶς εἰς τὸν φόβον σου. Ἴδου γὰρ ἐάσαμεν τὸν οἶκον ἡμῶν διὰ τὸ ὄνομά σου· μὴ κλείσης ἔμπροσθεν ἡμῶν τὴν θύραν τῆς βασιλείας σου. Καὶ κλαύσαντες ἀμφότεροι ἀπῆλθον.

Καὶ φθάσαντες τοὺς Ἀγίους Τόπους προσεκύνησαν. Καὶ συντυχόντες πολλοῖς Πατράσι καταλαμβάνουσι τὸν ἅγιον Μηνᾶν Ἀλεξανδρείας καὶ ἀπολαμβάνουσι τοῦ μάρτυρος. Παρακύπτει οὖν ὁ Ἀνδρόνικος περὶ ὥραν ἐνάτην καὶ βλέπει μοναχὸν μετὰ λαϊκοῦ μάχην ποιοῦντα· καὶ λέγει τῷ λαϊκῷ· Διὰ τί ὑβρίζεις τὸν ἀδβᾶν; Λέγει αὐτῷ· Δέσποτα, ἐπὶ τὴν Σκῆτιν ἐμισθώσατο τὸ ζῶόν μου· καὶ λέγω αὐτῷ· Ἔγωμεν ἄρτι, ἵνα ὁδεύσωμεν ὅλην τὴν νύκτα καὶ αὐριον ἕως ὥρας ἑκτης, ἵνα φθάσωμεν πρὸ τοῦ καύματος· καὶ οὐ θέλει, ἵνα ἄρτι ἀπέλθωμεν. Λέγει αὐτῷ ὁ κύρις Ἀνδρόνικος· Ἔχεις ἄλλο ἐν ζῶον; Λέγει αὐτῷ· Ναί· εἶπε δὲ αὐτῷ· Ὑπαγε, φέρε μοι αὐτὸ καὶ ἐλθὲ καὶ λαμβάνω ἐγὼ τὸ ἐν ζῶον καὶ ὁ ἀδβᾶς τὸ ἐν, ὅτι καὶ γὰρ εἰς τὴν Σκῆτιν θέλω κατελθεῖν. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος λέγει τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· Μείνόν με ὧδε πρὸς τὸν ἅγιον Μηνᾶν, ἕως οὗ κατέρχομαι εἰς τὴν Σκῆτιν καὶ εὐλογοῦμαι παρὰ τῶν Πατέρων καὶ ἀνέρχομαι. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· Λάβε με μετὰ σοῦ. Λέγει αὐτῇ· Γυνὴ οὐκ ἀπέρχεται εἰς Σκῆτιν. Ἡ δὲ λέγει αὐτῷ μετὰ κλαυθμοῦ· Ἔχεις πρὸς τὸν ἅγιον Μηνᾶν, ἐὰν ἀπομείνης καὶ μὴ ἐλθὼν καταστήσης με εἰς μοναστήριον. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐχωρίσθησαν.

Κατέβη δὲ αὐτὸς εἰς Σκῆτιν καὶ προσκυνήσας τοὺς Πατέρας κατὰ Λαύραν, ἤκουσε τὰ περὶ τοῦ ἀδβᾶ Δανιήλ. Καὶ ἀπελθὼν κόπῳ πολλῷ ἠδυνήθη αὐτῷ συντυχεῖν ἀνέ-

τούς συγγενεῖς σου καὶ πῆγαινε σ' ὅποιον τόπο θά σοῦ δείξω²⁶, Σὺ ὁ ἴδιος ὁδήγησε καὶ μᾶς τώρα στὸν φόβο σου. Νά, ἀφήσαμε τὸ σπιτικό μας γιὰ τὸ ὄνομά σου. Μὴν κλείσεις μπροστά μας τὴ θύρα τῆς Βασιλείας σου». Ἐκλαψαν καὶ οἱ δύο καὶ πῆραν τὸν δρόμο.

Ἐφτασαν στοὺς Ἀγίους Τόπους, ὅπου προσκύνησαν καὶ ἀφοῦ συναντήθηκαν μέ πολλοὺς Πατέρες, τελικὰ ἔφτασαν στὸν ἅγιο Μηνᾶ²⁷ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἐκεῖ ὠφελήθηκαν πολὺ ἀπὸ τὸ προσκύνημά τους στὸν μάρτυρα.

Ἦταν περίπου τρεῖς τὸ ἀπόγευμα πού ὁ Ἀνδρόνικος ἔριξε ἓνα βλέμμα γύρω του καὶ εἶδε ἓνα μοναχὸ νὰ φιλονικεῖ μ' ἓνα λαϊκό. Καὶ εἶπε στὸν λαϊκό· «Γιατί φέρεσαι ἄσχημα στὸν ἀδβᾶ;» «Ἀφέντη μου —ἀπάντησε ἐκεῖνος— νοίκιασε τὸ ζῶο μου γιὰ τὴ Σκῆτη καὶ τοῦ λέω νὰ ξεκινήσουμε τώρα γιὰ νὰ βαδίσουμε ὅλη τὴ νύκτα, ὥστε νὰ φθάσουμε κατὰ τίς δώδεκα τὸ μεσημέρι, πρὶν πιάσει καύσωνας, καὶ δὲν θέλει νὰ ξεκινήσουμε». Τὸν ρωτᾷ τότε ὁ Ἀνδρόνικος· «Ἔχεις ἓνα ἀκόμη ζῶο;» «Ναί» τοῦ ἀπαντᾷ. «Ἔ, τότε πῆγαινε καὶ φέρτο μου —τοῦ λέει— παίρνω ἐγὼ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο ὁ ἀδβᾶς· γιατί κι ἐγὼ στὴ Σκῆτη θέλω νὰ πάω». Καὶ στὴ γυναῖκα του εἶπε ὁ Ἀνδρόνικος· «Νά μείνεις ἐδῶ κοντὰ στὸν Ἅγιο, ἕως ὅτου πάω στὴ Σκῆτη νὰ πάρω τὴν εὐλογία τῶν Πατέρων καὶ νὰ ἐπιστρέψω». Καὶ ἡ γυναῖκα του τοῦ λέει· «Πάρε με μαζί σου». «Γυναῖκα δὲν πάει στὴ Σκῆτη» τῆς ἀποκρίνεται. Καὶ τότε κλαίοντας ἐκείνη τοῦ εἶπε· «Θὰ ἔχεις νὰ κάνεις μέ τὸν ἅγιο Μηνᾶ, ἐὰν μείνεις ἐκεῖ καὶ δὲν ἔλθεις νὰ μέ δάλεις σὲ μοναστήρι». Ἀλληλοασπάστηκαν καὶ χωρίσθηκαν.

Ἐφθασε αὐτὸς στὴ Σκῆτη, προσκύνησε τοὺς Πατέρες σὲ κάθε Λαύρα καὶ ἤκουσε ἀπ' αὐτοὺς τὰ σχετικὰ μέ τὸν ἀδβᾶ Δανιήλ*. Τὸν ἀναζήτησε καὶ μετὰ ἀπὸ πολὺ κόπο μπόρεσε νὰ τὸν συναντήσει. Ἐμπιστεύθηκε λοιπὸν στὸν

26. Γεν. 12, 1.

27. Βλ. Δ ὑπόσημ. 78 σελ.110.

θετο οὖν πάντα τῷ Γέροντι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· ἀπελθὼν φέρε τὴν γυναῖκά σου καὶ ποιῶ σοι γράμματα καὶ ἀποφέρεις αὐτὴν ἐν Θηβαΐδι εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Ταβεννησιωτῶν. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος ἐποίησε καθὼς εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων. Καὶ ἀπελθὼν, ἤνεγκεν αὐτὴν πρὸς τὸν Γέροντα· καὶ ἐλάλησεν αὐτῇ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ ποιήσας γράμματα, ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Ταβεννησιωτῶν. Καὶ ἐπαναλύσαντι τῷ Ἀνδρονίκῳ, ἔδωκεν ὁ Γέρων τὸ σχῆμα· καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ τοῦ μοναχοῦ. Καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῷ ἔτη δώδεκα. Μετὰ δὲ ταῦτα, παρεκάλεσε τὸν Γέροντα ἀπολῦσαι αὐτὸν εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ὁ δὲ ποιήσας αὐτῷ εὐχὴν, ἀπέλυσεν.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀνδρόνικος κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὁδεύων, ἐκάθησεν ὑποκάτω ἀκάνθης, ἵνα λάβῃ ψυχὴν ἐκ τοῦ καύματος καὶ ἰδοὺ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐρχομένη ἐν ἀνδρικῷ σχήματι, ἀπιοῦσα καὶ αὐτὴ ἐπὶ τοὺς Ἁγίους Τόπους· καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐγνώρισεν ἡ περιστερὰ τὸν ὁμόζυγον· αὐτὸς δὲ πῶς εἶχε γνωρίσαι τοιοῦτον κάλλος μαρνανθὲν καὶ εἰς αἰθίοπα φαινομένην; Λέγει οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἀπέρχῃ, κύρι ἀββᾶ; Λέγει αὐτῇ· Ἐπὶ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Λέγει αὐτῷ· Καγὼ ἐκεῖ θέλω ἀπελθεῖν. Καὶ εἰ θέλεις, ὁδεύσωμεν ὁμοῦ ἀμφοτέρω, ἀλλὰ ὥς μὴ ὄντες ὁμοῦ, οὕτως ὁδεύσωμεν τῇ σιωπῇ. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος λέγει· Ὡς κελεύεις. Λέγει αὐτῷ· Τῷ ὄντι σὺ οὐκ εἶ ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Δανιήλ; Λέγει αὐτῇ· Ναί. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Οὐκ Ἀνδρόνικος ὀνομάζῃ; Λέγει· Ναί. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Αἰ εὐχαί

Γέροντα τὰ πάντα. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ 'πε: «Πήγαινε καὶ φέρε τὴν γυναῖκα σου. Θὰ σοῦ κάνω μιὰ ἐπιστολὴ πού θὰ πᾶς νὰ τὴ δώσεις στό μοναστήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν²⁸, στή Θηβαΐδα».

Ὁ Ἀνδρόνικος ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας. Πῆγε καὶ ἔφερε τὴν γυναῖκα του στόν Γέροντα, ὁ ὁποῖος τῆς μίλησε τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ. Ὑστερα ἐτοίμασε τὴν ἐπιστολὴ καὶ ἔστειλε τὴν Ἀθανασία στό μοναστήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν. Ὅταν ἐπέστρεψε ὁ Ἀνδρόνικος, ὁ Γέροντας τοῦ ἔδωσε τὸ μοναχικὸ σχῆμα καὶ τοῦ δίδαξε τὰ σχετικὰ μέ τὴ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ. Καὶ ἔμεινε κοντά του δώδεκα χρόνια. Κατόπιν παρακάλεσε τὸν Γέροντα νὰ τοῦ δώσει εὐλογία νὰ πάει στοὺς Ἁγίους Τόπους· καὶ ὁ Γέροντας ἀφοῦ προσευχήθηκε γι' αὐτόν, τοῦ ἔδωσε τὴν εὐλογία νὰ πάει.

Βαδίζοντας στοὺς δρόμους τῆς Αἰγύπτου ὁ ἀββᾶς Ἀνδρόνικος, κάθισε κάποια στιγμή κάτω ἀπὸ ἓνα δέντρο²⁹ γιὰ νὰ ἀνακουφισθεῖ ἀπὸ τὸν καύσωνα. Ἐκείνη τὴν ὥρα, ἀπὸ οἰκονομία Θεοῦ, καταφθάνει ἡ γυναῖκα του ντυμένη ἀνδρικά, πηγαίνοντας κι αὐτὴ γιὰ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Καθὼς ἀλληλοσπᾶστηκαν γνώρισε ἡ περιστερὰ τὸ ταίρι της. Αὐτὸς ὅμως πῶς μποροῦσε νὰ γνωρίσει τέτοια ὁμορφιά πού μαράθηκε καὶ ἔμοιαζε μέ αἰθίοπα; Τὸν ρωτᾷ λοιπόν: «Ποῦ πηγαίνεις, ἀββᾶ;» «Στοὺς Ἁγίους Τόπους» τῆς ἀπαντᾷ. «Κι ἐγὼ ἐκεῖ θέλω νὰ πάω —τοῦ λέει— καὶ ἐάν θέλεις νὰ βαδίσουμε καὶ οἱ δύο μαζί ἀλλὰ σὰν νὰ μὴν εἴμαστε μαζί, δηλαδή νὰ βαδίζουμε σιωπηλοί». Κι ὁ Ἀνδρόνικος λέει: «Ὅπως ὀρίζεις». «Στ' ἀλήθεια —τόν ρωτᾷ— δὲν εἶσαι μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Δανιήλ;» «Ναί» τῆς ἀπαντᾷ. «Δὲν ὀνομάζεσαι Ἀνδρόνικος;» «Ναί» λέει ἐκεῖνος. Τότε τοῦ

28. Ταβέννησις ὀνομαζόταν τὸ πρῶτο κοινόδιο πού ἔκανε ὁ ἅγιος Παχώμιος στὴν ἄνω Θηβαΐδα ἀπ' ὅπου πῆρε καὶ τὸ ὄνομα τὸ μοναστήρι τῶν Ταβεννησιωτῶν. Βλ. σχετικὰ *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' σελ. 25-26 καὶ 461.

29. Ἀκάνθη (= σπάρτα): ἀκανθῶδες δένδρο, πιθανόν εἶδος ἀκακίας πού

βρίσκεται στὴν Αἴγυπτο (τὸ δέντρο *Mimosa Nicotica*)

τοῦ Γέροντος συνοδεύουσιν ἡμῖν. Λέγει ὁ Ἀνδρόνικος· Ἀμήν.

Συνοδεύσαντες οὖν καὶ προσκυνήσαντες τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐπανέλυσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Καὶ λέγει ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος τῷ ἄδδᾱ Ἀνδρονίκῳ· Θέλεις μέινωμεν ὁμοῦ εἰς κελλίον; Λέγει ὁ Ἀνδρόνικος· Ναί, ὡς κελεύεις· θέλω δὲ πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος. Λέγει αὐτῷ ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος· Ὑπαγε καὶ μένω σε εἰς τὸ Ὀκτωκαιδέκατον· καὶ ἐὰν ἔρχῃ, ὡς ὠδεύσαμεν τῇ σιωπῇ μέινωμεν· ἐπεὶ ἐὰν μὴ δαστάζῃ, μὴ ἔλθῃς· ἐγὼ γὰρ εἰς τὸ Ὀκτωκαιδέκατον μεῖναι ἔχω. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἡσπάσατο τὸν ἅγιον γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ Γέρων λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε, ἀγάπησον τὴν σιωπὴν καὶ μεῖνον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ· μοναχὸς γάρ ἐστιν ὡς δεῖ εἶναι. Ἐπαναλύσαντος δὲ αὐτοῦ καὶ εὐρόντος τὸν ἄδδᾱν Ἀθανάσιον, ἔμεινεν ὁμοῦ ἐν φόβῳ Θεοῦ τειχιζόμενοι ἄλλα δώδεκα ἔτη, καὶ οὐκ ἐγνωρίσθη τῷ ἄδδᾱ Ἀνδρονίκῳ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐστι. Πολλάκις οὖν ὁ Γέρων ἀνέβαινεν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῶν διαλεγόμενος αὐτοῖς τὰ πρὸς ὠφέλειαν.

Ἀπαξ οὖν ἀπελθὼν ὁ Γέρων καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς, πρὸ τοῦ φθάσαι αὐτὸν τὸν ἅγιον Μηνᾶν, καταλαμβάνει αὐτὸν ὁ ἄδδᾱς Ἀνδρόνικος καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος πρὸς Κύριον ὑπάγει· καὶ ἐπαναλύσας ὁ Γέρων εὗρεν αὐτὸν συνεχόμενον καὶ ἤρξατο κλαίειν ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἀντὶ τοῦ χαρῆναί σε ὅτι ἀπέρχῃ ἀπαντῆσαι τῷ Κυρίῳ, κλαίεις; Λέγει αὐτῷ ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος· Οὐ κλαίω, εἰ μὴ διὰ τὸν ἄδδᾱν Ἀνδρόνικον· ἀλλὰ ποιήσον ἀγάπην καὶ μετὰ τὸ θάψαι με, εὐρήσεις πιττάκιον κείμενον πρὸς κεφαλὴν μου· ἀνάγνωθι αὐτὸ καὶ δὸς τῷ ἄδδᾱ Ἀνδρονίκῳ. Καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἐκοι-

εῖπε· «Οἱ εὐχὲς τοῦ Γέροντα ἅς μᾶς συνοδεύουσιν». Καὶ ὁ Ἀνδρόνικος εῖπε· «Ἀμήν».

Ἀφοῦ ἔκαναν τὸν δρόμον μαζί καὶ προσκύνησαν τοὺς Ἁγίους Τόπους, κατέληξαν πάλι στὴν Ἀλεξανδρεῖα. Καὶ λέει ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος στὸν ἄδδᾱ Ἀνδρόνικο· «Θέλεις νὰ μένουμε μαζί σ' ἓνα κελί;» Ὁ Ἀνδρόνικος λέει· «Ναί, ὅπως ὀρίζεις. Ἀλλὰ πρῶτα θέλω νὰ πάω στὸν Γέροντα νὰ πάρω τὴν εὐλογία του». Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος· «Πήγαινε καὶ θὰ σέ περιμένω στό Δέκατο Ὁγδοο. Καὶ ἐὰν γυρίσεις, ὅπως ταξιδέψαμε τό ἴδιο σιωπηλοὶ θὰ μένουμε. Γιατί ἂν δέν τό ἀντέχεις, νὰ μὴν ἔλθεις. Ἐγὼ πάντως θὰ μείνω στό Δέκατο Ὁγδοο». Πῆγε λοιπὸν αὐτός, χαιρέτησε τὸν ἅγιο Γέροντα καὶ τοῦ ἀνακοίνωσε τὰ σχετικά μέ τὸν ἀδελφό. Κι ὁ Γέροντας τοῦ εῖπε· «Πήγαινε, ἀγάπησε τὴ σιωπὴ καὶ μέινε μαζί μέ τὸν ἀδελφό· γιατί εἶναι σωστός μοναχός». Γύρισε πράγματι, βρῆκε τὸν ἄδδᾱ Ἀθανάσιο καὶ ἔμειναν μαζί ἄλλα δώδεκα χρόνια, ὀχυρωμένοι μέσα στό φόβο τοῦ Θεοῦ, καὶ δέν ἀποκαλύφθηκε ὅτι εἶναι γυναῖκα του. Πολλές φορές βέβαια ὁ Γέροντας τοὺς ἐπισκεπτόταν καὶ συζητοῦσε μαζί τους ὠφέλιμα πράγματα γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ζωὴ.

Μιά φορά λοιπὸν πού ἔφυγε ὁ Γέροντας ἀφοῦ τοὺς ἀποχαιρέτισε, προτοῦ φθάσει στὸν ἅγιο Μηνᾶ, τὸν προλαβαίνει ὁ ἄδδᾱς Ἀνδρόνικος καὶ τοῦ λέει· «Ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος πηγαίνει πρὸς τὸν Κύριο». Ἐπέστρεψε ὁ Γέροντας καὶ τὸν βρῆκε νὰ ὑποφέρει. Σάν τὸν εἶδε ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος, ἄρχισε νὰ κλαίει. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἀντὶ νὰ χαίρεσαι πού πᾶς νὰ συναντήσεις τὸν Κύριο, κλαῖς;» «Δέν κλαίω — τοῦ λέει ὁ ἄδδᾱς Ἀθανάσιος — παρὰ γιὰ τὸν ἄδδᾱ Ἀνδρόνικο. Κάνε ἀγάπη καὶ ἀφοῦ μέ θάψεις, θὰ βρεῖς στό προσκέφαλό μου ἓνα σημεῖωμα. Διάβασέ το καὶ δῶς το στὸν ἄδδᾱ Ἀνδρόνικο». Κατόπιν προσευχήθηκαν καὶ

νώνησε καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ. Ὁ ἤλθον οὖν κηδεῦσαι αὐτὸν καὶ τῇ φύσει εὐρέθη γυνή. Καὶ ἠκούσθη εἰς ὅλην τὴν Λαύραν.

Καὶ πέμψας ὁ Γέρων ἀνήμεκεν ὅλην τὴν Σκήτιν καὶ τὴν ἐσωτέραν ἔρημον καὶ ἀνῆλθον πᾶσαι αἱ Λαῦραι Ἀλεξανδρείας καὶ πᾶσα ἡ πόλις συνῆλθε καὶ οἱ Σκητιῶται ἀσπροφοροῦντες· οὕτω γάρ ἐστι τὸ ἔθος ἐν τῇ Σκῇτει. Μετὰ κλάδων οὖν καὶ θαῖων ἐξεκόμισαν τὸ τίμιον λείψανον Ἀθανασίας δοξάζοντες τὸν Θεὸν τὸν τοσαύτην ὑπομονὴν παρασχόντα τῇ γυναικί.

Καὶ ἔμεινεν ὁ Γέρων ἐπιτελέσαι τὰ ἔβδομα τῆς μακαρίας Ἀθανασίας. Καὶ μετὰ ταῦτα ἠθέλησεν ὁ Γέρων λαβεῖν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον καὶ οὐκ ἠνέσχετο λέγων· Μετὰ τῆς κυρίας μου τελευτήσω. Καὶ πάλιν συνταξαμένου τοῦ Γέροντος, πρὸ τοῦ φθάσαι αὐτὸν τὸν ἅγιον Μηνᾶν, φθάνει αὐτὸν ἀδελφὸς λέγων· Ὁ ἀδελφὸς Ἀνδρόνικος συνέχεται. Καὶ πάλιν ὁ Γέρων ἐπεμψεν ἐν τῇ Σκῇτει λέγων· Δεῦτε ἀνέλθετε, ὅτι ὁ ἀδελφὸς Ἀνδρόνικος ἀκολουθεῖ τῷ ἀδελφῷ Ἀθανασίῳ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἀνῆλθον καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἔτι ζῶντα· καὶ εὐλογηθέντων αὐτῶν παρ' αὐτοῦ, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ. Πόλεμος οὖν ἐγένετο μεταξὺ τῶν Πατέρων τοῦ Ὀκτωκαιδεκάτου καὶ τῶν Σκητιωτῶν λεγόντων· Ἡμέτερός ἐστιν ὁ ἀδελφὸς καὶ λαβεῖν αὐτὸν ἔχομεν εἰς τὴν Σκήτιν, ἵνα δοθῶσιν ἡμῖν αἱ εὐχαὶ αὐτοῦ. Καὶ οἱ τοῦ Ὀκτωκαιδεκάτου ἔλεγον· Μετὰ τῆς ἀδελφῆς

30. Ἡ λευκὴ ἐνδυμασία στήν Ἀγία Γραφή καὶ στή μυστηριολογία τῆς Ἐκκλησίας χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο διαφορῶν ἐννοιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων βασικὴ εἶναι ἡ ἐσχατολογικὴ.

Ἀπεικονίζει τὴ μέλλουσα λαμπρότητα καὶ δόξα τὴν ὁποία θά περιδληθοῦν οἱ δίκαιοι κατὰ τὴν ἀνάστασι τῶν νεκρῶν. Γιά τὸν λόγο αὐτὸ καὶ οἱ

ἀφοῦ κοινώνησε, ἀναπαύθηκε ἐν Κυρίῳ. Ὁ ἤλθαν λοιπόν νά τὸν κηδέσθουν καὶ ἀνακάλυψαν ὅτι ἦταν γυναίκα καὶ μαθεύτηκε ὅ ὅλη τῇ Λαύρα.

Ἔστειλε τότε ὁ Γέροντας καὶ κάλεσε ὅλη τὴ Σκήτη μέχρι καὶ τῇ βαθιᾷ ἔρημο. Καὶ συγκεντρώθηκαν ὅλες οἱ Λαῦρες τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁλόκληρη ἡ πόλη καὶ οἱ Σκητιῶτες ντυμένοι στὰ λευκά³⁰, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ συνήθεια στὴ Σκήτη. Κήδευσαν λοιπόν «μετὰ κλάδων καὶ θαῖων» τὸ τίμιον λείψανον τῆς Ἀθανασίας, δοξολογοῦντες τὸν Θεὸ πού ἔδωσε τόσο μεγάλη ὑπομονή στὴ γυναίκα.

Ἐμείνε ἐκεῖ ὁ Γέροντας νά κάνει τὰ ἐπτάμερα³¹ τῆς μακαριστῆς Ἀθανασίας. Ἀφοῦ τὰ ἔκαναν, θέλησε νά πάρει μαζί του ὁ Γέροντας τὸν ἀδελφὸ Ἀνδρόνικο ἀλλὰ ἐκεῖνος δέν τὸ δεχόταν λέγοντας· «Θά πεθάνω μαζί μέ τὴν κυρία μου». Καὶ πάλι ἀφοῦ τὸν ἀποχαιρέτισε, προτοῦ φθάσει στὸν ἅγιο Μηνᾶ, τὸν προφταίνει ἓνας ἀδελφός καὶ τοῦ λέει· «Ὁ ἀδελφὸς Ἀνδρόνικος δέν εἶναι καλά». Ξανά ὁ Γέροντας εἰδοποιεῖ τὴ Σκήτη λέγοντας· «Ἐλᾶτε, γιατί ὁ ἀδελφὸς Ἀνδρόνικος ἀκολουθεῖ τὸν ἀδελφὸ Ἀθανάσιο». Μόλις τὸ ἄκουσαν, ἤλθαν καὶ τὸν πρόλαβαν ζωντανό. Καὶ ἀφοῦ πῆραν τὴν εὐλογία του, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ.

Ἀγώνας ἔγινε μεταξὺ τῶν Πατέρων τοῦ Δεκάτου Ὀγδόου καὶ τῶν Σκητιωτῶν πού ἔλεγαν· «Δικός μας εἶναι ὁ ἀδελφός καὶ θά τὸν πάρουμε στὴ Σκήτη γιὰ νά μᾶς δοθῇ τοῦν οἱ προσευχές του». Καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Δεκάτου

Σκητιῶτες μοναχοὶ συνήθιζαν νά συνοδεύουν τὸν νεκρὸ ἀδελφὸ στὸν τάφο «ἀσπροφοροῦντες». Πρὸβλ. Ματθ. 28, 3· Μαρκ. 16, 5· Ἰω. 20, 12· Ἀποκ. 4, 4· 6, 11· 7, 9 καὶ 14· 19, 14 κ.ά.

31. Τὰ ἐπτάμερα· ἦταν τὸ ἀντίστοιχο πρὸς τὰ ἐννιάμερα πού κάνουμε σήμερα γιὰ τοὺς κεκοιμημένους. Ἐπρόκειτο περὶ τοπικῆς παραδόσεως.

αὐτοῦ καταθήσομεν αὐτόν. Οἱ οὖν Σκητιῶται περισσοὶ ἦσαν.

Καὶ λέγει ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ὀκτωκαιδεκάτου· Εἴ τι εἶπῃ ὁ Γέρων ποιῶμεν. Ὁ δὲ ἀδδᾶς Δανιήλ ἔλεγεν ἐκεῖ αὐτόν ταφῆναι. Οἱ δὲ οὐκ ἤκουον αὐτοῦ λέγοντες· Ὁ Γέρων ἄνω ἐστὶν καὶ οὐ φοβεῖται πόλεμον σωματικόν· ἡμεῖς δὲ νεώτεροί ἐσμεν καὶ θέλομεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ἵνα βοηθῶσιν ἡμῖν αἱ εὐχαὶ αὐτοῦ· ἀρκεῖ γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐάσαμεν ὑμῖν τὸν ἀδδᾶν Ἀθανάσιον. Ἰδὼν δὲ ὁ Γέρων ὅτι ταραχὴ μεγάλη γίνεται, λέγει τοῖς ἀδελφοῖς· Φύσει, ἐὰν μὴ ἀκούσητέ μου, καὶ γὰρ ὧδε μένω καὶ μετὰ τοῦ τέκνου μου θάπτομαι. Καὶ τότε ἡσύχασαν καὶ ἐξεκόμισαν τὸν ἀδελφὸν Ἀνδρόνικον. Λέγουσιν οὖν τῷ Γέροντι· Ἀγωμεν εἰς τὴν Σκῆτιν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἀφετε ποιήσω τὰ ἔδδομα τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ οὐκ εἶασαν αὐτὸν μείναι.

Ταῦτα ἐθάρρυσεν ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ἐνξώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἐλθεῖν εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἀδδᾶ Ἀθανασίου καὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀνδρονίκου ἐνχαῖς πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

15. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας ὅτι· Οὐδὲν οὕτως λυσιτελεῖ τῷ ἀρχαρίῳ, ὥς ἡ ὕβρις· ὥσπερ γὰρ δένδρον καθ' ἐκάστην ποτιζόμενον, οὕτως ἀρχάριος ὑβριζόμενος καὶ ὑπομένων.

16. Εἶπε πάλιν· Μακάριοί εἰσιν ὧν οἱ κόποι ἐν γνώσει ἐγένοντο. Ἀνέπασαν γὰρ ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς θάρους καὶ παρῆλθον τὴν πανουργίαν τῶν δαιμόνων· μάλιστα τῆς δειλίας τοῦ κωλύοντος τὸν ἄνθρωπον εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν

Ὀγδόου ἔλεγαν· «Μαζί μέ τὴν ἀδελφή του θά τὸν θάψουμε». Οἱ Σκητιῶτες ὁμως ὑπερεῖχαν στὸν ἀριθμό.

Τότε λέει ὁ ἀρχιμανδρίτης³² τοῦ Δεκάτου Ὀγδόου· «Θά κάνουμε ὅ,τι πεῖ ὁ Γέροντας». Καὶ ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ εἶπε νά τὸν θάψουν ἐκεῖ. Οἱ ἀδελφοὶ ὁμως δέν τὸν ἄκουγαν καὶ ἔλεγαν· «Ὁ Γέροντας στέκει ψηλά καὶ δέν φοδᾶται γιὰ σαρκικό πόλεμο. Ἐμεῖς εἴμαστε νέοι καὶ θέλουμε τὸν ἀδελφό γιὰ νά μᾶς βοηθοῦν οἱ προσευχές του. Σᾶς εἶναι ἀρκετό πού σᾶς ἀφήσαμε τὸν ἀδδᾶ Ἀθανάσιο». Βλέποντας ὁ Γέροντας ὅτι γίνεται μεγάλη ἀναστάτωση, λέει στοὺς ἀδελφούς· «Σᾶς βεβαιώνω, ἐὰν δέν μέ ἀκούσετε, θά μείνω κι ἐγὼ ἐδῶ καὶ θά ταφῶ μαζί μέ τό τέκνο μου». Μετά ἀπ' τό λόγο αὐτό τοῦ Γέροντα ἡσύχασαν καὶ κήδεψαν τὸν ἀδελφό Ἀνδρόνικο. Εἶπαν κατόπιν στὸν Γέροντα· «Πᾶμε στή Σκῆτη». «Ἀφῆστε με —τούς εἶπε ὁ Γέροντας— νά κάνω τὰ ἐπτάμερα τοῦ ἀδελφοῦ· ἀλλά δέν τὸν ἄφησαν νά μείνει.

Ὅλα αὐτά τὰ ἐκμυστηρεύθηκε ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ στὸν μαθητὴ του. Ἄς εὐχηθοῦμε νά φτάσουμε κι ἐμεῖς στὰ μέτρα τοῦ ἀδδᾶ Ἀθανασίου καὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀνδρονίκου διὰ τῶν εὐχῶν ὅλων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

15. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας*: «Τίποτε δέν ὠφελεῖ τόσο τὸν ἀρχάριο ὅσο οἱ προσβολές καὶ οἱ περιφρονήσεις. Ὅπως δηλαδή προκόδει τό δένδρο πού ποτίζεται καθημερινά, τό ἴδιο καὶ ὁ ἀρχάριος πού περιφρονεῖται καὶ ὑπομένει».

16. Εἶπε πάλι· «Εἶναι μακάριοι αὐτοὶ πού κοπιᾶζουν μέ ἐπίγνωση· γιατί ἀπαλλάσσουν τὸν ἑαυτό τους ἀπὸ κάθε φορτίο καὶ ξεπερνοῦν τὴν πανουργία τῶν δαιμόνων καὶ προπαντός τοῦ δαίμονα τῆς δειλίας πού ἐμποδίζει τὸν ἄνθρωπο σέ κάθε καλὸ ἔργο πού προτίθεται νά κάνει· γιατί

32. Βλ. Δ ὑπόσημ. 18 σελ. 40.

ὁ ἐπιβάλλεται. Φέρει γὰρ εἰς ὄκνον τὸν νοῦν, ἐὰν ἐπιδῶ ἑαυτὸν προσκαρτερῆσαι τῷ Θεῷ.

17. Ἔλεγε πάλιν· Πρὸ πάντων πρῶτος ἀγὼν ἐστὶν ἡ ξενιτεία, μάλιστα ἡ κατὰ μόνας. Ὁ φυγὼν εἰς ἕτερον τόπον καταλείπει τὰ ἴδια ἐπιφερόμενος πίστιν τελείαν καὶ ἐλπίδα καὶ ἐδραϊάν καρδίαν κατὰ τῶν ἑαυτοῦ θελημάτων. Κυκλοῦσι γάρ σε ἐν πολλοῖς κύκλοις καὶ ἐν πολλοῖς τρόποις, φοβερίζοντές σε περὶ πειρασμῶν καὶ σκληρᾶς πτωχείας ἢ νόσων ὑποβάλλοντές σε ὅτι, εἰ τούτοις περιπέσης, τί ποιήσεις μὴ ἔχων τινὰ γινώσκοντά σε, ἵνα φροντίσῃ σου. Καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δοκιμάζει σε, ἵνα φανερωθῇ σου ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἀγάπη ἡ πρὸς τὸν Θεόν.

18. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἡλίας· Ἐὰν μὴ ὁ νοῦς ψάλλῃ μετὰ τοῦ σώματος, εἰς μάτην ὁ κόπος.

Ἐὰν γάρ τις ἀγαπᾷ τὴν θλίψιν, ὕστερον γίνεται αὐτῷ εἰς χαρὰν καὶ ἀνάπαυσιν.

19. Ἀδελφὸς πολεμηθεὶς ἀπήγγειλε τῷ ἀδβᾶ Ἡρακλείῳ· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος στηρίζων αὐτὸν ὅτι· Γέρων τις ἔσχε μαθητὴν ὑπήκοον πάντῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐν μιᾷ οὖν πολεμηθεὶς ἔβαλε μετάνοιαν τῷ Γέροντι λέγων· Ποίησόν με γενέσθαι μοναχόν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Βλέπε τόπον καὶ ποιοῦμέν σοι κελλίον. Καὶ ἀπελθὼν ἀπὸ σημείου ἐνὸς εὗρε. Καὶ ἐλθόντες ἐποίησαν κελλίον. Καὶ λέγει τῷ ἀδελ-

αὐτὴ εἶναι πού ὁδηγεῖ σέ δισταγμὸ τὴν ψυχὴν, ὅταν προσφέρεται νὰ ἀφοσιωθεῖ στὸν Θεό».

17. Εἶπε ἀκόμη· «Πρὶν ἀπ' ὅλα πρῶτος ἀγώνας εἶναι ἡ ξενιτεία³³ καὶ μάλιστα ὅταν ἐγκαταβιώνει κανεὶς μόνος. Αὐτὸς πού πάει σέ ξένο τόπο, θὰ ἐγκαταλείψει αὐτὰ πού τοῦ ἀνήκουν, ὁδηγούμενος ἀπὸ τέλεια πίστη καὶ ἐλπίδα καὶ σταθερὴ καρδιά ἐνάντια πρὸς τὰ θελήματά του. Γιατί θὰ σέ κυκλώσουν ἐπανελημμένα καὶ μέ πολλοὺς τρόπους καὶ θὰ σέ φοβερίζουν γιὰ πειρασμούς καὶ σκληρὴ πτωχεία ἢ ἀρρώστιες ψιθυρίζοντάς σου: Ἐὰν βρεθεῖς σέ τέτοιες δυσκολίες, τί θὰ κάνεις, καθὼς δέν θὰ ἔχεις κάποιον πού νὰ σέ ξέρει καὶ νὰ σέ φροντίσει; Καὶ ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ θὰ σέ δοκιμάζει γιὰ νὰ φανεῖ ὁ ζῆλος σου καὶ ἡ ἀγάπη σου πρὸς Αὐτόν».

18. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἡλίας· «Ἐάν μαζί μέ τό σῶμα δέν ψάλλει ὁ νοῦς, εἶναι χαμένος ὁ κόπος.

Ἐάν κανεὶς ἀγαπάει τὴ θλίψη, ἀποβαίνει κατόπιν ἡ θλίψη του χαρά καὶ ἀνάπαυση».

19. Ἕνας ἀδελφὸς πού πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν διάβολο, τό ἀνέφερε στὸν ἀδβᾶ Ἡράκλειο. Ἐκεῖνος θέλοντας νὰ τὸν στηρίξει τοῦ εἶπε· «Κάποιος Γέροντας εἶχε ἓνα μαθητὴ πού ἦταν πάρα πολὺ ὑπάκουος γιὰ πολλὰ χρόνια. Κάποια φορὰ λοιπὸν πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν λογιισμό του καὶ βάζοντας μετάνοια στὸν Γέροντα τοῦ λέει· Δός μου τὸν τρόπο νὰ μένω μόνος. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· Διάλεξε ἓνα τόπο καὶ νὰ σοῦ φτιάξουμε κελί. Βγῆκε καὶ σέ ἀπόσταση ἐνὸς μιλίου³⁴ βρῆκε. Πῆγαν πράγματι καὶ ἔστησαν κελί. Καὶ εἶπε

33. Ξενιτεία: Βλ. Μ. Γερωντικόν τόμ. Α' σελ. 40 ὑπόσημ. 7.

34. Σημεῖον· μέτρον ἀποστάσεως, ἓνα μίλι (= 1.535 μ.) PG 41 1036B Ἐπι-

φανίου Κύπρου, Κατὰ αἰρέσεων «...ἀντὶ ἐνὸς σημείου, ἦτοι μιλίου».

φῶ· Εἴ τί σοι λέγω, τοῦτο ποίησον. Ὅταν πεινᾷς, φάγε, πίε, κοιμῶ, μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἐξέλθῃς ἕως τοῦ Σαββάτου. Καὶ τότε ἔρχου ἐγγύς μου.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐποίησε τὰς δύο ἡμέρας κατὰ τὴν ἐντολήν. Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀκηδιάσας λέγει· Τί τοῦτο ἐποίησέ μοι ὁ Γέρων; Καὶ ἀναστὰς ἔψαλλε πλείστους ψαλμούς· καὶ μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον, ἔφαγε. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε κοιμηθῆναι εἰς τὸ ψιάθιον αὐτοῦ καὶ θεωρεῖ αἰθίοπα κείμενον τρίζοντα τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ κατ' αὐτοῦ. Καὶ δρομαίως φόδῳ πολλῷ ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ κρούσας τὴν θύραν εἶπεν· Ἀδῶ, ἐλεήσόν με καὶ ἄνοιξον. Ὁ δὲ Γέρων γινὼς ὅτι οὐκ ἐφύλαξε τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ ἕως πρωῒ. Καὶ τὸ πρωὶ ἀνοίξας, εὗρεν αὐτὸν ἔξω παρακαλοῦντα καὶ οἰκτείρας εἰσήνεγκεν αὐτόν. Τότε λέγει· Δέομαί σου, πάτερ, αἰθίοπα μέλανα εἶδον ἐπὶ τὸ ψιάθιον μου, ὡς ἀπῆλθον κοιμηθῆναι. Ὁ δὲ εἶπε· Τοῦτο ἔπαθες, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὸ ῥῆμά μου. Τότε τυπώσας αὐτόν πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀκόλουθον τοῦ μονήρους βίου, κατὰ μικρὸν γέγονε μοναχὸς καλός.

20. Εἶπε πάλιν ὅτι· Γέρων τις ἔμεινεν εἰς ἱερόν. Καὶ ἦλθον οἱ δαίμονες λέγοντες αὐτῷ· Ἀπελθε ἐκ τοῦ τόπου ἡμῶν. Καὶ ὁ Γέρων ἔφη· Ὑμεῖς οὐκ ἔχετε τόπον. Καὶ ἤρξαν-

35. Ἀκηδία· Ἡ ἀκηδία ἐμφανίζεται ὡς ἀνία, ὡς ἀθυμία, ὡς πλήξη, ὡς ἀτονία καὶ ἀποστροφή πρὸς τὰ μοναχικά καθήκοντα. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος παρατηρεῖ· «Αὐτοὺς πού προκόδουν στήν προσευχή ἢ καὶ αὐτοὺς πού ἐπιμελοῦνται τὴν προσευχή, κυρίως ὁ δαίμονας τῆς ἀκηδίας εἶναι αὐτός πού ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνηθίζει νά τοὺς καταπολεμεῖ».

Καὶ συνεχίζει· «Ἡ ἀκηδία εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Ἐάν θά παραχωροῦσε ὁ Θεός νά ἐνεργήσῃ ὁ πειρασμός τῆς ἀκηδίας μ' ὅλη τὴν δύναμιν πού διαθέτει, κανεὶς ποτέ ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους δέν θά σωζόταν.

στόν ἀδελφό· Ὅ,τι σοῦ πῶ, αὐτό νά κάνεις. Ὅταν πεινάσεις, νά φᾷς, νά πιεῖς, νά κοιμηθεῖς, μόνο ἀπ' τό κελί σου νά μὴ βγεῖς ὡς τό Σάββατο. Τότε ἔλα σέ μένα.

Ὁ ἀδελφὸς ἔκανε τίς δύο μέρες ὅπως τοῦ παρήγγειλε. Τὴν τρίτη μέρα ὁμως ἐνίωσε ἀκηδία³⁵ καὶ συλλογίστηκε· Γιατί μοῦ τό 'κανε αὐτό ὁ Γέροντας; Καὶ ἄρχισε νά ψέλνει πολλοὺς ψαλμούς. Ὅταν ἔδυσε ὁ ἥλιος, ἔφαγε καὶ πῆγε νά κοιμηθεῖ στό ψαθί του. Καὶ βλέπει ἐκεῖ ξαπλωμένο ἕναν ἀράπη πού ἔτριξε τὰ δόντια του φοβερίζοντάς τον. Κατατρομαγμένος ἔτρεξε καὶ πῆγε στόν Γέροντα. Χτύπησε τὴν πόρτα καὶ εἶπε· Ἀδῶ, σπλαχνίσου με καὶ ἄνοιξε. Ὁ Γέροντας καθὼς εἶδε ὅτι δέν φύλαξε τὴν ἐντολή του, δέν τοῦ ἄνοιξε ὡς τὰ ξημερώματα. Ἀλλά τό πρωὶ σάν ἄνοιξε, τὸν βρῆκε ἐκεῖ νά παρακαλεῖ τὸν συμπόνεσε καὶ τὸν πῆρε μέσα. Τοῦ λέει τότε· Σέ παρακαλῶ, πάτερ, μαῦρο ἀράπη εἶδα πάνω στό ψαθί μου, ὅταν πῆγα νά κοιμηθῶ. Κι ἐκεῖνος τοῦ ἐξηγήσε· Αὐτό τό ἔπαθες, γιατί δέν κράτησες τὴν ἐντολή μου³⁶.

Τοῦ ὀρισε τότε, ἀνάλογα μέ τὴ δεκτικότητά του, τὴν τάξιν τοῦ μονήρους βίου καὶ λίγο-λίγο ἐγινε καλὸς μοναχός·

20. Εἶπε πάλι ὅτι κάποιος Γέροντας ἔμεινε σέ κάποιο ἱερό εἰδωλολατρικό. Πῆγαν λοιπὸν οἱ δαίμονες καὶ τοῦ λένε· «Φύγε ἀπὸ τὸν τόπο μας». Καὶ ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Ἐσεῖς δέν ἔχετε τόπο». Ἀρχισαν τότε νά τοῦ σκορπίζουν

Δικό μας ἔργο εἶναι νά ἀντιστεκόμαστε μέ ὅση δύναμιν ἔχουμε, καὶ τοῦ Θεοῦ ἔργο εἶναι μυστικά νά μᾶς σηκώνει καὶ φανερά νά μᾶς ἀποδεικνύει νικητές ἐναντίον τοῦ πειρασμοῦ». (Κεφάλαια πρακτικά 73 καὶ 74). Βλ. καὶ *Μ. Γεροντικόν* τόμ. Α' σελ. 126 ὑπόσημ. 109.

36. Ἡ ἀμφισβήτηση τοῦ ἀδελφοῦ σχετικά μέ τὴν ἐντολή πού τοῦ εἶχε δώσει ὁ Γέροντάς του, ἦταν ἡ αἰτία τοῦ παθήματός του. Ἡ ἀπόλυτη ὑπακοή δέν ἐπιδέχεται λογισμό ἀμφιβολίας.

το σκορπίζειν αὐτοῦ τὰ θαῖα καθάπαξ· ὁ δὲ Γέρων ἐπέμε-
 νεν αὐτὰ συλλέγων. Ὑστερον ὁ δαίμων κρατήσας αὐτοῦ
 τὴν χεῖρα, ἔσυρεν αὐτὸν ἔξω· ὡς δὲ ἔφθασε τὴν θύραν ὁ Γέ-
 ρων, τῇ ἄλλῃ χειρὶ κατέσχε τὴν θύρα κράζων· Ἰησοῦ, βοή-
 θησόν μοι· καὶ εὐθύς ὁ δαίμων ἔφυγε· καὶ ὁ Γέρων ἤρξατο
 κλαίειν. Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν αὐτῷ· Τί κλαίεις; Καὶ λέγει ὁ
 Γέρων· Ὅτι τολμῶσι κρατῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ οὕτω
 ποιῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ· Σὺ ἡμέλησας· ὅτε γὰρ ἐζήτησάς με,
 ἶδε πῶς εὐρέθην σοι.

Ταῦτα δὲ λέγω ὅτι κόπου πολλοῦ χρεία· καὶ εἰ μὴ κό-
 πος γένηται, οὐ δύναται τις ἔχειν τὸν Θεὸν μετ' αὐτοῦ· Αὐ-
 τὸς γὰρ δι' ἡμᾶς ἐσταυρώθη.

21. Ἀδελφός τις καθεζόμενος εἰς τὰ Κελλία κατὰ μό-
 νας ἐταράσσετο καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀδδᾶ Θεόδωρον,
 τὸν τῆς Φέρμης, εἶπεν αὐτῷ τὸ ἴδιον πάθος. Ὁ δὲ Γέρων
 εἶπεν· Ὑπαγε, ταπείνωσον τὸν λογισμόν σου καὶ ὑποτάγη-
 θι καὶ μεῖνον μετὰ ἄλλων. Ἀπῆλθεν οὖν εἰς τὸ ὄρος καὶ
 ἔμεινε μετὰ ἄλλων. Ὑπέστρεψε δὲ πρὸς τὸν Γέροντα καὶ λέ-
 γει αὐτῷ· Οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἀναπαύομαι. Καὶ λέγει
 αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ μόνος οὐκ ἀναπαύῃ οὐδὲ μετὰ ἄλλων,
 διὰ τί ἐξῆλθες εἰς τὸν μοναχόν; Οὐχὶ ἵνα ὑποφέρῃς τὰς θλί-
 ψεις;

Εἶπε δέ μοι· πόσα ἔτη ἔχεις εἰς τὸ σχῆμα; Λέγει· Ὀκτώ.
 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Φύσει ἔχω ἐν τῷ σχήματι
 ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ οὐδὲ μίαν ἡμέραν εὖρον ἀνάπανσιν
 καὶ σὺ εἰς ὀκτὼ ἔτη θέλεις ἀνάπανσιν ἔχειν; Καὶ τοῦτο
 ἀκούσας, ἐδραιωθεὶς ἀνεχώρησεν.

22. Ἠρώτησέ τις τὸν ἀδδᾶ Θεόδωρον· Ἐὰν ἄφνω γέ-
 νηται τις πτώσις, καὶ σὺ φοβῇ, ἀδδᾶ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων·

ἐντελῶς τὰ θαῖα του κι ὁ Γέροντας ἐπέμενε νά τά μαζεῦει.
 Κατόπιν τὸν ἔπιασε ὁ δαίμονας ἀπὸ τό χέρι καὶ τὸν ἔσυρε
 ἔξω. Μόλις ἔφτασε στὴν πόρτα ὁ Γέροντας, μέ τό ἄλλο του
 τό χέρι ἔπιασε τὴν πόρτα κράζοντας «Ἰησοῦ, βοήθησέ με»
 καὶ εὐθύς ὁ δαίμονας ἔξαφανίστηκε καὶ ὁ Γέροντας ἀναλύ-
 θηκε στὰ δάκρυα. Τὸν ρώτησε τότε ὁ Κύριος· «Γιατί κλαῖς;»
 «Γιατί τολμοῦν —εἶπε ὁ Γέροντας— νά πιάσουν τὸν ἄνθρω-
 πο καὶ νά τὸν μεταχειρίζονται ἔτσι». «Ἐσὺ ἀμέλησες —τοῦ
 παρατήρησε ὁ Κύριος— γιατί μόλις μέ ζήτησες, νά πῶς
 σοῦ βρέθηκα».

Καὶ αὐτά πού λέω σημαίνουν ὅτι χρειάζεται πολὺς κό-
 πος. Ἐάν δέν κοπιᾷσει κανεὶς, δέν μπορεῖ νά ἔχει τὸν Θεό
 μαζί του. Γιατί Αὐτός γιὰ χάρη μας σταυρώθηκε.

21. Κάποιος ἀδελφός πού ἔμενε στὰ Κελλία μόνος, εἶχε
 στὴν ψυχὴ του ταραχὴ. Πῆγε λοιπὸν στὸν ἀδδᾶ Θεόδωρο
 τῆς Φέρμης* καὶ τοῦ ἀνέφερε τό πρόβλημά του. Καὶ ὁ Γέ-
 ροντας εἶπε: «Πῆγαινε, ταπείνωσε τό φρόνημά σου, ζῆσε
 στὴν ὑπακοή καὶ μεῖνε μέ ἄλλους μαζί».

Πῆγε στό ὄρος καὶ ἔμεινε μέ ἄλλους μαζί. Γύρισε κατό-
 πιν στὸν Γέροντα καὶ τοῦ λέει: «Οὔτε στὴν κοινὴ ζωὴ βρῆκα
 ἀνάπαυση». Καὶ ὁ Γέροντας παρατηρεῖ: «Ἐάν μόνος δέν
 ἀναπαύεσαι οὔτε μαζί μέ ἄλλους, γιατί ἀποφάσιες νά γί-
 νεις μοναχός; Δέν ἦταν γιὰ νά ὑπομείνεις θλίψεις; Πές μου
 ὅμως, πόσα χρόνια ἔχεις πού πῆρες τό σχῆμα;» «Ὀκτὼ»
 ἀπαντᾷ. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Ἀλήθεια, ἑβδομήντα
 χρόνια ἔχω στό σχῆμα καὶ οὔτε μιά μέρα δέν βρῆκα ἀνά-
 παυση καὶ ἐσὺ μέσα σέ ὀκτὼ χρόνια θέλεις νά ἔχεις ἀνά-
 παυση;» Μ' αὐτό πού ἄκουσε στηρίχθηκε καὶ ἀναχώρησε.

22. Ρώτησε κάποιος τὸν ἀδδᾶ Θεόδωρο: «Ἐάν ξαφνι-
 κά πέσει κάτι, θά τρομάξεις κι ἐσύ, ἀδδᾶ;» Κι ὁ Γέροντας

Ἐάν κολληθῇ ὁ οὐρανὸς τῇ γῇ, Θεόδωρος οὐ φοβεῖται. Ἦν γὰρ δεηθεῖς τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀρθῇ ἀπ' αὐτοῦ ἡ δειλία. Διὰ τοῦτο καὶ ἠρώτησεν αὐτόν.

23. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Θεοδώρου καὶ τοῦ ἀβδᾶ Λουκίου τῶν τοῦ Ἐνάτου ὅτι ἐποίησαν πενήκοντα ἔτη χλευάζοντες τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ λέγοντες ὅτι· Μετὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν. Ὅταν δὲ πάλιν ἤρχετο τὸ θέρος, ἔλεγον ὅτι· Μετὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀπερχόμεθα ἐντεῦθεν. Καὶ οὕτως ἐποίησαν πάντα τὸν χρόνον αὐτῶν οἱ ἀείμνηστοι Πατέρες.

24. Εἶπεν ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι ποτέ τις εὐλαδῆς ὑδρίζετο παρά τινος καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Ἡδυνάμην καὶ γὰρ τὰ ὁμοία σοι λέγειν, ἀλλ' ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ κλείει μου τὸ στόμα.

25. Ἀδελφῷ τινι ἐγένετο κνίφη πρὸς πειρασμὸν καὶ πλῆθος πολὺ φθειρῶν. Καὶ ἦν αὐτὸς ἀπὸ πλουσίων.

Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ δαίμονες· Οὕτως ἀνέχη ζῶν καὶ σκώληκας ποιῶν; Καὶ τῇ μακροθυμίᾳ ἐκεῖνος ἐνίκησεν.

26. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ὅτι τρεῖς φιλόσοφοι ἦσαν φίλοι· καὶ ὁ εἷς ἀποθνήσκων κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐνὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ νεανίσκος, ἀπῆλθε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀναθρέψαντος αὐτόν. Καὶ μαθὼν ἐκεῖνος ἔβαλεν αὐτόν ἔξω. Καὶ πολλὰ μετανοοῦντα οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι λέγων αὐτῷ· Ὑπαγε, ποίησον τρία

τοῦ λέει· «Ἐάν ὁ οὐρανὸς πέσει κάτω στὴ γῇ, ὁ Θεόδωρος δέν φοβᾶται». Εἶχε δέβαια παρακαλέσει τὸν Θεό γιὰ νὰ τοῦ φύγει ἡ δειλία. Γι' αὐτό τὸν λόγο καὶ τὸν ρώτησε ὁ ἀδελφός.

23. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Θεόδωρο καὶ τὸν ἀβδᾶ Λούκιό τοῦ Ἐνάτου ὅτι πέρασαν πενήντα χρόνια περιπαίζοντας τοὺς λογισμοὺς τους καὶ ἔλεγαν· «Μετὰ τὸν χειμῶνα αὐτόν θὰ φύγουμε ἀπ' ἐδῶ». Κι ὅταν ἔφτανε τὸ καλοκαίρι, ἔλεγαν· «Μετὰ τὸ καλοκαίρι αὐτό, ἀναχωροῦμε ἀπ' ἐδῶ». Καὶ ἔτσι ἔκαναν σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τους οἱ ἀείμνηστοι Πατέρες.

24. Εἶπε ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι κάποτε ἓνας εὐλαδῆς δεχόταν βρισιές ἀπὸ κάποιον καὶ τοῦ λέει· «Μποροῦσα κι ἐγὼ μέ τὸν ἴδιο τρόπο νὰ σοῦ μιλήσω, ἀλλὰ ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μοῦ κλείνει τὸ στόμα».

25. Σέ κάποιον ἀδελφό συνέβη ὁ πειρασμὸς νὰ ἔχει φαγούρα ἀπὸ ἀμέτρητες ψεῖρες. Αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς προερχόταν ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια καὶ τοῦ ἔλεγαν οἱ δαίμονες· «Ἀνέχεσαι νὰ κάνεις τέτοια ζωή καὶ νὰ βγάζεις σκουλήκια;» Ἀλλὰ ἐκεῖνος νίκησε χάρις στὴ μεγάλη του ὑπομονή.

26. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός*: «Ἦταν τρεῖς φιλόσοφοι φίλοι. Πεθαίνοντας ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἄφησε τὸν γιό του σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς φίλους του. Ὅταν αὐτὸς ἐγινε ἔφηβος, ζήτησε νὰ ἔχει σχέσεις μέ τὴ γυναῖκα αὐτοῦ ποὺ τὸν ἀνέθρεψε. Τό ἔμαθε ἐκεῖνος καὶ τὸν πέταξε ἔξω. Ἄν καὶ ὁ νεαρὸς μετάνιωσε πολὺ, δέν πείσθηκε νὰ τὸν δεχθεῖ καὶ τοῦ εἶπε· Πήγαινε καὶ κάνε τρία χρόνια τὸν ποταμίτη³⁷

37. Ποταμίτης: Ἐπρόκειτο περὶ ἐργασίας ἐπίπονης. Οἱ ποταμίτες ἔκτε-

ἔτη ποταμίτης καὶ οὕτω συγχωρῶ σοι. Ἦλθεν οὖν μετὰ τρία ἔτη καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν· Οὐπω μετενόησας· ἀλλ' ὕπαγε, ποιήσον ἄλλα τρία ἔτη διδούς μισθὸν καὶ ὑδριζόμενος. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει αὐτῷ· Δεῦρο νῦν εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν καὶ μάθε τὴν φιλοσοφίαν. Ἦν δέ τις γέρων καθήμενος ἐπὶ τοῦ πυλῶνος τῶν φιλοσόφων καὶ ὑδριζὼν τοὺς δι' αὐτοῦ εἰσερχομένους. Ὑδρισθεὶς οὖν ὁ νεώτερος ἐγέλασε. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· Τί ἐστι τοῦτο, ὅτι ἐγὼ σε ὕδρισα, σὺ δὲ ἐγέλασας; Καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐ θέλεις ἵνα γελάσω; Ὅτι ἰδοὺ τρία ἔτη ἐδίδουν μισθοὺς, ἵνα ὑδρισθῶ, καὶ σήμερον δωρεὰν ὑδρίσθην· διὰ τοῦτο οὖν ἐγέλασα. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· Ἀνάδηθι, εἴσελθε ἐν τῇ πόλει. Εἶπεν οὖν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ πύλη τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν διὰ πολλῶν ὕδρεων, χαίροντες εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐπουράνιον πόλιν.

27. Εἶπε πάλιν ὁ Γέρων· Βλέπεις ὅτι τὴν πρώτην πληγὴν, ἣν ἔφερε τῷ Ἰώβ, εἰς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πρῶτον ἤρξατο; Καὶ εἶδεν ὅτι οὐκ ἐλυπήθη οὐδὲ ἀνεχώρησε τοῦ Θεοῦ. Τὴν δὲ δευτέραν πληγὴν εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἤψατο· καὶ οὐδὲ οὕτως ὁ γενναῖος αὐτοῦ ἀθλητῆς ἤμαρτεν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Εἶχε γὰρ ἔσωθεν τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Θεοῦ καὶ πάντοτε ἐν αὐτῷ ἐνέμενεν.

λοῦσαν ἀγῶγι ἀπὸ τῆς μᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ στήν ἀπέναντι. Ἀλλὰ καθὼς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἦταν κάθετο πρὸς τὴν κατεύθυνση πού εἶχε τὸ πλεούμενο, τὸ παρέσυρε μακριὰ ἀπὸ τὸν προορισμό του. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἶχαν κάποιο σύστημα ρυμούλκησης. Πιθανότατα νὰ ἦταν δεμένο τὸ καράβι καὶ ἀπὸ τὴν πλώρη καὶ ἀπὸ τὴν πρύμνη μὲ καραβόσχοινα στερεωμένα σὲ πασσάλους τῆς ὀχθῆς, καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν κατεύθυνση τοῦ καραβιοῦ νὰ χαλάρωναν τὸ

καὶ μετὰ θὰ σέ συγχωρήσω. Ἦλθε μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια ἀλλὰ καὶ πάλι τοῦ εἶπε· Δέν μετανόησες ἀκόμη. Πήγαινε, κάνε ἄλλα τρία χρόνια πληρώνοντας γιὰ νὰ σέ βρίζουν. Ἐκανε ὅπως τοῦ εἶπε. Ἀλλὰ μετὰ ἀπ' αὐτὰ τοῦ λέει· Πήγαινε τώρα στήν Ἀθήνα καὶ μάθε τὴν φιλοσοφία.

Ἐκεῖ στήν πύλη τῆς σχολῆς τῶν φιλοσόφων καθόταν ἓνας γέροντας καὶ κακολογοῦσε αὐτοὺς πού ἔμπαιναν ἀπὸ τὴν πύλη. Ἀκουσε ὁ νεαρός τίς βρισιές καὶ γέλασε. Καὶ ὁ γέροντας τοῦ λέει· Πῶς συμβαίνει αὐτό; Ἐγὼ σέ ἔδρισα καὶ σὺ γέλασες. Δέν θέλεις νὰ γελάσω; —τοῦ ἀπαντᾷ —τρία χρόνια τώρα πλήρωνα γιὰ νὰ μέ βρίζουν καὶ σήμερα μέ ἔδρισαν δωρεάν· γι' αὐτὸ γέλασα. Καὶ τοῦ 'πε ὁ γέροντας· Ἀνέβα καὶ μπές στήν πόλη.

Αὕτη εἶναι ἡ πύλη τοῦ Θεοῦ, συνέχισε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης, καὶ οἱ Πατέρες μας μέσα ἀπὸ πολλές καταφρόνιες μῆχαν χαρούμενοι στήν ἐπουράνια πόλη.

27. Εἶπε πάλι ὁ Γέροντας· «Βλέπεις ὅτι τὸ πρῶτο χτύπημα πού ἔκανε ὁ διάβολος στὸν Ἰώβ, ἦταν ἀρχικά στὰ ὑπάρχοντά του. Εἶδε ὅτι δέν λυπήθηκε οὔτε ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. Τὸ δεύτερο χτύπημα τὸ ἐπέφερε στὸ σῶμα του· ἀλλὰ οὔτε καὶ μ' αὐτὸ ὁ γενναῖος τοῦ Θεοῦ ἀθλητῆς ἀμάρτησε βγάζοντας λόγο βλάσφημο ἀπ' τὸ στόμα του³⁸. γιατί εἶχε μέσα του τὸν θησαυρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πάντοτε ἔμενε πιστὸς σ' Αὐτόν».

σχοινί τῆς μᾶς ὀχθῆς, ἐνῶ μάζευαν τῆς ἀπέναντι. Τὸ κοπιαστικὸ αὐτὸ ἀγῶγι ἔκαναν οἱ λεγόμενοι ποταμίτες.

Μιὰ δεύτερη σημασία τοῦ ὅρου εἶναι αὕτη πού ἀναφέρεται στοὺς ὑδροφάντες· σ' αὐτοὺς δηλ. πού ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπισημαίνουν τὴν ὑπαρξη ὑπογείων ὑδάτων.

38. Ἰώβ 2, 10.

28. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ ὅτι· Ἐβδομήκοντα καὶ ἕξ ἔτη ἔχω ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ πολλὰ κακὰ καὶ δεινὰ παθὼν ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

29. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ἰσίδωρος· Ἡ σύνεσις τῶν ἁγίων αὕτη ἐστί, τὸ ἐπιγνῶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πάντων γὰρ περιγίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ὅτι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ ἐστί· πάντων δὲ τῶν πνευμάτων δεινότερόν ἐστι τὸ ἐπακολουθεῖν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, τουτέστιν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ καὶ μὴ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὕστερον γίνεται αὐτῷ εἰς πένθος, ὅτι οὐκ ἔγνω τὸ μυστήριον οὐδὲ εὔρε τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων ἐργάζεσθαι ἐν αὐτῇ. Νῦν οὖν καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ, ὅτι σωτηρία ἐν καιρῷ θλίψεως· ὅτι γέγραπται· Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

30. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀδδᾱ Ἰωάννου τοῦ Κολοδοῦ ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἤρθη τὰ πάθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ γέγονεν ἐπὶ τούτῳ ἀμέριμος. Καὶ ἀπελθὼν εἶπέ τινι Γέροντι ὅτι· Ὁρῶ ἑμαυτὸν ἀναπαυόμενον καὶ μηδένα πόλεμον ἔχοντα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε, παρακάλεσον τὸν Θεόν, ὥστε τὸν πόλεμόν σοι ἐλθεῖν· διὰ γὰρ τῶν πολέμων προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρακάλεσεν οὖν καὶ ἐλθόντος τοῦ πολέμου οὐκέτι ἠῤῥατο ἀρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἔλεγε· Δός μοι, Κύριε, ὑπομονὴν ἐν τοῖς πολέμοις.

31. Ἐλεγεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν διὰ τὸν ἀδδᾱ Κόπριν ὅτι

28. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ἰωάννης ὁ Κίλικας· «Ἐβδομηνταἕξι χρόνια ἔχω στὸν τόπο αὐτό καὶ ἔπαθα πολλὰ καὶ φοβερά ἀπὸ τοὺς δαίμονες».

29. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ἰσίδωρος*· «Ἡ σοφία τῶν ἁγίων αὕτη εἶναι, νὰ ἔχουν ἐπίγνωση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Γιατί ὅλα τὰ νικᾷ ὁ ἄνθρωπος ὑπακούοντας στὴν ἀλήθεια, καθὼς εἶναι πλασμένος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπ' ὅλα τὰ πνεύματα τὸ φοβερότερο εἶναι τὸ νὰ ἀκολουθεῖ κανεὶς τῇ δικῇ του καρδίᾳ, δηλαδή τί τοῦ ὑπαγορεύει ὁ λογισμὸς του καὶ ὅχι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸ ὕστερα τοῦ προκαλεῖ θλίψη· γιατί παραμένει γι' αὐτόν ἄγνωστο τὸ μυστήριο τοῦ Θεοῦ καὶ δέν βρῖσκει τὴν ὁδὸ τῶν ἁγίων γιὰ νὰ βαδίζει σ' αὐτήν. Τώρα λοιπὸν εἶναι καιρὸς νὰ κάνουμε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ³⁹, γιατί ἡ σωτηρία κερδίζεται σὲ καιρὸ θλίψεως⁴⁰ καθὼς λέει ἡ Γραφή· Μὲ τὴν ὑπομονή σας, θὰ σώσετε τὴν ψυχὴ σας⁴¹».

30. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν* γιὰ τὸν ἀδδᾱ Ἰωάννη τὸν Κολοδό ὅτι παρακάλεσε τὸν Θεὸ καὶ τοῦ πῆρε τὰ πάθη καὶ ἔγινε ἀμέριμος. Πῆγε λοιπὸν σὲ κάποιον Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Βλέπω τὸν ἑαυτό μου νὰ ἀναπαύεται· δέν ἔχω κανένα πόλεμο». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Πήγαινε καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸ γιὰ νὰ ξανάρθει ὁ πόλεμος· γιατί μέ τοὺς πολέμους προκόδει ἡ ψυχὴ».

Πράγματι παρακάλεσε καὶ ἦλθε ὁ πόλεμος· καὶ δέν προσευχήθηκε στὸ ἐξῆς νὰ τοῦ φύγει, ἀλλὰ ἔλεγε· «Δός μου, Κύριε, ὑπομονὴ στὸς πειρασμούς».

31. Ἐλεγε ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀδδᾱ Κόπρη* ὅτι

39. Πρὸβλ. Ψαλμ. 118, 126.

40. Ἦσ. 33, 2.

41. Λουκ. 21, 19.

εἰς τοσοῦτον ἦλθε μέτρον, ὅτε ἡσθένει καὶ κλινήρης ἦν καὶ εὐχαρίστει καὶ ἐκώλυε τὸ ἴδιον θέλημα.

32. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Κόπρις· Μακάριος ὁ ὑπομένων κόπον μετ' εὐχαριστίας.

33. Ὁ Εὐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Λογγίνου ὅτι πολλάκις ὀχληθεὶς ὑπὸ λογισμῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἔρημον, μιᾷ τῶν ἡμερῶν λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ποίησον ἀγάπην, ἀδελφέ, καὶ εἴ τι ἐὰν ποιήσω, θάσταξον καὶ μηδὲν εἶπης μοι τὴν ἐβδομάδα ταύτην.

Καὶ λαβὼν βαῖνῃν ῥάβδον ἤρξατο περιπατεῖν εἰς τὸ αὐλύδριον αὐτοῦ. Καὶ κοπιάσας ἐκαθέσθη μικρόν· καὶ πάλιν ἀναστὰς περιεπάτει. Γενομένης δὲ ἐσπέρας λέγει τῷ λογισμῷ· Ὁ εἰς τὴν ἔρημον περιπατῶν ἄρτον οὐκ ἐσθίει, ἀλλὰ βοτάνας· σὺ δὲ διὰ τὴν ἀσθενειάν σου, φάγε λεπτολάχανα. Καὶ ποιήσας οὕτω πάλιν λέγει τῷ λογισμῷ· Ὁ εἰς τὴν ἔρημον ὢν ὑπὸ στέγην οὐ κοιμᾶται ἀλλ' εἰς τὸν ἀέρα· καὶ σὺ οὖν ποιήσον οὕτω· καὶ ἀνακλίνας ἑαυτόν, κοιμᾶται εἰς τὸ αὐλύδριον ἑαυτοῦ. Ποιήσας οὖν τρεῖς ἡμέρας περιπατῶν εἰς τὸ αὐλύδριον ἑαυτοῦ καθ' ἐσπέραν ἐσθίων μικρὰς σέρεις, τὰς δὲ νύκτας κοιμώμενος ὑπὸ τὸν ἀέρα, ἐκοπίασε· καὶ ἐπιτιμήσας τῷ λογισμῷ τῷ ὀχλοῦντι αὐτῷ, ἤλεγχεν ἑαυτὸν λέγων· Εἰ οὐ δύνασαι ποιῆσαι τὰ ἔργα τῆς ἐρήμου, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου μεθ' ὑπομονῆς κλαίων τὰς ἀμαρτίας σου καὶ μὴ πλάζον· πανταχοῦ γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμός, βλέπει τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ οὐδὲν αὐτὸν λανθάνει. Καὶ συνεργεῖ τοῖς τὸ ἀγαθὸν ἐργαζομένοις.

42. Στὸ ἀλφαθητικὸ Γεροντικὸ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ ἀποδίδεται στὸν ἀβδᾶ Γελάσιο.

ἔφτασε σέ τόσο ὑψηλά μέτρα, ὥστε ὅταν ἀρρώσταινε καὶ ἦταν κατάκοιτος, εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸ καὶ ἐμπόδιζε νὰ γίνεταί τὸ δικό του θέλημα.

32. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Κόπρης· «Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος πού ὑπομένει τὴν κακοπάθεια μέ εὐγνωμοσύνη».

33. Ὁ Εὐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Λογγίνο⁴² ὅτι πολλές φορές ἐνοχλήθηκε ἀπὸ λογισμοὺς νὰ φύγει στὴν ἔρημο καὶ κάποια μέρα λέει στὸν μαθητὴ του· «Κάνε ἀγάπη, ἀδελφέ, καὶ ὅ,τι κι ἂν κάνω, ὑπόμεινέ το καὶ μὴ μοῦ μιλήσεις καθόλου τὴν ἐβδομάδα αὐτή».

Πῆρε λοιπὸν ἓνα ραβδί φοινικιάς καὶ ἄρχισε νὰ περπατάει στὴ μικρὴ αὐλή του. Ἀλλὰ κουράστηκε καὶ κάθισε γιὰ λίγο. Σηκώθηκε ὕστερα καὶ πάλι περπατοῦσε. Ὅταν ἦρθε τὸ δειλινό, ἔκανε τὸν λογισμό· «Αὐτός πού περπατάει μέσα στὴν ἔρημο, δέν τρώει ψωμί, τρώει χόρτα ἄγρια· ἀλλ' ἐσύ ἐξαιτίας τῆς ἀδυναμίας σου φάγε χόρτα τοῦ κήπου». Ἀφοῦ τὸ ἔκανε αὐτό, λέει στὸν λογισμό του· «Αὐτός πού εἶναι στὴν ἔρημο δέν κοιμᾶται κάτω ἀπὸ στέγη, ἀλλὰ στό ὑπαιθρο· κι ἐσύ λοιπὸν κάνε τὸ ἴδιο». Ὁ Εὐεργε καὶ κοιμήθηκε στὴν αὐλή. Ἐκανε τρεῖς μέρες βαδίζοντας στὴν αὐλή του, ἔτρωγε τὸ ἀπόγευμα λίγες πικραλίδες καὶ τίς νύκτες κοιμόταν στό ὑπαιθρο· ἀλλὰ κουράσθηκε. Καὶ ἐπέπληξε τὸν λογισμό πού τὸν ἐνοχλοῦσε καὶ εἶπε ἐλέγχοντας τὸν ἑαυτό του· «Ἐὰν δέν εἶσαι σέ θέση νὰ κάνεις αὐτὰ πού κάνουν οἱ ἐρημίτες, κάτσε στό κελί σου ὑπομονητικὰ κλαίνοντας τίς ἀμαρτίες σου καὶ μὴ περιπλανιέσαι. Τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ εἶναι παντοῦ, βλέπει τὰ ἔργα μας καὶ δέν τοῦ διαφεύγει τίποτα. Καὶ ἔρχεται συνεργὸς σ' αὐτοὺς πού ἐργάζονται τὸ καλό».

34. Παρέβαλεν ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ὁ μέγας τῷ ἀδβᾶ Ἀντωνίῳ εἰς τὸ ὄρος· καὶ κρούσαντος αὐτοῦ τὴν θύραν ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Ὁ δὲ ἔφη· Ἐγὼ εἰμι Μακάριος. Καὶ κλείσας τὴν θύραν εἰσῆλθε καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Καὶ ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἤνοιξεν αὐτῷ· καὶ χαριεντιζόμενος μετ' αὐτοῦ ἔλεγεν· Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν σε ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ. Καὶ φιλοξενήσας αὐτὸν ἀνέπαυσεν· ἦν γὰρ ἀπὸ καμάτου πολλοῦ. Ὁψίας δὲ γενομένης ἔδρεξεν ἑαυτῷ ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος θαλλία· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος· Κέλευσον, ἵνα καγὼ δρέξω ἑμαντῷ. Ὁ δὲ εἶπε· Βρέξον. Καὶ ποιήσας δεσμὸν μέγα ἔδρεξε. Καὶ καθήμενοι ἀπὸ ὀψὲ καὶ λαλοῦντες περὶ σωτηρίας ψυχῶν ἔπλεκον· καὶ ἡ σειρὰ ἀπὸ τῆς θυρίδος εἰς τὸ σπήλαιον κατέβαινε. Καὶ εἰσελθὼν πρωτὶ ὁ μακάριος Ἀντώνιος, εἶδε τὸ πλῆθος τῆς σειρᾶς τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου καὶ ἐθαύμασε· καὶ καταφιλῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔλεγε· Πολλὴ δύναμις ἐκ τῶν χειρῶν τούτων ἐξέρχεται.

35. Ἦλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ματόης· Θέλω ἐργασίαν ἐλαφρὰν καὶ ἐμμένουσιν ἢ ἐπίπονον ἐξ ἀρχῆς καὶ ταχέως ἐκκοπτομένην.

36. Ἀνέβη ποτὲ ὁ αὐτὸς ἀδβᾶς Μακάριος ἀπὸ Σκήτεως εἰς Τερενούθιν· ἐρχόμενος δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν κοιμηθῆναι. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ σκηνώματα Ἑλλήνων πολλὰ καὶ λαβὼν ἐν ὑπέθηκε τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ὡς ἐμβρίμιον. Οἱ οὖν δαίμονες ὁρῶντες αὐτοῦ τὸ θαρσαλέον, ἐφθόνησαν καὶ θέ-

34. Πῆγε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ὁ Μέγας* στὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο στὸ ὄρος. Μόλις χτύπησε τὴν πόρτα, δγῆκε καὶ τοῦ λέει: «Ποιὸς εἶσαι σύ;» Κι ἐκεῖνος εἶπε: «Εἶμαι ὁ Μακάριος». Ἐκλείσε τότε τὴν πόρτα καὶ μπῆκε στὸ κελί καὶ τὸν ἄφησε ἀπ' ἔξω. Ἀλλὰ βλέποντας τὴν ὑπομονή του, τοῦ ἄνοιξε καὶ χαριτολογώντας τοῦ εἶπε: «Ἀπὸ πολὺ καιρὸ εἶχα τὴν ἐπιθυμία νὰ σέ δῶ, καθὼς ἄκουγα γιὰ σένα». Κατόπιν τὸν φιλοξένησε καὶ τὸν ξεκούρασε, γιατί ἦταν πολὺ κουρασμένος.

Ὅταν δρᾶδιασε, ἔδρεξε ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος γιὰ τὸν ἑαυτό του φοινικοβλαστοὺς καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδβᾶς Μακάριος: «Δῶς μου ἐντολή νὰ δρέξω κι ἐγὼ γιὰ μένα». «Βρέξε» τοῦ εἶπε. Ἐκανε τότε μιὰ δέσμη μεγάλη καὶ τὴν μούσκεψε. Κάθισαν λοιπὸν ἀποβραδὶς καὶ συζητώντας γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἔπλεκαν. Καὶ ἡ πλεξούδα περνώντας ἀπὸ τὴν θυρίδα κατέβαινε στὸ σπήλαιο. Τό πρωὶ μπῆκε ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος στὸ σπήλαιο καὶ βλέποντας πόσο μεγάλη ἦταν ἡ πλεξούδα τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου, θαύμασε· καὶ καταφιλώντας τὰ χεῖρια του εἶπε: «Πολλὴ δύναμη βγαίνει ἀπὸ τὰ χεῖρια αὐτά».

35. Ἦλεγε ὁ ἀδβᾶς Ματόης: «Προτιμῶ ἐργασία ἐλαφριά καὶ συνεχὴ παρά ἐξουθενωτικὴ ἐξαρχῆς πού γρήγορα ὅμως σταματᾷ».

36. Ἀνέβηκε κάποτε ὁ ἴδιος ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ἀπὸ τῆ Σκήτη στὴν Τερενούθη⁴³. Καθὼς πῆγαινε στὸ δρόμο μπῆκε σ' ἓνα ἱερό νὰ κοιμηθεῖ. Ὑπῆρχαν ἐκεῖ πολλὲς μούμιες εἰδωλολατρῶν. Πῆρε μιὰ ἀπ' αὐτὲς καὶ ἔβαλε κάτω ἀπ' τὸ κεφάλι του γιὰ μαξιλάρι. Οἱ δαίμονες βλέποντας τὸ θάρ-

43. Τερενούθη: Πόλη στὶς ὄχθες τοῦ δυτικοῦ βραχίονα τοῦ Νείλου, ἀπ'

ὅπου ἦταν εὐκολότερη ἡ μετάβαση στὴ Σκήτη.

λοντες αὐτὸν πτοῆσαι ἐφώνουν ὡς γυναικὸς ὄνομα λέγοντες· Ἡ δεῖνα δεῦρο μεθ' ἡμῶν εἰς τὸ θαλανεῖον. Ὑπήκουσε δὲ ὁ ἄλλος δαίμων ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὡς ἐκ τῶν νεκρῶν λέγων· Ξένον ἔχω ἐπάνω μου καὶ οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἐπτοήθη ἀλλὰ θαρρῶν ἔτυπτε τὸ σκῆνωμα λέγων· Ὑγειρε, ὕπαγε εἰς τὸ σκότος, εἰ δύνασαι. Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ δαίμονες, ἐδόησαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· Ἐνίκησας ἡμᾶς, Μακάριε. Καὶ ἔφυγον κατησχυμμένοι.

37. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Μακάριον· Πάτερ, τί ἐστι τὸ καρτερεῖν καὶ εὐχεσθαι; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Τὸ καρτερεῖν καὶ εὐχεσθαι ἐστι τὸ ὑπομένειν πάντα πειρασμὸν ἐρχόμενον εἴτε παρὰ ἀνθρώπων εἴτε παρὰ δαιμόνων· καθὼς γέγραπται· Ἐκατέρησα ὡς ἡ τίκτουσα, τουτέστιν ὑπέμεινα. Ὡστε οὖν καλὸν ἡ ὑπομονὴ καὶ καλὸν τὸ καρτερικῶς προσεύχεσθαι.

Ὁφείλομεν οὖν δέεσθαι τοῦ Θεοῦ, ἕως οὗ συνεργήσας βοηθήσει ἡμῖν, ὅπως κατορθώσωμεν τὰ ἡθῆ ἡμῶν. Ξένον γὰρ μοναχῶ τὸ ὀργίζεσθαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· Ξένον τὸ λυπεῖν τὸν πλησίον· ἀλλὰ ἀληθῶς κατὰ τὸ γεγραμμένον ὀφείλομεν καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν. Φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος· Ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγεννήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι· καὶ τό· Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν· καί, ἡμεῖς δοῦλοι ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. Ὁφείλομεν οὖν χαίρειν, ὅταν ἀτιμαζόμεθα· καὶ εὐφρασίαν ἡγεῖσθαι τὰς θλίψεις καὶ τὰς ἀδικίας, τὰς διὰ τὸν Κύριον ἡμῖν γινομένας. Πέτρος ὁ ἀπόστολός ἐστιν ὁ λέγων· Εἰ ἀτιμάζεσθε διὰ

ρος του, τὸν φθόνησαν· καὶ θέλοντας νὰ τὸν φοβερίσουν, φώναξαν σάν ἓνα ὄνομα γυναικεῖο καὶ ἔλεγαν· «Ἡ τάδε ἔλα μαζί μας στό λουτρό». Καὶ ἀπάντησε ἄλλος δαίμονας κάτω ἀπὸ τὸν Γέροντα, σάν νὰ μιλοῦσε κάποιος ἀπὸ τοὺς νεκροῦς· «Ἐχω ἐπάνω μου ἓναν ξένο καὶ δέν μπορῶ νὰ ρθῶ». Ὁ Γέροντας ὁμως δέν φοβήθηκε καθόλου καὶ ἄρχισε νὰ χτυπᾷ θαρρετὰ τὴ μούμια λέγοντας· «Σήκω καὶ πήγαινε στό σκοτάδι, ἂν μπορείς». Ὅταν ἄκουσαν κι αὐτό πιά οἱ δαίμονες, φώναξαν δυνατά· «Μᾶς νίκησες, Μακάριε» καὶ ἔφυγαν καταντροπιασμένοι.

37. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Μακάριο· «Πάτερ, τί σημαίνει τὸ νὰ καρτεροῦμε καὶ νὰ προσευχόμαστε;» Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας· «Τὸ νὰ καρτεροῦμε καὶ νὰ προσευχόμαστε, σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ὑπομένουμε κάθε πειρασμό· εἴτε ἀπὸ ἀνθρώπους προέρχεται εἴτε ἀπὸ δαίμονες. Ὅπως λέει ἡ Γραφή, κατέρησα ὅπως ἡ ἐτοιμόγεννη⁴⁴, μ' ἄλλα λόγια ὑπέμεινα. Ἐπομένως καὶ τὸ νὰ ὑπομένουμε καὶ τὸ νὰ προσευχόμαστε καρτερικά, εἶναι καλό.

Ὁφείλομε νὰ παρακαλοῦμε τὸν Θεό, ἕως ὅτου ἔλθει συνεργός καὶ μᾶς βοηθήσει νὰ γίνουμε σωστοὶ μοναχοί. Γιατί γιὰ τὸν μοναχό ἡ ὀργή εἶναι κάτι ξένο. Ξένο εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ νὰ στενοχωρεῖ τὸν πλησίον. Ὁφείλομε ἀληθινὰ νὰ ἐνεργοῦμε καὶ νὰ μιλάμε σύμφωνα μέ τὴν Γραφή. Λέει δηλαδή ὁ Ἀπόστολος· Καταντήσαμε σάν τὰ σκουπίδια ὅλου τοῦ κόσμου, ὡς αὐτὴ τὴν ὥρα θεωρούμαστε ἀποβράσματα τῆς κοινωνίας. Ἀκόμη· Ἐμεῖς παρουσιαζόμαστε μωροὶ χάριν τοῦ Χριστοῦ· ἐμεῖς ὑπηρετές σας χάριν τοῦ Ἰησοῦ⁴⁵. Ὁφείλομε λοιπὸν νὰ χαιρόμαστε, ὅταν μᾶς ἐξευτελίζουν καὶ νὰ θεωροῦμε μεγάλη χαρὰ τίς θλίψεις καὶ τίς ἀδικίες πού προκαλοῦνται σέ μᾶς χάριν τοῦ Κυρίου. Ὁ Πέτρος ὁ ἀπόστολος εἶναι πού μᾶς λέει· Ἐάν σᾶς κατα-

44. Πρβλ. Ἰω. 16, 21. 45. Α' Κορ. 4, 10-13· Β' Κορ. 4, 5.

τὸ ὄνομα Κυρίου, μακάριοί ἐστε, ὅτι τὸ Πνεῦμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέπανται. "Όταν οὖν ἀτιμάζησθε διὰ τὸν Θεόν, ἀγαλλιᾶσθε λέγοντες ὅτι μακάριοί ἐσμεν ὅτι κατηξιώθημεν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀτιμασθῆναι.

Οὐκ οἶδατε ὅτι ὀφείλουσι τὰ τέκνα μιμεῖσθαι τοὺς γονεῖς; Ὁφείλομεν γινῶναι ἀληθῶς ὅτι τέκνα ἐσμὲν τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Παῦλος γὰρ δοᾷ καὶ λέγει· Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα· τούτων οὖν ὄντες τέκνα, ὀφείλομεν μιμεῖσθαι τοὺς τρόπους καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν. Οὗτοι γὰρ μαστιζόμενοι ἔχαιρον· συκοφαντούμενοι ἀτάραχοι ἦσαν, καίπερ ἀκούοντες παρὰ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατούντες ταῖς μαγείαις καὶ ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν. Καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μόνον οὐκ ἐλυποῦντο, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἔλεγον· Λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν καὶ τὰ ἐξῆς. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐγράφη, ἵνα ἡμεῖς μιμησώμεθα. Καὶ ὑμεῖς οὖν, ὅταν ὑβρίζησθε ἢ συκοφαντῆσθε ἢ πληγὰς λαμβάνητε, οὕτως ὀφείλετε διακεῖσθαι τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, ὡς μεγάλα κερδήσαντες καὶ κοινωνοὶ καὶ συμμέτοχοι τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων γενόμενοι. Καὶ μείζονα τούτων προσδοκᾶν, ἵνα μείζονα ᾧσι τὰ κέρδη.

Ταῦτα ὀφείλουσιν οἱ χριστιανοὶ μελετᾶν, ἵνα γνωσθῶσιν ὅτι μαθηταὶ εἰσι τῶν ταῦτα κηρυξάντων. Ἐξαιρέτως δὲ οἱ ταπεινοὶ μοναχοὶ οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ καὶ τὰ ἐν κόσμῳ.

46. Πρβλ. Α' Πέτρο. 4, 14.

47. Α' Κορ. 4, 15.

48. Πρβλ. Πράξ. 17, 6.

49. Μαγγανεία: α) εἶδος μαγείας με διάφορα φίλτρα καὶ φάρμακα β) γοητεία, θαυματουργία, ἀπάτη.

50. Α' Κορ. 4, 12.

φρονήσουν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, εἴστε μακάριοι, γιὰτί τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐνδόξου Θεοῦ βρῆκε ἀνάπαυση σέ σᾶς⁴⁶. "Όταν λοιπόν καταφρονεῖσθε χάριν τοῦ Θεοῦ, νά ἀγαλλιᾶσθε λέγοντας ὅτι εἶμαστε μακάριοι πού ἀξιωθήκαμε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ νά ἀτιμασθοῦμε.

Δέν γνωρίζετε ὅτι τὰ παιδιὰ ὀφείλουν νά μιμοῦνται τοὺς γονεῖς; Ὁφείλουμε πραγματικά νά αἰσθανόμαστε ὅτι εἶμαστε τέκνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ὁ Παῦλος βροντοφωνεῖ: Στή σωτήρια οἰκονομία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγὼ σάν πατέρα σᾶς γέννησα μέ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου⁴⁷. Ἐφόσον λοιπόν εἶμαστε τέκνα αὐτῶν, ὀφείλουμε νά μιμούμαστε τή συμπεριφορὰ τους καὶ τίς πράξεις τους. Αὐτοὶ δέβαια ὅταν τοὺς μαστίγωναν, χαίρονταν· ὅταν τοὺς συκοφαντοῦσαν, δέν ταρασσόνταν, ἂν καὶ ἄκουγαν ἀπό τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ τοὺς Ἰουδαίους νά λένε: Αὐτοὶ εἶναι πού ἀναστατώνουν τὸν κόσμο ὅλο⁴⁸ μέ τίς μαγεῖες καὶ τίς μαγανεῖες⁴⁹ τους.

Καὶ μ' ὅλα αὐτὰ ὅχι μόνο δέν θλίδονταν ἀλλὰ τὸ ἔχαν καύχημα καὶ ἔλεγον: "Όταν μᾶς ἐμπαίζουν, ἀπαντᾶμε μέ καλά λόγια⁵⁰ καὶ τὰ λοιπά. Γι' αὐτόν τόν λόγο ἀκριβῶς γράφτηκαν αὐτά, γιὰ νά τὰ μιμηθοῦμε κι ἐμεῖς. Κι ἐσεῖς λοιπόν ὅταν σᾶς κακολογοῦν ἢ σᾶς συκοφαντοῦν ἢ σᾶς δέρνουν, ὀφείλετε μέ τέτοια διάθεση νά τὰ ἀντιμετωπίζετε, πιστεύοντας ὅτι ἔχετε μεγάλο κέρδος ἀλλὰ καὶ γιὰτί ἀξιωθήκατε νά γίνετε κοινωνοὶ καὶ συμμέτοχοι στά παθήματα τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων. Καὶ μάλιστα μεγαλύτερες δοκιμασίες ἀπ' αὐτές νά περιμένετε, ὥστε καὶ τὰ κέρδη νά εἶναι μεγαλύτερα.

Αὐτὰ ὀφείλουν οἱ χριστιανοὶ νά τὰ μελετοῦν, γιὰ νά ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὸ παράδειγμά τους ὅτι εἶναι μαθητές αὐτῶν πού τὰ κήρυξαν αὐτά. Ἰδιαίτερα ὁμως οἱ ταπεινοὶ μοναχοὶ πού ἀπαρνήθηκαν τὸν κόσμο καὶ τὰ τοῦ κόσμου.

38. Οἰκοῦντος ποτὲ τοῦ ἀδβᾶ Μιλησίου μετὰ τῶν δύο μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς ὁρίοις Περσίδος, ἐξῆλθον δύο υἱοὶ τοῦ βασιλέως, σαρκικοί ἀδελφοί, ἀγρεῦσαι κατὰ τὸ ἔθος· ἔβαλον δὲ λῖνα ἐπὶ πολὺ διάστημα ὥς ἐπὶ τεσσαράκοντα μίλια· ὥστε, εἴ τι εὐρίσκεται ἔσω τῶν λίνων ἀγρεύσουσι καὶ ἀποκτείνωσι κόντοις. Εὐρέθη δὲ ὁ Γέρων μετὰ τῶν δύο μαθητῶν αὐτοῦ καὶ θεασάμενοι αὐτὸν τριχώδη καὶ φοδερόν τῇ ιδέα ἐξεπλάγησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἄνθρωπος εἴ ἢ πνεῦμα, εἰπέ ἡμῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄνθρωπός εἰμι ἀμαρτωλὸς καὶ ἐξῆλθον κλαῦσαι τὰς ἀμαρτίας μου· καὶ προσκυνῶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Οὐκ ἔστιν ἄλλος θεὸς πλὴν τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ πυρὸς — ἃ καὶ ἐσέβοντο — ἀλλὰ πρόσελθε καὶ ἐπίθυσον αὐτοῖς. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ταῦτα κτίσματά εἰσι καὶ πλανᾶσθε· ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς ἐπιστρέψαι καὶ γνῶναι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τὸν κτίσαντα πάντα ταῦτα. Οἱ δὲ γελάσαντες εἶπον αὐτῷ· Τὸν κατακριθέντα καὶ σταυρωθέντα λέγεις Θεὸν ἀληθινόν; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ναί· τὸν σταυρώσαντα τὴν ἐμὴν ἀμαρτίαν καὶ ἀποκτείναντα τὸν θάνατον, αὐτὸν λέγω εἶναι Θεὸν ἀληθινόν.

Αὐτοὶ δὲ βασανίζοντες αὐτὸν μετὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν, ἠνάγκαζον θύειν· καὶ πολλὰ βασανίσαντες ἀπέκτειναν τοὺς δύο ἀδελφούς· τὸν δὲ Γέροντα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐβασάνιζον. Ὑστερον δὲ τῇ τέχνῃ αὐτῶν ἔστησαν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον καὶ ἔρριψαν βέλη ὁ εἰς ἔμπροσθεν καὶ ὁ εἰς ὀπισθεν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπειδὴ γεγόνατε ἐν ὁμονοίᾳ τοῦ ἐκχέαι αἷμα ἀθῶον, ἐν μιᾷ ῥοπῇ αὖριον ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἀτεκνωθήσεται ἡ μήτηρ ὑμῶν ἀφ' ὑμῶν καὶ στερηθήσεται τῆς ἀγάπης ὑμῶν· καὶ τοῖς ιδίοις βέλεσιν ἀλλήλων τὰ

51. Τό ρωμαϊκὸ μίλι ἀντιστοιχεῖ μὲ 1535 μ. * Ἀρα τὰ 40 μίλια ἦταν πολὺ μεγάλο διάστημα γιὰ τὴν τοποθέτηση τῶν δικτύων.

38. Κάποτε πού κατοικοῦσε ὁ ἀδβᾶς Μιλήσιος μέ τούς μαθητές του στήν περιοχή τῆς Περσίας, δύο γιοί τοῦ βασιλιᾶ, σαρκικοί ἀδελφοί, βγήκαν γιά κυνήγι, ὅπως ἦταν ἡ συνήθεια. Ἐπλῶσαν λοιπόν τὰ δίχτυα τους σέ μεγάλο διάστημα, σαράντα περίπου μιλίων⁵¹, ὥστε ὅ,τι βρίσκεται μέσα ἀπό τὰ δίχτυα νά τό συλλάβουν καί νά τό σκοτώσουν μέ ἀκόντιο. Ἐκεῖ λοιπόν βρέθηκε καί ὁ Γέροντας μέ τούς δύο μαθητές του. Καί μόλις τόν εἶδαν μαλλιαρό καί φοδερό στήν ὄψη, τὰ ἔχασαν καί τοῦ εἶπαν: «Ἄνθρωπος εἶσαι ἢ πνεῦμα· πές μας». «Ἄνθρωπος εἶμαι ἀμαρτωλός — τούς εἶπε — καί βγήκα ἐδῶ νά κλάψω τίς ἀμαρτίες μου. Καί προσκυνῶ τόν Ἰησοῦ Χριστό τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Αὐτοὶ τοῦ ἀποκρίθηκαν: «Δέν ὑπάρχει ἄλλος θεός ἐκτός τοῦ Ἥλιου καί τῆς Φωτιᾶς — τούς ὁποίους καί λάτρευαν —. Ἐλα λοιπόν καί πρόσφερε θυσίᾳ σ' αὐτούς». Κι ὁ Γέροντας τούς εἶπε: «Αὐτά εἶναι κτίσματα καί βρίσκεστε σέ πλάνη. Σᾶς παρακαλῶ νά ἐπιστρέψετε καί νά γνωρίσετε τόν ἀληθινὸ Θεό πού δημιουργήσε ὅλα αὐτά». Ἐκεῖνοι γέλασαν καί εἶπαν: «Αὐτόν πού καταδικάστηκε καί σταυρώθηκε τόν ὀνομάζεις Θεό ἀληθινό;» «Ναί — ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας — Αὐτόν πού σταύρωσε τὴ δική μου ἀμαρτία καί θανάτωσε τὸν θάνατο, Αὐτόν λέω ὅτι εἶναι Θεός ἀληθινός».

Αὐτοὶ ὅμως βασανίζοντας καί αὐτόν καί τούς ἀδελφούς, τούς πίεζαν νά θυσιάσουν στά εἰδῶλα. Καί ἀφοῦ τοὺς βασάνισαν πολὺ, σκότωσαν τοὺς δύο ἀδελφούς. Ἐνῶ τὸν Γέροντα συνέχισαν νά τὸν βασανίζουν πολλές μέρες. Καί ὕστερα σύμφωνα μέ τὴν τέχνη τους τόν ἔστησαν στή μέση καί τόν κάρφωσαν μέ βέλη ὁ ἓνας ἀπὸ ἔμπρός καί ὁ ἄλλος ἀπὸ πίσω. Κι ἐκεῖνος τότε τούς εἶπε: «Ἐπειδὴ συμφωνήσατε καί οἱ δύο νά χύσετε ἀθῶο αἷμα, αὖριο τέτοια ὥρα σέ μιὰ στιγμή ἢ μητέρα σας θά χάσει καί τὰ δύο τέκνα της καί θά στερηθεῖ τὴν ἀγάπη σας, καί μάλιστα μέ τὰ ἴδια

αἵματα ἐκχύσετε. Καταφρονήσαντες δὲ τοῦ ῥήματος αὐτοῦ ἦλθον ἐπὶ τὴν αὐριον θηρεῦσαι καὶ ἐξείλησεν ἀπ' αὐτῶν μία ἔλαφος. Καὶ καθήσαντες ἐν τοῖς ἵπποις κατέδραμον ἐπὶ τὸ καταλαβεῖν αὐτήν· καὶ ῥίψαντες θέλη κατ' αὐτῆς ἐκόλλησαν ἀλλήλους κατὰ τῆς καρδίας ἑαυτῶν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ Γέροντος ὃ εἶπεν αὐτοῖς καταρώμενος αὐτούς, καὶ ἀπέθανον.

39. Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀδβᾶς Θεωνᾶς περὶ τοῦ ἀδβᾶ Μαρκέλλου ὅτι ἦν ἡσυχάζων πλησίον κώμης μεγάλης ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Λιδάνου ἐν σπηλαίῳ τινί, ὑπὸ τὴν πόδωσιν τοῦ ὄρους. Ἦν δὲ ὁ ἀδβᾶς Μάρκελλος πάννυκτος καὶ ἐπιδεικνύμενος καὶ εὐλαβὴς καὶ ἀγνός καὶ σώφρων. Πολλὴν δὲ πίστιν καὶ πόθον ἔσχον οἱ ἄνδρες τῆς κώμης εἰς αὐτόν, ὥστε καὶ πολλοὺς προστρέχειν αὐτῷ καὶ διδάσκεισθαι ὑπ' αὐτοῦ. Ποιήσας δὲ ἐν τῷ τοιοῦτῳ τόπῳ ἔτη ἑξ, πολλοὺς πειρασμοὺς ὑπέστη ἐκεῖσε ὁ Γέρον ἐν τῶν δαιμόνων, καθὼς μοι τεθάρρηκεν, θελόντων αὐτόν ἐξῶσαι τοῦ σπηλαίου καὶ ἐμποδίσαι τῆς ἡσυχίας ἀλλ' οὐκ ἴσχυσαν· αὐτὸς γὰρ πάντα πειρασμὸν ὑπὸ τῶν δαιμόνων αὐτῷ ἐπηρεχόμενον, ῥᾶν ὑπήνεγκεν.

Ἐσχάτον δὲ μετασχηματισθεὶς ὁ δαίμων δῆθεν ὡς εἰς τὸν Γέροντα, ἤρξατο ἀπατᾶν τὰς γυναῖκας τῶν εἰς τὴν πόλιν οἰκούντων, πρωὶ καὶ ἑσπέρας ζητῶν συγγενέσθαι αὐταῖς καὶ ὁμιλῶν αὐταῖς ὁμιλίας ἀπρεπεῖς, πείθων αὐτάς ὅτι οὐκ ἔστι τὸ λάθρα πορνεύειν ἁμαρτία. Ταῦτα οὖν ὁ δαίμων οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δίς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῶν, ὅπου ἑώρα γυναῖκα βαδίζουσαν κατὰ μόναν μετασχηματιζόμενος ὁ δαίμων ὠμίλει αὐτῇ. Αἱ δὲ γυναῖκες ἀπελθοῦσαι τοῖς ἰδίοις

σας τὰ χεῖρια ὁ ἓνας θά χύσει τὸ αἷμα τοῦ ἄλλου».

Δὲν ἔδωσαν σημασία στὰ λόγια του καὶ διήκον τὴν ἄλλη μέρα νὰ κυνηγήσουν. Ἐκεῖ ξαφνικὰ τοὺς ξέφυγε ἓνα ἐλάφι. Ἀνέβηκαν στὰ ἄλογα καὶ ἔτρεχαν πίσω του νὰ τὸ συλλάβουν· καὶ καθὼς ἔριξαν θέλη ἐναντίον του, τὰ κάρφωσαν ὁ ἓνας στὴν καρδιά τοῦ ἄλλου, σύμφωνα μὲ ὅ,τι τοὺς εἶπε ὁ Γέροντας τὴν ὥρα πού τοὺς καταράσθηκε, καὶ πέθαναν.

39. Μᾶς διηγήθηκε ὁ ἀδβᾶς Θεωνᾶς γιὰ τὸν ἀδβᾶ Μάρκελλο ὅτι μόνονε στὰ μέρη τοῦ Λιδάνου κοντὰ σὲ μιὰ μεγάλη κωμόπολη, μέσα σὲ σπηλιά πού ἦταν στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἀδβᾶς Μάρκελος ἦταν πάρα πολὺ πράος καὶ καλοσυνάτος, εὐλαβὴς, ἀγνός καὶ σώφρων καὶ οἱ ἄνδρες τῆς πόλης τὸν ἐμπιστεύονταν καὶ τὸν ἀγαποῦσαν· γι' αὐτό καὶ πολλοὶ κατέφευγαν σ' αὐτόν καὶ διδάσκονταν ἀπ' αὐτόν. Ἐμεινε σ' αὐτόν τὸν τόπο ἑξὶ χρόνια, στή διάρκειά τῶν ὁποίων, ὅπως μοῦ τὰ ἐκμυστηρεύθηκε ὁ Γέροντας, δοκίμασε πολλοὺς πειρασμοὺς ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς δαίμονες, γιατί ἤθελαν νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴ σπηλιά καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ἀσκήσει τὴ ζωὴ τῆς ἡσυχίας, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσαν. Γιατί αὐτὸς κάθε καινούριο πειρασμὸ πού ἐρχόταν ἀπὸ τοὺς δαίμονες, μὲ μεγαλύτερη ἄνεση τὸν ὑπέμεινε.

Τελικὰ ὁ δαίμονας μετασχηματίσθηκε καὶ μὲ μορφὴ τάχα τοῦ Γέροντα ἄρχισε νὰ ἐξαπατᾷ τίς γυναῖκες τῶν κατοίκων τῆς πόλης καὶ ζητοῦσε νὰ συννευρεθῇ μ' αὐτὲς εἴτε πρωὶ εἴτε βράδυ, χρησιμοποιώντας ἄπρεπα λόγια καὶ πείθοντάς τες ὅτι δὲν εἶναι ἁμαρτία τὸ νὰ πορνεύει κανεὶς χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθοῦν. Αὐτὰ λοιπὸν ὁ δαίμονας ὅχι μιὰ καὶ δύο, ἀλλὰ πολλὰς φορές τὰ ἔκανε· ὅπου ἔβλεπε γυναῖκα νὰ βαδίζει μόνη, ἄλλαζε μορφὴ καὶ τὴ συντρόφευε. Καὶ οἱ

ἝΑλσος τῶν κέδρων τοῦ Λιδάνου

«Δίκαιος... ὥσει κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιδάνῳ πληθυνθήσεται»

ἀνδράσιν ἀνήγγειλαν ταῦτα καὶ διεφημίσθη ὅλως ἐν τῇ πόλει.

Καὶ συνηθοίσθησαν οἱ ἄνδρες ἐν τῷ Κυριακῷ καὶ προσκαλεσάμενος ὁ περιοδευτὴς τὰς γυναῖκας, ἡρώτα μαθεῖν τὸ ἀληθές εἰ ἄρα οὕτως ἔχει. Αἱ δὲ γυναῖκες πλείους τῶν εἴκοσι ὑπῆρχον, αἵτινες διεβεβαιοῦντο λέγουσαι· Οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δῖς, ἀλλὰ πολλάκις ἐδιάσατο ἡμᾶς συγγενέσθαι ἡμῖν. Ταῦτα ἀκούων ὁ περιοδευτὴς σὺν τῷ κλήρῳ, μὴ νοήσας πανουργίαν εἶναι τοῦ δαίμονος, ἀπέστειλεν νεανίσκους πρὸς τὸ κακὴν κακῶς ἐκδιῶξαι τὸν Γέροντα. Ἀπελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, ἔπαιον τὸν Γέροντα ροπάλοις καὶ τίλαντες ἀνέσπασαν τὰς τρίχας τοῦ πώγωνος αὐτοῦ καὶ σύραντες ἐξέβαλον αὐτὸν τοῦ σπηλαίου. Καὶ τύψαντες αὐτὸν σφοδρῶς, κατέλιπον αὐτὸν μέσον τῆς ὁδοῦ ἡμιθανῆ.

Παρερχόμενοι δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς Βηρυττοῦ, εὔρον τὸν Γέροντα ἐρριμμένον καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῶν πληγῶν ποταμηδὸν περιρρέον· οἱ δὲ ἡρώτων αὐτὸν μαθεῖν τὰ συμβάντα αὐτῷ· ὁ δὲ Γέρων παρεκάλεσεν αὐτούς, ὅπως θαστάσαντες αὐτὸν ἀπενέγκωσιν ἐν τῷ σπηλαίῳ. Οἱ δὲ ἄνδρες εἴξαντες τῷ λόγῳ αὐτοῦ θαστάσαντες ἀνήνεγκαν αὐτὸν ἔνθα ἦν τὸ πρότερον. Οἱ δὲ τῆς κώμης ἄνδρες μαθόντες αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ ὑπάρχειν, ἐρχόμενοι ὕδριζον καὶ ἐλοιδόρουν αὐτόν· Ἐγὼ δέ, φησὶν, ὑπέμενον εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

Ποιήσας οὖν ἐν τῷ σπηλαίῳ μῆνας δεκαοκτὼ ὑπὸ πάντων χλευαζόμενος καὶ ὑδριζόμενος καὶ εὐχόμενος ὑπὲρ

52. Κυριακόν ἢ Καθολικόν λέγεται ὁ κεντρικὸς ναὸς τῆς Μονῆς ἢ μοναστικῶν οἰκισμῶν, ὅπου συγκεντρώνονταν οἱ μοναχοὶ τὸ Σαββατοκύριακο καὶ τίς γιορτὴς γιὰ τὴν κοινὴ λατρεία καὶ ἐπικοινωνία. Ἐδῶ πρόκειται μᾶλλον γιὰ τὸν κεντρικὸν ναὸ τῆς κωμόπολης.

53. Περιοδευτής· Ἔτσι ὀνομαζόταν ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας πού ἔστειλεν ὁ Ἐπίσκοπος στὰ χωριά καὶ στὶς κωμοπόλεις γιὰ νὰ ἐπιτηρεῖ ὡς πε-

γυναῖκες τὸ ἀνέφεραν αὐτὸ στοὺς συζύγους τους, ὅποτε κυκλοφόρησε σ' ὁλόκληρῃ τὴν πόλιν.

Συγκεντρώθηκαν κάποια μέρα λοιπὸν οἱ ἄνδρες στὸ Κυριακό⁵² καὶ ἐκεῖ κάλεσε ὁ περιοδευτής⁵³ τίς γυναῖκες καὶ τίς ρωτοῦσε νὰ μάθει τὴν ἀλήθεια, ἂν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα. Καὶ οἱ γυναῖκες, ἦταν περισσότερες ἀπὸ εἴκοσι πού ἔλεγαν μέ δεβαιότητα· «Ὁχι μιά καὶ δύο, ἀλλὰ πολλές φορές μᾶς πίεσε νὰ συννευρεθεῖ μαζί μας». Μόλις τ' ἄκουσε αὐτὸ ὁ περιοδευτής καὶ οἱ κληρικοί, δέν ἔβαλαν στὸ μυαλό τους ὅτι εἶναι πανουργία τοῦ δαίμονα αὐτό, καὶ ἔστειλαν μερικοὺς νεαροὺς νὰ διώξουν κακὴν κακῶς ἀπ' ἐκεῖ τὸν Γέροντα. Πῆγαν λοιπὸν οἱ νεαροὶ καὶ ἄρχισαν νὰ χτυποῦν τὸν Γέροντα μέ ροπάλα. Τοῦ μάδησαν τὰ γένια τραδώντας τα, τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπ' τὴ σπηλιά σέρνοντάς τον καὶ ἀφοῦ τὸν ξυλοκόπησαν, τὸν ἐγκατέλειψαν καταμεσίς τοῦ δρόμου μισοπεθαμένο.

Κάποιοι περαστικοὶ πού ἔρχονταν ἀπὸ τὴ Βηρυτό, βρῆκαν τὸν Γέροντα πεταμένο καὶ τὸ αἷμα νὰ τρέχει ποτάμι ἀπὸ τίς πληγές του καὶ τὸν ρωτοῦσαν νὰ μάθουν τί τοῦ συνέβη. Ὁ Γέροντας τοὺς παρακάλεσε νὰ τὸν πάρουν στὰ χέρια καὶ νὰ τὸν μεταφέρουν στὴ σπηλιά. Οἱ ἄνδρες ὑπάκουσαν στὸν λόγο του, τὸν σήκωσαν καὶ τὸν μετέφεραν ὅπου ἔμενε πρὶν. Ἀλλὰ οἱ ἄνδρες τῆς κωμόπολης, ὅταν πληροφορήθηκαν ὅτι βρίσκεται στὴ σπηλιά, πήγαιναν ἐκεῖ, τὸν ἔβριζαν καὶ τὸν ἐξευτέλιζαν. Καὶ ἐγὼ —ἔλεγε— τὰ ὑπέμενα εὐχαριστώντας τὸν Θεό.

Πέρασε ἔτσι στὴ σπηλιά δεκαοκτὼ μῆνες μέ ἐμπαιγμούς καὶ μέ βρισιές ἀπὸ ὅλους, ἐνῶ αὐτὸς προσευχόταν γι'

ριοδεύων τὴν τάξιν τὴν ἐκκλησία καὶ νὰ διδάσκει τοὺς πιστοὺς (Κανὼν 57 τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ Συνόδου).

αὐτῶν τῷ Θεῷ, ὅπως αἱ ψυχαὶ αὐτῶν σωθῶσιν, μετὰ ταῦτα ἀπεκαλύφθη τῷ περιοδευτῇ δι' ὄνειρων τὰ τῆς φαντασίας· ἤρξαντο δὲ καὶ οἱ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες δαιμονῶν καὶ ἀφρίζειν. Καὶ γνόντες οἱ τῆς κώμης ἐξῆλθον σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις πρὸς τὸ εὐλογηθῆναι παρ' ἐμοῦ. Ἐγὼ δὲ ἀποδράσας ἐξ αὐτῶν, ἐλθὼν κατώκησα ἐν τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας.

Καὶ ἔλεγέ μοι ὁ Γέρων· Ἀδδᾶ Θεωνᾶ, εἰ δούλει ἀνενοχλήτως παρελθεῖν τὰς ἡμέρας καὶ μὴ εὗρεῖν τοὺς δαίμονας πρόφασιν κατὰ σοῦ, μὴ οἰκήσης πλησίον πόλεως ἢ κώμης καὶ ἀναπαύῃ.

40. Γέρων τις ἦν ἐν τῇ Λαύρα τῶν Πυργίων ὀνόματι Μυρογένης καὶ εἰς τοσαύτην ἤλασε σκληραγωγίαν, ὥστε αὐτὸν ὑδρωπικὸν γενέσθαι. Ἔλεγε δὲ συνεχῶς τοῖς παραβάλλουσιν αὐτῷ Γέρουσι πρὸς θεραπείαν· Εὐξασθε, Πατέρες, ἵνα μὴ ὑδρωπικὸς γένηται ὁ ἔσω ἄνθρωπος· ἐγὼ γὰρ ἐπὶ πολὺ τῇ τοιαύτῃ ἐπιμεῖναι νόσῳ εὐχόμαι τῷ Θεῷ.

Περὶ τούτου τοῦ ἀδδᾶ Μυρογένους ἀκούσας ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων Εὐστόχιος, ἠθέλησε πέμψαι αὐτῷ τὰς χρείας. Ὁ δὲ οὐδέποτε ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ τίποτε· ἐδήλωσε δὲ αὐτῷ τοῦτο· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ, ἵνα τῆς αἰωνίου ῥυσθῶ κολάσεως.

41. Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα τῶν Πατέρων λέγων· Πῶς

54. Λαύρα Πυργίων· βρίσκεται στήν Ἐρημο Καλαμώνος, δόρεια τῆς Νεκρᾶς θάλασσας.

55. Ὑδρωπικός· Αὐτός πού πάσχει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια ὑδρωπικία κοινῶς,

αὐτοὺς στὸν Θεό, ὥστε νά σωθοῦν οἱ ψυχές τους. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἀποκαλύφθηκε στὸν περιοδευτὴ μέ ὄνειρο ὅτι ὅλα ὅσα ἀπέδωσαν στὸν Γέροντα ἦταν δαιμονικὴ φαντασία. Ἐπιπλέον ἄρχισαν καὶ οἱ νεαροὶ καὶ οἱ γυναῖκες νά δαιμονίζονται καὶ νά βγάζουν ἀφρούς. Τό ῥα μαθάν οἱ κάτοικοι τῆς κωμόπολης (εἶπε ὁ Γέροντας) καὶ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις πῆραν τὸν δρόμο νά ρθοῦν γιὰ νά εὐλογηθοῦν ἀπὸ μένα. Κι ἐγὼ ἔφυγα κρυφά ἀπ' ὅλους καὶ ἦλθα στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας ὅπου καὶ ἔμεινα.

Μοῦ ἔλεγε λοιπὸν ὁ Γέροντας· «Ἀδδᾶ Θεωνᾶ, ἐάν θέλεις νά ἔχεις ζωὴ ἡρεμὴ καὶ νά μὴ βρῖσκουν οἱ δαίμονες καμιά πρόφασιν ἐναντίον σου, νά μὴ κατοικήσεις κοντὰ σέ πόλη ἢ χωριό καὶ θά βρεῖς ἀνάπαυση».

40. Ἕνας Γέροντας πού ὀνομαζόταν Μυρογένης καὶ ἔμενε στή Λαύρα τῶν Πυργίων⁵⁴, ἔφτασε σέ τέτοιο σημεῖο σκληρῆς ἄσκησης, ὥστε νά γίνῃ ὑδρωπικός⁵⁵. Καὶ ἔλεγε συνεχῶς στοὺς Γέροντες πού πῆγαιναν γιὰ νά τὸν περιποιηθοῦν· «Νά προσεύχεστε, Πατέρες, νά μὴν ὑδρωπιάσῃ ὁ μέσα ἄνθρωπος. Ἐγὼ προσεύχομαι στὸν Θεό νά μένω γιὰ πολὺν καιρὸ σ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστια».

Γι' αὐτὸν τὸν ἀδδᾶ Μυρογένη ὅταν πληροφορήθηκε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων Εὐστόχιος, θέλησε νά τοῦ στείλῃ ὅ,τι τοῦ χρειάζεται. Ἐκεῖνος ὅμως ποτέ δέν δέχτηκε ἀπ' αὐτὸν κάτι. Καὶ τοῦ δήλωσε· «Προσευχήσου γιὰ μένα, πάτερ, νά γλυτώσω ἀπὸ τὴν αἰώνια κόλαση».

41. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρες·

κατὰ τὴν ὁποία ἔχουμε μὴ φυσιολογικὴ συλλογὴ ὁρῶδους ὑγροῦ σέ κοιλότητες ἢ σέ κοῖλα ὄργανα τοῦ σώματος ἢ στοὺς διάμεσους ἰστούς κλπ. πού ὀφείλεται σέ γενικὴ διαταραχὴ τοῦ μεταβολισμοῦ.

ὁ διάβολος τοὺς πειρασμοὺς φέρει ἐπάνω τῶν ἁγίων; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι ἦν τις τῶν Πατέρων ὀνόματι Νίκων οἰκῶν εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ· καὶ ἰδοὺ τις ἀπελθὼν εἰς σκηνὴν Φαρανίτου τινὸς καὶ εὐρῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μόνην, ἔπεσεν μετ' αὐτῆς καὶ λέγει αὐτῇ· Εἰπέ ὅτι ὁ ἀδβᾶς Νίκων ἐποίησέ με τοῦτο. Καὶ ἡνίκα ἦλθεν ὁ πατὴρ αὐτῆς καὶ ἔμαθε, λαβὼν τὸ ξίφος ἀπῆλθεν ἐπάνω τοῦ Γέροντος. Καὶ κρούσαντος αὐτοῦ ἐξῆλθεν ὁ Γέρων· καὶ ἐκτείναντος αὐτοῦ τὸ ξίφος τοῦ φονεῦσαι αὐτόν, ἀπεξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ· καὶ ἀπελθὼν ὁ Φαρανίτης εἶπε τοῖς πρεσβυτέροις.

Καὶ ἔπεμψαν ἐπ' αὐτόν καὶ ἦλθεν ὁ Γέρων καὶ ἐπιθέντες αὐτῷ πολλὰς πληγὰς, ἤθελον διώξαι· καὶ παρεκάλεσε λέγων· Ὑποτάξτε με ὧδε διὰ τὸν Θεόν, ἵνα μετανοήσω· καὶ χωρίσαντες αὐτόν τρία ἔτη, ἔδωκαν ἐντολήν, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ παραβάλῃ. Καὶ ἐποίησε τρία ἔτη μετανοῶν κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρεκάλει πάντας λέγων· Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὑστερον δὲ ἐδαιμονίσθη ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν πειρασμόν ἐπάνω τοῦ ἀναχωρητοῦ βαλὼν. Καὶ ὡμολόγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅτι· Ἐγὼ ἐποίησα τὴν ἁμαρτίαν καὶ εἶπον συκοφαντῆσαι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπελθὼν πᾶς ὁ λαὸς μετενόησαν τῷ Γέροντι λέγοντες· Συγχώρησον ἡμῖν, ἀδβᾶ· καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν συγχωρῆσαι, συγκεχώρηται ὑμῖν· τὸ δὲ μεῖναι οὐκέτι μένω ὧδε μετ' ὑμῶν· ὅτι οὐχ εὐρέθη οὐδὲ εἷς ἔχων διάκρισιν συμπαθῆσαι μετ' ἐμοῦ. Καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν.

Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Θεωρεῖς πῶς ὁ διάβολος φέρει τοὺς πειρασμοὺς ἐπάνω τῶν ἁγίων;

«Πῶς φέρνει τοὺς πειρασμοὺς ὁ διάβολος πάνω στοὺς ἁγίους;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε ὅτι ἦταν ἓνας Πατέρας πού τόν ἔλεγαν Νίκωνα καὶ κατοικοῦσε στό ὄρος Σινᾶ. Καί νά πού πῆγε κάποιος στή σκηνή ἑνός Φαρανίτη (κατοίκου τῆς Φαράν) καὶ καθὼς βρῆκε μόνη τὴ θυγατέρα του, ἁμάρτησε μ' αὐτήν. Τῆς εἶπε κατόπιν: Νά πεῖς ὁ ἀδβᾶς Νίκων μοῦ τό 'κανε αὐτό. Ὅταν ἦρθε ὁ πατέρας της καὶ τό 'μαθε, πῆρε τό ξίφος καὶ πῆγε κατευθεῖαν στόν Γέροντα. Χτύπησε τὴν πόρτα. Μόλις βγῆκε ὁ Γέροντας, ἔστρεψε τό ξίφος γιὰ νά τόν σκοτώσει, ἀλλὰ ἔμεινε ξερό τό χερί του. Πῆγε τότε ὁ Φαρανίτης καὶ τό ἀνέφερε στοὺς πρεσβυτέρους.

Αὐτοὶ ἔστειλαν καὶ κάλεσαν τὸν Γέροντα καὶ μόλις ἦρθε, τόν ξυλοκόπησαν καὶ ἤθελαν νά τόν διώξουν. Ἄλλ' ἐκεῖνος τοὺς παρεκάλεσε λέγοντάς τους: Ἀφῆστε με ἐδῶ, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, γιὰ νά μετανοήσω. Τόν ἀφόρισαν γιὰ τρία χρόνια καὶ ἔδωσαν ἐντολή νά μὴν τόν ἐπισκέπτεται κανεὶς. Καὶ ἔκανε τρία χρόνια βάζοντας μετάνοια κάθε Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία καὶ παρακαλοῦσε ὅλους λέγοντας: Προσευχηθεῖτε γιὰ μένα.

Κατόπιν ὅμως δαιμονίσθηκε αὐτός πού ἔκανε τὴν ἁμαρτία καὶ προκάλεσε τὴν δοκιμασία στόν ἀναχωρητή. Ἦρθε καὶ ὡμολόγησε στὴν ἐκκλησία: Ἐγὼ διέπραξα τὴν ἁμαρτία καὶ εἶπα νά συκοφαντήσῃ τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ. Πῆγαν τότε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλης καὶ ἔβαλαν μετάνοια στόν Γέροντα λέγοντας: Συγχώρεσέ μας, ἀδβᾶ. Καὶ ἐκεῖνος τοὺς εἶπε: Ὡς πρὸς τὴν συγχώρηση, σᾶς ἔχω ἤδη συγχωρήσει· ἀλλὰ γιὰ νά μείνω, δέν μένω πιά ἐδῶ μαζί σας· γιατί δέ βρέθηκε οὔτε ἓνας πού νά ἔχει διάκριση καὶ νά πονέσει μαζί μου. Καὶ ἔτσι ἔφυγε ἀπὸ 'κεῖ.

«Βλέπετε λοιπόν —εἶπε ὁ Γέροντας— πῶς ρίχνει τοὺς πειρασμοὺς ὁ διάβολος πάνω στοὺς ἁγίους;»

42. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· Τί ὅτι ἡ καρδιά μου παρειμένη ἐστίν, ἐὰν καταλάβῃ με μικρὸν καμῖν; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐ θαυμάζομεν τὸν Ἰωσήφ μειράκιον μικρὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν γῇ εἰδωλολατρῶν, πῶς ὑπέμεινε τὸν πειρασμὸν καὶ ὁ Θεὸς ἐδόξασεν αὐτὸν εἰς τέλος; Ὁρῶμεν δὲ καὶ τὸν Ἰὼβ ὅτι οὐκ ἐνέδωκε κατέχων τὸν Θεὸν ἕως τέλους καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν παρασαλεῦσαι τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ.

43. Εἶπε πάλιν ὅτι ὁ ἀδδᾶς Ἰσιδωρος ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκήτεως, ἐλάλησέ ποτε τῷ λαῷ λέγων· Ἀδελφοί, οὐχὶ ἔνεκεν κόπου ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον; Καὶ νῦν οὐκέτι ἔχει κόπον. Ἐγὼ οὖν σκευάσας τὴν μηλωτὴν μου ἀπέρχομαι, ὅπου ἐστὶ κόπος καὶ ἐκεῖ εὐρίσκω ἀνάπαυσιν.

44. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· Ὁρῶ ἔμαντὸν ὅτι, ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, εὐρίσκω ἀντίληψιν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι· Καὶ οἱ μετὰ χειρᾶς ἔχοντες τὸ ξίφος, ἔχουσι τὸν Θεὸν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ. Ἐὰν οὖν ὦμεν ἀνδρεῖοι, ποιεῖ μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

45. Ἠρωτήθη ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν ὅτι· Εἰς τίνα ἔρχεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ὅτι μὴ φροντίσητε περὶ τῆς αὐρίου; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πρὸς ἄνθρωπον ὄντα ἐν πειρασμῷ καὶ ὀλιγωροῦντα ἐρρέθη, ἵνα μὴ φροντίσῃ λέγων· Πόσον χρόνον ἔχω ἐν τῷ πειρασμῷ τούτῳ; Ἀλλὰ μᾶλλον λογίσσεται λέγων καθ' ἐκάστην· Τὸ σήμερον.

42. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα*: «Τί νὰ κάνω, πού ἡ καρδιά μου παραλύει, ἐὰν μέ βρεῖ λίγη στενοχώρια;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Δέν θαυμάζουμε τὸν Ἰωσήφ, πού ἦταν μικρὸ παλληκαράκι, πῶς ὑπέμεινε τὸν πειρασμό στήν Αἰγύπτο⁵⁶, σέ χώρα εἰδωλολατρική, καί ὁ Θεός κατόπιν τὸν δόξασε μέ τήν πιό μεγάλη δόξα; Βλέπουμε καί τὸν Ἰὼβ πού δέν ἔπαψε μέχρι τέλους νά κρατάει γερά τὸν Θεό καί δέν μπόρεσαν οἱ δοκιμασίες νά τὸν μετακινήσουν ἀπό τό στήριγμά του».

43. Εἶπε ἐπίσης ὅτι ὁ ἀδδᾶς Ἰσιδωρος ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκήτης μίλησε κάποια φορὰ σέ συναξή μοναχῶν καί εἶπε: «Ἀδελφοί, δέν ἤρθαμε στὸν τόπο αὐτόν, γιὰ νά κοπιάσουμε; Ὅμως τώρα πιά δέν ὑπάρχει ἐδῶ κόπος. Γι' αὐτό κι ἐγὼ διπλώνω τὴν μηλωτὴ μου⁵⁷ καί φεύγω σ' ὅποιον τόπο ὑπάρχει κόπος κι ἐκεῖ θά βρῶ ἀνάπαυση⁵⁸».

44. Εἶπε ἓνας ἀδελφὸς στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα: «Βλέπω ὅτι ὅπου κι ἂν πάω, βρίσκει ὁ ἑαυτός μου προστασία καί βοήθεια». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Κι αὐτοὶ πού κρατοῦν στά χέρια τὸ ξίφος, ἔχουν τὸν Θεό προστάτη στὸν κόσμο αὐτόν. Ἀρκεῖ νά εἴμαστε ἀνδρεῖοι καί θά μᾶς ἐλεήσει ὁ Θεός».

45. Ρώτησαν τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα: «Σέ ποιὸν ἀναφέρεται ὁ λόγος τῆς ἀγίας Γραφῆς: Νά μὴ φροντίσετε γιὰ τὴν αὐριανὴ ἡμέρα⁵⁹;»

«Αὐτό ἐλέχθη —εἶπε ὁ Γέροντας— γιὰ ἄνθρωπο πού βρίσκεται σέ πειρασμό καί εἶναι ἀμελής, ὥστε νά μὴν ἀγωνιᾷ λέγοντας: πόσο καιρὸ θά κάνω στὸν πειρασμό αὐτό; Ἀλλὰ τό σωστό εἶναι νά σκέπτεται καί νά λέει κάθε μέρα τό: Σήμερα».

56. Γεν. 39, 1-23 καὶ 41, 37-46.

57. Βλ. ΣΤ ὑπόσημ. 9 σελ. 258.

58. Ἀνάπαυση: Βλ. Ε ὑπόσημ. 25 σελ. 146.

59. Ματθ. 6, 34.

46. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Παῦλος ὁ μέγας, ὁ Γαλάτης ὅτι· Μοναχὸς ἔχων μικρὰν χρείαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ ἐξερχόμενος φροντίσαι ἄλλων, ἀπὸ δαιμόνων χλευάζεται· καὶ γὰρ καὶ γὰρ αὐτὸ ἔπαθον.

47. Ἀδελφός τις Ῥωμαῖος διηγήσατο λέγων ὅτι ἦν τις Γέρων ἔχων καλὸν μαθητήν· καὶ ἀπὸ ὀλιγορίας ἔβαλεν αὐτὸν ἔξω τῆς θύρας μετὰ τῆς μηλωτῆς αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπέμενεν ἔξω τῆς θύρας καθήμενος. Καὶ ἀνοίξας ὁ Γέρων εὐρὼν αὐτὸν καθήμενον, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων· ὦ τέκνον, ἡ ταπείνωσις τῆς μακροθυμίας σου ἐνίκησε τὴν ἐμὴν ὀλιγορίαν. Δεῦρο ἔσω, ἀπὸ τοῦ νῦν σὺ Γέρων εἶ καὶ πατήρ, ἐγὼ δὲ νεώτερος καὶ μαθητής.

48. Ῥώτησέ τις τῶν Πατέρων τὸν ἀδελφὸν Σισόην λέγων· Ἐὰν κάθημαι ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔλθῃ δάρδαρος φονεῦσαί με θέλων καὶ δυνηθῶ πρὸς αὐτόν, φονεύσω αὐτόν; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Οὐχί, ἀλλὰ παράδος αὐτὸν τῷ Θεῷ· οἷός γάρ ἂν πειρασμός ἔλθῃ ἀνθρώπῳ, λεγέτω ὅτι· Διὰ τὰς ἁμαρτίας μου τοῦτό μοι συνέβη· ἐὰν δὲ ἀγαθόν, οἰκονομίαν Θεοῦ.

49. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀδελφὸς Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδελφῶ Σισόη, εἰς διακονίαν καὶ ἐπὶ ἡμέρας οὐκ ἦλθε καὶ οὐ κατεδέξατο ὁ Γέρων διακονηθῆναι ὑπὸ ἄλλου τινὸς λέγων· Οὐκ ἔχω ἀφεῖναι ἄλλον ἀνθρώπον ποιῆσαι συνήθειαν μετ' ἐμοῦ ἐκτὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου. Καὶ οὐ κατεδέξατο, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, ὑπομείνας τὸν κόπον.

60. Βλ. Ζ ὑποσημ. 5 σελ. 292.

46. Εἶπε ὁ ἀδελφὸς Παῦλος ὁ μέγας ἀπὸ τῆ Γαλατίας· «Μοναχὸς πού ἔχει λίγη προμήθεια στό κελί του γιὰ τὰ ἀπαραίτητα καὶ βγαίνει νὰ φροντίσει γιὰ ἄλλα, ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονες. Ἀκριβῶς κι ἐγὼ τό ἴδιο ἔπαθα».

47. Κάποιος ἀδελφὸς πού ἡ καταγωγή του ἦταν ἀπὸ τὴ Ῥώμη, διηγήθηκε ὅτι ἦταν ἓνας Γέροντας πού εἶχε ἓναν καλὸ μαθητὴ καὶ ἀπὸ ὀλιγορία⁶⁰ τὸν πέταξε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μέ τὴ μηλωτὴ του. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τό ὑπέμεινε καὶ καθόταν ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα. Ὅταν ἀνοίξε ὁ Γέροντας καὶ τὸν βρῆκε νὰ κάθεται, τοῦ ἔβαλε μετάνοια καὶ τοῦ ἔπε: «Παίδι μου, ἡ ταπείνωση πού ἔδειξες μέ τὴ μακροθυμία σου, νίκησε τὴ δική μου ὀλιγορία. Ἔλα μέσα, καὶ ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτὴ ἐσύ θὰ εἶσαι Γέροντας καὶ πατέρας καὶ ἐγὼ νέος μοναχὸς καὶ μαθητής».

48. Ρώτησε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες τὸν ἀδελφὸ Σισόη: «Ἐὰν μένω στὴν ἐρημο καὶ ἔλθει ἓνας δάρδαρος νὰ μέ σκοτώσει καὶ τὸν καταβάλω, νὰ τὸν φονεύσω;»

Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Ὁχι· παράδωσέ τον στόν Θεό. Γιατί ὅποιος πειρασμός κι ἂν ἔλθει στόν ἄνθρωπο, πρέπει νὰ λέει: Ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν μου μοῦ συνέβη αὐτό. Καὶ ἂν τοῦ ἔρθει κάποιο καλό, νὰ λέει ὅτι εἶναι οἰκονομία Θεοῦ».

49. Ἐφυγε κάποτε ὁ ἀδελφὸς Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδελφῶ Σισόη, γιὰ κάποιο διακόνημα καὶ ἔκανε μέρες. Σ' αὐτό τό διάστημα ὁ Γέροντας δέν δέχθηκε κάποιος ἄλλος νὰ τὸν διακονεῖ καὶ ἔλεγε: «Δέν μπορῶ νὰ ἀφήσω ἄλλον νὰ ἐξοικειωθεῖ μαζί μου ἐκτὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου» Δέν δέχθηκε λοιπόν καὶ ὑπέμεινε τὴν ταλαιπωρία, ἕως ὅτου ἐπέστρεψε ὁ μαθητὴς του.

50. Ἦλεγον περὶ τῆς ἀμμᾶς Σάρρας ὅτι ἐπάνω τοῦ ποταμοῦ ἔμεινεν ἐξήκοντα ἔτη οἰκοῦσα καὶ οὐ παρέκνυπέ ποτε ἰδεῖν αὐτόν.

51. Εἶπεν ἡ μακαρία Συγκλητική· Ἐὰν ἐν κοινοδίῳ τυγχάνης, μὴ μεταλλάξης τὸν τόπον· βλαθήσῃ γὰρ μεγάλως. Ὡσπερ γὰρ ὄρνις ἐξανισταμένη τῶν ὠῶν, οὐρία ταῦτα καὶ ἄγονα παρασκευάζει, οὕτω καὶ μοναχὸς ἢ παρθένος ψύχεται καὶ νεκροῦται τῆς πίστεως, τόπον ἐκ τόπου περιερχόμενος.

52. Εἶπε πάλιν· Πολλὰ τοῦ διαβόλου τὰ ἔνεδρα. Διὰ πενίας οὐ μετεκίνησε ψυχὴν; Πλοῦτον προσάγει δέλεαρ. Δι' ὕδρεων καὶ ὀνειδισμῶν οὐκ ἴσχυσεν; Ἐπαινον καὶ δόξαν προβάλλεται. Δι' ὑγείας ἠττήθη; Νοσοποιεῖ τὸ σῶμα. Ταῖς γὰρ ἡδοναῖς μὴ δυνηθεὶς ἀπατῆσαι, διὰ τῶν ἀκουσίων πόνων τὴν παρατροπὴν τῆς ψυχῆς πειρᾶται ποιῆσαι. Νόσους γὰρ τινὰς θαρρύτατας ἐξ αἰτήσεως προσάγει πρὸς τὸ διὰ τούτων ὀλιγωρήσαντας, ἐπιθολῶσαι αὐτῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην. Ἀλλὰ καὶ κατατέμενεται τὸ σῶμα πυρετῷ σφοδροτάτῳ καὶ δίψῃ ἀσχέτῳ ἀνιᾶται.

Εἰ μὲν ἀμαρτωλὸς ὢν ταῦτα ὑφίστασαι, ὑπομνήσθητι τῆς μελλούσης κολάσεως καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς καὶ τῶν δικαστικῶν τιμωριῶν καὶ οὐ μὴ ὀλιγωρήσης πρὸς τὰ παρόντα. Χαῖρε δὲ ὅτι ἐπεσκέψατό σε ὁ Θεός· καὶ τὸ εὐφημον δὲ ῥητὸν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχε ὡς· Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. Σίδηρος ἐτύγχανες, ἀλλὰ διὰ τοῦ πυρὸς τὸν ἰὸν ἀποβάλλεις. Εἰ δὲ καὶ δίκαιος

50. Ἦλεγαν γὰρ τὴν ἀμμᾶ Σάρρα ὅτι ἔμενε ἐπὶ ἐξήντα χρόνια σὲ κελὶ πάνω ἀπὸ ἑνὸς ποτάμι καὶ δὲν ἔσκυψε ποτέ νὰ τὸ δεῖ.

51. Εἶπε ἡ μακαρία Συγκλητική*: «Ἐὰν βρῖσκεσαι σὲ κάποιο κοινόδιο, μὴν τ' ἀφήσεις νὰ πᾶς σ' ἄλλον τόπο· σίγουρα θὰ βλαφτεῖς πολὺ. Γιατί ὅπως τὸ πτηνὸ πού σηκώνεται ἀπὸ τὰ αὐγά του, τὰ κάνει κλούδια καὶ ἄγονα, τὸ ἴδιο καὶ ὁ μοναχὸς ἢ ἡ μοναχὴ πού γυρνᾷ ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ψυχραίνεται καὶ νεκρώνεται ἡ πίστις του».

52. Εἶπε ἐπίσης: «Πολλές εἶναι οἱ ἐνέδρες πού στήνει ὁ διάβολος. Μὲ τὴ φτώχεια δὲν μπόρεσε νὰ κλονίσει τὴν ψυχὴ; Παρουσιάζει τὰ πλούτη γιὰ νὰ τὴν δελεάσει. Μὲ τὴν καταφρόνια καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς δὲν ἔφερε ἀποτέλεσμα; Προβάλλει τὸν ἔπαινο καὶ τὴ δόξα. Μὲ τὴν ὑγεία νικήθηκε; Ἀρρωσταίνει τὸ σῶμα. Μὴ μπορώντας λοιπὸν νὰ ἐξαπατήσει μὲ τὰ εὐχάριστα μέσα, ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκτροχιάσει τὴν ψυχὴ μὲ τίς ἀθέλητες δυσκολίες. Κατόπιν θείας παραχωρήσεως φέρνει στὸν ἄνθρωπο θαρρύτατες ἀρρώστιες⁶¹ μὲ σκοπὸ νὰ μικροψυχήσει μέσα σ' αὐτές τίς δοκιμασίες καὶ νὰ θολώσει ἡ ἀγάπη του γιὰ τὸν Θεό. Ἀκόμη καὶ μὲ ὑψηλὸ πυρετὸ καταβασανίζει τὸ σῶμα καὶ μὲ ἀκατάσχετη δίψα τὸ ταλαιπωρεῖ.

Ἄν λοιπὸν τὰ ὑφίστασαι αὐτὰ ἐπειδὴ εἶσαι ἀμαρτωλός, νὰ ἔχεις ὑπόψιν σου πάντα τὴν μελλοντικὴ κόλαση καὶ τὸ αἰώνιο πῦρ καὶ τίς τιμωρίες τῆς κρίσεως καὶ δὲν θὰ ὀλιγωρήσεις γιὰ τὰ παρόντα. Νὰ χαίρεσαι μάλιστα, πού σὲ ἐπισκέφθηκε ὁ Θεός· καὶ νὰ ἔχεις στά χεῖλη σου πάντοτε τὸ εὐλογημένο ρητό: Μὲ παιδαγώγησε ὁ Κύριος μὲ διάφορες δοκιμασίες ἀλλὰ δὲν μὲ παρέδωσε στὸν θάνατο⁶². Ἦσουν σιδερένιος ἀλλὰ μὲ τὴ φωτιὰ διώχνεις τὴ σκουριά.

61. Πρ6λ. Ἰώ6 2, 5-10. 62. Ψαλμ. 117, 18.

ὧν ἀρρωστεῖς, ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐπὶ τὰ μείζονα προκόπτεις. Χρυσὸς εἶ; Ἀλλὰ διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμώτερος γίνῃ. Ἐδόθη σοι ἄγγελος σατᾶν τῇ σαρκί; Ἀγαλλιῶ. Βλέπε τίνι ὁμοιος γέγονας· τῆς γὰρ Παύλου μερίδος κατηξιώθης. Διὰ τοῦ πυρετοῦ δοκιμάζῃ, διὰ τοῦ ῥίγους παιδεύῃ; Ἀλλά φησιν ἡ Γραφή· Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν. Ἔτυχες τοῦ πρώτου; Προσδόκα τὸ δεύτερον. Πράττων τὴν ἀρετὴν δόα τὰ τοῦ ἁγίου Δαβὶδ ῥήματα· φησὶ γάρ· Πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμι ἐγώ. Τέλειος γὰρ γενήσῃ διὰ ταύτης τῶν θλίψεων τῆς δυνάδος· φησὶ γάρ· Ἐν θλίψει ἐπλάτνυάς με. Ἐν τούτοις μᾶλλον τοῖς γυμνασίοις τὰς ψυχὰς ἀσκηθῶμεν· ἐπ' ὀφθαλμῶν γὰρ ὁρῶμεν τὸν ἀντίπαλον.

53. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἀσθένεια ἐνοχλῇ, μὴ λυπηθῶμεν ὥς διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν πληγὴν τοῦ σώματος μὴ δυνάμενοι εἰς εὐχὴν στῆναι ἢ ψάλλειν μετὰ φωνῆς. Ταῦτα πάντα ἡμῖν ἡνύετο πρὸς καθαίρεσιν ἐπιθυμιῶν. Καὶ γὰρ νηστεία καὶ χαμευνία διὰ τὰς αἰσχίστους ἡδονὰς ἡμῖν νενομοθέτηται. Εἰ οὖν ἡ νόσος ταύτας ἡμβλυνε, περιττὸς ὁ λόγος. Τί δὲ λέγω περιττός; Ὡς γὰρ μείζονι καὶ ἰσχυρότερῳ φαρμάκῳ τῇ νόσῳ τὰ ὀλεθριοφόρα συμπτώματα κεκοίμηται. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀσκησις, τὸ ἐν ταῖς νόσοις ἐγκαρτερεῖν καὶ εὐχαριστηρίους ὕμνους ἀναπέμπειν τῷ κρείττονι. Ἀφαιρούμεθα ὀφθαλμούς; Μὴ βαρέως ἐνέγκωμεν. Τὰ γὰρ τῆς ἀπληστίας ἀπεβάλομεν ὄργανα, ἀλλὰ

63. Β' Κορ. 12, 7.

66. Ψαλμ. 4, 1.

64. Ψαλμ. 65, 12.

65. Ψαλμ. 68, 30.

67. Βλ. Δ ὑπόσημ. 33 σελ. 58.

Ἄν, ἀντίθετα, ἀρρωστήσεις, ἐνῶ εἶσαι δίκαιος, προχωρεῖς ἀπὸ τὰ μεγάλα στὰ μεγαλύτερα. Εἶσαι χρυσός; Περνώντας ὁμως μέσα ἀπὸ τὴ φωτιά, θά γίνεις πιὸ δόκιμος. Σοῦ δόθηκε ὑπηρέτης τοῦ Σατανᾶ νά σοῦ ταλαιπωρεῖ τὴ σάρκα⁶³; Νά ἀγάλλεσαι. Δές μέ ποιόν ἐξομοιώθηκες· ἐγίνες ἄξιος τῆς μερίδος τοῦ Παύλου.

Δοκιμάζεσαι μέ πυρετό καὶ ταλαιπωρεῖσαι μέ τὸ ρίγος; Ἡ ἁγία Γραφή λέει: Περάσαμε μέσα ἀπὸ φωτιά καὶ νερό, ἀλλὰ μᾶς ἔδγαλες σέ ἀναψυχή⁶⁴. Σέ ὄρεξε τὸ πρῶτο; Περιμένε τὸ δεύτερο.

Ἐπιδιώκοντας τὴν ἀρετὴν κραύγαζε τὰ ῥήματα τοῦ ἁγίου Δαβὶδ πού λέει: Φτωχὸς καὶ πονεμένος εἶμαι ἐγώ⁶⁵. Καί μ' αὐτὸ τὸ ζευγάρι τῶν θλίψεων θά γίνεις τέλειος. Γιατί διαβεβαιώνει: Μέσα στὴ θλίψη, ἔδωσες ἄνεση στήν καρδιά μου⁶⁶. Μ' αὐτά τὰ γυμνάσματα συμφέρει νά ἀσχοῦμε τίς ψυχές μας, γιατί βλέπουμε νά στέκει ὁ ἐχθρὸς ἀπέναντί μας».

53. Εἶπε πάλι: «Ἐάν μᾶς ἐνοχλεῖ ἀρρώστια, ἄς μὴ λυπόμαστε, ἐπειδὴ ἐξαιτίας τῆς ἀρρώστιας καὶ τῆς σωματικῆς κατάπτωσης δέν ἀντέχουμε νά σταθοῦμε ὀρθοί γιὰ προσευχή ἢ νά ψάλλουμε μέ ὑψωμένη φωνή. Ὅλα αὐτά τὰ κάμναμε γιὰ τὴν νέκρωση τῶν ἐπιθυμιῶν. Ἀλλωστε ἡ νηστεία καὶ ἡ χαμαικοιτία⁶⁷ ἔχουν καθιερωθεῖ ἐξαιτίας τῶν ἡδονῶν. Ἄν λοιπόν ἡ ἀρρώστια τίς ἔχει καταστείλει, περιτεύει ἡ συζήτηση. Καί τί λέω περιτεύει; Τὰ καταστροφικά συμπτώματα τῶν ἡδονῶν νεκρώνονται μέ τὴν ἀρρώστια σάν μ' ἓνα ἀνώτερο καὶ δραστικότερο φάρμακο. Καί νά ἡ μεγάλη ἀσκησις: νά ὑπομένουμε καρτερικά τίς ἀρρώστιες καὶ νά ἀναπέμπουμε ὕμνους εὐχαριστίας στὸν Πανάγαθο.

Χάνουμε τὴν ὄραση; Μὴν τό φέρουμε βαριά. Γιατί χάσαμε τὰ ὄργανα τῆς ἀπληστίας, ἐνῶ μέ τὰ ἐσωτερικά μάτια

τοῖς ἔνδοθεν ὀφθαλμοῖς τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμεθα. Ἐκωφεύσαμεν; Εὐχαριστήσωμεν τὴν ματαίαν ἀκοὴν τέλεον ἀποβαλόντες. Τὰς χεῖρας πεπόνθαμεν; Ἀλλὰ τὰς ἔνδοθεν ἔχομεν εὐτρεπισθείσας πρὸς τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον. Ἀρρωστίᾳ καθ' ὅλον τὸ σῶμα κρατεῖ; Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον ὑγεία μᾶλλον αὖξει.

54. Εἶπε πάλιν· Ἐν τῷ κόσμῳ πταίοντες καὶ μὴ βουλόμενοι ἐν φυλακῇ βαλλόμεθα. Καὶ ἡμεῖς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐαυτοὺς φυλακίσωμεν, ἵνα τὸ ἐκούσιον τῆς γνώμης τὴν μέλλουσαν κόλασιν ἀποσοδήσῃ.

55. Εἶπε πάλιν· Νηστεύων μὴ προφασίσῃ νόσον· καὶ γὰρ οἱ μὴ νηστεύοντες, τοῖς αὐτοῖς πολλάκις περιέπεσον νοσήμασιν. Ἦρξω τοῦ καλοῦ; Μὴν ἀναχαιτίσης τοῦ ἐχθροῦ σε ἐκκόπτοντος· αὐτὸς γὰρ τῇ ὑπομονῇ σου καταργεῖται. Καὶ γὰρ οἱ πλεῖν ἀρχόμενοι, πρῶτον μὲν δεξιοῦ πνεύματος τυγχάνουσιν ἀπλώσαντες τὰ ἱστία, αὐθις ἐναντίος αὐτοῖς ἄνεμος ἀπαντᾷ, ἀλλ' οἱ ναῦται διὰ τὸ παρεμπεσὸν πνεῦμα οὐκ ἀποσκευάζουσι τὴν ναῦν· μικρὸν δὲ ἡσυχάσαντες ἢ καὶ ἀπομαχησάμενοι τῇ ζάλῃ, πάλιν τὸν πλοῦν ποιοῦνται. Οὕτω καὶ ἡμεῖς· ἐναντίου πνεύματος προσπεσόντος, τὸν σταυρὸν ἀντὶ ἱστίου τανύσαντες, ἀδεῶς τὸν πλοῦν ἐκτελέσωμεν.

56. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ὑπερέχιος· Ὑμνος πνευματικὸς

68. Πρὸ βλ. Β' Κορ. 3, 18.

βλέπουμε σάν σέ καθρέφτη⁶⁸ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου. Χάσαμε τὴν ἀκοή μας; Ἄς εἴμαστε εὐγνώμονες πού χάσαμε ὀλοκληρωτικά τὰ μάταια ἀκούσματα. Πάθανε τὰ χέρια μας; Ἐχομε ὅμως τὰ ἐσωτερικά χέρια πού εἶναι ἔτοιμα γιὰ τὸν πόλεμο ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐξουσιάζει ἡ ἀρρώστια ὅλο τὸ σῶμα; Στόν μέσα ἄνθρωπο ὅμως ἡ ὑγεία αὖξάνει ὅλο καὶ περισσότερο⁶⁹».

54. Εἶπε ἀκόμη: «Σ' αὐτόν τὸν κόσμο ὅταν πέφτουμε σέ κάποιο παράπτωμα, μᾶς ρίχνουν στὴ φυλακὴ ἔστω κι ἂν δέν τὸ θέλουμε. Καὶ ἐμεῖς ἂς φυλακίσουμε τὸν ἑαυτό μας γιὰ τίς ἀμαρτίες μας, ὥστε ἡ ἐκούσια προαίρεσή μας νά ματαιώσει τὴ μελλοντικὴ κόλαση».

55. Εἶπε πάλι: «Ὅταν νηστεύεις, μὴ χρησιμοποιεῖς τὴν ἀρρώστια σάν πρόφασιν· γιατί κι αὐτοὺς πού δέν νηστεύουν, οἱ ἴδιες ἀρρώστιες πολλές φορές τοὺς δρίσκουν.

Ἀρχισες ἓνα καλὸ ἔργο; Μὴν τὸ σταματᾷς, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς σοῦ φέρνει ἐμπόδια. Αὐτὸς θὰ παραιτηθεῖ βλέποντας τὴν ὑπομονὴ σου. Εἶναι γνωστὸ ὅτι αὐτοὶ πού ξεκινοῦν νά ταξιδέψουν στὴ θάλασσα, καταρχὴν ἐπωφελοῦνται τὸν εὐνοϊκὸ ἄνεμο ξεδιπλώνοντας τὰ πανιά, ξαφνικά ὅμως τοὺς δρίσκει ἀντίθετος ἄνεμος. Ἀλλὰ οἱ ναῦτες δέν ξαρματώνουν τὸ καράβι, ἐπειδὴ τοὺς βρῆκε ὁ ξαφνικὸς ἄνεμος· περιμένουν λίγο ἢ ἀκόμη καὶ παλεύοντας μέ τὴ θύελλα συνεχίζουν τὸ ταξίδι τους. Ἔτσι κι ἐμεῖς· ὅταν μᾶς βρεῖ ἀντίθετος ἄνεμος, τὸν σταυρὸ θὰ τεντώσουμε γιὰ κατάρτι καὶ ἄφοβα θὰ κάνουμε τὸ ταξίδι μας».

56. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ὑπερέχιος: «Ἄς δρίσκεται πάντα ὁ

69. Πρὸ βλ. Β' Κορ. 4, 16.

ἦτω ἐν τῷ στόματί σου καὶ μελέτη ἐπικουφίζετω τὸ βάρος τῶν ἐπερχομένων σοι πειρασμῶν. Ὑπόδειγμα δὲ τοῦτο σαφές, ὁδοιπὸρος θαρναχθήσας καὶ ἄσμασι κλέπτων τῆς ὁδοιπορίας τὸν πόνον.

57. Εἶπε πάλιν· Δέον ἐστὶν ἡμᾶς πρὸ τῶν πειρασμῶν ἑαυτοὺς καθοπλίζειν· οὕτω γὰρ ἐπερχομένων αὐτῶν, δόκιμοι ἀναφανησόμεθα.

58. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Φορτᾶς· Εἰ θέλει με ὁ Θεὸς ζῆν, οἶδε πῶς οἰκονομήσει με. Εἰ δὲ οὐ θέλει, ἵνα τί μοι τὸ ζῆν; Οὐ γὰρ παρὰ παντὸς ἐδέχετό τι, καίτοι κληνῆρης ὢν. Ἔλεγε γάρ· Ἐάν προσφέρῃ μοί τις τί ποτε καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Θεόν, οὔτε ἐγὼ ἔχω τι δοῦναι αὐτῷ οὔτε παρὰ τῷ Θεῷ λαμβάνει μισθόν· οὐ γὰρ διὰ τὸν Θεὸν προσήνεγκε καὶ ἀδικεῖται ὁ προσενέγκας. Δεῖ γὰρ τοὺς ἀνακειμένους τῷ Θεῷ καὶ πρὸς αὐτὸν βλέποντας μόνον, οὕτως εὐλαδῶς διακεῖσθαι, ὥς μήτε ὕβριν τινὰ ἡγεῖσθαι, καὶ μυριάκις ἀδικούμενοι τύχοιεν.

59. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Χαιρέμωνος εἰς Σκήτην ὅτι ἀπεῖχε τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μίλια τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔλους καὶ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα καὶ οὕτως εἰσέφερε τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ καὶ δύο λαγήνια ἐν παρ' ἐν βαστάζων, καὶ ἐκαθέζετο καὶ ἡσύχαζε.

70. Βλ. Ζ 36 ὑπόσημ. 51 σελ. 356.

71. Ἔλος· Λειμώνας θαλάσσης ἀπ' ὅπου προμηθευόταν ὑλικό γιὰ τὸ

πνευματικός ὕμνος στὰ χεῖλη σου καὶ ἡ μελέτη νὰ ξαλαφρώνει τὸ βάρος τῶν πειρασμῶν πού σοῦ ἔρχονται. Παράδειγμα σαφές εἶναι τοῦτο· ὁ ὁδοιπὸρος ὁ θαριὰ φορτωμένος πού τραγουδώντας ἀφαιρεῖ τὸν κόπο τῆς ὁδοιπορίας».

57. Εἶπε ἐπίσης· «Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐτοιμάζουμε τὴν ἀρματωσιά μας πρὶν ἔλθουν οἱ πειρασμοί. Γιατί ἔτσι, ὅταν θὰ ἔρχονται, θὰ ἀποδειχθοῦμε σίγουρα δόκιμοι».

58. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Φορτᾶς· «Ἐάν ὁ Θεὸς θέλει νὰ ζῶ, γνωρίζει πῶς θὰ μέ ἐξοικονομήσει. Ἐάν ὅμως δέν θέλει, τί σκοπὸ ἔχει γιὰ μένα ἢ ζωή;» Δέν δεχόταν τίποτε ἀπὸ κανένα, ἂν καὶ ἦταν κρεβατωμένος. Καὶ ἔλεγε· «Ἐάν προσφέρει κανεὶς κάποια φορὰ κάτι σέ μένα καὶ δέν τὸ κάνει γιὰ τὸν Θεό, οὔτε ἐγὼ ἔχω κάτι νὰ τοῦ δώσω οὔτε θὰ ἔχει μισθὸ ἀπὸ τὸν Θεό, ἐφόσον δέν τὸ πρόσφερε γιὰ τὸν Θεό· καὶ ἔτσι ἀδικεῖται αὐτὸς πού πρόσφερε».

Ὅσοι ἔχουν ἀφιερωθεῖ στὸν Θεό καὶ σ' Αὐτόν ἀποβλέπουν μόνον, πρέπει νὰ ἔχουν τέτοια εὐλάβεια, ὥστε τίποτε νὰ μὴν ἐκλαμβάνουν ὡς καταφρόνια, ἔστω κι ἂν συμβεῖ ἄπειρες φορές νὰ ἀδικοῦνται».

59. Ἔλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Χαιρέμονα τῆς Σκήτης ὅτι ἡ σπηλιά του ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν σαράντα μίλια⁷⁰ καὶ ἀπὸ τὸ Ἔλος⁷¹ καὶ τὸ νερό ἀπεῖχε δώδεκα μίλια. Καὶ ἀπὸ τόση ἀπόσταση ἔφερνε στὴ σπηλιά του τὸ ὑλικό γιὰ τὸ ἐργόχειρό του καὶ δύο στάμνες πού τις κουδαλοῦσε μιά τῇ μία, μιά τὴν ἄλλη. Ἔτσι ἔμενε στὴ σπηλιά αὐτὴ καὶ ἔκανε τὴν ἡσυχαστικὴν τοῦ ζωῆ.

ἐργόχειρό του.

60. ὁ Ἡλθέ τις ποτε δαιμονιζόμενος εἰς Σκήτην. Καὶ πολλῶ τῷ χρόνῳ οὐκ ἐθεραπεύθη. Σπλαγχνισθεὶς δὲ εἰς τῶν Γερόντων, ἐσφράγισεν τὸν δαιμονιζόμενον καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ δαίμων εἶπε τῷ Γέροντι· Ἰδὸν ἐξέβαλές με, ἐπάνω σου ἔρχομαι· λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Δεῦρο, ἡδέως ἔχω. Ἐποίησεν οὖν ὁ Γέρων δώδεκα ἔτη ἔχων τὸν δαίμονα καὶ συντριβὼν αὐτόν, ἐσθίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὅστέα φοινίκων δώδεκα· ἐκπηδήσας δὲ ὁ δαίμων ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἰδὼν ὁ Γέρων ἐξελθόντα αὐτόν ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· Τί φεύγεις; Ὁ Γέροντι· Ἐτι παράμεινον. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ δαίμων εἶπεν αὐτῷ· Καταργήσοι σε ὁ Θεὸς ὅτι εἰ μὴ αὐτὸς μόνος δύναται πρὸς σέ.

61. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν ἔλθῃ ἀνθρώπῳ πειρασμός, πανταχόθεν πληθύνονται αὐτῷ αἱ θλίψεις, ἵνα ὀλιγορῇ καὶ γογγύσῃ. Καὶ διηγήσατο ὁ Γέρων οὕτως· Ἀδελφός τις ἦν εἰς τὰ Κελλία καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτόν πειρασμός. Καὶ εἰ ἔβλεπέ τις αὐτόν, οὔτε ἀσπάσασθαι αὐτόν ἠθέλεν, οὔτε εἰς κελλίον εἰσαγαγεῖν. Καὶ εἰ ἔχρηζεν ἄρτον, οὐδεὶς αὐτῷ ἐκίχρα. Καὶ ἀπὸ τοῦ θερισμοῦ ἐρχόμενον οὐδὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν προετρέπετο δι' ἀγάπην, ὡς ἐστὶν ἔθος. Ὁ Ἡλθέ δὲ μίαν ἀπὸ τοῦ θέρους καὶ οὐδὲ ἄρτον εἶχεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ σὺν τούτοις πᾶσιν εὐχαρίσκει τῷ Θεῷ. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἤρε τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ τις ἦλθε τὴν θύραν κρούων, κάμηλον ἔχων ἀπ' Αἰγύπτου μεστήν ἄρτων· καὶ ἤρξατο ὁ ἀδελφὸς κλαίειν καὶ λέγειν· Κύριε, οὐκ ἤμην ἄξιος θλιβῆναι μικρὸν διὰ τὸ

60. Ὁ Ἡλθέ κάποτε στή Σκήτη ἓνας δαιμονισμένος. Ἄν καὶ ἔμεινε πολὺν καιρὸ, δὲν θεραπεύτηκε. Τὸν πόνεσε ἓνας ἀπ' τοὺς Γέροντες καὶ σφραγίζοντάς τον μὲ τὸν σταυρὸ τὸν θεράπευσε.

Ἄλλὰ ὁ δαίμονας τὸ ἔφερε βαριά αὐτὸ καὶ εἶπε στὸν Γέροντα· «Μ' ἔδιωξες λοιπὸν καὶ ἐγὼ θά 'ρθῶ σέ σένα». «Ἐλα — τοῦ λέει ὁ Γέροντας — χαίρομαι». Καὶ ἔκανε ὁ Γέροντας δώδεκα χρόνια ἔχοντας τὸν δαίμονα καὶ συντριβοντάς τον, γιατί τὸ φαγητό του ἦταν κάθε μέρα δώδεκα κουκούτσια ἀπὸ χουρμάδες. Ἔτσι ὁ διάβολος πῆδηξε καὶ βγήκε ἔξω ἀπ' αὐτόν· καὶ ὅταν τὸν εἶδε ὁ Γέροντας νὰ θγαίνει, τοῦ εἶπε· «Γιατί φεύγεις; Μείνε κι ἄλλο». Καὶ ὁ δαίμονας ἀπάντησε· «Νὰ σέ καταργήσει ὁ Θεός, γιατί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ δάλει μαζί σου παρὰ μόνο Αὐτός».

61. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἄν βρεῖ τὸν ἄνθρωπο ἓνας πειρασμός, πληθαίνουν οἱ στενοχώριες ἀπὸ παντοῦ, ὥστε νὰ ἀθυμῇ καὶ νὰ γογγύσῃ». Καὶ διηγήθηκε ὁ Γέροντας τὸ ἑξῆς· «Ἦταν ἓνας ἀδελφός στὰ Κελλία καὶ τὸν βρῆκε κάποιος πειρασμός. Καὶ ἂν τὸν συναντοῦσε κανεὶς, οὔτε νὰ τὸν χαιρετήσῃ ἠθέλε οὔτε καὶ στό κελί του νὰ τὸν δάλει. Καὶ ὅταν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ ψωμί, κανεὶς δὲν τοῦ δάνειζε· καὶ ὅταν γυρνοῦσε ἀπὸ τὸ θέρος, οὔτε στήν ἐκκλησίαν δὲν τὸν καλοῦσαν γιὰ τὴν τράπεζα τῆς ἀγάπης, ὅπως συνηθιζόταν.

Κάποια φορὰ γύρισε ἀπὸ τὸ θέρος καὶ δὲν εἶχε οὔτε ψωμί στό κελί του. Καὶ μ' ὅλα αὐτὰ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεό. Ὁ Θεός λοιπὸν βλέποντας τὴν ὑπομονή του, ἔπαυσε τὸν ἀγῶνα τῆς δοκιμασίας του. Καὶ νὰ, ἔρχεται κάποιος καὶ τοῦ χτυπᾷ τὴν πόρτα ἔχοντας μαζί του μιά καμήλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο φορτωμένη ψωμιά. Ὁ ἀδελφός ἄρχισε νὰ κλαίει καὶ νὰ λέει· Κύριε, δὲν ἤμουν ἄξιος νὰ στενοχωρηθῶ λίγο

ὄνομά σου; Καὶ ὡς παρῆλθεν ὁ πειρασμός, ἐκράτουν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀνέπανον εἰς τὰ κελλία ἐαυτῶν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

62. Παρέβαλόν τινες ἀδελφοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ μεγάλῳ Γέροντι καὶ εἶπον αὐτῷ· Πῶς καρτερεῖς ὧδε, ἀδβᾶ, ὑπομένων τὸν κόπον τοῦτον; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ὁλος ὁ κόπος τοῦ χρόνου μου οὗ ποιῶ ὧδε, οὕτω ἡμέρας μιᾶς τῆς κολάσεώς ἐστι.

63. Εἶπε Γέρων ὅτι· Οἱ ἀρχαῖοι οὐ ταχέως μετέβαινον ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν ἐκτὸς τῶν τριῶν πραγμάτων τούτων· ἐάν τις εὗρεθῇ ἔχων τινὰ λυπούμενον κατ' αὐτοῦ καὶ πάντα ποιῶν τὰ πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, μὴ δύναται αὐτὸν μεταβαλεῖν· ἢ πάλιν, ἐὰν συμβῇ ἀπὸ πολλῶν δοξάζεσθαι ἢ πειρασμῷ πορνείας περιπεσεῖν.

64. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι οἱ λογισμοὶ θλίβουσίν με λέγοντες· Οὐ δύνασαι νηστεύειν οὐδὲ ἐργάζεσθαι, καὶ ἐπισκέπτου τοὺς ἀσθενοῦντας· καὶ τοῦτο ἀγάπη ἐστί. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε, φάγε, πῖε, κοιμῶ· μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἀποστῆς· εἰδὼς ὅτι ἡ ὑπομονὴ τοῦ κελλίου φέρει τὸν μοναχὸν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας ἡκηδίασε· καὶ εὐρὼν μικρὰ θαλλία, ἔσχισεν αὐτά. Καὶ πάλιν τῇ ἐξῆς ἤρξατο πλέκειν αὐτά καὶ πεινάσας εἶπεν· Ἴδου ἄλλα μικρὰ θαλλία εἰσὶ, ποιήσω αὐτὰ καὶ ἐσθίω· καὶ ὡς ἐποίησε τὰ θαλλία, εἶπε πάλιν· Ἀναγινώσκω μικρὸν καὶ οὕτως ἐσθίω. Καὶ ὡς ἀνέγνω,

72. Βλ. Δ 78 ὑπόσημ. 41 σελ. 68.

73. Βλ. Ζ 19 ὑπόσημ. 35 σελ. 338.

γιά τ' ὄνομά σου; Ἔτσι ἀφοῦ πέρασε ὁ πειρασμός πού εἶχε, τὸν κρατοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὸν περιποιοῦνταν στὰ κελλιά τους καὶ στὴν ἐκκλησία».

62. Ἐπισκέφθηκαν κάποιοι ἀδελφοὶ στὴν ἔρημο ἓνα φημισμένο Γέροντα καὶ τοῦ εἶπαν· «Πῶς μένεις καρτερικά ἐδῶ, ἀδβᾶ, σηκώνοντας τὴν κακοπάθεια αὐτή;» Καὶ ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε· «Ὅλη ἡ κακοπάθειά μου ὅσον χρόνο βρῖσκομαι ἐδῶ, δέν συγκρίνεται οὔτε μέ μιὰ μέρα τῆς κόλασης».

63. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Οἱ παλαιοὶ μοναχοὶ δέν ἄφηναν εὐκόλα τὸν τόπο τους νὰ πᾶνε ἄλλου, ἐκτὸς τῶν ἐξῆς τριῶν περιπτώσεων· Ἐάν συνέβαινε ἓνας ἀδελφός νὰ ἔχει κάποιον πού ἦταν λυπημένος ἐξαιτίας του καὶ ἐνῶ ἔκανε τό πᾶν γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσει, δέν μπορούσε νὰ τὸν μεταβάλλει· ἢ ἐπίσης ἂν συνέβαινε νὰ τὸν τιμᾷ πλῆθος ἀνθρώπων ἢ ἂν ἔπεφτε στὸν πειρασμό τῆς πορνείας».

64. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε κάποιον Γέροντα· «Τί νὰ κάνω πού μέ θλίβουν οἱ λογισμοὶ καθὼς μοῦ λένε· Δέν μπορεῖς νὰ νηστεύεις οὔτε νὰ ἐργάζεσαι· τουλάχιστον κάνε ἐπισκέψεις στοὺς ἀρρώστους· καὶ αὐτό εἶναι ἀγάπη». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Πήγαινε, φάγε, πῖε, κοιμήσου· μόνο μὴν ἀπομακρύνεσαι ἀπ' τό κελί σου». Γιατί ἤξερε καλά ὁ Γέροντας ὅτι ἡ ὑπομονὴ τοῦ κελλιοῦ ὁδηγεῖ τὸν μοναχὸ στὴν τάξη του⁷². Μόλις συμπληρώθηκαν ὁμως τρεῖς μέρες, ἔπese σὲ ἀκηδία⁷³. Βρῆκε τότε λίγους φοινικοβλαστοὺς καὶ τοὺς ἔσχισε. Τὴν ἐπομένη ἄρχισε νὰ τοὺς πλέκει. Ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα καὶ πείνασε εἶπε· Νά, ὑπάρχουν μερικά ἀκόμη βλαστάρια· νὰ τὰ πλέξω κι αὐτά καὶ θά φάω. Ἀφοῦ τὰ τελίωσε, εἶπε πάλι· Ἄς διαβάσω λίγο καὶ μετὰ τρώω. Καὶ

λέγει· Ποιῶ μου τοὺς μικροὺς ψαλμοὺς καὶ μετὰ ἀμεριμνίας ἐσθίω· καὶ οὕτως κατὰ μικρὸν αὐτῷ προέκοπτε τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, ἕως οὗ ἦλθεν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ θάρσος λαβὼν κατὰ τῶν λογισμῶν ἐνίκα αὐτούς.

65. Ἡρωτήθη Γέρον· Διατί ἀκηδιῶ καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ μου; Καὶ ἀπεκρίθη ὅτι· Οὐχ ἐώρακας ἀκμήν οὔτε τὴν ἐλπιζομένην ἀνάπαυσιν οὔτε τὴν ἐσομένην κόλασιν· εἰ γὰρ ταῦτα ἀκριδῶς ἐώρακας, εἰ σκωλήκων ἔγεμε τὸ κελλίον σου, ὥστε ἐν αὐτοῖς ἕως τραχήλου δεδυκέναι, ὑπέμεινας ἂν μὴ ἀκηδιῶν.

66. Τινὰ τῶν Γερόντων παρεκάλουν οἱ ἀδελφοὶ παύσασθαι τῶν μεγάλων πόνων. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν, τέκνα, ὅτι Ἀβραὰμ ἔχει μετανοῆσαι ὁρῶν τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ τὰς μεγάλας, διότι μὴ πλέον ἡγωνίσαστο.

67. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Οἱ λογισμοί μου ῥέμβονται καὶ θλίβομαι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Σὺ κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ αὐτοὶ πάλιν ἔρχονται· ὥσπερ γὰρ ἡ ὄνος, ἐὰν ᾗ δεδεμένη καὶ ὁ πῶλος αὐτῆς σκιρτᾷ ὥδε κάκει καὶ ὅπου δι' ἃν ἀπέρχεται πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ

74. Στὴν παράκληση τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν ἀβδᾶ νά ἐλαττώσει πιά τὸν μεγάλο κόπο τῆς ἀσκήσης, ὁ ἀβδᾶς καταθέτει μὲ χαριτωμένη ἀπλότητα τὴ διαβεβαίωσή του γιὰ τὸν πατριάρχη Ἀβραάμ, ὅτι κατὰ τὴν τελικὴ κρίση καὶ ἀπόδοση δικαιοσύνης στοὺς ἀνθρώπους, βλέποντας ὁ πατριάρχης τίς

σάν τελείωσε ἡ ἀνάγνωση εἶπε· Θά ψάλω λίγο καὶ μετὰ θά φάω ξένοιαστος.

Καὶ μ' αὐτόν τὸν τρόπο λίγο-λίγο πρόκοβε μὲ τὴ συνεργία τοῦ Θεοῦ, ἕως ὅτου ἔφτασε στὴ σωστὴ πορεία τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Καὶ στό ἐξῆς μὲ θάρρος ἀντιμετώπιζε τοὺς λογισμοὺς καὶ τοὺς νικοῦσε».

65. Ρώτησε κάποιος ἓνα Γέροντα· «Γιατί μὲ πιάνει ἀκηδία τίς ὥρες πού θρίσκομαι στό κελί μου;» Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας· «Δέν εἶδες ἀκόμη οὔτε τὴν ἀνάπαυση πού μᾶς περιμένει οὔτε τὴν κόλαση πού θά ἀκολουθήσει. Γιατί ἂν τὰ ἔλεπες αὐτά σωστά, κι ἂν ἀκόμη τό κελί σου θά γέμιζε ἀπὸ σκουλήκια, ὥστε νά εἶχες θυθιστεῖ μέσα σ' αὐτά μέχρι τό λαιμό, θά ἔκανες ὑπομονή χωρίς νά σέ πιάνει ἀκηδία».

66. Κάποιον ἀπὸ τοὺς Γέροντες τὸν παρακαλοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ νά σταματήσει πιά τοὺς μεγάλους κόπους τῆς ἀσκήσης. Κι ἐκεῖνος τοὺς ἀποκρίθηκε· «Σᾶς διαβεβαιῶνω, παιδιὰ μου, ὅτι ὁ Ἀβραάμ⁷⁴ βλέποντας τίς δωρεές τίς μεγάλες τοῦ Θεοῦ θά μετανοήσῃ γιατί δέν ἀγωνίσθηκε περισσότερο».

67. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓναν Γέροντα· «Οἱ λογισμοί μου περιπλανῶνται ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ στενοχωροῦμαι». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἐσύ νά κάθῃσαι στό κελί σου καὶ αὐτοὶ θά ἐπιστρέψουν. Ὅπως ἀκριδῶς ἡ ὄνος ἐὰν εἶναι δεμένη κάπου, τό πουλαράκι τῆς πηδάει ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ ὅπου κι ἂν πάει, κοντά στὴ μητέρα του ἐπιστρέφει, ἔτσι

μεγάλες δωρεές τοῦ Θεοῦ, θά μετανιώσῃ γιατί δέν ἀγωνίσθηκε περισσότερο γι' αὐτές. Πρὸβλ. Ἑβρ. 11, 39-40.

ἔρχεται, οὕτω καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ διὰ τὸν Θεὸν ἐγκαρτε-
ροῦντος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Εἰ καὶ πρὸς μικρὸν ῥέμβον-
ται, ἀλλὰ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀναστρέφουσι.

68. Γέρων τις ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔχων τὸ διάστημα
ἀπὸ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα· καὶ ἀπερχόμενος καθάπαξ
γεμίσαι, ὀλιγώρησε καὶ εἶπε· Τίς χρεία τοῦ κόπου τούτου;
Ἔρχομαι καὶ μένω πλησίον τοῦ ὕδατος. Καὶ τοῦτο εἰπὼν
ἐστράφη καὶ θεωρεῖ τινα ἀκολουθοῦντα καὶ ἀριθμοῦντα
τὰ δῆματα αὐτοῦ. Ἠρώτησε δὲ αὐτόν· Σύ, τίς εἶ; Ὁ δὲ
εἶπεν· Ἀγγελος Κυρίου εἰμί· καὶ ἀπεστάλην μετρηῆσαι τὰ
δῆματά σου καὶ δοῦναί σοι τὸν μισθόν. Καὶ τοῦτο ἀκούσας
ὁ Γέρων, εὐψυχος ἐγένετο καὶ προθυμώτερος καὶ προσέθη-
κεν ἐσωτέρω μίλια πέντε.

69. Ἔλεγον οἱ Πατέρες, ἐὰν συμβῇ σοι πειρασμός ἐν
τῷ τόπῳ ἐν ᾧ οἰκεῖς, μὴ καταλίπῃς τὸν τόπον ἐν τῷ καιρῷ
τοῦ πειρασμοῦ· εἰ δὲ μὴ, ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃς, εὐρίσκεις
ἔμπροσθέν σου ὃ φεύγεις· ἀλλ' ὑπόμεινον, ἕως οὗ παρέλθῃ
ὁ πειρασμός, ἵνα ἀσκανδάλιστος γένηται ἡ ἀναχώρησίς
σου καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὅπως μὴδὲ τοῖς κατοικοῦσιν τὸν
τόπον θλίψιν τινα ποιήσῃ ὁ χωρισμός σου.

70. Ἀδελφός τις ἦν ἐν κοινοβίῳ ἡσυχαστὴς καὶ συνε-
χῶς ἐκινεῖτο εἰς ὀργήν. Λέγει οὖν ἐν ἑαυτῷ· Ἀπέρχομαι
κατὰ μόνas ἀναχωρῶν. Καὶ ἐν τῷ μὴ ἔχειν με τίποτε μετὰ
τινος, παύεται ἀπ' ἐμοῦ τὸ πάθος. Ἐξελθὼν οὖν ᾤκησεν ἐν
σπηλαίῳ μόνος. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν γεμίσας τὸ θανκά-
λιον ὕδατος, ἔθηκε χαμαὶ καὶ ἐξαίφνης ἐστράφη. Λαβὼν δὲ

συμβαίνει καὶ μέ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, πού ἀπὸ
ἀγάπῃ γιὰ τὸν Θεὸ μένει καρτερικὰ στοῦ κελί του. Ἔστω κι
ἂν γιὰ λίγο πᾶν ἐδῶ κι ἐκεῖ, πάλι ἐπιστρέφουν σ' αὐτόν».

68. Ἐνας Γέροντας μόναζε στήν ἔρημο καὶ τὸ διάστη-
μα πού περπατοῦσε γιὰ νά προμηθεύεται τὸ νερό ἦταν δώ-
δεκα μίλια. Κάποια φορὰ λοιπὸν πού πῆγε νά πάρει νερό,
βαρέθηκε καὶ εἶπε· «Τί χρειάζεται αὐτός ὁ κόπος; Θά ρθῶ
νά μείνω κοντά στοῦ νερό». Μόλις τὸ ἔπε αὐτό, στρέφει τὸ
κεφάλι καὶ βλέπει κάποιον νά τὸν ἀκολουθεῖ καὶ νά μετράει
τὰ δῆματά του. Τὸν ρωτᾷ εὐθύς· «Ποιὸς εἶσαι σύ;» Ὁ Ἀγ-
γελος Κυρίου —τοῦ ἀπαντᾷ— σταλμένος νά μετρήσῃ τὰ
δῆματά σου γιὰ νά σοῦ δώσῃ τὸν μισθόν σου». Μόλις τ' ἄ-
κουσε αὐτό ὁ Γέροντας, ἐνθαρρύνθηκε, ἔγινε προθυμώτερος
καὶ πῆγε ἄλλα πέντε μίλια πιὸ βαθιὰ στήν ἔρημο.

69. Ἔλεγον οἱ Πατέρες, ἐὰν σοῦ συμβῇ πειρασμός
στόν τόπο πού μένεις, μὴν ἐγκαταλείπῃς τὸν τόπο σου κα-
τὰ τὸν καιρὸ τοῦ πειρασμοῦ. Ἀλλιῶς ὅπου κι ἂν πᾶς, θά
βρίσκεις μπροστά σου ἐκεῖνο πού πᾶς νά ξεφύγῃς. Νά κά-
νεις ὑπομονή μέχρις ὅτου περάσῃ ὁ πειρασμός, ὥστε ἡ
ἀναχώρησή σου σέ καιρὸ ἡρεμίας νά μὴ σκανδαλίσει κανέ-
ναν καὶ νά μὴ προκαλέσῃ ὁ χωρισμός κάποια θλίψη σ'
ὅσους κατοικοῦν ἐκεῖ.

70. Κάποιος ἀδελφός πού ἦταν ἡσυχαστὴς σέ κοινόβιο
καὶ συχνὰ ἔπεφτε στοῦ πάθος τῆς ὀργῆς, εἶπε τελικὰ μέσα
του· «Θά πάω νά ζήσω μόνος, μακριὰ ἀπὸ ἀνθρώπους. Καὶ
καθὼς δέν θά ἔχω καμιὰ σχέση μέ κανέναν, θά παύσῃ καὶ
τὸ πάθος». Ἐφυγε πράγματι καὶ κατοίκησε σέ μιὰ σπηλιά
μόνος. Κάποια μέρα γέμισε τὸ σταμνὶ του νερό, τὸ ἔβαλε
καταγῆς καὶ ξαφνικὰ ἀναποδογύρισε. Τὸ πῆρε καὶ τὸ ξα-

ἐγέμισεν αὐτὸ ἐκ δευτέρου καὶ πάλιν ἐστράφη. Εἶτα τὸ τρίτον γεμίσας αὐτὸ ἐστράφη καὶ θυμωθεὶς ἐδράξατο αὐτοῦ καὶ ἔκλασεν αὐτό. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔγνω ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος καὶ εἶπεν· Ἴδου καὶ κατὰ μόνας ἀνεχώρησα καὶ ἡττήθην· ἀπέρχομαι οὖν εἰς τὸ κοινόδιον, πανταχοῦ γὰρ ἀγῶνος χρεία καὶ ὑπομονῆς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ βοήθειας. Καὶ ἀναστὰς ὑπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

71. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι οὐδὲν ἐργάζομαι μοναχοῦ· ἀλλ' ἐν ἀμελείᾳ πολλῇ εἰμι· ἐσθίων καὶ πίνων καὶ κοιμώμενος καὶ ἐν αἰσχροῖς λογισμοῖς καὶ ἐν ταραχῇ πολλῇ εἰμι, μετερχόμενος ἀπὸ ἔργου εἰς ἔργον καὶ ἀπὸ λογισμῶν εἰς λογισμούς. Εἶπε δὲ ὁ Γέρον· Σύ κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ὁ δύνασαι ποιεῖ ἐκτός ταραχῆς· θέλω γὰρ τὸ μικρὸν ὃ σὺ ποιεῖς, ποιήσον ἄρτι ὡς ὅτε ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος ἐποίει τὰ μεγάλα εἰς τὸ ὄρος· καὶ πιστεύω ὅτι ὁ καθήμενος ἐν τῷ κελλίῳ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τηρῶν τὴν ἑαυτοῦ συνειδήσιν εὐρίσκεται καὶ αὐτὸς εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου.

72. Ἡρωτήθη Γέρον πῶς δεῖ σπουδαῖον ἀδελφὸν μὴ σκανδαλισθῆναι, ἐὰν ἴδῃ τινὰς ἀνακάμπτοντας ἐν τῷ κόσμῳ. Καὶ εἶπεν· Ὁφείλει σκοπεῖν τοὺς κύνας τοὺς θηρεύοντας τοὺς λαγούς· καθάπερ εἷς ἐξ αὐτῶν ἑωρακὼς τὸν λαγὼν ἐπιδιώκει, οἱ δὲ λοιποὶ ὀρῶσι μόνον τὸν κύνα τὸν ἐπιδιώκοντα· καὶ ἕως μὲν τινος σὺν αὐτῷ τρέχουσιν, ὕστερον δὲ ἀνακάμπουσιν εἰς τὰ ὀπίσω, μόνος δὲ ἐκεῖνος ὁ ἑω-

ναγέμισε ἀλλὰ καὶ πάλι ἔπεσε. Ἐπειτα καὶ γιὰ τρίτη φορὰ τὸ γέμισε καὶ ἔπεσε. Θύμωσε τότε, τὸ ἄρπαξε καὶ τὸ ὕψασε.

Ὅταν συνῆλθε, ἀναγνώρισε ὅτι ἐμπαίχθηκε ἀπὸ τὸν δαίμονα καὶ εἶπε· «Νά, λοιπόν, ἦρθα νά ζήσω ξεμοναχιασμένος ἀλλὰ καὶ πάλι νικήθηκα. Θά ἐπιστρέψω στό κοινόδιο. Γιατί παντοῦ χρειάζεται νά ἀγωνίζεσαι καὶ νά ὑπομένεις καὶ νά ἔχεις τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ». Σηκώθηκε λοιπόν καὶ γύρισε στόν τόπο του.

71. Ἕνας ἀδελφός ρώτησε κάποιον Γέροντα· «Τί νά κάνω, πάτερ, πού δέν εἶμαι συνεπής σέ κανένα ἀπό τά μοναχικά μου καθήκοντα ἀλλὰ βρίσκομαι σέ μεγάλη ἀμέλεια. Τρώω, πίνω, κοιμᾶμαι, ἔχω αἰσχροὺς λογισμούς καὶ ταραχή μεγάλη, ἀφήνω τή μιὰ δουλειά καὶ πιάνω ἄλλη, καὶ πάω ἀπὸ λογισμό σέ λογισμό».

Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἐσύ νά κάθῃσαι στό κελί σου καὶ νά κάνεις αὐτό πού μπορείς χωρίς ταραχή. Θέλω δηλαδή τή λίγη ἐργασία πού ἐσύ κάνεις τώρα, νά τήν κάνεις, μέ ὅποια διάθεση ἔκανε ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος τότε τὰ μεγάλα ἔργα στό ὄρος. Καὶ πιστεύω ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μένει στό κελί του γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπαγρυπνεῖ στή συνειδήσή του, βρίσκεται στόν χώρο τὸν πνευματικό πού βρισκόταν ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος».

72. Ρώτησαν κάποιον Γέροντα πῶς θά μπορούσε ἕνας ἀγωνιστής μοναχός νά μὴ σκανδαλιστεῖ, ἐάν δεῖ κάποιους νά ἐπιστρέφουν στόν κόσμο. Κι ὁ Γέροντας εἶπε· «Δέν ἔχει παρὰ νά παρατηρήσει τὰ σκυλιά πού κυνηγοῦν τοὺς λαγούς. Τό ἕνα ἀπ' αὐτά πού ἔχει δεῖ τὸν λαγόν, τὸν παίρνει ἀπὸ πίσω, ἐνῶ τὰ ἄλλα κοιτοῦν μόνο τό σκυλί πού κυνηγάει τὸν λαγόν. Βέβαια μέχρι ἑνός σημείου τρέχουν μαζί του· ἀλλὰ ὕστερα γυρίζουν πίσω καὶ μονάχο τό σκυλί πού ἔχει

ρακῶς ἐπιδιώκει, ἕως οὗ φθάσῃ μὴ ἐμποδισθεὶς ἐν τῷ σκοπῷ τοῦ δρόμου ὑπὸ τῶν ἀνακαμπάντων μήτε τῶν κρημνῶν καὶ ὑλῶν καὶ κέντρων φροντίζων ἀλλὰ καὶ ἀκάνθαις μεσάζων, πολλάκις δὲ καὶ ξεόμενος οὐ παύεται. Οὕτω καὶ ὁ τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἐπιζητῶν, τῷ σταυρῷ ἀδιαλείπτως προσέχων, πάντα ὑπερβαίνει τὰ συναντῶντα σκάνδαλα, ἕως οὗ φθάσῃ τὸν σταυρωθέντα.

73. Εἶπε Γέρων· Ὡς περ δένδρον καρποφορῆσαι ἀδύνατον συνεχῶς μεταφυτενόμενον, οὕτως οὐδὲ μοναχὸς μεταβαίνων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀρετὴν ἐπιτελέσαι δύναται.

74. Ἀδελφὸς ὀχλούμενος ὑπὸ λογισμῶν ὥστε ἐξελθεῖν ἐκ τῆς μονῆς, ἀνήγγειλε τῷ ἀδελφῷ· ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτόν· Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ παράσχου ἐνέχυρον τῷ τοίχῳ τῆς κέλλης σου τὸ σῶμα καὶ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν. Ἄφες τὸν λογισμὸν λογίσασθαι ὃ θούλεται μόνον μὴ ἐκβάλλῃς ἐκ τῆς κέλλης τὸ σῶμα.

75. Εἶπε Γέρων· Ἡ κέλλα τοῦ μοναχοῦ ἐστὶν ἡ κάμινος Βαβυλῶνος, ὅπου οἱ τρεῖς παῖδες τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εὗρον καὶ ὁ στύλος τῆς νεφέλης, ὅθεν ὁ Θεὸς τῷ Μωυσῇ ἐλάλησεν.

76. Ἀδελφὸς ἔμεινεν ἐννέα ἔτη πολεμούμενος ἐξελθεῖν ἀπὸ κοινοδίου. Καὶ καθ' ἡμέραν ἡτοίμαζε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ, ἵνα ἐξέλθῃ· καὶ ὡς ἐγένετο ὁψέ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ·

75. Δαν. 3.

76. Ἐξ. 33, 9.

δεῖ τὸν λαγὸ τὸν κυνηγᾶει, ὥσπου νὰ τὸν φτάσει, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ τὰ σκυλιά πού γύρισαν πίσω. Δέν νιάζεται οὔτε γιὰ γκρεμούς οὔτε γιὰ ἀγκαθωτούς θάμνους, ἀλλὰ κι ἂν ἀκόμη βρεθεῖ μέσα σέ ἀγκάθια καὶ πολλές φορές ξεσχίζεται ἀπ' αὐτά, δέν τὰ παρατάει.

Ἔτσι καὶ ἐκεῖνος πού ἀναζητεῖ τὸν Δεσπότη τοῦ Χριστοῦ μέ τὴν προσοχὴ στραμμένη ἀδιάλειπτα στό σταυρό, ξεπερνᾷ ὅλα τὰ ἐμπόδια πού συναντᾷ, μέχρις ὅτου φθάσει τὸν Ἑσταυρωμένο».

73. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ὡς περ ἓνα δέντρο πού συνεχῶς μεταφυτεύεται, εἶναι ἀδύνατο νὰ φέρει καρπὸ, τὸ ἴδιο καὶ ὁ μοναχὸς πού πηγαίνει ἀπὸ τόπο σέ τόπο δέν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ἀρετὴ».

74. Κάποιος ἀδελφὸς πού ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ λογισμούς γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ μονή, τὸ ἀνέφερε στὸν ἀδελφῷ. Κι ἐκεῖνος τοῦ λέει· «Πήγαινε, κάθισε στό κελί σου καὶ δώσε στοὺς τοίχους τοῦ κελιοῦ τὸ σῶμα σου γιὰ ἐνέχυρο καὶ μὴ βγεῖς ἀπ' ἐκεῖ. Ἄσε τὸν λογισμό νὰ σκέπτεται αὐτό πού θέλει· ἀρκεῖ νὰ μὴ βγάλῃς τὸ σῶμα σου ἀπ' τὸ κελί».

75. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Τὸ κελί τοῦ μοναχοῦ εἶναι τὸ καμίνι τῆς Βαβυλῶνος⁷⁵, ὅπου οἱ τρεῖς παῖδες βρῆκαν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ· εἶναι ἐπίσης ὁ στύλος τῆς νεφέλης ἀπ' ὅπου ὁ Θεὸς μίλησε στὸν Μωυσῆ⁷⁶».

76. Ἐνας ἀδελφὸς πέρασε ἐννιά χρόνια μέ τὸν πειρασμό νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ κοινόδιο. Καὶ κάθε μέρα ἐτοίμαζε τὴν μηλωτὴ του⁷⁷ γιὰ νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ ὅταν ἄρχιζε νὰ σκοτει-

77. Βλ. ΣΤ 26 ὑπόσημ. 9 σελ. 258.

Αὐριον ἀναχωρῶ ἐκ τῶν ὧδε. Καὶ πρωίας ἔλεγε τῷ λογισμῷ· Βιασώμεθα ἑαυτοὺς καρτερῆσαι καὶ τὴν σήμερον διὰ τὸν Κύριον. Καὶ ὡς ἐπλήρωσεν ἐννέα ἔτη οὕτω ποιῶν, ἐκούφισεν ὁ Θεὸς πάντα πειρασμόν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀνεπάη.

77. Ἀδελφός τις ἐμπεσὼν εἰς πειρασμόν, ἀπὸ τῆς θλίψεως ἀπώλεσε τὸν μοναχικὸν κανόνα καὶ θέλων βαλεῖν ἀρχὴν διὰ τὴν θλίψιν ἐνεποδίζετο λέγων ἐν ἑαυτῷ· Πότε ἔχω εὐρεῖν ἑμαυτόν, ὥσπερ ἤμην ποτέ; Καὶ ὀλιγορῶν οὐκ ἴσχυεν ἄρξασθαι τοῦ μοναχικοῦ ἔργου. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τινα Γέροντα, διηγήσατο αὐτῷ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὁ Γέρων ἀκούσας τὰ τῆς θλίψεως αὐτοῦ, προσήνεγκεν αὐτῷ ὑπόδειγμα τοιοῦτον λέγων· Ἄνθρωπός τις εἶχε χωρίον καὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ ἐχερσώθη καὶ ἐπληρώθη θρύων καὶ ἀκανθῶν· ἔδοξε δὲ αὐτῷ ὕστερον φιλοκαλῆσαι αὐτό. Καὶ λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ· Ὑπαγε, καθάρισον τὸ χωρίον· καὶ ἀπελθὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καθαρῖσαι αὐτὸ καὶ θεωρήσας τὸ πλῆθος τῶν θρύων καὶ τῶν ἀκανθῶν, ὠλιγόρησε λέγων ἐν ἑαυτῷ· Πότε ἔχω ὅλα ταῦτα ἀνασπάσαι καὶ καθαρῖσαι τὰ ὧδε; Καὶ ἀναπεσὼν ἤρξατο κοιμᾶσθαι. Τοῦτο δὲ ἐποίησε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔρχεται ὁ πατήρ αὐτοῦ ἰδεῖν τί ἐποίησε· καὶ εὗρεν αὐτὸν μηδὲν ἐργασάμενον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τί ὅτι ἕως τοῦ νῦν οὐδὲν εἰργάσω; Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Μόνον ὡς ἠρχόμην ἐργάσασθαι, πάτερ, βλέπων τὸ πλῆθος τῶν θρύων καὶ τῶν ἀκανθῶν, συνειχόμην καὶ ἀπὸ τῆς θλίψεως ἐτίθουν ἑμαυτόν καὶ ἐκοιμώμην. Λέγει αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ· Τέκνον, ἴσον τοῦ πλάτους τοῦ στρώματός σου ποίει καθ' ἡμέραν. Καὶ οὕτω προκό-

νιάζει, μονολογοῦσε· «Αὐριο θά ἀναχωρήσω»· καὶ τὸ πρωὶ ἔλεγε· «Ἄς διάσουμε τὸν ἑαυτό μας νὰ κάνουμε ὑπομονή καὶ σήμερα γιὰ τὸν Κύριο». Καὶ ὅταν συμπλήρωσε ἐννιά χρόνια μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὁ Θεὸς τὸν ἀνακούφισε ἀπὸ κάθε πειρασμό καὶ βρῆκε ἀνάπαυση.

77. Κάποιος ἀδελφός πού ἔπεσε σ' ἓναν πειρασμό, ἀπὸ τῇ μεγάλῃ του στενοχώρια ἔχασε τὴ σειρὰ τῆς μοναχικῆς του ζωῆς. Καὶ ἐνῶ ἤθελε νὰ βάλει ἀρχή, ἐμποδιζόταν ἐξαιτίας τῆς θλίψεως καὶ ἔλεγε μέσα του· «Πότε θά μπορέσω νὰ βρῶ τὸν ἑαυτό μου, ὅπως ἤμουν κάποτε;» Λιποψυχοῦσε λοιπὸν καὶ δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ ἀρχίσει τὴ μοναχικὴ ἐργασία.

Πῆγε τελικὰ σ' ἓναν Γέροντα καὶ τοῦ ἐξέθεσε τὴν κατάσταση του. Ὁ Γέροντας ἀφοῦ ἄκουσε τὸν λόγο τῆς θλίψεώς του, τοῦ ἔφερε τὸ παρακάτω παράδειγμα· «Κάποιος εἶχε ἓνα χωράφι καὶ ἀπὸ τὴν ἀμέλειά του κατάντησε ξερό καὶ ἄγονο, γεμάτο βοῦρλα καὶ ἀγκάθια. Μετὰ ἀπὸ καιρὸ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ τὸ περιποιηθεῖ καὶ λέει στὸν γιό του· Πήγαινε καὶ καθάρισε τὸ χωράφι. Πράγματι ὁ γιὸς πῆγε νὰ τὸ καθαρῖσει, ἀλλὰ μόλις τὸ εἶδε γεμάτο ἀπὸ βοῦρλα καὶ ἀγκάθια, λιποψύχησε λέγοντας· Πότε θά μπορέσω ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ξεριζώσω καὶ νὰ καθαρῖσω τὸν τόπο; Ξάπλωσε λοιπὸν καὶ τὸν πῆρε ὁ ὕπνος. Τὸ ἴδιο ἔκανε πολλὰς μέρες. Κάποτε πῆγε ὁ πατέρας του νὰ δεῖ τί ἔκανε, καὶ διαπίστωσε ὅτι δὲν ἔκανε τίποτε. Τὸν ρώτησε· Γιὰ ποιὸν λόγο τόσες μέρες δὲν δούλεψες καθόλου; Καὶ ὁ νεαρὸς εἶπε στὸν πατέρα του· Καὶ μόνο πού ἔκαμνα ν' ἀρχίσω τὴ δουλειά, πατέρα, βλέποντας πόσα πολλὰ ἦταν τὰ χόρτα καὶ τὰ ἀγκάθια, μ' ἔπιανε κατάθλιψη καὶ ἀπὸ τῇ στενοχώρια μου ἔπεφτα καὶ κοιμόμουν. Τοῦ λέει τότε ὁ πατέρας του· Παιδί μου, κάνε κάθε μέρα ὅση εἶναι ἡ ἐπιφάνεια ἀπὸ τὸ στρῶμα σου. Μ'

πτει τὸ ἔργον σου, καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖς. Ὁ δὲ ἀκούσας ἐποίησεν οὕτω καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐκαθαρίσθη τὸ χωρίον.

Οὕτως οὖν καὶ σύ, ἀδελφέ, κατ' ὀλίγον ἐργάζου καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖς. Καὶ ὁ Θεὸς τῇ χάριτι αὐτοῦ πάλιν ἀποκαθιστᾷ σε εἰς τὴν ἀρχαίαν σου τάξιν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπελθὼν καὶ καθίσας μεθ' ὑπομονῆς, ἐποίει ὡς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Γέροντος καὶ εὗρεν ἀνάπαυσιν χάριτι Χριστοῦ.

78. Γέρων τις ἦν καὶ συνεχῶς ἐκακοῦτο καὶ ἡσθένει· συνέβη δὲ ἓνα ἐνιαυτὸν μὴ κακωθῆναι· καὶ ἐδυσφόρει δεινῶς καὶ ἔκλαιε λέγων· Ἐγκατέλιπέ με ὁ Θεὸς καὶ οὐκ ἐπεσκέψατό με.

79. Εἶπε Γέρων ὅτι ἀδελφός τις ἐπειράζετο ὑπὸ λογισμῶν δεινῶς ἐπὶ ἔτη ἐννέα, ὥστε αὐτὸν ἀπολέγεσθαι τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῦ. Καὶ ἀπὸ εὐλαθείας κατέκρινεν ἑαυτὸν λέγων· Ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν· ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον, παρ' ὃ ἀπωλόμην. Ἀπερχομένου δὲ αὐτοῦ, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ κατὰ τὴν ὁδὸν λέγουσα· Ταῦτα τὰ ἐννέα ἔτη, ἃ ἐπειράσθης, στέφανοί σου ἦσαν· ἐπίστρεψον εἰς τὸν τόπον σου καὶ κουφίζω σε ἀπὸ τῶν λογισμῶν.

Βλέπεις ὅτι οὐκ ἔστι καλὸν ἀπελπίζειν τινὰ ἑαυτοῦ διὰ τοὺς λογισμούς; Μᾶλλον δὲ οὗτοι στεφάνους ἡμῖν προξενούσιν, ἐὰν αὐτοὺς καλῶς διεξερχώμεθα.

80. Γέρων τις ἦν ἐν Θηβαΐδι καθήμενος ἐν σπηλαίῳ· καὶ εἶχε μαθητὴν δόκιμον· ἔθος δὲ ἦν καθ' ἑσπέραν τῷ Γέ-

αὐτόν τὸν τρόπο θά προχωρεῖ ἡ ἐργασία σου καὶ δέν θά χάνεις τὸ κουράγιο σου. Τό παιδί ἄκουσε καὶ ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του, καὶ μέσα σέ λίγο χρονικό διάστημα, καθαρίστηκε τὸ χωράφι.

Ἔτσι λοιπόν, ἀδελφέ, νά ἐργάζεσαι καὶ ἐσύ λίγο-λίγο μέ ὑπομονή καὶ δέν θά ἀμελεῖς. Καὶ ὁ Θεός μέ τῇ χάριτι του θά σέ ἀποκαταστήσει στήν τάξη πού εἶχες παλιά». Ὁ ἀδελφός ἔφυγε καὶ ἄρχισε τὴν μοναχική του ζωὴ μέ ὑπομονή, κάνοντας ὅπως τοῦ δίδαξε ὁ Γέροντας. Ἔτσι μέ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, βρῆκε τὴν ἀνάπαυσή του».

78. Ἦταν ἓνας Γέροντας πού ὅλο τὸν καιρὸ ὑπέφερε ἀπὸ ἀρρώστιας. Συνέβη ὅμως στή διάρκεια ἐνός ἔτους νά μὴν ἀρρωστήσει. Αὐτό τὸν ἔκανε νά νιώθει πολὺ ἄσχημα καὶ κλαίγοντας ἔλεγε: «Μέ ἔγκατέλειψε ὁ Θεός καὶ δέν μέ ἐπισκέφθηκε».

79. Εἶπε ἓνας Γέροντας ὅτι κάποιος ἀδελφός ὑπέφερε ἀπὸ λογισμούς ἐπὶ ἐννιά χρόνια τόσο πολὺ, ὥστε ἀπελπίσθηκε γιὰ τὴ σωτηρία του. Καὶ ἀπὸ εὐαισθησία κατεδίκασε τὸν ἑαυτό του καὶ εἶπε: «Ἐχασα τὴν ψυχὴ μου. Θά γυρίσω στὸν κόσμον, ἀφοῦ εἶμαι χαμένος». Καὶ καθὼς πῆρε τὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς, ἐκεῖ πού δάδιζε τοῦ ἦρθε μιά φωνὴ πού ἔλεγε: «Αὐτά τὰ ἐννιά χρόνια πού ὑπέμεινες τὸν πειρασμό, εἶναι στεφάνια σου. Γύρισε στὸν τόπο σου καὶ θά σέ ἀνακουφίσω ἀπὸ τοὺς λογισμούς».

Βλέπεις ὅτι δέν εἶναι σωστό νά ἀπελπίζεται κανεὶς γιὰ τὴ σωτηρία του ἐξαιτίας τῶν λογισμῶν; Μᾶλλον αὐτοὶ μᾶς προξενοῦν στεφάνια, ἐὰν σωστά τοὺς ἀντιμετωπίζουμε.

80. Ἦταν ἓνας Γέροντας στή Θηβαΐδα πού ἔμενε σ' ἓνα σπήλαιο καὶ εἶχε ἓναν ὑποτακτικὸ μαθητευόμενο. Συ-

ροντι παραινεῖν αὐτῷ τὰ πρὸς ὠφέλειαν· καὶ μετὰ τὴν παραινέσιν, ἐποίει εὐχὴν καὶ ἀπέλυεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Συνέβη δέ ποτε κοσμικοὺς τινας εὐλαβεῖς εἰδότας τὴν πολλὴν ἄσκησιν τοῦ Γέροντος παραβαλεῖν καὶ ποιῆσαι αὐτοῖς παράκλησιν· καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἐκάθησε πάλιν ὁ Γέρον τῇ ἐσπέρᾳ κατὰ τὸ ἔθος νουθετῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ κατηνέχθη εἰς ὕπνον. Ὁ δὲ ἀδελφὸς παρέμενεν, ἕως οὗ ὁ Γέρον ἐξυπνισθῇ καὶ ποιήσῃ αὐτῷ τὴν εὐχὴν. Ἐπὶ πολὺν οὖν καθεζόμενος μὴ ἐξυπνιζομένου τοῦ Γέροντος, ὠχλήθη ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἀπελθεῖν κοιμηθῆναι ἐκτὸς ἀπολύσεως· καὶ διασάμενος ἑαυτόν, ἀντέστη τῷ λογισμῷ καὶ ἔμεινε· πάλιν δὲ ὠχλήθη καὶ οὐκ ἀπῆλθεν· ὡσαύτως δὲ ἕως ἐπτάκις ὠχληθείς, ἀντέστη τῷ λογισμῷ. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς νυκτὸς προκοψάσης, διϋπνίσθη ὁ Γέρον καὶ εὔρεν αὐτὸν παρακαθήμενον καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐκ ἀνεχώρησας ἕως ἄρτι; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί· οὐ γὰρ ἀπέλυσάς με, ἀδελφά. Ὁ δὲ Γέρον εἶπε· Καὶ διατί οὐκ ἐξυπνισάς με; Ὁ δὲ φησιν· Οὐκ ἐτόλμησά σε νύξαι, ἵνα μὴ σε παραλύσω.

Ἀναστάντες δὲ ἔβαλον τὰ ὀρθρινά. Καὶ μετὰ τὴν σύναξιν, ἀπέλυσε ὁ Γέρον τὸν ἀδελφόν. Καὶ ἐκάθητο καθ' ἑαυτόν. Γίνεται οὖν ἐν ἐκστάσει· καὶ ἰδού τις δεικνύων αὐτῷ τόπον ἔνδοξον καὶ θρόνον ἐν αὐτῷ· καὶ ἐπάνω τοῦ θρόνου ἐπτά στεφάνους. Ἡρώτα δὲ τὸν δεικνύοντα αὐτῷ λέγων· Τίνος ταῦτα; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τοῦ μαθητοῦ σου· καὶ τὸν μὲν τόπον καὶ τὸν θρόνον ἐχαρίσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ· τοὺς δὲ ἐπτά στεφάνους ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἔλαβε. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ Γέρον ἐθαύμασεν καὶ

νήθιξε ὁ Γέροντας κάθε βράδυ νὰ τοῦ δίνει ὠφέλιμες συμβουλές καὶ μετὰ ἀπὸ τῆ νουθεσίας, ἔκανε προσευχὴ καὶ τὸν ἔστειλε νὰ κοιμηθεῖ.

Κάποτε συνέβη μερικοὶ εὐλαβεῖς λαϊκοί, ἐπειδὴ γνώριζαν τὴ μεγάλη ἄσκησιν τοῦ Γέροντα, νὰ τοὺς ἐπισκεφθοῦν καὶ νὰ προσφέρουν σ' αὐτούς κάποιο φαγητό νὰ φᾶνε. Ἀφοῦ ἔφυγαν αὐτοί, κάθισε πάλι ὁ Γέροντας τὸ βραδάκι, ὅπως τὸ συνήθιζε, καὶ νουθετοῦσε τὸν ἀδελφό. Τὴν ὥρα ὅμως πού τοῦ μιλοῦσε, τὸν πῆρε ὁ ὕπνος. Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔμεινε κοντά του, ἕως ὅτου ξυπνήσῃ καὶ τοῦ κάνει τὴν εὐχὴ. Καθὼς λοιπὸν καθόταν πολλή ὥρα καὶ ὁ Γέροντας δέν ξυπνοῦσε, ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς του νὰ πάει νὰ κοιμηθεῖ χωρὶς νὰ τοῦ κάνει τὴν ἀπόλυση. Ἀλλὰ βίασε τὸν ἑαυτό του καὶ ἀντιστάθηκε στὸν λογισμό καὶ παρέμεινε. Πάλι ὅμως ἐνοχλήθηκε καὶ δέν ἔφυγε. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἐνοχλήθηκε ἐπτά φορές καὶ ἀντιστάθηκε στὸν λογισμό. Ἀργότερα, ἀφοῦ εἶχε προχωρήσει ἡ νύκτα, ξύπνησε ὁ Γέροντας καὶ τὸν βρῆκε νὰ κάθεται δίπλα του καὶ τοῦ λέει· «Δέν ἔφυγες μέχρι αὐτὴ τὴν ὥρα;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ὁχι, ἀδελφά, γιατί δέν μοῦ ἔκανες ἀπόλυση». «Καὶ γιατί —τὸν ρωτᾷ ὁ Γέροντας— δέν μέ ξύπνησες;» «Δέν τόλμησα —ἀπαντᾷ ὁ μαθητὴς— νὰ σέ سکουντήσω γιὰ νὰ μὴ σοῦ διακόψω τὸν ὕπνο».

Σηκώθηκαν εὐθύς, ἄρχισαν τὸν ὀρθρο καὶ ὅταν τελείωσε ἡ ἀκολουθία, ἀπέλυσε τὸν ἀδελφό ὁ Γέροντας. Καὶ τὴν ὥρα πού καθόταν μόνος, ἦρθε σέ ἐκστασι καὶ βλέπει κάποιον νὰ τοῦ δείχνει ἕναν τόπο λαμπρό στὸν ὁποῖο ὑπῆρχε ἕνας θρόνος καὶ ἐπάνω στὸν θρόνο ἦταν τοποθετημένα ἐπτά στεφάνια. Καὶ ρώτησε αὐτόν πού τοῦ τὰ ἔδειχνε· «Τίνος εἶναι αὐτά;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Τοῦ μαθητῆ σου. Τὸν τόπο καὶ τὸν θρόνο τοῦ τὰ χάρισε ὁ Θεὸς γιὰ τὴν ὑπακοή του. Καὶ τὰ ἐπτά στεφάνια τὰ κέρδισε αὐτὴ τῇ νύκτα».

γενόμενος ἔμφοδος καλεῖ τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰπέ μοι, τί ἐποίησας τὴν νύκτα ταύτην; Ὁ δὲ εἶπε· Συγχώρησόν μοι, ἀβδᾶ, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα. Ὁ δὲ Γέρων νομίσας ὅτι ταπεινοφρονῶν οὐχ ὁμολογεῖ, εἶπεν αὐτῷ· Οὐ παραχωρῶ σοι, εἰ μὴ εἴπῃς μοι τί ἐποίησας ἢ τί ἐνεθυμήθης τῇ νυκτὶ ταύτῃ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς μηδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς πεπραχέναι, ἠπόρει εἰπεῖν. Λέγει δὲ τῷ πατρί· Ἀβδᾶ, οὐδὲν ἐποίησα, εἰ μὴ μόνον τοῦτο, ὅτι ὀχληθεὶς ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐπτάκις ἀναχωρῆσαι χωρὶς τῆς σῆς ἀπολύσεως, οὐκ ἀπῆλθον.

Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ Γέρων, ἐννόησεν ὅτι ὁσάκις ἀντεμαχίσατο τῷ λογισμῷ, ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ μὲν ἀδελφῷ οὐδὲν ἐλάλησεν· ὠφελείας δὲ χάριν διηγῆσατο ταῦτα ἀνδράσι πνευματικοῖς, ἵνα μάθωμεν ὅτι μικρῶν ἐνθυμήσεων στεφάνους ἡμῖν ὁ Θεὸς χαρίζεται. Καλὸν οὖν τὸ διάζεσθαι ἑαυτὸν ἐν παντὶ διὰ τὸν Θεόν· διαστῆ γάρ ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ διασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.

81. Ἡσθένησέ τις Γέρων ποτὲ εἰς τὰ Κελλία καθεζόμενος κατὰ μόνας. Καὶ μὴ ἔχων τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, ἀνιστάμενος εἴ τι εὗρισκεν ἐν τῷ κελλίῳ ἥσθιε μετ' εὐλαθείας. Μείναντος οὖν αὐτοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οὐδεὶς ἦρχετο εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Πληρωθεισῶν δὲ ἡμερῶν τριάκοντα καὶ μηδενὸς ἐλθόντος πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς ἄγγελον ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Καὶ ὥς ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά, ἐμνήσθησαν οἱ Πατέρες τοῦ Γέροντος καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Μήπως ἀπέθανεν ὁ δεῖνα Γέρων; Ὡς οὖν ἦλθον καὶ ἔκρουσαν, ὑπεχώρησεν ὁ

Ἀπόρησε ὁ Γέροντας γι' αὐτό πού ἄκουσε καὶ γεμάτος ἀπὸ δέος καλεῖ τὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ λέει· «Πές μου, τί ἔκανες τῇ νύκτα αὐτῇ;» «Συγχώρα με, ἀβδᾶ —ἀπάντησε ἐκεῖνος— δέν ἔκανα τίποτε». Ὁ Γέροντας νομίζοντας ὅτι ἀπὸ ταπεινοφροσύνης δέν ὁμολογεῖ, τοῦ εἶπε· «Δέν θά σ'ἀφήσω νά φύγεις, ἐάν δέν μοῦ πεῖς τί ἔκανες ἢ τί σκέφτηκες τῇ νύκτα αὐτῇ». Ἀλλά ὁ ἀδελφός ἐπειδὴ γνώριζε καλά ὅτι τίποτε δέν ἔχει κάνει, δέν εἶχε τί νά πεῖ. Καί λέει στόν πατέρα· «Ἀβδᾶ, δέν ἔκανα τίποτε, παρὰ μόνο ὅτι ἐνοχλήθηκα ἀπὸ λογισμοῦς ἐπτά φορές νά φύγω χωρὶς νά μοῦ κάνεις τήν ἀπόλυση, ἀλλά δέν ἔφυγα».

Ὅταν τ' ἄκουσε αὐτό ὁ Γέροντας, κατάλαβε ὅτι κάθε φορά πού πάλευε καὶ νικοῦσε τόν λογισμό του, κέρδιζε ἕνα στεφάνι ἀπὸ τόν Θεό. Στόν ἀδελφὸ βέβαια δέν εἶπε τίποτε, ἀλλά τὰ διηγῆθηκε αὐτά σέ ἀνθρώπους πνευματικούς χάριν ὠφελείας, γιά νά γνωρίζουμε ὅτι καὶ γιά λογισμοῦς πού δέν ἔχουν ἰδιαιτέρη σπουδαιότητα ὁ Θεός μᾶς στεφανώνει. Καλό λοιπόν εἶναι νά διάζουμε πάντοτε τόν ἑαυτό μας ἀπὸ ἀγάπη γιά τόν Θεό. Γιατί ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν διάζεται καὶ τήν ἀρπάζουν αὐτοὶ πού ἀγωνίζονται⁷⁸.

81. Κάποτε ἕνας Γέροντας πού ἔμενε στά Κελλία μόνος, ἀρρώστησε. Καὶ ἐπειδὴ δέν εἶχε κανέναν νά τόν ἐξυπηρετεῖ, σηκωνόταν καὶ ὅ,τι ἔβρισκε στό κελί του τό ἔτρωγε μέ διάκριση. Ἐμεινε ἄρρωστος πολλές μέρες καὶ κανεὶς δέν ἦρθε νά τόν ἐπισκεφθεῖ. Ὅταν πέρασαν τριάντα μέρες καὶ κανεὶς δέν εἶχε ἔρθει, ἔστειλε ὁ Θεός ἕναν ἄγγελο νά τόν ὑπηρετεῖ.

Ἐμεινε ἐκεῖ ὁ ἄγγελος ἐπτά μέρες καὶ τότε θυμήθηκαν οἱ Πατέρες τόν Γέροντα καὶ εἶπαν μεταξύ τους· «Μήπως πέθανε ὁ τάδε Γέροντας;» Πῆγαν πράγματι καὶ μόλις χτύπησαν τήν πόρτα, ἔφυγε ὁ ἄγγελος. Ὁ Γέροντας φώναζε

ἄγγελος. Ὁ δὲ Γέρων ἔκραζεν ἔσωθεν· Ὑπάγετε ἐντεῦθεν, ἀδελφοί. Καταβαλόντες δὲ τὴν θύραν, εἰσῆλθον καὶ ἡρώτων αὐτὸν διὰ τί ἔκραζεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι· Τριάκοντα ἡμέρας εἶχον κοπιῶν καὶ οὐδεὶς ἐπεσκέψατό μοι· καὶ ἰδοὺ ἐπτά ἡμέραι εἰσὶν, ἐξ οὗ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς ἄγγελον ὑπηρετεῖν μοι· καὶ ὡς ἤλθετε, ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκοιμήθη. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ θαυμάσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεὸν ὅτι οὐκ ἐγκαταλιμπάνει τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν.

82. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν φθάσῃ ἀρρωστία σώματος, μὴ ὀλιγώρει. Εἰ γὰρ θέλησεν ὁ Δεσπότης σου κακοῦσθαι τῷ σώματι, σὺ τίς εἶ ὁ δυσχεραίνων; Οὐκ αὐτός σου φροντίζει ἐν πᾶσι; Μὴ πάρεξ αὐτοῦ ζῇς; Ἀνεξικάκει οὖν καὶ παρακάλει αὐτὸν παρασχεῖν σοι τὰ συμφέροντα· τουτέστι τὸ θέλημα αὐτοῦ. Κάθου μετὰ μακροθυμίας, φάγε ἀγάπην.

83. Μοναχὸς ἐν πᾶσιν ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Σατανᾶ, ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἠῤῥατο ἀναδλέψαι, ἀλλ' ὑπομονὴν ἔχειν· καὶ διὰ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν ὄρασιν καὶ ἀνέβλεψε.

84. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων λέγων ὅτι· Ὁντος μου ἐν Ὁξύρρυγχῳ, ἦλθον ἐκεῖ πτωχοὶ ἐν Σαββάτῳ ὀψέ, ἵνα λάβωσιν ἀγάπην. Καὶ κοιμωμένων αὐτῶν, ἦν ἐκεῖ εἷς ἔχων ψιάθιον μόνον, τὸ ἥμισυ ὑποκάτω καὶ τὸ ἥμισυ ἐπάνω αὐ-

79. Ὁξύρρυγχος· Ἀρχαία πόλη στὸ δυτικὸ ἄκρο τῆς κοιλάδας τοῦ Νείλου, γνωστὴ ἀπὸ τοὺς πολυάριθμους παπύρους πού βρέθηκαν τέλη τοῦ 19ου

δυνατά ἀπὸ μέσα: «Φύγετε ἀπ' ἐδῶ, ἀδελφοί». Ἀλλὰ παραβίασαν τὴν πόρτα καὶ μπῆκαν καὶ τὸν ρώτησαν γιατί φώναζε. Κι ἐκεῖνος τοὺς εἶπε: «Τριάντα μέρες ἡμουν ἄρρωστος καὶ κανεὶς δὲν ἦρθε νά μέ δεῖ. Καὶ νά, ἐδῶ καὶ ἐπτά μέρες ἔστειλε ὁ Θεός τὸν ἄγγελό του νά μέ ὑπηρετεῖ. Καὶ μόλις ἦλθατε, ἔφυγε ἀπὸ κοντά μου». Μετὰ τὸ λόγο αὐτό, ἐκοιμήθη. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ θαύμασαν καὶ δόξασαν τὸν Θεό, πού δὲν ἐγκαταλείπει αὐτοὺς πού ἐλπίζουν σ' Αὐτόν.

82. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Ἐάν σέ βρεῖ ἀρρώστια σωματική, μὴ χάνεις τὸ θάρρος σου. Γιατί ἂν θέλησε ὁ Κύριός σου νά ὑποφέρεις στὸ σῶμα, ποίός εἶσαι σὺ πού θά δυσφορήσεις; Αὐτός δὲν σέ φροντίζει γιὰ ὅλα; Μήπως ζεῖς ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του; Νά εἶσαι καρτερικὸς λοιπὸν καὶ νά τὸν παρακαλεῖς νά σοῦ δίνει αὐτά πού σοῦ συμφέρουν, δηλαδή νά γίνεται τὸ θέλημά του. Νά ζεῖς μέ καρτερία καὶ νά τρέφῃς ἀπὸ ἐλεημοσύνη (ὅσο εἶσαι ἄρρωστος)».

83. Κάποιος μοναχὸς πού πάντοτε ἀγωνιζόταν ἐναντίον τοῦ Σατανᾶ, τυφλώθηκε ἀπ' αὐτόν. Καὶ δὲν προσευχήθηκε νά ξαναβρεῖ τὸ φῶς του ἀλλὰ νά ἔχει ὑπομονή. Καὶ γιὰ τὴν ὑπομονή του, τοῦ χάρισε ὁ Θεὸς τὴν ὄραση καὶ ξαναβρῆκε τὸ φῶς του.

84. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες τὸ ἑξῆς: «Ὅταν ἡμουν στὴν Ὁξύρρυγχο⁷⁹, ἦλθαν ἐκεῖ κάποιο Σάββατο ἀργά, φτωχοὶ γιὰ νά πάρουν ἐλεημοσύνη.

Κι ὅταν ἔπесαν νά κοιμηθοῦν στὸ ὑπαιθρο, ἦταν ἐκεῖ ἓνας πού εἶχε ἓνα ψαθὶ μόνον καὶ ἔδαλε τὸ μισό ἀπὸ κάτω

καὶ ἀρχές τοῦ 20ου αἰ. Στὴ θέση τῆς ἀρχαίας πόλης δρίσκεται σήμερα τὸ χωριὸ ἀλ-Μπάχανασα.

τοῦ· ἦν δὲ ψύχρα πολλή. Καὶ ἐξελθὼν πρὸς ὕδωρ, ἤκουσα αὐτοῦ ὀδυνωμένου ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ψύχους καὶ παρεκάλει ἑαυτὸν λέγων· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε. Πόσοι εἰσὶν ἄρτι ἐν τῇ φυλακῇ πλούσιοι σιδηροφοροῦντες· ἄλλοι δὲ τοὺς πόδας ἡσφαλισμένοι εἰς ξύλον, μηδὲ τὸ ὕδωρ αὐτῶν δυνάμενοι ποιῆσαι· ἐγὼ δὲ ὡς βασιλεύς εἰμι ἐκτείνων τοὺς πόδας μου καὶ ὅπου θέλω πορεύομαι.

Καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος ἔστην ἀκροώμενος. Εἰσελθὼν δὲ διηγησάμην ταῦτα τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ὠφελήθησαν.

85. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Ἐὰν ἔλθῃ μοι θλίψις καὶ μὴ ἔχω εἷς τινα πληροφορίαν τοῦ ἀναγγεῖλαι, τί ποιήσω; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Πιστεύω τῷ Θεῷ ὅτι πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ βοηθεῖ σοι, ἐὰν ἐν ἀληθείᾳ δεηθῇς· ἤκουσα γὰρ ὅτι γέγονεν ἐν Σκήτει πρᾶγμα τοιοῦτον. Ἦν τις ἀγωνιστὴς καὶ μὴ ἔχων πληροφορίαν πρὸς τινα ἀπελθεῖν, ἠτοίμασεν ἀπὸ ὀψὲ τὸ μηλωτᾶριον αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι. Καὶ ἰδοὺ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐφάνη αὐτῷ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὡς παρθένος· καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγουσα· Μηδαμοῦ ἀπέλθῃς, ἀλλὰ κάθου ὧδε μετ' ἐμοῦ· οὐδὲν γὰρ γέγονεν κακὸν ὧν ἤκουσας. Πεισθεῖς δὲ ἐκάθησε καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη αὐτοῦ ἡ καρδιά.

86. Γέρων τις ἀπῆει πωλῆσαι τὰ μαλάκια αὐτοῦ· τούτῳ δαίμων ἀπαντήσας ἄφαντα αὐτὰ πεποίηκεν· ὁ δὲ Γέρων ἐτράπη εἰς εὐχὴν καὶ ἔλεγεν· Εὐχαριστῶ σοι, ὁ Θεός, ὅτι

καὶ τό ἄλλο μισό ἀπὸ πάνω του. Καὶ ἔκανε πολλή ψύχρα. Ὅταν ἀργότερα βγῆκα γιὰ σωματικὴ ἀνάγκη, ἀντλήφθηκα ὅτι ὑπέφερε ἀπὸ τό πολὺ κρύο καὶ παρηγοροῦσε τὸν ἑαυτό του λέγοντας· Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε. Πόσοι πλούσιοι αὐτὴ τὴν ὥρα εἶναι στὴ φυλακὴ μέ τὰ σίδερα δεμένοι, κι ἄλλοι πού τὰ πόδια τους εἶναι ἀσφαλισμένα στό τιμωρητικό ξύλο⁸⁰ καὶ οὔτε τὴν σωματικὴ τους ἀνάγκη δὲν μποροῦν νὰ κάνουν. Ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι βασιλιάς, ἀπλώνω τὰ πόδια μου καὶ πηγαίνω ὅπου θέλω.

Καθὼς τὰ ἔλεγε αὐτά, στάθηκα καὶ τὰ ἄκουα. Καὶ ὅταν μπῆκα μέσα τὰ διηγῆθηκα στοὺς ἀδελφούς καὶ ὠφελήθηκαν».

85. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Ἐάν μέ βρεῖ μιά στενοχώρια μεγάλη καὶ δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνη σέ κάποιον νὰ τό ἀναφέρω, τί νὰ κάνω;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἐχω πεποιθήση στὸν Θεό ὅτι θὰ στείλει τὴ χάρη του καὶ θὰ σέ βοηθήσει, ἐὰν εἰλικρινά τόν παρακαλέσεις. Ἔμαθα ὅτι στὴ Σκήτη ἔγινε κάτι τέτοιο. Ὑπῆρχε κάποιος ἀγωνιστὴς ἀδελφός κι ἐπειδὴ δὲν εἶχε ἐμπιστοσύνη νὰ καταφύγει σέ κάποιον, ἐτοίμασε ἀποβραδὶς τὴ μηλωτὴ του γιὰ νὰ φύγει. Καὶ νά, τὴν ἴδια βραδιά παρουσιάστηκε ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ σάν μιά παρθένος καὶ τόν παρεκάλεσε λέγοντας· Μὴν πηγαίνεις πουθενά. Μεῖνε ἐδῶ μαζί μου. Γιατί κανένα κακό δὲν ἔγινε ἀπ' ὅσα ἄκουσες νὰ λέγονται.

Ἔτσι πείσθηκε καὶ κάθισε καὶ εὐθύς θεραπεύτηκε ἡ καρδιά του».

86. Ἐνας Γέροντας καθὼς πῆγαινε νὰ πουλήσει τὰ καλαθάκια του, τόν συνάντησε ἓνας δαίμονας καὶ τοῦ τὰ ἐξαφάνισε. Καὶ ὁ Γέροντας κατέφυγε στὴν προσευχὴ καὶ ἔλεγε· «Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, γιατί μέ ἀπάλλαξες ἀπὸ τόν

80. Βλ. Ζ 11 ὑποσημ. 8 σελ. 298.

ἀπήλλαξάς με πειρασμοῦ. Ὁ δὲ δαίμων μὴ ὑπομείνας τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Γέροντος ἔκραζε λέγων· Ἴδου τὰ μαλάκιά σου, κακόγηρε. Ὁ δὲ Γέρον λαβὼν ἐπώλησεν αὐτά.

87. Ἔλεγέ τις τῶν Γερόντων περὶ Λαζάρου τοῦ πτωχοῦ ὅτι· Οὐχ εὐρίσκομεν αὐτὸν οὐδὲ μίαν ἀρετὴν ποιήσαντα· πλὴν εὐρίσκομεν αὐτὸν ὅτι οὐδέποτε κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐγόγγυσεν ὥς μὴ ποιοῦντος μετ' αὐτοῦ ἔλεος, ἀλλὰ μετ' εὐχαριστίας τὸν πόνον αὐτοῦ ἐδάσταζε καὶ τὸν πλούσιον οὐ κατέκρινε, διὰ τοῦτο αὐτὸν ὁ Θεὸς προσελάβετο.

88. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων· Εἰ μὴ σαλευθῇ τὸ δένδρον ὑπὸ ἀνέμων, οὔτε αὐξάνει οὔτε δίδωσι ρίζας· οὕτω καὶ ὁ μοναχός· ἐὰν μὴ πειρασθῇ καὶ ὑπομείνῃ, οὐ γίνεται ἀνδρεῖος.

89. Εἶπε Γέρων· Διὰ τοῦτο οὐ προκόπομεν, ὅτι οὐκ ἐπιστάμεθα τὰ μέτρα ἑαυτῶν, οὐδὲ ἔχομεν ὑπομονὴν ἐν ᾧ ἀρχόμεθα ἔργῳ· ἀλλὰ ἀπόνως θέλομεν ἀρετὴν κτήσασθαι. Καὶ ἀπὸ τόπων εἰς τόπους μεταβαίνομεν νομίζοντες ὅτι εὐρίσκομεν τόπον, ὅπου οὐκ ἔστι διάβολος.

90. Εἶπε Γέρων· Μοναχός ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας κοπιᾷ καὶ πάλιν χαννοῦται καὶ πάλιν κοπιᾷ καὶ πάλιν ἀμελῇ, ὁ τοιοῦτος οὐδὲν ποιεῖ, οὐδὲ κτᾶται ὑπομονήν.

91. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν εὐρεθῇς ἐπὶ ξένης καὶ μηδεὶς σε ὑποδέξεται, μὴ λυπηθῇς· ἀλλὰ λέγε· Εἰ ἤμην ἄξιός, ὁ Θεὸς ἐποίει μοι ἀνάπαυσιν.

πειρασμό». Ὁ δαίμονας ὅμως δὲν ἄντεξε τῇ φιλοσοφημένῃ ἀντιμετώπιση τοῦ Γέροντα καὶ τοῦ λέει κραυγάζοντας· «Πάρτα τὰ καλάθια σου, κακόγερε». Κι ὁ Γέροντας τὰ πῆρε καὶ τὰ πούλησε.

87. Ἔλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες γιὰ τὸν φτωχὸ Λάζαρο· «Δὲν βρίσκουμε νὰ ἔχει κάνει αὐτός καμιὰ ἀρετὴ, μόνο πού δὲν γόγγυσε ποτέ κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι δὲν τὸν σπλαχνίστηκε· ἀντίθετα, σήκωσε τὸν πόνο του μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ δὲν κατέκρινε τὸν πλούσιον. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸν δέχθηκε ὡς δικό του».

88. Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες· «Ἐὰν δὲν κουνηθεῖ τὸ δέντρο ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, οὔτε μεγαλώνει οὔτε ρίχνει βαθιὰ τίς ρίζες. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχός ἐὰν δὲν δεχθεῖ καὶ δὲν ὑπομείνει πειρασμούς, δὲν γίνεται ἀνδρεῖος».

89. Εἶπε ἄλλος Γέροντας· «Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν προκόβουμε εἶναι ὅτι δὲν γνωρίζουμε τὰ μέτρα μας, οὔτε ἔχομε ὑπομονὴ στό ἔργο πού ἀρχίζουμε ἀλλὰ θέλουμε ἄκοπα νὰ ἀποκτοῦμε ἀρετὴ. Ἐπιπλέον πηγαίνουμε ἀπὸ τόπο σὲ τόπο νομίζοντας ὅτι θὰ βροῦμε κάποιον τόπο πού δὲν ὑπάρχει διάβολος».

90. Ἕνας Γέροντας εἶπε· «Ἕνας μοναχός ἐὰν λίγες μέρες κοπιᾷ καὶ ὕστερα χαλαρώνει καὶ ξαναρχίζει τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ καὶ πάλι ἀμελεῖ, αὐτός δὲν κάνει τίποτε, οὔτε ἀποκτᾷ ποτέ ὑπομονή».

91. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐὰν βρεθεῖς σὲ ξένο τόπο καὶ κανεὶς δὲν σὲ ὑποδεχθεῖ, νὰ μὴ λυπηθεῖς ἀλλὰ νὰ λές· Ἐὰν τὸ ἄξιζα, ὁ Θεὸς θὰ μοῦ ἐτοίμαζε ἀνάπαυση».

92. Εἶπε Γέρων· Ἐπαρον τοὺς πειρασμοὺς καὶ οὐδεὶς ἅγιος· ὁ γὰρ φεύγων πειρασμὸν ἐπωφελῇ, φεύγει ζωὴν αἰώνιον.

93. Τῶν Πατέρων τις περιόρισεν ἐαντὸν πρὸ χρόνου τῇ ἀγία Τεσσαρακοστῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. Ὁ δὲ διάβολος, ὁ αἰεὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις φθονῶν, ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ σπηλαιον αὐτοῦ ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῆς στέγης κοριδίων καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν ἄρτον καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον δάκτυλον ἐν τῷ σπηλαίῳ γυμνόν. Ὑπομείνας οὖν οὗτος ὁ γενναῖος τὸν πειρασμόν, ἔλεγεν ὅτι· Ἐάν με δὴ ἀποθανεῖν, οὐκ ἐξέρχομαι ἕως τῆς ἀγίας ἐορτῆς. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐβδομάδι τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἰδὸν ὁρᾶ ἀπὸ πρωίας πλῆθος ἀδιήγητον μυρμῆκων τελείων εἰσερχομένων ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐπ' ἀπωλεία τῶν κοριδίων. Καὶ καθάπερ ἐπὶ πολέμου ἐν τῷ ἐξωτέρῳ ἐκβαλόντες, πάσας ἐφόνευσαν· καὶ βαστάσαντες τοῦ σπηλαίου ἐξήγαγον. Διὸ καλὴ ἡ τῶν πειρασμῶν ὑπομονή· εἰς ἀγαθὸν γὰρ πέρας πάντα ἔρχεται.

94. Εἶπε Γέρων· Ὅν τρόπον μὴ θερμανθεῖς ἢ μαλακθεῖς ὁ κηρὸς οὐ δύναται τὴν ἐπιτιθεμένην αὐτῷ σφραγίδα δέξασθαι, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐάν μὴ διὰ πόνων καὶ ἀσθενειῶν δοκιμασθῇ, οὐ δύναται δέξασθαι τὴν σφραγίδα τοῦ Πνεύματος. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Κύριος λέγει τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθε-

92. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Σήκωσε ἀπ' τῆ μέση τοὺς πειρασμούς καὶ κανεῖς δέν θά ἀγιάσει. Γιατί αὐτός πού ἀποφεύγει τὸν ὠφέλιμο πειρασμό, ἀποφεύγει τὴν αἰώνια ζωή».

93. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες ἔβαλε κανόνα στὸν ἑαυτό του ἀπὸ καιρὸ νά μείνει ἐγκλειστος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν. Ὁ διάβολος ὅμως, ὁ ὁποῖος πάντοτε φθονεῖ αὐτοὺς πού ἀγωνίζονται, γέμισε τὴ σπηλιά του ἀπὸ τὴ γῆ μέχρι τὴν ὀροφὴ κοριούς· ἀκόμη καὶ τὸ νερό καὶ τὸ ψωμί καὶ κάθε τι πού ὑπῆρχε, ὥστε νά μὴ φαίνεται γυμνὸ μέρος πουθενά μέσα στὴ σπηλιά, οὔτε ὅσο ἓνα δάκτυλο. Ἀλλὰ αὐτός ὁ γενναῖος ὑπέμεινε τὸν πειρασμό καὶ μάλιστα ἔλεγε· «Κι ἂν χρειαστεῖ νά πεθάνω, δέν βγαίνω ἀπ' ἐδῶ μέχρι τῆ γιορτῆ τοῦ Πάσχα». Καὶ τὴν τρίτη ἐβδομάδα τῆς ἀγίας Σαρακοστῆς, ξαφνικά βλέπει ἓνα πρωινὸ νά ὀρμᾷ μέσα στὴ σπηλιά ἀναρίθμητο πλῆθος ἀπὸ μεγάλα μυρμῆγκια γιὰ νά καταστρέψουν τοὺς κοριούς. Καὶ ὅπως γίνεται στὸν πόλεμο, ἀφοῦ τοὺς ξετρύπωσαν, τοὺς φόνευσαν ὅλους καὶ κατόπιν τοὺς πῆραν καὶ τοὺς ἔδγαλαν ἔξω ἀπ' τὴ σπηλιά. Εἶναι λοιπὸν ὠφέλιμη ἡ ὑπομονὴ στοὺς πειρασμούς, γιατί πάντοτε φθάνει σέ ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα.

94. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ὅπως τὸ κερί ἐάν δέν θερμανθεῖ καὶ δέν μαλακώσῃ, δέν μπορεῖ νά δεχθεῖ τὴ σφραγίδα πού βάζουμε ἐπάνω του, ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐάν δέν δοκιμασθεῖ μέ κόπους καὶ ἀρρώστιες, δέν εἶναι σέ θέση νά δεχθεῖ τὴ σφραγίδα πού θέλει τὸ ἅγιο Πνεῦμα νά ἐπιθέσῃ σ' αὐτόν.

Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος λέει στὸν θεῖο Παῦλο· Σοῦ ἀρκεῖ ἡ χάρις μου· γιατί ἡ δύναμή μου μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία σου φανερῶνεται στὴν πληρότητά της.

νεία τελειοῦται. Αὐτὸς δὲ ὁ ἀπόστολος καυχᾶται λέγων·
 "Ἡδιστα οὖν καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπι-
 σκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

95. Ἐλεγον περὶ τινος ἁγίου ὅτι ὠμολόγησεν ἐν διω-
 γμῷ καὶ πολλὰ ἐβασανίσθη, ὥστε καὶ καθίσαι εἰς θρόνον
 χαλκοῦν πεπυρωμένον. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἐγένετο ὁ μακά-
 ριος Κωνσταντῖνος βασιλεὺς καὶ ἀπελύθησαν οἱ χριστια-
 νοί. Καὶ θεραπευθεὶς ὁ ἅγιος οὗτος ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελ-
 λίον αὐτοῦ, καὶ ὡς εἶδε τοῦτο ἀπὸ μακρόθεν, εἶπεν· Οἴμοι,
 εἰς πολλὰ κακὰ πάλιν ἔρχομαι. Τοῦτο δὲ εἶπε διὰ τοὺς
 ἀγῶνας καὶ τὴν πάλιν τὴν πρὸς τοὺς δαίμονας.

96. Διηγῆσαντο Πατέρες ὅτι ἦν τις κοινοβίου πατὴρ
 καὶ συνέδη τὸν τούτου διακονητὴν ὀλιγωρήσαντα ἐξελθεῖν
 ἐκ τῆς μονῆς καὶ ἀπελθεῖν εἰς ἄλλον τόπον. Ὁ δὲ Γέρων δι'
 ὅλου σχεδὸν ἀπῆει πρὸς αὐτὸν δυσωπῶν, ἵνα ὑποστρέψῃ.
 Ὁ δὲ οὐκ ἐδούλετο. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Γέρων ἐπὶ τρία
 ἔτη καὶ οὕτω πεισθεὶς ὁ διακονητὴς ὑπέστρεψεν.

Ἐπιτάσσει οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων ἐξελθεῖν καὶ συναγαγεῖν
 στοιδὴν. Καὶ δὴ τοῦτο ποιήσας ὁ διακονητὴς, κατ' ἐνέρ-
 γειαν τοῦ Σατανᾶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀπώλεσεν. Καὶ μαθὼν ὁ
 Γέρων ἐλυπήθη σφόδρα, καὶ ἄρχεται νουθετεῖν αὐτὸν ὀδυ-
 νώμενον. Καὶ λέγει ὁ διακονητὴς· Ἐγὼ εἰμι ὁ αἴτιος· διὰ
 γὰρ τοὺς κόπους οὓς παρέσχον σοι τοῦτο ὑπέστην. Μετὰ
 χρόνον ἀπαλλάσσεται τῆς ὀδύνης, τοῦ πάθους μείναντος·
 καὶ πάλιν ἐπιτάσσει ὁ Γέρων ἐξελθεῖν καὶ τῖλαι θαῖα. Ἐρ-

Καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀπόστολος μέ καύχησι λέει· Μέ περισσό-
 τερη εὐχαρίστηση λοιπὸν θά καυχῆθῶ γιὰ τίς ἀρρώστιες
 μου, γιὰ νά κατασκηνώσῃ σέ μένα ἡ δύναμη τοῦ Χριστοῦ⁸¹.

95. Ἐλεγαν γιὰ κάποιον ἅγιο ὅτι σέ καιρό διωγμοῦ
 ὁμολόγησε τὴν πίστη του καὶ ὑπέστη πολλὰ βασανιστήρια,
 μέχρι καὶ σέ πυρωμένο χάλκινο θρόνο τὸν κάθισαν. Ἀλλά
 σ' αὐτό τό χρονικό διάστημα ἔγινε βασιλιάς ὁ μακαριστός
 Κωνσταντῖνος καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀπέκτησαν τὴν ἐλευθερία
 τους. Καὶ ὁ ἅγιος αὐτός θεραπεύτηκε καὶ γύρισε στό κελί
 του. Καὶ μόλις τό ἀντίκρουσε ἀπὸ μακρυνά, εἶπε· «Ἀλίμονο,
 σέ μεγάλα κακὰ πάλι ἐπιστρέφω». Αὐτό τό εἶπε γιὰ τοὺς
 ἀγῶνες καὶ τὴν πάλιν πού θά εἶχε νά κάνει ἐναντίον τῶν
 δαιμόνων.

96. Κάποιοι Πατέρες διηγῆθηκαν ὅτι ὑπῆρχε ἓνας πα-
 τέρας κοινοβίου καὶ συνέδη ὁ διακονητὴς του νά πέσει σέ
 κατάσταση ὀλιγωρίας⁸², μέ ἀποτέλεσμα νά φύγει ἀπὸ τό
 μοναστήρι καὶ νά πάει σ' ἄλλον τόπο. Καὶ ὁ Γέροντας πῆ-
 γαινε σχεδὸν ὅλο τὸν καιρό καὶ προσπαθοῦσε μέ παρακά-
 λια νά τὸν πείσει νά ἐπιστρέψῃ. Ἀλλά αὐτός δέν ἤθελε.
 Αὐτό τό ἔκανε ὁ Γέροντας ἐπὶ τρία χρόνια καὶ τελικά πεί-
 σθηκε ὁ διακονητὴς καὶ ἐπέστρεψε.

Κάποια μέρα τοῦ δίνει ἐντολή ὁ Γέροντας νά βγεῖ καὶ
 νά μαζέψῃ ἄχυρα. Καθὼς ἔκανε τὴν ἐργασία αὐτή ὁ δια-
 κονητὴς, ἀπὸ ἐνέργεια τοῦ Σατανᾶ ἔχασε τό ἓνα μάτι του.
 "Όταν τό ἔμαθε ὁ Γέροντας λυπήθηκε πάρα πολύ καὶ ἄρχι-
 σε νά τὸν παρηγορεῖ καθὼς πονοῦσε, καὶ ὁ διακονητὴς τοῦ
 λέει· «Ἐγὼ φταίω. Τό ἔπαθα γιὰ τὴν ταλαιπωρία πού σοῦ
 προκάλεσα». Μετὰ ἀπὸ λίγο καιρό σταμάτησε ὁ πόνος,
 ἀλλά ἡ ζημιὰ ἔμεινε. Καὶ πάλι ὁ Γέροντας τοῦ παραγγέλλει
 νά βγεῖ καὶ νά κόψῃ κλαδιά ἀπὸ φοινικιές. Καθὼς ὁμως

81. Β' Κορ. 12, 9-10.

82. Βλ. Ζ' ὑπόσημ. 5 σελ. 292.

γαζομένου οὖν αὐτοῦ, κατ' ἐνέργειαν τοῦ ἐχθροῦ, πάλιν ῥαβδίου πηδήσαντος ἀπόλλει καὶ τὸν ἑτερον ὀφθαλμόν.

Ἔρχεται οὖν εἰς τὴν μονὴν καὶ ἡσυχάζει, μηδὲν ἔτι ποιῶν. Ὁ δὲ ἀβδᾶς πάλιν ἐδυσφόρει. Καὶ ὡς ἦλθεν αὐτοῦ ἡ κλῆσις, προγινώσκει καὶ μεταστέλλεται πάντας τοὺς ἀδελφούς καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγγύς ἐστιν ἡ κλῆσις μου, βλέπετε ἑαυτούς. Ἄρχεται ἕκαστος λέγειν· Τίνι ἐγὼ ἡμᾶς, ἀβδᾶ; Ὁ δὲ Γέρων ἐσιώπα καὶ μεταστέλλεται τὸν τυφλὸν μοναχὸν καὶ λέγει αὐτῷ περὶ τῆς κλήσεως. Ὁ δὲ ἐδάκρυσε λέγων· Τίνι με ἐγὼ τὸν τυφλόν; Ὁ δὲ Γέρων λέγει· Εὖξαι, ἵνα σχῶ παρηρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐλπίζω ὅτι τῇ Κυριακῇ ποιεῖς τὴν σύναξιν. Καὶ κοιμηθέντος αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνέβλεψε καὶ γέγονε τοῦ μοναστηρίου πατήρ.

97. Ἦν τις τῶν Πατέρων καθήμενος ἐν τόπῳ καλῶς πολιτευσάμενος. Ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς ἡγούμενος Λαύρας. Λέγει οὖν εἰς ἑαυτόν· Τί κάθημαι ὧδε κοιῶν; Ἀπέρχομαι πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ παρέχει μοι τὰς χρεῖας. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἰδὼν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐχάρη. Καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Ὡδε θέλω μεῖναι, ἀλλὰ δός μοι κελλίον, ἵνα μείνω καθ' ἑαυτόν. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἔλαθεν ὅτι ἦλθεν ἐκεῖ.

Οἱ δὲ τῆς Λαύρας ἰδόντες ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡγουμένου ἐστίν, νομίσαντες ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρέχει τὰς χρεῖας, οὐκ ἀπήνεγκαν αὐτῷ τίποτε οὐδὲ ἐκάλεσαν αὐτόν εἰς κελλίον, ἵνα δοθῇναι αὐτόν ἕως ἄρτου. Αὐτὸς δὲ εὐλα-

δούλευε, ἀπὸ ἐνέργεια πάλι τοῦ ἐχθροῦ, πετάχτηκε ἓνα κλαδί καὶ χάνει καὶ τὸ ἄλλο μάτι.

Γύρισε στό μοναστήρι καὶ δόθηκε στή ζωὴ τῆς ἡσυχίας χωρὶς πιά νά κάνει καμιὰ ἐργασία. Ὁ ἀβδᾶς πάλι ἐνιωθε μεγάλη στενοχώρια. Καὶ ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα νά ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό, τοῦ ἔγινε γνωστὸ ἐκ τῶν προτέρων καὶ γι' αὐτό ἔστειλε καὶ κάλεσε ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς εἶπε· «Ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεώς μου εἶναι κοντά. Προσέχετε τὴν ψυχὴ σας». Ἄρχισε τότε ὁ καθένας νά λέει· «Σέ ποιὸν μᾶς ἀφήνεις, ἀβδᾶ;» Ὁ Γέροντας σιωποῦσε. Ὑστερα ἔστειλε καὶ κάλεσε τὸν τυφλὸ μοναχὸ καὶ τοῦ μίλησε γιὰ τὸν θάνατό του. Ἐκεῖνος δάκρυσε καὶ εἶπε· «Σέ ποιὸν ἀφήνεις ἐμένα τὸν τυφλό;» «Προσευχήσου — εἶπε ὁ Γέροντας — νά βρῶ παρηρησία μπροστά στὸν Θεό καὶ ἐλπίζω ὅτι τὴν Κυριακὴ θά κάνεις τὴ σύναξιν». Ἀναπαύθηκε ὁ Γέροντας καὶ μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες ἐπανέκτησε τὸ φῶς του καὶ ἔγινε πατέρας τοῦ μοναστηρίου.

97. Ἕνας ἀπὸ τοὺς Πατέρες κατοικοῦσε σέ κάποιον τόπο καὶ ἔκανε ζωὴ ὑποδειγματική. Αὐτὸς εἶχε ἓναν ἀδελφὸ πού ἦταν ἡγούμενος μιᾶς Λαύρας. Σκέφθηκε λοιπὸν κάποια μέρα· «Γιατί νά κάθομαι ἐδῶ καὶ νά κοιπάζω; Θά πάω στὸν ἀδελφόν μου καὶ αὐτὸς θά μοῦ δίνει τὰ χρειαζόμενα». Σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸν ἀδελφόν του, ὁ ὁποῖος μόλις τὸν εἶδε χάρηκε. Λέγει λοιπὸν τοῦ ἀδελφοῦ του· «Θέλω νά μείνω ἐδῶ ἀλλὰ δῶς μου ἓνα κελί γιὰ νά μένω μόνος». Τοῦ ἔδωσε, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη καὶ ὕστερα λησιμόνησε ὅτι ὁ ἀδελφός του ἦλθε ἐκεῖ.

Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Λαύρας βλέποντας ὅτι εἶναι ἀδελφός τοῦ ἡγουμένου, νόμιζαν ὅτι ὁ ἀδελφός του τοῦ προσφέρει ὅ,τι χρειάζεται καὶ δέν τοῦ πῆγαν τίποτε οὔτε τὸν κάλεσαν σέ κελί νά πάρει τουλάχιστον ψωμί. Καὶ αὐτὸς καθὼς ἦταν

θῆς ὧν οὐκ ὥχλει τινί. Τότε λογίζεται ἐν ἑαυτῷ λέγων· Τάχα οὐκ ἔστι θέλημα Θεοῦ, ἵνα μείνω ὧδε. Λαμβάνει οὖν τὸ κλειδὸν τοῦ κελλίου καὶ ἀποφέρει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι, οὐ δύναμαι μεῖναι ὧδε. Ἐκεῖνος ἐθαύμασε λέγων· Πότε γὰρ ἦλθες ὧδε; Λέγει αὐτῷ· Οὐ σύ μοι ἔδωκας τὸ κλειδὸν τοῦ κελλίου; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ· Πείσθητί μοι, ὅτι οὐκ ἐμνήσθην ὅτι ἦλθες ὧδε· ἀλλὰ διὰ τὸν Κύριον εἶπέ μοι ποίῳ λογισμῷ ἦλθες. Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Τοιαύτην ἐλπίδα ἔχων, ἵνα ἀναπαύωμαι πρὸς σέ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ· Δικαίως οὖν ἀπέκρυψεν ὁ Θεὸς ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ εἶχες ἐπ' αὐτόν, ἀλλ' ἐπ' ἐμοί. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸν πρῶτον τόπον αὐτοῦ.

98. Νεώτερός τις ἀποτάξασθαι δουλόμενος, ἀπῆρχετο εἰς τὴν ἔρημον· καὶ θεωρήσας πύργον εἶπεν ἐν ἑαυτῷ ὅτι· Ὅν ἂν εὗρω ἐν τῷ πύργῳ, δουλεύσω αὐτῷ μέχρι θανάτου. Φθάσας οὖν ἔκρουσε καὶ ἐξῆλθε γέρον μοναχός. Εἶπε δὲ αὐτῷ· Τί θέλεις; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· χάριν εὐχῆς ἐλήλυθα. Ἐδέξατο οὖν αὐτὸν ὁ γέρον καὶ ἀνέπαυσε καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐκ ἔχεις ἀπόκρισιν πώποτε; Ὁ δὲ ἔφη· Οὐχί· ἀλλ' ὧδε δούλομαι μεῖναι. Ἀφῆκεν οὖν αὐτόν. Ἦν δὲ ὁ γέρον πεσὼν εἰς πορνείαν καὶ εἶχε τὴν γυναῖκα μεθ' ἑαυτοῦ. Λέγει οὖν τῷ ἀδελφῷ· Εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, ὕπαγε ἐν μοναστηρίῳ· ἐγὼ γὰρ γυναῖκα ἔχω. Ὁ δὲ ἀδελφός εἶπε· Κἄν τε γυναῖκα ἔχῃς καὶ ἀδελφήν, οὐκ οἶδα· ἐγὼ τέως δουλεύσω ὑμῖν, ἕως θανάτου.

Χρόνου δὲ παρελθόντος τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, λέγου-

διστακτικός ἀπὸ σεβασμό, δὲν ἐνοχλοῦσε κανέναν. Σκέφθηκε τότε καὶ εἶπε· «Ἴσως δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ μείνω ἐδῶ». Παίρνει λοιπὸν τὸ κλειδί τοῦ κελλιοῦ, τὸ ἐπιστρέφει στὸν ἀδελφό του καὶ τοῦ λέει· «Συγχώρα με, δὲν μπορῶ νὰ μένω ἐδῶ». Ἐκεῖνος ἐξεπλάγη καὶ τοῦ λέει· «Πότε ἦλθες ἐδῶ;» «Ἐσὺ δὲν μοῦ ἔδωσες τὸ κλειδί τοῦ κελλιοῦ;» τὸν ρωτάει. «Πίστεψέ με — τοῦ λέει ὁ ἀδελφός του — δὲν θυμολοῦν ὅτι ἦλθες ἐδῶ. Ἀλλὰ γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Κυρίου, πές μου ποιός λογισμός σέ ἔκανε καὶ ἦλθες ἐδῶ;» Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Ἀκριβῶς μέ τέτοια ἐλπίδα, νὰ βρῶ δηλαδὴ ἀνάπαυση κοντά σου». Τότε τοῦ λέει ὁ ἀδελφός του· «Δίκαια λοιπὸν μ' ἔκανε ὁ Θεὸς νὰ σέ λησμονήσω, γιατί δὲν στήριξες τὴν ἐλπίδα σου σ' Ἐκεῖνον, ἀλλὰ σέ μένα». Ἔτσι σηκώθηκε καὶ ἐπέστρεψε στό τόπο πού κατοικοῦσε πρῶτα.

98. Κάποιος νέος πού ἤθελε νὰ μονάσει, πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἔρημο. Καθὼς πῆγαινε, εἶδε ἕναν πύργο καὶ εἶπε μέσα του· «Ὅποιον κι ἂν βρῶ μέσα στὸν πύργο, θά τὸν ὑπηρετήσω μέχρι θανάτου». Ἐφτάσε ἐκεῖ καὶ χτύπησε τὴν πόρτα. Βγῆκε ἕνας γηραλέος μοναχός καὶ τοῦ λέει· «Τί θέλεις;»

«Γιὰ νὰ πάρω εὐχή, ἦρθα» ἀπάντησε. Τὸν πῆρε μέσα ὁ Γέροντας καὶ τὸν περιποιήθηκε. Τοῦ ρώτησε κάποια σιγμή· «Δὲν ἔχεις καμιά παραγγελία ἀπὸ πουθενά;» «Ὁχι» τοῦ εἶπε «ἀλλὰ ἐγὼ θέλω νὰ μείνω ἐδῶ». Καὶ τὸν ἄφησε νὰ μείνει.

Αὐτὸς ὅμως ὁ Γέροντας εἶχε πέσει σέ πορνεία καὶ εἶχε τὴν γυναῖκα μαζί του. Καὶ λέει κάποια ὥρα στὸν ἀδελφό· «Ἐάν θέλεις νὰ ὠφεληθεῖς, πῆγαινε σέ μοναστήρι. Γιατί ἐγὼ ἔχω γυναῖκα». Ἀλλὰ ὁ ἀδελφός τοῦ εἶπε· «Κι ἂν ἔχεις γυναῖκα, κι ἂν ἔχεις ἀδελφή, δὲν γνωρίζω. Ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα θά σᾶς ὑπηρετήσω μέχρι θανάτου».

Ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα πού τοῦς

σι πρὸς ἑαυτούς· Οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν τὸ θάρος ὃ θαστάζομεν ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν τούτου ἔχομεν ἀπαιτηθῆναι. Ἀπέλθωμεν τῶν ὧδε καὶ καταλείψωμεν αὐτῷ τὸ κελλίον. Καὶ δὴ λαβόντες εἴ τι ἠδύναντο, λέγουσι τῷ ἀδελφῷ ὅτι· Εἰς εὐχὴν ἀπερχόμεθα· ἀλλὰ φύλαξον ἡμῖν τὸ κελλίον. Ὡς οὖν ἀπῆλθον ὀλίγον διάστημα, νοήσας ὁ ἀδελφὸς τὴν δουλὴν αὐτῶν, ἀπῆει πρὸς αὐτούς. Ἰδόντες οὖν αὐτόν, ἐταράχθησαν καὶ εἶπον· Ὡς πότε κατακρίνεις ἡμᾶς; Ἐχεις τὸ κελλίον· κάθισον καὶ πρόσεχε σεαυτῷ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς εἶπεν· Ἐγὼ διὰ τὸ κελλίον οὐκ ἦλθον· ἀλλ' ἵνα ὑμῖν δουλεύσω. Καὶ δὴ ἡ μὲν γυνὴ ἀπῆλθεν εἰς μοναστήριον, ὁ δὲ γέρον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· καὶ διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἐσώθησαν ἀμφότεροι.

Τέλος τῆς περὶ ὑπομονῆς καὶ ἀνδρείας πραγματείας.

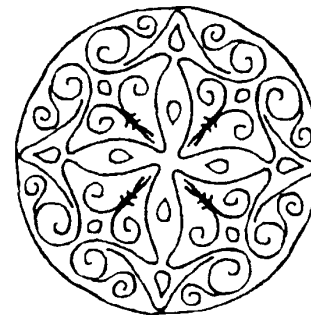

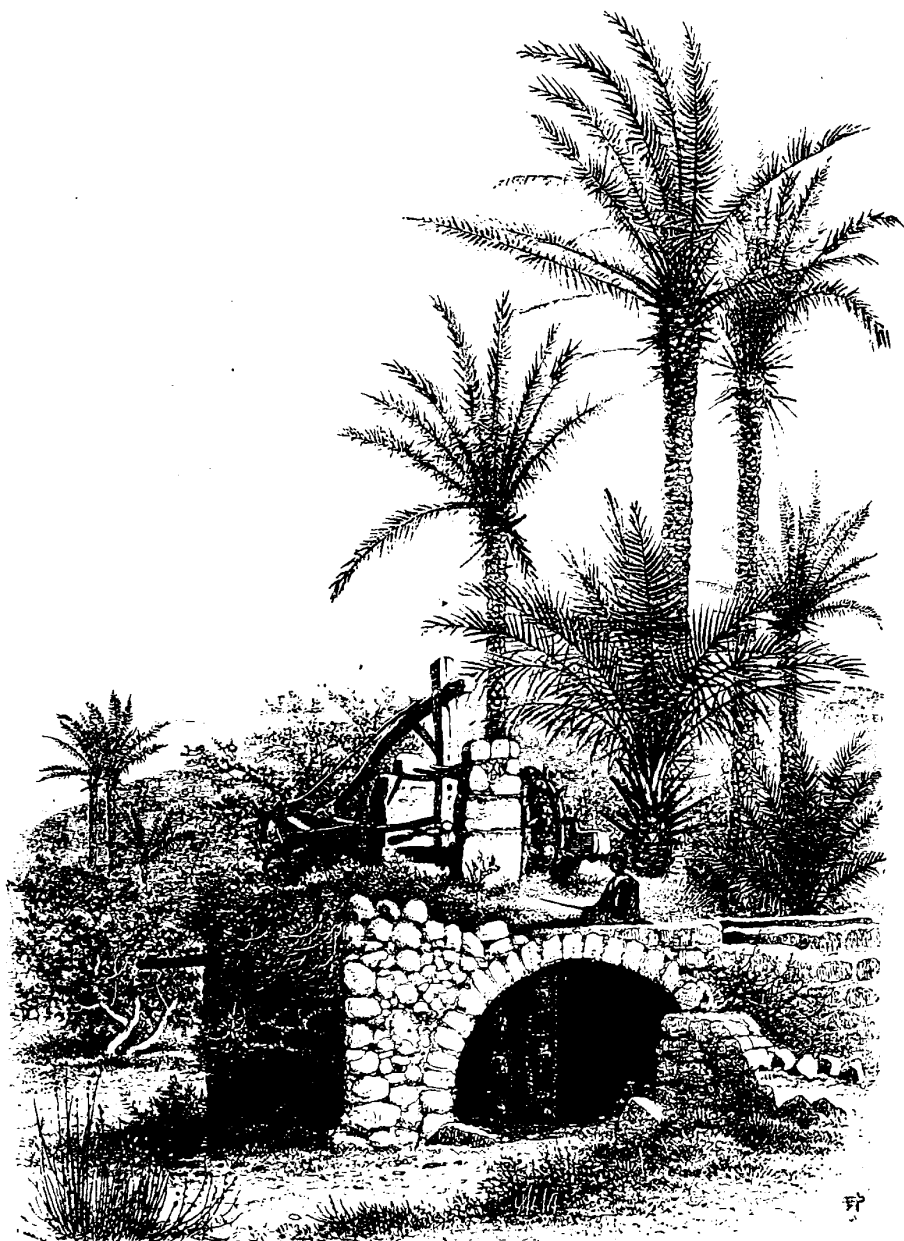
ὑπηρετήσε, εἶπαν αὐτοὶ μεταξύ τους· «Δέν μᾶς φτάνει τὸ θάρος τῆς ἁμαρτίας πού κουβαλᾶμε, νὰ ἔχουμε ἐπιπλέον νὰ δώσουμε λόγο καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; Ἄς φύγουμε ἡμεῖς ἀπ' ἐδῶ καὶ νὰ τοῦ ἀφήσουμε τὸ κελί». Πράγματι πῆραν ὅ,τι μπορούσαν νὰ πάρουν καὶ εἶπαν στὸν ἀδελφό· «Ἐμεῖς φεύγουμε γιὰ προσκύνημα. Ἀλλὰ ἐσύ φύλαξέ μας τὸ κελί».

Εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ λίγο διάστημα, ὁπότε ὁ ἀδελφὸς κατάλαβε τὴν ἀπόφασή τους καὶ πῆρε τὸν δρόμο νὰ τοὺς συναντήσει.

Σὰν τὸν εἶδαν λοιπὸν μπροστά τους, ταράχθηκαν καὶ εἶπαν· «Ὡς πότε θὰ μᾶς καταδικάζεις; Ἐχεις τὸ κελί, μείνε ἐκεῖ καὶ πρόσεχε τὴν ψυχὴ σου». Κι ὁ ἀδελφὸς εἶπε· «Ἐγὼ δέν ἦρθα γιὰ τὸ κελί, ἦρθα νὰ ὑπηρετήσω ἐσᾶς». Καὶ τότε πιά ἡ γυναῖκα πῆγε σ' ἓνα μοναστήρι καὶ ὁ Γέροντας γύρισε στὸν τόπο του. Ἔτσι μὲ τὴν ὑπομονὴ τοῦ ἀδελφοῦ σώθηκαν καὶ οἱ δύο.

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ ὑπομονῆς καὶ ἀνδρείας.

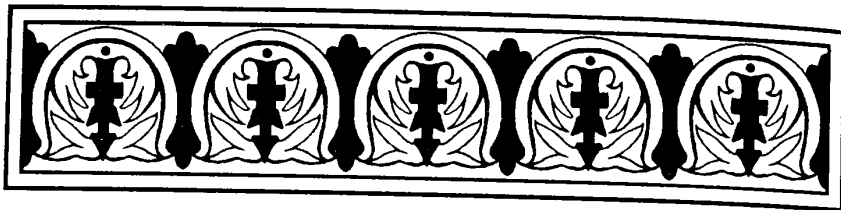

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

*«Προσέχετε... μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς·
εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».*

(Ματθ. 6, 1-5)

Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν πρὸς ἐπίδειξιν

Ηκουσεν ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος περὶ τινος νεωτέρου μοναχοῦ ποιήσαντος σημεῖον ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς τούτου ἑωρακότος Γέροντάς τινας ὁδεύοντας καὶ κάμνοντας ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὀνάγροις ἐπιτάξαντος ἔλθεῖν καὶ θαστάσαι αὐτούς, ἕως φθάσωσι πρὸς αὐτόν. Οἱ οὖν Γέροντες ἀνήγγειλαν τῷ ἀδδᾷ Ἀντωνίῳ ταῦτα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐοικέ μοι ὁ μοναχὸς οὗτος πλοῖον εἶναι μεστὸν ἀγαθῶν· οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἥξει εἰς τὸν λιμένα.

Καὶ μετὰ χρόνον ἄρχεται ἐξαίφνης ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος κλαίειν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας καὶ ὀδύρεσθαι. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Τί κλαίεις, ἀδδᾶ; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Μέγας στύλος τῆς Ἐκκλησίας ἄρτι ἔπεσεν. Ἔλεγε δὲ περὶ τοῦ νεωτέρου μοναχοῦ. Ἀλλ' ἀπέλθετε, φησὶν, ἕως αὐτοῦ καὶ βλέπετε τὸ γεγονός. Ἀπέρχονται οὖν οἱ μαθηταὶ καὶ εὐρίσκουσι τὸν μοναχὸν ἐπὶ ψιαθίου καθήμενον καὶ κλαίοντα τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἠργάσατο. Ἐωρακῶς δὲ τοὺς μαθητὰς τοῦ Γέροντος, λέγει· Εἶπατε τῷ Γέροντι, ἵνα παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν δέκα μόνον ἡμέρας ἐνδοῦναί μοι καὶ ἐλπίζω ἀπολογήσασθαι. Καὶ ἐντὸς ἡμερῶν πέντε ἐτελεύτησεν.

1. Ὀναγρος = ἄγριος ὄνος (ζέβρος καὶ ζέβρα).

2. Τὸ «τίλλειν τὰς τρίχας» τῆς κεφαλῆς θεωροῦνταν ὡς ἐκδήλωση θλίψεως· γι' αὐτὸ καὶ ἡ φράση παρέμεινε στὴ γλῶσσα μέ μεταφορικῇ σημασίᾳ μέχει καὶ σήμερα (πρβλ. ἦταν νὰ τραβᾶς τὰ μαλλιά σου). Ἰσοδυναμεῖ ἐπομένως μέ ἕνα ἀπὸ τὰ ρήματα κόπτεσθαι (= ὅτι χτυπάει τὸ στήθος του κάποιος

Τίποτε δὲν πρέπει νὰ κάνουμε γιὰ ἐπίδειξη

Ηκουσε ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος* γιὰ κάποιον νεαρό μοναχό ὅτι ἔκανε κάποιο θαῦμα καθὼς βάδιζε. Εἶχε δεῖ δηλαδή κάποιους Γέροντες νὰ βαδίζουν καὶ νὰ ἔναι κατάκοποι ἀπὸ τὴν πεζοπορία· καὶ ἔδωσε ἐντολὴ σέ ὀνάγρους¹ νὰ πᾶνε καὶ νὰ τοὺς μεταφέρουν, ἕως ὅτου φθάσουν ἐκεῖ πού ἦταν κι αὐτός.

Οἱ Γέροντες λοιπὸν τὸ ἀνέφεραν στὸν ἀδδᾶ Ἀντώνιο· κι ἐκεῖνος τοὺς εἶπε· «Μοῦ φαίνεται ὁ μοναχὸς αὐτός πὼς εἶναι καρὰδι γεμάτο ἀπὸ ἀγαθὰ· δὲν γνωρίζω ὅμως ἂν θὰ φθάσει στό λιμάνι».

Καὶ λίγο καιρὸ ἀργότερα ἄρχισε ξαφνικά ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος νὰ κλαίει καὶ νὰ χτυπιέται θρηνώντας². Τὸν ρώτησαν οἱ μαθητὲς του· «Γιατί κλαῖς, ἀδδᾶ;» Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε· «Ἕνας μεγάλος στύλος τῆς Ἐκκλησίας ἤδη ἔπεσε». Καὶ ἐννοοῦσε τὸν νεαρό μοναχό. «Πηγαίνετε ὅμως —πρόσθεσε— στό κελί του καὶ δεῖτε αὐτό πού ἔγινε». Πᾶνε λοιπὸν οἱ μαθητὲς καὶ θρῖσκουν τὸν μοναχό πάνω σέ ψάθα καθισμένο νὰ κλαίει γιὰ τὸ ἁμάρτημα πού ἔκανε. Σάν εἶδε τοὺς μαθητὲς τοῦ Γέροντα, τοὺς εἶπε· «Πέστε στὸν Γέροντα νὰ παρακαλέσει τὸν Θεό μόνο δέκα μέρες νὰ μοῦ παραχωρήσει καὶ ἐλπίζω νὰ ἐτοιμασθῶ γιὰ τὴν ἀπολογία». Ἀλλὰ μέσα σέ πέντε μέρες πέθανε.

ἀπὸ θλίψης), τύπτεσθαι (= ὅτι χτυπιέται κάποιος ἀπὸ τὴ θλίψη του) κ.ἄ.

2. Ἐπηνέθη τις μοναχὸς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἀντώνιον. Ὁ δέ, παραβαλόντος αὐτοῦ, ἐπείρασεν εἰ φέρει ἀτιμίαν. Καὶ εὐρὼν ὅτι οὐ θαστάζει, εἶπεν αὐτῷ· Ἔοικας κώμη τὰ ἔμπροσθεν κεκαλλωπισμένη, τὰ δὲ ὀπίσθεν ὑπὸ ληστῶν συλουμένη.

3. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀρσενίου καὶ τοῦ ἀδδᾶ Θεόδωρου τοῦ τῆς Φέρμης ὅτι ὑπὲρ πάντα ἐμίσουν τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν. Ὁ μὲν οὖν ἀδδᾶς Ἀρσένιος οὐχ ὑπήντα ταχέως τινί, ὁ δὲ ἀδδᾶς Θεόδωρος ὑπήντα μέν, ἀλλ' ὡς ῥομφαία ἦν.

4. Ἦν τις Γέρων ἐν Σκήτει ὀνόματι Δανιήλ καὶ εἶχε μαθητήν· συνώκησε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ ἀδελφὸς ὀνόματι Σέργιος ὀλίγον χρόνον καὶ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀδελφοῦ Σεργίου, ἔδωκεν ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ παρρησίαν, ἡγάπα γάρ αὐτόν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν λαμβάνει ὁ Γέρων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ καὶ ἀνέρχονται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἔθος γάρ ἐστι τῷ ἡγουμένῳ τῆς Σκήτεως ἀνέρχεσθαι πρὸς τὸν πάπαν τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ. Καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν περὶ ὥραν ἑνδεκάτην. Καὶ ὡς περιεπάτουν εἰς τὸν δρόμον, βλέπουσιν ἀδελφὸν γυμνόν, περιεζωσμένον καμψαρικὸν ἐπὶ τῶν ψόων αὐτοῦ. Ἦν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος προσποιούμενος σαλὸν καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλοι σαλοί· καὶ περιῆγεν ὁ ἀδελφὸς ὡς σαλὸς καὶ

3. Ροί = μικρὸ ἀγγεῖο λαδιοῦ (λαδερό) ἢ καὶ νεροῦ.

4. Σαλός-σαλότης: Στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι γνωστοί οἱ «διὰ Χριστὸν σαλοί». Ἦσαν ἅγιοι πού ὑποκρίνονταν τὸν ἀνόητο, τὸν τρελό. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἐνέπαιζαν τὸν κόσμον, ἀπέφευγαν τὴν ἀνθρώπινη κενοδοξία

2. Ἐπαίνεσαν στὸν ἀδδᾶ Ἀντώνιο* κάποιοι ἀδελφοί ἓναν μοναχό. Καὶ ὁ ἀδδᾶς, κάποια φορὰ πού τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ μοναχός, τὸν δοκίμασε ἂν ὑπομένει τὸν ἐξευτελισμό. Διαπίστωσε ὅμως ὅτι δέν τὸν ἀντέχει, καὶ τοῦ εἶπε: «Μοιάζεις μέ τό χωριό πού ἀπό μπροστά εἶναι καταστόλιστο, ἐνῶ ἀπό τήν πίσω μεριά λεηλατεῖται ἀπό ληστές».

3. Ἐλεγαν γιά τὸν ἀδδᾶ Ἀρσένιο* καὶ γιά τὸν ἀδδᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης ὅτι πάνω ἀπ' ὅλα μισοῦσαν τὴ δόξα ἀπό μέρους τῶν ἀνθρώπων.

Γι' αὐτό ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος δέν συναντοῦσε εὐκολα ἄνθρωπο. Ἐνῶ ὁ ἀδδᾶς Θεόδωρος συναντοῦσε δέδαια, ἀλλά ἦταν σάν ξίφος.

4. Ἦταν στή Σκήτη κάποιος Γέροντας πού ὀνομαζόταν Δανιήλ* καὶ εἶχε ἓνα μαθητή. Συγκατοίκησε μέ τὸν μαθητὴ τοῦ αὐτόν ἓνας ἀδελφός, πού τὸν ἔλεγαν Σέργιο, γιά μικρό χρονικό διάστημα καὶ πέθανε. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ Σεργίου, ὁ ἀδδᾶς Δανιήλ πῆρε πιό κοντά τὸν μαθητὴ τοῦ, ἐπειδὴ τὸν ἀγαποῦσε.

Κάποια μέρα λοιπὸν παίρνει ὁ Γέροντας τὸν μαθητὴ τοῦ καὶ πηγαίνουν στήν Ἀλεξανδρεία. Ὑπῆρχε ἡ συνήθεια ὁ ἡγούμενος τῆς Σκήτης νά ἐπισκέπτεται τὸν ἀρχιεπίσκοπο κατὰ τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα. Ἐφθασαν στήν πόλη κατὰ τίς πέντε τό ἀπόγευμα καὶ καθὼς πῆγαιναν στὸν δρόμο, βλέπουν ἓναν ἀδελφό γυμνό, πού κρεμόταν ἀπὸ τὴ μέση τοῦ ἓνα ροῖ³. Προσποιοῦνταν ὁ ἀδελφός αὐτός τὸν σαλό⁴ καὶ τὸν συνόδευσαν καὶ ἄλλοι σαλοί. Γυρνοῦσε λοιπὸν ὁ

καὶ καθὼς ἐξέθεταν τὸν ἑαυτό τους, ἐπεδίωκαν τὴν ἄκρα ταπείνωση γιά νά ἐπιτύχουν τὴν τελείωσή τους. Οἱ πιό γνωστοί σαλοί τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Συμεών, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Σάββας ὁ νέος.

ἐξηχευόμενος καὶ ἀρπάζων τὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ παρέχων τοῖς ἄλλοις σαλοῖς. Εἶχε δὲ καὶ ὄνομα Μάρκος ὁ τοῦ Ἱππου· δημόσιον δὲ ἐστὶν ὁ Ἱππος. Ἐκεῖ ἔκαμνε Μάρκος ὁ σαλὸς καὶ κατέλυνεν ἑκατὸν νομμία τῆς ἡμέρας καὶ ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο εἰς τὰ σκαμνία. Ἐκ τῶν ἑκατὸν δὲ νομμίων ἠγόραζεν ἑαυτῷ ἀννόνα δώδεκα νομμίων καὶ τὰ ἄλλα παρεῖχε τοῖς ἄλλοις σαλοῖς. Πᾶσα δὲ ἡ πόλις ἐγνώριζε Μάρκον τὸν τοῦ Ἱππου διὰ τὴν ἐξηχίαν αὐτοῦ. Λέγει δὲ ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ὑπαγε ἴδε, ποῦ καταλύει ὁ σαλὸς ἐκεῖνος. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἠρώτησε καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Εἰς τὸν Ἱππον· σαλὸς γάρ ἐστι.

Μετὰ δὲ τῷ συντάξασθαι τῷ πάπα, ὁ Γέρων τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ εὗρε Μάρκον τὸν σαλὸν εἰς τὸ Τετράπυλον τὸ μέγα. Καὶ δραμὼν ὁ Γέρων ἐδράξατο αὐτοῦ καὶ ἤρξατο κράζειν λέγων· Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, βοηθεῖτε. Ὁ δὲ σαλὸς κατέπαιζε τοῦ Γέροντος. Συνήχθη δὲ πλῆθος πολὺ ἐπ' αὐτούς. Ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ εὐλαβηθεὶς ἀπὸ μακρόθεν ἵστατο· καὶ πάντες ἔλεγον τῷ Γέροντι· Μὴ πάσχε ὕβριν· σαλὸς γάρ ἐστι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ὑμεῖς ἐστέ σαλοί. Σήμερον γὰρ οὐχ εὖρον ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἰ μὴ τοῦτον. Ἐφθασαν δὲ καὶ κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζοντες τὸν Γέροντα καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Τί ποτέ σοι ἐποίησεν ὁ σαλὸς οὗτος; Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἀρατέ μοι αὐτὸν πρὸς τὸν πάπαν· καὶ ἔλαβον αὐτόν. Καὶ λέγει ὁ Γέρων τῷ πάπα· Σήμερον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ σκεῦος τοιοῦτον οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ πάπας γινούς, ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπληροφόρηθη

5. Νομμίον· νόμισμα μικρὸ, χάλκινο ἢ ἀργυρὸ ἢ χρυσό σὲ χρήση στούς Δωριεῖς τῆς Σικελίας καὶ κάτω Ἰταλίας.

6. Τετράπυλον· Ἐκκλησία στήν Ἀλεξάνδρεια, στήν ὁποία πίστευαν ὅτι ἦταν θαμμένα λείψανα τοῦ προφήτη Ἰερεμία (Σωφρονίου Ἱεροσολ. *Miracula*

ἀδελφός ὡς σαλός, παρίστανε τὸν μανιακό, ἄρπαζε πράγματα τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰ ἔδινε στούς ἄλλους σαλοῦς. Τὸν ἔλεγαν μάλιστα ὁ Μάρκος τοῦ Ἱπποδρομίου. Τό Ἱπποδρόμιο εἶναι δημόσιος χώρος. Ἐκεῖ δούλευε σκληρά ὁ Μάρκος ὁ σαλός καὶ ξόδευε τὸ κέρδος τῆς δουλειᾶς του, πού ἦταν ἑκατὸ νομμία⁵ τῇ μέρᾳ, καὶ στὸν ἴδιο χώρο κοιμόταν πάνω στίς κερκίδες. Ἀπὸ τὰ ἑκατὸ νομμία ἀγόραζε γιὰ τὸν ἑαυτό του τροφή ἀξίας δώδεκα νομμίων καὶ τὰ ὑπόλοιπα τὰ διέθετε γιὰ τοὺς ἄλλους σαλοῦς. Ὅλη ἡ πόλη γινώριζε τὸν Μάρκο τοῦ Ἱπποδρομίου ἐξαιτίας τῆς τρέλας του. Λέει λοιπὸν ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του· «Πηγαινὲ καὶ δὲς ποῦ μένει ὁ σαλὸς ἐκεῖνος». Πῆγε ὁ μαθητής, ρώτησε καὶ τοῦ εἶπαν· «Στὸ Ἱπποδρόμιο, γιατί εἶναι τρελός».

Ἀφοῦ χαιρέτισε ὁ Γέροντας τὸν ἀρχιεπίσκοπο, τὴν ἄλλῃ μέρᾳ ἀπὸ θεϊκῆς οἰκονομίας βρῆκε τὸν Μάρκο τὸν σαλὸ στὸ Μέγα Τετράπυλο⁶. Ἐτρεξε ἀμέσως, τὸν ἔπιασε καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει δυνατά· «Ἀλεξανδρινοί, τρέξτε». Ὁ σαλὸς περιέπαιζε τὸν Γέροντα. Μαζεύτηκε πολὺς κόσμος γύρω τους, ἐνῶ ὁ μαθητής του φοβισμένος στεκόταν ἀπὸ μακριά. Ὅλοι ἔλεγαν στὸν Γέροντα· «Μὴν ἐκτίθεσαι, γιατί εἶναι τρελός». «Τρελοί εἰστε ἐσεῖς —τούς λέει ὁ Γέροντας. Γιατί σήμερᾳ δὲν βρῆκα ἄλλον ἄνθρωπο στήν πόλη αὐτὴ ἐκτός ἀπ' αὐτόν».

Κατέφθασαν σὲ λίγο καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας ποὺ γινώριζαν τὸν Γέροντα καὶ τοῦ λένε· «Τί ἄραγε σοῦ ἔκανε ὁ σαλὸς αὐτός;» Κι ὁ Γέροντας τοὺς λέει· «Πηγαίντε τὸν μου στὸν ἀρχιεπίσκοπο» καὶ τὸν πῆραν. Ὅταν ἔφθασαν στὸν ἀρχιεπίσκοπο, τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Στὴν πόλη αὐτὴ σήμερᾳ ἄλλο τέτοιο σκεῦος χάριτος δὲν ὑπάρχει». Ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατάλαβε ὅτι ὁ Γέροντας εἶχε πληροφορία ἀπὸ τὸν

Cyri et Ioannis 36, PG 87, 3560C. Ἰω. Μόσχου *Λειμῶν* 77, PG 87, 2929D).

περὶ αὐτοῦ ὁ Γέρων, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ σαλοῦ καὶ ἤρξατο ἐνορκίζειν αὐτὸν φανερωῶσαι ἑαυτὸν αὐτοῖς, τίς ἐστιν. Ὁ δὲ ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ὠμολόγησε λέγων ὅτι· Μοναχὸς ἦμην καὶ κατακυριεύθην ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας ἔτη δεκαπέντε καὶ ἐλθὼν εἰς ἑαυτόν, λέγω· Μάρκε, δεκαπέντε ἔτη ἐδούλευσας τῷ ἐχθρῷ, δεῦρο τὰ ὅμοια δούλευσον τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ Πέμπτον καὶ ἐκεῖ ἔμεινα ὀκτῶ ἔτη καὶ μετὰ τὰ ὀκτῶ ἔτη λέγω ἐν ἑαυτῷ· δεῦρο εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ ποιήσον σεαυτὸν σαλόν ἄλλα ὀκτῶ ἔτη· καὶ ἰδοὺ σήμερον πληροῦνταί μου τὰ ὀκτῶ ἔτη τοῦ σαλοῦ. Καὶ ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδὸν πάντες. Καὶ ἐκοιμήθη ὁ Μάρκος εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον μετὰ τοῦ Γέροντος.

Καὶ ὅτε ἡμέρα ἐγένετο, λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ἀδελφέ, φώνησόν μοι τὸν ἀδδᾶν Μάρκον, ὥστε ποιῆσαι ἡμῖν εὐχὴν τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν. Καὶ ἀπελθὼν ὁ μαθητὴς εὗρεν αὐτὸν κοιμηθέντα ἐν Κυρίῳ. Καὶ ἐλθὼν ἀνήγγειλε τῷ Γέροντι ὅτι ὁ ἀδδᾶς Μάρκος ἐτελειώθη· ὁ δὲ Γέρων ἀνήγγειλε τῷ πάπᾳ καὶ ὁ πάπας τῷ στρατηλάτῃ καὶ κελεύει ἄπρακτα γενέσθαι ἐν τῇ πόλει. Καὶ πέμπει ὁ Γέρων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Σκήτει λέγων· Κρούσατε κροῦσμα καὶ συνάξατε τοὺς Πατέρας καὶ εἴπατε αὐτοῖς· ἔλθετε καὶ εὐλογήθητε παρὰ τοῦ Γέροντος. Καὶ ἀνέβη πᾶσα ἡ Σκήτις ἀσπροφοροῦντες μετὰ κλάδων καὶ θαῖων· ὁμοίως καὶ τὸ Ἑνατον καὶ τὰ Κελλία καὶ οἱ εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας καὶ πᾶσαι αἱ Λαῦραι αἱ κατὰ Ἀλεξάνδρειαν, ὥστε τὸ λείψανον ἐπὶ πέντε ἡμέρας μὴ ταφῆναι καὶ ἀναγκασθῆναι αὐτοὺς σμυρνῆσαι τὸ λείψανον τοῦ μακαρί-

Θεοῦ γι' αὐτόν καὶ πέφτοντας στά πόδια τοῦ σαλοῦ ἄρχιζε νὰ τὸν ἐξορκίζει νὰ ἀποκαλυφθεῖ ποιὸς εἶναι. Καὶ ὁ σαλὸς ἦλθε στὸν ἑαυτό του καὶ φανέρωσε τὰ ἐξῆς: «Ἦμουν μοναχὸς καὶ κατακυριεύθηκα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας γιὰ δεκαπέντε χρόνια. Τελικὰ συνῆλθα καὶ εἶπα: Μάρκε, δεκαπέντε χρόνια ὑπηρέτησες τὸν ἐχθρό, ἐμπρός τώρα ἄλλα τόσα χρόνια ὑπηρέτησε τὸν Χριστό. Καὶ πῆγα στὸ Πέμπτο καὶ ἔμεινα ἐκεῖ ὀκτῶ χρόνια. Μετὰ τὰ ὀκτῶ χρόνια εἶπα στὸν ἑαυτό μου: Ἐλα τώρα, μπές στὴν πόλη καὶ κάνε τὸν σαλό ἄλλα ὀκτῶ χρόνια. Καὶ νά, πού σήμερα συμπληρώνονται τὰ ὀκτῶ χρόνια τοῦ σαλοῦ». Ἐκλαψαν τότε ὅλοι μαζί. Τὴν νύκτα ἐκείνη κοιμήθηκε ὁ Μάρκος στὸ ἐπισκοπεῖο, ὅπου ἔμεινε καὶ ὁ Γέροντας.

Ὅταν ξημέρωσε, λέει ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του: «Ἀδελφέ, φώναξέ μου τὸν ἀδδᾶ Μάρκο, νὰ μᾶς δώσει τὴν εὐχή του καὶ νὰ φύγουμε γιὰ τὸ κελὶ μας». Πῆγε ὁ μαθητὴς καὶ τὸν βρῆκε “κοιμηθέντα ἐν Κυρίῳ”. Ἐπέστρεψε καὶ τὸ ἀνέφερε στὸν Γέροντα ὅτι ὁ ἀδδᾶς Μάρκος “ἐτελειώθη”. Πληροφόρησε ὁ Γέροντας τὸν ἀρχιεπίσκοπο καὶ αὐτὸς τὸν στρατηγό. Ὁ στρατηγὸς διέταξε τότε νὰ κηρυχθεῖ ἀργία στὴν πόλη. Καὶ ὁ Γέροντας ἔστειλε τὸν μαθητὴ του στὴ Σκήτη μὲ τὴν ἐντολή: «Χτυπῆστε τὰ σήμαντρα, συγκεντρώστε τοὺς Πατέρες καὶ πείτε τους: ἔλατε νὰ πάρετε εὐλογία ἀπὸ τὸν Γέροντα».

Πράγματι ἀνέθηκε ὅλη ἡ Σκήτη στὴν πόλη ντυμένοι στά λευκά⁷ «μετὰ κλάδων καὶ θαῖων». Ἦρθαν ἐπίσης οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἑνάτου, τῶν Κελλίων, τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας καὶ ὅλες οἱ Λαῦρες ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ταφεῖ τὸ λείψανο ἐπὶ πέντε μέρες καὶ ἀναγκάσθηκαν νὰ ἀλείψουν μὲ σμύρνα⁸ τὸ λείψανο τοῦ

7. Βλ. Ζ ὑπόσημ. 30 σελ. 332.

8. Σμύρνα: ρητινώδης γόμμα ἀπὸ ἀραβικὸ δένδρο εἵδους ἀκακίας, ποὺ τὴν χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὴν πρόσκαιρη συντήρηση ἢ τὴν ταρίχευση τῶν

νεκρῶν.

ου Μάρκου. Καὶ πᾶσα ἡ πόλις μετὰ κλάδων καὶ κηρῶν καὶ δακρύων τὴν γῆν ῥαντίσαντες ἐξεκόμισαν τὸ λείψανον τοῦ μακαρίου Μάρκου τοῦ σαλοῦ, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, τὸν διδόντα τοσαύτην χάριν καὶ δόξαν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

5. Ἀνέβη ὁ ἄδβᾶς Δανιήλ ἀπὸ τῆς Σκήτεως μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἐν Θηβαΐδι τῇ ἀνωτέρᾳ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἄδβᾶ Ἀπολλῶ καὶ ἐξῆλθον ὅλοι οἱ Πατέρες εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ὡς ἀπὸ σημείων ἑπτὰ ἦσαν δὲ ὡς πεντακισχίλιοι. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἄμμου ἠπλωμένους ἐπὶ κοιλίαν, ὡς ἐν τάξει ἀγγέλων μετὰ φόβου δεχομένων τὸν Χριστόν. Οἱ μὲν γὰρ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐστρώννουν ἐμπροσθεν αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ τὰ κουκούλια αὐτῶν καὶ ἦν ἰδεῖν τὰ ἐκχυνόμενα δάκρυα ὡς πηγὰς θρουνούσας.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἀρχιμανδρίτης προσεκύνησεν ἑπτὰκις, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν Γέροντα· καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν. Τότε παρεκάλει αὐτὸν ἀκοῦσαι λόγον παρ' αὐτοῦ· οὐ ταχέως γὰρ ἐλάλει τινί. Ὡς οὖν ἐκάθισαν ἔξω τοῦ κοινοδίου ἐπὶ τῆς ἄμμου διὰ τὸ μὴ χωρεῖν αὐτοὺς τὴν ἐκκλησίαν, λέγει ὁ ἄδβᾶς Δανιήλ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Γράψον· Εἰ θέλετε σωθῆναι, διώξατε τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν σιωπὴν· εἰς γὰρ τὰς δύο ἀρετὰς ταύτας ὅλος ὁ θίος τοῦ μοναχοῦ κρέμαται. Καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἔδωκε τινι τῶν ἀδελφῶν τὰ γράμματα καὶ μεθηρμήνευσεν αὐτὰ αἰγυπτιαστί. Καὶ ὡς ἀνεγνώσθησαν τοῖς Πατράσιν, ἔκλαυσαν πάντες καὶ προέπεμπον τὸν Γέροντα· οὐδεὶς γὰρ ἐτόλμα εἰπεῖν αὐτῷ· Ποίησον ἀγάπην.

9. Ἐτοι καλεῖται ὁ ἡγούμενος ὡς ἀρχηγός τῆς μάνδρας. Βλ. Δ ὑπόσημ. 18 σελ. 40.

μακαρίου Μάρκου. Καὶ ὅλη ἡ πόλη μέ κλαδιά καὶ κεριά στά χέρια, ραντίζοντας τὴ γῆ μέ τὰ δάκρυά τους κήδευσαν τὸ λείψανο τοῦ μακαρίου Μάρκου τοῦ σαλοῦ δοξάζοντας καὶ ὑμνώντας τὸν φιλόανθρωπο Θεό πού δίνει τόσο μεγάλη χάρη καὶ δόξα σ' αὐτούς πού τὸν ἀγαποῦν καὶ τώρα καὶ στοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες. Ἀμήν.

5. Ὁ ἄδβᾶς Δανιήλ ἀπὸ τῆ Σκήτη πῆγε μαζί μέ τόν μαθητή του στήν Ἀνω Θηβαΐδα γιά τή μνήμη τοῦ ἄδβᾶ Ἀπολλῶ. Ἐκεῖ ἔφτασαν καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες ἀπό ἀπόστασι μέχρι καὶ ἑπτὰ μίλια γιά νά τόν συναντήσουν· ἦσαν περὶ πέντε χιλιάδες.

Καὶ ἔβλεπε κανεῖς τό θέαμα νά προσκυνοῦν πεσμένοι μπρούμυτα πάνω στήν ἄμμο σάν νά ἔταν παρατάξη ἀγγέλων πού μετὰ φόβου ὑποδέχονται τόν Χριστό. Ἄλλοι ἔστρωναν τὰ ράσα τους μπροστά του, ἄλλοι τὰ κουκούλια τους καὶ ἔβλεπες τὰ δάκρυα πού χύνονταν σάν πηγές πού ἀνάδλυζαν.

Βγῆκε λοιπόν ὁ ἀρχιμανδρίτης⁹, προσκύνησε ἑπτὰ φορές προτοῦ πλησιάσει τόν Γέροντα, καὶ ἀφοῦ ἀλληλοασπασθηκαν, κάθισαν. Τότε ἄρχισε νά τόν παρακαλεῖ ν' ἀκούσουν κάποιον λόγο ἀπό τό στόμα του· γιατί δέν μιλοῦσε εὐκολα σέ ἄνθρωπο. Ὅταν λοιπόν κάθισαν ὅλοι ἔξω ἀπό τό κοινοδίο πάνω στήν ἄμμο, γιατί δέν τοὺς χωροῦσε ἡ ἐκκλησία, εἶπε ὁ ἄδβᾶς Δανιήλ στόν μαθητή του: «Γράψε: Ἐάν θέλετε νά σωθεῖτε, ἐπιδιώξετε τὴν ἀκτημοσύνη καὶ τὴν σιωπή. Γιατί ἀπό τίς δύο αὐτές ἀρετές κρέμαται ὅλος ὁ θίος τοῦ μοναχοῦ». Ἐδωσε κατόπιν ὁ μαθητὴς του σέ κάποιον ἀπό τοὺς ἀδελφούς αὐτὰ πού ἔγραψε κι ἐκεῖνος τὰ μετέφρασε στά αἰγυπτιακά. Ὅταν διαβάστηκαν στοὺς Πατέρες, ἔκλαψαν ὅλοι καὶ προέπεμψαν τόν Γέροντα καθὼς ἔφευγε. Κανεῖς δέν τολμοῦσε νά τοῦ πεῖ: Κάνε ἀγάπη νά παραμείνεις.

Καὶ εἰσελθὼν εἰς Ἑρμούπολιν, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ·
 «Υπαγε, κροῦσον εἰς τὸ μοναστήριον ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν
 καὶ εἰπὲ τῇ ἡγουμένη ὅτι ὧδε εἰμί. Ὁ γὰρ ἐκεῖ μοναστή-
 ριον γυναικῶν λεγόμενον τοῦ ἁγίου Ἱερεμίου καὶ οἰκοῦσιν
 ἐκεῖ ὡς τριακόσιαι ἀδελφαί· καὶ ἀπῆλθεν ὁ μαθητὴς καὶ
 ἔκρουσε καὶ λέγει αὐτῷ ἡ θυρωρὸς λεπτῇ φωνῇ· Σωθείης·
 καλῶς ἦλθες· τί κελεύεις; Καὶ λέγει αὐτῇ· Φῶνι μοι τὴν
 ἀμμᾶν τὴν ἀρχιμανδρίτιν· θέλω γὰρ αὐτῇ λαλῆσαι. Ἡ δὲ
 εἶπεν· Οὐ συντυγχάνει τινί ποτε· ἀλλ' εἰπέ μοι, τί κελεύεις
 καὶ λέγω αὐτῇ. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰπὲ αὐτῇ, μοναχὸς τις θέλει
 σοι λαλῆσαι. Ἡ δὲ ἀπελθοῦσα εἶπεν αὐτῇ. Καὶ ἔλθοῦσα ἡ
 ἡγουμένη λεπτῇ φωνῇ, λέγει τῷ ἀδελφῷ· Ἡ ἀμμᾶς ἔπεμψε
 λέγουσα, τί κελεύεις; Λέγει ὁ ἀδελφός· Ὅτι ποιήσητε ἀγά-
 πην καὶ κοιμηθῶ ὧδε μετὰ ἐνὸς Γέροντος, ὅτι ἐσπέρα ἐστί,
 μήποτε φάγωσιν ἡμᾶς τὰ θηρία. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀμμᾶς· Οὐδέ-
 ποτε ἀνὴρ εἰσέρχεται ὧδε· συμφέρει γὰρ ὑμῖν ὑπὸ θηρίων
 βρωθῆναι τῶν ἔξω καὶ μὴ τῶν ἔσω. Λέγει ὁ ἀδελφός· Ὁ ἀβ-
 δᾶς Δανιήλ ἐστὶν ὁ τῆς Σκήτηως. Ἡ δὲ ἀκούσασα ἤνοιξε
 τοὺς δύο πυλῶνας καὶ ἐξῆλθε τρέχουσα· ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσα
 ἡ συνοδεία καὶ τὰ μαφόρια αὐτῶν ἔστρωσαν ἀπὸ τοῦ πυλῶ-
 νος ἕως κάτω, ὅπου ἦν ὁ Γέρων, κυλιόμενοι εἰς τοὺς πόδας
 αὐτοῦ καὶ λείχουσαι τὰ πέλματα αὐτοῦ.

Καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν ἔσω εἰς τὸ μοναστήριον, ἤνεγ-
 κεν ἡ κυρία μεγάλην λεκάνην καὶ ἐγέμισεν αὐτὴν χλιαροῦ
 καὶ βοτανῶν καὶ ἔστησε τὰς ἀδελφὰς δύο χοροὺς καὶ ἔνι-
 ψαν τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Καὶ
 λαβοῦσα κανκίον ἔφερε τὰς ἀδελφὰς καὶ ἐλάμβανεν ἐκ τῆς
 λεκάνης καὶ ἐπέχεεν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Ὅστερον δὲ

10. Ἑρμούπολις ἡ μεγίστη· Πρωτεύουσα τοῦ αἰγυπτιακοῦ Ἑρμουπολίτη νομοῦ στὰ σύνορα τῆς Θηβαΐδος. Σήμερον ὀνομάζεται Ἀσμουνεῖν.

Ὅταν μπῆκαν στὴν Ἑρμούπολη¹⁰, λέει στὸν μαθητὴ
 του· «Πήγαινε καὶ κτύπησε στὸ μοναστήρι ἐκεῖνο τῶν γυ-
 ναικῶν καὶ πὲς στὴν ἡγουμένη ὅτι εἶμαι ἐδῶ». Ὑπῆρχε
 ἐκεῖ ἓνα γυναικεῖο μοναστήρι πού ὀνομαζόταν τοῦ ἁγίου
 Ἱερεμίου καὶ ἔμεναν ἐκεῖ περὶ τίς τριακόσιες ἀδελφές.

Πῆγε ὁ μαθητὴς καὶ κτύπησε. Καὶ τοῦ λέει ἡ θυρωρὸς
 μέ σιγανή φωνή· «Νά 'σαι εὐλογημένος. Καλῶς ἦλθες· τί
 διατάξεις;» «Φώναξέ μου —τῆς λέει— τὴν ἀμμᾶ, τὴν ἡγου-
 μένη, γιατί θέλω νά τῆς μιλήσω».

Κι ἐκείνη εἶπε· «Δέν συναντιέται ποτέ μέ κανέναν. Πὲς
 μου τί θέλεις καὶ θά τῆς τό μεταφέρω». Κι ἐκεῖνος εἶπε·
 «Πὲς τῆς κάποιος μοναχὸς θέλει νά σοῦ μιλήσει». Ἡ ἀδελ-
 φή πῆγε καὶ τῆς τό 'πε. Ἦλθε ἡ ἡγουμένη καὶ μέ σιγανή
 φωνή λέει στὸν ἀδελφό· «Ἡ ἀμμᾶς μέ ἔστειλε καὶ ρωτᾷ τί
 θέλεις». «Νά κάνετε ἀγάπη —ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός— νά
 κοιμηθοῦμε ἐδῶ μ' ἓνα Γέροντα μαζί, γιατί εἶναι βράδυ καὶ
 μή μᾶς φᾶνε τὰ θηρία». «Ποτέ δέν μπῆκε ἄνδρας ἐδῶ μέσα.
 Σᾶς συμφέρει νά σᾶς φᾶνε τὰ ἔξω θηρία παρά τὰ μέσα».

Λέει τότε ὁ ἀδελφός· «Εἶναι ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ τῆς Σκή-
 της*». Αὐτὴ μόλις ἄκουσε τό ὄνομα, ἀνοίγει διάπλατα τὴν
 πύλη καὶ βγαίνει τρέχοντας. Τό ἴδιο ἔκανε καὶ ὅλη ἡ συνο-
 δεία. Εὐθύς ἔστρωσαν τὰ μαφόρια¹¹ τοὺς ἀπὸ τὴν πύλη μέ-
 χρι κάτω, ὅπου ἦταν ὁ Γέροντας καὶ σέρνονταν γύρω ἀπὸ
 τὰ πόδια του καταφιλώντας τα.

Ὅταν μπῆκαν μέσα στὸ μοναστήρι, ἔφερε ἡ ἡγουμένη
 μιά μεγάλη λεκάνη, τὴ γέμισε μέ χλιαρὸ νερὸ καὶ δότανα
 καὶ ἀφοῦ ἔστησε τίς ἀδελφές σὲ δύο ὁμάδες, ἀκολούθησε
 τὸ νίψιμο τῶν ποδιῶν τοῦ Γέροντα καὶ τοῦ μαθητῇ του.
 Κατόπιν ἔφερε κοντά τίς ἀδελφές καὶ παίρνοντας μ' ἓνα
 κύπελο νερὸ ἀπὸ τὴ λεκάνη τό ἔριχνε πάνω στὰ κεφάλια

11. Μαφόριον· Βλ. Δ ὑπόσημ. 58 σελ. 86.

ἐξέχεεν εἰς τὸν κόλπον ἑαυτῆς καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν. Ὁ δὲ ἰδεῖν αὐτὰς πάσας, ὡς ἐπὶ λίθων ἀκινήτων, ἀλάλους· διὰ κρούσματος δὲ πᾶσα ἡ ἀπόκρισις αὐτῶν ἐγίνετο· αὕτη ἡ κίνησις αὐτῶν ἡ ἀγγελικὴ. Λέγει οὖν ὁ Γέρων τῇ ἡγουμένῃ· Ἡμᾶς εὐλαδοῦνται ἢ οὕτως εἰσὶ πάντοτε αἱ ἀδελφαί; Ἡ δὲ εἶπε· Πάντοτε οὕτως εἰσὶν αἱ δοῦλαί σου, δέσποτα, ἀλλ' εὖξαι ὑπὲρ αὐτῶν. Λέγει ὁ Γέρων· Εἶπε τῷ μαθητῇ μου ὅτι ὡς Γότθος μοι ἐπέρχεται.

Μία δὲ ἐξ αὐτῶν ἔκειτο εἰς τὸ μέσανυλον κοιμωμένη, περιεσχισμένη καὶ ῥακοφοροῦσα καὶ λέγει ὁ Γέρων· Τίς ἐστὶν αὕτη ἡ κοιμωμένη; Λέγει αὐτῷ μία τῶν ἀδελφῶν· Μεθύστριά ἐστι καὶ τί ποιῆσαι αὐτὴν οὐκ οἶδαμεν καὶ ἐκβάλλαι αὐτὴν τοῦ μοναστηρίου φοβούμεθα τὸ κρῖμα· καὶ ἔαν αὐτὴν ἐάσωμεν, ἐκβολίζει τὰς ἀδελφάς. Λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Λάβε τὴν λεκάνην καὶ βάλε ἐπάνω αὐτῆς. Τοῦ δὲ ποιήσαντος οὕτως, ἀνέστη ὡς ἀπὸ μέθης. Λέγει ἡ ἀμμᾶς· Δέσποτα, πάντοτε οὕτως ἐστί.

Καὶ λαβοῦσα ἡ ἡγουμένη τὸν Γέροντα, εἰσῆνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀριστητήριον καὶ ἐποίησε δεῖπνον ταῖς ἀδελφαῖς λέγουσα· Εὐλόγησον τὰς δούλας σου, δέσποτα, ἵνα ἔμπροσθέν σου γεύσωνται. Ὁ δὲ εὐλόγησεν αὐτάς. Αὐτὴ δὲ καὶ ἡ δευτεραρία μόναι ἐκαθέσθησαν μετ' αὐτοῦ. Καὶ παρέθηκε κανκίον τῷ Γέροντι, ἔχον βρεκτὰ καὶ ὠμὰ λάχανα καὶ φοινίκια καὶ ὕδωρ, τῷ δὲ μαθητῇ αὐτοῦ παρέθηκε φακὴν ἐκζεστήν καὶ μικρὸν ψωμίον καὶ εὐκρατον. Ταῖς δὲ ἀδελφαῖς παρετέθησαν φαγία πολλά, ἰχθὺς καὶ οἶνος. Καὶ ἔφαγον πάνυ καλῶς καὶ οὐδὲν ἐλάλησαν. Μετὰ δὲ τὸ ἀνα-

τους. Τελευταῖα ἔριξε στὸν κόρφο της καὶ στό κεφάλι της.

Καὶ τίς ἔβλεπες ὅλες ἀμίλητες σάν μαρμαρωμένες καὶ ἡ κάθε συνεννόησή τους γινόταν μέ συμβολικὸ κτύπημα¹² καὶ ὅλη ἡ κίνησή τους ἦταν ἀγγελικὴ. Λέει λοιπὸν ὁ Γέροντας στὴν ἡγουμένη· «Ἐμᾶς σέβονται ἢ ἔτσι εἶναι πάντα οἱ ἀδελφές;» «Ἔτσι εἶναι πάντοτε οἱ δοῦλες σου, δέσποτα, —ἀπάντησε ἐκείνη— ἀλλὰ νὰ προσεύχεσαι γι' αὐτές». Λέγει ὁ Γέροντας· «Πές στὸν μαθητὴ μου ὅτι μοῦ φέρεται σάν βάρβαρος».

Μία ἀπὸ αὐτές τίς ἀδελφές ξαπλωμένη στὴν αὐλὴ κοιμόταν· τὰ ροῦχα πού φοροῦσε ἦταν κατακουρελιασμένα. Ρωτᾷ ὁ Γέροντας· «Ποιὰ εἶναι αὐτὴ πού κοιμᾶται;» «Μέθυση εἶναι καὶ δὲν ξέρουμε τί νὰ τὴν κάνουμε —τοῦ λέει μιὰ ἀπὸ τίς ἀδελφές—. Νὰ τὴν διώξουμε ἀπὸ τὸ μοναστήρι φοδόμαστε τὴν ἁμαρτία. Κι ἂν τὴν ἀφήσουμε, εἶναι κακὸ παράδειγμα γιὰ τίς ἀδελφές». Λέει τότε ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του· «Πάρε τὴ λεκάνη καὶ ἀδαισέ την ἐπάνω της». Μόλις τῆς τὸ ἔκανε, σηκώθηκε ἐπάνω σάν ἀπὸ μεθύσι. Καὶ εἶπε ἡ ἀμμᾶς· «Δέσποτα, πάντα ἔτσι εἶναι».

Πῆρε κατόπιν ἡ ἡγουμένη τὸν Γέροντα καὶ τὸν ὀδήγησε στὴν τράπεζα, ὅπου παρέθεσε δεῖπνο στίς ἀδελφές καὶ τοῦ εἶπε· «Εὐλόγησε, δέσποτα, τίς δοῦλες σου γιὰ νὰ δειπνήσουν ἐνώπιόν σου». Κι ἐκεῖνος τίς εὐλόγησε. Μαζί του κάθισαν ἡ ἡγουμένη μόνο καὶ ἡ δεύτερη στὴν τάξη. Στὸν Γέροντα παρέθεσαν ἓνα πιάτο μέ μουσκεμένα ὄσπρια, ὠμὰ χόρτα, χουρμάδες καὶ νερό, ἐνῶ στὸν μαθητὴ του βρασμένη φακὴ, λίγο ψωμί καὶ εὐκρατο¹³. Στίς ἀδελφές ὅμως προσφέρθηκε ἀφθονο φαγητό, ψάρι καὶ κρασί. Ἐφαγαν πάρα πολὺ καλὰ μέσα σὲ ἀπόλυτη σιωπὴ. Ὅταν σηκώθη-

12. Πρέπει νὰ ἦταν κάτι ἀνάλογο μέ τὸ καμπανάκι πού χρησιμοποιεῖται σήμερον στὴν τράπεζα τῶν Μοναστηριῶν.

13. Εὐκρατον· Ποτό πού γίνεται ἀπὸ πιπέρι, κύμινο καὶ ἄνισο. Βλ. Θ. Στουδίτη, PG 99, 1716B: «Πᾶσαν δὲ τὴν ἁγίαν μ' (Τεσσαρακοστὴν) εὐκρα-

τον πίνομεν χωρὶς τῶν ἀσθενούντων ἢ γερόντων· τὸ δὲ εὐκρατον συνίσταται ἔκ τε πιπέρεως καὶ κυμίνου καὶ ἀνίσου θερμοῦ».

στήναι αὐτούς, λέγει ὁ Γέρων τῇ ἡγουμένη· *Τί ἐστίν, ὃ ἐποίησας; Ὅτι ἡμεῖς ὠφείλομεν φαγεῖν καλῶς καὶ ὑμεῖς τὰ καλὰ ἐφάγετε. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀμμᾶς· Σὺ μοναχὸς εἶ καὶ τροφὴν μοναχοῦ παρέθηκά σοι· καὶ ὁ μαθητὴς σου μαθητὴς μοναχοῦ ἐστί καὶ παρέθηκα αὐτῷ τροφὴν μαθητοῦ μοναχοῦ. Ἡμεῖς δὲ ἀρχαρίαι ἐσμεν καὶ τροφὴν ἀρχαρίων ἐφάγομεν. Λέγει αὐτῇ ὁ Γέρων· Μνησθείη ἡ ἀγάπη· ὥντως ὠφελήθημεν.*

Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀναπαῆναι, λέγει ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· *Ὑπαγε ἴδε, ποῦ κοιμᾶται ἡ μεθύστρια ὅπου εἰς τὸ μεσίανλον ἀνέκειτο. Καὶ ἀπέρχεται καὶ βλέπει· καὶ ἔρχεται καὶ λέγει αὐτῷ ὅτι κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν σωτηρίων. Καὶ λέγει ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Γρηγόρησον μετ' ἐμοῦ τῇ νυκτὶ ταύτῃ. Καὶ ὅτε ἀνεπάησαν πᾶσαι αἱ ἀδελφαί, λαμβάνει ὁ Γέρων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ καὶ ἀπέρχονται ὀπίσω τοῦ σιφαρίου καὶ θεωροῦσι τὴν μεθύστριαν ὅτι ἀνέστη καὶ ἐπέτασε τὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ὡς ποταμός· καὶ τὰ χεῖλη κινούμενα καὶ τὰς μετανοίας ἀναπέμπουσα καὶ καταπίπτουσα εἰς τὸ ἔδαφος. Καὶ ὅτε ἡσθάνετο μίαν τῶν ἀδελφῶν ἀπερχομένην εἰς τὰ ἀναγκαῖα, ἔρριπτεν ἐαυτὴν χαμαὶ ῥέγχουσα· οὕτως διετέλει πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῆς.*

Λέγει οὖν ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· *Φώνησόν μοι τὴν ἡγουμένην εὐφυνῶς. Καὶ ἀπελθὼν ἐφώνησεν αὐτὴν καὶ τὴν δευτεραρίαν καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἔβλεπον, ἃ ἐποίει. Ἡ δὲ ἡγουμένη ἤρξατο κλαίειν λέγουσα· ὦ πόσα κακὰ ἐνεδειξάμην αὐτῇ! Καὶ ὅτε ἔκρουσε τὸ κροῦσμα, θρύλος ἐγένετο περὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἀδελφότητα. Καὶ ἡσθάνθη ἐκείνη καὶ ἀπέρχεται εὐφυνῶς ὅπου ἦν κοιμώμενος ὁ Γέρων καὶ κλέπτει τὴν ῥάβδον αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπιρριπτὸν καὶ ἀνοίγει εὐφυνῶς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου καὶ γράφει πιπτάκιον*

καν ἀπ' τό τραπέζι λέει ὁ Γέροντας στήν ἡγουμένη· *«Τί εἶναι αὐτό πού ἔκανες; Ἐνῷ ἐμεῖς ἐπρεπε νὰ καλοφᾶμε, ἐσεῖς φάγατε τὰ καλὰ». Καὶ ἀπαντᾷ ἡ ἀμμᾶς· «Ἐσὺ εἶσαι μοναχὸς καὶ σοῦ παραθέσαμε τροφὴν μοναχοῦ· καὶ ὁ μαθητὴς σου εἶναι μαθητὴς μοναχοῦ καὶ τοῦ παραθέσαμε τροφὴν μαθητῇ μοναχοῦ. Ἐνῷ ἐμεῖς εἵμαστε ἀρχαρίες καὶ φάγαμε τροφὴν ἀρχαρίων». Τῆς λέει ὁ Γέροντας· «Ὁ Θεὸς ἅς μνησθεῖ τῆς ἀγάπης σου, ὠφελήθηκαμε πραγματικά».*

Καθὼς πηγαινεν νὰ ἀναπαυθοῦν, λέει ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ στὸν μαθητὴ του· *«Πηγαινε νὰ δεῖς, ποῦ κοιμᾶται ἡ μέθυση πού ἦταν ξαπλωμένη καταμεσὶς τῆς αὐλῆς». Πάει ἐκεῖνος, βλέπει καὶ τοῦ λέει ἐπιστρέφοντας· «Δίπλα στά ἀποχωρητήρια».*

«Μεῖνε ἄγρυπνος μαζί μου αὐτὴ τὴ νύκτα» λέει ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του. Καὶ ὅταν ὅλες οἱ ἀδελφές ἀποσύρθηκαν, παίρνει ὁ Γέροντας τὸν μαθητὴ του καὶ πᾶνε πίσω ἀπὸ ἓνα μικρὸ παραπέτασμα καὶ βλέπουν τὴ μέθυση ὄρθια, μέ τὰ χέρια ὑψωμένα στὸν οὐρανό, ποτάμι ἔτρεχαν τὰ δάκρυά της, τὰ χεῖλη κινοῦνταν σὲ προσευχή καὶ ἔκανε μετανοίες πέφτοντας στοῦ ἔδαφος. Καὶ ὅταν ἀντιλαμβανόταν ὅτι κάποια ἀδελφὴ πηγαινε στά ἀποχωρητήρια, ξάπλωνε καταγῆς ροχαλίζοντας. Ἔτσι περνοῦσε ὅλες τίς μέρες της.

Λέει λοιπόν ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του· *«Φώναξε μου τὴν ἡγουμένην μέ τρόπο».* Πῆγε ὁ ἀδελφός καὶ φώναξε καὶ αὐτὴν καὶ τὴ δεύτερη στήν τάξη καὶ ὅλη τὴ νύκτα παρακολουθοῦσαν αὐτὰ πού ἔκανε. Ἡ ἡγουμένη ἄρχισε νὰ κλαίει καὶ ἔλεγε· *«ὦ πόσα κακὰ τῆς προκάλεσα!».*

Ὅταν χτύπησε τὸ σήμαντρο, βοῦίξε ἡ ἀδελφότητα μέ τὰ νέα τῆς ἀδελφῆς. Ἐκείνη τὸ ἀντιλήφθηκε καὶ πάει μέ κατάλληλο τρόπο ὅπου κοιμόταν ὁ Γέροντας, παίρνει τὸ ραβδί του καὶ τὸν μανδύα του καὶ ἀνοίγει τὴν πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ χωρὶς νὰ τὴν ἀντιληφθοῦν. Γράφει καὶ ἀφή-

καὶ δάλει εἰς τὸ κλείδωμα τῆς θύρας λέγουσα· Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ καὶ συγχωρήσατέ μοι, εἴ τι ἔπταισα εἰς ὑμᾶς· καὶ ἐγένετο ἀφανής.

Καὶ ὅτε ἡμέρα ἐγένετο, ἐζήτησαν αὐτὴν καὶ οὐχ εὑρον· καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸν πυλῶνα· καὶ εὐρίσκουσιν ἀνεωγμένην τὴν θύραν καὶ τὸ πιττάκιον γεγραμμένον οὕτω. Καὶ γίνεται κλαυθμὸς μέγας ἐν τῷ μοναστηρίῳ καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἐγὼ διὰ ταύτην ἦλθον ὧδε· τοιούτους γὰρ μεθυστὰς ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Καὶ πᾶσα ἡ συνοδεία ἐξωμολογεῖτο τῷ Γέροντι, τὸ τι ἔπραξαν εἰς αὐτήν. Καὶ ποιήσας ὁ Γέρων εὐχὴν ταῖς ἀδελφαῖς, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ κελλίον ἐαυτῶν δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ τῷ γινώσκοντι μόνῳ, πόσους κρυπτοὺς ἔχει δούλους.

6. Εὐλόγιός τις, μαθητὴς γενόμενος τοῦ μακαριωτάτου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, πρεσβύτερος καὶ ἀσκητὴς μέγας νηστεύων δύο-δύο, πολλάκις δὲ καὶ τὴν ἐβδομάδα ἔλκων, ἄρτον μόνον ἐσθίων καὶ ἄλας, ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Παρέβαλε δὲ τῷ ἀδδᾷ Ἰωσήφ εἰς τὴν Πανεφώ, προσδοκῶν τι πλεον σκληραγωγίας ἰδεῖν παρ' αὐτῷ. Καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ χαρᾶς, εἴ τι δ' ἂν εἶχεν, ἐποίησε παράκλησιν γενέσθαι· καὶ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου· Οὐκ ἐσθίει ὁ πρεσβύτερος πλὴν ἄρτου καὶ ἄλατος. Ὁ δὲ ἀδδᾶς Ἰωσήφ σιωπῶν ἔτρωγε. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας τρεῖς οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν ψαλλόντων ἢ εὐχομένων· κρυπτὴ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτῶν· καὶ ἐξῆλθον μὴ ὠφελθέντες.

Κατ' οἰκονομίαν δὲ γίνεται γνόφος καὶ πλανηθέντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Γέροντα. Καὶ πρὶν αὐτοὺς κροῦσαι,

14. Πανεφώ ἢ Πανέφουσις· ἀρχαία πόλη τῆς Κάτω Αἰγύπτου. Σήμερα ὀνομάζεται Μεντζάλα ἐλ Χαγίτ.

νει στήν κλειδαριά τῆς πόρτας τὸ ἐξῆς σημείωμα· «Προσευχηθεῖτε γιὰ μένα καὶ συγχωρεῖστε με σέ ὅ,τι σᾶς ἔφταιξα» καὶ ἔγινε ἄφαντη.

Σάν ξημέρωσε τὴν ἀναζήτησαν ἀλλὰ δέν τὴ βρῆκαν. Πᾶνε στήν πύλη καὶ βρῖσκουν τὴν πόρτα ἀνοιχτή καὶ τὸ σημείωμα μ' αὐτά πού ἀναφέραμε. Καὶ ἔγινε πολὺς θρηνησὸς τὸ μοναστήρι. Τότε ὁ Γέροντας εἶπε· «Ἐγὼ γι' αὐτήν ἦρθα ἐδῶ. Τέτοιους μέθυσους ἀγαπᾷ ὁ Θεός». Καὶ ὅλη ἡ συνοδεία ἐξομολογοῦνταν στὸν Γέροντα τί τῆς εἶχαν κάνει. Ἐκάνε κατόπιν εὐχή ὁ Γέροντας γιὰ τίς ἀδελφές καὶ ἔφυγαν γιὰ τὸ κελί τους δοξολογώντας καὶ εὐχαριστώντας τὸν Θεό, πού μόνο Αὐτός γνωρίζει πόσους κρυφοὺς δούλους ἔχει.

6. Κάποιος Εὐλόγιος πού ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ μακαριωτάτου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως (τοῦ Χρυσοστόμου), πρεσβύτερος καὶ μέγας ἀσκητὴς, ἔτρωγε κάθε δύο μέρες καὶ πολλές φορές νήστευε ὁλόκληρη τὴν ἐβδομάδα καὶ ἡ τροφή του ἦταν μόνο ψωμί καὶ ἄλατι· καὶ εἶχε ἀποκτήσει μεγάλη φήμη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτός λοιπὸν πῆγε στὸν ἀδδᾶ Ἰωσήφ στήν Πανεφώ¹⁴ περιμένοντας νά βρεῖ σ' αὐτόν κάποια μεγαλύτερη σκληραγωγία. Ὁ Γέροντας τὸν ὑποδέχθηκε μέ χαρὰ καὶ ἔστρωσε τραπέζι μ' ὅ,τι εἶχε· οἱ μαθητές ὅμως τοῦ Εὐλογίου τοῦ εἶπαν· «Ὁ πρεσβύτερος δέν τρώει τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπὸ ψωμί καὶ ἄλατι». Ὁ ἀδδᾶς Ἰωσήφ ἔτρωγε ἀμίλητος. Ἐμειναν τρεῖς μέρες, χωρὶς νά ἀκούσουν τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἀδδᾶ Ἰωσήφ νά ψάλλουν ἢ νά προσεύχονται· γιατί ἡ ἐργασία τους γινόταν κρυφὰ ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἔφυγαν χωρὶς νά ὠφεληθοῦν.

Κατ' οἰκονομία Θεοῦ ὅμως ἔπεσε μιά μαυρίλα, ἔχασαν τὸν δρόμο καὶ γύρισαν στὸν Γέροντα. Ἀλλὰ πρὶν χτυπήσουν

ἤκουσαν αὐτῶν ψαλλόντων· καὶ μείναντες ἐπὶ πολὺ, ὕστερον ἔκρουσαν. Οἱ δὲ σιωπήσαντες ἀπὸ τῆς ψαλμωδίας, ἐδέξαντο αὐτοὺς χαίροντες καὶ διὰ τὸν καύσωνα ἔβαλον οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου εἰς τὸ θανκάλιον ὕδωρ καὶ ἔδωκαν αὐτῷ· ἦν δὲ μεμιγμένον τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ οὐκ ἠδυνήθη πιεῖν. Καὶ ἐν ἐαυτῷ γενόμενος, προσέπεσε τῷ Γέροντι μαθεῖν θέλων τὴν διαγωγὴν αὐτῶν, λέγων· Τί ἐστι τοῦτο, ἀδδᾶ, ὅτι τὸ πρῶτον οὐκ ἐψάλλατε, ἀλλὰ νῦν μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς; Καὶ τὸ θανκάλιον δὲ νῦν λαβὼν εὗρον τὸ ὕδωρ ἀλμυρόν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὁ ἀδελφὸς σαλὸς ἐστὶ καὶ κατὰ πλάνην ἔμιξεν αὐτὸ θαλάσσιον.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει τὸν Γέροντα, θέλων μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐκεῖνο τὸ μικρὸν ποτήριον τοῦ οἴνου τῆς ἀγάπης ἦν· τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ, ὃ πίνουσιν οἱ ἀδελφοὶ διαπαντός. Καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν διάκρισιν τῶν λογισμῶν καὶ ἔκοψεν ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνθρώπινα. Καὶ γέγονεν οἰκονομικὸς καὶ λοιπὸν ἥσθιε πάντα τὰ παρατιθέμενα καὶ ἔμαθε καὶ αὐτὸς ἐν τῷ κρυπτῷ ἐργάζεσθαι· καὶ εἶπε τῷ Γέροντι· Ὅντως ἐν ἀληθείᾳ ἐστὶν ἡ ἐργασία ὑμῶν.

7. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας· Μέγα εἶναι νομίζω καὶ τίμιον τὸ τὴν κενοδοξίαν νικῆσαι καὶ τὸ προκόψαι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς χεῖρας τοῦ πονηροῦ τούτου πάθους τῆς κενοδοξίας, τῆς εἰρήνης ἀλλοτριοῦται καὶ σκληρύνεται τὴν καρδίαν πρὸς τοὺς ἀγίους καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν κακῶν αὐτοῦ εἰς ὑψηλοφροσύνην περιπίπτει, ἥτις ἐστὶν

15. Βλ. Ε ὑπόσημ. 9 σελ. 118 (διάκριση).

16. Νά μπορεῖ νά ἐξοικονομεῖ τὰ πράγματα.

τὴν πόρτα, τοὺς ἄκουσαν νὰ ψέλνουν· περίμεναν ἀρκετὴ ὥρα καὶ ὕστερα χτύπησαν. Διέκοψαν οἱ ἀδελφοὶ τὴν ψαλμωδίαν καὶ τοὺς δέχθηκαν μέ χαρά. Καὶ ἐπειδὴ ἔκανε πολλὴ ζέστη, οἱ μαθητὲς τοῦ Εὐλογίου ἔβαλαν νερό στο κύπελο καὶ τοῦ τό πρόσφεραν. Ἀλλὰ τὸ νερό αὐτό ἦταν ἀνάμικτο ἀπὸ θαλασσινὸ καὶ ποταμίσιον νερό καὶ δέν μπόρεσε νὰ τό πιεῖ.

Μετά ἀπ' αὐτό συνῆλθε, ἔπεσε στά πόδια τοῦ Γέροντα ζητώντας νὰ μάθει τὸν τρόπο τῆς μοναχικῆς τους ζωῆς. «Τί συμβαίνει, ἀδδᾶ· πρὶν ὅσο ἡμασταν ἐδῶ, δέν ψάλλατε, ἐνῶ τώρα μετὰ τὴν ἀναχώρησή μας ψέλνετε; Καὶ τὸ νερό πού πῆρα τώρα μέσα στο κύπελο εἶναι ἀλμυρό».

«Δέν εἶναι στά καλά του ὁ ἀδελφός —εἶπε ὁ Γέροντας— καὶ ἀπὸ λάθος τό ἀνακάτωσε μέ θαλασσινὸ νερό».

Ἀλλὰ ὁ Εὐλόγιος παρακαλοῦσε τὸν Γέροντα ζητώντας νὰ μάθει τὴν ἀλήθεια. Τοῦ εἶπε τότε ὁ Γέροντας· «Ἐκεῖνο τὸ μικρὸ ποτήρι κρασί ἦταν τῆς ἀγάπης. Ἐνῶ αὐτό εἶναι τὸ νερό πού πίνουν οἱ ἀδελφοὶ ὅλο τὸν καιρό». Τοῦ δίδαξε τότε τὴν διάκριση τῶν λογισμῶν¹⁵ καὶ τὸν ἀπάλλαξε ἀπὸ κάθε ἀνθρωπάρεσκη διάθεση. Ἔτσι ἐγίνε βολικός¹⁶ καὶ στοῦ ἐξῆς ἔτρωγε αὐτά πού προσφέρονταν στήν τράπεζα καὶ ἔμαθε κι αὐτός νὰ ἐργάζεται «ἐν τῷ κρυπτῷ»¹⁷. Καὶ στὸν Γέροντα εἶπε· «Ὅντως ἡ ἐργασία σας εἶναι γνήσια».

7. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας*: «Νομίζω πὼς εἶναι πολὺ σπουδαῖο καὶ πολύτιμο ἀγαθὸ νὰ νικήσει κανεὶς τὴν κενοδοξίαν καὶ νὰ προκόψει στή γνώση τοῦ Θεοῦ. Γιατί αὐτός πού πέφτει στήν ἐξουσία αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ πάθους τῆς κενοδοξίας, γίνεται ξένος πρὸς τὴν εἰρήνην, σκληραίνει ἡ καρδιά του πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καὶ τελικὴ συμφορὰ του εἶναι ὅτι πέφτει στήν ὑψηλοφροσύνη, δηλαδή

17. Πρὸς Ματθ. 6, 1-6.

ὑπερηφανία, ἡ μήτηρ πάντων τῶν κακῶν. Σὺ δέ, ὦ πιστὲ δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, ἔχε κρυπτὴν τὴν ἐργασίαν σου καὶ ἐν πόνῳ καρδιάς φρόντισον, ἵνα μὴ διὰ τῆς ἀνθρωπαρεσκείας ἀπολέσης τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας σου. Ὁ γὰρ πρὸς ἐπίδειξιν ἀνθρώπων ποιῶν τι ἀπέχει τὸν μισθὸν αὐτοῦ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος.

8. Ἐλεγε πάλιν ὁ αὐτός· Ὁ φιλῶν δοξάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκτὸς φθόνου εἶναι οὐ δύναται· ὁ δὲ ἔχων φθόνον, οὐ δύναται εὐρεῖν τὴν ταπεινοφροσύνην· ὁ δὲ τοιοῦτος παρέδωκε τὴν ἰδίαν ψυχὴν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ· καὶ οὗτοι περιέλκουσιν αὐτὴν εἰς πολλὰ κακὰ καὶ ἀναιροῦσιν αὐτήν.

9. Παρέβαλεν ἀδελφός ποτε τῷ ἀδβᾶ Θεοδώρῳ τῆς Φέρμης καὶ ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας παρακαλῶν αὐτὸν ἀκοῦσαι λόγον· ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ ἐξῆλθε λυπούμενος. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· Πῶς οὐκ εἶπες αὐτῷ λόγον καὶ ἀπῆλθε λυπούμενος; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Φύσει οὐκ ἔλεγον αὐτῷ· πραγματευτὴς γάρ ἐστι καὶ εἰς ἄλλοτρίους λόγους θέλει δοξάζεσθαι.

10. Ἄλλος ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Θέλεις, ἀδβᾶ, μὴ φάγω μικρὰς ἡμέρας ἄρτον; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Καλῶς ποιεῖς, καὶ γὰρ ἐγὼ ἐποίησα οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Θέλω οὖν βαλεῖν τὰ ἐρεθίνθιά μου εἰς τὸ ἄρτοκοπεῖον καὶ ποιῆσαι αὐτὰ ἄλευρον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ πάλιν ὑπάγεις εἰς τὸ ἄρτοκοπεῖον, ποιήσον τὸν ἄρτον σου καὶ τίς χρεῖα τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης;

στήν ὑπερηφάνια, πού εἶναι ἡ μάνα ὅλων τῶν κακῶν.

Ἐσύ ὁμως, πιστὲ δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, κράτα κρυφὴ τὴν ἐργασία σου· καὶ μέ πόνου καρδιάς φρόντισε νὰ μὴ χάσεις τὸν μισθὸ τῆς ἐργασίας σου ἐξαιτίας τῆς ἀνθρωπαρέσκειας. Γιατί αὐτός πού κάνει κάτι γιὰ νὰ ἐπιδειχθεῖ στοὺς ἀνθρώπους ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν μισθὸ του, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος»¹⁸.

8. Εἶπε πάλι ὁ ἴδιος· «Αὐτός πού ἀγαπᾷ νὰ δοξάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν μπορεῖ νὰ ἀπέχει ἀπὸ τὸν φθόνον. Κι ὅποιος φθονεῖ, δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ταπεινοφροσύνην. Ἐνας τέτοιος λοιπὸν ἄνθρωπος παραδίνει τὴν ἴδια του τὴν ψυχὴ στοὺς ἐχθρούς του· καὶ αὐτοὶ τὴν σέρνουν σὲ πολλὰ κακὰ καὶ τελικὰ τὴν σκοτώνουν».

9. Ἐνας ἀδελφός πῆγε κάποια μέρα στὸν ἀδβᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης* καὶ ἔκανε ἐκεῖ τρεῖς μέρες παρακαλῶντας τον νὰ τοῦ πεῖ ἕναν λόγο· ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲν ἀνταποκρίθηκε κι ἔφυγε ὁ ἀδελφός λυπημένος.

Λέει λοιπὸν στὸν Γέροντα ὁ μαθητὴς του· «Ἀδβᾶ, πῶς δὲν τοῦ ἔπες ἕναν λόγο καὶ ἔφυγε λυπημένος;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἔπε· «Καὶ βέβαια, δὲν τοῦ εἶπα, γιατί εἶναι πραγματευτὴς καὶ θέλει νὰ ἐπιδεικνύεται μέ ξένα λόγια».

10. Ἄλλος ἀδελφός ρώτησε τὸν ἴδιο· «Ἐγκρίνεις, ἀδβᾶ, νὰ μὴ φάω λίγες μέρες ψωμί;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Καλὰ θὰ κάνεις· κι ἐγὼ μάλιστα τό ἔχω κάνει». Τοῦ λέει τότε ὁ ἀδελφός· «Σκέφτομαι νὰ πάω τὰ ρεδίνθια μου στὸ ἄρτοποιεῖο καὶ νὰ τὰ κάνω ἄλευρι». Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίνεται· «Ἄν πρόκειται πάλι νὰ πᾶς στὸ ἄρτοποιεῖο, κάνε τό ψωμί σου. Ποιὸς ὁ λόγος νὰ βγεῖς;».

18. Πρὸς Ματθ. 6, 1-6.

11. Ἄλλος ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἤρξατο λαλεῖν καὶ ἐξετάζειν πράγματα, ὧν οὐπω τὴν ἐργασίαν ἐποίει. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐπω εὗρες τὸ πλοῖον οὐδὲ τὰ σκευὴ ἔβαλες, καὶ πρὸ τοῦ πλεῦσαι, ἤδη εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἀπῆλθες; Πρῶτον ποίει τὸ ἔργον. Καὶ ὅταν ποιήσης, ἔρχη εἰς ἃ νῦν λαλεῖς.

12. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων περὶ τοῦ ἀβδᾶ Θεόδωρου τοῦ τῆς Φέρμης ὅτι ἦλθόν ποτε δειλινῆς πρὸς αὐτὸν καὶ εὗρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεδίτωνα καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ γυμνὸν καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν. Καὶ ἰδού τις κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ κρούσαντος αὐτοῦ, ἐξῆλθεν ὁ Γέρων ἀνοῖξαι καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν λαλεῖν αὐτῷ· καὶ ἔλαβον κόμμα μαφορίου καὶ ἐσκέπασα τοὺς ὤμους αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γέρων ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἔρριψεν αὐτό. Καί, ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ· Ἀβδᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας; Ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος ὠφεληθῆναι, μὴ ἵνα σκανδαλισθῇ; Καὶ λέγει μοι ὁ Γέρων· Τί λέγεις μοι, ἀβδᾶ; Ἀκμήν τοῖς ἀνθρώποις δουλεύομεν; Ἐποίησαμεν τὴν χρεῖαν· παρῆλθε λοιπόν. Ὁ θέλων ὠφεληθῆναι, ὠφεληθῇ· ὁ θέλων σκανδαλισθῆναι, σκανδαλισθῇ. Ἐγὼ δέ, ὡς ἂν εὗρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ. Παρήγγειλε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ λέγων· Ἐάν τις ἔλθῃ ἰδεῖν με θέλων, μὴ εἴπῃς αὐτῷ τίποτε ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἔάν τρώγω, εἰπέ, τρώγει· ἔάν κοιμῶμαι, εἰπέ, κοιμᾶται.

11. Πῆγε ἄλλος ἀδελφός σ' αὐτόν καὶ ἄρχισε νά μιλάει καὶ νά ἐρευνᾷ γιά πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀκόμη δέν εἶχε ἀρχίσει νά τὰ ἐφαρμόζει. Καί τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἀκόμη δέν βρῆκες τὸ πλοῖο, οὔτε τίς ἀποσκευές σου φόρτωσες· καὶ πρὶν ταξιδέψεις, ἔφτασες κιόλας σ' ἐκείνη τὴν πόλιν; Πρῶτα ἄρχισε τὴν ἐργασία καὶ καθὼς τὴν κάνεις, θά φθάσεις σ' αὐτά πού τώρα λές».

12. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες γιά τὸν ἀβδᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης τὰ ἐξῆς· Ἐπισκέφθηκα κάποιον δειλινὸν τὸν ἀβδᾶ καὶ τὸν βρῆκα νά φοράει ἓνα κομμένο κολόδιο πού ἄφηνε τὸ στήθος του ἀκάλυπτο καὶ τὸ κουκούλι ἐπεφτε στό πρόσωπό του. Καί νά, καταφθάνει ἐκείνη τὴν ὥρα κάποιος κόμης γιά νά τὸν δεῖ. Χτύπησε αὐτός καὶ πῆγε ὁ Γέροντας νά τοῦ ἀνοίξει· ἀφοῦ τὸν χαιρέτησε, κάθισε στήν πόρτα γιά νά μιλήσουν. Πῆρα τότε ἓνα κομμάτι μαφορίου¹⁹ καὶ σκέπασα τοὺς ὤμους του. Ὁ Γέροντας ὁμως ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ τὸ ἔριξε. Ὅταν ἔφυγε ὁ κόμης, τοῦ εἶπα· «Ἀβδᾶ, γιατί τὸ 'κανες αὐτό; Ἦλθε ὁ ἄνθρωπος νά ὠφεληθεῖ καὶ ὄχι γιά νά σκανδαλισθεῖ».

Καί μοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Τί μοῦ λές, ἀβδᾶ; Ἀκόμη θά εἴμαστε ὑποδουλωμένοι στοὺς ἀνθρώπους; Κάναμε αὐτό πού χρειαζόταν. Ἀνήκει πιά στό παρελθόν. Αὐτός πού θέλει νά ὠφεληθεῖ, ἄς ὠφεληθεῖ· κι ἐκεῖνος πού θέλει νά σκανδαλισθεῖ, ἄς σκανδαλισθεῖ. Ἐγὼ πάντως θά τοὺς συναντῶ ὅπως θά εἶμαι».

Καὶ παρήγγειλε στόν μαθητὴ του τὰ ἐξῆς· «Ἐάν ἔρθει κανεὶς καὶ θέλει νά μέ δεῖ, μὴν τοῦ πéis τίποτε μέ ἀνθρωπάρεσκη διάθεση· ἔάν τρώγω, πές του τρώει καὶ ἔάν κοιμᾶμαι, πές του κοιμᾶται».

19. Μαφόριον· Βλ. Δ ὑπόσημ. 58 σελ. 86.

13. Ἦκουσέ ποτε ὁ ἄρχων περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως καὶ ἀπῆλθεν εἰς Σκήτιν ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ἀνήγγειλάν τινες τῷ Γέροντι τὸ πρᾶγμα καὶ ἀνέστη φυγεῖν εἰς τὸ ἔλος. Καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, Γέρων, ποῦ ἐστὶν ἡ κέλλα τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως; Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί θέλετε παρ' αὐτοῦ; Ἄνθρωπος σαλός ἐστι. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄρχων εἰς τὴν ἐκκλησίαν λέγει τοῖς κληρικοῖς· Ἐγὼ ἀκούων τὰ περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως, κατῆλθον ἰδεῖν αὐτόν καὶ ἰδοὺ ἀπῆντησεν ἡμῖν Γέρων ὑπάγων εἰς Αἴγυπτον καὶ εἵπομεν αὐτῷ ποῦ ἐστὶν ἡ κέλλα τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως, καὶ λέγει ἡμῖν· Τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ; Ἐκεῖνος σαλός ἐστιν.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ κληρικοὶ ἐλυπήθησαν, λέγοντες· Ποταπὸς ἦν ὁ Γέρων, ὁ ταῦτα λαλήσας κατὰ τοῦ ἀγίου; Οἱ δὲ εἶπον· Γέρων παλαιὰ φορῶν, μακρὸς καὶ μελανός. Οἱ δὲ εἶπον· Αὐτός ἐστιν ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς καὶ διὰ τὸ μὴ θέλειν ἀπαντῆσαι ὑμῖν, ταῦτα εἶπεν ὑμῖν. Καὶ πολλὰ δὲ ὠφεληθεῖς ὁ ἄρχων ἀνεχώρησεν.

14. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Μώτιον λέγων· Ἐὰν ἀπέλθω μεῖναι εἰς τόπον, πῶς θέλεις διάγω ἐκεῖ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐὰν οἰκήσης εἰς τόπον, μὴ θελήσης ἐκβαλεῖν σεαυτῷ ὄνομα ἔν τινι, ὅτι οὐκ ἐξέρχομαι εἰς σύναξιν ἢ ὅτι εἰς ἀγάπην οὐκ ἐσθίω. Ταῦτα γὰρ ὄνομα ποιοῦσι κενὸν καὶ ὕστερον εὐρίσκεις ὄχλησιν· οἱ γὰρ ἄνθρωποι, ὅπου

20. Ἔλος: Πρόκειται γιὰ τόπο βαλτώδη στή θατιά ἔρημο τῆς Σκήτης, ὅπου τὰ κουνούπια ἦταν μεγάλα σὰ σφήκες —ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Παλλάδιος— ποῦ μπορούσαν νά τρυποῦν καὶ τὸ δέρμα τῶν ἀγριοχοίρων. Αὐτὸ καθιστοῦσε ἀπρόσιτο τὸν τόπο στοὺς ἐπισκέπτες τῆς Σκήτης, ἐνῶ γιὰ τὸν

13. Πληροφορήθηκε κάποτε ὁ ἄρχοντας γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μωυσῆ* καὶ πῆγε στή Σκήτη νά τὸν δεῖ. Κάποιοι τὸ ἀνέφεραν αὐτό στὸν Γέροντα κι ἐκεῖνος σηκώθηκε νά καταφύγει στὸ Ἔλος²⁰.

Στὸν δρόμο τὸν συνάντησαν καὶ τοῦ λένε: «Πές μας, Γέροντα, ποῦ εἶναι τὸ κελὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσῆ;»

«Τί θέλετε ἀπ' αὐτόν; —τούς λέει. Δέν εἶναι στά καλά του ὁ ἄνθρωπος». Πάει λοιπὸν ὁ ἄρχοντας στήν ἐκκλησία καὶ λέει στοὺς κληρικούς: «Ἀκούγοντας τὰ σχετικά μέ τὸν ἀβδᾶ Μωυσῆ, πῆγα νά τὸν δῶ. Στὸ δρόμο ὅμως συναντήσαμε ἓναν Γέροντα ποῦ πῆγαινε στήν Αἴγυπτο καὶ τὸν ρωτήσαμε ποῦ εἶναι τὸ κελὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσῆ καὶ μᾶς εἶπε: Τί ζητᾶτε ἀπ' αὐτόν, δέν εἶναι στά καλά του».

Οἱ κληρικοὶ λυπήθηκαν ἀκούοντας τὰ λόγια τοῦ ἄρχοντα καὶ τὸν ρώτησαν: «Τί λογῆς ἦταν ὁ Γέροντας ποῦ μίλησε ἔτσι γιὰ τὸν ἅγιο;» Καὶ οἱ συνοδοὶ τοῦ ἄρχοντα εἶπαν: «Ἕνας γέροντας μέ παλιά ροῦχα, ψηλὸς καὶ μελαψός».

«Αὐτός εἶναι ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς —εἶπαν οἱ κληρικοί— καὶ ἐπειδὴ δέν ἤθελε νά συναντηθεῖ μαζί σας, σᾶς τὰ ἔπε αὐτά». Καὶ ἔφυγε ὁ ἄρχοντας πολὺ ὠφελημένος.

14. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀβδᾶ Μώτιο: «Ἐὰν πᾶω νά μείνω σέ κάποιον τόπο, πῶς ὀρίζεις νά ζήσω ἐκεῖ;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Ἐὰν ἐγκατασταθεῖς σέ κάποιον τόπο, νά μὴν ἐπιδιώξεις νά βγάλεις ὄνομα γιὰ κάτι. Παραδείγματος χάριν ὅτι δέν βγαίνω γιὰ σύναξη ἢ ὅτι δέν συμμετέχω σέ τραπέζι ἀγάπης. Αὐτὰ δημιουργοῦν ὄνομα κούφιο καὶ ἀργότερα θά σέ ἐνοχλοῦν· γιατί οἱ ἄνθρωποι ὅπου βροῦν τέτοια, ἐκεῖ τρέχουν».

ἀναχωρητὴ ποῦ εἶχε λόγο νά ἀποφύγει τὴ συνάντησιν μ' αὐτούς, ἦταν καταφύγιο. Βλ. Παλλαδίου *Λαυσαϊκὴ Ἱστορία* κεφ. 18.

εὐρίσκουσι ταῦτα, ἐκεῖ τρέχουσι. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Τί οὖν ποιήσω; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὅπου ἐὰν καθίσῃς, ἴσος μετὰ πάντων ἀκολουθεῖ καὶ εἴ τι βλέπεις τοὺς εὐλαβεῖς ποιῶντας, εἰς οὓς πληροφορῇ, ποιήσον καὶ ἀναπαύῃ. Τοῦτο γὰρ ταπείνωσίς ἐστι, τὸ εἶναί σε ἐπ' ἴσης αὐτῶν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι θεωροῦντές σε ἐκθαίνοντα, ἔχουσί σε ἐπ' ἴσης πάντων καὶ οὐδεὶς σοι ὀχλεῖ.

15. Ὁ ἀδδᾶς Νισθερῶ ὁ μέγας περιεπάτει ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ ἀδελφοῦ τινος. Καὶ ἰδόντες δράκοντα, ἔφυγον. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Καὶ σὺ φοβεῖ, πάτερ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐ φοβοῦμαι, τέκνον, ἀλλὰ συμφέρει ὅτι ἔφυγον, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἐκφυγεῖν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

16. Ἡθέλησέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἰδεῖν τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα καὶ οὐ κατεδέχετο ὁ Γέρων. Προφάσει δὲ ὡς κακοῦργον ἐκράτησε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν λέγων· Ἐὰν ἔλθῃ ὁ Γέρων καὶ παρακαλέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπολύω αὐτόν. Καὶ ἦλθεν ἡ ἀδελφή αὐτοῦ κλαίουσα πρὸς τῇ θύρᾳ· ὁ δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ ὅλως ἀποκρισιν. Ἡ δὲ ἐλοιδορεῖ αὐτόν λέγουσα· Χαλκόσπλαγχνε, ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν. Ὁ δὲ πέμψας εἶπεν αὐτῇ· Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε· καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἄρχων ἔπεμψε λέγων· κἂν λόγῳ κελύσῃ, ἀπολύω αὐτόν. Ὁ δὲ Γέρων ἀντεδήλωσε λέγων·

21. Ἡ λ. τοῦ ἀρχαίου κειμένου δράκων χρησιμοποιεῖται στὰ ἀγιολογικά κείμενα μέ τὴν ἔννοια μεγάλου φιδιοῦ ἢ κάποιου θηρίου ἀνθρωποφάγου. Στὴν περίπτωση πού ἀναφέρει τό ἀπόφθεγμα, εὐσταθεῖ ἡ ἀποψη ὅτι ἐπρό-

«Τί λοιπόν νά κάνω;» ρωτᾷ ὁ ἀδελφός. «Ὅπου κι ἂν ἐγκατασταθεῖς —τοῦ λέει ὁ Γέροντας— νά φέρεσαι ὅμοια μέ τοὺς ἄλλους. Καὶ ὅ,τι βλέπεις νά κάνουν οἱ εὐλαβεῖς στοὺς ὁποίους ἔχεις ἐμπιστοσύνη, κάνε το κι ἐσύ καὶ θά εἶσαι ἀναπαυμένος. Γιατί αὐτό εἶναι ταπείνωση, τό νά εἶσαι σέ ἴση μοῖρα μ' αὐτοῦς. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅταν θά σέ βλέπουν ἔξω, θά σέ θεωροῦν ἴδιο μ' ὅλους καὶ κανεὶς δέν θά σέ ἐνοχλεῖ».

15. Ὁ ἀδδᾶς Νισθερῶς ὁ Μέγας βάδιζε μέσα στήν ἐρημο μαζί μ' ἓναν ἀδελφό. Βλέποντας ἓνα μεγάλο φίδι²¹, τράπηκαν σέ φυγή. Τοῦ λέει τότε ὁ ἀδελφός· «Κι ἐσύ φοβᾶσαι, πάτερ;».

«Δέν φοβοῦμαι, παιδί μου —ἅπαντᾶ ὁ Γέροντας— ἀλλὰ συμφέρει πού ἔφυγα, γιατί δέν θά μπορούσα νά ξεφύγω τὸν δαίμονα τῆς κενοδοξίας».

16. Θέλησε κάποτε ὁ ἄρχοντας τῆς χώρας νά δεῖ τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα*, ἀλλά ὁ Γέροντας δέν συγκατατέθηκε. Τότε συνέλαβε τὸν γιό τῆς ἀδελφῆς του μέ τὴν πρόφαση ὅτι εἶναι κακοποιός καὶ τὸν ἔριξε στή φυλακὴ λέγοντας· «Ἐὰν ἔρθῃ ὁ Γέροντας καὶ μέ παρακαλέσει νά τοῦ κάνω χάρη, θά τὸν ἀφήσω ἐλεύθερο».

Πῆγε λοιπόν ἡ ἀδελφή του κλαίοντας στὴν πόρτα του, ἀλλά ὁ ἀδδᾶς δέν τῆς ἀποκρίθηκε διόλου. Κι ἐκείνη ἄρχισε νά τὸν κακολογεῖ λέγοντας· «Σκληρόκαρδε, σπλαγχνίσου με, ἓνα καὶ μοναδικό τὸν ἔχω». Τῆς μῆνυσε τότε ὁ ἀδδᾶς· «Ὁ Ποιμὴν δέν γέννησε παιδιά». Καὶ ἔτσι ἔφυγε.

Ἀκούγοντάς το ὁ ἄρχοντας τοῦ μῆνυσε πάλι· «Ἔστω καὶ μέ ἐντολή σου, ἐγὼ θά τὸν ἀπολύσω». Καὶ ὁ Γέροντας

κειτο περὶ κροκοδείλου.

Ἐξέτασον αὐτὸν κατὰ τοὺς νόμους· καὶ εἰ ἄξιός ἐστι θανάτου, ἀποθανέτω· εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὥς δούλει ποιήσων.

17. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμήν· Δίδαξον τὴν καρδίαν σου τηρεῖν, ἃ διδάσκει ἡ γλῶσσά σου.

18. Εἶπε πάλιν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ τελείῳ λαλοῦσι καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ ἐργάζονται.

19. Ἐλεγεν ὁ ἀδδᾱς Δανιήλ ὅτι· Παρεβάλομέν ποτε τῷ ἀδδᾱ Ποιμένι καὶ ἐγευσάμεθα ὁμοῦ. Καὶ λέγει ἡμῖν Ὑπάγετε, ἀναπαύεσθε μικρόν, ἀδελφοί. Ἀπῆλθον οὖν οἱ ἀδελφοί μικρόν ἀναπαῆναι καὶ γὰρ παρέμεινα λαλῆσαι αὐτῷ κατὰ μόνας καὶ ἀναστὰς ἦλθον εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Ὡς οὖν εἶδε με ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, ἔθηκεν ἑαυτὸν ὥς κοιμώμενον. Αὕτη γὰρ ἦν ἡ ἐργασία τοῦ Γέροντος, πάντα ἐν κρυπτῷ ποιεῖν.

20. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμήν· Πάντως ὁ ἐπιδικαζόμενος τῆς φιλίας τῶν ἀνθρώπων, ἀφίσταται τῆς φιλίας τοῦ Θεοῦ. Οὐκ ἔστι καλὸν τὸ πᾶσι θέλιν ἀρέσκειν· οὐαὶ γάρ, φησὶν, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι.

21. Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀδδᾱς Ἀδελφίος, ὁ ἐπίσκοπος Νειλουπόλεως, πρὸς τὸν ἀδδᾱν Σισόην εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀδδᾱ Ἀντωνίου. Καὶ ὥς ἔμελλον ἐξελθεῖν, πρὶν αὐτοὺς

22. Στὸ ἀλφαθητικὸ Γεροντικὸ τό ἀπόφθεγμα καταλήγει στὴ φράση: Ὁ δὲ ἄρχων ἀκούσας τότε αὐτὸν ἀπέλυσε. Βλ. καὶ Δ ὑποσημ. 25 σελ. 50.

23. Λουκ. 6, 26.

τοῦ ἀντιμῆνυσε: «Ἐξέτασέ τον σύμφωνα μέ τοὺς νόμους· καὶ ἐάν εἶναι ἔνοχος θανάτου, ἅς πεθάνει· ἂν ὅμως δέν εἶναι, κάνε ὅπως θέλεις»²².

17. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ποιμήν*: «Μάθε στήν καρδιά σου νά ἐφαρμόζει αὐτά πού διδάσκει ἡ γλῶσσα σου».

18. Εἶπε ἐπίσης: «Οἱ ἄνθρωποι παρουσιάζουν μέ πληρότητα τὴ διδασκαλία, ἀλλά ἐλάχιστα ἀπ' αὐτά ἐφαρμόζουν».

19. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Δανιήλ*: «Ἐπισκεφθήκαμε κάποτε τὸν ἀδδᾱ Ποιμένα καὶ φάγαμε μαζί του. Ἐπειτα μᾶς εἶπε: Πάτε τώρα, ἀδελφοί, νά ἀναπαυθεῖτε λιγάκι. Καί πῆγαν οἱ ἀδελφοί νά ἀναπαυθοῦν λίγο. Ἐγὼ ὅμως παρέμεινα γιὰ νά συζητήσω μόνος μαζί του. Σηκώθηκα καί πῆγα στό κελί του. Σάν μέ εἶδε λοιπόν νά πηγαίνω πρὸς αὐτόν, προσποιήθηκε ὅτι κοιμόταν. Αὕτη ἦταν ἡ ἐργασία τοῦ Γέροντα, νά τά κάνει ὅλα κρυφά».

20. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ποιμήν: «Ἐκεῖνος πού μέ κάθε τρόπο ἐπιδιώκει τὴ φιλία τῶν ἀνθρώπων, ἀπομακρύνεται ἐντελῶς ἀπὸ τὴ φιλία τοῦ Θεοῦ. Δέν εἶναι καλὸ νά θέλει κανεῖς νά ἀρέσει σέ ὅλους. Γιατί ἡ Γραφή λέει: Ἀλοίμονό σας ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σᾶς ἐπαινοῦν»²³.

21. Ὁ ἀδδᾱς Ἀδελφίος, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Νειλούπολης²⁴, πῆγε κάποτε στὸν ἀδδᾱ Σισόη* πάνω στό ὄρος τοῦ ἀδδᾱ Ἀντωνίου. Καί ὅταν ἐπρόκειτο νά φύγουν, πρὶν ξε-

24. Νειλούπολις ἢ Νειλόπολις: Βρισκόταν στήν ὁαση Φαγιούμ, κοντά στό δυτικὸ βραχίονα τοῦ Νείλου. Στὴν περιοχή αὕτη, ὅπου ὑπάρχουν τά ἐρεῖπια πολλῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν πόλεων, βρέθηκαν χιλιάδες πάπυροι.

όδεῦσαι, ἐποίησεν αὐτοὺς γεύσασθαι ἀπὸ πρωί· ἦν δὲ νηστεία. Καὶ ὡς ἔβηκαν τράπεζαν, ἰδοὺ ἀδελφοὶ κρούουσιν. Εἶπε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Δὸς αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου εἰσὶ. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀδβᾶς Σισόης Ἀδέλφιος· Ὡς τέως, ἵνα μὴ εἴπωσιν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Σισόης ἀπὸ πρωὶ ἐσθίει. Καὶ προσέσχεν αὐτῷ ὁ Γέρων καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· Ὑπαγε, δὸς αὐτοῖς. Ὡς οὖν εἶδον ἐκεῖνοι τὴν ἀθήραν, εἶπον· Μὴ ξένους ἔχετε; Μὴ ἄρα καὶ ὁ Γέρων μεθ' ὑμῶν ἐσθίει; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀδελφός· Ναί. Καὶ ἤρξαντο θλίβεσθαι καὶ λέγειν· Συγχωρήσῃ ὑμῖν ὁ Θεός, ὅτι τὸν Γέροντα ἀφήκατε φαγεῖν ἄρτι· ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔχει κοπιᾶσαι; Καὶ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἔβαλε μετάνοιαν τῷ Γέροντι λέγων· Συγχώρησόν μοι, ἀδβᾶ, ὅτι ἀνθρώπινόν τι ἐλογισάμην· σὺ δὲ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐποίησας. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Σισόης· Ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δοξάσῃ ἄνθρωπον, ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν ἐστίν.

22. Ἡρώτησεν ὁ ἀδβᾶς Ἀμμοῦν ὁ τῆς Ραϊθοῦ τὸν ἀδβᾶν Σισόην λέγων· Ὅταν ἀναγινώσκω Γραφήν, θέλει ὁ λογισμὸς μου φιλοκαλῆσαι λόγον, ἵνα ἔχω εἰς ἐπερώτημα. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐκ ἔστι χρεία, ἀλλὰ μάλλον ἐκ τοῦ καθαρωτάτου νοός, κτῆσαι σεαυτῷ καὶ τὸ ἀμεριμνεῖν καὶ τὸ λέγειν.

23. Ἡλθέ ποτε ὁ ἄρχων ἰδεῖν τὸν ἀδβᾶν Σίμωνα. Ὁ δὲ ἀκούσας ἔλαβε τὴν ζώνην καὶ ἐπῆλθεν εἰς φοῖνικα καθαρῇ-

κινήσουν γιὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς, τοὺς ἔβαλε (ὁ ἀδβᾶς Σισόης) νὰ φᾶνε νωρὶς τὸ πρωί· καὶ ἦταν μέρα νηστείας. Μόλις ἔστρωσαν τράπεζι, νά, κάποιοι ἀδελφοὶ χτυποῦν τὴν πόρτα. Εἶπε στὸν μαθητὴ τοῦ ὁ ἀδβᾶς· «Δῶσε τοὺς λίγο κουρκούτι, γιατί θά εἶναι κουρασμένοι». Λέει τότε ὁ ἀδβᾶς Ἀδέλφιος· «Ἄς το τώρα, νά μὴν ποῦν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Σισόης τρώει ἀπὸ τὸ πρωί». Τὸν κοίταξε ὁ Γέροντας καὶ εἶπε στὸν ἀδελφό· «Πήγαινε καὶ δῶς τοὺς». Ὅταν εἶδαν ἐκεῖνοι τὸ κουρκούτι ρώτησαν· «Μὴν ἔχετε φιλοξενούμενους; Μήπως καὶ ὁ Γέροντας τρώει μαζί σας;» «Ναί» τοὺς εἶπε ὁ ἀδελφός. Ἀρχισαν τότε νά στενοχωροῦνται καὶ νά λένε· «Ἄς σᾶς συγχωρήσει ὁ Θεός πού ἀφήσατε τὸν Γέροντα νά φάει μέρα νηστείας. Ἡ δὲν ξέρετε ὅτι πολλές μέρες θά κοπιᾶσει γιὰ τὴν κατάλυση αὐτῆς;» Σάν τοὺς ἄκουσε ὁ ἐπίσκοπος, ἔβαλε μετάνοια στὸν Γέροντα καὶ εἶπε· «Συγχώρεσέ με, ἀδβᾶ, πού σκέφθηκα μέ ἀνθρωπαρέσκεια. Ἐνῶ ἐσύ ἔκανες αὐτό πού ἠθελε ὁ Θεός». Κι ὁ ἀδβᾶς Σισόης τοῦ εἶπε· «Ἄν ὁ Θεός δέν δοξάσει τὸν ἄνθρωπο, ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἓνα τίποτε²⁵».

22. Ὁ ἀδβᾶς Ἀμμοῦν τῆς Ραϊθοῦς* ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Σισόη· «Ὅταν διαβάζω τὴν ἀγία Γραφή γυρεύει ὁ λογισμὸς μου νά φτιάξει κάποιες ὥραιες φράσεις, γιὰ νά ἔχω ν' ἀπαντῶ, ὅταν μέ ρωτοῦν». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Δέν χρειάζεται. Καλύτερα εἶναι ἀπὸ τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ (τῆς καρδιᾶς) νά ἀποκτήσεις καὶ τὸ νά μὴ μεριμνᾷς τί θά πεῖς, καὶ σωστά νά μιλᾷς».

23. Πῆγε κάποτε ὁ ἄρχοντας νά δεῖ τὸν ἀδβᾶ Σίμωνα. Ὁ ἀδβᾶς μόλις τὸ μαθε πῆρε τὴ ζώνη του καὶ πῆγε σὲ μιὰ

25. Βλ. Η 6.

σαι αὐτόν. Οἱ δὲ ἐλθόντες ἔκραξαν· Γέρον, ποῦ ἐστὶν ὁ ἀναχωρητής; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐκ ἐστὶν ὧδε ἀναχωρητής. Καὶ ἀκούσαντες ἀνεχώρησαν.

24. Ἦλθεν ἄλλοτε ἕτερος ἄρχων ἰδεῖν αὐτόν, καὶ προλαβόντες οἱ κληρικοὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀδδᾶ, ἐτοιμάσον σεαυτόν, ὅτι ὁ ἄρχων ἀκούσας περὶ σοῦ, ἔρχεται εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ. Ὁ δὲ εἶπε· Ναί, ἐγὼ ἐτοιμάζω ἑαυτόν. Καὶ φορέσας τὸ κεντῶνιον αὐτοῦ καὶ λαβὼν ἄρτον καὶ τυρὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἀναστὰς εἰς τὸν πυλῶνα ἐκάθισεν ἐσθίων. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄρχων μετὰ τῆς τάξεως αὐτοῦ καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξουδένωσαν αὐτόν λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ ἀναχωρητής περὶ οὗ ἠκούσαμεν; Καὶ εὐθέως ἀνέκαμψαν.

25. Παρέβαλεν ἀδελφὸς τῷ ἀδδᾶ Σεραπίωνι, προετρέπετο δὲ αὐτόν ὁ Γέρων εὐχὴν ποιῆσαι κατὰ τὴν συνήθειαν. Ὁ δὲ ἁμαρτωλὸν ἑαυτόν λέγων καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἀλλότριον, οὐκ ἐπείθετο. Ἦθέλησε δὲ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψαι καὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενος λόγοις οὐκ ἠνέσχετο. Ἐποίησε δὲ αὐτόν γεύσασθαι· ἐσθίειν δὲ ἤρξατο καὶ ὁ Γέρων καὶ ἐνουθέτει αὐτόν λέγων· Τέκνον, εἰ θέλεις ὠφελῆσθαι, καρτέρησον ἐν τῷ κελλίῳ σου καὶ πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τῷ ἐργοχείρῳ σου. Οὐ γὰρ φέρει σοι τὸ προέρχεσθαι τοσαύτην ὠφέλειαν, ὅσον τὸ καθέζεσθαι. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐπικράνθη καὶ ἡλλοιώθη τὴν μορφήν, ὥστε μὴ δυνηθῆναι λαθεῖν τὸν Γέροντα. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς

φοινικιά νά τὴν καθαρίσει. Ἐκεῖνοι κατέφθασαν καὶ τοῦ φώναξαν· «Γέροντα, ποῦ εἶναι ὁ ἀναχωρητής;».

«Δέν ὑπάρχει ἐδῶ κανένας ἀναχωρητής» τοὺς εἶπε ὁ Γέροντας. Ἀκούοντας τὸν λόγον αὐτόν ἔφυγαν.

24. Πῆγε ἄλλη φορά ἄλλος ἄρχοντας νά τὸν δεῖ. Πρόλαβαν οἱ κληρικοὶ καὶ τοῦ εἶπαν· «Ἀδδᾶ, ἐτοιμάσου, γιατί ὁ ἄρχοντας ἄκουσε γιὰ σένα καὶ ἔρχεται νά πάρει τὴν εὐλογία σου». Κι αὐτός εἶπε· «Ναί, ἐτοιμάζομαι». Φόρεσε λοιπὸν τὸ χιλιομπαλωμένο ράσο του, πῆρε ψωμί καὶ τυρί στό χέρι καὶ πῆγε κι ἔκατσε στήν αὐλόπορτα τρώγοντας.

Ἦρθε ὁ ἄρχοντας μέ τή συνοδεία του καὶ δλέποντάς τον τὸν περιφρόνησαν καὶ εἶπαν· «Αὐτός εἶναι ὁ ἀναχωρητής γιὰ τὸν ὁποῖο ἀκούσαμε;» Καὶ εὐθύς πῆραν τὸν δρόμον τῆς ἐπιστροφῆς.

25. Ἕνας ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀδδᾶ Σεραπίωνα* καὶ τὸν προέτρεπε ὁ Γέροντας νά κάνει προσευχή, ὅπως συνήθιζαν. Ἀλλά ὁ ἀδελφὸς ἀποκαλοῦσε τὸν ἑαυτό του ἁμαρτωλὸ καὶ ξένο καὶ πρὸς αὐτὸ ἀκόμα τὸ μοναχικὸ σχῆμα καὶ δέν συμμορφωνόταν. Θέλησε ἐπίσης καὶ τὰ πόδια του νά πλύνει, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦντας τὰ ἴδια λόγια δέν τὸ δέχθηκε.

Τοῦ ἔβαλε ἔπειτα νά φάει καὶ ἄρχισε κι ὁ Γέροντας νά τρώει καὶ τὸν νουθετοῦσε λέγοντας· «Παιδί μου, ἐάν θέλεις νά προκόψεις, νά μένεις καρτερικά στό κελί σου, νά προσέχεις τὸν ἑαυτό σου καὶ νά φροντίζεις τὸ ἐργόχειρό σου. Γιατί τὸ νά βγαίνεις γιὰ νά ἐπισκέπτεσαι ἄλλους δέν θά σέ ὠφελήσει τόσο, ὅσο τὸ νά μένεις στό κελί».

Ἐκεῖνος ὅμως ἀκούγοντας αὐτὰ πικράθηκε καὶ ἄλλαξε ἔκφραση ἢ ὄψη του τόσο πολὺ, πού δέν μπόρεσε νά ξεφύγει τὴν προσοχὴ τοῦ Γέροντα. Τοῦ εἶπε τότε ὁ ἀδδᾶς Σεραπίων·

Σεραπίων· Μέχρι τοῦ νῦν ἔλεγες ἁμαρτωλός εἰμι καὶ κατηγορεῖς σεαυτοῦ καὶ τοῦ ζεῖν ἀνάξιον εἶναι, καὶ ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ὑπέμνησά σε, τοσοῦτον ἐθηριώθης; Ἐὰν οὖν θέλεις ταπεινός εἶναι, τὰ παρ' ἄλλων ἐπαγόμενά σοι μάθε φέρειν γενναίως καὶ μὴ ῥήματα ἀργὰ κάτεχε σεαυτῷ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀδελφός, μετενόησε τῷ Γέροντι καὶ πολλὰ ὠφελθεῖς ἀνεχώρησεν.

26. Εἶπεν ἡ ἀγία Συγκλητική· Ὡςπερ θησαυρός φανερωθεὶς σπανίζεται, οὕτως ἀρετὴ φανερουμένη καὶ δημοσιευομένη ἀφανίζεται· καὶ ὥςπερ ὁ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ψυχὴ ἀπὸ ἐπαίνων διαχεῖται καὶ ἀποβάλλει τὸν τόνον.

27. Εἶπε πάλιν· Ὡςπερ οὐκ ἐγχωρεῖ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ βοτάνην εἶναι καὶ σπέρμα, οὕτως ἀδύνατον τῆς κοσμικῆς ἡμῖν δόξης περικειμένης, καρπὸν οὐράνιον ποιῆσαι.

28. Καθημένου ποτὲ τοῦ ἀδβᾶ Τιθόη, ἦν ἀδελφὸς ἐγγὺς αὐτοῦ, καὶ μὴ εἰδὼς ἐστέναξε καὶ οὐκ ἐνόησεν ὅτι ἦν ἀδελφὸς ἐγγὺς αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἐν ἐκστάσει. Καὶ ποιήσας μετάνοιαν ἔλεγε· Συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι οὐπω γέγονα μοναχός, ὅτι ἐστέναξα ἔμπροσθέν σου.

29. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος ἐν τοῖς κάτω μέρεσιν ὅτι ἐκάθητο ἡσυχάζων καὶ εἰς κοσμικὸς πιστὸς διηκόνει αὐτόν. Συνέβη δὲ τὸν υἱὸν τοῦ κοσμικοῦ ἀσθενῆσαι καὶ πολλὰ παρακαλέσας τὸν Γέροντα, ἡξίου, ὥστε ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι εὐχὴν περὶ τοῦ παιδίου. Καὶ ἀναστὰς ὁ Γέρων,

«Μέχρι τώρα ἔλεγες εἶμαι ἁμαρτωλός καὶ κατηγοροῦσες τὸν ἑαυτό σου ὅτι εἶσαι ἀνάξιος καὶ νὰ ζεῖς ἀκόμη· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ ἀγάπης σέ συμβούλεψα, ἀγρίεψες τόσο; Ἄν λοιπὸν θέλεις νὰ εἶσαι ταπεινός, μάθε νὰ δέχεσαι μέ γενναιότητα αὐτὰ πού σου προξενοῦν οἱ ἄλλοι καὶ νὰ μὴ συνηθίζεις νὰ λές κούφια λόγια». Μετά ἀπ' αὐτὰ πού ἄκουσε ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοια στὸν Γέροντα καὶ ἔφυγε πολὺ ὠφελημένος.

26. Εἶπε ἡ ἀγία Συγκλητική·: Ὡςπερ ἀκριβῶς ὁ θησαυρός ὅταν βγεῖ στό φανερό, μέ τὸν καιρὸ λιγοστεύει καὶ τελικὰ ἐξαφανίζεται, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ ἡ ἀρετὴ, ὅταν γίνεται γνωστὴ καὶ κοινοποιεῖται, χάνεται. Καὶ ὅπως τό κερί λιώνει, ὅταν πλησιάσει τῇ φωτιά, τό ἴδιο καὶ ἡ ψυχὴ διασκορπίζεται ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους καὶ χαλαρώνει».

27. Εἶπε ἐπίσης·: Ὡςπερ δέν εἶναι δυνατόν συγχρόνως νὰ ἔχουμε καὶ τό φυτὸ καὶ τὸν σπόρο, ἔτσι εἶναι ἀδύνατον νὰ παράγουμε οὐράνιο καρπὸ, ὅταν μᾶς περιβάλλει ἡ κοσμικὴ δόξα».

28. Κάποια φορὰ πού καθόταν ὁ ἀδβᾶς Τιθόης, κοντὰ ἐκεῖ ἦταν ἓνας ἀδελφός ἀλλὰ δέν τό ἤξερε αὐτό καὶ στέναξε· καὶ δέν κατάλαβε ὅτι ἦταν ὁ ἀδελφός δίπλα, γιατί θρυσκόταν σέ ἐκσταση. Κατόπιν ὅμως τοῦ ἔβαλε μετάνοια καὶ εἶπε: «Συγχώρεσέ με, ἀδελφέ, δέν ἔγινε ἀκόμη μοναχός, ἀφοῦ στέναξα μπροστά σου».

29. Ἐλεγον γιὰ κάποιον Γέροντα στίς πεδινές περιοχές ὅτι μόναζε ὡς ἡσυχαστής καὶ ἓνας λαϊκὸς πιστὸς τὸν ἐξυπηρετοῦσε. Καὶ συνέβη κάποτε νὰ ἀρρωστήσει ὁ γιὸς τοῦ λαϊκοῦ καὶ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Γέροντα παρακαλώντας τον πολὺ, νὰ πάει στό σπίτι του καὶ νὰ κάνει εὐχὴ γιὰ τό παιδί. Σηκώθηκε πρᾶγματι ὁ Γέροντας καὶ ξεκίνησε μαζί

ἐξῆλθε σὺν αὐτῷ· καὶ δραμὼν ὁ κοσμικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ λέγων· Δεῦτε εἰς τὴν ὑπάντησιν τοῦ ἀναχωρητοῦ. Καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ὁ Γέρων ἀπὸ μακρόθεν ἐξερχομένους μετὰ λαμπάδων, ἐνόησε καὶ ἐκδυσάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἤρξατο πλύνειν στήκων γυμνός. Ὁ δὲ διακονητὴς αὐτοῦ ἰδὼν ἠσχύνθη καὶ παρακαλέσας τοὺς ἀνθρώπους λέγει· Ἀνακάμψατε· ὁ γὰρ Γέρων ἐξέστη. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Ἀδδᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας; Πάντες γὰρ ἔλεγον ὅτι δαιμόνιον ἔχει ὁ Γέρων. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Καγὼ τοῦτο ἤθελον ἀκοῦσαι.

30. Ποτὲ εἰς τὰ Κελλία, ἐορτῆς γενομένης, ἦσθιον οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀδελφὸς καὶ εἶπε τῷ ὑπηρετοῦντι· Οὐκ ἐσθίω ἔψημα ἀλλὰ ἄλας. Καὶ ἐφώνησεν ὁ διακονῶν ἄλλῳ ἀδελφῷ ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ λέγων· Ὁ δεῖνα ἀδελφὸς οὐκ ἐσθίει ἔψημα· φέρε αὐτῷ ἄλας. Καὶ ἀνέστη τις τῶν Γερόντων καὶ εἶπεν αὐτῷ· Συνέφερε σοι σήμερον ἐν τῷ κελλίῳ σου φαγεῖν κρέα, ἢ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς ταύτης ἐνώπιον τοῦ λαοῦ.

31. Ἀδελφὸς ἀσκητὴς μὴ ἐσθίων ἄρτον, παρέβαλέ τινα μεγάλῳ Γέροντι. Εὐκαίρησαν δὲ καὶ ἄλλοι ξένοι ἐκεῖ καὶ ἐποίησεν ὁ Γέρων μικρὸν ἔψημα δι' αὐτούς. Καὶ ὡς ἐκάθισαν φαγεῖν, ὁ ἀσκητὴς παρέθηκεν ἑαυτῷ μόνῳ ἐρεθίνθια θρεκτά καὶ ἦσθιε. Καὶ ὡς ἀνέστησαν ἐκ τοῦ φαγεῖν, ἔλαβεν αὐτὸν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀδελφέ, ἐὰν παραβάλης τινί, μὴ ἐκφαινέ σου τὴν πολιτείαν· εἰ δὲ θέλεις

του. Ὅταν κόντεψαν, ἔτρεξε ὁ λαϊκὸς στό σπίτι του καὶ εἶπε· «Ἐλάτε νὰ προῦπανθήσετε τὸν ἀναχωρητὴν».

Ὅταν ὁ Γέροντας τοὺς εἶδε ἀπὸ μακριὰ νὰ θγαίνουν μέ λαμπάδες στά χέρια, κατάλαβε καὶ θγάζοντας τὰ ροῦχα του τὰ ἔριξε στό ποτάμι καὶ ἄρχισε νὰ τὰ πλένει ὄντας γυμνός. Ὁ διακονητὴς του βλέποντάς τον ντράπηκε καὶ δικαιολογούμενος στοὺς ἀνθρώπους εἶπε· «Γυρίστε πίσω, γιατί ὁ Γέροντας τρελάθηκε». Πλησίασε κατόπιν τὸν Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Ἀδδᾶ, γιατί τό 'κανες αὐτό; Ὅλοι εἶπαν ὅτι εἶναι δαιμονισμένος ὁ Γέροντας». Καὶ ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος· «Κι ἐγὼ αὐτό ἤθελα νὰ ἀκούσω».

30. Κάποτε στά Κελλία πού ὑπῆρχε γιορτὴ οἱ ἀδελφοὶ ἔτρωγαν στήν ἐκκλησίᾳ. Ἦταν ἐκεῖ ἓνας ἀδελφός καὶ εἶπε στὸν μοναχό πού διακονοῦσε· «Δέν τρώγω μαγειρεμένο φαγητό ἀλλὰ ἄλατι». Καὶ ὁ διακονητὴς μέ ὑψωμένη τῇ φωνῇ εἶπε ἐνώπιον ὅλων σέ ἄλλον ἀδελφό· «Ὁ δεῖνα ἀδελφός δέν τρώει φαγητό μαγειρεμένο· φέρε του ἄλατι».

Σηκώθηκε τότε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες καὶ τοῦ εἶπε· «Θά σοῦ συνέφερε νὰ 'τρωγες στό κελί σου σήμερα κρέας, παρὰ ν' ἀκούσεις τὸν λόγο αὐτὸν ἐνώπιον ὅλων»²⁶.

31. Ἐνας ἀδελφός, ἀσκητὴς πού δέν ἔτρωγε ψωμί, ἐπισκέφθηκε κάποιον ὀνομαστό Γέροντα. Βρέθηκαν ἐκεῖ τῇ μέρᾳ ἐκείνῃ κι ἄλλοι ξένοι καὶ μαγείρεψε ὁ Γέροντας γιὰ χάρη τους λίγο φαγητό. Ὅταν κάθισαν νὰ φᾶνε, ὁ ἀσκητὴς ἔβαλε γιὰ τὸν ἑαυτό του μόνο ρεθίθια μουσκεμένα καὶ ἔτρωγε. Ὅταν σηκώθηκαν ἀπ' τό τραπέζι, τὸν πῆρε ἰδιαίτερα ὁ Γέροντας καὶ τοῦ 'πε· «Ἀδελφέ, ὅταν ἐπισκέπτεσαι κάποιον, μὴ δείχνεις τῇ μοναχικῇ σου ἄσκησι. Ἄν, πάλι,

26. Πρ6λ. Η 19.

σου τὴν πολιτείαν κρατεῖν, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ μηδαμοῦ ἐξέρχου. Ὁ δὲ παιδευθεὶς τῷ λόγῳ τοῦ Γέροντος, γέγονε κοινωνικὸς ἐν τῇ ἀπαντήσει τῶν ἀδελφῶν.

32. Εἶπε τις τῶν Πατέρων ὅτι παρὰ τὸν ποταμὸν πλησίον τῆς κόμης, ἔνθα ὁ μακάριος Σιλουανὸς διῆγεν ἐν Παλαιστίνῃ, ἔμενεν ἀδελφὸς προσποιούμενος μωρίαν. Ὅταν γὰρ ἀπῆντα αὐτῷ ἀδελφός, εὐθέως ἐγέλα. Καὶ λοιπὸν ἐκ τούτου κατελίμπανεν αὐτὸν καὶ ἀπῆρχετο. Συνέβη δὲ τρεῖς τῶν Πατέρων παραβαλεῖν τῷ ἀδελφῷ Σιλουανῷ· καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι εὐχήν, παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀποστεῖλαι τινα σὺν αὐτοῖς, ὅπως θεάσωνται τοὺς ἀδελφούς ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν· καὶ ἔλεγον τῷ Γέροντι· Ποίησον ἀγάπην καὶ παρᾶγγελον τῷ ἀδελφῷ, ἵνα πρὸς πάντας λάβῃ ἡμᾶς. Ὁ δὲ Γέρων εἶπε τῷ ἀδελφῷ ἐπὶ αὐτῶν ὅτι· Πρὸς πάντας τοὺς Πατέρας ἄρον αὐτούς. Κατ' ἰδίαν δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ λέγων· Βλέπε, μὴ λάβῃς αὐτοὺς πρὸς τὸν σαλὸν ἐκεῖνον, ἵνα μὴ σκανδαλισθῶσι. Διερχόμενοι δὲ τὰ κελλία τῶν ἀδελφῶν ἔλεγον οἱ Πατέρες τῷ ὁδηγοῦντι αὐτούς· Ποίησον ἀγάπην, πρὸς πάντας ἄρον ἡμᾶς. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς. Ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτοὺς εἰς τὸ κελλίον τοῦ σαλοῦ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Γέροντος.

Ὡς δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὸν Γέροντα, εἶπεν αὐτοῖς· Εἴδετε τοὺς ἀδελφούς; Οἱ δὲ εἶπον· Ναί· καὶ εὐχαριστοῦμεν. Τοῦτο δὲ λυπούμεθα, ὅτι πρὸς πάντας οὐκ ἀπῆλθομεν. Καὶ λέγει ὁ Γέρων τῷ λαβόντι αὐτούς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι πρὸς πάντας ἄρον αὐτούς; Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· Οὕτως ἐποίησα, πάτερ. Πάλιν οὖν ἐξερχόμενοι οἱ Πατέρες, ἔλεγον τῷ Γέροντι· Ὅντως εὐχαριστοῦμεν, ὅτι εἶδομεν τοὺς ἀδελ-

27. Βλ. Η ὑπόσημ. 4 σελ. 420.

θέλεις νὰ κρατᾷς ὅπωςδῆποτε τὴν ἄσκησίν σου, νὰ κάθῃς ἐν τῷ κελί σου καὶ νὰ μὴν πηγαίνεις πουθενά». Ὁ ἀσκητής πῆρε ἓνα καλὸ μάθημα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Γέροντα καὶ ἐξῆς στίς συναντήσεις μέ τοὺς ἀδελφούς δὲν ξεχώριζε.

32. Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ, κοντὰ στό χωριὸ ὅπου ὁ μακάριος Σιλουανός* ζοῦσε στήν Παλαιστίνῃ, κατοικοῦσε ἓνας ἀδελφός πού προσποιούνταν τὸν σαλό²⁷. Ἔτσι, κάθε φορά πού τὸν συναντοῦσε κάποιος ἀδελφός, ἄρχιζε καὶ γελοῦσε. Γι' αὐτό λοιπὸν κι ἐκεῖνος τὸν ἄφηνε κι ἔφευγε.

Συνέβη κάποια φορά νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν ἀδελφὸ Σιλουανὸ τρεῖς Πατέρες. Καὶ ἀφοῦ ἔκαναν προσευχή, τὸν παρεκάλεσαν νὰ στείλῃ κάποιον μαζί τους γιὰ νὰ δοῦν τοὺς ἀδελφούς μέσα στὰ κελιά τους. Εἶπαν ἐπίσης στὸν Γέροντα: «Κάνε ἀγάπην καὶ δώσε ἐντολή στὸν ἀδελφὸ νὰ μᾶς πάει σ' ὅλους». Καὶ ὁ Γέροντας ἐνώπιόν τους εἶπε στὸν ἀδελφόν: «Νὰ πᾶς τοὺς Πατέρες σέ ὅλους». Ἰδιαίτερα ὁμως τοῦ παρήγγειλε: «Πρόσεξε, νὰ μὴν τοὺς πᾶς σ' ἐκεῖνον τὸν σαλό, γιὰ νὰ μὴ σκανδαλισθοῦν».

Καθὼς περνοῦσαν ἀπ' τὰ κελιά τῶν ἀδελφῶν οἱ Πατέρες, ἔλεγον στὸν ὁδηγόν τους: «Δεῖξε ἀγάπην νὰ μᾶς πᾶς σέ ὅλους». Καὶ ἀπαντοῦσε ἐκεῖνος: «Βεβαίως». Ὅμως δὲν τοὺς πῆγε στό κελί τοῦ σαλοῦ σύμφωνα μέ τὴν ἐντολή τοῦ Γέροντα.

Ὅταν ἐπέστρεψαν στὸν Γέροντα τοὺς εἶπε: «Εἴδατε τοὺς ἀδελφούς;» «Ναί —τοῦ εἶπαν— καὶ εὐχαριστοῦμε. Ἀλλὰ λυπούμαστε πού δὲν πῆγαμε σ' ὅλους». Ρωτᾷ τότε ὁ Γέροντας τὸν ὁδηγόν τους: «Δὲν σοῦ εἶπα νὰ τοὺς πᾶς σέ ὅλους;». «Ἔτσι ἔκανα, πάτερ» ἀπάντησε ὁ ἀδελφός. Ἀλλὰ καὶ τὴν ὥρα πού ἔφευγαν οἱ Πατέρες εἶπαν πάλι στὸν Γέροντα: «Ἀληθινὰ σᾶς εἴμαστε εὐγνώμονες, πού εἶδαμε

φούς, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λυπούμεθα, ὅτι οὐκ εἶδομεν πάντας. Τότε κατ' ἰδίαν λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ Γέροντι· Πρὸς τὸν σαλὸν ἀδελφὸν οὐκ ἔλαβον αὐτούς.

Ὡς οὖν ἀπῆλθον οἱ Πατέρες, διακρίνας καθ' ἑαυτὸν ὁ Γέρων τὸ γεγονός, ἀπέρχεται πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν, τὸν ὑποκρινόμενον τὴν μωρίαν· καὶ μὴ κρούσας, ἀλλ' ἡρέμα ἀνοίξας τὸ σισόγριν, αἰφνιδιάζει τὸν ἀδελφὸν καὶ εὐρίσκει αὐτὸν καθεζόμενον εἰς τὸ κάθισμα καὶ δύο σπυρίδια, ἐν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐν ἐξ εὐωνύμων. Καὶ ὡς εἶδε τὸν Γέροντα, κατὰ τὸ ἔθος ἤρξατο γελῶν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἀφες ταῦτα ἄρτι καὶ εἰπέ μοι τὸ κάθισμά σου. Ὁ δὲ πάλιν ἐγέλα. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Σιλουανός· Οἶδας ὅτι χωρὶς Σαβδάτου καὶ Κυριακῆς οὐκ ἐξέρχομαι ἐκ τοῦ κελλίου, ἀλλὰ νῦν ἦλθον εἰς τὸ μέσον τῆς ἐδδομάδος· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπέστειλέ με πρὸς σέ. Φοβηθεὶς οὖν ἔβαλε μετάνοιαν τῷ Γέροντι καὶ λέγει αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι, πάτερ, ὅτι κατὰ πρωὶ καθέζομαι ἔχων τὰς ψήφους ταύτας ἔμπροσθέν μου. Καὶ ἐὰν ἐπέλθῃ μοι λογισμὸς ἀγαθός, θάλω ψῆφον εἰς τὸ δεξιὸν μαλάκιον, ἐὰν δὲ πονηρός, εἰς τὸ ἀριστερόν. Ἐσπέρας οὖν μετρῶ τὰς ψήφους, καὶ ἐὰν εὐρεθῶσι τοῦ δεξιοῦ πλείους, ἐσθίω, ἐὰν δὲ τοῦ ἀριστεροῦ, οὐκ ἐσθίω· καὶ τῇ ἐπαύριον πάλιν, ἐὰν ἐπέλθῃ μοι πονηρὸς λογισμὸς, λέγω ἑμαντῷ· Βλέπε τί ποιεῖς, ὅτι πάλιν οὐκ ἐσθίεις. Ἀκούσας οὖν ταῦτα ὁ ἀδδᾶς Σιλουανός, ἐθαύμασε καὶ εἶπεν· Ὁντως οἱ παραβαλόντες Πατέρες ἅγιοι ἄγγελοι ἦσαν τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀδελφοῦ θέλοντες δημοσιεῦσαι· καὶ γὰρ πολλὴ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη πνευματικὴ γέγονέ μοι τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν.

33. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν παραβάλῃς πούποτε, μὴ θελήσης

τούς ἀδελφούς, γιὰ ἓνα μόνο λυπούμαστε πού δέν τούς εἶδαμε ὅλους». Παίρνει τότε ὁ ἀδελφὸς τὸν Γέροντα ἰδιαίτερα καὶ τοῦ λέει· «Στόν σαλό ἀδελφό δέν τούς πῆγα».

Ἀφοῦ ἔφυγαν οἱ Πατέρες, ὁ Γέροντας καλοσκέφτηκε αὐτό πού ἔγινε· σηκώνεται λοιπὸν καὶ πάει στόν ἀδελφό πού προσποιοῦνταν τὸν σαλό. Χωρὶς νά χτυπήσει, ἀνοίγει σιγά-σιγά τὸ μάνδαλο καὶ αἰφνιδιάζει τὸν ἀδελφό.

Ἐκεῖνος καθισμένος ἔκανε τὴν πνευματικὴ του ἐργασία²⁸ καὶ εἶχε δύο καλαθάκια, τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δεξιὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀριστερά. Σάν εἶδε τὸν Γέροντα, ἄρχισε —ὅπως συνήθιζε— νά γελάει. Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἄς τα τώρα αὐτά καὶ πές μου ποιά εἶναι ἡ ἄσκησή σου». Ἐκεῖνος πάλι γελοῦσε. Συνέχισε ὁ ἀδδᾶς Σιλουανός· «Τό ξέρεις πολὺ καλά ὅτι ἐκτός Σαβδάτου καὶ Κυριακῆς δέν βγαίνω ἀπὸ τὸ κελί· ἀλλὰ τώρα ἦρθα μεσοδδόμαδα, γιατί ὁ Θεός μ' ἔστειλε ἐδῶ». Φοβήθηκε ὁ ἀδελφός καὶ βάζοντας μετάνοια στόν Γέροντα τοῦ λέει· «Συγχώρεσέ με, πάτερ. Κάθε πρωὶ ἀρχίζω τὴν πνευματικὴ μου ἐργασία ἔχοντας τὰ χαλίκια αὐτά μπροστά μου. Ἐὰν μοῦ ἔρθει καλὸς λογισμὸς, ρίχνω ἓνα χαλίκι στό δεξιὸ ζεμπίλι, ἂν ἔρθει πονηρὸς λογισμὸς, ρίχνω στό ἀριστερό. Τό ἀπόγευμα μετρῶ τὰ χαλίκια· καὶ ἂν τοῦ δεξιοῦ εἶναι περισσότερα, τρώγω· ἂν ὅμως τοῦ ἀριστεροῦ εἶναι περισσότερα, δέν τρώγω. Τὴν ἐπόμενη μέρα πάλιν ἐὰν μοῦ ἔρθει πονηρὸς λογισμὸς, λέγω στόν ἑαυτό μου· Πρόσεξε τί κάνεις, γιατί πάλι δέν θά φᾶς». Θαύμασε σάν τ' ἄκουσε ὁ ἀδδᾶς Σιλουανός*, καὶ εἶπε· «Πράγματι οἱ Πατέρες πού ἦρθαν σήμερα ἅγιοι ἄγγελοι ἦταν, πού ἤθελαν νά κάνουν γνωστὴ τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀδελφοῦ. Γιατί καὶ μέ τὴν παρουσία τους ἐνίωσα μεγάλη χαρὰ καὶ εὐφροσύνη πνευματικὴ».

33. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ὅπουδῆποτε κι ἂν πᾶς,

28. Γιὰ τὴν λ. «κάθισμα» τοῦ ἀρχ. κειμένου βλ. Ε ὑπόσημ. 28 σελ. 152.

δείξαι τὴν πολιτείαν σου ἢ ὅτι οὐ τρώγω ἔλαιον ἢ ἔψημα ἢ ὀψάριον· μόνον δὲ τὸν οἶνον μὴ καταλύσης, ἐὰν φοβῇσαι τὸν πόλεμον· κἂν μέμψωνταί σε τινες, μὴ μέλει σοι.

34. Εἶπε πάλιν· Ὁ παραβάλης σοι ἀδελφός, ἔπαρον τὸ πένθος τοῦ προσώπου σου καὶ κρύψον αὐτὸ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἕως οὗ ἀπολύσης τὸν ἀδελφόν. Καὶ τότε πάλιν βάλε τὸ πένθος ἐν τῷ προσώπῳ σου, ὅτι φεύγουσιν οἱ δαίμονες θεωροῦντες αὐτὸ μετὰ σοῦ.

35. Ὁ ἔλεγον περὶ τῶν Σκητιωτῶν ὅτι, εἰ κατελάμβανέ τις τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, οὐκέτι ὡς ἀρετὴν εἶχον αὐτήν, ἀλλ' ὡς ἁμαρτίαν.

36. Εἶπε Γέρων· Ὁ ἀνθρωπαρεσκία πᾶσαν τὴν πιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀναιρεῖ καὶ ἀφίησιν αὐτὸν ξηρόν.

37. Εἶπε πάλιν· Ὁ φανερῶν καὶ δημοσιεύων τὰ καλὰ ἔργα αὐτοῦ, ὁμοίός ἐστι τῷ σπεύροντι ὑπεράνω τῆς γῆς καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτά. Ὁ δὲ κρύπτων τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, ὡς ὁ ἐν αὐλάξιν μέσον τῆς γῆς σπεύρων, ὃς καὶ θερίσει πολλαπλασίονα.

38. Εἶπε Γέρων· Ὁ φεύγων φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἔμπαιξον τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἀνθρώποις, μωρὸν σεαυτὸν ποιῶν.

39. Κοινοδιάρχης τις ἦν ἔχων πολλὴν δόξαν παρὰ τῶν

μὴ θελήσεις νὰ φανερώσεις τὸν τρόπο τῆς μοναχικῆς σου ἀσκήσεως. Δηλαδή ὅτι δὲν τρώω λάδι, ἢ φαγητό μαγειρεμένο ἢ ψάρι. Μόνο μὴν πιεῖς κρασί, ἐὰν φοβᾶσαι τὸν σαρκικό πόλεμο· κι ἂν μερικοὶ σε κατηγορήσουν, μὴ σε μέλει».

34. Εἶπε ἀκόμη: «Ἐὰν σε ἐπισκεφθεῖ κάποιος ἀδελφός, πάρε τὸ πένθος ἀπὸ τὸ πρόσωπό σου καὶ κρύψε τὴν καρδιά σου, ἕως ὅτου φύγει ὁ ἀδελφός. Καὶ τότε βάλε πάλιν τὸ πένθος στὸ πρόσωπό σου, γιατί φεύγουν οἱ δαίμονες, ὅταν τὸ βλέπουν νὰ σε συνοδεύει».

35. Ὁ ἔλεγον γιὰ τοὺς Σκητιῶτες ὅτι ἐὰν κάποιος ἀνακάλυπτε τὴν ἀσκησὴν του, δὲν τὴν εἶχαν πιά αὐτὴν ὡς ἀρετὴ ἀλλὰ ὡς ἁμαρτία.

36. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Ἡ ἀνθρωπαρέσκεια ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο ὅλο τὸν πνευματικὸ χυμό²⁹ καὶ τὸν ἀφήνει ξερό».

37. Εἶπε πάλιν: «Ἐκεῖνος ποὺ φανερῶνει τὰ καλὰ του ἔργα καὶ τὰ κάνει γνωστά στὸν κόσμον, μοιάζει μὲ τὸν σποριά πού ρίχνει τὸν σπόρον ἐπὶ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ ἔρχονται τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν τρών³⁰. Ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ κρύβει τὴν ἀσκησὴν του, ὅπως βάζει ὁ σποριάς τὸν σπόρον μέσα στῆς γῆς τὰ αὐλάκια, αὐτὸς ἀκριβῶς θὰ ἔχει ἄφθονη συγκομιδὴ».

38. Εἶπε ἄλλος Γέροντας: «Ὁ νὰ ἀποφεύγεις μὲ κάθε τρόπο τοὺς ἀνθρώπους ἢ νὰ ἐμπαίζεις τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους κάνοντας μωρὸ τὸν ἑαυτό σου»³¹.

39. Ὁ ἦταν ἓνας ἡγούμενος κοινοβίου ποὺ εἶχε μεγάλη

29. Ὁ λέξις πιότης (μέ ι) τοῦ ἀρχ. κειμένου σημαίνει λιπαρὴ οὐσία.

30. Ματθ. 13, 4.

31. Πρὸς Α' Κορ. 3, 18-19 καὶ 4, 10-13.

ἀνθρώπων· καὶ ἦν πατὴρ μοναχῶν διακοσίων. Τούτῳ ὁ Χριστὸς ὡς Γέρων πτωχὸς παρέβαλε καὶ τὸν θυρωρὸν παρεκάλεσεν εἰπεῖν τῷ Ἀβδᾶ, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ συνάδελφός ἐστι. Καμάτῳ οὖν πολλῷ εἰσῆλθε μηνῦσαι αὐτῷ ὁ θυρωρὸς καὶ εὔρε τὸν Ἀβδᾶ ἄλλοις διαλεγόμενον. Σταθεὶς δὲ ὀλίγον, προσανήνεγκε περὶ τοῦ πτωχοῦ, μὴ εἰδὼς ὅτι ὁ Χριστὸς ἦν. Ὁ δὲ Ἀβδᾶς διεμάχετο λέγων αὐτῷ· Οὐχ ὁρᾷς μετὰ τῶν ἀνθρώπων λαλοῦντά με; Ἄφες τέως. Ὁ δὲ ὑπεχώρησε. Μακροθυμήσας δὲ ὁ Κύριος ἔμεινεν ἐκδεχόμενος, ἕως ἃν ἔλθῃ.

Περὶ δὲ πέμπτην ὥραν πλούσιός τις παρέδωκεν, οὐτινος γοργῶς ὑπήκουσεν ὁ κοινοβιάρχης. Ὁν ἑωρακὼς σὺν τῷ πλουσίῳ ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει καὶ ταπεινῶν φίλος Θεὸς ἤτησε παρακαλέσας ὅτι· Λαλήσαι σοι θέλω, Ἀβδᾶ. Ὁ δὲ σὺν τῷ πλουσίῳ εἰσῆλθεν ἀριστοποιῆσαι, σπουδάζων δῆθεν τῶν ξένων. Πάλιν οὖν μετὰ τὸ ἄριστον προπέμπει ἕως τῆς θύρας τὸν πλούσιον, ὑποστρέψας ταῖς πολλαῖς φροντίσιν αἰχμαλωτιζόμενος καὶ ἐπιλελησμένος τῆς παρακλήσεως τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀνεξικάκου Γέροντος. Ὀψίας δὲ γενομένης καὶ μὴ ἀξιωθέντος δέξασθαι τὸν εὐλογημένον καὶ ἀληθῶς ξένον, ἀνεχώρησε δηλώσας αὐτῷ οὕτως· Εἶπε τῷ Ἀβδᾶ· εἰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων θέλεις, ἐγὼ σοι διὰ τοὺς προτέρους κόπους καὶ τὰς πολλὰς σου πολιτείας, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν πέμπω παρακαλεῖν σοι, ἐπειδὴ χρίειν καὶ χρίεσθαι θέλεις· τῶν δὲ ἀγαθῶν τῆς ἐμῆς Βασιλείας οὐ μὴ γεύσῃ. Καὶ οὕτως ἐγνώσθη ὁ παντοκράτωρ πτωχός.

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν πρὸς ἐπίδειξιν.

32. Πρὸβλ. «...δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὅστις οἶδε ξενίζειν τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ξένους· δός μοι τοῦτον τὸν ξένον...» Ἀσματικόν: «Τὸν ἥλιον κρύψαντα...» πού ψάλλεται κατὰ τὴν ἔξοδο καὶ περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου τῆν Μ. Παρασκευή.

ἐκτίμηση ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἦταν πατέρας διακοσίων μοναχῶν. Σ' αὐτόν ὁ Χριστὸς πῆγε σάν ἓνας φτωχὸς γέροντας καὶ παρακάλεσε τὸν πορτάρη νά πεῖ στὸν Ἀβδᾶ ὅτι εἶναι ὁ τάδε συνασκητής.

Πολύ δύσκολα ὁ θυρωρὸς μπῆκε γιὰ νά τοῦ τό πεῖ καὶ βρῆκε τὸν Ἀβδᾶ νά μιλάει μέ ἄλλους. Στάθηκε λίγο καὶ ἀνέφερε κατόπιν γιὰ τὸν φτωχό, μὴ γνωρίζοντας φυσικά ὅτι ἦταν ὁ Χριστὸς. Ὁ Ἀβδᾶς ἄρχισε νά τὰ βάζει μαζί του λέγοντας: «Δέν βλέπεις ὅτι μιλῶ μέ τοὺς ἀνθρώπους;» Ἄσε με τώρα». Καὶ ὁ θυρωρὸς ὑποχώρησε. Ὁ Κύριος ὁμως μακροθύμησε καὶ ἔμεινε περιμένοντάς τον, ἕως ὅτου ἔρθει.

Κατὰ τίς ἑντεκα κατέφθασε κάποιος πλούσιος, στοῦ ὁποίου τό μήνυμα ἀνταποκρίθηκε ἀμέσως ὁ ἡγούμενος. Ὁ πλούσιος σέ ἔλεος καὶ φίλος τῶν ταπεινῶν Θεός, βλέποντάς τον μαζί μέ τὸν πλούσιο, τὸν παρακάλεσε καὶ τοῦ εἶπε: «Θέλω νά σοῦ μιλήσω, Ἀβδᾶ». Ἀλλά ἐκεῖνος συνοδεύοντας τὸν πλούσιο μπῆκε γιὰ τό γεῦμα φροντίζοντας δῆθεν γιὰ τὴ φιλοξενία. Τό ἴδιο πάλι μετὰ τό γεῦμα προέπεμψε ὡς τὴν πύλη τὸν πλούσιο καὶ γύρισε πίσω αἰχμάλωτος στίς μεγάλες του φροντίδες ξεχνώντας τὴν παράκληση τοῦ φτωχοῦ καὶ ἀνεξικάκου Γέροντα. Ὅταν ἄρχισε νά σκοτεινιάζει καὶ δέν ἀποδείχθηκε ἄξιος νά δεχθεῖ τὸν εὐλογημένο καὶ πραγματικό ξένο³², ἀνεχώρησε (ὁ ξένος), ἀφοῦ δήλωσε στὸν θυρωρό τὰ ἐξῆς: «Πές στὸν Ἀβδᾶ: Ἐάν ἐπιθυμεῖς τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων, ἐγὼ γιὰ τοὺς προηγούμενους κόπους καὶ τὴν πολλή σου ἄσκηση θά σοῦ στείλω ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ τέσσερα μέρη τοῦ ὀρίζοντα νά σοῦ φέρουν ἀγαθὰ, γιατί θέλεις νά ἀλείφεις καὶ νά σέ ἀλείφουν· τὰ ἀγαθὰ ὁμως τῆς Βασιλείας μου δέν πρόκειται νά γευθεῖς».

Καὶ ἔτσι ἀποκαλύφθηκε ὁ παντοκράτορας φτωχός.

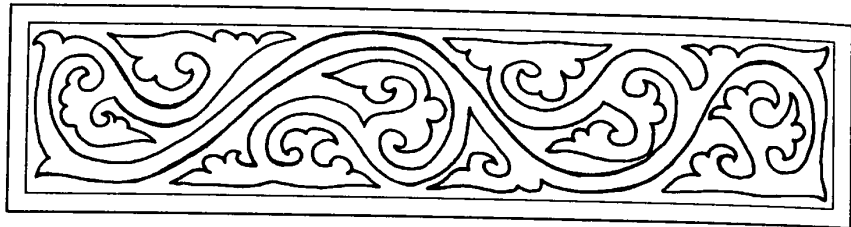
Τέλος τῆς πραγματείας γιὰ τὴν ἀποφυγὴ κάθε ἐπίδειξης.

Μία από τις άψίδες ύδραγωγείου στην κοιλάδα της Ίεριχοῦς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ θ'

*Εἶπε Γέρων· Κἄν τις ἀμάρτη ἐνώπιόν σου,
μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλὰ ἔχε σεαυτὸν
ἀμαρτωλότερον αὐτοῦ.
Τὴν γὰρ ἀμαρτίαν εἶδες,
τὴν δὲ μετάνοιαν οὐκ εἶδες.*

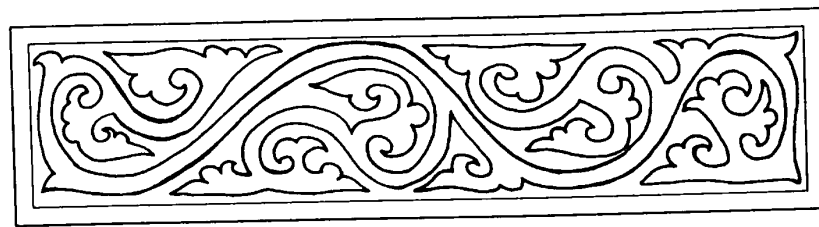

“Οτι φυλάσσεσθαι χρὴ
τοῦ μηδένα κρίνειν

Αδελφῶ ποτε συνέβη πειρασμός εἰς τὸ κοινόδιον τοῦ ἀδβᾶ Ἡλίτ. Καὶ διωχθεὶς ἐκεῖθεν ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἀντώνιον εἰς τὸ ὄρος. Καὶ μέιναντος τοῦ ἀδελφοῦ χρόνον πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸ κοινόδιον ὅθεν ἐξέβη. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτόν, πάλιν ἐδίωξαν· ὁ δὲ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἀντώνιον λέγων· Οὐκ ἠθέλησάν με δέξασθαι, πάτερ. Ἀπέστειλεν οὖν ὁ Γέρων λέγων· Πλοῖον ἐνανάγησεν ἐν τῷ πελάγει· καὶ ἀπώλεσε τὸν γόμον καὶ μετὰ καμάτου ἐσώθη ἐπὶ τὴν γῆν. Ὑμεῖς δὲ τὰ σωθέντα ἐπὶ τὴν γῆν θέλετε καταποντίσαι; Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὅτι ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος αὐτὸν ἀπέστειλεν, εὐθέως ἐδέξαντο αὐτόν.

2. Ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων ὅτε ἔβλεπε πρᾶγμα καὶ ἠθελεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ κρίναι, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· Ἀγάθων, μὴ ποιήσης αὐτὸ σύ· καὶ οὕτως ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἡσύχαζε.

3. Ἡσθένησέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων καὶ ἄλλος τις τῶν Γερόντων. Ἀνακειμένων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀνεγίνωσκεν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν Γένεσιν. Καὶ ἔρχεται εἰς τὸ κεφά-

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαγρυπνοῦμε
ὥστε νὰ μὴ κρίνουμε κανένα

Εἰ κάποιον ἀδελφὸ πού ἔμενε στό κοινόδιο τοῦ ἀδβᾶ Ἡλίτ, συνέβη κάποτε ἕνας πειρασμός. Γι' αὐτό τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ κεῖ καὶ πῆγε κοντά στόν ἀδβᾶ Ἀντώνιο*, στό ὄρος. Ἀφοῦ ἔμεινε ὁ ἀδελφός κοντά του κάποιο χρονικὸ διάστημα, τὸν ἔστειλε ὁ ἀδβᾶς στό κοινόδιο ἀπ' ὅπου εἶχε φύγει. Ἐκεῖνοι ὅμως μόλις τὸν εἶδαν, τὸν ξανάδιωξαν καὶ ὁ ἀδελφός γύρισε πάλι στόν ἀδβᾶ Ἀντώνιο καὶ τοῦ εἶπε· «Δέν θέλησαν νὰ μέ δεχθοῦν, πάτερ». Τὸν ἔστειλε πάλι ὁ Γέροντας καὶ τοὺς μήνυσε τό ἐξῆς· «Ἐνα καρὰδι νανάγησε μέσα στό πέλαγος, ἔχασε τό φορτιό του καὶ μέ κόπο πολὺ ἔφθασε στή στεριά. Καὶ ἐσεῖς ὅ,τι σώθηκε καὶ ἔφθασε στή στεριά, θέλετε νὰ τό καταποντίσετε;»

Κι ἐκεῖνοι ὅταν ἄκουσαν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος τὸν ἔστειλε, εὐθύς τὸν δέχθηκαν.

2. Ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων* ὅταν ἔβλεπε κάτι πού ὁ λογισμὸς του ἠθελε νὰ τό κρίνει, ἔλεγε μέσα του· «Ἀγάθων, ἐσύ μὴν τό κάνεις αὐτό»· καὶ ἔτσι ὁ λογισμὸς του ἡσύχαζε.

3. Ἀρρώστησε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων καὶ μαζί του κάποιος ἄλλος ἀπὸ τοὺς Γέροντες. Καθὼς ξάπλωναν στό κελί, ὁ ἀδελφός ἄρχισε νὰ διαβάξει ἀπὸ τὴ Γένεση. Καὶ

λαιον ὅπου λέγει ὁ Ἰακώβ· Ἰωσήφ οὐκ ἔστι· Συμεὼν οὐκ ἔστι· καὶ τὸν Βενιαμὴν λήψετε καὶ κατάξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς Ἄδου. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Οὐκ ἄρκοῦσί σοι οἱ ἄλλοι δέκα, ἀδδᾶ Ἰακώβ; Λέγει ὁ ἀδδᾶς Ἀγάθων· Παῦσαι, Γέρων· εἰ ὁ Θεὸς ὁ δικαίων, τίς ὁ κατακρίνων;

4. Τῷ ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ προεφήτευσεν ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος λέγων ὅτι· Ἐχεις προκόψαι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τοῦ κελλίου καὶ ἔδειξεν αὐτῷ λίθον καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑδρῖσον τὸν λίθον τοῦτον καὶ τύψον αὐτόν. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος· Μὴ ἐλάλησεν ὁ λίθος; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος· Οὕτω καὶ σὺ καταλαβεῖν μέλλεις τοῦτο τὸ μέτρον· ὃ καὶ ἐγένετο. Προέκοψε γὰρ ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς οὕτως ὡς ἀπὸ πολλῆς ἀγαθότητος μηκέτι εἰδέναι τὴν κακίαν. Ἐν οἷς γενομένου αὐτοῦ ἐπισκόπου, προσήνεγκαν αὐτῷ παρθένον λαβοῦσαν ἐν γαστρὶ καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Δὸς αὐτῇ ἐπιτίμια. Ὁ δὲ σφραγίσας αὐτῇ τὴν κοιλίαν, ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῇ δύο ζυγᾶς σινδονίων λέγων· Μήποτε ὡς ἀπέρχεται γεννῆσαι, ἀποθάνῃ ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδίον καὶ μὴ εὖρῃ κηδευθῆναι.

Λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατ' αὐτῆς ἐντυχόντες· Τί τοῦτο ἐποίησας; Δὸς αὐτῇ ἐπιτίμια. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ θανάτου, καὶ τί ἔχω ἐγὼ ποιῆσαι; Καὶ ἀπέλυσεν αὐτήν. Καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ὁ Γέρων κατακρίναί τινα.

ἔφθασε στό κεφάλαιο πού λέει ὁ Ἰακώβ: «Ὁ Ἰωσήφ δέν ὑπάρχει στή ζωή· ὁ Συμεὼν δέν εἶναι, θά μοῦ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμὴν καὶ θά γκρεμίσετε καταλυπημένα τά γηρατιά μου στὸν Ἄδ¹».

Ἀποκρίθηκε στή στιγμή ἐκείνη ὁ Γέροντας καὶ εἶπε: «Δέν σοῦ φτάνουν οἱ ἄλλοι δέκα, ἀδδᾶ Ἰακώβ;»

«Πᾶψε, Γέροντα —λέει ὁ ἀδδᾶς Ἀγάθων*— ἐάν ὁ Θεός εἶναι αὐτός πού τὸν δικαίωνει, ποιός εἶναι αὐτός πού θά τὸν κατακρίνει;»

4. Ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος* προφήτευσεν στὸν ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ* καὶ εἶπε: «Θά προκόψεις στὸν φόβο τοῦ Θεοῦ». Τὸν ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὸ κελί, τοῦ ἔδειξε μιὰ πέτρα καὶ τοῦ εἶπε: «Βρίσε αὐτὴ τὴν πέτρα καὶ κτύπησέ την». Καὶ τό 'κανε. Τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος: «Μήπως μίλησε ἡ πέτρα;»

«Ὁχι» ἀπάντησε ἐκεῖνος. «Καὶ σὺ —τοῦ εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἀντώνιος— πρόκειται νά φθάσεις σ' αὐτό τό μέτρο»· ὅπως καὶ ἔγινε. Πρόκοψε ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς τόσο πολύ, ὥστε ἀπὸ πολλή ἀγαθότητα νά μὴ διακρίνει πιά τὴν κακία. Παράδειγμα χαρακτηριστικό εἶναι τό ἐξῆς: Ὅταν ἔγινε ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος, τοῦ ἔφεραν μιὰ κοπέλα ἐγκυο, καὶ τοῦ λένε: «Τιμώρησέ την». Κι ἐκεῖνος σταύρωσε τὴν κοιλία της καὶ παρήγγειλε νά τῆς δώσουν δυὸ ζεύγη σεντόνια λέγοντας: «Μὴ τυχόν πάνω στή γέννα πεθάνει αὐτὴ ἢ τό βρέφος καὶ δέν βρεῖ τά ἀπαραίτητα γιὰ τὴν κηδεία».

Τοῦ λένε τότε οἱ κατήγοροί της: «Γιατί τό 'κανες αὐτό; Βάλ' της κανόνα». Κι ἐκεῖνος τούς εἶπε: «Ἀδελφοί, βλέπετε ὅτι κινδυνεύει νά πεθάνει· τί μπορῶ ἐγὼ νά τῆς κάνω;» Καὶ τὴν ἄφησε νά φύγει.

Καὶ ποτέ δέν τόλμησε ὁ Γέροντας νά καταδικάσει ἄνθρωπο.

5. Ὁ ἡλθέ ποτε ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς εἰς τόπον γεύσασθαι. Καὶ ἦν ἐκεῖ τις ἀδελφὸς ἔχων φήμην κακὴν. Καὶ συνέβη ἐλθεῖν τὴν γυναῖκα καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὑβριζομένου. Μαθόντες οὖν οἱ οἰκοῦντες εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐταράχθησαν ὥστε διῶξαι αὐτὸν τοῦ κελλίου. Καὶ γνόντες ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾱς εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνόν ἐστιν, ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτὸν ὅπως παραγένηται σὺν αὐτοῖς.

Ὡς δὲ ἔγνω ὁ ἀδελφός, λαβὼν τὴν γυναῖκα ἔκρυψε αὐτὴν εἰς πύλον μέγαν. Παραγενομένου δὲ τοῦ πλήθους, εἶδεν ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς τὸ γενόμενον καὶ διὰ τὸν Θεὸν ἐσκέπασε τὸ πρᾶγμα· καὶ εἰσελθὼν ἐκάθισεν ἐπάνω τοῦ πύλου καὶ ἐκέλευσε ζητηθῆναι τὸ κελλίον. Ὡς οὖν ἐψηλάφησαν καὶ οὐχ εὑρον τὴν γυναῖκα, εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς· Τί ἐστι τοῦτο; Ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ ὑμῖν. Καὶ εὐξάμενος ἐποίησε πάντας ἀναχωρῆσαι. Καὶ κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πρόσεχε σεαυτῷ, ἀδελφέ. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνεχώρησεν.

6. Ὁ ἀδελφός τις ἀμαρτήσας ἐχωρίζετο ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου τῆς ἐκκλησίας. Ὁ δὲ ἀδδᾱς Βησσαρίων ἀναστὰς συν-εξῆλθεν αὐτῷ λέγων ὅτι καὶ γὰρ ἐγὼ ἀμαρτωλὸς εἰμι.

7. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ἡλίας ὅτι· Εἶδον ἐγὼ τινα λαβόντα κολοκύνθιον οἴνου εἰς τὴν μάλην αὐτοῦ· καὶ ἵνα αἰσχύνω τοὺς δαίμονας ὅτι φαντασία ἦν, λέγω τῷ ἀδελφῷ· Ποίησον

2. Πρβλ. Ἰω. 8, 3-11.

3. Ἡ λ. κολοκύνθιον οἴνου τοῦ ἀρχ. κειμένου σημαίνει δοχεῖο κρασιοῦ

5. Πῆγε κάποτε ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς* σὲ κάποιον τόπο γιὰ νὰ γευματίσει. Ἐκεῖ κοντά ἦταν κι ἓνας ἀδελφός πού εἶχε κακὴ φήμη. Συνέβη μάλιστα νὰ πάει καὶ νὰ μπῇ στοῦ κελί τοῦ ἀδελφοῦ ἢ γυναῖκα γιὰ τὴν ὁποία τὸν κακολογοῦσαν. Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς μόλις τὸ ἔμαθαν, ξεσηκώθηκαν καὶ πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ διώξουν τὸν μοναχὸ ἀπὸ τὸ κελί. Καὶ ὅταν πληροφορήθηκαν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾱς θρискόταν στὴν περιοχή τους, πῆγαν καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ πάει μαζί τους.

Σάν τὰ ἔμαθε αὐτὰ ὁ ἀδελφός, πῆρε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν ἔκρυψε μέσα σ' ἓνα μεγάλο πιθάρι. Κατέφθασε τὸ πλῆθος καὶ ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς ἀντιλήφθηκε τί συνέβη, ἀλλὰ χάριν τοῦ Θεοῦ σκέπασε τὸ γεγονός. Μπῆκε λοιπὸν στοῦ κελί τοῦ ἀδελφοῦ, κάθισε πάνω στοῦ πιθάρι καὶ διέταξε νὰ ἐρευνήσουν τὸ κελί. Ὅταν ὅμως ἔψαξαν καὶ δέν βρῆκαν τὴν γυναῖκα, τοὺς εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ἀμμωνᾱς· «Τί συμβαίνει λοιπὸν; Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσει». Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε, ἀπομάκρυνε τὸν κόσμον. Ἐπιασε τότε ἀπὸ τὸ χεῖρ τὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ εἶπε· «Πρόσεχε τὴν ψυχὴ σου, ἀδελφέ»².

Καὶ μέ τὸν λόγο αὐτόν, ἔφυγε.

6. Ἐναν ἀδελφὸ πού εἶχε πέσει σὲ κάποιο ἁμάρτημα, τὸν ἀπομάκρυνε ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Σηκώθηκε τότε ὁ ἀδδᾱς Βησσαρίων καὶ βγῆκε μαζί του λέγοντας· «Κι ἐγὼ ἀμαρτωλὸς εἰμαι».

7. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ἡλίας· «Εἶδα ἐγὼ κάποιον νὰ δάξει κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην ἓνα δοχεῖο³ κρασί. Καὶ γιὰ νὰ κατασχύνω τοὺς δαίμονες ὅτι ἦταν ἐντύπωση πλανερῆ (καὶ ὄχι πραγματικῆ), λέω στὸν ἀδελφὸ· Κάνε ἀγάπη καὶ σῆκω-

πού εἶχε σχῆμα κολοκύθας.

ἀγάπην καὶ ἄρόν μοι τοῦτο. Καὶ ἄρας τὸ παλλίον αὐτοῦ, εὐρέθη μηδὲν ἔχων. Τοῦτο δὲ εἶπον, ὅτι κἂν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἴδῃτε τι ἢ ἀκούσητε, μὴ πιστεύσητε. Πολλῶ δὲ μᾶλλον τηρεῖτε τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς ἐνθυμήσεις καὶ τὰς ἐννοίας, εἰδότες ὅτι αὐτοὶ ἐμβάλλουσιν αὐτά, ἵνα μιάνωσι τὴν ψυχὴν λογίζεσθαι τὰ μὴ συμφέροντα καὶ ἵνα ἀπασχολήσωσιν τὸν νοῦν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ.

8. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας· Ἐὰν ἔλθῃ σοι λογισμὸς τοῦ κρῖναι τὸν πλησίον ἐπὶ τινὶ ἁμαρτήματι, πρῶτον λογίζου καθ' ἑαυτὸν ὅτι πλεῖον αὐτοῦ ἁμαρτωλὸς ὑπάρχεις καὶ ἂν νομίζεις πράττειν καλῶς, μὴ πιστεύσης ὅτι ἤρεσαν τῷ Θεῷ· καὶ οὐ μὴ τολμήσεις κρῖναι τὸν πλησίον.

9. Εἶπε πάλιν· Τὸ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον καὶ τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτὸν, τόπος ἀναπαύσεώς ἐστι τῆς συνειδήσεως.

10. Ὁ Ἡλθέ ποτε παιδίον θεραπευθῆναι ἀπὸ δαίμονος καὶ παραβάλλει ἀδελφῷ ἀπὸ κοινοβίου τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐξελθὼν ὁ Γέρων εἶδε τὸν ἀδελφὸν ἁμαρτάνοντα μετὰ τοῦ παιδίου· καὶ οὐκ ἤλεγξεν αὐτὸν λέγων· Εἰ ὁ Θεὸς ὁ πλάσας αὐτὸν βλέπων οὐ καίει αὐτόν, ἐγὼ τίς εἰμι, ἵνα ἐλέγξω αὐτόν;

11. Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀδδᾶς Ἰσαάκ ὁ Θηβαῖος εἰς κοινοβίον καὶ εἶδεν ἀδελφὸν σφαλέντα καὶ κατέκρινεν αὐτόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου καὶ ἔστη ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κελλίου αὐτοῦ λέγων· Οὐκ

σέ το μου αὐτό. Καὶ μόλις σήκωσε τὸ ἐπανωφόρι του, ἀποδείχθηκε ὅτι δέν ὑπῆρχε τίποτε κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην του. Αὐτὸ τὸ ἀνέφερα μέ τὴν ἐννοία ὅτι καὶ μέ τὰ ἴδια σας τὰ μάτια ἂν δεῖτε κάτι ἢ ἀκούσετε κάτι, μὴν τό πιστέψετε. Πολύ περισσότερο νὰ προσέχετε τοὺς λογισμοὺς, τίς σκέψεις καὶ τὰ νοήματα, γνωρίζοντας ὅτι οἱ δαίμονες τὰ σπέρνουν αὐτά στὴν ψυχὴ γιὰ νὰ τὴ διαστρέψουν, ὥστε νὰ σκέφτεται αὐτὰ πού τὴν βλάπτουν καὶ γιὰ νὰ ἀπομακρύνουν τὸν νοῦ ἀπὸ τίς ἁμαρτίες μας καὶ ἀπὸ τὸν Θεό».

8. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἡσαΐας*: «Ἐάν σοῦ ἔρθῃ λογισμὸς νὰ κατακρίνεις τὸν πλησίον γιὰ κάποιο ἁμάρτημά του, πρῶτα νὰ σκεφθεῖς ὅτι ἐσύ εἶσαι περισσότερο ἁμαρτωλὸς ἀπ' αὐτόν καὶ ἐκεῖνα πού νομίζεις ὅτι σωστά τὰ κάνεις, μὴν πιστέψεις ὅτι ἦσαν ἀρεστά στὸν Θεό. Καὶ ἔτσι δέν θὰ τολμήσεις νὰ καταδικάσεις τὸν πλησίον».

9. Εἶπε ἐπίσης: «Ἐάν δέν κατακρίνεις τὸν πλησίον ἀλλὰ ἐξουθενώνεις τὸν ἑαυτό σου, παρέχεις ἀνάπαυση στὴ συνείδησή σου».

10. Ὁ Ἡλθε κάποτε ἓνα παιδί δαιμονισμένο, γιὰ νὰ θεραπευθεῖ· καὶ ἐπισκέφθηκε κάποιον ἀδελφὸ ἀπὸ ἓνα κοινόβιο τῆς Αἰγύπτου. Βγαίνει ὁ Γέροντας ἔξω καὶ βλέπει τὸν ἀδελφὸ νὰ ἁμαρτάνει μέ τὸ παιδί καὶ δέν τὸν ἤλεγξε λέγοντας: «Ἐφόσον ὁ Θεὸς πού τὸν ἔπλασε τὸν βλέπει καὶ δέν τὸν καίει, ποιὸς εἶμαι ἐγώ, γιὰ νὰ τὸν ἐλέγξω;»

11. Πῆγε κάποτε ὁ ἀδδᾶς Ἰσαάκ ὁ Θηβαῖος σέ κάποιο κοινόβιο καὶ εἶδε ἓναν ἀδελφὸ νὰ σφάλλει καὶ τὸν κατέκρινε. Ὅταν ἐπέστρεψε στὴν ἔρημο, ἦλθε ἄγγελος Κυρίου καὶ στάθηκε μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ του καὶ τοῦ εἶπε:

ἀφίημί σε εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· Τί ἐστὶ τὸ πρᾶγμα; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ὁ Θεὸς ἀπέστειλέ μοι λέγων· Εἰπέ αὐτῷ· ποῦ κελεύεις θάλω τὸν σφαλέντα ἀδελφὸν ὃν ἔκρινας; Καὶ εὐθέως μετενόησε λέγων· Ἠμάρτηκα, συγχώρησόν μοι. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἐγείρου, συνεχώρησέ σοι ὁ Θεός· φύλαξαι δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ κρῖναί τινα πρὶν ἢ ὁ Θεὸς κρίνῃ αὐτόν.

12. Ὡς ἔλεγεν ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου ὅτι· Παρεκάλεσα τὸν πατέρα μου λέγων· Εἰπέ μοι λόγον. Ὁ δὲ ἔφη· Μὴ κακοποιήσης τινά, μηδὲ κατακρίνης· ταῦτα τήρει καὶ σῶζῃ.

13. Ὡς ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου τοῦ μεγάλου ὅτι γέγονεν, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον, θεὸς ἐπίγειος· ὅτι ὥσπερ ἐστὶν ὁ Θεὸς σκέπων τὸν κόσμον, οὕτω γέγονεν ὁ ἀδβᾶς Μακάριος σκεπάζων τὰ ἐλαττώματα ἃ ἔβλεπεν ὡς μὴ δλέπων, καὶ ἃ ἤκουεν ὡς μὴ ἀκούων.

14. Ὁ ἀδελφός ποτε ἐσφάλη εἰς Σκῆτιν· καὶ γενομένον συνεδρίου, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν ἀδβᾶν Μωυσῆν· ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν ἐλθεῖν. Ἀπέστειλεν οὖν πρὸς αὐτόν ὁ πρεσβύτερος λέγων· Ἐλθέ ὅτι ὁ λαός σε περιμένει. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἦλθε· καὶ λαβὼν σφυρίδα τετρημένην καὶ γεμίσας ἄμμον ἐδάστασεν. Οἱ δὲ ἐξελθόντες εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, λέγουσιν αὐτῷ· Τί ἐστὶ τοῦτο, πάτερ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Γέρων· Αἱ ἁμαρτίαι μου εἰσὶν ὀπίσω μου καταρρέουσai καὶ οὐ δλέπω αὐτάς· καὶ

4. Α' Κορ. 4, 5.

«Δέν σοῦ ἐπιτρέπω νά μπεῖς». Κι ἐκεῖνος παρακαλοῦσε κι ἔλεγε· «Τί συμβαίνει;» Ἀποκρίθηκε ὁ ἄγγελος καὶ τοῦ εἶπε· «Ὁ Θεός μέ ἔστειλε λέγοντας· Πές του· ποῦ προστάζεις νά θάλω τὸν ἀδελφό πού ἔσφαλε καὶ τὸν καταδίκασες». Εὐθύς μετανόησε ὁ ἀδβᾶς καὶ εἶπε· «Ἀμάρτησα, συγχώρεσέ με». Καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ εἶπε· «Σῆκω, σέ συγχώρεσε ὁ Θεός. Καὶ στό ἐξῆς νά προσέχεις νά μὴν κρίνεις κανέναν, προτοῦ τὸν κρίνει ὁ Θεός»⁴.

12. Ὡς ἔλεγε ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος*, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου· «Παρακάλεσα τὸν Γέροντά μου λέγοντας· Πές μου κάποιον λόγο». Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Νά μὴν κακομεταχειριστεῖς κανέναν οὔτε νά τὸν κατακρίνεις. Αὐτά νά κάνεις καὶ σῶζεσαι».

13. Ὡς ἔλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Μακάριο* τὸν μεγάλο ὅτι εἶχε γίνει, ὅπως λέει ἡ Γραφή, θεὸς ἐπίγειος⁵. Γιατί ὅπως ἀκριβῶς ὁ Θεός σκεπάζει τὸν κόσμον, ἔτσι καὶ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος σκεπάζε τὰ ἐλαττώματα πού ἔβλεπε στοὺς ἄλλους, σάν νά μὴ τὰ ἔβλεπε, καὶ ἐκεῖνα πού ἤκουε σάν νά μὴ τὰ ἤκουε.

14. Κάποιος ἀδελφός τῆς Σκήτης κάποτε ἔσφαλε. Ὡς γινε συγκέντρωση στὴν ὁποία κάλεσαν τὸν ἀδβᾶ Μωυσῆ* ἀλλ' αὐτός δέν θέλησε νά πάει. Τοῦ παρήγγειλε τότε ὁ πρεσβύτερος· «Ἐλα, γιατί σέ περιμένουν ὅλοι». Κι ἐκεῖνος σηκώθηκε καὶ πῆγε κρατώντας στὴν πλάτη ἓνα καλάθι τρύπιο πού τό γέμισε ἄμμο. Οἱ Πατέρες πού δῆκαν νά τὸν προῦπαντήσουν τοῦ λένε· «Τί εἶναι αὐτό, πάτερ;» «Οἱ ἁμαρτίες μου —ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας— πού κυλοῦν καὶ πέφτουν πίσω

5. Ἰω. 10, 34.

ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἁμαρτήματα ἀλλότρια κρῖναι. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, οὐδὲν ἐλάλησαν τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ συνεχώρησαν αὐτῷ.

15. Ἔλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς ὅτι ὀφείλει ἄνθρωπος ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ τοῦ μὴ κρῖναι αὐτὸν ἐν τινι.

16. Εἶπε πάλιν· Τέλος πάντων τὸ μὴ κρῖναι τὸν πλησίον. Ὅτε γὰρ ἡ χεὶρ Κυρίου ἀπέκτεινε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, οὐκ ἦν οἶκος οὗ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ τεθνηκώς. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὅτι ἐὰν ἡμᾶς ἐάσωσιν ἰδεῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐ μὴ ἴδωμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον· μωρία γάρ ἐστιν ἀνθρώπῳ ἔχοντι τὸν ἑαυτοῦ νεκρόν, ἀφῆναι αὐτὸν καὶ ἀπελθεῖν κλαῦσαι τὸν τοῦ πλησίον.

Τὸ ἀποθανεῖν δὲ ἀπὸ τοῦ πλησίον σου τοῦτό ἐστι· τὸ βαστάσαι σου τὸ ἁμάρτημα καὶ ἀμεριμνήσαι ἀπὸ παντός ἀνθρώπου ὅτι οὗτος καλός ἐστιν ἢ οὗτος κακός. Μὴ ποιήσης κακὸν μηδενὶ ἀνθρώπῳ· μηδὲ λογίζου πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰς τινα. Μηδὲ ἐξουθενώσης τινὰ ποιοῦντα κακόν, μηδὲ πεισθῆς τῷ κακοποιοῦντι τὸν πλησίον αὐτοῦ, μηδὲ χαῖρε μετὰ τοῦ ποιοῦντος κακὸν τῷ πλησίον αὐτοῦ· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ πλησίον.

Μὴ καταλαλήσης τινά· λέγε· Ὁ Θεὸς γινώσκει ἕκαστον. Καὶ μὴ συμπεισθῆς μετὰ τοῦ καταλαλοῦντος, μηδὲ συγχαρῆς μετὰ τῆς καταλαλιᾶς αὐτοῦ· μηδὲ μισήσης τὸν καταλαλοῦντα τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ μὴ κρῖναι.

Μὴ ἔχε ἔχθραν μετὰ τινος ἀνθρώπου· καὶ μὴ κρατήσης

μου καὶ δέν τίς βλέπω. Καὶ ἦλθα ἐγὼ σήμερα νὰ κρῖνω τὰ σφάλματα ἄλλου». Ὅταν τ' ἀκούσαν αὐτὰ οἱ Πατέρες, δέν εἶπαν τίποτε ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ ἀλλὰ τὸν συγχώρησαν.

15. Ἔλεγε ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς* ὅτι ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι νεκρός ἐναντι τοῦ πλησίον ὥστε νὰ μὴν τὸν κρίνει γιὰ τίποτε.

16. Εἶπε ἐπίσης· Ὁλος ὁ ἀγώνας πρέπει νὰ ἀποβλέπει στό νὰ μὴν κρίνουμε τὸν πλησίον. Γιατί ὅταν τὸ χεῖρι τοῦ Κυρίου φόνευσε ὅλα τὰ πρωτότοκα στὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου, δέν ἔμεινε σπίτι πού νὰ μὴν εἶχε νεκρό»⁶. Τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Τί σημαίνουν τὰ λόγια αὐτά;» «Σημαίνουν — εἶπε ὁ Γέροντας — ὅτι, ἐὰν ὅλα ἐκεῖνα πού μᾶς ἐμποδίζουν, μᾶς ἀφήσουν νὰ δοῦμε τίς ἁμαρτίες μας, δέν θὰ βλέπουμε τίς ἁμαρτίες τοῦ πλησίον· ἄλλωστε εἶναι ἀνοησία, ἐνῶ ἔχει δικό του νεκρό ὁ ἄνθρωπος, νὰ τὸν ἀφήσει καὶ νὰ πάει νὰ κλάψει τὸν νεκρό τοῦ πλησίον.

Καὶ τό νὰ πεθάνεις ἐναντι τοῦ πλησίον σημαίνει νὰ ἔχεις μπροστά σου τὴ δική σου ἁμαρτία καὶ νὰ μὴν ἔχεις μέριμνα γιὰ κανένα ἄνθρωπο ὅτι αὐτός εἶναι καλός ἢ ἐκεῖνος εἶναι κακός. Μὴν κάνεις κακὸ σὲ κανένα ἄνθρωπο, οὔτε νὰ σκέφτεσαι πονηρά γιὰ κανένα. Μὴν ἐξευτελίσεις κάποιον πού κάνει τὸ κακὸ ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ συμφωνήσεις μ' ἐκεῖνον πού κάνει κακὸ στὸν πλησίον οὔτε νὰ χαίρεσαι μ' αὐτόν πού βλάπτει τὸν πλησίον. Αὐτὸ σημαίνει τό νὰ εἴμαστε νεκροὶ ἐναντι τοῦ πλησίον.

Μὴν κατηγορήσεις κανένα· νὰ λές· Ὁ Θεὸς γνωρίζει τὸν καθένα. Καὶ νὰ μὴ συμφωνεῖς μ' αὐτόν πού κατηγορεῖ· νὰ μὴ χαίρεσαι πού κατηγορεῖ ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ τὸν μισεῖς. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τοῦ νὰ μὴν κρίνουμε.

Μὴν ἐχθρεύεσαι κανέναν ἄνθρωπο· καὶ νὰ μὴν κρατή-

6. Ἐξ. 12, 29-30.

ἔχθραν ἐν τῇ καρδίᾳ σου· μὴ μισήσης τὸν ἐχθραίνοντα μετὰ τοῦ πλησίον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ εἰρήνη.

Ἐν τούτοις σεαυτὸν παρακάλει· πρὸς ὀλίγον γὰρ χρόνον ὁ κάματος· καὶ εἰς αἶν ἡ ἀνάπαυσις χάριτι τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἀμήν.

17. Ἦλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Μάρκου τοῦ Αἰγυπτίου ὅτι ἔμεινε τριάκοντα ἔτη μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Εἶχε δὲ ὁ πρεσβύτερος ἔθος ἔρχεσθαι καὶ ποιεῖν αὐτῷ τὴν ἁγίαν ἀναφοράν. Ὁ δὲ διάβολος θεωρήσας τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐνάρετον ὑπομονήν, ἐπανουργεύσατο ἐν κατακρίσει πειράσαι αὐτόν· καὶ παρεσκεύασε τινα πνευματιῶντα πρὸς τὸν Γέροντα προφάσει εὐχῆς ἀπελθεῖν. Ὁ δὲ πνευματιῶν πρὸ παντὸς λόγου ἐφώνησε τῷ Γέροντι ὅτι· Ὁ πρεσβύτερός σου ἔχει ὁσμὴν ἁμαρτίας· μηκέτι αὐτὸν ἐάσης ἐλθεῖν πρὸς σέ. Ὁ δὲ θεόπνευστος ἀνὴρ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τέκνον, πάντες τὴν ἀκαθαρσίαν ἔξω βάλλουσι, σὺ δὲ πρὸς με ἤνεγκας αὐτήν; Ἀλλὰ γέγραπται· Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε. Ὅμως εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, ὁ Κύριος σῶσιν αὐτόν. Γέγραπται γάρ· Εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε. Καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ποιήσας εὐχὴν ἐφυγάδευσε τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὑγιῇ.

Ὡς δὲ ἦλθεν ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὸ εἰωθός, ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ χαρᾶς. Ὁ δὲ ἀγαθὸς Θεὸς εἰδὼς τὴν ἀκακίαν τοῦ Γέροντος, ἔδειξεν αὐτῷ σημεῖον. Μέλλοντος γὰρ τοῦ κληρικοῦ στήναι ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης, καθὼς ὁ Γέρων διηγήσατο, ὅτι εἶδον ἄγγελον Κυρίου κατερχόμενον, καὶ ἔθηκε τὴν χειρὰ αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κληρικοῦ καὶ ἐγένετο ὁ κληρικός ὡς στύλος πυρός.

7. Ματθ. 7, 1.

8. Ἰακ. 5, 16.

σεῖς ἔχθρα μέσα στήν καρδιά σου· ἀλλὰ μὴ μισήσεις καὶ αὐτόν πού ἐχθρεύεται τὸν πλησίον. Αὕτη εἶναι ἡ εἰρήνη.

Νά παρακινεῖς τὸν ἑαυτό σου σ' αὐτά. Ὁ κόπος εἶναι προσωρινός, ἐνῶ ἡ ἀνάπαυση εἶναι αἰώνια μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἀμήν.

17. Ἦλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Μάρκο τὸν Αἰγύπτιο ὅτι ἔμεινε τριάντα χρόνια χωρὶς νά βγεῖ ἀπ' τὸ κελί του. Ὁ πρεσβύτερος συνήθιζε νά πηγαίνει καὶ νά τοῦ κάνει τὴ Θεία Λειτουργία. Ὁ διάβολος ὅμως βλέποντας τὴν ἐνάρετη ὑπομονὴ τοῦ ἀνδρὸς, σοφίσθηκε νά τὸν ρίξει στὸν πειρασμό τῆς κατάκρισης. Ἦτσι ἔκανε κάποιον δαιμονισμένο νά πάει στὸν Γέροντα γιὰ νά τοῦ ζητήσῃ τάχα τὴν προσευχή του. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ δαιμονισμένος πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο λόγο εἶπε στὸν Γέροντα: «Ὁ πρεσβύτερός σου μυρίζει ἁμαρτία. Μὴν τὸν ἀφήσεις ἄλλη φορὰ νά ρθεῖ κοντά σου». Καὶ ὁ θεόπνευστος ἄνθρωπος τοῦ εἶπε: «Παιδί μου, ὅλοι τὴ βρωμιὰ τὴν πετοῦν ἔξω καὶ ἐσύ μοῦ τὴν ἔφερες ἐδῶ; Ἦ Γραφή λέει: Μὴ κρίνετε γιὰ νά μὴ κριθεῖτε⁷. Ἀλλὰ ἂν εἶναι ἁμαρτωλός, ὁ Κύριος θά τὸν σώσει. Εἶναι μάλιστα γραμμένο στήν Ἀγία Γραφή: Νά προσεύχεσθε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον γιὰ νά θεραπευθεῖτε⁸». Καὶ πάνω στὸν λόγο αὐτό, προσευχήθηκε καὶ ἔδιωξε τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἔστειλε ὑγιῇ.

Ὅταν λοιπὸν ἦρθε ὁ πρεσβύτερος, ὅπως συνήθιζε, τὸν ὑποδέχθηκε ὁ Γέροντας μετὰ χαρᾶς. Καὶ ὁ Θεὸς πού γνῶριζε τὴν ἀκακίαν τοῦ Γέροντα, τοῦ ἔδειξε θαυμαστό σημάδι. Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νά σταθεῖ ὁ πρεσβύτερος μπροστά στήν ἁγία Τράπεζα, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Γέροντας τό περιέγραψε, «εἶδα ἄγγελο Κυρίου νά κατεβαίνει ἀπὸ ψηλά καὶ ἔβαλε τὸ χέρι του στὸ κεφάλι τοῦ κληρικοῦ καὶ ἐγίνετο ὁ κληρικός σάν ἕνας στύλος φωτιᾶς. Καὶ ἐγὼ καθὼς ἔμεινα ἐκπλη-

Ἐμοῦ δὲ θαυμάσαντος ἐπὶ τῇ ὁράσει, ἤκουσα φωνῆς λεγούσης, φησί, πρὸς με· Ἀνθρώπε, τί θαυμάζεις ἐπὶ τῷ πράγματι τούτῳ; Εἰ γὰρ βασιλεὺς ἐπίγειος οὐ μὴ ἐάσῃ τοὺς μεγιστάνας αὐτοῦ ῥυπαροὺς στήναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ μετὰ δόξης πολλῆς, πόσῳ μᾶλλον ἡ θεία δύναμις οὐ καθαρίσει τοὺς λειτουργοὺς τῶν ἀρρήτων μυστηρίων, στήκοντας ἔμπροσθεν τῆς ἀρρήτου δόξης;

Ὁ δὲ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Μάρκος ὁ Αἰγύπτιος, μέγας γενόμενος κατηξιώθη τοῦ χαρίσματος τούτου, ὅτι οὐ κατέκρινε τὸν κληρικόν.

18. Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα λέγων· Εἰπέ μοι πῶς γένωμαι μοναχός; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Εἰ θέλεις εὐρεῖν ἀνάπαυσιν καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ἐπὶ παντὶ πράγματι λέγε· Ἐγὼ τίς εἰμι· καὶ μὴ κρίνης τινά.

19. Ἦκουσέ ποτε ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου περὶ τινων ἀδελφῶν ὅτι συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν εἰσὶ καὶ λούονται καὶ ἀμελοῦσιν ἑαυτῶν. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν σύναξιν, ἤρην ἀπ' αὐτῶν τὸ σχῆμα. Καὶ μετὰ τοῦτο ἔτυψεν αὐτὸν ἡ συνείδησις αὐτοῦ καὶ μετεμελήθη. Καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα μεθύων τοῖς λογισμοῖς, θαστάζων καὶ τοὺς λεδίτονας τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα τῷ Γέροντι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐκ ἔχεις σὺ τίποτε τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου; Ἀπεδύσω αὐτόν; Ὁ δὲ πρεσβύτερος εἶπεν ὅτι· Μετέχω τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ·

9. Πηλούσιον· Ἀρχαία παραλιακὴ πόλις τῆς Αἰγύπτου, στό ἄκρον τοῦ ἀνατολικοῦ βραχίονα τοῦ Νείλου (σημ. πεδῖον ἂλ Τίνε). Λόγῳ τῆς θέσεώς της ὑπῆρξε σπουδαία ἀπὸ ἐμπορικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀπόψεως. Κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους σημειώθηκε στήν περιοχὴ τῆς ἀξιόλογη μοναστικὴ

κτος ἀπὸ τοῦ θέαμα, ἤκουσα μιά φωνή νά μοῦ λέει· Ἀνθρώπε, γιατί ἐκπλήττεσαι μ' αὐτό πού γίνεται; Ἐάν ἓνας ἐπίγειος βασιλιάς δέν θ' ἀφήσει τοὺς μεγιστάνες του νά στέκονται μπροστά του ρυπαροί, ἀλλά μόνο ἂν ἔχουν ἐπίσημη περιβολή, πόσο περισσότερο ἡ θεία δύναμη δέν θά καθαρίσει τοὺς λειτουργοὺς τῶν ἀρρήτων μυστηρίων, ὅταν στέκονται μπροστά στήν ἄφατη δόξα;»

Ἔτσι ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητὴς ὁ Μάρκος ὁ Αἰγύπτιος, ἀναδείχθηκε μέγας καὶ ἔγινε ἄξιος τοῦ χαρίσματος αὐτοῦ, ἐπειδὴ δέν κατέκρινε τὸν κληρικό.

18. Κάποιος ἀδελφός ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα*· «Πές μου, πῶς θά γίνω μοναχός;» Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε· «Ἐάν θέλεις νά βρεῖς ἀνάπαυση καὶ σ' αὐτόν τόν κόσμο καὶ στή μέλλουσα ζωή, νά λές σέ κάθε περίπτωσι· Ποιός εἶμαι ἐγώ; Καὶ νά μὴν κατακρίνεις κανένα».

19. Ἀκουσε κάποτε ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου⁹ γιὰ μερικοὺς ἀδελφούς ὅτι βρίσκονταν συνεχῶς στήν πόλη, πηγαινάν στο λουτρό καὶ ἀμελοῦσαν τὴν ψυχὴ τους. Πῆγε λοιπὸν στή σύναξη καὶ τοὺς ἀφαίρεσε τὸ μοναχικὸ σχῆμα. Μετὰ ὅμως τὸν ἔτυψε ἡ συνείδησις καὶ μετάνιωσε γι' αὐτό πού ἔκανε. Πάει στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα* ζαλισμένος ἀπ' τοὺς λογισμούς, κρατώντας καὶ τὰ ράσα τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ γεγονὸς στὸν Γέροντα. Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐσὺ δέν ἔχεις τίποτε ἀπ' τὸν παλαιὸ ἀνθρώπο; Τὸν ξεντύθηκες;» «Μετέχω —ἀπαντᾷ ὁ πρεσβύτερος— στὸν παλαιὸ ἀνθρώπο». «Νά, λοιπὸν —τοῦ λέει ὁ Γέροντας—

ἀνάπτυξη. Σέ μιά ἀπὸ τίς μονές τοῦ Πηλουσίου ἔζησε καὶ ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης. Μὲ τὴ μουσουλμανικὴ κατάκτηση τοῦ 639 ἡ πόλις παρήκμασε.

Ἰδοὺ οὖν καὶ σὺ ὡς οἱ ἀδελφοί. Εἰ γὰρ μικρὸν μετέχεις τῆς παλαιότητος, ὅμως ὑπόκεισαι τῇ ἀμαρτίᾳ. Τότε ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς καὶ μετενόησε τοῖς ἑνδεκα καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀπέλυσεν.

20. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ὡς ἐστὶν ἄνθρωπος δοκῶν σιωπᾶν καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ κατακρίνει ἄλλους· ὁ τοιοῦτος πάντοτε λαλεῖ. Καὶ ἔστιν ἄλλος ἀπὸ πρῶι ἕως ἐσπέρας λαλῶν, καὶ σιωπὴν κρατεῖ· τουτέστιν, ὅτι ἐκτὸς ὠφελείας οὐδὲν λαλεῖ.

21. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα λέγων· Ἐὰν ἴδω πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸν ἐστὶ σκεπᾶσαι αὐτό; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οἷαν ὥραν σκεπάσωμεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν πταῖσμα, καὶ ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸ ἡμέτερον· καὶ ἐν ἧ ὥρᾳ ἐκφανοῦμεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐκφαίνει τὸ ἡμέτερον.

22. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα λέγων ὅτι· Ἐὰν ἴδω ἀδελφὸν περὶ οὗ ἤκουσα πταῖσμα, οὐ θέλω εἰσενεγκεῖν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον μου· ἐὰν δὲ ἴδω καλόν, χαίρω μετ' αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ ποιεῖς τῷ καλῷ ἀδελφῷ μικρὸν ἀγαθόν, διπλοῦν ποιήσον μετ' ἐκείνου· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ἀσθενῶν.

Ἦν γάρ τις ἐν κοινοδίῳ ὀνόματι Τιμόθεος ἀναχωρητής. Καὶ ἤκουσεν ὁ ἡγούμενος φήμην περὶ τινος ἀδελφοῦ περὶ πειρασμοῦ· καὶ ἐπηρώτησε τὸν Τιμόθεον περὶ αὐτοῦ. Καὶ συνεβούλευσεν αὐτῷ ἐκβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. Ὄτε οὖν ἐξέβαλεν αὐτόν, ἐτέθη ὁ πειρασμὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπάνω τοῦ

πού εἶσαι κι ἐσύ σάν τοὺς ἀδελφούς. Γιατί καὶ λίγο νά μετέχεις στὸν παλαιὸ ἄνθρωπο, ὑπόκεισαι στὴν ἀμαρτία». Ἐφυγε ὁ πρεσβύτερος καὶ κάλεσε τοὺς ἀδελφούς πού ἦταν ἑντεκα, τοὺς ἔβαλε μετάνοια, τοὺς φόρεσε τὸ μοναχικὸ σχῆμα καὶ τοὺς ἄφησε νά φύγουν.

20. Εἶπε ἐπίσης· «Μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος νά φαίνεται ὅτι σιωπᾷ ἐνῷ ἡ καρδιά του κατακρίνει τοὺς ἄλλους· ἓνας τέτοιος ἄνθρωπος πάντοτε λαλεῖ. Καὶ μπορεῖ ἓνας ἄλλος νά μιλάει ἀπὸ τὸ πρῶι ὡς τὸ βράδυ καὶ ὅμως κρατᾷ σιωπὴ· γιατί δὲν λέει τίποτε περισσότερο ἀπ' ὅσα ὠφελοῦν».

21. Ρώτησε ἓνας ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα· «Ἐὰν δῶ κάποιο σφάλμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, εἶναι καλὸ νά τὸ σκεπᾶσω;» Κι ὁ Γέροντας ἀπάντησε· «Ὅποια ὥρα σκεπᾶσουμε τὸ σφάλμα τοῦ ἀδελφοῦ μας, σκεπάζει καὶ ὁ Θεὸς τὸ δικό μας. Καὶ ὅποια ὥρα θά φανερώσουμε τοῦ ἀδελφοῦ τὸ σφάλμα, θά φανερώσει καὶ ὁ Θεὸς τὸ δικό μας».

22. Ἄλλος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα*· «Ἄν συναντήσω ἓναν ἀδελφό γιὰ τὸν ὁποῖο ἄκουσα ὅτι ἀμαρτήσε, δὲν θέλω νά τὸν βάλω στὸ κελλί μου. Ἐνῷ ἂν δῶ καλὸν ἀδελφό, χαίρομαι νά εἶμαι μαζί του». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐὰν κάνεις στὸν καλὸ ἀδελφό κάποιο καλὸ, στὸν ἄλλο νά τοῦ τὸ κάνεις διπλό· γιατί αὐτός εἶναι ὁ ἄρρωστος¹⁰».

Ἦταν σέ κάποιο κοινόδιο ἓνας ἀναχωρητὴς πού τὸν ἔλεγαν Τιμόθεο. Ἐφτασαν στ' αὐτιά τοῦ ἡγουμένου ὅτι ἓνας ἀδελφὸς ἔπεσε σέ πειρασμό καὶ ρώτησε τὸν Τιμόθεο σχετικὰ μ' αὐτόν. Κι ἐκεῖνος συμβούλευσε νά τὸν διώξει. Ὄταν ὅμως τὸν ἔδιωξε, ὁ πειρασμὸς ἦλθε πάνω στὸν Τιμόθεο, σέ

10. Πρβλ. Ματθ. 9, 12 καὶ Λουκ. 5, 31.

Τιμοθέου, ἕως οὗ ἐκινδύνευσεν. Ὡς ἐκλαίεν οὖν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· Ἠμάρτηκα, συγχώρησόν μοι, Κύριε. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Τιμόθεε, μὴ νομίσης ὅτι τοῦτο ἐποίησά σοι δι' ἄλλο τι ἢ διότι παρείδες τὸν ἀδελφόν σου ἐν καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ αὐτοῦ.

23. Ὡς τις μέγας ἡσυχαστὴς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἀθλίδεως καὶ ἦλθον ἐπάνω αὐτοῦ λησταί· καὶ ἔκραξεν ὁ Γέρον καὶ ἀκούσαντες οἱ γείτονες αὐτοῦ ἐπίασαν τοὺς ληστὰς καὶ ἔπεμψαν τῷ ἡγεμόνι. Καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς φυλακὴν καὶ ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες ὅτι δι' ἡμᾶς παρεδόθησαν. Καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Γέροντα λέγων· Ἐννόησον τὴν πρώτην προδοσίαν πόθεν γέγονε καὶ τότε βλέπεις τὴν δευτέραν· εἰ μὴ γὰρ προεδόθης πρότερον ἐκ τῶν ἔσωθεν, οὐκ ἂν τὴν δευτέραν προδοσίαν ἐποίησας. Ἀκούσας δὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀδδᾶ Ποιμένος—ἦν γὰρ ὀνομαστός εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ—ἀναστὰς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐξέβαλε τοὺς ληστὰς ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ δημοσίᾳ ἠλευθέρωσεν αὐτούς.

24. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Γέγραπται ὅτι ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, ταῦτα διαμαρτυροῦ. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν καὶ ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν, μὴ μαρτυρήσητε. Ἀδελφός γάρ τις ἐχλευάσθη ἐν τινι τοιούτῳ. Καὶ εἶδεν ὡς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ γυναικὸς ἀμαρτάνοντα. Καὶ πολλὰ πολεμηθεὶς ἀπελθὼν, ἐννυξεν αὐτοὺς ὡς νομίζων αὐτούς

11. Ὡς Ἀθλίδεις· βρίσκεται στὴ δεξιὰ ὄχθη τοῦ ἀνατολικοῦ δρυχίονα τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου.

σημεῖο πού κινδύνευσεν. Ὡς ἐκλαίει λοιπὸν ὁ Τιμόθεος μπροστά στὸν Θεό καὶ ἔλεγε· Ἀμάρτησα, Κύριε, συγχώρεσέ με. Καὶ ἄκουσε μιὰ φωνὴ πού τοῦ εἶπε· Τιμόθεε, μὴ νομίσεις ὅτι αὐτό σοῦ τό 'κανα γι' ἄλλον λόγο, παρὰ μόνο γιατί παρέβλεψες τὸν ἀδελφό σου τὸν καιρὸ τοῦ πειρασμοῦ του».

23. Ζοῦσε στό ὄρος τῆς Ἀθλίδεως¹¹ ἓνας μέγας ἡσυχαστὴς στὸν ὁποῖο ἐπετέθησαν κάποτε ληστές. Ὁ ἄρχισεν νὰ φωνάζει ὁ Γέροντας καὶ στή φωνή του ἔτρεξαν οἱ γείτονες, ἐπίασαν τοὺς ληστές καὶ τοὺς ὁδήγησαν στὸν ἄρχοντα. Καὶ ὁ ἄρχοντας τοὺς ἔριξε στή φυλακή. Οἱ ἀδελφοὶ ὅμως λυπήθηκαν· ἔλεγαν «ἐξαιτίας μας μπῆκαν στή φυλακή». Σηκώθηκαν λοιπὸν καὶ πῆγαν στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν τὸ γεγονός. Καὶ ὁ ἀδδᾶς ἔγραψε στὸν Γέροντα· «Σκέψου ἀπὸ ποῦ προῆλθε ἡ πρώτη προδοσία καὶ τότε θὰ δεῖς καὶ τὴ δεύτερη. Γιατί ἂν προηγουμένως δέν ξεκινοῦσε ἡ προδοσία ἀπὸ μέσα σου, δέν θὰ ἔκαμνες τὴ δεύτερη».

Ὁ ἀναχωρητὴς ἦταν ὀνομαστός σ' ὅλο τὸν τόπο ἐκεῖνον καὶ δέν ἔδβαινε ἀπὸ τὸ κελί του, ἀλλὰ ὅταν πληροφορήθηκε τί τοῦ ἔλεγε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν, σηκώθηκε, κατέβηκε στὴν πόλη καὶ ἔδβαλε τοὺς ληστές ἀπὸ τὴ φυλακή καὶ δημοσίως τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους.

24. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· «Ἐχει γραφεῖ· αὐτὰ πού εἶδες μέ τὰ μάτια σου, αὐτὰ νὰ μαρτυρήσεις¹². Ἐγὼ ὅμως σᾶς λέω ὅτι κι ἂν ἀκόμη ψηλαφήσετε μέ τὰ χέρια σας, μὴ μαρτυρήσετε. Ἐνας ἀδελφός ἐμπαίχθηκε (ἀπὸ τὸν δαίμονα) σὲ μιὰ τέτοια περίπτωσι. Εἶδε τάχα ὅτι ὁ ἀδελφός του ἀμάρτανε μέ μιὰ γυναῖκα. Καὶ ἀφοῦ μέσα του ἔγινε μέγας πόλεμος, πῆγε καὶ τοὺς σκούνησε μέ τὸ πόδι του, νο-

12. Παροιμ. 25, 7.

εἶναι τῷ ποδὶ αὐτοῦ λέγων· Παύσασθε λοιπόν, ἕως πότε; Καὶ ἰδού· εὐρέθησαν θαλλοὶ σίτον. Διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν, μὴ ἐλέγχητε.

25. Ἡρώτησάν τινες τῶν Πατέρων τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγοντες· Πῶς οὕτως ἡνείχετο ὁ ἀδδᾶς Νισθερῶος τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ; Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Εἰ ἐγὼ ἤμην, καὶ τὸ κερδικάριον ἐτίθουν πρὸς κεφαλὴν αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀνούδ· Καὶ τί ἔλεγες τῷ Θεῷ; Λέγει ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Ἐρῶ οὖν ὅτι σὺ εἶπας· Πρῶτον ἔκβαλε τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

26. Ἐσφάλη ποτὲ ἀδελφὸς ἐν κοινοδίῳ. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἀναχωρητῆς καὶ πολὺν χρόνον οὐ προῆλθεν. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀδδᾶς τοῦ κοινοβίου πρὸς τὸν Γέροντα, ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ σφαλέντος ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ εἶπε· Διώξατε αὐτόν. Ἐξελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κοινοβίου, εἰσῆλθεν εἰς χαράδραν καὶ ἔκλαιεν ἐκεῖ. Εὐκαίρησαν δὲ ἀδελφοὶ ἀπερχόμενοι πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ κλαίοντος. Καὶ εἰσελθόντες εὗρον αὐτὸν ἐν μεγάλῳ πόνῳ· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἄραι πρὸς τὸν Γέροντα καὶ οὐκ ἤθελε λέγων· Ὡδε ἐγὼ ἀποθνήσκω, ὅτι ἡμάρτηκα.

Ἐλθόντες δὲ πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα διηγήσαντο αὐτῷ. Καὶ παρακάλεσας αὐτοὺς ἀπέστειλε λέγων· Εἴπατε αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν φωνεῖ σε. Ἦλθε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Γέροντα τεθλιμμένον, ἀναστὰς

13. Ἡ λ. τοῦ ἀρχ. κειμένου: κερδικάριον (ἀπὸ τὸ λατίν. cervical = προσκεφάλι).

μίζοντας ὅτι αὐτοὶ εἶναι καὶ τοὺς εἶπε· Σταματεῖστε λοιπόν. Ὡς πότε; Καὶ διαπιστώνει τότε ὅτι ἦταν δεμάτια ἀπὸ σταχυασιταριοῦ. Γι' αὐτό σᾶς εἶπα ὅτι καὶ μέ τὰ χέρια σας ἀκόμη ἂν ψηλαφήσετε, μὴ ἐλέγξετε».

25. Ρώτησαν μερικοὶ Πατέρες τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα πῶς ἀνεχόταν τόσο πολὺ ὁ ἀδδᾶς Νισθερῶος τὸν μαθητὴ του. Καὶ ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν τοὺς λέει· «Ἄν ἤμουν ἐγὼ, θά τοῦ ἔβαζα καὶ μαξιλάρι¹³ κάτω ἀπ' τὸ κεφάλι». «Καὶ τί θά ἔλεγες στὸν Θεό;» τὸν ρώτησε ὁ ἀδδᾶς Ἀνούδ. «Θά τοῦ πῶ —ἀπάντησε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν— Ἐσύ εἶπες θγάλε πρῶτα ἀπὸ τὸ μάτι σου τὸ δοκάρι καὶ τότε θά δεῖς καλὰ γιὰ νά μπορέσεις νά θγάλεις τὸ σκουπιδάκι ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ ἀδελφοῦ σου¹⁴».

26. Ἕνας ἀδελφὸς πού ἔμενε σὲ κοινόβιο ἔσφαλε κάποτε. Καὶ σὲ κεῖνο τὸν τόπο ὑπῆρχε ἕνας ἀναχωρητῆς πού ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἦταν ἔγκλειστος. Ὁ ἀδδᾶς τοῦ κοινοβίου πῆγε στὸν Γέροντα αὐτόν καὶ τοῦ ἀνέφερε τὰ σχετικά μέ τὸν ἀδελφὸ πού ἡμάρτησε. Κι ἐκεῖνος εἶπε «Διώξτε τον». Ἐφυγε λοιπόν ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ κοινόβιο καὶ μπῆκε σὲ μιὰ χαράδρα καὶ ἔκλαιγε ἐκεῖ. Κάποιοι ἀδελφοὶ κατὰ καλὴ σύμπτωση καθὼς πηγαιναν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα, τὸν ἤκουσαν πού ἔκλαιγε. Κατέβηκαν λοιπόν στὴ χαράδρα καὶ τὸν βρῆκαν μέσα σὲ μεγάλη θλίψη. Τὸν παρακάλεσαν νά τὸν πάρουν μαζί τους στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα ἀλλὰ δὲν δέχθηκε λέγοντας· «Ἐγὼ θά πεθάνω ἐδῶ, γιατί ἡμάρτησα».

Πῆγαν οἱ ἀδελφοὶ στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα* καὶ τοῦ μίλησαν γι' αὐτόν. Ὁ ἀδδᾶς τοὺς ἐνθάρρυνε καὶ τοὺς ἔστειλε πίσω λέγοντας· «Πεῖτε του ὅτι ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν σὲ καλεῖ». Ἔτσι ἦλθε ὁ ἀδελφὸς καὶ ὅταν τὸν εἶδε ὁ Γέροντας τόσο

14. Ματθ. 7, 5.

ἡσπάσατο· καὶ χαριεντιζόμενος μετ' αὐτοῦ, παρεκάλεσε γεύσασθαι. Ἀπέστειλε δὲ ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τινα πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν λέγων· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐπεθύμουν σε ἰδεῖν ἀκούων τὰ περὶ σοῦ καὶ ἀπὸ ὁκνηρίας ἀμφοτέρων, οὐ συνετύχομεν ἀλλήλοις. Νῦν οὖν Θεοῦ θέλοντος καὶ ἀφορμῆς γενομένης, σκύλθητι ἕως τῶν ὧδε καὶ βλέπομεν ἀλλήλους. Ἦν δὲ μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Καὶ ἀκούσας ἔλεγεν· Εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν Γέροντα, οὐκ ἂν ἔπεμψε πρὸς με. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους μετὰ χαρᾶς, ἐκάθισαν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Δύο ἄνθρωποι ἦσαν ἐν τόπῳ τινὶ καὶ ἀμφοτέρω νεκροὺς εἶχον. Ἀφῆκε δὲ ὁ εἷς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθε κλαῦσαι τὸν τοῦ ἑτέρου. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων, κατηνύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ ἐμνήσθη ὃ ἐποίησε καὶ εἶπε· Ποιμήν ἄνω ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν· ἐγὼ δὲ κάτω κάτω εἰς τὴν γῆν.

27. Ἠρώτησάν τινες τῶν Πατέρων τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγοντες· Ἐὰν ἴδωμέν τινα ἁμαρτάνοντα ἀδελφόν, θέλεις ἐλέγξωμεν αὐτόν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἐγὼ τέως ἐὰν ἔχω χρεῖαν παρελθεῖν διὰ τῶν ἐκεῖ καὶ ἴδω αὐτὸν ἁμαρτάνοντα, ὑπερβαίνω αὐτόν καὶ οὐκ ἐλέγχω αὐτόν.

28. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι ὀλιγορῶ ἐν τῷ καθεζέσθαι με; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Μηδένα ἐξουθενήσης, μηδὲ κατακρίνης· μηδενὸς καταλαλήσης. Καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοι ἀνάπαυσιν καὶ γίνεται σου τὸ κάθισμα ἀτάραχον.

15. Βλ. Ε ὑπόσημ. 28 σελ. 152.

θλιμμένο, σηκώθηκε, τὸν ἀσπάσθηκε καὶ κατόπιν χαριτολογώντας μαζί του τὸν παρακίνησε νὰ φάει.

Συγχρόνως ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν ἔστειλε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του στὸν ἀναχωρητὴ λέγοντας τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ χρόνια ἤθελα νὰ σέ δῶ ἀκούγοντας τὰ σχετικά μέ τὴ ζωὴ σου καὶ ἀπὸ ὁκνηρία καὶ τῶν δυὸ μας δέν ἀνταμώσαμε. Τώρα ὅμως ἐπειδὴ εἶναι θέλημα Θεοῦ καὶ δόθηκε κάποια ἀφορμή, κάνε τὸν κόπο νὰ ρθεῖς ἐδῶ καὶ νὰ συναντηθοῦμε». Ὁ ἀναχωρητὴς αὐτὸς δέν ἔδωκεν ἀπὸ τό κελί του. Ἀλλὰ ὅταν ἄκουσε αὐτά, εἶπε: «Ἄν ὁ Θεὸς δέν θὰ πληροφοροῦσε τὸν Γέροντα, δέν θὰ ἔστειλε νὰ μέ καλέσει». Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ πῆγε. Ἀφοῦ ἀλληλοασπάσθηκαν μετὰ χαρᾶς καὶ κάθισαν, τοῦ εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν: «Ἦταν δυὸ ἄνθρωποι σέ κάποιον τόπο καὶ εἶχε ὁ καθένας δικό του νεκρὸ στό σπίτι. Ἀλλὰ ὁ ἕνας ἄφησε τὸν δικό του νεκρὸ καὶ πῆγε νὰ κλάψει τὸν νεκρὸ τοῦ ἄλλου». Ἀκούοντας αὐτόν τὸν λόγο ὁ Γέροντας κατανύχθηκε καὶ θυμήθηκε αὐτό πού ἔκανε καὶ εἶπε: «Ὁ Ποιμήν εἶναι πολὺ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ ἐνῶ ἐγὼ ἐντελῶς χαμηλὰ στὴ γῆ».

27. Ρώτησαν κάποιοι Πατέρες τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα: «Ἄν δοῦμε κάποιον ἀδελφὸ νὰ ἁμαρτάνει, δίνεις εὐλογία νὰ τὸν ἐπιπλήξουμε;» Ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε: «Ἐγὼ ἂν χρειασθεῖ νὰ περάσω ἀπὸ κεῖ καὶ τὸν δῶ νὰ ἁμαρτάνει, θὰ τὸν προσπεράσω καὶ δέν θὰ τὸν ἐλέγξω».

28. Ρώτησε ἕνας ἀδελφὸς τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα: «Τί νὰ κάνω πού ὅταν πάω νὰ κάνω τὴν πνευματικὴ μου ἐργασία μέ κυριεύει ἡ ἀμέλεια;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Νὰ μὴν ἐξευτελίσεις κανέναν οὔτε νὰ τὸν κατακρίνεις. Κανέναν νὰ μὴν κατηγορήσεις καὶ ὁ Θεὸς θὰ σοῦ δώσει ἀνάπαυση καὶ ἡ πνευματικὴ σου ἐργασία¹⁵ θὰ γίνεται ἥρεμα».

29. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· Τί ποιήσω; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Γέγραπται· Τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου.

30. Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ ἀδδᾶ Ποιμένος εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου οἰκῆσαι, συνέβη πλησίον αὐτοῦ τινὰ ἀδελφὸν μένειν ἔχοντα γυναῖκα. Καὶ οὐδέποτε ἤλεγξεν αὐτόν. Συνέβη δὲ αὐτὴν ἐν νυκτὶ γεννηῆσαι. Καὶ νοήσας ὁ Γέρων ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν μικρότερον λέγων· Λάβε μετὰ σοῦ ἐν κνίδιον οἶνου καὶ δὸς τῷ γείτονι, ὅτι χρῆζει σήμερον. Καὶ οὐκ ᾔδειςαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα. Ὁ δὲ ἐποίησε καθὼς συνέταξεν αὐτῷ ὁ Γέρων.

Καὶ ὠφεληθεὶς ὁ ἀδελφὸς καὶ κατανυγεῖς, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέλυσε τὴν γυναῖκα παρασχὼν αὐτῇ εἴ τι δῆποτε ἔχρηξεν. Καὶ εἶπε τῷ Γέροντι· Ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον μετανοῶ. Καὶ ἀπελθὼν ὠκοδόμησε πλησίον ἑαυτῷ κελλίον καὶ δι' αὐτοῦ εἰσῆρχετο πρὸς τὸν Γέροντα καὶ ἐφωταγώγει αὐτὸν ὁ Γέρων τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκέρδησεν αὐτόν.

31. Ἐγένετό ποτε συνέδριον εἰς Σκῆτιν περὶ σφαλέντος ἀδελφοῦ. Καὶ ἐλάλουν οἱ Πατέρες· ὁ δὲ ἀδδᾶς Πίωρ ἐσιώπα. Ὑστερον δὲ ἀναστὰς ἐξῆλθε. Καὶ λαβὼν σάκκον ἐπλήρωσε ψάμμου καὶ ἐβάστασεν εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ· καὶ βαλὼν εἰς μαλάκιον μικρὸν τῆς ψάμμου, ἐβάστασεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

Ἐπερωτηθεὶς δὲ παρὰ τῶν Πατέρων τί ἂν εἴη τοῦτο, λέγει· Οὗτος ὁ σάκκος ὁ ἔχων τὴν πολλὴν ψάμμον, τὰ ἐμά ἐστι πλημμελήματα, ὅτι πολλὰ εἰσι καὶ ἀφῆκα αὐτὰ ὀπίσω

29. Ἕνας ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα*: «Τί νὰ κάνω;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Εἶναι γραμμένο: Τὴν ἀνομία μου ἐγὼ θά τὴν ἐξαγγείλω καὶ θά φροντίσω νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία μου»¹⁶.

30. Ὅταν κάποτε ἦρθε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν νὰ κατοικήσει στὴν Αἴγυπτο, συνέβη νὰ μένει κοντὰ σ' αὐτόν ἓνας ἀδελφὸς ποὺ εἶχε γυναῖκα. Καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἤλεγξε. Κάποια νύκτα ἡ γυναῖκα γέννησε. Ὁ Γέροντας τὸ ἀντιλήφθηκε καὶ κάλεσε τὸν μικρότερο ἀδελφὸ του: «Πάρε —τοῦ εἶπε— μιά κανάτα κρασί καὶ δώσε το στὸν γείτονα, γιατί θά τοῦ χρειασθεῖ σήμερα». Οἱ ἀδελφοὶ του δὲν γνώριζαν δέδαια τὴν ὑπόθεση, ἀλλὰ αὐτὸς ἔκανε ὅ,τι τοῦ ὅρισε ὁ Γέροντας.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ γείτονας ὠφελήθηκε καὶ ἦλθε σέ κατάνυξη. Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες, ἀφοῦ ἐφοδίασε τὴν γυναῖκα μέ ὅ,τι εἶχε ἀνάγκη, τὴν ἄφησε νὰ φύγει. Εἶπε κατόπιν στὸν Γέροντα: «Ἐγὼ ἀπὸ σήμερα μετανοῶ». Καὶ ἔχτισε κοντὰ του ἓνα κελί γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἔτσι πῆγαινε συχνά στὸν Γέροντα καὶ ὁ Γέροντας τοῦ ἔδειχνε τὸν φωτεινὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν κέρδιζε.

31. Κάποτε ἔγινε στὴ Σκῆτι συνέδριο γιὰ ἓναν ἀδελφὸ ποὺ ἀμάρτησε. Μιλοῦσαν οἱ Πατέρες, ἀλλὰ ὁ ἀδδᾶς Πίωρ ἔμενε σιωπηλός. Ὑστερα σηκώθηκε καὶ θύνηκε ἔξω. Πῆρε ἓνα σάκκο, τὸν γέμισε μέ ἄμμο καὶ τὸν κρατοῦσε στὸν ὦμο του. Καὶ σ' ἓνα ζεμπίλι ἔβαλε λίγη ἄμμο καὶ τὸ κρατοῦσε μπροστά του.

Τὸν ῥώτησαν οἱ Πατέρες τί σήμαινε αὐτό καὶ εἶπε: «Αὐτό τό σακκί μέ τὴν πολλή ἄμμο εἶναι οἱ δικές μου ἁμαρτίες· εἶναι πολλές καὶ τίς ἄφησα αὐτές πίσω μου γιὰ νὰ μὴν

16. Ψαλμ. 37, 19.

μου τοῦ μὴ πονῆσαι περὶ αὐτῶν καὶ κλαῦσαι· καὶ ἰδοὺ ταῦτα τὰ μικρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔμπροσθέν μου εἰσι, καὶ εἰς ταῦτα ἀδολεσχῶ κρίνων αὐτόν. Οὐ χρὴ δὲ οὕτω ποιεῖν· ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐμὰ ἔμπροσθέν μου ἐνεγκεῖν καὶ αὐτῶν φροντίσαι καὶ παρακαλέσαι τὸν Θεὸν συγχωρῆσαί μοι. Καὶ ἀναστάντες οἱ Πατέρες εἶπον· Ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας.

32. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὅτι· Διοδεύων ποτὲ ἐν τῇ ὁδῷ γέγονέ με ἀποπλανηθῆναι ἀπὸ δρόσου καὶ εὐρέθην πλησίον κώμης. Καὶ εἰδὼν τινὰς ὁμιλοῦντας αἰσχυρῶς ἀλλήλοις καὶ ἐστάθην δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν μου. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε κατέχων ῥομφαίαν καὶ λέγει μοι· Παφνούτιε, πάντες οἱ κρίνοντες τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ῥομφαίᾳ ἀπολοῦνται· σὺ δὲ ὅτι οὐκ ἔκρινας ἀλλ' ἐταπεινώσας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς σὺ τὴν ἁμαρτίαν ποιήσας, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου γέγραπται ἐν βίβλῳ ζώντων.

33. Εἶπε Γέρων· Μὴ κρίνης τὸν πόρνον, ἐὰν ὑπάρχῃς σώφρων· ὡσαύτως γὰρ τὸν νόμον παραβαίνεις. Ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ πορνεύσης, εἶπε καὶ μὴ κρίνης.

34. Ἔλεγον περὶ τινος ὅτι ἐκάθητο ἐν Αἰγύπτῳ ἐν μονοκελλίῳ. Εἶχον δὲ ἔθος παραβαλεῖν αὐτῷ εἰς ἀδελφὸς καὶ μία παρθένος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ὑπὴντησαν οἱ δύο ὁμοῦ πρὸς τὸν Γέροντα. Καὶ ὁψίας γενομένης ἔθηκε τὸ ψιάθιον ὁ Γέρων καὶ ἐκοιμήθη εἰς τὴν μέσην αὐτῶν. Πολεμηθεὶς δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐπανέστη τῇ παρθένῳ καὶ ἐτέλεσαν τὴν

κοπιάσω καὶ κλάψω γι' αὐτές. Καὶ νά, αὐτά τά λίγα τοῦ ἀδελφοῦ μου στέκονται μπροστά μου καὶ μ' αὐτά ἀσχολοῦμαι καὶ τὸν κρίνω. Δέν πρέπει ὅμως νά κάνουμε ἔτσι. Τά δικά μου μᾶλλον πρέπει νά φέρω μπροστά καί γι' αὐτά νά φροντίσω καὶ νά παρακαλέσω τὸν Θεό νά μέ συγχωρήσει». Σηκώθηκαν τότε ὅλοι οἱ Πατέρες καὶ εἶπαν· «Πράγματι αὐτός εἶναι ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας».

32. Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος*: «Περπατώντας κάποτε στό δρόμο χάθηκα λόγω τῆς ὁμίχλης καὶ βρέθηκα κοντά σέ μιὰ κωμόπολη. Καὶ εἶδα κάποιους νά ἀσελοῦν μεταξύ τους. Στάθηκα τότε καὶ προσευχήθηκα γιά τίς ἁμαρτίες μου. Καὶ νά, ἓνας ἄγγελος ἦλθε κρατώντας ξίφος καὶ μοῦ εἶπε: Παφνούτιε, ὅλοι ἐκεῖνοι πού κρίνουν τοὺς ἀδελφούς τους μ' αὐτό τό ξίφος θά θανατωθοῦν. Ἐσύ ὅμως ἐπειδὴ δέν ἔκρινες ἀλλά στάθηκες ταπεινός μπροστά στόν Θεό σάν νά ἔκανες ἐσύ τὴν ἁμαρτία, γι' αὐτό τὸν λόγο τό ὄνομά σου ἔχει γραφεῖ στό βιβλίο τῆς ζωῆς¹⁷».

33. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Μὴν κρίνεις τὸν πόρνο, ἐὰν ἐσύ εἶσαι σώφρων. Κι ἐσύ εἶσαι παραβάτης τοῦ νόμου ὅπως κι ἐκεῖνος. Γιατί Αὐτός πού εἶπε νά μὴν πορνεύσεις¹⁸, εἶπε καὶ νά μὴν κρίνεις¹⁹».

34. Ἔλεγον γιά κάποιον ὅτι μόναζε στήν Αἴγυπτο σέ ἀπομονωμένο κελί. Συνήθιζαν νά τὸν ἐπισκέπτονται ἓνας ἀδελφός καὶ μιὰ παρθένος. Κάποια φορὰ βρέθηκαν καὶ οἱ δύο μαζί στόν Γέροντα. Ὅταν βράδιασε, ἔστρωσε τό ψαθί ὁ Γέροντας καὶ κοιμήθηκε ἀνάμεσά τους. Ἀλλά ὁ ἀδελφός πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμό γιά τὴν παρθένο, τῆς ἐπιτέθηκε

17. Φιλίπ. 4, 3.

18. Ματθ. 5, 27.

19. Ματθ. 7, 1.

ἁμαρτίαν. Ὁ δὲ Γέρων αἰσθηθεὶς οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτοῖς. Πρωίας δὲ γενομένης προέπεμπε αὐτοὺς ὁ Γέρων, μηδεμίαν στυγνότητα δείξας ἐν αὐτῷ.

Πορευομένων δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν ὁδόν, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους εἰ ἐννόησεν ὁ Γέρων ἢ οὐ. Καὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὸν Γέροντα μετενόησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀδῶ, οὐκ ἐννόησας πῶς ἐχλεύασεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς; Λέγει αὐτοῖς· Ναί. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ ἦν ὁ λογισμὸς σου ἐκείνην τὴν ὥραν; Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἐμὸς λογισμὸς, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἦν τὴν ὥραν ἐκείνην, στήκων καὶ κλαίων. Καὶ λαβόντες μετάνοιαν ἀπὸ τοῦ Γέροντος, ἀπῆλθον καὶ ἐγένοντο σκευὴ ἐκλογῆς.

35. Ὡς τις Γέρων καθ' ἐκάστην ἐσθίων τρεῖς παξαμάδας. Παρέβαλε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς καὶ καθεσθέντων γεύσασθαι, ἔθηκε καὶ τῷ ἀδελφῷ τρεῖς παξαμάδας. Καὶ ἑωρακῶς ὁ Γέρων ὅτι ἔχρηζεν, ἤνεγκεν αὐτῷ ἄλλους τρεῖς. Ὡς δὲ ἐκορέσθησαν καὶ ἀνέστησαν, κατέκρινεν ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐ χρή, ἀδελφέ, ὑπουργεῖν τῷ σαρκίῳ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς μετενόησε τῷ Γέροντι καὶ ἐξῆλθε.

Τῇ οὖν ἐξῆς ἐγένετο καιρὸς τοῦ γεύσασθαι τὸν Γέροντα καὶ ἔθηκεν ἑαυτῷ τοὺς τρεῖς παξαμάδας. Καὶ φαγὼν αὐτούς, πάλιν ἐπέινασε καὶ ἐπέσχεν ἑαυτόν. Καὶ πάλιν τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ, τὸ αὐτὸ ὑπέστη. Ὡς αὖτε οὖν ἀδυναμοῦσθαι. Καὶ ἔγνω ὁ Γέρων ὅτι ἐγκατάλειψις τοῦ Θεοῦ ἐγένετο αὐτῷ· καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων, ἐδέετο περὶ τῆς γενομένης ἐγκαταλείψεως. Καὶ ὁρᾷ ἄγγελον λέγοντα

καὶ ἔκαναν τὴν ἁμαρτία. Ὁ Γέροντας ἄν καὶ τὸ ἀντιλήφθηκε, δὲν τοὺς εἶπε τίποτε. Ὅταν ξημέρωσε, τοὺς κατευόδωσε χωρὶς νὰ δείξει ὅτι ἦταν δυσареστημένος μ' αὐτό πού ἔγινε.

Καθὼς λοιπὸν βάδιζαν αὐτοὶ στὸν δρόμο, συζητοῦσαν μεταξύ τους ἂν τὸ κατάλαβε ὁ Γέροντας ἢ ὄχι. Καὶ ἐπεστρεψαν στὸν Γέροντα, τοῦ ἔβαλαν μετάνοια καὶ εἶπαν· «Ἀδῶ, δὲν κατάλαβες πῶς μᾶς περιέπαιξε ὁ Σατανᾶς;». «Ναί» τοὺς ἀπάντησε. «Καὶ ποῦ ἦταν —τόν ρώτησαν— ὁ λογισμὸς σου ἐκείνη τὴν ὥρα;»

«Ὁ λογισμὸς μου —τοὺς εἶπε— ἐκείνη τὴν ὥρα ἦταν στὸν τόπο πού σταυρώθηκε ὁ Χριστός· ἔστεκα ἐκεῖ καὶ ἔκλαια».

Ὅστερα ἀφοῦ πῆραν κανόνα μετανοίας ἀπὸ τὸν Γέροντα, ἔφυγαν καὶ ἔγιναν σκευὴ ἐκλεκτά τοῦ Θεοῦ.

35. Ὡς κάποιος Γέροντας πού ἔτρωγε καθημερινὰ τρία παξιμάδια. Τὸν ἐπισκέφθηκε κάποιος ἀδελφός καὶ ὅταν κάθησαν νὰ φᾶνε, ἔβαλε καὶ γιὰ τὸν ἀδελφὸ τρία παξιμάδια. Εἶδε κατόπιν ὁ Γέροντας ὅτι ὁ ἀδελφός εἶχε ἀνάγκη νὰ φάει περισσότερο καὶ τοῦ ἔφερε ἄλλα τρία. Ἀφοῦ χόρτασαν καὶ σηκώθηκαν, κατέκρινε ὁ Γέροντας τὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ ἔπε· «Δὲν πρέπει, ἀδελφέ, νὰ ὑπηρετοῦμε τὴ σὰρκα μας». Καὶ ὁ ἀδελφός ἔβαλε μετάνοια στὸν Γέροντα καὶ ἔφυγε.

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα ὅταν ἔφθασε ἡ ὥρα γιὰ φαγητό, ἔβαλε ὁ Γέροντας τὰ τρία παξιμάδια γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀλλὰ ἀφοῦ τὰ ἔφαγε, αἰσθάνθηκε πάλι νὰ πεινᾷ ἀλλὰ συγκρατήθηκε. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι τὸ ἴδιο ἔπαθε. Καὶ ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ἐξάντληση. Κατάλαβε τότε ὁ Γέροντας ὅτι τὸν ἐγκατέλειπε ὁ Θεός καὶ ρίχνοντας τὸν ἑαυτό του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἄρχισε νὰ παρακαλεῖ μετὰ δακρύων γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη πού τοῦ ἔγινε.

αὐτῷ· Διότι κατέκρινας τὸν ἀδελφόν, τοῦτό σοι συνέβη. Γίνωσκε οὖν ὅτι ὁ δυνάμενος ἐγκρατεύεσθαι ἢ ἄλλο τι ἀγαθὸν ποιῆσαι, οὐκ ἐξ ἰδίας δυνάμεως ποιεῖ· ἀλλ' ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐστίν ἡ ἐνισχύουσα τὸν ἄνθρωπον. ᾤοντο οἱ Γέροντες οὐδὲν χειρόν τοῦ κρίνειν.

36. Ἀναχωρητῇ τινι παρέβαλλε πρεσβύτερος τοῦ κλήρου ποιῶν αὐτῷ τῶν ἀγίων μυστηρίων τὴν προσφοράν. Ἐλθὼν δέ τις πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν, διέβαλε τὸν πρεσβύτερον. Ἐλθόντος οὖν τοῦ πρεσβυτέρου κατὰ τὴν συνήθειαν ποιῆσαι τὴν προσφοράν, σκανδαλισθεὶς ὁ ἀναχωρητὴς οὐκ ἤνοιξεν. Ἀπῆλθε δὲ ὁ πρεσβύτερος. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν λέγουσα· Ἦσαν οἱ ἄνθρωποι τὸ κριμά μου. Καὶ ἰδοὺ γέγονεν ὡς ἐν ἐκστάσει· καὶ ὁρᾷ λάκκον χρυσοῦν καὶ σχοινίον χρυσοῦν καὶ κάδον χρυσοῦν καὶ ὕδωρ πάνυ καλόν· ὁρᾷ δὲ τινα κελεφὸν ἀντλοῦντα καὶ μεταβάλλοντα. Καὶ βουλόμενος πιεῖν, οὐκ ἔπινε διὰ τὸ κελεφὸν εἶναι τὸν ἀντλοῦντα. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ πρὸς αὐτὸν πάλιν λέγουσα· Διατί οὐ πίνεις ἐκ τοῦ ὕδατος; Τί πρᾶγμα ἔχει ὁ κελεφὸς ἀντλῶν; Ἀντλεῖ γὰρ μόνον καὶ μεταβάλλει. Ἐλθὼν δὲ εἰς ἑαυτὸν ὁ ἀναχωρητὴς καὶ διακρίνας τὴν δύναμιν τῆς ὀπτασίας, καλεῖ τὸν πρεσβύτερον καὶ ποιεῖ αὐτὸν ὡς τὸ πρότερον, ποιεῖν αὐτῷ τὴν προσφοράν.

37. Ἐγένοντο δύο ἀδελφοὶ μεγάλοι ἐν κοινοδίῳ καὶ κατηξιώθησαν τοῦ ὁρᾶν ἕκαστος χάριν Θεοῦ τινα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ ποτε ἓνα ἐξ αὐτῶν ἐξελεῖν ἐν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ ἔξω τοῦ κοινοδίου. Καὶ εἶδε τινα ἀπὸ πρωίας ἐσθίοντα καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐσθίεις ἐν Πα-

Καὶ βλέπει ἓναν ἄγγελο πού τοῦ εἶπε· «Αὐτό σοῦ συνέβη, ἐπειδὴ κατέκρινες τὸν ἀδελφό. Νὰ ξέρεις λοιπὸν ὅτι αὐτός πού μπορεῖ νὰ ἐγκρατεύεται ἢ νὰ κάνει κάποιο ἄλλο καλὸ, δὲν τὸ κάνει μέ δική του δύναμη· ἀλλὰ ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ εἶναι πού ἐνισχύει τὸν ἄνθρωπο».

ᾤοντο οἱ Γέροντες τίποτε δὲν εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὴν κατάκριση.

36. Σέ κάποιον ἀναχωρητὴ πηγαινε ἓνας πρεσβύτερος καὶ τοῦ ἔκαμνε τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ. Κάποιος ὅμως πῆγε καὶ τὸν κατηγόρησε στὸν ἀναχωρητὴ. Καὶ ὅταν πῆγε ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὰ συνηθισμένα νὰ ἐπιτελέσει τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ, ὁ ἀναχωρητὴς, καθὼς ἦταν σκανδαλισμένος, δὲν τοῦ ἄνοιξε καὶ ὁ πρεσβύτερος ἔφυγε. Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀκούσθηκε μίᾳ φωνῇ πού τοῦ εἶπε· «Μοῦ πῆραν οἱ ἄνθρωποι τὴν δικαστική μου ἐξουσία». Καὶ ἦρθε σὰν σέ ἐκσταση καὶ βλέπει ἓνα πηγάδι χρυσοῦ καὶ κάδο χρυσοῦ μέ σχοινί χρυσοῦ καὶ νερό πάρα πολὺ ὡραῖο. Βλέπει ὅμως καὶ κάποιον λεπρό πού ἀντλοῦσε νερό καὶ τὸ ἀδειάζε. Καὶ ἐνῷ ἤθελε νὰ πιεῖ, δὲν ἔπινε, γιατί αὐτός πού ἀντλοῦσε ἦταν λεπρός. Καὶ νὰ ἡ φωνὴ πάλι πού τοῦ ἔλεγε· «Γιατί δὲν πίνεις ἀπ' τὸ νερό; Τί σημασία ἔχει πού εἶναι λεπρός αὐτός πού τὸ ἀντλεῖ; Αὐτός ἀντλεῖ μόνο καὶ τὸ ἀδειάζει». Μόλις συνῆλθε ὁ ἀναχωρητὴς ἀπὸ τὴν ἐκσταση καὶ κατάλαβε τὸ νόημα τῆς ὀπτασίας, κάλεσε τὸν πρεσβύτερο καὶ ὅρισε νὰ τοῦ κάνει τὴν Θεῇ Λειτουργίᾳ, ὅπως καὶ πρὶν μπροστά.

37. Σέ κάποιο κοινοδίο δύο ἀδελφοὶ ἔφθασαν σέ μεγάλα μέτρα ἀρετῆς καὶ ἐγιναν ἄξιοι νὰ βλέπει ὁ καθένας κάποια χάρις τοῦ Θεοῦ στὸν ἀδελφό του. Συνέβη κάποτε ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς νὰ θγεῖ ἀπὸ τὸ κοινοδίο καὶ ἦταν Παρασκευή. Καὶ εἶδε κάποιον νὰ τρώει, ἐνῷ ἦταν πρωί, καὶ τοῦ λέει· «Τρῶς αὐτὴ τὴν ὥρα καὶ μάλιστα Παρασκευῇ;»

ρασκευῇ; Καὶ τῇ ἐξῆς ἐγένετο σύναξις κατὰ τὸ ἔθος. Ἀτενίσας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἶδε τὴν χάριν ἀποστᾶσαν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐλυπήθη. Καὶ ὡς ἤλθεν εἰς τὸ κελλίον, λέγει αὐτῷ· Τί ἔπραξας, ἀδελφέ; Οὐ γὰρ εἶδον ὡς πρὸ τούτου ἐπὶ σὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ οὔτε ἐν πράξει οὔτε ἐν λογισμῷ σύννοιά τι πονηρὸν ἐμαντῶ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Οὔτε λόγον τινὶ ἐλάλησας; Καὶ μνησθεὶς εἶπε· Χθὲς εἰδὼν τινα ἐσθίοντα ἔξω τοῦ κοινοβίου πρῶι καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἐσθίεις ἐν Παρασκευῇ; Αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου· ἀλλὰ συγκοπίασόν μοι δύο ἐβδομάδας καὶ παρακαλέσωμεν τὸν Θεόν, ἵνα μοι συγχωρήσῃ. Καὶ ἐποίησαν οὕτω. Καὶ μετὰ τὰς δύο ἐβδομάδας εἶδεν ὁ ἀδελφὸς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλθοῦσαν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ παρεκλήθησαν καὶ τῷ Θεῷ ἠὺχαρίστησαν.

38. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων ὅτι· Οὐκ ἔστιν ἔθνος ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ὡς τὸ τῶν χριστιανῶν· καὶ οὐκ ἔστι πάλιν ὡς ἡ τάξις τῶν μοναχῶν. Ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ βλάπτον αὐτοῦς· ὅτι φέρει αὐτοὺς ὁ διάβολος εἰς μνησικακίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν λέγοντες, εἶπέ μοι καὶ εἶπον αὐτῷ. Καὶ τὰς ἀκαθαρσίας ἔχει ἕκαστος ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ οὐ βλέπει αὐτάς, ἀλλ' εἰς τὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἀδολεσχεῖ. Καὶ ἐκ τούτου μεγάλως βλάπτονται.

39. Ἀνὴρ ἅγιος θεωρήσας ἕτερον ἁμαρτάνοντα δακρύσας εἶπεν· Οὗτος σήμερον, πάντως καὶ ἐγὼ αὐριον. Πλὴν καὶ ὄντως ἁμάρτη ἐπὶ παρουσίᾳ σου τις, μὴ κρίνης αὐτὸν ἀλλ' ἔχε ἑαυτὸν ἁμαρτωλότερον αὐτοῦ, καὶ κοσμικὸς εἶη.

40. Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα τῶν Γερόντων ὥστε συγ-

Τὴν ἐπόμενη μέρα ἐγένετο σύναξις κατὰ τὰ συνηθισμένα καὶ ὅταν ἔπεσε τὸ βλέμμα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐπάνω του, εἶδε ὅτι ἀπουσίαζε ἡ χάρις καὶ λυπήθηκε. Ὅταν ἐπέστρεψαν στοὺς κελί, τὸν ρωτᾷ· «Τί ἔκανες, ἀδελφέ; Δέν εἶδα τὴν χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπάνω σου ὅπως πρὶν». Κι αὐτὸς εἶπε· «Οὔτε γιὰ πράξη οὔτε γιὰ καμιά σκέψη δέν μοῦ καταμαρτυρεῖ ἡ συνείδησις κάτι πονηρὸν». Τὸν ρωτᾷ πάλι ὁ ἀδελφός· «Οὔτε μίλησες σὲ κανέναν;» Τότε θυμῆθηκε καὶ εἶπε· «Χθὲς εἶδα κάποιον νὰ τρώει ἔξω ἀπὸ τὸ κοινόβιο πρῶι καὶ τοῦ εἶπα· Τέτοια ὥρα τρῶς καὶ μάλιστα Παρασκευῇ; Αὕτη εἶναι ἡ ἁμαρτία μου. Κόπιασε, σὲ παρακαλῶ, καὶ σὺ μαζί μου δύο ἐβδομάδες καὶ νὰ παρακαλέσουμε τὸν Θεὸ νὰ μὲ συγχωρήσῃ». Καὶ ἔκαναν ἔτσι· καὶ μετὰ δύο ἐβδομάδες εἶδε ὁ ἀδελφός τὴν χάρις πού ἐπέστρεψε πάνω στοὺς ἀδελφούς του. Παρηγορήθηκαν καὶ εὐχαρίστησαν τὸν Θεό.

38. Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες· «Δέν ὑπάρχει στοὺς κόσμους ἄλλη ὁμάδα ἀνθρώπων σάν τῶν χριστιανῶν. Δέν ὑπάρχει ἐπίσης ἄλλη τάξις σάν τῶν μοναχῶν. Ἀλλὰ αὐτό μόνο εἶναι πού τοὺς βλάπτει, τὸ ὅτι ὁ διάβολος τοὺς ὠθεῖ στὴ μνησικακία μεταξύ τους καὶ λένε, μοῦ εἶπε καὶ τοῦ εἶπα. Καὶ ἐνῶ ἔχει ὁ καθένας μπροστά του τίς βρωμιές του, δέν τίς βλέπει αὐτές ἀλλὰ ἀσχολεῖται μ' αὐτά πού κάνει ὁ πλησίον του. Καὶ ἀπ' αὐτό βλάπτονται πάρα πολύ».

39. Ἕνας ἅγιος ἄνθρωπος, ὅταν εἶδε κάποιον νὰ ἁμαρτάνει, δάκρυσε καὶ εἶπε· «Αὐτὸς σήμερον καὶ ἐγὼ σίγουρα αὐριον». Ἀκόμη κι ἂν πραγματικά ἁμαρτήσῃ κάποιος μπροστά σου, μὴν τὸν κρίνεις, ἀλλὰ νὰ θεωρεῖς τὸν ἑαυτὸ σου πρὶν ἁμαρτωλὸ ἀπ' αὐτόν, ἔστω κι ἂν εἶναι κοσμικός.

40. Κάποιος ἀδελφός ἔκανε μιά ἐρώτησι σ' ἕνα ἅγιο

κρίναι αὐτῷ λογισμόν ἀναμαρτησίας· Ἰδοῦ, φησί, βλέπω τινὰ ποιοῦντα πρᾶγμα καὶ διηγοῦμαι αὐτό τινι· καὶ βλέπω, φησίν, ὅτι οὐ κρίνω αὐτόν, ἀλλὰ λαλοῦμεν μόνον. Οὐκ ἔστιν οὖν καταλαλιά; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ἐὰν κατὰ πάθος λαλῆς ἔχων τι κατ' αὐτοῦ, καταλαλιά ἐστι· ἐὰν δὲ ἐλεύθερος ἢ ἀπὸ πάθους, οὐκ ἔστι καταλαλιά. Ἄλλ' ἵνα μὴ αὐξηθῇ τὸ κακόν, κρεῖσσόν ἐστι τὸ σιωπᾶν.

41. Ἄλλος ἀδελφὸς εἶπε τῷ Γέροντι· Ἐὰν οὖν ἔλθω πρὸς τινὰ τῶν Γερόντων καὶ ἐρωτήσω αὐτόν ὅτι θέλω μείναι πρὸς τὸν δεῖνα, οἶδε δὲ ὅτι οὐ συμφέρει μοι, τί ἔχει ἀποκριθῆναι· ἐὰν εἴπῃ μοι μὴ ἀπέλθης, οὐ κατακρίνει αὐτόν τῷ λογισμῷ; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Ταύτην τὴν λεπτότητα οὐ πολλοὶ ἔχουσιν· ἐὰν οὖν ἔχῃ ἡ κίνησις πάθος καὶ εἴπῃ, ἑαυτὸν βλάπτει καὶ οὐκ ἔχει ὁ λόγος δύναμιν. Τί οὖν; Λέγει ἐγὼ οὐκ οἶδα· καὶ ἑαυτὸν ἐλευθεροῖ. Ἐὰν δὲ ἡλευθέρωται ἀπὸ πάθους, οὐ κατακρίνει τινά· ἑαυτὸν δὲ αἰτιᾶται λέγων· Φύσει γὰρ ἀσύστροφός εἰμι· καὶ τάχα οὐ συμφέρει σοι. Καὶ ἐὰν ἢ ἐκεῖνος συνετός, οὐκέτι ὑπάγει· οὐ γὰρ εἶπε διὰ κακίαν, ἀλλ' ἵνα μὴ αὐξηθῇ τὸ κακόν.

42. Ἦκουσέ τις τῶν ἀγίων ὅτι ἀδελφὸς τις ἐνέπεσεν εἰς πορνείαν καὶ εἶπεν· ὦ κακῶς ἐποίησεν. Μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός. Καὶ ἦλθεν ἄγγελος τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν Γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· Ἴδε ὃν ἔκρινας ἐκοιμήθη· ποῦ οὖν κελεύεις δάλω

Γέροντα γιὰ νὰ ἔχει μιά δάση, ὥστε νὰ μὴν ἀμαρτάνει μέ τόν λογισμό.

«Ἄς ὑποθέσουμε —εἶπε— ὅτι βλέπω κάποιον νὰ κάνει κάτι καὶ τό λέω αὐτό σέ κάποιον ἄλλο· καὶ βλέπω ὅτι δέν τόν κατακρίνω, ἀλλὰ ἀπλῶς τό συζητοῦμε. Αὐτό παύει νὰ εἶναι κατάκριση;» Ὁ Γέροντας εἶπε· «Ἐάν μιᾶς μέ ἐμπάθεια ἔχοντας κάτι ἐναντίον του, εἶναι κατάκριση· ἂν ὅμως εἴσαι ἐλεύθερος ἀπὸ πάθος, δέν εἶναι κατάκριση. Ἀλλά γιὰ νὰ μὴ μεγαλώνει τό κακό, ἡ σιωπὴ εἶναι προτιμότερη».

41. Ἕνας ἄλλος ἀδελφός εἶπε στόν Γέροντα· «Ἐάν πάω σέ κάποιον Γέροντα καὶ τόν ρωτήσω ὅτι θέλω νὰ μείνω κοντά στόν τάδε Γέροντα, ἀλλά γνωρίζει ὅτι δέν θά εἶναι γιὰ τό συμφέρον μου, τί θά μπορεῖ νὰ μοῦ ἀπαντήσει; Ἐάν μοῦ πεῖ, μὴν πᾶς, δέν τόν κατακρίνει μέ τόν λογισμό του;»

Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Αὐτὴ τὴ λεπτότητα δέν τὴν ἔχουν πολλοί. Ἐάν κινηθεῖ ἀπὸ πάθος καὶ μιλήσει, βλάπτει τόν ἑαυτό του καὶ ὁ λόγος του δέν ἔχει κανένα ἀποτέλεσμα. Τί λοιπόν πρέπει νὰ γίνει; Θά πεῖ· Ἐγὼ δέν γνωρίζω· καὶ ἀπαλλάσσεται. Ἄν ὅμως εἶναι ἀπελευθερωμένος ἀπὸ τὰ πάθη, δέν θά κατακρίνει κανένα· τόν ἑαυτό του θά κατηγορήσει λέγοντας· Ἀλήθεια, κι ἐγὼ εἶμαι ἕνας πού παραμελῶ τόν ἑαυτό μου· καὶ ἴσως δέν σοῦ συμφέρει νὰ πᾶς. Αὐτός λοιπόν πού ρωτᾷ, ἂν εἶναι συνετός δέν θά πᾶει πιά, γιατί δέν τό ἔπε ἀπὸ κακία ὁ Γέροντας ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ αὐξηθεῖ τό κακό».

42. Ἦκουσε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀγίους Πατέρες ὅτι ἕνας ἀδελφός ἔπεσε στό ἁμάρτημα τῆς πορνείας. Καὶ εἶπε· «ὦ, ἄσχημα ἔκανε». Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες πεθαίνει ὁ ἀδελφός. Καὶ πᾶει ἄγγελος τοῦ Θεοῦ μέ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀδελφοῦ στόν Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Δές αὐτόν πού κατέκρινες, πέ-

αὐτόν, εἰς βασιλείαν ἢ εἰς κόλασιν. Καὶ ἔμεινεν ὁ Γέρων ἕως τῆς θανῆς αὐτοῦ αἰτούμενος τὸν Θεὸν συγγνώμην περὶ τούτου δακρύων καὶ πονῶν μεγάλως.

43. Εἰπέ τις τῶν ἁγίων ὅτι οὐκ ἔστι ταύτης τῆς ἐντολῆς καλλίων, τοῦ μὴ ἐξουθενεῖν τινα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Γέγραπται γάρ· ἐλεγμῶ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου καὶ οὐ λήψη δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν. Ἐὰν οὖν ἴδῃς τὸν ἀδελφὸν ἁμαρτάνοντα καὶ μὴ εἴπῃς, ἵνα τέως γνῶ τὸ ἴδιον σφάλμα, ἐκ τῶν χειρῶν σου ἐκζητηθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ἐλεγχθεῖ καὶ ἐπιμείνῃ, τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται. Καλὸν οὖν σοι τὸ ἐλέγχειν μετὰ ἀγάπης καὶ μὴ λοιδορεῖν ἢ ἐξουθενεῖν ὡς ἐχθρόν.

44. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν ἴδῃς τινὰ γελῶντα ἢ ἐσθίοντα πολλά, μὴ κρίνῃς αὐτόν· ἀλλὰ μάλλον εἰπέ· Μακάριός ἐστιν οὗτος ὅτι ἁμαρτίας οὐκ ἔχει καὶ ἐξ αὐτοῦ χαίρεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.

45. Γέρων τις ἐκάθητο μέγας ἐν Συρίᾳ ἐν τοῖς ὁρίοις Ἀντιοχείας. Εἶχε δὲ ἀδελφὸν πρόχειρον εἰς τὸ κρίναι, ἐὰν ἔβλεπέ τινα πταίοντα. Πολλάκις οὖν ἐνουθέτησεν αὐτόν ὁ Γέρων περὶ τούτου λέγων· Φύσει, τέκνον, πλανᾶσαι καὶ μόνον ἀπόλλεις σου τὴν ψυχὴν· ἐπεὶ οὐδεὶς οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ. Καὶ γὰρ πολλοὶ

θανε. Ποῦ παραγγέλλεις νὰ τὸν δάλω· στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ στήν κόλαση;» Μετὰ ἀπ' αὐτό, μέχρι τὴν ὥρα τοῦ θανάτου τοῦ ὁ Γέροντας ζητοῦσε ἀσταμάτητα ἀπὸ τὸν Θεὸ μέ δάκρυα καὶ πόνο πολὺ νὰ τὸν συγχωρήσει.

43. Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες: «Δέν ὑπάρχει ἀνώτερη ἐντολὴ ἀπ' αὐτήν, νὰ μὴ ἐξουθενῶναι κανεὶς τὸν ἀδελφὸ τοῦ. Εἶναι βέβαια γραμμένο: Θὰ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου καὶ δέν θὰ φέρεις εὐθύνη ἐξαιτίας του²⁰. Ἐὰν λοιπὸν δεῖς τὸν ἀδελφὸ νὰ ἁμαρτάνει καὶ δέν τοῦ τό πεις, γιὰ νὰ καταλάβει τὸ σφάλμα του, θὰ σοῦ ζητηθεῖ λόγος γιὰ τὸν πνευματικὸ τοῦ θάνατο. Ἄν ὅμως ἐλεγχθεῖ ἀλλὰ ἐπιμένει, θὰ πεθάνει στήν ἁμαρτία του²¹. Ἡ ὁρθὴ λοιπὸν ἐνέργεια εἶναι νὰ ἐλέγχεις μέ ἀγάπη καὶ νὰ μὴ τὸν κακολογεῖς οὔτε νὰ τὸν ἐξουθενῶνεις σάν νὰ ἔχθρός».

44. Εἶπε ἓνας Γέροντας: «Ἐὰν δεῖς κάποιον νὰ γελαεῖ ἢ νὰ τρώει πολὺ, μὴν τὸν κρίνεις· ἀλλὰ καλύτερα πές: Καλότυχος εἶναι αὐτός, γιατί δέν ἔχει ἁμαρτίες καὶ γι' αὐτό χαίρεται ἡ ψυχὴ του».

45. Ἐνας Γέροντας φημισμένος μόναζε στή Συρίᾳ στήν περιοχὴ τῆς Ἀντιοχείας. Καὶ εἶχε ἓναν ἀδελφὸ πού ἦταν πολὺ πρόχειρος στό νὰ κατακρίνει, ἐὰν ἔβλεπε κάποιον νὰ σφάλλει. Πολλές φορές τὸν συμβούλευσε ὁ Γέροντας γι' αὐτό τὸ θέμα καὶ τοῦ ἔλεγε: «Ἀλήθεια, παιδί μου, δέν βρῖσκεσαι σέ σωστό δρόμο καὶ τό μόνο πού κάνεις εἶναι νὰ χάνεις τὴν ψυχὴ σου. Γιατί κανεὶς δέν γνωρίζει τί κρύβει ὁ ἄνθρωπος μέσα του, παρά μόνο τό πνεῦμα τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου πού βρῖσκεται μέσα του²². Συμβαίνει μάλιστα πολλές

20. Λευϊτ. 19, 17.

21. Ἡ: Θὰ βρεῖ τὸν πνευματικὸ θάνατο ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας του.

22. Πρβλ. Α' Κορ. 2, 11.

πολλάκις ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων πολλά κακὰ ἐργάζονται· καὶ κρυπτῶς τῷ Θεῷ μετανοοῦσι. Καὶ τὴν μὲν ἁμαρτίαν ἡμεῖς εἶδομεν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἅπερ ἔπραξαν ὁ μόνος ὁ Θεὸς ἐπίσταται. Πλὴν ὅτι πολλοὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν κακῶς ζήσαντες, πολλάκις περὶ τὸν θάνατον καὶ τὰ τέλη αὐτῶν εἰς μετάνοιαν εὐρεθέντες ἐσώθησαν. Ἔστι δὲ ὅτε καὶ δι' εὐχῶν ἁγίων ἁμαρτωλοὶ ἐδέχθησαν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἴδῃ ἄνθρωπος, μηδαμῶς κρίνῃ ἄνθρωπον. Εἷς ἐστὶν ὁ κριτὴς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ὁ κρίνων τινά, ὡς κατάδικος καὶ ἀντίθεος τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκεται· ὅτι τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Πατήρ, ἤρπασε κριτὴς γενόμενος.

46. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν ἴδῃς τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τὸν ἀδελφόν σου πίπτοντα, εὐθύς εἰπέ· Ἀνάθεμά σοι, Σατανᾶ· ὁ ἀδελφός μου πρᾶγμα οὐκ ἔχει. Καὶ ἀσφάλισε τὴν καρδίαν σου μὴ κρίναι τὸν ἀδελφόν σου· ἐπεὶ ἀναχωρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπὸ σοῦ.

47. Εἶπε Γέρων· Τί κρίνεις τοὺς φονεῖς καὶ μοιχοὺς καὶ τυμβωρύχους καὶ εἴ τινα δὴποτε τῶν παρανόμων; Ἐχουσιν ἴδιον κριτὴν. Μᾶλλον δὲ μὴ μονομερῶς ἐξέταζε τὰ πράγματα ἀλλὰ καὶ τὰ σεαντοῦ πταίσματα πολυπραγμόνει· καὶ εὐρήσεις ἑαυτὸν πολλάκις ἐκείνων χεῖρων· καὶ γὰρ σὺ πολλάκις εἶδες ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς· τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς οἶδας, ὅτι μοιχεία ἀπηρτισμένη ἐστί. Καὶ πολλάκις ἐλοιδό-

23. Ρωμ. 14, 4-13.

24. Τυμβωρύχοι ὀνομάζονται αὐτοὶ πού σκάβουν τάφους γιὰ κλοπὴ (κυρίως).

φορές πολλοὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων νὰ κάνουν πολλά κακὰ ἀλλὰ μυστικά νὰ μετανοοῦν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς δέδοια τὴν ἁμαρτία τους τὴν εἶδαμε, τὰ καλὰ ὅμως πού ἔκαναν μόνο ὁ Θεὸς τὰ γνωρίζει. Ἐκτὸς αὐτοῦ πολλοὶ πού ἔκαναν ἁμαρτωλὴ ζωὴ, συμβαίνει πολλές φορές ὅταν πλησιάζει ὁ θάνατος καὶ κοντεύει τὸ τέλος τους, νὰ μετανοοῦν καὶ σώζονται. Εἶναι καὶ περιπτώσεις, πού μέ τίς προσευχῆς τῶν ἁγίων ἁμαρτωλοὶ ἔγιναν δεκτοὶ ἀπὸ τὸν Θεό.

Γι' αὐτό κι ἂν ἀκόμη μέ τὰ ἴδια του τὰ μάτια δεῖ ὁ ἄνθρωπος, ποτέ νὰ μὴ κρίνει ἄλλον ἄνθρωπο. Ἕνας εἶναι ὁ κριτὴς· Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ κάθε ἄνθρωπος πού κατακρίνει κάποιον, γίνεται σάν ὑπόδικος καὶ ἀντίπαλος τοῦ Χριστοῦ, διότι τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐξουσία πού ἔδωσε σ' Αὐτόν ὁ Πατήρ, τὰ ἀρπάζει μέ τὸ νὰ γίνεται κριτὴς²³.

46. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἐάν δεῖς μέ τὰ μάτια σου τὸν ἀδελφόν σου νὰ ἁμαρτάνει, εὐθύς νὰ πεῖς· Ἀνάθεμά σοι, Σατανᾶ. Ὁ ἀδελφός μου δὲν ἔχει εὐθύνη. Καὶ ἀσφάλισε ἔτσι τὴν καρδιά σου, ὥστε νὰ μὴ κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου· ἀλλιῶς θὰ φύγει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀπὸ σένα».

47. Κάποιος Γέροντας εἶπε· «Γιατί κατακρίνεις τοὺς φονιάδες, τοὺς μοιχοὺς, τοὺς τυμβωρύχους²⁴ καὶ ὅποιον ἄλλον πού παρανομεῖ; Ἐχουν αὐτοὶ τὸν κριτὴ τους. Προτιμότερο εἶναι νὰ μὴν ἐξετάζεις μονομερῶς, αὐτὰ δηλαδή πού κάνουν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ νὰ ἀσχολεῖσαι προσεκτικά καὶ μέ τίς δικές σου ἁμαρτίες· καὶ πολλές φορές θὰ διαπιστώσεις ὅτι εἶσαι χειρότερος ἀπὸ ἐκείνους. Γιατί κι ἐσύ πολλές φορές κοίταξες μέ βλέμμα πονηρό. Καὶ αὐτό τὸ ξέρεις καὶ σὺ ὁ ἴδιος πολὺ καλὰ ὅτι θεωρεῖται κανονικὴ μοιχεία²⁵.

25. Ματθ. 5, 28.

ρησας τὸν ἀδελφόν σου· οὐκ ἄγνοεῖς δὲ ὅτι καὶ περὶ τούτου ὁ Κύριος ἀπεφήνατο ὅτι ὁ εἰπὼν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μωρόν, ἔνοχος ἐστὶν εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Τὸ δὲ πάντων φρικωδέστατον, ἴσως ἀναξίως προσέρχῃ τοῖς ἁγίοις Μυστηρίοις καὶ ἔνοχος γίνῃ τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὃν μὲν κρίνης, εὐρίσκεται ὅτι ψιλὸν ἄνθρωπον ἐφόνευσε, σὺ δὲ εὐρίσκη αὐτὸν τὸν Χριστὸν φονεύων καὶ τῆς ἐκείνου σφαγῆς ὑπεύθυνος ὢν, ἀναξίως μετέχων τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος· ὁ γὰρ ἀναξίως, φησὶν, ἐσθίων καὶ πίνων ἔνοχος ἐστὶ τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. Τουτέστιν ὥσπερ ἐκεῖνοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν αὐτόν, οὕτω καὶ οἱ ἀναξίως μετέχοντες τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τὸ αὐτὸ ποιοῦσι καὶ μάλα εἰκότως· ὁ γὰρ διαρρήξας πορφύραν βασιλικὴν καὶ ὁ ῥυπῶν αὐτήν, τὸν αὐτὸν θάνατον ὑπομένουσιν· ὥστε οὖν καὶ οἱ κατατεμόντες τὸ Σῶμα αὐτοῦ τότε καὶ οἱ νῦν ῥυπῶντες αὐτό, ἐν ἀκαθάρτῳ ψυχῇ μεταλαμβάνοντες αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν τοῖς σταυρώσασιν αὐτὸν ὑποστήσονται δίκην, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου ἀπόφασιν.

48. Ἠρωτήθη Γέρων· Διατί οὐ δύναμαι οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφῶν; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι· Τὸν Θεὸν οὐ φοβῇ· εἰ γὰρ ἐμνημόνευες τῶν γεγραμμένων ὅτι ἐν Σοδόμοις ἐσώθη ὁ Λῶτ μηδένα κατακρίνας, καὶ σὺ ἂν εἰς μέσον θηρίων ἔβαλες ἑαυτὸν οἰκῆσαι.

Ἐπίσης ὄχι λίγες φορές κακολόγησες τὸν ἀδελφόν σου· καὶ βέβαια δὲν ἄγνοεῖς ὅτι καὶ γι' αὐτό ὁ Κύριος ἀποφάνθηκε ὅτι ὅποιος ἀποκαλέσει τὸν ἀδελφόν του ἀνόητο, εἶναι ἔνοχος γιὰ τὴ φωτιά τῆς κόλασης²⁶.

Τό φοβερότερο ὅμως ἀπ' ὅλα εἶναι ἂν ἀνάξια προσέρχεται στὰ Ἅγια Μυστήρια καὶ γίνεσαι ἔτσι ἔνοχος γιὰ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Καὶ αὐτόν πού κρίνεις, θά βρεθεῖ ὅτι φόνευσε ἓναν ἀπλό ἄνθρωπο, ἐνῶ ἐσύ ὅτι φόνευσες τὸν Χριστό καὶ εἶσαι ὑπεύθυνος τῆς θυσίας του, καθὼς ἀνάξια μετέχεις στοῦ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα του. Γιατί αὐτός πού ἀνάξια —λέει— ἐσθίει τὸν Ἄρτο καὶ πίνει τὸ Ποτήριο τοῦ Κυρίου, καθίσταται ἔνοχος τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου· καὶ αὐτό πού τρώει καὶ πίνει φέρουν τὴν καταδίκη του²⁷.

Μὲ ἄλλα λόγια, ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ Ἰουδαῖοι τὸν σταύρωσαν, ἔτσι καὶ αὐτοὶ πού ἀνάξια μετέχουν στοῦ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, κάνουν τὸ ἴδιο πρᾶγμα· καὶ εἶναι πολὺ εὐλόγο· αὐτός πού σχίζει τὴ βασιλικὴ πορφύρα καὶ ὁ ἄλλος πού τὴ ρυπαίνει ἔχουν τὴν ἴδια θανατικὴ ποινή. Ἄρα λοιπὸν καὶ ἐκεῖνοι πού κατέκοψαν τὸ Σῶμα του τότε καὶ αὐτοὶ πού τὸ ρυπαίνουν τώρα μεταλαμβάνοντας μὲ ἀκάθαρτη ψυχῇ, θά ὑποστοῦν τὴν ἴδια καταδίκη μὲ τοὺς σταυρωτὲς του σύμφωνα μὲ ὅσα λέει ὁ Ἀπόστολος.

48. Ρωτήθηκε ἓνας Γέροντας· «Γιατί δὲν μπορῶ νά κατοικήσω μαζί μὲ ἄλλους ἀδελφούς;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Γιατί δὲν φοβᾶσαι τὸν Θεό. Γιατί ἂν θυμώσουν αὐτὰ πού λέει ἡ ἁγία Γραφή ὅτι στὰ Σόδομα σώθηκε ὁ Λῶτ, ἐπειδὴ δὲν κατέκρινε κανένα²⁸, καὶ ἐσύ θά ἔβαζες τὸν ἑαυτό σου νά κατοικήσει καὶ σέ θηρία ἀνάμεσα».

49. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν ἴδῃς ἀδελφὸν ἀμαρτάνοντα, μὴ εἰς αὐτὸν βάλλῃς τὴν αἰτίαν, ἀλλ' εἰς τὸν πολεμοῦντα αὐτόν, καὶ λέγε· Ὡς οὗτος ἠττήθη, οὕτω καὶ ἐγώ· καὶ κλαῖε καὶ ζήτηι τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· καὶ συμπάθησον τῷ ἀκουσίως παθόντι· οὐδεὶς γὰρ θέλει ἀμαρτῆσαι εἰς Θεόν, ἀλλὰ πάντες ἀπατώμεθα.

50. Εἶπε Γέρων· Κὰν ὅπωςδήποτε τις ἀμάρτη ἐνώπιόν σου, μὴ κρίνῃς αὐτόν, ἀλλὰ ἔχε σεαυτὸν ἀμαρτωλότερον αὐτοῦ· τὴν γὰρ ἀμαρτίαν εἶδες, τὴν δὲ μετάνοιαν οὐκ εἶδες.

51. Ἀναχωρητὴς τις γέγονεν ἐπίσκοπος. Οὗτος δι' εὐλάβειαν οὐδενὶ ἐπετίμα, μακροθύμως φέρων τὰ πάντων πταίσματα. Ὁ δὲ τούτου οἰκονόμος οὐ κατὰ λόγον ἐδιοίκει τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα. Λέγουσιν οὖν τινες τῷ ἐπισκόπῳ· Διατί μὴ ἐπιτιμᾷς τῷ οἰκονόμῳ οὕτω καταφρονοῦντι; Παραπέμπεται ὁ ἐπίσκοπος τὴν ἐπιτίμησιν εἰς τὴν ἐξῆς. Ἔρχονται οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ κατὰ τοῦ οἰκονόμου παροξύνοντες αὐτόν. Μαθὼν δὲ ὁ ἐπίσκοπος κρύπτεται ἐν τινὶ τόπῳ. Ἀνελθόντες δὲ ἐκεῖνοι οὐχ εὗρον τὸν ἐπίσκοπον. Καὶ μανθάνουσιν ἀπὸ τῶν συνήθων αὐτοῦ ἔνθα κρύπτεται, καὶ εὐρόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί ἐκρύβης; Ὁ δὲ ἔφη· Ὅτι ἃ κατώρθωσα ἐξήκοντα ἔτεσι δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ταῦτα ὑμεῖς εἰς δύο ἡμέρας θέλετε συλῆσαι.

52. Διηγήσατό τις Γέρων ὅτι· Καθεζομένου μου ποτε ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ, παρέβαλέ μοί τις ἀδελφὸς ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἐπισκέψεως χάριν. Ἡρώτων οὖν αὐτὸν πῶς ἔχουσιν οἱ Πατέρες· καὶ ἔλεγε μοι· Καλῶς διὰ τῶν εὐχῶν

49. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐὰν δεῖς ἀδελφὸ νὰ ἀμαρτάνει, μὴ ρίξεις τὴν αἰτία σ' αὐτόν ἀλλὰ στὸν πολέμιό του· καὶ πές· Ὅπως αὐτὸς νικήθηκε, ἔτσι κι ἐγώ. Κλαῖε καὶ ζήτα τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ δεῖχνε συμπόνοια σ' αὐτόν πού ἄθελά του πάσχει. Γιατί κανεὶς δὲν θέλει νὰ ἀμαρτήσῃ στὸν Θεό, ἀλλὰ ὅλοι σφάλλουμε».

50. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἀκόμη καὶ μπροστά σου ἂν σίγουρα ἀμαρτήσῃ κάποιος, μὴν τὸν κρίνεις ἀλλὰ ἔχε τὸν ἑαυτό σου περισσότερο ἀμαρτωλό ἀπ' αὐτόν. Διότι τὴν ἀμαρτία του τὴν εἶδες, τὴ μετάνοιά του ὅμως δὲν τὴν εἶδες».

51. Κάποιος ἀναχωρητὴς ἐγίνε ἐπίσκοπος. Αὐτὸς ἀπὸ εὐλάβεια δὲν ἐπιτιμοῦσε κανέναν καὶ ἀνεχόταν μέ μακροθυμία τὰ σφάλματα ὅλων. Ὁ οἰκονόμος του λοιπὸν δὲν διοικοῦσε καλὰ τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ εἶπαν μερικοὶ στὸν ἐπίσκοπο· «Γιατί δὲν ἐπιπλήττεις τὸν οἰκονόμο πού εἶναι τόσο ἀμελὴς στό ἔργο του;» Ὁ ἐπίσκοπος ἀνέδραλε τὴν ἐπίπληξη γιὰ τὴν ἐπόμενη ἡμέρα. Ξεκίνησαν λοιπὸν τὴν ἐπόμενη νὰ πᾶνε αὐτοὶ πού τὸν ξεσήκωναν κατὰ τοῦ οἰκονόμου ἀλλὰ ὁ ἐπίσκοπος τό ἔμαθε καὶ κρύφθηκε κάπου. Πῆγαν αὐτοὶ καὶ δὲν τὸν βρῆκαν. Πληροφορήθηκαν ὅμως ἀπὸ τοὺς οἰκείους του ποῦ ἦταν κρυμμένος, τὸν βρῆκαν καὶ τὸν ρώτησαν· «Γιατί κρύφθηκες;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Γιατί ὅ,τι πέτυχα παρακαλῶντας τὸν Θεό ἐξήντα χρόνια, αὐτὰ ἐσεῖς θέλετε μέσα σὲ δύο ἡμέρες νὰ μοῦ τὰ ἀφαιρέσετε».

52. Διηγήθηκε κάποιος Γέροντας τό ἐξῆς· «Ὅταν ἔμενα κάποτε στὴν ἀπόμακρη ἐρημο, ἦρθε ἓνας ἀδελφὸς ἀπὸ τό μοναστήρι γιὰ νὰ μέ ἐπισκεφθεῖ. Τὸν ρώτησα λοιπὸν πῶς εἶναι οἱ Πατέρες καὶ μοῦ εἶπε· Καλὰ μέ τίς εὐχές σας.

ύμων. Ἠρώτησα οὖν αὐτὸν περὶ ἑνὸς ἀδελφοῦ κακὴν φήμην ἔχοντος. Καὶ λέγει μοι καὶ αὐτός· Πίστευσον, πάτερ· οὐπω ἀπηλλάγη τῆς φήμης ἐκείνης. Τοῦτο οὖν ἀκούσας ἐγὼ εἶπον· Οὐφ. Καὶ σὺν τῷ εἰπεῖν με τὸ οὐφ καταφέρομαι ὡς ἐν ἐκστάσει ὕπνῳ. Καὶ θεωρῶ ἐμαυτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου Κρανίου ἱστάμενον, καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μέσον τῶν δύο ληστῶν ἐσταυρωμένον. Ὡρμησα οὖν τοῦ πλησιάσαι καὶ προσκυνῆσαι αὐτόν. Καὶ ὡς τοῦτο ἐθεάσατο, ἐπέτρεψε μεγάλη τῇ φωνῇ τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ ἁγίοις ἀγγέλοις, λέγων αὐτοῖς· Βάλετε αὐτὸν ἔξω ὅτι ἀντίχριστός μοι ἐστι· πρὶν ἢ γὰρ ἐγὼ κρίνω, αὐτὸς κατέκρινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Διωκόμενον οὖν μου, ὡς ἦλθον ἐξελθεῖν τὴν θύραν, ἐκρατήθη τὸ παλλίον μου ἀσφαλισθείσης αὐτῆς. Καὶ ἐάσας αὐτὸ ἐκείσε, εὐθέως διυπνίσθη. Καὶ λέγω τῷ παραβαλόντι μοι· Πονηρὰ αὕτη ἡ ἡμέρα ἐμοί. Καὶ λέγει μοι καὶ αὐτός· Τίνος ἔνεκεν, πάτερ; Καὶ τότε διηγησάμην αὐτῷ τὰ ὁραθέντα μοι καὶ εἶπον· Τὸ παλλίον μου, ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ ἡ ἐπ' ἐμοὶ ἦν καὶ ἐστερήθη αὐτῆς. Καὶ ἐκ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὡς ἐπὶ Κυρίου τῆς δόξης, ἑπτὰ χρόνους ἐποίησα πελαζόμενος εἰς τὴν ἔρημον, μὴ ἄρτου γενόμενος μήτε ὑπὸ στέγην εἰσελθὼν μήτε ἀνθρώπους συντυχῶν, ἕως οὗ ἐθεασάμην ὁμοίως τὸν Κύριόν μου ἐπιτρέψαντα ἀποδοθῆναι μοι τὸ παλλίον μου.

Ἡμεῖς δὲ ταῦτα περὶ τοῦ θαυμασίου τούτου Γέροντος ἀκούσαντες, εἶπομεν ὅτι· Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σφύζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

29. Εἶναι μιά μορφή ὄρκου πού χρησιμοποιεῖται στὴν Π. Διαθήκη γιὰ ἔμφαση καὶ ἐπιβεβαίωση τῶν λεγομένων.

Τὸν ρώτησα ἐπίσης γιὰ ἓναν ἀδελφό πού εἶχε κακὴ φήμη. Καὶ μοῦ εἶπε καὶ αὐτός· Εἰλικρινὰ σοῦ μιλῶ, πάτερ, δὲν ἀπαλλάχθηκε ἀκόμη ἀπὸ αὐτά πού τοῦ ἀποδίδουν.

Μόλις τὸ ἄκουσα αὐτό, εἶπα· Οὐφ· καὶ λέγοντας τὸ οὐφ ἔπεσα σέ μιά κατάσταση σάν σέ ὕπνο καὶ ἐκσταση. Καὶ βλέπω τὸν ἑαυτό μου νὰ στέκεται μπροστά στὸν ἱερό τόπο τοῦ Κρανίου καὶ τὸν Κύριο σταυρωμένο ἀνάμεσα σέ δύο ληστές. Ὡρμησα λοιπὸν νὰ τὸν πλησιάσω καὶ νὰ τὸν προσκυνήσω. Ἀλλὰ μόλις εἶδε ὁ Κύριος τὴν κίνηση αὐτή, ἔδωκε ἐντολή μέ ὑψωμένη τῇ φωνῇ στοὺς ἁγίους ἀγγέλους πού παραστέκονταν καὶ τοὺς εἶπε· Πετάξτε τὸν ἔξω αὐτόν, γιατί εἶναι πολέμιός μου. Προτοῦ ἐγὼ κρίνω τὸν ἀδελφό, αὐτὸς τὸν κατεδίκασε.

Καθὼς μ' ἔδιωχναν καὶ πῆγα νὰ βγῶ ἀπ' τὴν πόρτα, σκάλωσε τὸ ράσο μου καὶ ἡ πόρτα ἐκλείσε πάνω του. Τὸ ἄφησα αὐτὸ ἐκεῖ κι ἐκείνη τῇ στιγμῇ ξύπνησα. Καὶ εἶπα στὸν ἐπισκέπτη μου· Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι κακὴ γιὰ μένα. Γιὰ ποιὸν λόγο, πάτερ; ρώτησε αὐτός. Καὶ τότε τοῦ διηγήθηκα αὐτά πού εἶδα καὶ πρόσθεσα· Τὸ ράσο μου σημαίνει τὴ σκέπη τοῦ Θεοῦ πού εἶχα καὶ τὴ στερήθηκα.

Καὶ ἀπ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα, μάρτυς μου ὁ Κύριος τῆς δόξης²⁹, ἔκανα ἑπτὰ χρόνια περιπλανώμενος στὴν ἔρημο, χωρὶς νὰ γευθῶ ψωμί, κάτω ἀπὸ στέγη δὲν μπῆκα οὔτε συνάντησα ἀνθρώπο· ἕως ὅτου εἶδα κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο νὰ δίνει τὴν ἄδεια ὁ Κύριος νὰ μοῦ ἐπιστραφεῖ τὸ ράσο μου».

Ἡμεῖς ὅταν ἀκούσαμε αὐτά γιὰ τὸν θαυμάσιο αὐτόν Γέροντα, εἶπαμε· «Ἐάν καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ δίκαιος μόλις καὶ μετὰ βίας σφύζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς πῶς θὰ τολμήσει νὰ ἐμφανισθεῖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;»³⁰

30. Παροιμ. 11, 31.

53. Εἶπε Γέρων· Οὐδὲν οὕτω παροργίζει τὸν Θεὸν καὶ οὐδὲν οὕτω γυμνοῖ ἄνθρωπον καὶ φέρει εἰς ἐγκατάλειψιν, ὥς τὸ καταλαλεῖν ἢ κατακρίνειν ἢ ἐξουθενεῖν τὸν πλησίον. Καὶ τοσοῦτόν ἐστι βαρὺ τὸ κατακρίναι ὑπὲρ ἐκάστην ἁμαρτίαν, ὥστε αὐτὸν τὸν Χριστὸν λέγειν· Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Καὶ ἀπέεικασε τὴν μὲν ἁμαρτίαν τοῦ πλησίον πρὸς τὸ κάρφος, τὸ δὲ κατακρίνειν πρὸς τὴν δοκὸν· τοσοῦτον χαλεπὸν ἐστὶ τὸ κατακρίνειν, σχεδὸν ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν.

Οὐδὲν γὰρ βαρύτερον, ἀδελφοί, οὐδὲν χαλεπώτερον τοῦ κατακρίναι ἢ ἐξουθενῶσαι τὸν πλησίον. Διατί δὲ μὴ μᾶλλον ἑαυτοὺς κατακρίνομεν· λέγω δὴ τὰ κακὰ ἡμῶν ἃ ἀκριδῶς οἶδαμεν, καὶ περὶ ὧν μέλλομεν λόγον δοῦναι τῷ Θεῷ. Τί ἀρπάζομεν τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ; Τί θέλομεν ἐκ τοῦ πλάσματος, τί θέλομεν ἀπὸ τοῦ πλησίον; Τί θέλομεν ἀπὸ ἀλλοτρίου θάρους; Ἔχομεν τί μεριμνῆσαι, ἀδελφοί. Ἐκαστος ἑαυτῷ προσεχέτω καὶ τοῖς ἰδίους κακοῖς. Θεοῦ μόνον ἐστὶ τὸ δικαιῶσαι καὶ τὸ κατακρίναι, τοῦ εἰδότος καὶ τὴν κατάστασιν ἐκάστου καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰ χαρίσματα καὶ τὴν κρᾶσιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα· καὶ κρίνοντος πρὸς ἕκαστον τούτων, ὥς ἂν αὐτὸς μόνος οἶδεν.

54. Εἶπε πάλιν· Κτησώμεθα ἀγάπην· κτησώμεθα εὐσπλαγχνίαν εἰς τὸν πλησίον, ἵνα φυλαχθῶμεν ἀπὸ τῆς δει-

53. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Τίποτε δὲν παροργίζει τόσο τὸν Θεό καὶ τίποτε δὲν ἀπογυμνώνει τόσο τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τῆς χάρις, ὥστε νὰ φτάσει καὶ σὲ ἐγκατάλειψη ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ, ὅσο τὸ νὰ κατηγορεῖ τὸν πλησίον τοῦ ἢ νὰ τὸν κατακρίνει ἢ νὰ τὸν ἐξουθενώνει. Καὶ εἶναι τόσο βαρύτερη ἢ κατάκριση ἀπὸ κάθε ἄλλη ἁμαρτία, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς λέει· Ὑποκριτή, βγάλε πρῶτα τὸ δοκάρι πού ἔχεις στό μάτι σου καὶ τότε θά δεῖς καθαρά γιὰ νὰ βγάλεις τὸ σκουπιδάκι πού βρίσκεται στό μάτι τοῦ ἀδελφοῦ σου³¹. Παρομοίωσε δηλαδή τὸ ἁμάρτημα τοῦ πλησίον μέ τὸ σκουπιδάκι, ἐνῶ τὴν κατάκριση μέ τὸ δοκάρι. Εἶναι τόσο κακό τὸ νὰ κατακρίνει κανεὶς· σχεδὸν ξεπερνᾷ κάθε ἁμαρτία.

Ἐπομένως τίποτε δὲν εἶναι βαρύτερο, ἀδελφοί μου, οὔτε χειρότερο ἀπὸ τὸ νὰ καταδικάσουμε ἢ νὰ ἐξουθενώσουμε τὸν πλησίον. Γιατί νὰ μὴ προτιμοῦμε νὰ κατακρίνουμε τὸν ἑαυτό μας; Καὶ ἐννοῶ τὰ κακὰ τὰ δικά μας πού καλὰ τὰ γνωρίζουμε καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ δώσουμε λόγο στόν Θεό. Γιατί ἀρπάζουμε τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ; Τί θέλουμε ἀπὸ τὸ πλάσμα του, τί θέλουμε ἀπὸ τὸν πλησίον; Τί ζητᾶμε ἀπὸ τὰ βάρη τοῦ ἄλλου; Ἔχομε, ἀδελφοί, τί νὰ φροντίσουμε. Ὁ καθεὶς ἅς προσέχει τὸν ἑαυτό του καὶ τίς δικές του κακίες. Ἡ ἐξουσία νὰ δικαιῶνει καὶ νὰ καταδικάζει, ἀνήκει μόνο στόν Θεό, πού γνωρίζει καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ καθενός καὶ τὴ δύναμιν· τὸν τρόπο τῆς ζωῆς καὶ τὰ χαρίσματά του· τὴν ἰδιοσυγκρασία καὶ τίς ἱκανότητές του· ἀνήκει στόν Θεό πού κρίνει ἀνάλογα μέ τὸ καθένα ἀπ' αὐτά, ὅπως ὁ ἴδιος μόνος τὰ γνωρίζει».

54. Εἶπε ἀκόμη· «Ἄς ἀποκτήσουμε ἀγάπην· ἅς ἀποκτήσουμε συμπόνια γιὰ τὸν πλησίον, ὥστε νὰ ἀποφύγουμε

31. Λουκ. 6, 42.

νῆς καταλαλιᾶς καὶ τοῦ κατακρῖναι ἢ ἐξουθενῶσαί τινα. Βοηθήσωμεν ἀλλήλοις ὡς ἰδίους μέλεσι. Μέλη γὰρ ἐσμεν ἀλλήλων, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος· οἱ γὰρ πάντες ἐν σῶμά ἐσμεν, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη· καὶ εἰ πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη.

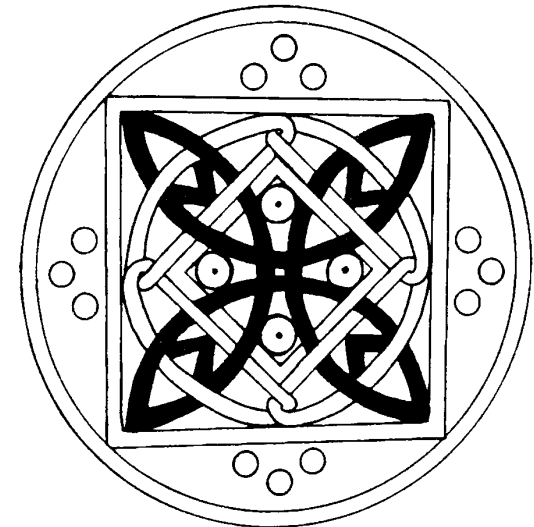
Τέλος τῆς πραγματείας περὶ τοῦ μηδένα κρίνειν.

«Ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον» (Λουκ. 5, 5)

τῇ φοβερῇ καταλαλιᾷ καὶ τό νά καταδικάζουμε κάποιον ἢ νά τόν ἐξουθενώνουμε. Ἄς βοηθοῦμε ὁ ἓνας τόν ἄλλον σάν νά εἶναι δικό μας μέλος, γιατί εἴμαστε μέλη τοῦ ἰδίου σώματος, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος· ὅλοι εἴμαστε ἓνα σῶμα καὶ ὁ καθένας μας εἶναι μέλος τοῦ σώματος στό ὁποῖο ἀνήκουν καί οἱ ἄλλοι ὡς μέλη³². Καί ὅταν πάσχει ἓνας μέλος συμπάσχουν ὅλα τὰ ἄλλα».

Τέλος τῆς πραγματείας γιά νά ἐπαγρυπνοῦμε ὥστε νά μήν κρίνουμε κανέναν.

32. Ρωμ. 12, 5.

Βιογραφικά σημειώματα

Ἀβδᾶς Ἀγάθων: Ξακουστός ἀναχωρητής καί ἀβδᾶς μεταξύ τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου. Ἐξησε πιθανότατα κατὰ τό 6' μισό τοῦ 4ου αἰ. μέ ἀρχές τοῦ 5ου. Γύρω στό 390 ὅταν ὁ ὅσιος Ἀρσένιος βγῆκε στήν ἐρημο, ὁ Ἀγάθων ἤδη εἶχε σχηματίσει ὁμάδα μαθητῶν-ὑποτακτικῶν ἀπό τοὺς ὁποίους γνωστοί μᾶς εἶναι δύο, ὁ Ἀλέξανδρος καί ὁ Ζωίλος. Τοὺς συναντοῦμε καί ὡς ὑποτακτικούς τοῦ Ἀρσενίου, πιθανότατα μετά τήν κοίμηση τοῦ ἀβδᾶ Ἀγάθωνα. Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Β13.

Ἀπό τά Ἀποφθέγματα πού ἀναφέρονται στό ὄνομά του πληροφοροῦμαστε ὅτι ἦταν προικισμένος μέ πολλές ἀρετές, ἰδιαίτερα ὅμως διακρινόταν γιά τήν τελεία ἀγάπη του καί τή διάκρισή του. Εἶναι αὐτός πού ἔφθασε στό σημεῖο νά πεῖ: «Ἦθελα νά βρῶ ἕναν λεπρό, νά πάρω ἐγώ τό λεπρό σῶμα του δίνοντάς του τό δικό μου τό γερό».

Κάποιοι πού εἶχαν ἀκούσει πῶς εἶχε μεγάλη διάκριση, θέλησαν νά τόν δοκιμάσουν καί τοῦ εἶπαν: «Ἐσύ εἶσαι ὁ Ἀγάθων; Ἀκοῦμε ὅτι εἶσαι πόρνος καί ὑπερήφανος». «Ναί —τοὺς εἶπε ἐκεῖνος— αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια». Τόν ξαναρωτοῦν: «Ἐσύ εἶσαι ὁ Ἀγάθων ὁ φλύαρος καί κουτσομπόλης;» Καί τοὺς ἀποκρίθηκε: «Ἐγώ εἶμαι». Τρίτωσαν τήν ἐρώτηση: «Ἐσύ εἶσαι ὁ Ἀγάθων ὁ αἰρετικός;» Καί ὁ ὅσιος εἶπε: «Δέν εἶμαι αἰρετικός». Κατόπιν τόν παρεκάλεσαν νά τοὺς πεῖ, γιατί τίς πρῶτες βρισιές τίς δέχθηκε, ἐνῶ τήν τελευταία δέν τή σήκωσε. Καί τοὺς ἀποκρίθηκε: «Ἐκεῖνες τίς δέχθηκα, γιατί εἶναι ὄφελος γιά τήν ψυχή μου, ἐνῶ ἡ αἵρε-

ση εἶναι χωρισμός ἀπό τόν Θεό, γι' αὐτό δέν τό δέχθηκα».

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 8 Ἰανουαρίου.

Ἀβδᾶς Ἀθανάσιος: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 441.

Ἀβδᾶς Ἀμμούν ἰδρυτής τῆς Νιτρίας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 442.

Ἀβδᾶς Ἀμμούν Ραϊθινός: Δέν γνωρίζουμε γι' αὐτόν παρὰ ὅτι μόνασε στή μονή τῆς Ραϊθοῦς, πού βρίσκεται στή ΝΔ παραλία τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ, ὅπου ἦταν οἱ δώδεκα πηγές καί τά ἑβδομήντα φοινικόδενδρα (Ἐξ. 15, 17), καί ἐπισκέφθηκε τόν ἀβδᾶ Σισόη (τόν Μέγα) στό Κλύσμα δύο φορές. Τίς ἐπισκέψεις αὐτές χρονικά τίς τοποθετοῦμε μετὰ τό 429 πού εἶναι ἔτος ἐγκατάστασης τοῦ ἀβδᾶ Σισόη στό Κλύσμα.

Ἄρα καί μέ τόν ἀβδᾶ Ἀμμούν τόν ἰδρυτή τῆς Νιτρίας δέν συμπίπτει χρονικά, ἐφόσον ἐκεῖνος πέθανε πρὶν ἀπό τό 356 (ἔτος θανάτου ἁγ. Ἀντωνίου, ὁ ὁποῖος εἶδε τήν ψυχή τοῦ κοιμηθέντος Ἀμμούν νά λαμβάνεται στόν Οὐρανό ἀπό τούς ἀγγέλους).

Ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 443.

Ἀβδᾶς Ἀντώνιος ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α' Εἰσαγωγή, σελ. 23-24.

Ἀβδᾶς Ἀπολλῶς: Ἀπό ἀφηγηματικά καί ἀποφθεγματικά κείμενα τοῦ Μ. Γεροντικοῦ πού ἀναφέρονται στό πρόσωπό του πχ. Γ45 (Α' τόμ. σελ. 338), Ε9 (Β' τόμ. σελ. 119-

125), πληροφοροῦμαστε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ χαρισματοῦ-χου Γέροντα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἀναχωρητής στήν ἔρημο τῆς Θηβαΐδος.

Στήν “Κατ' Αἴγυπτον τῶν μοναχῶν ἱστορία” (κεφ. 8) γίνεται λόγος γιά τόν ἀβδᾶ Ἀπολλῶ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε πνευματικός πατέρας πεντακοσίων μοναχῶν, ὀνομαστός σ' ὅλη τή Θηβαΐδα. Στό ἀπόφθ. Η5 διαβάζουμε ὅτι ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ πῆγε στή Θηβαΐδα γιά νά τιμήσει τή μνήμη τοῦ ἀβδᾶ Ἀπολλῶ.

Μέσω τοῦ ἀβδᾶ Ἀπολλῶ ἔκανε ὁ Κύριος ἔργα μέγала καί θαυμαστά. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 25 Ἰανουαρίου.

Ἀβδᾶς Ἀρσένιος ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 443-4.

Ἀβδᾶς Ἀχιλλᾶς: Ἦταν ἀναχωρητής πού ἀσκήτευσε στή Σκήτη τῆς Αἰγύπτου καί ἄφησε μνήμη μεγάλου ἀσκητῆ.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 17 Ἰανουαρίου.

Ἀβδᾶς Βασίλειος ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 444-5.

Ἀβδᾶς Βενιαμίν: Βλ. Μ. Γεροντικόν Α' τόμ. Βιογρ. σημ. σελ. 445.

Ἀβδᾶς Βησσαρίων: Ἦταν ἀπό τούς σπουδαιότερους Πατέρες τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἀναχωρητισμοῦ. Ἐνεθάρρυνε τήν καταστροφή τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν στήν Αἴγυπτο. Ὑπῆρξε Γέροντας τοῦ ἀβδᾶ Δουλαῦ. Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 445.

Ἀδδᾶς **Γεώργιος** ἀναχωρητής: Ἀσκήτευσε στά βουνά τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου τοῦ Ρώσου στὸν Σκόπελο Κιλικίας. Ἦταν ἄκρως ἀκτῆμων. Σ' αὐτὸν ἀναφέρεται τό 91ο κεφ. τοῦ Λειμώνος τοῦ Ἰω. Μόσχου Βλ. PG 87, 3 2947-48C-D καί 2949A.

Ἀδδᾶς **Γρηγόριος** ὁ Θεολόγος: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 446.

Ἀδδᾶς **Δανιήλ** τῆς Σκήτεως (6ος αἰ.): Ὑπῆρξε ἀναχωρητής ἱερομόναχος καί ἀργότερα Προϊστάμενος σέ μοναστικό οἰκισμό τῆς Σκήτης. Ὑπέστη τὴν περιπέτεια τριττῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ τοὺς Βεδουῖνους. Τὴν τρίτη καί τελευταία φορά στήν προσπάθειά του νά δραπετεύσει, κτύπησε μέ μιὰ πέτρα τὸν φύλακά του πειρατή καί τὸν φόνευσε. Ἄν καί ἐξομολογήθηκε τὴν πράξη του αὐτὴ σέ πολλοὺς διακεκριμένους πνευματικούς καί κανεῖς δέν τοῦ κατελόγισαν εὐθύνη, δέν μπόρεσε ὅμως ὁ ἴδιος νά συγχωρήσει τὸν ἑαυτό του καί παραδόθηκε τελικά στίς ἀρχές τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὅταν ὁ ἑπαρχος συζήτησε μαζί του, θαύμασε τὴ διάκρισή του καί τὸν ἀπέλυσε λέγοντάς του: «Ὑπαγε, εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀδδᾶ».

Κατόπιν τούτου ἐπανῆλθε στή Σκήτη καί ἀργότερα μετακινήθηκε ἐξαιτίας τῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν σέ ἀσφαλέστερο μέρος, σὸ Ταβώκ, ὅπου καί πέθανε ὡς ἡγούμενος μονῆς τὴν ὁποία ἱδρυσε ὁ ἴδιος, τιμώμενος ἀπ' ὅλους καί σεβαστός σέ ὅλους γιὰ τὴν ἀρετὴ του καί τὰ χαρίσματά του. Ἀπὸ κείμενα πού παρατίθενται στὸν Β' τόμο τοῦ Μ. Γεροντικοῦ (Z13, Z14, H4, H5 κ.ἄ.) διαπιστώνει κανεῖς τὴν εὐρεία καί βαθιὰ ἐκτίμηση πού ἔχειρε ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν μοναστικῶν ἀδελφοτήτων.

Σέ προχωρημένη ἡλικία ἀσχολήθηκε μέ τὴν τελικὴ

διαμόρφωση τῶν διηγήσεών του γιὰ διακεκριμένους ἀσκητές, τίς ὁποῖες εἶναι πολὺ πιθανὸ νά χρησιμοποιοῦσε καί κατὰ τίς συζητήσεις του. Αὐτὲς καταγράφηκαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετὰ τὸν θάνατό του ἀπὸ μαθητὴ του καί ἀποτέλεσαν συλλογὴ, ἡ ὁποία εἶχε εὐρεία διάδοση. Ὁ μαθητὴς του σ' αὐτὲς τίς διηγήσεις παρενέβαλε ἀρκετὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδδᾶ (Βίος ἀδδᾶ Δανιήλ τοῦ Σκητιώτου, ἔκδ. L. Clugnet, Paris 1901).

Ἀδδᾶς **Ἐπιφάνιος**, ἐπίσκοπος Κύπρου: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 447.

Ἀδδᾶς **Ζήνων**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 448-9.

Ἀδδᾶς **Ἡσαΐας** (Σκήτης): Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 449-50.

Ἀδδᾶς **Θεοδόσιος** “ὁ ἀρχιμανδρίτης” (424-529): Πρόκειται γιὰ τὸν ἅγιο Θεοδόσιο τὸν κοινοδιάρχη (γιὰ τὸν ὄρο ἀρχιμανδρίτης βλ. σελ. 40 ὑπόσημ. 18), ὁ ὁποῖος ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἁγίους τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐρήμου καί ὑπῆρξε ὁ κύριος διοργανωτὴς τοῦ κοινοδιακοῦ μοναχισμοῦ στήν Παλαιστίνη.

Γεννήθηκε στή Μογαρισσῶ τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς πού φρόντισαν γιὰ τὴ μόρφωσή του. Τό 451 πηγαίνει στούς Ἁγίους Τόπους γιὰ νά προσκυνήσει, στή συνέχεια ἐπισκέπτεται στή Συρίαν τὸν ἅγιο Συμεὼν τὸν Στυλίτη, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει σὸ πρόσωπο τοῦ νεαροῦ Θεοδοσίου τὸν μέλλοντα νά ἐπηρεάσει δυναμικά τὴ διαμόρφωση τοῦ κοινοδιακοῦ μοναχισμοῦ στήν Παλαιστίνη.

Μετὰ ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα αὐστηρότατης

ἄσκησιν ὡς ὑποτακτικός στόν ὁμοχώριό του Γέροντα Λογγίνο, ἀπέκτησε φήμη χαρισματοῦχου ἀνδρός καί κατόπιν θεοσημίας καί θείας συνεργίας συνέστησε τό 479, ἀνατολικά τῆς Βηθλεέμ, κοινόβιο, τό ὁποῖο μέσα σέ λίγα χρόνια ἐξελίχθηκε σέ πολυάνθρωπο μοναστικό κέντρο, τό μεγαλύτερο τῆς Παλαιστινιακῆς ἐρήμου.

Ἀπό τόν Θεόδωρο, ἐπίσκοπο τῆς Πέτρας, ὁ ὁποῖος εἶχε διατελέσει μαθητής τοῦ Ὁσίου, πληροφοροῦμαστε ὅτι ὁ Θεοδόσιος ἐπηρεασμένος ἀπό τόν Μ. Βασίλειο μετέφερε τό πνεῦμα καί τήν ἀντίληψή του περί τοῦ κοινοδιακοῦ μοναχισμοῦ στόν Παλαιστινιακό μοναχισμό. Τόν περιγράφει νά διδάσκει τούς μοναχοὺς του ἀπό κείμενα τοῦ Μ. Βασιλείου. Καί τό γεγονός ὅτι στό πρόγραμμα τῆς μοναχικῆς ζωῆς τοῦ κοινοβίου συμπεριελήφθη καί ἡ ἐνεργός φιλανθρωπία, ἐκφράζει ἴσως τήν ἐπίδραση τοῦ Καππαδοκικοῦ ιδεώδους. Στόν περίβολο τῆς μονῆς πολλά εὐαγγῆ ἰδρύματα, ξενώνας, νοσοκομεῖο, ὀρφανοτροφεῖο κ.ἄ. πρόσφεραν συμπαραστάση στόν πάσχοντα συνάνθρωπο. Ὁ Θεοδόσιος καθὼς καί ὁ ἐπίσης Καππαδόκης Σάββας πού εἶχε συστήσει τή Λαύρα του μετά τέσσερα χρόνια ἀπό τήν ἱδρυση τοῦ κοινοβίου τοῦ Θεοδοσίου, χαρακτηρίζονται ὡς πολισταί τῆς παλαιστινιακῆς ἐρήμου.

Τό 492 γίνονται καί οἱ δύο “ἀρχιμανδρίτες” καί ἔχουν τή γενική ἐποπτεία σ’ ὅλα τά μοναστικά κέντρα τῆς περιοχῆς, διαδεχόμενοι τόν μονοφυσίτη Μαρκιανό.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 11 Ἰανουαρίου.

Ἀβδᾶς Θεοδόσιος τοῦ Ρώσου (ἡ ὁ ἐν τῷ Σκοπέλῳ): Ἀπό τήν Φιλόθεο ἱστορία Θεοδωρήτου Κύρου κεφ. 10 (PG 82, 1388-1893) μᾶς εἶναι γνωστός ὁ ὅσιος Θεοδόσιος Ρώσου. Ἡ καταγωγή του εἶναι ἀπό τήν Ἀντιόχεια καί ἀπό γονεῖς ἐπιφανεῖς μέσα στήν πόλη. Ἀντήλλαξε ὁμως τά ὕλι-

κά ἀγαθά καί τή δόξα μέ τόν μονήρη κατά Χριστόν δίον. Πῆγε στήν Κιλικία καί πάνω σέ ὑψηλό ὄρος κοντά στήν πόλη Ρῶσο κατασκεύασε “βραχύν οἰκίσκον”, μιά μικρή καλυβούλα, μέσα στήν ὁποία ἀσκήτευσε πολλά χρόνια, ἀφιερώνοντας τίς περισσότερες ὥρες τοῦ 24ώρου στήν προσευχή καί τίς ὑπόλοιπες σέ ἐργόχειρο καί στή λίγη ἀνάπαυση χωρίς νά χρησιμοποιεῖ κρεβάτι ἢ στρώμα.

Ἡ ἀρετή του ἐγίνε γνωστή καί συγκεντρώθηκαν γύρω ἀπό τόν ὅσιο καί ἄλλοι μοναχοί γιά τούς ὁποίους ἔκτισε ἄλλες καλύβες. Ἐτσι δημιουργήθηκε μιά μικρή Λαύρα, ἡ ὁποία πρόσφερε καί ὕλική βοήθεια στούς περιοίκους πού εἶχαν ἀνάγκη. Προστάτευσε χῆρες, ὀρφανά, πτωχοὺς ἀνθρώπους, νοσήλευσε ἀρρώστους καί πολλοὺς ἀπ’ αὐτοὺς θεράπευσε ὁ ὅσιος μέ τίς προσευχές του. Πολλά εἶναι τά θαύματα πού ἐπετέλεσε. Ἐνῶ ἡ Λαύρα ὀλοένα καί μεγάλωνε, ἀναγκάσθηκε ὁ ὅσιος λόγω ἐπιδρομῶν τῶν Ἰσαύρων* νά μετοικήσει στήν Ἀντιόχεια, ὅπου μετά ἀπό λίγο χρονικό διάστημα “ἐκοιμήθη”, καί ἀμέσως τιμήθηκε ὡς ἅγιος. Στήν ἡγουμενία τόν διαδέχθηκε ὁ μαθητής του Ἑλλάδιος. Ἡ ἀκριβὴς χρονικὴ περίοδος κατὰ τήν ὁποία ἔζησε δέν μᾶς εἶναι γνωστή. Ὁριο πρὶν ἀπό τό ὁποῖο τοποθετεῖται εἶναι τό 444, χρονολογία γύρω ἀπό τήν ὁποία ἔγραψε ὁ Θεοδώρητος τήν Φιλόθεο Ἱστορία του.

Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 5 Φεβρουαρίου.

Ἀβδᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 450-51.

Ἀβδᾶς Ἰσίδωρος τῆς Σκήτης: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 451.

*Λαὸς πού κατοικοῦσε στούς πρόποδες τοῦ ὄρους Ταύρου καί ὑπῆρξαν περιβόητοι γιά τίς ληστρικές τους ἐπιδρομές στούς γειτονικοὺς λαούς.

᾽Αδδᾱς Ἰωάννης Κασσιανός: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 451-2.

᾽Αδδᾱς Ἰωάννης ὁ Κολοβός: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 452-3.

᾽Αδδᾱς Ἰωάννης ὁ Πέρσης: Ἐζησε κατά τόν 6ο αἰ. (6' μισό) στήν Ἀραβία. Τή μεγάλη ἐκτίμηση πού ἔχαιρε λόγω τῆς ἀρετῆς του δηλώνει καί τό περιστατικό πού διασώθηκε στόν Λειμώνα τοῦ Ἰωάννου Μόσχου. Ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ Μέγας, ὁ Διάλογος (540-607), ὅταν εἶδε ἀπό μακριά τόν ἀδδᾱ σέ δρόμο τῆς Ρώμης (ὅπου εἶχε πάει νά προσκυνήσει τούς τάφους τῶν ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου ὁ ἀδδᾱς) ἔσπευσε καί τοῦ ἔβαλε μετάνοια πρῶτος καί δέν σηκωνόταν, παρὰ ἀφοῦ σηκώθηκε ὁ ἀδδᾱς (βλ. Λειμών Ἰω. Μόσχου PG 87, 3 Κεφ. 151 3015-16D καί 3017A).

᾽Αδδᾱς Καρίων: Σκητιώτης μοναχός, μαθητής τοῦ Μακαρίου τοῦ Μεγάλου. Ὁ Καρίων ἦταν κατά σάρκα καί πνευματικός πατέρας τοῦ χαριτωμένου ὁσίου Ζαχαρία πού ἐορτάζεται στίς 24 Μαρτίου. Ὁ Καρίων δέν δίστασε νά ἀναθρέψει τόν νεαρό γιό του στήν ἔρημο. Ὅταν ξεσηκώθηκε κάποια διαμαρτυρία ἀπό κύκλους μοναχῶν γιά τήν παρουσία τοῦ μικροῦ ἀγοριοῦ στήν ἔρημο, δέν δίστασε τό ἀγόρι ἀπό μόνο του νά μπεῖ γιά πολλή ὥρα μέσα στή λίμνη τοῦ νίτρου μέχρι πού παραμορφώθηκε.

Ἡ μνήμη τοῦ ὁσίου Καρίωνα ἐορτάζεται στίς 24 Νοεμβρίου.

᾽Αδδᾱς Κόνων: Στόν Λειμώνα τοῦ Ἰω. Μόσχου (PG 87, 3 Κεφ. 3, 2854D-2856AB) γίνεται λόγος γιά τόν πρεσβύτερο Κόνωνα, στή μονή Πενθουκλᾶ ἢ τοῦ Βαπτίσμα-

τος, κοντά στόν Ἰορδάνη ποταμό. Ἡ καταγωγή του ἦταν ἀπό τήν Κιλικία. Πολύ νέος προσῆλθε στόν μοναχισμό, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί ἐπειδή ἦταν πολύ ἐνάρετος, τοῦ ἀνέθεσαν τό διακόνημα νά βαπτίζει τούς προσερχομένους. Στό κεφ. 22 τοῦ ἴδιου διβλίου τόν συναντοῦμε στό κοινόδιο τοῦ ὁσίου Θεοδοσίου τοῦ κοινοδιαρχου κάτω ἀπό σκληρή ἄσκηση, ὅπως ἀναφέρει καί τό ἀπόφθ. Δ41. Χρονικά τοποθετεῖται στόν 6ο αἰ., ἐφόσον τό διακόνημα τῆς βαπτίσεως στόν Ἰορδάνη τοῦ τό εἶχε ἀναθέσει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων Πέτρος Α', τοῦ ὁποίου ἡ περίοδος τῆς ἀρχιερατείας ἦταν τό 524-552.

Σέ ἄλλες πηγές* γίνεται λόγος γιά ἕναν Κόνωνα ὁ ὁποῖος ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς Μεγάλης Λαύρας τό 548 καί ἀγωνίστηκε ἐναντίον τῶν Ὠριγενιστῶν.

Δέν εἴμαστε σέ θέση νά ποῦμε ὅτι καί οἱ δύο Κόνωνες εἶναι τό αὐτό πρόσωπο. Ἀπλῶς συγκλίνουν χρονικά καί τοπικά· γιὰτί καί τά τρία μοναστήρια: Πενθουκλᾶ, ὁσίου Θεοδοσίου καί Μεγάλη Λαύρα ὁσίου Σάββα εἶναι γειτονικά καί εἶχαν μεγάλη ἐπικοινωνία μεταξύ τους.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 19 Φεβρουαρίου.

᾽Αδδᾱς Μακάριος ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 454-5.

᾽Αδδᾱς Μακάριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς: Ὁ Μακάριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς (293-393) ὁ ἀποκαλούμενος πολιτικός (= ἄστος, ἄνθρωπος τῆς πόλης) βαπτίστηκε σέ ἡλικία 40

*John Binns, *Ascetics and Ambassadors of Christ. The Monasteries of Palestine 314-631*. Oxford 1994.

D. J. Chitty, *The desert a City*. Oxford 1966.

χρονῶν. Μαθήτευσε στὸν Μέγα Ἀντώνιο. Ἦταν σύγχρονος τοῦ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου· ἀνῆκε στήν πρώτη γενιά τῶν μεγάλων ἀσκητῶν.

Ὅσο ἦταν στήν Ἀλεξανδρεία ἀσκοῦσε τό ἐπάγγελμα τοῦ ζαχαροπλάστη. Ἡ μεταστροφή του ὅμως ὑπῆρξε τόσο ἀποφασιστική, ὥστε ἦταν πρόθυμος γιά ὅσοδήποτε σκληρή ἀσκησι καί ὑπερέβαλε πολλούς. Διετέλεσε ἱερεὺς τῶν Κελλίων καί ἀργότερα “ἀρχιμανδρίτης” τῆς Νιτρίας.

Τό 373 ἐξορίσθηκε (μαζί μέ τόν συνονόματό του τόν Μακάριο τόν Αἰγύπτιο) ἀπό τόν ἀρειανό ἐπίσκοπο τῆς Ἀλεξανδρείας Λούκιό σ' ἓνα νησί τοῦ Δέλτα, ὅπου ἔμειναν δύο χρόνια. Ὅταν ἡ κόρη τοῦ εἰδωλολάτρη ἱερέα, πού ἦταν δαιμονισμένη, θεραπεύθηκε ἀπ' αὐτούς, οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ πού ἦσαν εἰδωλολάτρες κατέστρεψαν τόν ναό τους καί τόν ἀντικατέστησαν μέ ἐκκλησία. Ἀπέκτησε μεγάλη φήμη καί μέ τήν ἰλαρότητά του προσείλκυε τούς νέους στὸν μοναχισμό. Ὁ Παλλάδιος στό 18ο κεφ. τῆς Λαυσαϊκῆς του ἱστορίας ἀναφέρει πολλά θαυμαστά ἀπό τή ζωὴ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 19 Ἰανουαρίου*.

Ἀβδᾶς **Μωυσῆς**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ 456-7.

Ἀβδᾶς **Παῖσιος** ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 458.

Ἀβδᾶς **Παλλάδιος**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ.

* Πρέπει νά ποῦμε ὅτι στά Ἀποφθέγματα πού δέν ὑπάρχει προσδιοριστικό στοιχεῖο γιά ποιόν ἀπό τούς δύο Μακαρίους πρόκειται, δέν μπορούμε καί νά τά ἀποδώσουμε μέ οἰγουριά στὸν ἓναν ἢ στὸν ἄλλο.

σημ. σελ. 458-9.

Ἀβδᾶς **Παμβώ**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 459-60.

Ἀβδᾶς **Παφνούτιος**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 460.

Ἀβδᾶς **Παχώμιος**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 461.

Ἀβδᾶς **Ποιμὴν**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 462-3.

Ἀβδᾶς **Σεραπίων**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 463-4.

Ἀβδᾶς **Σιλουανός**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 464.

Ἀβδᾶς **Σισόης** τῆς Σκήτης: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 464.

Ἀβδᾶς **Σισόης** ὁ Θηβαῖος: Ἐξησε τόν 5ο αἰ. Εἶναι ἄλλος ἀπὸ τόν Σισόη τῆς Σκήτης ὁ ὁποῖος ἔζησε τόν 4ο αἰ.

Ἀμμᾶς **Συγκλητική**: Βλ. Μ. Γεροντικόν, τόμ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 465.

Α'. Εὐρετήριο Ὀνομάτων-Τοπωνυμίων-Πραγμάτων

Α

- Ἀβραάμ ἀβδᾶς: Δ 15
 Ἀβραάμ μαθ. ἀβ. Σισόη: Δ 68·
 Ζ 49
 Ἀβραάμ πατριάρχης: Ζ 13, 14,
 66
 Ἀγάθων ἀβδᾶς: Δ 7-10· Ε 2·
 ΣΤ 5-7· Ζ 2· Θ 2, 3· Βιογρ.
 σημ. (σελ. 517)
 Ἀγχίασις: Δ 19
 Ἀδάμ: Δ 38
 Ἀδελφίος ἀβδᾶς: Η 21
 Ἀδης: Ε 47 (σελ. 167)
 Ἀθανάσιος ἀβδᾶς: Ζ 14 (σελ.
 331)
 Ἀθανάσιος ὁ Μέγας: Βιογρ.
 (σελ. 518)
 Ἀθήνα: Ζ 26
 Ἀθλίδεως ὄρος: Θ 23
 Αἴγυπτος: Πρόλογος (σελ. 7)·
 Δ 11, 57· Ε 23, 43-44, 49, 58,
 60, 61· ΣΤ 18· Ζ 14, 42, 61· Η
 13· Θ 10, 16, 30, 34
 Ἀλεξάνδρεια: Δ 16, 121 (ἐπί-
 σκοπος Ἀλεξ.), 122· Ε 81,
 84· Ζ 13, 14· Η 4
 Ἀλέξανδρος: Βιογρ. (σελ. 517)
 Ἀμμούν ἀβδᾶς τῆς Ραῖθοῦς:
 Η 22· Βιογρ. σημ. (σελ. 518)
 Ἀμμούν ἰδρυτής Νιτρίας: σελ.
 518
 Ἀμμώης ἀβδᾶς: Δ 13, 14
 Ἀμμωνᾶς ἀβδᾶς: Δ 9· Ζ 3· Θ 4,
 5· Βιογρ. (σελ. 518)
 Ἀναστάσιος ἀβδᾶς ὁ Εὐνοῦ-
 χος: Ζ 13
 Ἀνδρόνικος ἀβδᾶς: Ζ 14 (σελ.
 329)
 Ἀνούβ ἀβδᾶς: Δ 14, 57· Ε 15·
 Θ 25
 Ἀντίνοον: Ε 47
 Ἀντιόχεια Μεγάλη: Ζ 14· Θ 45·
 Βιογρ. (σελ. 522-3)
 Ἀντώνιος ἀβδᾶς: Εἰσαγ. σημ.
 (σελ. 12, 15)· Δ 1, 71 (ὄρος
 Ἀντωνίου)· Ε 1· ΣΤ 1· Ζ 1,
 34, 71· Η 1, 2, 21· Θ 1, 4· Βιο-
 γρ. (σελ. 518)
 Ἀπολλῶς ἀβδᾶς: Ε 9 σελ. 121·
 Η 5· Βιογρ. σημ. (σελ. 518)
 Ἀραβία: ΣΤ 18
 Ἀρσένιος ἀβδᾶς: Εἰσαγ. σημ.
 (σελ. 15)· Δ 2-6· ΣΤ 2-4, 32, 56·
 Η 3· Βιογρ. σημ. (σελ. 519)
 Ἀχιλλᾶς ἀβδᾶς: Δ 11, 12· Ε 3·
 Βιογρ. σημ. (σελ. 519)

Β

- Βαδυλῶν: Ζ 75
 Βασίλειος ὁ Μέγας: ΣΤ 20·
 Βιογρ. (σελ. 519, 522)
 Βενιαμίν ἀβδᾶς: Δ 16-18· Ζ 8
 Βενιαμίν (Π.Δ.): Θ 3
 Βηρυτός: Ζ 39 (σελ. 363)

Βησσαρίων ἀβδᾶς: Z 5-7· Θ 6·
Βιογρ. (σελ. 519)
Βίκτωρ ἀβδᾶς: Z 9

Γ

Γελάσιος ἀβδᾶς: ΣΤ 8
Γένεση: Θ 3
Γερόντιος ἀβδᾶς ὁ τῆς Πέ-
τρας: Ε 4
Γεώργιος ἀβδᾶς ὁ ἀναχωρη-
τῆς: ΣΤ 9· Βιογρ. σημ. (σελ.
520)
Γιαννακόπουλος Ἰωὴλ ἱερεύς:
ὑποσημ. 30 (σελ. 56)
Γρηγόριος ἀβδᾶς ὁ Θεολόγος:
Z 10· Βιογρ. σημ. (σελ. 520)

Δ

Δαβὶδ προφήτης: Δ 60, 124· Ε
17· Z 52, 93
Δανιήλ ἀβδᾶς: Δ 2, 4-6· Ε 5·
ΣΤ 4· Z 11-14· Η 4, 5, 19·
Βιογρ. σημ. (σελ. 520)
Δανιήλ (Π. Δ.): Δ 72
Δέκατο ὄγδοο: Z 14 (σελ. 331)
Δίολκος: Ε 77
Διόσκορος ἀβδᾶς: Δ 19
Δουλᾶς: Z 11

Ε

Ἐλισσαῖος προφήτης: Z 13
(σελ. 331)

Ἑλλάδιος ἀβδᾶς: Δ 21-22· Βιο-
γρ. (σελ. 523)
Ἑλος: Z 59· Η 13
Ἑνατον: Z 23
Ἑνατον Ἀλεξανδρείας: Ε 81·
Z 23· Η 4
Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Κύ-
πρου: Δ 20· Βιογρ. (σελ.
521)
Ἑρμούπολις: Η 5
Εὔα (Π. Δ.): Δ 89
Εὐδαίμων ἀβδᾶς: Ε 6
Εὐλόγιος ἀβδᾶς: Η 6
Εὐπρέπιος ἀβδᾶς: ΣΤ 10
Εὐστόχιος ἀρχιεπίσκοπος Ἱε-
ροσολύμων: Z 40

Ζ

Ζαχαρίας (μαθ. Σιλουανοῦ):
Δ 77· ΣΤ 26· Βιογρ. (σελ. 524)
Ζήνων ἀβδᾶς: Δ 23· Βιογρ.
(σελ. 521)
Ζοῖος ἀβδᾶς: Δ 49
Ζωῖλος ἀβδᾶς: ΣΤ 32· Βιογρ.
(σελ. 517)

Η

Ἡλίας ἀβδᾶς: Z 18· Θ 7
Ἡλίας ὁ προφήτης: Z 13 (σελ.
331)
Ἡλίτ ἀβδᾶς: Θ 1
Ἡράκλειος ἀβδᾶς: Z 19, 20
Ἡσαΐας ἀβδᾶς: Δ 11, 24-25· Z

15-17· Η 7, 8· Θ 8, 9· Βιογρ.
(σελ. 521)
Ἡσαΐας προφήτης: Δ 67, 107
(ὑποσημ. 55)

Θ

Θεοδόσιος ἀβδᾶς ἀρχιμανδρί-
της: Δ 41· Βιογρ. σημ. (σελ.
521)
Θεοδόσιος ἀβδᾶς Ρώσου: Βιο-
γρ. (σελ. 522)
Θεόδοτος ἀβδᾶς: Δ 27
Θεοδώρα ἀμμᾶς: Z 24
Θεοδώρα βασίλισσα: Z 13
Θεοδωρήτου Κύρου Φιλόθεος
Ἱστορία: σελ. 522-3
Θεόδωρος ἀβδᾶς ὁ τῆς Φέρ-
μης: Δ 26· ΣΤ 11· Z 21, 22· Η
3, 9-12· Βιογρ. (σελ. 523)
Θεόδωρος ἀβδᾶς ὁ τοῦ Ἐνά-
του: Z 23
Θεόδωρος ἐπίσκοπος Πέτρας:
Βιογρ. (σελ. 522)
Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ρώσου:
Δ 152
Θεόφιλος ἀρχιεπίσκοπος: Δ
122
Θεωνᾶς ἀβδᾶς: Δ 40· Z 39 (σελ.
85)
Θηβαῖοι: Ε 62
Θηβαῖς: Πρόλογος (σελ. 7)· Ε
3, 51· Z 14, 80· Η 5· Βιογρ.
(σελ. 519)
Θωμαῖς: Ε 84 (σελ. 217)

Ι

Ἰακώβ (Π. Δ.): Δ 67· Θ 3
Ἰάκωβος ἀβδᾶς: Ε 26· ΣΤ 18
Ἰβιστίων ἀβδᾶς: Ε 16
Ἰερεμίας προφήτης: Δ ὑπο-
σημ. 55 (σελ. 76)
Ἰερουσαλήμ - Ἀγία Πόλη: Δ
143, 152· Ε 32
Ἰλαρίων ἀβδᾶς: Δ 20
Ἰορδάνης: Δ 152
Ἰουλιανός ἀβδᾶς: ΣΤ 19· Z 14
(μάρτυς, σελ. 321)
Ἰουλιανός βασιλιάς: Δ 93
Ἰουστινιανός βασιλιάς: Z 13
Ἰσαάκ ἀβδᾶς: Δ 34-36· ΣΤ 13-15
Ἰσαάκ ἀβδᾶς ὁ Θηβαῖος: Θ 11
Ἰσαυροί: Βιογρ. (σελ. 523)
Ἰσίδωρος ἀβδᾶς πρεσβύτερος
Σκήτης: Δ 32, 33, 38· ΣΤ 12,
16, 17· Z 29, 43· Βιογρ. (σελ.
523)
Ἰσραηλίτες: Δ 67· Ε 55
Ἰωάννης ἀβδᾶς: Δ 13 (μαθ.
Ἀμμώη)
Ἰωάννης ἀβδᾶς ἡγούμενος
μεγ. κοιν.: Δ 39
Ἰωάννης ἀβδᾶς ὁ Κασσιανός:
Δ 39-40· Ε 9· ΣΤ 20· Βιογρ.
(σελ. 524)
Ἰωάννης ἀβδᾶς ὁ Κίλιξ: Z 28
Ἰωάννης ἀβδᾶς ὁ Κολοδός: Δ
28-31· Ε 7· Z 26, 30· Βιογρ.
(σελ. 524)
Ἰωάννης ἀβδᾶς ὁ Πέρσης: ΣΤ
18· Βιογρ. σημ. (σελ. 524)

Ἰωάννης Μόσχος: σελ. 520, 524
 Ἰωάννης Σιναΐτης: Ε ὑποσημ.
 9 (σελ. 118)
 Ἰωάννης Χρυσόστομος: Η 6
 Ἰώβ ἀβδᾶς: Δ 78
 Ἰώβ (Π.Δ.): Ζ 27, 42
 Ἰωσήφ ἀβδᾶς: Δ 37, 58· Η 6
 Ἰωσήφ (Π.Δ.): Ε 72· Ζ 42· Θ 3

Κ

Καλαμών: Δ 75
 Καλαμών Ἀρσενόητου: Δ 74
 Καππαδοκία: σελ. 521
 Καρίων ἀβδᾶς: Ε 8· Βιογρ.
 σημ. (σελ. 524)
 Κελλία: Δ 17, 22, 65, 95, 98, 105,
 113, 120, 121· Ε 13· ΣΤ 14· Ζ
 21, 81· Η 4, 30
 Κόνων ἀβδᾶς: Δ 41· Βιογρ.
 σημ. (σελ. 524-25)
 Κόπρης ἀβδᾶς: Ζ 31, 32
 Κύριλλος Ἱεροσολύμων: Δ
 ὑποσημ. 74 (σελ. 105)
 Κῦρος ἀβδᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς:
 Ε 10
 Κωνσταντῖνος βασιλεὺς: Ζ 95

Λ

Λάξαρος ὁ φτωχός (Κ.Δ.): Ζ 87
 Λαύρα: Δ 74
 Λαύρα Αἰγύπτου: Δ 97
 Λαύρα Ἐλιογοῦ: Ζ 9
 Λαύρα ἀβδᾶ Πέτρον: Δ 141

Λαύρα Πυργίων: Δ 152· Ζ 40
 Λίβανος: Ζ 39
 Λογγίνος ἀβδᾶς: Δ 42· Ζ 33
 Λούκιος ἀβδᾶς ὁ τοῦ Ἐνάτου:
 Ζ 23
 Λώτ ἀβδᾶς: Ε 11
 Λώτ (Π.Δ.): Δ 38· Θ 48

Μ

Μαδιανίτες: Ε 55
 Μακάριος ἀβδᾶς: Δ 43-45, 46
 (Μακ. ὁ Ἀλεξ.), 47· ΣΤ 11,
 22· Ζ 34-37· Θ 12, 13· Βιογρ.
 σημ. (σελ. 525-6)
 Μάρκελλος ἀβδᾶς: Ζ 39
 Μάρκος ἀβδᾶς: ΣΤ 3· Θ 17 (ὁ
 Αἰγύπτιος)
 Μάρκος ἀβδᾶς ὁ ἀναχωρητής:
 Δ 48
 Μάρκος ἀβδᾶς ὁ σαλός: Η 4
 Μαρτύρια: Ζ ὑποσημ. 24 (σελ.
 322)
 Ματόης ἀβδᾶς: Ε 12· Ζ 35
 Μεγέθιος ἀβδᾶς: ΣΤ 24
 Μηνᾶς ἀβδᾶς: Δ 47
 Μηνᾶς ἅγιος Ἀλεξανδρείας:
 Δ 152· Ζ 14
 Μιλήσιος ἀβδᾶς: Ζ 38
 Μυρογένης Γέρων: Ζ 40
 Μώτιος ἀβδᾶς: Η 14
 Μωυσῆς ἀβδᾶς: Δ 40· Ε 9, 58·
 ΣΤ 23· Η 13· Θ 14-16· Βιογρ.
 (σελ. 526)
 Μωυσῆς (Π.Δ.): Ζ 75

Ν

Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγει-
 ρος: Δ 50, 143
 Ναβουχοδονόσορ: Ε 85
 Ναθαναήλ ἀβδᾶς: ΣΤ 32
 Νειλούπολις: Η 21 (ὑποσημ. 24)
 Νίκων ἀβδᾶς: Ζ 41
 Νισθερῶος ἀβδᾶς: Η 15· Θ 25
 Νιτρία: Ζ 37· Η 4

Ο

Ὀκτωκαιδέκατον: Ε 84
 Ὀλύμπιος ἀβδᾶς ὁ τῶν Κελ-
 λίων: Ε 13
 Ὀξύρρυγχος: Ζ 84
 Ὀστρακίνη (πόλη): ΣΤ 41

Π

Παῖσιος ἀβδᾶς: Δ 39· Βιογρ.
 (σελ. 526)
 Παλαιστίνη: Πρόλογος (σελ.
 7)· Δ 23· Η 32
 Παλλάδιος ἀβδᾶς: Δ 67· Η 13
 (ὑποσημ. 20)· Βιογρ. (σελ.
 526)
 Παμβώ ἀβδᾶς: Δ 55· ΣΤ 13, 15·
 Βιογρ. (σελ. 527)
 Πανεφώ: Η 6
 Πάπας Ἀλεξανδρείας: Ζ 13
 (σελ. 314)
 Παράδεισος: Δ 89
 Πάσχα: Δ 21, 66, 76, 98, 120· Ε
 47 (σελ. 165)· Ζ 93· Η 4

Πατρικία: Ζ 13

Παῦλος ἀβδᾶς: Δ 66· Ζ 46
 Παῦλος ἀβδᾶς ὁ Μέγας: Ζ 46
 Παῦλος ὁ ἀπόστολος: Δ 135· Ζ
 37, 52, 94
 Παφνούτιος ἀβδᾶς: Ε 6, 23· Θ
 12, 32· Βιογρ. (σελ. 527)
 Παχώμιος ἀβδᾶς: ΣΤ 8· Βιογρ.
 (σελ. 527)
 Πάχων ἀβδᾶς: Ε 89
 Πέμπτο Ἀλεξανδρείας: Ζ 13
 (σελ. 315)
 Πενθουκλᾶ μονή: Βιογρ. (σελ.
 524)
 Περσία: Ζ 38
 Πέτρα: Δ 72, 75· Ε 4· ΣΤ 23
 Πέτρος ἀβδᾶς ὁ Πιονίτης: Δ 65
 Πέτρος ὁ ἀπόστολος: Ζ 37
 Πηλούσιον: Θ 19
 Πιστάμων ἀβδᾶς: ΣΤ 25
 Πίωρ ἀβδᾶς: Δ 64· Θ 31
 Ποιμὴν ἀβδᾶς: Δ 50-63· Ε 14-
 22, 55 (σελ. 181)· Ζ 4, 30, 31,
 42, 44, 45· Η 16-20· Θ 18-30·
 Βιογρ. (σελ. 527)

Ρ

Ραῖθώ: Η 22· Βιογρ. (σελ. 518)
 Ρώμη: Ζ 47

Σ

Σάββας ἀβδᾶς: Βιογρ. (σελ.
 522)

Σαρακοστή: Δ 66, 148· Ζ 93
 Σάρρα ἀμμᾶς: Δ 79· Ε 24-25· Ζ 50
 Σάρρα (Π.Δ.): Ζ 14
 Σατανᾶς: Δ 71, 129· ΣΤ 39
 Σεραπίων ἀβδᾶς: Δ 40· ΣΤ 28· Η 25
 Σέργιος μοναχός: Η 4
 Σερίνος ἀβδᾶς: Δ 78
 Σιλουανός ἀβδᾶς: Δ 77· ΣΤ 26, 27· Η 32· Βιογρ. (σελ. 527)
 Σίμων ἀβδᾶς: Η 23
 Σινᾶ: Πρόλογος (σελ. 7)· Δ 152· Ζ 41
 Σιναϊτικός: Εἰσαγ. (σελ. 12)
 Σισόης ἀβδᾶς: Δ 68-71, 72 (Πέτρας), 73, 75 (Πέτρας)· ΣΤ 25· Ζ 48, 49· Η 21, 22· Βιογρ. (σελ. 527)
 Σισόης ἀβδᾶς ὁ Θηβαῖος: Δ 74, 76· Βιογρ. (σελ. 527)
 Σιών: Ε 32
 Σκήτη: Δ 1, 11, 16-17, 29, 31, 32, 79, 96, 99, 101, 121, 137, 142, 148· Ε 6, 23, 26, 43-46, 58, 84, 89· Ζ 3, 13, 14, 36, 43, 85· ΣΤ 2, 22, 23, 32, 37· Η 4, 5, 13· Θ 14, 31
 Σκητιῶτες: Δ 79· Η 35
 Σκόπελος: Βιογρ. (σελ. 522)
 Σολομών: Δ 130
 Συγκλητική ἀμμᾶς: Δ 80-82· ΣΤ 29· Ζ 51-55· Η 26, 27· Βιογρ. (σελ. 527)
 Συμεών (Π.Δ.): Θ 3

Συμεών ὁ στυλίτης: Βιογρ. (σελ. 521)
 Συρία: Θ 45

Τ

Ταβεννησιῶτες: Ζ 14
 Ταμίαθις: ΣΤ 32
 Ταῦρος ὄρος: Βιογρ. (σελ. 523)
 Τερενούθιν: Ζ 36
 Τετράπυλον: Η 4
 Τιθόης ἀβδᾶς: Δ 83, 84· Η 28
 Τιμόθεος ἀβδᾶς ὁ ἀναχωρητής: Θ 22

Υ

Ὑπερέχιος ἀβδᾶς: Δ 85-92· ΣΤ 30· Ζ 56, 57

Φ

Φαράν, -ίτης: Ζ 41
 Φιλάργιος: ΣΤ 31
 Φιλόπονοι, -ίες: Ζ. ὑπόσημ. 22 (σελ. 287)
 Φιλόρωμος: Δ 93
 Φορτᾶς ἀβδᾶς: Ζ 58
 Φωκᾶς ἀβδᾶς: Ε 26

Χ

Χαιρέμων ἀβδᾶς: Ζ 59

Ω

ᾠρ ἀβδᾶς: Εἰσαγ. (σελ. 12)

Baltisti G.: σελ. 262
 Binns J.: Εἰσαγ. (σελ. 525)
 Chitty D.: Εἰσαγ. (σελ. 525)
 Clugnet L.: Βιογρ. (σελ. 521)
 Coislin 108: Εἰσαγ. (σελ. 12)
 Coislin 127: Εἰσαγ. (σελ. 12)
 Guy J.-C.: Εἰσαγ. (σελ. 12)

Les apophtegmes des Pères:
 Εἰσαγ. (σελ. 12)
 Migne PG (Patrologia Graeca):
 Εἰσαγ. (σελ. 12)
 Resch A.: σελ. 99
 Sources Chrétiennes: Εἰσαγ. (σελ. 12)

Β'. Εύρετήριο Ἐννοιῶν

Α

ἀγαθά: Δ 94 (ἐξαιτίας τῶν ὑλικῶν μέ ἀπεγύμνωσες ἀπό τὰ πνευματικά)· ΣΤ 10 (ἀ— σωματικά), 46· Ζ 14 (μᾶς στέρησες ἐπίγεια ἀ—, σελ. 323)· Η 1 (καράδι γεμάτο ἀ—), 7, 39· Βιογρ. σημ. (ἀντήλλαξε τὰ ὑλικά ἀ—, σελ. 522)

ἀγαθότητα, ἀκακία: ΣΤ 18 (βαθύτατη ἀ—)· Ζ 17· Θ 4, 5 (ἀβ. Ἀμμωνᾶς), 13, 17 (ὁ Θεός γνώριζε τήν ἀκακία τοῦ...), 35 (ἡ ἀγ— τοῦ Θεοῦ εἶναι πού ἐνισχύει), 17

ἀγάπη: Δ ὑπόσημ. 69 (σελ. 98)· Ε 50 (κόπος ἀγάπης)· Ζ 17 (ἀ— στόν Θεό)

ἄγγελος: Δ 75, 150 (στηρίχθηκε ἀπό τόν ἀ—)· Ε 41, 74· ΣΤ 39, 44· Ζ 68 (μετράει τὰ δῆματα), 81· Η 5 (σελ. 427), 32 (σελ. 459), 33 (σελ. 459)· Θ 11, 17, 32-35, 42

ἀγνότητα: Δ 130, 135· Ε 87

ἄγρυπνῶ, ἄγρυπνος, -ία: Δ 2, 27, 67 (σελ. 59)· Ε 38 (ἄγρ— στόν λογισμό), 39, 47 (σελ. 165)

ἀγώνας, ἀγωνίζομαι: Εἰσαγ. (ἀ— ἰσόβιος, σελ. 11)· Δ 12 (ἀ— νά μήν τό ἀνακοινώσω), 47, 57, 73 (ἔκανε ἀ— νά μή μιλῇσει), 100· Ε 1 (ἀ— πνευματικά), 44, 72· Ζ 95

ἀδολεσχία: Ε 47 (ὑπόσημ. 33, σελ. 162-3)· ΣΤ 45

ἀδυναμία: Ε 2 (ρίξε τήν ἀ— σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ), 9 (ἐπίγνωση τῆς ἀ— σου, σελ. 123)

ἀκηδία: Δ 67 (ὑπόσημ. 34, σελ. 60)· Ζ 19 (ὑπόσημ. 35, σελ. 338-9), 64, 65

ἀκρίβεια: Δ 34, 78, 147

ἀκτήμων, ἀκτημοσύνη: ΣΤ 8, 11 (ἀνώτερη εἶναι ἡ ἀ—), 24, 29, 30 (ἡ ἀ— εἶναι θησαυρός)

ἀλήθεια: Δ 14· Ζ 14 (ἀ— τοῦ Θεοῦ, σελ. 329)

ἁμαρτία, ἁμαρτάνω: Δ 70 (δέν παρακαλῶ πιά γιά ἀ—)· Ε 11 (θά σηκώσω τή μισή ἀ—), 33, 72 (ὅταν δίνεται ἡ εὐκαιρία νά ἀ—), 66 (τί εἶναι ἀκαθαρσία), 86 (ἀ— σωματική), 92 (ἐγώ ἔκανα τήν ἀ—, σελ. 233)· Ζ 12 (σελ. 309), 14 (σελ. 323), 27, 33, 48, 52· Η 1· Θ 8, 10 (εἶδε ἀδελφό νά ἀ— μέ παιδί), 14 (καλάθι τρύπιο), 31, 39 (νά θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου πιό ἀμ—), 45, 46

ἀμέλεια, ἀμελῶ: Δ 124· Ε 32 (τά παθαίνουμε ἀπό τήν ἀ— μας)· Ζ 20 (ἐσύ ἀ— εἶπε ὁ Κύριος), 45, 71, 77, 90· Θ 19

ἀμεριμνία: Ε 87 (ὑπόσημ. 68)· Η 22

ἀνάπαυση σαρκική: Δ 53, 56, 58, 146

ἀνάπαυση ψυχική: Δ 9, 59· Ε 19, 36, 41 (ἔρῃκε ἀ—)· ΣΤ 29· Ζ 12 (σελ. 307), 21, 39 (σελ. 365), 43, 77· Θ 9 (ἐάν δέν κατακρίνεις), 28

ἀναχωρητής, ἀναχωρητικός βίος: ΣΤ 8 (ὑπόσημ. 3), 9· Η 24 (δέν ὑπάρχει ἐδῶ ἀ—)

ἀνδρεία, ἀνδρεῖος: Ε 59 (ἀγωνίσθηκε μέ ἀ—), 89 (σελ. 227)· Ζ 88

ἀνθρωπαρέσκεια: Η 6 (σελ. 437), 7, 9, 12 (ὑποδουλωμένοι στούς ἀνθρώπους), 13, 14, 16, 21 (σκέφθηκα μέ ἀ—), 36, 39 (τά ἀγαθά τῆς Βασιλείας μου δέν πρόκειται νά γευθεῖς)

ἀπάρνηση, ἀποταγή, ἀποτάσσομαι: Δ 57, ὑπόσημ. 25 (σελ. 50)· ΣΤ 1, 20 (τέλεια ἀ—), 26 (ἀ— θελήματος), 32 (ὑπόσημ. 12, σελ. 263), 35 (περί ἀ— ρωτῆστε τόν ἀδελφό)

ἀπλότητα: Εἰσαγ. (ἀνεπιτήδευτη ἀ—, σελ. 16)· Δ (ὑποσημ. 60, σελ. 88)· ΣΤ 18 (σελ. 251)

ἀπόγνωση, ἀπελπισία: Ε 9 (σελ. 119), 29, 47 (διπλά ἀ— νος, σελ. 167), 64, 81, 89 (σελ. 227)· Ζ 79 (ἀ— γιά τή σωτηρία του)

ἀπολογία, -οῦμαι: Ζ 11 (πῶς θά ἀ—, σελ. 301)· Η 1 (νά ἐτοιμασθῶ γιά τήν ἀ—, ἀλλά...)

ἀργυροπράτης: Ζ 14 (ὑπόσημ. 20)

ἀρετή: Εἰσαγ. (ἡ καθαρὴ ἀ— τῶν ἀγίων, σελ. 15)· Δ 117 (δέν ἀποκτᾷ ἀ— χωρίς...), 147· Ε 47· Ζ 87, 89 (ἀκοπή ἀ—)· Η 26· Βιογρ. σημ. (ἡ ἀ— του ἔγινε γνωστή, σελ. 523)

ἄρρώστια, ἄρρωστος, ἄρρωσταίνω: Δ 36 (ἄρ— βαριά), 114· Ε 46· Ζ 40 (νά μένω πολύν καιρό σ' αὐτή τήν ἄρ—), 52, 53, 78 (μ' ἐγκατέλειψε ὁ Θεός), 81, 82, 94

ἀρχιμανδρίτης: Δ 41 (ὑπόσημ. 18, σελ. 40)· Η 5 (σελ. 427· Βιογρ. σημ. (σελ. 521)

ἄσκησις, ἀσκητής, ἀσκοῦμαι: Δ 17 (θαυμάσαμε τήν ἄσ—), 19 (ἰδιαίτερη ἄσ—), 67 (κρυφὴ ἄσ—, σέ κοινόβιο τήν ἄσκησιν— ζώῃ, σελ. 59), 114 (ὑπόσημ. 60), 116· Ε 20, 38

(ἐντείνοντας τήν ἄσ—), 58 (ἔβαλε ἀρχή στήν ἄσ—), 63, 89 (τόν βρῆκα πιό ἄσ—, σελ. 223)· Η 6

ἀτιμία (καταφρόνια): Εἰσαγ. (ἄ— ἐρημικῆς ζωῆς, σελ. 15)· Ζ 37 (σελ. 355). Βλ. καί λ. καταφρονῶ

B

βία, βιάζω: Δ 130· Ζ 76, 80 (σελ. 399)

βριζω, βρισιά: Ζ 11 (σελ. 297), 26, 39 (σελ. 363)· Θ 4· Βιογρ. σημ. (σελ. 517)

βρωμιά: Ε 45 (βρ— ἀραπίνα), 57· Θ 38

Γ

γαστριμαργία (λαιμαργία): Δ 50, 93, 133, 136 (ή γ— μή- της πορνείας), 140· Ε 79

γλυκύτητα: ΣΤ 45 (γλ— ἀκτη- μοσύνης), 57 (γλ— Θεοῦ)

γλώσσα, στόμα: Δ 1 (ὅ, τι ἐρχό- ταν στό στ—), 7 (πέτρα στό στ—), 12 (αἷμα ἀπό τό στ—), 14, 59, 70 (φύλαξέ με ἀπό τή γ— μου), 84, 87, 92· Ε 9 (γλ— σύνεσης καί σοφίας σελ. 125)· Ζ 24 (ή ἐντολή τοῦ Θεοῦ μου κλείνει τό στ—)

γυναίκα: Δ 26, 110-112, 129, 149· Ε 5, 23, 28 (συνετή γ—), 29, 43 (τοῦ ἔδειξαν μορφές γ—), 60, 77, 90 (γ— εὐλα- θῆς), 112· Ζ 14 (γ— δέν πάει στή Σκήτη, σελ. 327), 39 (ἄρ- χισε νά ἔξαπατᾷ τίς γ—), 98 (ἐγὼ ἔχω γ—, σελ. 413)· Θ 5 (ἐκρυψε τή γ— στό πιθάρι), 30

Δ

δάκρυα, κλάμα, θρηνῶ: Δ 104· Ε 47, 48 (σελ. 171), 58, 90· Ζ 11 (δόξαζαν τόν Θεό μέ δ—, σελ. 303), 13 (θρήνησε πο- λύ, σελ. 309 κ.έ.), 14 (σελ. 323), 20 (ἀναλύθηκε σέ δ—), 33 (κλαίοντας τίς ἁμαρτίες σου), 96 (δάκρυσε καί εἶπε)· Η 1 (χτυπιέται θρηνώντας), 4 (σελ. 425), 5 (σελ. 427), (ποτάμι ἔτρεχαν τά δ— της, σελ. 433), (ή ἡγουμένη ἄρχισε νά κλαίει, σελ. 433)· Θ 26, 42

διάβολος, δαίμων: Δ 40 (κατέ- σφαξες τόν δ—), 67 (μᾶς ἐκθέτουν στόν δ— τῆς πορ- νείας, σελ. 61), 93 (νίκησε τόν δ—), 102 (εἶδε τήν ἐνέρ- γεια τοῦ δ—)· Ε 1 (ἀπό δο- λιότητα καί φθόνο τῶν δ—), 3, 48 (συρόταν ἀπό τόν δ—),

52 (ἐμπαίζεται ἀπό τοὺς δ—), 65 (βλέπει νά τόν κυκλώνουν οἱ δ—), 73 (δο- λιότης τοῦ δ—), 84 (ὁ δ— ξεσήκωσε πόλεμο σαρκικό πρὸς τή νύφη του)· Ζ 12 (ὁ δ— δέν ἄντεξε τήν ὑπομο- νή του, σελ. 307), 14 (σελ. 321), 16 (δ— δειλίας), 36 (οἱ δ— τόν φθόνησαν), 39 (πα- νουργία τοῦ δ—), 41, 46, 52 (πολλές ἐνέδρες στήνει), 60 (ὁ δ— πήδηξε ἔξω), 70 (ἐμπαίχθηκε ἀπό τόν δ—), 95 (ἀγῶνες ἐναντίον τῶν δ—)· Θ 24 (ἐμπαίχθηκε ἀπό τοὺς δ—)

διάκριση: Δ 137 (καί ὑποσημ. 69), 147· Ε 9, 29 (ή δ— σύν- τριψε τόν ἐχθρό)· Ζ 41· Η 6 (δ— τῶν λογισμῶν)

διαστροφή: Εἰσαγ. (δ— τοῦ ἀνθρώπου, σελ. 14)· Βιογρ. σημ. (θαύμασε τή δ— του, σελ. 520)

δικαίωση: Δ 53, 54· Θ 3

διόραση, διορατικός: Ε 72 (ὑποσημ. 56, σελ. 202), 92 (σελ. 233)

δοκιμασία: Δ 93· Ε 89 (ή ἐπι- μονή τῆς δ—, σελ. 223)· Ζ 11, 41, 42 (δέν μπόρεσαν οἱ δ— νά τόν μετακινήσουν), 52, 61 (ἔπαυσε τήν δ—)

δόξα: ΣΤ 31· Ζ 42 (μέ τήν πιό

μεγάλη δ—)· Η 3 (μισοῦσαν τή δ—), 8, 13, 23, 24, 27, 29 (ὁ Γέροντας τρελάθηκε), 30, 31

Ε

ἐγκατάλειψη, ἐγκαταλείπω: Ζ 81· Θ 35 (τόν ἐγκ— ὁ Θεός), 53

ἐλέγχω, ἔλεγχος: Ε 91 (ἐ— πού γίνεται παράκαιρα, σελ. 231)· Θ 10, 24 (κι ἂν ψηλα- φήσετε ἀκόμη, μήν ἐ—), 27 (θά τόν προσπεράσω καί δέν θά τόν ἐ—), 43 (ὁρθή ἐνέργεια εἶναι νά ἐ—ς μέ ἀγάπη), 51

ἐλεημοσύνη: Δ 48, 125· ΣΤ 2, 27, 39, 41· 56· Ζ 84

ἐμπαίζω, ἐμπαιγμός: Ζ 39 (σελ. 363), 52· Η 38 (νά ἐμπ— τόν κόσμο)

ἐμπειρία: Εἰσαγ. (πράξη καί ἐμπ—, σελ. 13)

ἐντρυφῶ: Εἰσαγ. (σελ. 12, 13)

ἐξευτελισμός, ἐξουθένωση: Ζ 37 (χαρά γιά τόν ἐξ—, σελ. 353), 39 (σελ. 363)· Η 2· Θ 9, 16, 28, 43, 53

ἐπαινος, ἐπαινῶ: Η 2, 20, 26 (ή ψυχὴ διασκορπίζεται ἀπό τοὺς ἐ—)

ἐπίγνωση: Ε 9 (σελ. 123)· Ζ 16 (κοπιάζουν μέ ἐπ—), 29

ἐπίδειξη: Η 1, 9 (ἐπ— μέ ξένα

λόγια), 24, 30, 31
 επιθυμία, -ῶ: Δ 33, 45 (ἐ— νά
 φάει σταφύλια), 57 (ἡ μητέ-
 ρα ἐ— νά τούς δεῖ), 72, 109,
 130· E 38· Z 53 (νέκρωση ἐ—)
 εργασία: Z 35 (ἐρ— ἐξουθενω-
 τική), 71 (ἐρ— χωρίς ταρα-
 χή), 77 (θά προχωρεῖ ἡ ἐρ—)
 ἐργόχειρο: Δ 1, 48· E 50, 63, 88
 (νά διαζεις τόν ἑαυτό σου
 γιά τό ἐργ—): ΣΤ 18, 25, 36·
 Z 13 (σελ. 313), 59· H 25
 ἔρημος: Εἰσαγ. (ἀπαράκλητη
 ἐ—, πρωτοπόροι ἐρημίτες
 σελ. 11)
 εὐγνωμοσύνη: Z 11 (σᾶς χρω-
 στῶ μεγάλη εὐ—, σελ. 301),
 32, 87
 εὐκρατον: H 5 (ὑποσημ. 13)
 εὐλογία, -γῶ: Z 13 (πληρότητα
 εὐ— σελ. 311), 14 (ἃς εἶναι
 εὐ—μένο, σελ. 321 καί 331,
 333)· H 4 (σελ. 425)

Z

ζωή: Εἰσαγ. (ἡ ἐν Χριστῷ ζ—,
 σελ. 12), (θεανθρώπινη ζ—
 σελ. 14), (ἀνακτορική ζ—,
 ἐρημική ζ—, ἡ ζ— τῶν
 ἁγίων, σελ. 15, 16)

H

ἡδονή: Δ 90, 118, 149 (φρι-

κτούς πόνους ἀντί ἡ—): E 4
 (σαρκική ἡ—), 18, 41, 47
 (χάριν ἡ— νά πάω στήν κό-
 λαση, σελ. 167)· Z 53 (ἐξαι-
 τίας τῶν ἡδονῶν...)
 ἡδυπάθεια: Δ 85

Θ

θάνατος, πεθαίνω: E 53 (μνή-
 μη θ—): ΣΤ 4 (π— πρίν ἀπ'
 ἐκεῖνον), 21, 47· Z 11 (ἃς φο-
 νευθεῖ, σελ. 301), 14 (θρί-
 σκει τά παιδιά του π—, σελ.
 321), (ἐάν πεθάνουμε, σελ.
 325), (θά π— μαζί μέ τήν
 κυρία μου, σελ. 333), 38
 (σκότωσαν τούς δύο...): Θ
 16 (νά π— ἔναντι τοῦ πλη-
 σίον), 26 (θά π— ἐδῶ, γιατί
 ἀμάρτησα)
 θέλημα: E 18· ΣΤ 26· Z 14 (ἃς
 γίνει τό θ— τοῦ Κυρίου,
 σελ. 321), 17 (ἐνάντια πρὸς
 τά θ— του), 29 (ἐπίγνωση
 θ— Θεοῦ), 31 (ἀνθρώπου
 θ—), 82 (τό θ— τοῦ Θεοῦ)
 θρηῆνος, θρηνηῶ: Z 14 (σελ. 321)

K

καθαρότητα: H 22 (νοῦ, καρ-
 διᾶς)
 κάθισμα: E ὑποσημ. 28 (σελ.
 152)

κακομεταχειρίζομαι: Θ 12
 καρτερία, -ικός: Δ 93 (στή δο-
 κιμασία μεγάλη κ—), 150
 (τί μεγαλύτερο θαῦμα)· Z
 11 (ἀποροῦσαν γιά τή με-
 γάλη κ— του, σελ. 299), 37
 (σελ. 353), 62, 82· H 25
 κατάκριση, (κατα)κρίνω: Δ
 47· E 82· Z 87· Θ 2 («ἐσύ μήν
 τό κάνεις αὐτό»), 3, 8, 11
 (μήν κρ— προτοῦ τόν κρ—
 ὁ Θεός), 16 (τό νόημα τοῦ
 νά μήν κρ—), 17 (νά τόν
 ρίξει στόν πειρασμό τῆς
 κ—), 20 (ἐνῶ σιωπᾶ, ἡ καρ-
 διά του κ—), 35 (τίποτε
 χειρότερο ἀπό τήν κ—), 39
 (νά θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου
 πιό ἀμαρτωλό), 40 (παύει
 νά εἶναι κριτής), 41, 52, 53
 (ἀρπάζουμε τό δικαίωμα
 τῆς κρίσης τοῦ Θεοῦ)
 κατανόηση: Θ 22
 κατάνυξη: E 27, 55· ΣΤ 54
 (ἐμποδίζουν τήν κ—): Θ 26
 (σελ. 489), 30
 καταφρονῶ, καταφρόνια: ΣΤ
 5 (χάριν τοῦ Θεοῦ τά κ—),
 16· Z 11 (φαινόταν κ—ος
 σελ. 295), 13 (κ— βασιλεία
 ἐπίγεια), 26, 37 (νά ἀγαλ-
 λιᾶσθε ὅταν κ—εἴσθε, σελ.
 355), 52, 58
 κενοδοξία: Δ 138 (ἡ κ— μητέ-
 ρα τῶν κακῶν): ΣΤ 36· H 7,

12, 15, 25

κοιμᾶμαι: Δ 103 (κ— καθισμέ-
 νος), 104 (κ— τόσο ἀμέρι-
 μνα)· Z 6
 Κοινωνία Θεία: Δ 152· E 26·
 Z 13 (σελ. 313), 14 (σελ.
 333)· Θ 47 (φόνευσες τόν
 Χριστό)
 κόπος, κοπιᾶζω: Δ 21, 67 (ἐάν
 δέν ὑποταχθεῖ μέ κ—, σελ.
 59), 116, 117· E 13 (βλέπον-
 τας τόν κ— τοῦ πῆρε τόν
 πόλεμο), 17, 27 (τοῦ πῆρε
 τόν πειρασμό), 42 (βλέπω
 καρπό ἀπό τόν κ— μου),
 45-47 (μέ μεγαλύτερη κα-
 κοπάθεια), 51· Z 14 (σελ.
 327), 18, 20 (χρειάζεται πο-
 λὺς κ—), 43, 59, 66, 68, 89,
 94· Θ 16 (ὁ κ— εἶναι προ-
 σωρινός)
 κρασί: Δ 38, 43, 49 (τό κ— δέν
 ἔχει σχέση μέ τούς μονα-
 χούς πού...), 52, 65, 68, 71,
 105 (ἐξαιτίας τοῦ κρ— ἔπε-
 σε ὁ θόλος), 129, 141, 144
 κρύβω, κρυφή ἐργασία: Δ 45
 (νά κρ— τήν ἐγκράτεια)· E
 9 (νά μήν κρ— τούς λογι-
 σμούς), 88· H 5 (πόσους
 κρυφούς δούλους ἔχει, σελ.
 435), 6 (ἡ ἐργασία γινόταν
 κρ—), 7, 19, 28 (ἀφοῦ στέ-
 ναξα μπροστά σου), 30, 31,
 33-35, 37, 77

Λ

λάδι: Δ 16 (χρησιμοποίησα λίγο λ—), 17, 18 (ἄλλο εἶδος λ—), 108 (λ— ἀπό λινόσπορο)
 λείψανο: Ζ 14 (σελ. 333)
 λεπρός: ΣΤ 38, 41· Θ 36 (ἀντλοῦσε νερό)
 λογισμός, -οί: Δ 38 (δολιότης τῶν λ—), 40 (ἡ ἀπόκρυψη τῶν λ— χαροποιεῖ τὸν διάβολο), 124 (παίγνιο τῶν λ—)
 Ε 9, 10 (δέν ἔχει ἐνόχληση ἀπό λ—), 37 (νά ἀποκαλύπτεις τὸν λ—), 40, 41 (συγκатаτίθεσαι στοὺς λ—), 53 (ρυπαρὸς λ—), 55, 56 (νά γνωρίζουμε γιὰ τὸν λ— ὅτι...), 68 (λ— ἐπιθυμίας), 80 (οἱ πονηροὶ λ— μοιάζουν τίς μύγες), 89 (ἐμπιστεύθηκα τοὺς λ— μου, σελ. 223)
 Ζ 23 (περιέπαιζαν τοὺς λ—), 29 (ὄχι τί ὑπαγορεύει ὁ λ—), 64 (μέ θάρρος), 67 (περιπλάνηση λ—), 80 (ἀντιστάθηκε στὸν λ—, σελ. 397-399)
 Θ 7 (οἱ δαίμονες σπέρνουν τοὺς λ—), 19 (ζαλισμένος ἀπό λ—)
 λύπη: Δ 12, 51· Ε 9, 47 (ἡ λ— του ἦταν μεγάλη, σελ. 163), 81 (ὅταν εἶδε νά καταβάλλεται ἀπό τὴ λ—)
 Ζ 91

Μ

μάγος, -εία: Ζ 12
 μακροθυμία: Δ 119· Ε 91 (μέ τὴ μ— τὸν ἔσωσε, σελ. 231)
 Ζ 11 (σελ. 303), 47
 μαλῶς: Δ 150
 μαρτύριο: Εἰσαγ. (μ— αἵματος, μ— συνειδήσεως, σελ. 11)
 μαστιγώνω: Ζ 11 (σελ. 297—9)
 μάτι, -α, βλέμμα: Δ 13 (ἔκλεινε τὰ μ— του), 14, 22 (δέν σήκωσε τὰ μ—), 121, 127
 μαφόριο: Δ 112 (ὑπόσημ. 58)
 Η 5
 μέθυση: Η 5 (σελ. 431-5, τέτοιους μ— ἀγαπᾷ ὁ Θεός)
 μέριμνα: Εἰσαγ. (ἀπερίσταστοι ἀπό μ—, σελ. 11)
 Ε 46 (ἀνάθεσε στὸν Κύριο)
 μετακίνηση μοναχοῦ: Ζ 12, 42 (ἀπό τό στήριγμά του), 51, 69, 73-76, 89
 μετάνοια, μετανοῶ: Ε 11 (ὁ Θεὸς δέχτηκε τὴ μ— του), 23 (ὑπάρχει μ—), 47 (μέ ἀληθινὴ μ—, σελ. 165), 49, 57 (καὶ τῶν δύο ἡ μ— ἔχει τὴν ἴδια ἀξία), 61, 83 (δέν θά μπορέσεις νά μ—), 92· Ζ 26, 96 (πῶς ἀνταμείβεται ἡ ἀληθινὴ μ—)
 Θ 30, 34 (ἐλάβαν κανόνα μ—), 45 (μυστικὰ μ—), 50

μιλῶ: Δ 24, 40 (σέ πλήγωνε ὅσο δέν μ—), 97 (ἕνας μόνο δέν μ—), 103 (στὸν Θεὸ μ—), 108 (μοῦ φόρτωσες τὴν ἁμαρτία πού δέν μ—), 137
 μνησικακία: Δ 67 (σελ. 59)
 Θ 38
 μολύνω: Ε 27, 34 (χωρὶς νά μ—νθεῖ), 78 (ἐάν πρόκειται νά μ— τό σῶμα)
 μοναχισμός: Εἰσαγ. (ὁ μ— στήν πρώτη του ἐμφάνιση, σελ. 11)
 Βιογρ. σημ. (διοργανωτὴς τοῦ κοινοδιακοῦ μ—, σελ. 521)

Ν

νεκρός: ΣΤ 21· Θ 15, 16, 26
 νηστεία, νηστεύω: Δ 10, 28 (ἐάν ζήσει μέ ν—), 41 (ν— καὶ προσευχή), 48, 67 (δέν εἶναι δεκτὴ ἡ ν— σου, σελ. 57), 74, 77, 86, 139, 148· Ζ 55 (προφάσεις)
 Η 6 (ν— ὅλη τὴν ἑβδομάδα)
 νήψη, νήφω, νηφάλιος: Ε 20 (ὑπόσημ. 19), 30, 61 (σελ. 191), 63, 67
 νίκη, νικῶ: Δ 50, 60-1, 93, 149· Ε 25· Ζ 36 (μᾶς ν— Μακάριε)
 Η 7
 νόμισμα: ΣΤ 18, 31, 33 (κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἕκατό ν—), 34, 37 (πολύ χρυσάφι),

38 (κράτα τα γιατί...), 39, 40, 42 (πρόσφερε ὡς δῶρο χρυσό), 49
 ντροπή: Δ 16· Ε 81· Ζ 12 (σελ. 309)

Ξ

ξηνητεία: Δ 83· Ε 16· Ζ 17
 ξενοδόχος: Ζ 13 (σελ. 311)
 ξέστης: Δ 16 (ὑπόσημ. 7)
 ξύλο τιμωρητικό: Ζ 11 (ὑπόσημ. 8, σελ. 299), 84

Ο

ὀλιγορία: Ζ 9 (ὑπόσημ. 5), 47, 96
 ὀργή: Δ 29, 32, 33, 44 (ικανοποιεῖς δικό σου πάθος), 87, 119· Ζ 3, 37

Π

πάθη: Δ 28 (σαρκικά π—)
 Ε 9, 59 (σαρκικὴ πύρωση), 60, 67 (ικανοποιεῖ τό π—), 85 (τραγουδάει στήν ψυχὴ μέ τὰ π—), 88, 89 (ἐξαιτίας τοῦ σωματικοῦ π—, σελ. 225)
 ΣΤ 12 (π— φιλοχρηματίας)
 Ζ 7 (σωματικά ἢ φυσικά π—, ὑπόσημ. 4), 30 (τοῦ πῆρε τὰ πάθη), 70 (μακριὰ ἀπὸ ἀνθρώπους)

παιδί: E 7, 8, 21, 71, 76· ΣΤ 57
 παραμονάριοι, προσμονάριοι:
 Ζ (ὑποσημ. 25, σελ. 324)
 παρηγοριά, παρηγορῶ, παρά-
 κληση: Δ 25 (εἶναι μεγάλη
 π—)· E 51· ΣΤ 3 (ὑποσημ. 1)
 πειρασμός, πειράζομαι: E 9
 (σελ. 123 νά συμπάσχει μέ
 τούς π—), 17 (π— σαρκι-
 κός), 23 (π— τῶν δαιμό-
 νων), 44 (σταμάτησε ὁ π—),
 72 (συγκατάθεση στὸν π—),
 92 (ἀπὸ τὴν ἀφή ἔνιωσε
 π—)· Ζ 2 (φοβοῦμαι τὸν
 π—), 4, 30 (Δός μου ὑπομο-
 νή στοὺς π—), 39 (μέ ἄνεση
 ὑπέμενε κάθε καινούριο
 π—), 41 (πῶς φέρνει τούς
 π— πάνω στοὺς ἁγίους), 56
 (νά ξαλαφρώνει τὸ βάρος
 τῶν π—), 57, 88, 92, 93 (ὑπέ-
 μεινε τὸν π—)· Θ 17 (π—
 κατακρίσεως), 22 (παρέβλε-
 ψες τὸν ἀδελφὸ στὸν καιρὸ
 τοῦ π—)
 περιοδευτής: Ζ 39 (ὑποσημ.
 53, σελ. 362-3)
 περιφρόνηση: Ζ 15
 πίστη: Εἰσαγ. (πιστά μέλη,
 σελ. 11)· Δ 147 (ὀρθή π—)·
 ΣΤ 34, 41· Ζ 17, 27, 51 (νε-
 κρῶνεται ἡ π—), 95, 97 (δέν
 στήριξες τὴν ἐλπίδα σου σ'
 Ἐκεῖνον)
 πλάνη: Ζ 38

πολεμῶ, πόλεμος: E 39 (Ὁ Θε-
 ὸς θά π— γιὰ λογαριασμό
 σου), 74 (πολεμοῦμαι ἀπάν-
 θρωπα), 75 (π— πού δέν
 χρειάζεται), 79 (ὁ ἴδιος π—
 τὸν ἑαυτό του), 82 (ἀπὸ ποῦ
 ξεκίνησε ὁ π—)· Ζ 30 (μέ
 τούς π— προκόδει ἡ ψυχὴ)
 πόνος: Ζ 14 (ἔχω μεγάλο π—,
 σελ. 323)
 πορνεία: Δ 67, 93· E 4 (π— μέ
 τὴ σκέψη), 12 (ἡ π— εἶναι
 φυσικὸς θάνατος), 26 (τὸ
 ὀλέθριο πάθος τῆς π—), 62
 (ἔριξα μοναχὸ στήν π—,
 σελ. 193), 66 (τά παρακλά-
 δια τῆς π—), 84 (ἐλευθερώ-
 θηκα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς
 π—), 89 (ὁ πόλεμος τῆς π—
 εἶναι τριπλός, σελ. 223)· H 4
 (κυριεύθηκα ἀπὸ τὸν δαί-
 μονα τῆς π—, σελ. 425)
 ποταμίτης: Ζ 26 (ὑποσημ. 37)
 προαίρεση: Ζ 54 (ἐκούσια
 πρ—)
 προσευχή, προσεύχομαι: Δ 81,
 102, 103, 132 (ἔβλεπε τά
 μυστήρια τοῦ Θεοῦ), 151·
 E 10 (νά ἐπεκτείνεσαι στήν
 πρ—), 38, 47 (ἀποδραδὶς
 στάθηκε σέ πρ—, σελ. 165),
 60, 61, 65 (ἄρχισε τὸν ἀγώ-
 να πρ—ος)· ΣΤ 23· Ζ 14, 19
 (κράζοντας π—), 39 (πρ—
 γι' αὐτοῦς, σελ. 364-5), 86

προσκόλληση, προσκολλῶμαι:
 Εἰσαγ. (σελ. 15)· ΣΤ 8 (μὴν
 πρ— ὁ λογισμός)
 πτωχεία, στέρηση, λιτότητα:
 ΣΤ 50-4, 56 (ὑποσημ. 18), 57
 (ἀγάπησε τὴν πτ—)· Ζ 17

P

ραθυμία: E 64, 81 (ὑποσημ.
 60), 89
 γραφ(π)ανέλαιο: Δ 18

Σ

σαλός, -ότης: H 4 (ὑποσημ. 4),
 32 (ἄγγελοι κάνουν γνωστή
 τὴν ἀρετὴ τοῦ ἀδελφοῦ)
 σάρκα, -ικός: Δ 46 (εἴστε σ—),
 95 (κατά σ— ἀδελφός)
 σιωπή, -λός, σιωπῶ: Δ 1, 7 (κα-
 τὸρθωσε νά σ—), 9 (πλήρω-
 ναν τὴν τιμὴ σ—), 24 (τὴ
 σ— ν' ἀγαπᾷς), 54, 55, 73,
 151· Ζ 14 (σελ. 329-331)· H 5
 (σελ. 427)· Θ 20
 σκάνδαλο, -λίζομαι: E 47 (τί
 νά τοὺς λέει γιὰ νά μὴ σκ—,
 σελ. 165), 49, 54, 90 (τὸν θε-
 ράπευσε χωρὶς νά σκ—)· ΣΤ
 5· Ζ 69, 72
 σκεπάζω: E 88 (σέ σκ— ἡ προ-
 στασία τοῦ Θεοῦ)· H 12· Θ
 5, 21
 στεφάνι: Δ 91· E 39, 56, 72· Ζ

79, 80
 συγκλητικός: ΣΤ 4, 20 (καί τόν
 σ— ἔχασες καί...), 32
 συγχωρητικότητα: Θ 13, 21-
 23, 25, 26, 49, 51
 συκοφαντία, -ῶ: Ζ 41 (εἶπα νά
 συκοφαντήσῃ...)
 σύνεση, συνετός: E 30· Ζ 13
 (σελ. 315)· Θ 41 (ἂν εἶναι
 σ—)
 συντριβή, συντρίβω: Ζ 11 (σελ.
 301), 13 (σελ. 317)
 σῶμα: Δ 127, 145 (τό σ— μου
 πυρώνεται)· E 1 (διεγείρει
 τό σ—)· ΣΤ 1 (ξέσχιζαν τό
 σ— του), 57 (ἡ παγίδα τό
 σ—, σελ. 283)
 σωτηρία, σώζομαι: E 9 (σελ.
 121), 29 (δέν ὑπάρχει σ—),
 39 (θέλεις νά σ— ἐνῶ
 κοιμᾶσαι), 62 (εὐνόησε ὁ
 Θεὸς τὴ σ— μου, σελ. 195),
 88 (θά σωθεῖς ἄν...)
 Ζ 1 (πῶς νά σωθοῦμε;), 79, 92·
 Θ 31 (ὁ δρόμος τῆς σ—)
 σωφροσύνη, σῶφρων: Δ 80, 91,
 149· E 30 (ἡ σ— τῆς γυναι-
 κας), 60 (σελ. 189), 84 (πέ-
 θανε χάριν τῆς σ—)

T

τάξη μοναχική: Δ 78· E 48
 (σελ. 171)· Ζ 64
 ταπείνωση, ταπεινώνομαι: E

31 (χάρις στήν τ— ἔπαυσε ὁ πειρασμός), 37, 47 (ἔγινε ξακουστός μέ τήν τ— του, σελ. 169)· ΣΤ 20· Ζ 12 (δεχόταν νά τ— σέ ὅλα), 21 (τ— τό φρόνημά σου), 47· Η 14 (αὐτό εἶναι τ—)· Θ 32 (στάθηκαν τ—)

τρῶγω: Δ 11 (τ— ζωμό στή Σκήτη), 20 (δέν ἔφαγα σφαχτό), 21, 23, 31 (ψωμί καί ἀλάτι ἔτρ—), 39, 40 (ἔτρ— κρυφά), 88 (νά τρ— τίς σάρκες ἀδελφῶν), 99, 113 (πόσο λιγότερο ἔτρ—), 115, 120, 122, 134, 141, 143, 145, 152

Υ

ὑπακοή: Δ 51· Ε 45 (χάρις στήν ὑ— σου), 58 (γιός τῆς παρακοῆς)· Ζ 12 (σελ. 305), 21 (ζῆσε στήν ὑ—), 19 (ὑποσημ. 36, σελ. 339), 80 (σελ. 399), 81 (σελ. 399)
ὑπερφάνεια: Δ 67· Η 7 (μάννα ὅλων τῶν κακῶν)
ὑπνος: Δ 2, 3, 61, 75 (νά κατανικήσει τόν ὑ—)
ὑπομονή, ὑπομένω: Ε 36 (χάρις στήν ὑ— τοῦ ἀδελφοῦ), 51 (κόπος ὑ—)· Ζ 10 (νά ὑ— καρτερικά), 11 (ἀκατάβλητη ὑ—), 12 (στό ὄνομα τοῦ

Ἰ. Χριστοῦ θά ὑ—), 14 (μεγάλη ὑ— στή γυναῖκα, σελ. 333), 15, 25 (νίκησε χάρις στήν ὑ—), 30, 32, 34, 39 (ὑ— εὐχαριστώντας, σελ. 363)· Ζ 47, 55, 61, 64 (ἡ ὑ— τοῦ κελιοῦ), 65, 77, 83, 84, 88, 89, 93, 96 (ἀνταμείβεται), 98 (μέ τήν ὑ— τοῦ ἀδελφοῦ σώθηκαν)· Η 2 (ἄν ὑ— τόν ἐξευτελισμό)

ὑπόσχεση: Ε 61 (σελ. 189)· Ζ 10 (διαψεύδεις τήν ὑ— σου, ὑποσημ. 7)

Φ

φαγητό, φαγώσιμα: Δ 38 (ἀπατήθηκε μέ φ—), 51, 61, 64 (τό φ— ὡς πάρεργο), 77 (τό φ— ἦταν τῆς ἀγάπης), 79, 82 (λιτό φ—), 107, 128, 131 (μοῦ ἀρεῖ)

φθόνος: Ε 47 (σελ. 163)· Η 8

φιλοξενία: Ζ 13 (ὑποσημ. 11, σελ. 310-11), 34

φιλοπονίες, φιλόπονοι: Ζ 14 (ὑποσημ. 22, σελ. 319)

(φιλο)σοφία: Εἰσαγ. (κάτοχοι τῆς σ— τοῦ Θεοῦ, σελ. 14)· Ζ 10, 26, 29 (ἡ σ— τῶν ἁγίων), 86

φιλοχρηματία, φιλαργυρία: ΣΤ 12, 17, 34, 42, 44

φόβος (Θεοῦ): Δ 56 (διώχνει

τόν φ— τοῦ Θεοῦ), 145· Ε 25 (χάρις στόν φ— τοῦ Θεοῦ), 47 (σελ. 167), 55 (οἱ δαίμονες ἀπό τόν φ— τους φεύγουν), 66 (σελ. 201), 88, 90· ΣΤ 57 (σελ. 283)· Ζ 14 (ὁδήγησέ μας στόν φ— σου, σελ. 327)· Θ 4 (θά προκόψεις στόν φ— τοῦ Θεοῦ)
φόνος, φονεύω: Ε 55, 84 (ἔκανα φ—, σελ. 215)· Ζ 11 (ἄς φονευθεῖ, σελ. 301)

Χ

χαμαικοιτία: Δ 67 (σελ. 59)

χαρά, χαίρομαι: Ε 47 (δυνάμωσε ἀπό τή χ—, σελ. 169)· ΣΤ 18 (ἔδινε μέ χ—)· Ζ 11

(σελ. 301), 14 (γύρισε τό πένθος σέ χ—, σελ. 323), 18 (ἡ θλίψη ἀποθαίνει χ—), 37 (νά χ— ὅταν μᾶς ἐξευτελίζουν, σελ. 353-5), 52 (νά χ— πού σέ ἐπισκέφθηκε ὁ Θεός, σελ. 373)

χάρις: Εἰσαγ. (ἐνέργεια χ—, σελ. 15)· Ε 26· Ζ 10 (αὐτό εἶναι χ—), 11 (σελ. 305), 77, 85· Η 4 (ἄλλο σκεῦος χ— δέν ὑπάρχει, σελ. 423)· Θ 17, 37 (ἀπουσίαζε ἡ χ—), 53 (ἀπογυμνώνεται ἀπό τή χ—)

Ω

ᾠρα δυζαντινή: Δ ὑποσημ. 3 (σελ. 20)

Γ'. Εύρετήριο Ἀγιογραφικῶν Χωρίων*

Γένεσις		Β' Βασιλειῶν	
3, 1-5	72	25, 8	101
12, 1	326		
17, 1-22	310	Γ' Βασιλειῶν	
18, 1-19	310		
19, 1-23	507	11, 1	97
30-38	38		
39, 1-23	368	Δ' Βασιλειῶν	
7	204	2, 15	311
41, 37-46	368	25, 8-21	47
42, 36-38	468		
Ἔξοδος		Ψαλμοί	
12, 29-30	476	4, 1	374
33, 9	390	24, 18	94
		37, 19	491
		54, 23	160, 272
Λευϊτικόν		57, 5-6	180
19, 17	502	65, 12	374
		68, 30	374
Ἀριθμοί		76, 4	182
25, 1-3	178	87, 4	166
		101, 6	182
		10	35
Α' Βασιλειῶν		103, 19-21	224
2, 6-7	124	117, 18	372
17, 34-35	53	118, 126	346
35	130	124, 1	144

*Οἱ ἔντονοι ἀριθμοὶ ἀριστερά δηλώνουν τὸ κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τῆς ἀγ. Γραφῆς. Οἱ ἀριθμοὶ στὴ συνέχεια δηλώνουν τοὺς στίχους. Οἱ ἀριθμοὶ τῆς τρίτης στήλης δηλώνουν τίς σελίδες τοῦ βιβλίου μας στίς ὁποῖες βρίσκονται οἱ παραπομπές.

142, 7	166	27	493
149, 6	35	28	505
		39	286
Ἰώβ		6, 1-6	437, 439
1, 21	321	34	244, 368
2, 5-10	372	7, 1	478, 493
10	345	5	487
5, 18	124	9, 12	483
		10, 10	244
Παροιμίαι		11, 12	398
4, 23	117	12, 20	122
11, 31	511	26	174
13, 19	71	36	46
24, 11	122	37	49
25, 7	485	13, 4	461
27, 7	70	25, 40	311
Ἡσαΐας		Κατὰ Μάρκον	
33, 2	347	3, 23	174
50, 4	124	9, 44·46·48	230
58, 1-5	56	Κατὰ Λουκᾶν	
Ἱερεμίας		5, 31	483
5, 8	71	6, 26	446
		29	286
Δανιήλ		42	513
3	390	11, 9-10	150
3, 4-7	218	14, 26	277
10, 3	63	21, 19	347
		34	103, 114
		22, 36	53
Κατὰ Ματθαῖον		Κατὰ Ἰωάννην	
5, 4 καὶ 6	90		
22	506	8, 3-11	470

10, 34	475	18	114
12, 25	277		
15, 13	174		
16, 21	352		
		Πρός Φιλιππησίους	
		4, 3	492
Πράξεις			
17, 6	354	Πρός Κολασσαείς	
		4, 2	153
Πρός Ρωμαίους			
12, 5	515	Α' προς Τιμόθεον	
14, 4-13	504	2, 4	164
Α' προς Κορινθίους			
2, 11	503	Πρός Έβραίους	
3, 18-19	461	11, 39-40	384
4, 5	474		
10-13	352, 461	Ίακώβου	
12	354		
15	354	5, 16	478
7, 35	98		
11, 26-30	506	Α' Πέτρου	
Β' προς Κορινθίους		3, 9	188
		4, 14	354
3, 18	376	5, 8	37
4, 5	352		
16	377	Β' Πέτρου	
12, 7	374	2, 6-8	507
9-10	408		
Πρός Έφεσίους		Α' Ίωάννου	
5, 3	198	3, 3	144

Άλλες εκδόσεις του Ί. Ήσυχαστηρίου

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Τόμος Α'

Έκδοση Ί. Ήσυχ. - Τόμος Α' της Θεολογίας
Πατριάρχης Θεσσαλονίκης

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Τό βιβλίο πού αγαπήθηκε καί διαβάζεται από τούς Χριστιανούς όλων τών αιώνων προσφέρεται τώρα στήν πλήρη του μορφή (κατά θεματικές ενότητες), ή όποία παρά τή σπουδαιότητά της παρέμενε ανέκδοτη.

Θά ολοκληρωθεῖ σέ τέσσερις τόμους.

Η ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΣ ΑΝΥΣΙΑ ἐκ Θεσσαλονίκης

Τήν κρίσιμη ὥρα τῆς ζωῆς της ἀναμετρήθηκε ὁ βαθύς της πόθος γιά τόν Χριστό μέ τόν διπλό πειρασμό· τοῦ πλούτου καί τῆς ὑλιστικῆς εὐδαιμονίας ἀπό τή μιά καί ἀπό τήν ἄλλη τοῦ ἐπερχόμενου μαρτυρικοῦ θανάτου, καί νίκησε. Τά περιφρόνησε ὅλα σάν νά 'ταν ἰστός ἀράχνης.

Άγιος Φιλίππος Κοζάνης

Η ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΣ ΑΝΥΣΙΑ ἐκ Θεσσαλονίκης

Έκδοση Ί. Ήσυχ. - Τόμος Α' της Θεολογίας
Πατριάρχης Θεσσαλονίκης

UNIVERSITY STUDIO PRESS

Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών

τηλ. 209 637 & 209 837 • fax 216 647

Κων. Μελενίκου 15 • 546 35 - Θεσσαλονίκη